

RAAD VOOR BETWISTINGEN INZAKE
STUDIEVOORTGANGSBESLISSINGEN

UITSPRAKEN WERKJAAR 2018
STUDIEBETWISTINGEN DEEL 2

Inhoud

[Zitting van 23 mei 2018](#)
rolnummer 2018/084

[Zitting van 6 juni 2018](#)
rolnummer 2018/125_126

rolnummer 2018/132
rolnummer 2018/133

[Zitting van 20 juni 2018](#)
rolnummer 2018/146

[Zitting van 27 juni 2018](#)
rolnummer 2018/139
rolnummer 2018/149
rolnummer 2018/152

[Zitting van 20 juli 2018](#)
rolnummer 2018/151
rolnummer 2018/185
rolnummer 2018/187

[Zitting van 8 augustus 2018](#)
rolnummer 2018/195
rolnummer 2018/198
rolnummer 2018/203

[Zitting van 20 augustus 2018](#)
rolnummer 2018/204(2)
rolnummer 2018/207
rolnummer 2018/213
rolnummer 2018/214

[Zitting van 22 augustus 2018](#)
rolnummer 2018/202
rolnummer 2018/208
rolnummer 2018/209

rolnummer 2018/212

[Zitting van 24 augustus 2018](#)

rolnummer 2018/199

rolnummer 2018/205

rolnummer 2018/211

rolnummer 2018/215

rolnummer 2018/216

Zitting van 23 mei 2018

Arrest nr. 4.325 van 2 juli 2018 in de zaak 2018/084

In zake: xxx
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Peter Geuens
kantoor houdend te 2860 Sint-Katelijne-Waver
Stationsstraat 125
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Van Caeneghem
Kantoorhoudende te 2000 Antwerpen
Vrijheidstraat 32
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 6 maart 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21 februari 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoeker heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 23 mei 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Peter Geuens, verzoekende partij, advocaten Wim Van Caeneghem, Stevie Van Houdenrogge en mevrouw Livia Moreau, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het bedrijfsmanagement (rechtspraktijk)’.

De examentuchtcommissie stelde vast dat verzoeker voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua/3’ fraude had gepleegd. Als sanctie kreeg verzoeker 0/20 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode.

Verzoeker stelde op datum van 16 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 27 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de feiten vaststaan en door verzoeker als dusdanig niet worden betwist. Verzoeker stelt wel dat het nooit zijn intentie is geweest om te frauderteren. Verzoeker wijst er op dat hij wel degelijk bronnen heeft vermeld. Ook heeft hij zich niet op voorhand op het verhoor kunnen voorbereiden, omdat hij niet wist waarover het concreet ging. Het zou de allereerste keer zijn dat een dergelijk iets zich voordoet en als gevolg hiervan zou verzoeker gezondheidsproblemen ondervinden. Verzoeker vraagt om de zware sanctie te milderen.

Na grondig onderzoek door de lector heeft de examentuchtcommissie, op basis van het dossier, vastgesteld dat de feiten dienden te worden gekwalificeerd als ‘fraude’ in de zin van artikels 20.1 t.e.m. 20.5 van het Onderwijs- en examenreglement (OER). Bij het opleggen van de sanctie heeft de examentuchtcommissie rekening gehouden met volgende elementen:

“- De commissie heeft het rapport grondig bekeken en acht het plagiaat op overtuigende wijze bewezen. Het rapport geeft duidelijk weer dat hele passages gewoon cut-and-paste zijn van teksten die online terug te vinden zijn. Er is nauwelijks sprake van eigen inbreng. Slechts voor bepaalde stukken gebruikt de student voetnoten om bronnen te vermelden. Bovendien ontkent de student niet dat hij de teksten letterlijk overgenomen heeft.

- De commissie beschouwt dit als een ernstige vorm van fraude temeer het hier gaat om een student RP (2de jaar met vakken van 3de jaar) die reeds eerder in diverse andere vakken het belang van bronvermelding leerde en hij als jurist in spe zich zeer bewust moet zijn dat plagiaat een frauduleuze en intentionele handeling is.”

De voorgeschreven procedure m.b.t. het hoorrecht van de student bij het vaststellen van onregelmatigheden bij een examen is gevuld. De interne beroepsinstantie stelt verder vast dat er slechts sporadisch bronnen worden vermeld en dat deze niet op de juiste manier worden vermeld. Bronnen ontbreken volledig in de conclusie, die de persoonlijke mening van de student dient te vertolken terwijl de conclusie nagenoeg volledig van het internet werd overgenomen. Deze onregelmatigheid moet als een zwaarwichtige inbreuk worden beschouwd, indruisend tegen de basisattitude van een toekomstig bachelor bedrijfsmanagement/rechtspraktijk, in een opleiding met deze inhoud, in een derde jaar studie, waarbij in diverse opleidingsonderdelen onderwezen is in de deontologie van het refereren en citeren van bronnen.

De interne beroepsinstantie zag geen reden om de straf te milderen.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 28 september 2016 aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 7 oktober 2016 diende verzoeker een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 3.414 van 14 december 2016 in de zaak 2016/530 vernietigde de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 september 2016 op grond van volgende overwegingen:

“De Raad stelt in het examenreglement van de verwerende partij (artikel 20.1 van het OER 2015-2016) vast dat plagiaat een vorm van examenfraude is. De Raad leest in artikel 20.5 van het OER welke sanctie of welke combinatie van sancties de examentuchtcommissie – indien zij oordeelt dat de examenfraude bewezen is – kan opleggen.

De Raad stelt vast dat de interne beroepsinstantie uit voormelde waaier aan sancties een heel zware sanctie heeft gekozen. Verzoeker kreeg voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode een nul.

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie dat deze vaststelt dat er slechts sporadisch bronnen worden vermeld en dat deze niet op de juiste manier worden vermeld. Tevens overweegt de interne beroepsinstantie dat bronvermeldingen volledig ontbreken in de

conclusie, die de persoonlijke mening van de student dient te vertolken. Daar staat tegenover dat verzoeker de conclusie nagenoeg volledig heeft overgenomen van het internet.

De interne beroepsinstantie herinnert er ook aan dat in de opleiding Bedrijfsmanagement/rechtspraktijk, in een derde jaar studie, waarbij in diverse opleidingsonderdelen onderwezen is in de deontologie van het refereren en citeren van bronnen, de door verzoeker gepleegde onregelmatigheid als een zwaarwichtige inbreuk moet worden beschouwd.

De interne beroepsinstantie ziet dan ook geen reden om de straf te milderen. Zij stipt aan dat de onregelmatigheid indruist tegen de basisattitude van een toekomstige bachelor bedrijfsmanagement/rechtspraktijk.

De Raad treedt verwerende partij volkomen bij in de overweging dat plagiaat een ernstige vorm van examenfraude is. Eveneens is de Raad van oordeel dat het feit dat in opleidingsonderdelen aandacht besteed zou zijn aan plagiaat, de verschoonbaarheid ervan volkomen uitsluit. Ook kan de Raad verwerende partij bittreden waar deze overweegt dat plagiëren indruist tegen de basisattitude van een bachelor bedrijfsmanagement/rechtspraktijk. De Raad is zelfs van oordeel dat, ongeacht de opleiding/afstudeerrichting, plagiaat een zwaarwichtige vorm van fraude uitmaakt.

De Raad slaat onder meer acht op de omschrijving van de onregelmatigheid in het verslag van het verhoor dat plaatsvond op 9 september 2016. De Raad leest er meer in het bijzonder het volgende:

“Het rapport begint met een inleiding, die dezelfde blijkt te zijn als een deel van de inleiding van een UGent-thesis over Syriëstrijders, die op internet te vinden is maar door de student niet vermeld wordt. Vervolgens stelt [W.D.S.] vast dat ook ongeveer alle navolgende tekst in zijn onderzoeksrapport letterlijk knip- en plakwerk is van verschillende websites. De meeste websites worden als geraadpleegde bron weliswaar vermeld in voetnoot, maar de student hanteert niet de afgesproken verwijzingen (nergens aanhalingstekens of aangeven van blokcitaat, nergens vermelding van auteur en jaartal bij citaten). De conclusie van de student is bovendien letterlijk terug te vinden op een politieke website; deze website wordt niet door de student niet vermeld.”

De Raad leest dat verzoeker tijdens het verhoor de feiten niet ontket. Hij stelt verschillende bronnen te hebben gebruikt om het werk te schrijven en het verschil niet te kennen tussen citeren en parafraseren. Hij geeft ook aan dat het zijn bedoeling niet was om fraude te plegen en dat

hij er zich niet van bewust was dat er sprake kon zijn van fraude. Tevens geeft hij aan in de toekomst zijn best te zullen doen om correct te handelen en stelt hij uit zijn fouten te zullen leren.

De Raad houdt rekening met het feit dat verzoeker bij het eerste verhoor reeds de hem ten laste gelegde feiten heeft erkend – weze het dat hij in het kader van het intern beroep beweerde zich onvoldoende te hebben kunnen voorbereiden op het verhoor wegens het naar zijn oordeel niet al te doorzichtige karakter van de uitnodiging voor de hoorzitting.

Tevens leest de Raad dat verzoeker in zijn werk bij de belangrijkste stukken “overgenomen” tekst, weliswaar foutief, verwijst naar de gekopieerde websites.

Tenslotte houdt de Raad rekening met het feit dat het plagiaat een deel van de evaluatie van het opleidingsonderdeel betreft.

Niettegenstaande de onmiskenbare ernst van de examentuchtfeiten die de interne beroepsinstantie terecht bewezen heeft geacht en die zich in de keuze van de sanctie kan weerspiegelen, is de Raad - rekening houdend met de hierboven vermelde overwegingen - dan ook van oordeel dat de opgelegde sanctie weliswaar in overeenstemming is met het OER, doch kennelijk de grenzen van de redelijkheid overschrijdt.

Het middel is gegrond.”

Verwerende partij heeft vervolgens tegen voormeld arrest van de Raad cassatieberoep ingesteld bij de Raad van State. Bij arrest nr. 240.421 van 15 januari 2018 heeft de Raad van State de afstand van het geding vastgesteld.

In academiejaar 2016-2017 zette verzoeker zijn studies verder. Gezien verzoeker na afloop van het academiejaar 2016-2017 geen 60% van de opgenomen studiepunten behaalde, oordeelde verwerende partij dat hij niet had voldaan aan de bindende voorwaarden in het kader van zijn maatregel van studievoortgang, zodat verzoeker via de toelatingscommissie om inschrijving moest vragen.

Met een schrijven d.d. 10 oktober 2017 vroeg verzoeker om zijn inschrijving. Met een schrijven van 17 oktober 2017 laat de voorzitter van de toelatingscommissie verzoeker weten dat zijn aanvraag tot inschrijving laattijdig was en er geen uitzonderlijke omstandigheden zijn

vastgesteld, zodat de toelatingscommissie de aanvraag tot inschrijving onontvankelijk heeft verklaard.

Verzoeker stelde vervolgens op datum van 24 november 2017 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling tegen de beslissing van de toelatingscommissie.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 30 november 2017 werd het intern beroep “ontvankelijk en gegrond” verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat het ingestelde beroep de studievoortgangsbeslissing van de toelatingscommissie d.d. 17/10/2017 betreft waarbij de toelatingscommissie de inschrijving van verzoeker voor academiejaar 2017-2018 weigerde. Gezien het feit dat verwerende partij op 27/11/2017 het verslag van de auditeur ontving aangaande het administratief cassatieberoep bij de Raad van State tegen het arrest nr. 3.414 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen waarin de auditeur adviseert om dit arrest niet te vernietigen, beslist de interne beroepsinstantie zich hierbij neer te leggen en daarom gevolg te geven aan het arrest nr. 3.414 van de Raad. Daarin stelde de Raad:

“Niettegenstaande de onmiskenbare ernst van de examentuchtfeiten die de interne beroepsinstantie terecht bewezen heeft geacht en die zich in de keuze van de sanctie kan weerspiegelen, is de Raad – rekening houdend met de hierboven vermelde overwegingen – dan ook van oordeel dat de opgelegde sanctie weliswaar in overeenstemming is met het OER, doch kennelijk de grenzen van de redelijkheid overschrijdt”.

Bijgevolg beslist de interne beroepsinstantie om de examentuchtbeslissing d.d. 09/09/2016 te herzien en als sanctie voor de vastgestelde examenfraude een score van 0/20 toe te kennen voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’. Verzoeker verwerft bijgevolg één extra creditbewijs t.o.v. de examencijfers die hij tot nu toe behaalde binnen de opleiding, nl. voor het opleidingsonderdeel ‘Frans III’.

De opgelegde bindende voorwaarden voor de herinschrijving van verzoeker voor academiejaar 2016-2017 zijn hierdoor zonder voorwerp. Om die reden beslist de interne beroepsinstantie dat verzoeker kan herinschrijven in academiejaar 2017-2018 voor de opleiding ‘Bedrijfsmanagement – rechtspraktijk’.

Bij aangetekend schrijven van 8 december 2017 diende verzoeker een nieuw verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 4.186 van 6 februari 2018 in de zaak 2017/662 vernietigde de Raad de beslissing van de interne beroepsinstantie van 30 november 2017 in zoverre deze de examentuchtbeslissing betreft om een score van 0/20 toe te kennen voor het opleidingsonderdeel “Juridisch debat en actua”, op grond van volgende overwegingen:

“(…)

De interne beroepsinstantie kiest aldus voor één van de sancties die zij krachtens het onderwijs- en examenreglement kan opleggen. Artikel 20.5, lid 1 van het toepasselijke OER bepaalt de volgende waaier aan, desgevallend te combineren, sancties:

- a) een nul voor het desbetreffende deelexamen;*
- b) een nul voor het desbetreffende examen;*
- c) een nul voor het desbetreffende opleidingsonderdeel;*
- d) een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor het desbetreffende opleidingsonderdeel;*
- e) de student verwerft een nul voor alle opleidingsonderdelen van de module of het semester waarin het betreffende examen plaats vindt;*
- f) de student verwerft een nul voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode;*
- g) een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor alle opleidingsonderdelen waarvoor de student is ingeschreven”.*

De interne beroepsinstantie geeft weliswaar een passage uit het arrest nr. 3.414 van de Raad weer en geeft aan zich bij het arrest neer te leggen en eraan te willen voldoen, doch vermeldt geen overwegingen waaruit de Raad de motieven kan afleiden die de interne beroepsinstantie ertoe hebben gebracht de sanctie 0 op 20 voor het opleidingsonderdeel toe te kennen aan verzoeker.

De Raad stelt vast dat verzoeker de vraag opwerpt of het nog redelijk kan zijn dat hij bestraft wordt. Hij wijst hierbij enerzijds op de termijn waarover de instelling beschikt om een nieuwe beslissing te nemen na een door de Raad uitgesproken vernietiging en anderzijds op de redelijke termijn-eis als beginsel van behoorlijk bestuur. De Raad leest in het verzoekschrift eveneens dat de verzoeker van oordeel is dat in de bestreden beslissing niet is aangegeven waarom er nagenoeg een jaar na het arrest van 14 december 2016 alsnog beslist wordt om een 0 op 20 op het opleidingsonderdeel te geven en niet slechts 0 op 20 op het deelopleidingsonderdeel dat 30% van de evaluatie van het opleidingsonderdeel vertegenwoordigt. De verzoeker geeft hierbij aan naar zijn oordeel voor de overige deelopleidingsonderdelen, die 70% vertegenwoordigen,

geslaagd te zijn. Uit de antwoordnota van verwerende partij blijkt dat de onderwijsinstelling deze bewering niet bijtreedt en hiertoe stukken bijbrengt. In het verzoekschrift leest de Raad tevens dat verzoeker in 2.22 aangeeft van oordeel te zijn dat de beroepsinstantie de opportunititeit van de sanctie moet kunnen beoordelen en in het bijzonder zijn beslissing op dat punt dient te motiveren. Volgens verzoeker blijkt uit de bestreden beslissing niet waarom de beroepsinstantie het absoluut noodzakelijk acht om na het verstrijken van meer dan 12 maanden nog altijd een sanctie, en daarenboven niet de minimumsanctie, op te leggen. Verzoeker is daarom van oordeel dat de motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel geschonden zijn.

Het is voor de Raad onmogelijk vast te stellen in hoeverre de beslissing van de instelling - in het licht van de erin gegeven motieven, onder meer vanuit het hierboven geschatste en door verzoeker aangevoerde perspectief - redelijk is. De Raad tast bij lectuur van de beslissing immers in het duister wat de motieven voor de gekozen sanctie, alsmede de keuze om verzoeker te sanctioneren, betreft.

De Raad stelt in deze context vast dat verzoeker in de brief van 24 november 2017 aan de voorzitter van de interne beroepscommissie, weliswaar gericht tegen de door verzoeker opgelopen weigering tot inschrijving voor het academiejaar 2017-2018, de tijd aanhaalt die is verstrekken sinds het arrest van de Raad van 14 december 2016 waarbij de opgelegde examentuchtbeslissing is vernietigd. Naar aanleiding van de beoordeling van het beroep tegen de studievoortgangsbewakingsmaatregel, in het licht waarvan de examentuchtbeslissing relevant is, neemt de interne beroepsinstantie een nieuwe examentuchtbeslissing, welke het voorwerp van het huidig beroep bij de Raad is.

Vanuit dit oogpunt is de beslissing van de interne beroepsinstantie volgens de Raad niet regelmatig.

In de antwoordnota geeft verwerende partij aan dat de Raad in het arrest van 14 december 2016 heeft overwogen dat plagiaat – waaromtrent de vraag of het is gepleegd niet meer het voorwerp van discussie vormt – een zwaarwichtige vorm van fraude uitmaakt. De Raad stelt ook vast dat de sanctie die de interne beroepsinstantie in de beslissing van 30 november 2017 heeft opgelegd, verschilt van de initieel opgelegde sanctie. De nieuwe sanctie behelst de keuze voor een minder zware sanctie uit de waaier waarin het toepasselijke onderwijs- en examenreglement voorziet. Het loutere aanhalen van slechts een passage uit het arrest van 14 december 2016 – passage waaromtrent de Raad van oordeel is dat zij niet alle nuances van de door de Raad gegeven beoordeling bevat – en de mededeling zich naar het arrest te willen schikken in de nieuwe beslissing volstaan niet als motivering voor de gekozen sanctie, onder meer in het licht van het

tijdsverloop. De Raad merkt op dat verzoeker dit tijdsverloop signaleerde aan de interne beroepsinstantie. Tevens komt het de Raad voor dat de interne beroepsinstantie over de mogelijke relevantie en impact van dit tijdsverloop geen motivering ontwikkelt. De hoger onderwijsinstelling heeft het initiatief genomen om een cassatievoorziening bij de Raad van State in te leiden. De onderwijsinstelling had weet van het feit dat het rechtsmiddel geen schorsende werking heeft. Het niet-schorsende karakter van een cassatievoorziening is daarenboven niet exclusief voor de administratiefrechtecontext. Dat verwerende partij in de antwoordnota stilstaat bij de beslissing niet eerder een nieuwe examentuchtbeslissing te nemen in het licht van de door haar ingeleide cassatieprocedure, neemt niet weg dat dit punt niet in de aangevochten beslissing is behandeld. Het is, weliswaar ten overvloede, voor de Raad niet duidelijk hoe de beslissing van de verwerende partij om een cassatievoorziening (zonder schorsende werking) in te leiden bij de Raad van State de relevantie van de vraag naar de redelijkheid van het uitblijven van een nieuwe examentuchtbeslissing zou wegnemen. Dat de verwerende partij de procedurele gevolgen die de afwikkeling van de cassatievoorziening teweeg kan brengen in de antwoordnota schetst, overtuigt ter zake niet. De Raad herinnert hierbij aan de in zijn initiële vernietigingsbeslissing bepaalde termijn om een nieuwe beslissing te nemen. In ieder geval schept de aangevochten beslissing hieromtrent geen duidelijkheid.

Weliswaar ten overvloede wijst de Raad op de relevantie van de motieven van de interne beroepsinstantie bij het sanctioneren van verzoeker in dit verband. De Raad stelt immers vast in het arrest van 14 december 2016 met betrekking tot de examentuchtbeoordeling ten aanzien van verzoeker een ordettermijn te hebben voorzien voor het nemen van een nieuwe beslissing die tot 23 december 2016 liep. Verwerende partij nam de nieuwe beslissing op 30 november 2017. De Raad stelt ook vast dat de interne beroepsinstantie in de aangevochten beslissing melding maakt van het auditoraatsverslag in het kader van de door verwerende partij ingeleide cassatievoorziening tegen het arrest van 14 december 2016. Verwerende partij ontving het op 27 november 2017. In het verslag adviseerde de auditeur het arrest niet te verbreken. Een cassatieprocedure bij de Raad van State tegen een arrest van deze Raad heeft geen schorsende werking.

Eveneens ten overvloede wijst de Raad op het belang voor de instelling van hoger onderwijs en de student om binnen een korte termijn uitsluitsel te krijgen in betwistingen met betrekking tot studievoortgangsbeslissingen. Ten overvloede komt het de Raad voor dat in het bijzonder bij examentuchtbeslissingen het aanbeveling verdient dat beide partijen zo kort mogelijk in het ongewisse blijven (onder meer wat de sanctie betreft). Het komt de Raad voor dat ook verwerende partij zich bewust is van het belang binnen afzienbare termijn beslissingen te treffen, in het bijzonder in examentuchtaangelegenheden. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de termijn

waarbinnen, na de hoorzitting met de student, een examentuchtbeslissing aan de student meegedeeld wordt (art. 20.5, laatste lid OER). De Raad merkt tegen deze achtergrond, andermaal weliswaar ten overvloede, op dat de examentuchtbeslissing die het voorwerp van huidige procedure voor de Raad uitmaakt tot stand is gekomen naar aanleiding van een door verzoeker gericht beroep tegen een studievoortgangsbewakingsmaatregel, eerder dan als spontaan initiatief in opvolging van het aangehaalde arrest van de Raad van 14 december 2016.

Rekening houdend met het voorgaande kan de Raad niet besluiten dat de interne beroepsinstantie op regelmatige wijze heeft beslist.

Tegen de achtergrond van het voorgaande komt het de Raad voor dat verwerende partij bij het nemen van haar nieuwe beslissing rekening dient te houden met de (lange) termijn die verstrekken is sinds de initiële sanctie, bevestigd door de interne beroepsinstantie en door de Raad vernietigd bij het arrest van 14 december 2016.

Het middel is gegrond.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 4.186 van 6 februari 2018 van de Raad in de zaak 2017/662 heeft de interne beroepsinstantie op 21 februari 2018 een nieuwe beslissing genomen.

De interne beroepsinstantie stelde dat de Raad in haar arrest nr. 4.186 d.d. 06/02/2018 oordeelde dat de motieven van de hogeschool voor de gekozen sanctie alsmede de keuze om de student te straffen, niet duidelijk zijn. Er is een ruime tijd verstrekken sedert het arrest d.d. 14/12/2016 waarbij de initiële examentuchtbeslissing vernietigd werd. De hogeschool ontwikkelt omtrent dit lange tijdsverloop geen motivering. Het is niet duidelijk hoe de beslissing van de hogeschool om een cassatievoorziening in te stellen bij de Raad van State, de relevantie van de vraag naar de redelijkheid en het uitblijven van een nieuwe examentuchtbeslissing zou wegnemen. Het is belangrijk, zowel voor de instelling als voor de student, om binnen een korte termijn uitsluitsel te krijgen in betwistingen met betrekking tot studievoortgangsbeslissingen. Het verdient de aanbeveling dat beide partijen zo kort mogelijk in het ongewisse blijven, onder meer wat de sanctie betreft. De hogeschool dient bij het nemen van haar nieuwe beslissing rekening te houden met de lange termijn die verstrekken is sinds de initiële sanctie.

De interne beroepsbeslissing stelt dat verzoeker tot op heden zijn competenties voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch Debat en Actua’ niet behaald heeft. Verzoeker heeft in het door

hem geschreven artikel slechts sporadisch bronnen vermeld, die overigens op een foutieve manier weergegeven zijn. De eigen conclusie van verzoeker werd nagenoeg volledig van het internet overgenomen. Deze feiten zijn bijzonder ernstige en de Raad heeft dit als zodanig ook erkend in haar arrest nr. 3.414 d.d. 14 december 2016. De hogeschool herhaalt dat de student in kwestie een student Bedrijfsmanagement Rechtspraktijk is (tweede jaar met vakken van het derde jaar), die reeds eerder in diverse andere vakken het belang van bronvermelding aanleerde en hij er zich als toekomstig jurist van bewust moet zijn dat plagiaat een frauduleuze en intentionele handeling is. De hogeschool is van mening dat tegenover ernstige feiten een proportionele bestrafting dient te staan. De interne beroepsinstantie heeft in haar beslissing d.d. 30/11/2017 in een aanzienlijk minder strenge bestrafting voorzien in tegenstelling tot de initiële sanctie. De interne beroepsinstantie heeft een score van 0/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch Debat en Actua’ toegekend, eerder dan een 0/20 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode.

Artikel 20.5 van het OER voorziet in 8 sancties, waarbij de lichtste sanctie op 1 staat en de zwaarste sanctie op 8. De sanctie waarbij een 0/20 voor het betrokken opleidingsonderdeel wordt toegekend betreft sanctie nummer 3 in voormelde lijst en dient dus als een ‘lichte’ straf te worden gekwalificeerd. De hogeschool is van mening dat een dergelijke ernstige vorm van fraude hoe dan ook een sanctie vereist, ook indien er reeds een aanzienlijke tijd verstrekken is sedert het arrest d.d. 14/12/2016. De hogeschool is echter van oordeel dat door de keuze voor een aanzienlijk lichtere sanctie dan de initieel opgelegde sanctie, op voldoende wijze tegemoet wordt gekomen aan de onzekerheid waarin verzoeker gedurende een jaar gezeten heeft. De hogeschool erkent dat het in het belang van alle betrokken partijen is om zo spoedig mogelijk uitsluitsel te krijgen over betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, zeker wanneer deze betrekking hebben op examentuchtbeslissingen. Het lange tijdsverloop in deze procedure is echter een rechtstreeks gevolg van de keuze van de wetgever om te voorzien in een niet-schorsende cassatieprocedure bij de Raad van State.

Het Hof van Beroep te Antwerpen heeft in een arrest d.d. 05/04/2017 geoordeeld dat een ‘voorlopig diploma’, in afwachting van een niet-schorsende procedure voor de Raad van State, een juridisch niet-bestand en totaal onwerkbaar document is. Het Hof van Beroep stelde in haar arrest: “(...) heeft de school op 9 september 2013 volledig onterecht enkel een juridisch niet bestand en in de praktijk totaal onwerkbaar ‘voorlopig diploma’ afgeleverd (letterlijk: “(...) zodat verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘stage I. gedrukte media’ voorlopig en

voorwaardelijk het examencijfer van 11/20 krijgt toegekend en verzoekster ten gevolge daarvan, evenzeer voorlopig en voorwaardelijk, geslaagd wordt verklaard voor de bacheloropleiding Journalistiek”). (...) Op basis van deze elementen is het hof van oordeel dat Artesis fouten in de zin van artikel 1382 B.W. heeft begaan, (...).” Naar analogie met voormelde beslissing van het Hof van Beroep te Antwerpen kan gesteld worden dat een ‘voorlopige’ examentuchtbeslissing in afwachting van een beslissing van de Raad van State eveneens als juridisch niet bestaand en onwerkbaar dient te worden beschouwd en dus ook als een fout in de zin van artikel 1382 B.W. dient te worden gekwalificeerd.

De hogeschool wordt enerzijds verzocht om binnen de door de Raad vooropgestelde termijn een nieuwe beslissing te nemen, ook indien de hogeschool cassatieberoep tegen de beslissing van de Raad heeft ingesteld. De hogeschool is anderzijds, gelet op voormeld arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen, genoodzaakt om een definitieve beslissing te nemen, niettegenstaande het ingestelde cassatieberoep. Op die manier wordt het cassatieberoep volledig uitgehouden. In de veronderstelling dat de Raad van State het cassatieberoep gegrond verklaart en de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen vervolgens de beslissing van de interne beroepsinstantie niet vernietigt, verliest de initiële examentuchtbeslissing immers elke waarde, nu de hogeschool in tussentijd een nieuwe, definitieve beslissing heeft moeten nemen die per definitie afwijkt van de initiële examentuchtbeslissing. De interne beroepsinstantie ziet om alle voormelde redenen geen reden om de straf te milderen. De interne beroepsinstantie beslist de klacht ontvankelijk, doch ongegrond te verklaren.

Deze beslissing werd bij aangetekend schrijven van 28 februari 2018 aan verzoeker overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 6 maart 2018 diende verzoeker een nieuw verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker zich in een eerste middel beroept op een schending van de motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

In zijn verzoekschrift stelt verzoeker dat uit de omstreden beslissing blijkt dat de interne beroepsinstantie niet betwist dat de procedure *kon* hernomen worden na de notificatie van het arrest van 14 december 2016, waarbij aan haar is opgedragen om een nieuwe beslissing te nemen uiterlijk tegen 23 december 2016. Verder kan uit de beslissing worden gehaald dat er evenmin wordt betwist dat er diligent – en dus binnen een redelijke termijn – moet worden gehandeld. Als verantwoording voor het uitstel van de behandeling wordt thans door de interne beroepsinstantie aangevoerd dat zij een cassatieprocedure instelde. De gezegde cassatieprocedure is echter pas ingesteld d.d. 13 januari 2017. Uit de motieven die zijn aangevoerd in de thans bestreden beslissing waarom het voor de onderwijsinstelling onmogelijk was om binnen de (orde)termijn die op 23 december 2016 verstreek een beslissing te nemen, terwijl het vaststaat dat zij als (onderdeel van de) onderwijsinstelling precies alles in het werk zou moeten stellen om een (tucht)procedure zo snel als mogelijk af te handelen.

Het beginsel van het naleven van de redelijke termijn is een algemeen rechtsbeginsel, dat de wet in voorkomend geval aanvult. Art. 6.1. EVRM vermeldt de redelijke termijn als onderdeel van het recht op een eerlijk proces. “De redelijke termijn is de uitdrukking van de gedachte *dat de onzekerheid die met de vervolging gepaard gaat, voor de verdachte zoveel mogelijk beperkt moet worden*. In die zin is het dan ook een waarborg die aan de verdachte om billijkheidsredenen wordt gegeven.” Als student kreeg verzoeker een 0/20-cijfer voor alle opleidingsonderdelen van de tweede examenkans van het academiejaar 2015-2016. Ingevolge die beslissing werd een maatregel van studievoortgangsbewaking getroffen. Verzoeker moest, ook voor de opleidingsonderdelen waarvoor hij geslaagd was, zich opnieuw voor alle opleidingsonderdelen inschrijven en examen afleggen, behoudens voor het vak Frans/III waarvoor zijn inschrijving in 2016-2017 niet is aangenomen (er was voor Frans/II immers eveneens een 0/20-cijfer toegekend als strafmaatregel). Wanneer de onderwijsinstelling dan na de tweede examenkans 2016-2017 vaststelde dat er niet was voldaan aan de voorwaarden van de inschrijving, werd in eerste instantie een nieuwe inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 geweigerd. Het is pas wanneer verzoeker hiertegen intern beroep instelde, dat er tegelijk

wordt beslist om alleen voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’ nog een 0/20 als strafmaatregel te handhaven. Op dat moment is het academiejaar 2017-2018 al gevorderd, verzoeker mocht zich nog inschrijven maar moest intussen wel al de eerste examens afleggen, zelfs al heeft hij de hoorcolleges niet mogen volgen.

In deze zaak gaat het niet alleen om de redelijke termijn op zich, want die is duidelijk verregaand overschreden. Het gaat ook over het geheel aan concrete elementen, waarbij verzoeker als student aan een volledige strafuitvoering is onderworpen door de onderwijsinstelling. De niet-schorsende werking van het door de onderwijsinstelling aangewende rechtsmiddel is geen element bij de beoordeling van de strafmaat. Het is immers vreemd aan de student zelf. Door de niet-schorsende werking van het cassatieberoep aan te voeren bij de beoordeling van de strafmaat, handelt de onderwijsinstelling niet conform haar eigen reglement en niet als een normaal, zorgvuldig handelende onderwijsinstelling. Gelet op het bovenstaande is er schending van de motiveringsplicht en het redelijkheidsbeginsel.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat zij vooreerst wenst op te merken dat het feit dat verzoeker zich schuldig heeft gemaakt aan (een ernstige vorm van) fraude niet ter discussie staat en ook reeds werd bevestigd door de Raad in het arrest nr. 3.414. De Raad heeft enkel de bevoegdheid om na te gaan of de opgelegde sanctie regelmatig is en zij de grenzen van de redelijkheid niet kennelijk overschrijdt. Op grond van artikel 20.5 van het OER kan examenfraude gesanctioneerd worden met één van de volgende sancties of met een combinatie ervan:

- a) Een nul voor het desbetreffende deelexamen;
- b) Een nul voor het desbetreffende examen;
- c) Een nul voor het desbetreffende opleidingsonderdeel;
- d) Een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor het desbetreffende opleidingsonderdeel;
- e) De student verwerft een nul voor alle opleidingsonderdelen van de module of het semester waarin het betreffende examen plaats vindt;
- f) De student verwerft een nul voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode;
- g) Een uitsluiting voor de tweede examenperiode voor alle opleidingsonderdelen waarvoor de student is ingeschreven.

Oorspronkelijk kende de examentuchtcommissie een 0/20 toe voor *alle* opleidingsonderdelen, omdat in deze concrete opleiding waarbij in diverse opleidingsonderdelen reeds onderwezen is in de deontologie van het refereren naar en het citeren van bronnen en dergelijke onregelmatigheid als een zwaarwichtige inbreuk moet worden beschouwd, die indruist tegen de basisattitude van een toekomstige bachelor Bedrijfsmanagement/rechtspraktijk. De Raad heeft in het arrest nr. 3.414 geoordeeld dat de opgelegde sanctie, met name een score van 0/20 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode, kennelijk onredelijk is. Naar aanleiding van voormeld arrest heeft de interne beroepsinstantie op 30/11/2017 beslist om *enkel* voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’ een 0/20 toe te kennen en niet langer voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode. Bij arrest d.d. 06/02/2018, gekend onder het nummer 4.186, oordeelde de Raad dat het onmogelijk is om vast te stellen in hoeverre de beslissing van de hogeschool redelijk is. De Raad tast immers in het duister wat de motieven voor de gekozen sanctie betreft, alsook de keuze om überhaupt nog een sanctie op te leggen. De Raad stelt verder vast dat de interne beroepsinstantie over de mogelijke relevantie en impact van het tijdsverloop geen motivering ontwikkelt.

De motivering van de Raad in zijn arrest d.d. 06/02/2018 is duidelijk: er wordt van de hogeschool verwacht dat zij motiveert waarom zij er, gezien de lange termijn die inmiddels verstreken is, (1) überhaupt nog voor kiest om een sanctie op te leggen en (2) waarom die sanctie 0/20 toe te kennen is voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’. Volgens verwerende partij geeft de beslissing van de interne beroepsinstantie d.d. 21/02/2018 een duidelijk antwoord op deze vragen. De motieven van de interne beroepsinstantie zijn afdoend en komen tegemoet aan de opmerkingen die de Raad formuleerde in zijn arrest d.d. 06/02/2018.

In zijn extern verzoekschrift d.d. 07/03/2018 lijkt verzoeker niet te betwisten dat de motieven inderdaad duidelijk en helder zijn. Hij gooit het in dit verzoekschrift over een andere boeg. Hij is immers de mening toegedaan dat de redelijke termijn overschreden is. Verzoeker werpt op dat hij door de hogeschool aan een volledige strafuitvoering onderworpen werd en dat de niet-schorsende werking van een rechtsmiddel geen element is bij de beoordeling van de strafmaat, aangezien het vreemd is aan de student zelf. Verzoeker stelt dat de hogeschool – door de niet-schorsende werking aan te voeren bij de beoordeling van de strafmaat – niet gehandeld heeft als een normaal en zorgvuldig handelende onderwijsinstelling. Om alle voormelde redenen besluit verzoeker tot een schending van het redelijkheidsbeginsel en van de motiveringsplicht.

Voorerst wenst verwerende partij op te merken dat het standpunt van verzoeker volkomen tegenstrijdig is. Hij stelt immers enerzijds dat de niet-schorsende werking van een rechtsmiddel niet mag meespelen bij de beoordeling van de strafmaat, maar anderzijds vraagt hij wel dat de lange tijd die verstrekken is *door* het aanwenden van dat rechtsmiddel een invloed moet hebben op de strafmaat, in die zin dat geen straf meer zou mogen worden opgelegd. Verzoeker hanteert aldus twee maten en twee gewichten.

Verwerende partij ziet niet in waarom zij de niet-schorsende werking van het cassatieberoep niet zou mogen aanhalen in haar motivering en waarom dit haar beslissing onrechtmatig zou maken. Het is nu eenmaal een feit dat:

- Het lange tijdsverloop in deze procedure een rechtstreeks gevolg is van de keuze van de wetgever om te voorzien in een niet-schorsende cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit is inderdaad een keuze die vreemd is aan de student, maar evenzeer aan de hogeschool;
- Van de interne beroepsinstantie wordt verwacht dat zij – zonder de procedure voor de Raad van State af te wachten – een nieuwe beslissing neemt;
- Deze beslissing een voorlopige beslissing kan zijn, dan wel een definitieve;
- Het Hof van Beroep te Antwerpen in een arrest van 05/05/2017 geoordeeld heeft dat een voorlopig diploma, in afwachting van een niet-schorsende procedure voor de Raad van State, een juridisch niet-bestand en totaal onwerkbaar document is. Naar analogie met deze beslissing dient te worden besloten dat een ‘voorlopige’ examentuchtbeslissing in afwachting van een beslissing van de Raad van State eveneens als juridisch niet-bestand en onwerkbaar dient te worden beschouwd en dus ook als een fout in de zin van artikel 1382 BW dient te worden gekwalificeerd;
- Een voorlopige beslissing aldus uit den boze is, waardoor de interne beroepsinstantie verplicht wordt om een nieuwe, definitieve beslissing te nemen;
- Indien de interne beroepsinstantie een nieuwe, definitieve beslissing neemt, de hogeschool mogelijk haar belang in de cassatieprocedure verliest;
- De hogeschool op die manier ook haar cassatieberoep volledig uitholt: in de veronderstelling dat de Raad van State het cassatieberoep gegrond verklaart en de Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen vervolgens de beslissing van de interne beroepsinstantie niet vernietigt, verliest de initiële examentuchtbeslissing immers elke waarde, nu de hogeschool in tussentijd een nieuwe, definitieve beslissing heeft moeten nemen, die per definitie afwijkt van de initiële examentuchtbeslissing.

Verzoeker meent dat er sprake is van een schending van de redelijke termijn. Verzoeker is weliswaar die mening toegedaan, maar de Raad heeft tot nog toe *enkel* gesteld dat het niet duidelijk is *waarom* de hogeschool alsnog een sanctie oplegde, hoewel verzoeker de schending van de redelijke termijn opgeworpen heeft. In de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21/02/2018, alsook in de huidige antwoordnota, zijn die redenen uitvoerig toegelicht. In een arrest van 21 januari 2015 oordeelde de Raad van State dat de overschrijding van de redelijke termijn niet leidt tot bevoegdheidsverlies van de beroepsinstantie. De vernietiging van de bestreden beslissing wegens schending van de redelijke termijn brengt niet met zich mee dat de beroepsinstantie gehouden is te besluiten dat geen nieuwe beslissing tot intrekking of schorsing meer genomen kan worden (RvS. 21 januari 2015, nr. 229.890). Hoewel deze beslissing niet kaderde in een onderwijsbetwisting, maar wel in een betwisting over een wapenvergunning, is het principe dat de Raad van State vooropstelt wel toepasbaar in het huidige geschil. Om die reden citeert verwerende partij een aantal pertinente overwegingen van de Raad van State in voormeld arrest.

Er is voorts geen wettelijke bepaling, dan wel bepaling in het Onderwijs- en Examenreglement die de hogeschool gebiedt op een bepaalde manier te handelen in geval van een schending van de redelijke termijn. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld het strafrecht, waar artikel 21ter VT Sv. voorziet dat de rechter er zich in een dergelijk geval kan toe beperken de eenvoudige schuldigverklaring uit te spreken, dan wel een straf die onder het wettelijk minimum ligt. In die zin is de verwijzing van verzoeker naar principes uit het strafrecht volkomen irrelevant. Verwerende partij besluit dat, zelfs indien er sprake zou zijn van een schending van de redelijke termijn, zij alsnog het recht heeft om de sanctie van 0/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’ te behouden, op voorwaarde dat zij dit afdoende motiveert. De hogeschool heeft in haar beslissing d.d. 21/02/2018 geoordeeld dat verzoeker zich schuldig gemaakt heeft aan een zeer zwaarwichtige vorm van fraude die hoe dan ook een sanctie verdient, zelfs indien er meer dan een jaar verstrekken is tussen de eerste en de tweede beslissing van de interne beroepsinstantie. Daarenboven kan het niet de bedoeling zijn de student punten toe te kennen, waarvan alle betrokken partijen weten dat ze op frauduleuze wijze tot stand zijn gekomen. Aan verzoeker zouden op die manier competenties worden toegekend die hij in werkelijkheid niet behaald heeft. Om die specifieke redenen kan niet tegemoet gekomen worden aan de wens van verzoeker om geen sanctie meer te krijgen.

Aangaande de vraag of verwerende partij effectief de redelijke termijn overschreden heeft, wenst zij nog het volgende op te merken. Verzoeker werd, na de tussenkomst van het arrest d.d. 14/12/2016 van de Raad, geconfronteerd met het feit dat de interne beroepsinstantie geen nieuwe beslissing genomen heeft binnen de door de Raad vooropgestelde termijn, omdat verwerende partij inmiddels cassatieberoep had aangetekend. Verzoeker werd aldus geconfronteerd met een *impliciete weigeringsbeslissing*. De student heeft het recht om deze nieuwe, impliciete weigeringsbeslissing aan te vechten bij de Raad. Verwerende partij benadrukt dat verzoeker dit niet gedaan heeft. In tegenstelling tot verwerende partij, die aangeeft waarom zij meer dan een jaar gewacht heeft om een nieuwe beslissing te nemen, wordt er van de zijde van verzoeker geen enkele toelichting verschaffen omtrent zijn stilzitten.

Verwerende partij gaat tenslotte nog in op een aantal foutieve beweringen van verzoeker. Verzoeker stelt dat hij in eerste zittijd voor het onderzoeksrapport een score behaalde van 3,5/10. Hierdoor diende hij een nieuw onderzoeksrapport te schrijven in tweede zittijd. Volgens verzoeker zelf was hij voor de overige evaluaties, met name debat, geslaagd. Dit laatste klopt niet. Het opleidingsonderdeel werd conform de ECTS-fiche als volgt gequoteerd:

- Schriftelijk examen: 50%
- Evaluatie – artikel rond juridisch thema: 30%
- Evaluatie – debat rond juridisch thema: 20%

Uit de deelresultaten van de eerste examenkans blijkt dat verzoeker volgende scores behaalde (zie stuk 15):

- Schriftelijk examen: 3,63/10
- Evaluatie – artikel rond juridisch thema: 2,10/6
- Evaluatie – debat rond juridisch thema: 2/4

Uit de deelresultaten van de tweede examenkans blijkt dat verzoeker volgende cijfers behaalde (zie stuk 17):

- Schriftelijk examen: 3/10
- Evaluatie – artikel rond juridisch thema: 0/6
- Evaluatie – debat rond juridisch thema: 2/4

Verzoeker stelt derhalve ten onrechte dat hij wel geslaagd was voor de overige onderdelen van ‘Juridisch debat en actua’. Inmiddels heeft verzoeker voor de vijfde keer het examen voor Notarieel Familierecht afgelegd, is hij hiervoor weer niet geslaagd en heeft hij alweer intern beroep aangetekend tegen deze examenbeslissing. Daarnaast beweert verzoeker dat hij 6,5/10

behaalde voor het onderzoeksrapport. Het is verwerende partij een compleet raadsel hoe het komt dat verzoeker over deze informatie beschikt, nu deze nooit gecommuniceerd werd. Het dient evenwel benadrukt te worden dat dit om de score ging *voordat* de fraude werd vastgesteld. Op het ogenblik dat het werk van verzoeker onderworpen werd aan een controle door de computer, werd vastgesteld dat er sprake was van minstens 39% plagiaat. Het is naar aanleiding daarvan dat de docent in kwestie opnieuw nazicht gedaan heeft en vastgesteld heeft dat er heel wat zaken door de mazen van het net zijn geglipt bij de computercontrole, zodat er in feite meer plagiaat is dan minstens 39%.

De stelling van verzoeker dat hij niet op Erasmus kon gaan ten gevolge van de fraude is niet correct. Om op Erasmus-studie te gaan, dient de student immers geslaagd, getolereerd of vrijgesteld te zijn voor alle opleidingsonderdelen van de eerste en tweede trajectschijf van de opleiding (eerste en tweede jaar (zie stuk 13, p. 16-17 – departementale aanvullingen in het OER). De reden waarom verzoeker niet op Erasmus kon gaan, lag in de resultaten die hij – abstractie makend van de fraude – voor andere vakken behaalde. Ten onrechte stelt verzoeker dat hij tot 13/10/2017 de tijd had om te verzoeken om zijn inschrijving. Aangezien verzoeker voordien geen 60% van de opgenomen studiepunten behaalde, was de uiterste termijn om een aanvraag voor inschrijving bij de toelatingscommissie in te dienen 01/10/2017 (art. 13.1 OER – academiejaar 2017-2018). Verzoeker verwijst derhalve ten onrechte naar artikel 10.1 OER.

In tegenstelling tot wat verzoeker voorhoudt, is hij nooit uitgeschreven uit de hogeschool. Er dient een onderscheid te worden gemaakt tussen uitgeschreven worden en niet toegelaten worden tot inschrijving. Verzoeker neemt het verder de hogeschool kwalijk dat hij in het kader van de procedure voor de interne beroepsinstantie niet gehoord is. Deze procedure is nochtans een zuiver schriftelijke procedure, zoals mag blijken uit het onderwijs- en examenreglement (art. 22.7 OER 2015-2016 en art. 23.7 OER 2017-2018). Verzoeker geeft aan dat hij in het academiejaar 2017-2018 wel examen mocht afleggen, maar niet alle lessen mocht volgen. In de eerste plaats dient te worden benadrukt dat verzoeker zelf getalmd heeft met zijn inschrijving, die pas plaatsvond op 19/12/2017. Nadien kon hij nog de helft van de hoorcolleges volgen, maar hij heeft er zelf voor gekozen om dit niet te doen.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat bij arrest nr. 3.414 van de Raad d.d. 14 december 2016 (zaak 2016/530) de beslissing van de interne beroepsinstantie d.d. 27 september 2016 reeds vernietigd is, en aan de bevoegde instantie van verwerende partij is opgedragen om

uiterlijk op 23 december 2016 een nieuwe beslissing te nemen. De door de Raad opgelegde termijn voor het nemen van een nieuwe beslissing is een ordetijd. Dit betekent dat de bevoegde beroepsinstantie er in principe toe gehouden was om *uiterlijk op 23 december 2016* eventueel een nieuwe beslissing te nemen, maar anderzijds ook dat aan het verstrijken van deze termijn geen automatische sancties verbonden zijn. Het laattijdig (buiten de ordetijd) nemen van een (nieuwe) beslissing leidt niet automatisch tot bevoegdheidsverlies. De onderwijsinstelling nam gewoon geen beslissing in het academiejaar 2016-2017, en nam uiteindelijk pas een beslissing op 30 november 2017.

De vraag was dan of het nog redelijk kan zijn dat de student wordt gestraft. In tegenstelling tot hetgeen de onderwijsinstelling aanvoert, is de discussie van de redelijke termijn al gevoerd n.a.v. haar beslissing d.d. 30 november 2017. Bij arrest nr. 4.186 van de Raad d.d. 6 februari 2018 (zaak 2017/662) is ook de beslissing van de interne beroepsinstantie d.d. 30 november 2017 vernietigd in zoverre deze examentuchtbeslissing een score van 0/20 toekende op het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’. Met de thans bestreden beslissing behoudt de interne beroepsinstantie desondanks de score van 0/20 en wentelt zij het lange tijdsverloop af op de keuze van de wetgever om te voorzien in een niet-schorsende cassatieprocedure. De onderwijsinstelling voert aan dat haar overwegingen ‘afdoend’ zijn en tegemoet komen aan het arrest d.d. 6 februari 2018. De verplichting van de onderwijsinstelling om het gezag van gewijsde van de administratieve rechter te eerbiedigen, houdt in dat zij gebonden is door de dragende overwegingen van de beslissing van de rechter. Er is aangenomen dat het loutere aanhalen van slechts een passage uit het arrest van 14 december 2016 – passage waaromtrent de Raad van oordeel was dat zij niet alle nuances van de door de Raad gegeven beoordeling bevatte – en de mededeling dat men zich naar het arrest wil schikken, niet volstaan als motivering voor de gekozen sanctie, onder meer in het licht van het tijdsverloop. De Raad merkt tegelijk op dat dit tijdsverloop door de student is aangevoerd, terwijl de beroepsinstantie van de onderwijsinstelling over de mogelijke relevantie en impact van dit tijdsverloop geen motivering ontwikkelt. Daarbij heeft de Raad benadrukt dat de onderwijsinstelling zelf het initiatief nam om een cassatievoorziening in te stellen en dat zij weet moet hebben gehad van de omstandigheid dat het rechtsmiddel geen schorsende werking had. Met de thans bestreden beslissing legt de onderwijsinstelling de dragende motieven van het gezegde arrest naast zich neer. In haar antwoordnota voert zij zelfs aan dat zij niet inziet waarom zij de niet-schorsende werking niet mag aanhalen in haar motivering (van de straftoemeting).

Het beginsel van het naleven van de redelijke termijn is een algemeen rechtsbeginsel, dat de wet in voorkomend geval aanvult. Art. 6.1 EVRM vermeldt de redelijke termijn als onderdeel van het recht op een eerlijk proces: “De redelijke termijn is de uitdrukking van de gedachte *dat de onzekerheid die met de vervolging gepaard gaat, voor de verdachte zoveel mogelijk beperkt moet worden.* In die zin is het dan ook een waarborg die aan de verdachte om billijkheidsredenen wordt gegeven”. Hieruit volgt dat de Raad die geroepen wordt om bij schending van de gezegde bepaling een *passende rechtshulp* te verlenen, vaststelt dat de redelijke termijn is overschreden, kan oordelen welk het passende rechtsherstel kan zijn en dat haar overwegingen in aanmerking zullen worden genomen bij de (her)beoordeling door de interne beroepsinstantie.

De door de onderwijsinstelling aangevoerde rechtspraak i.v.m. de Wapenwet is volgens verzoeker niet relevant. De omstandigheid dat de overschrijding van de redelijke termijn niet leidt tot onbevoegdheid (wat namens de student al is erkend in de vorige procedure), ontslaat de onderwijsinstelling niet om uitspraak te doen met eerbied voor het decreet en de algemene beginselen, waaronder de evenredigheid en de redelijkheid. In deze zaak gaat het overigens niet alleen om de redelijke termijn op zich, want die is duidelijk verregaand overschreden door het toedoen van de onderwijsinstelling. Het gaat ook over het geheel aan concrete elementen, waarbij de student aan een volledige (feitelijke) strafuitvoering is onderworpen door de onderwijsinstelling, op basis van de eerste beslissing waarin een nul-score is toegekend voor alle opleidingsonderdelen van de tweede examenkans 2015-2016.

Overwegingen omtrent de (schuld van de) decreetgever enzovoort betreffen noch de feiten die de student heeft begaan noch de persoon van de student zelf. Door op zich al toch te blijven verwijzen naar de decreetgever en de niet-schorsende werking van de cassatievoorziening, betrekt de onderwijsinstelling overwegingen bij de straftoemeting die niet afdoend concreet en individueel zijn. In zoverre de onderwijsinstelling dus een kritiek wil leveren op de duidelijke en bewuste keuze van de decreetgever voor de rechtsrelatie tussen onderwijsinstelling en student, missen haar argumenten elk redelijk doel. Zij is hierop al gewezen in het arrest dat is uitgesproken d.d. 6 februari 2018.

De onderwijsinstelling wil thans ook nog benadrukken dat het uitblijven van een beslissing van haar interne beroepsinstantie eventueel geldt als een impliciete afwijzingsbeslissing waartegen de student hoger beroep had kunnen instellen bij de Raad, wat hij niet heeft gedaan. Het OER

voorziet echter niet in een regeling rond ‘impliciete weigeringsbeslissing’. In art. II.294 van de Codex Hoger Onderwijs is er weliswaar sprake van een beroeps mogelijkheid bij het uitblijven van een tijdige beslissing van de beroepsinstantie, maar alleen in het geval van art. II.284, tweede lid. Art. II.284 regelt niet het geval van de afwezigheid van een tijdige beslissing na tussenkomst van de Raad. Dit is ook logisch, vermits een beroep bij de Raad nadat de eerdere beslissing van de interne beroepsinstantie is vernietigd maar een nieuwe beslissing uitblijft, geen meerwaarde voor de rechtsorde heeft en slechts de aanzet zou zijn voor een ondoelmatige carrousel aan beroepen ingeval de onderwijsinstelling zich volstrekt – zoals hier – weigerachtig opstelt. De Raad kan immers geen positieve beslissing nemen en in de plaats treden van de interne beroepsinstantie. Hij kan zelfs geen dwangsommen opleggen.

In het laatste deel van haar antwoordnota gaat de onderwijsinstelling dieper in op de studieresultaten van de student, waarvoor zij kennelijk weinig begrip toont. De onderwijsinstelling gaat voorbij aan het gegeven dat zij een tuchtprocedure heeft ingeleid tijdens de tweede examenkans, wat leidde tot een decompensatie van de student en zijn niet-deelname. Vervolgens werd, spijts de ingestelde beroepen, slechts de inschrijving aangenomen indien er voor het academiejaar 2016-2017 bindende voorwaarden werden aanvaard, waarvan in het daaropvolgende academiejaar 2017-2018 is toegegeven dat zij niet hadden mogen worden gesteld. Het semantisch debat dat de onderwijsinstelling tussen ‘geen toelating tot een inschrijving’ en ‘uitschrijving’ wil voeren, waarbij zij stelt dat de student nooit is ‘uitgeschreven’ en wat volgens de onderwijsinstelling niet hetzelfde is als een ‘weigering tot inschrijving’, gaat volledig voorbij aan de uitzonderlijk moeilijke situatie waarin de onderwijsinstelling de student heeft gebracht. Alsof het nog niet genoeg is, wordt er zelfs aangevoerd dat de student zich pas heeft ingeschreven op 19 december 2017 en alvorens deel te nemen aan de (januari-)examens nog de helft (?) van de lessen kon volgen, terwijl zij voorbij gaat aan de omstandigheid dat zij pas op 30 november 2017 heeft toegelaten dat de student zich kon inschrijven, nadat hij daarvoor *nota bene* eerst intern beroep heeft moeten instellen. De eerste examenronde was tussen 6 november en 17 november 2017. Na 30 november 2017 waren er nog amper vier lesweken alvorens de januari-examenronde zou starten. Vanaf de start van het academiejaar 2017-2018 waren er 12 lesweken tot aan de januari-examens; door zich in te schrijven per 19 december 2017 heeft de student twee lesweken gemist, en twee daarvan nog kunnen volgen. Waar de onderwijsinstelling het haalt dat de student nog de helft van de hoorcolleges had kunnen volgen, is een raadsel.

De onderwijsinstelling voert ook aan dat de student keer op keer een onvoldoende score haalt voor bepaalde vakken, maar de (verbeterde) examens worden noch bijgebracht noch ter inzage aan de student gegeven. De artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ verplichten elke administratieve overheid in de akte de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen, en dat op “afdoende” wijze. Het afdoend karakter van de motivering betekent dat de motivering pertinent moet zijn, dit wil zeggen dat ze duidelijk met de beslissing te maken moet hebben, en dat ze draagkrachtig moet zijn, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen moeten volstaan om de beslissing te dragen. Met herhaling heeft de Raad benadrukt dat de formele motivering van een examen beperkt tot een cijfermatige quotering van een aantal competenties, in bepaalde concrete omstandigheden, geen afdoende motivering is. Dit is het geval wanneer de examinator over een ruime appreciatiebevoegdheid beschikt, en zo onder meer bij het afnemen van een louter mondeling examen of de beoordeling van een schriftelijk verslag. Wat dit laatste betreft, gaat het precies telkens om het opleidingsonderdeel ‘Juridisch debat en actua’. Een onderwijsinstelling die zich in het kader van haar verweer ten aanzien van de Raad beperkt tot het vermelden van examenresultaten doch niet alleen de student zelf maar thans ook de Raad in het ongewisse laat omtrent de motivering van de evaluatie, getuigt niet van een normaal, zorgvuldig handelende onderwijsinstelling bij de opbouw van haar verweer ten aanzien van de Raad. Van een onderwijsinstelling die beschikt over een eigen interne juridische dienst mag worden verwacht dat zij zich richt naar die rechtspraak, en een verweer opbouwt dat altijd getuigt van een passende objectiviteit ten aanzien van de betrokken student en waarbij zij zelf openstaat voor de nodige nuanceringen.

Beoordeling

De Raad brengt bij de beoordeling van het verzoek in eerste instantie een aantal overwegingen uit de beslissing van de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling van 21 februari 2018 in herinnering. De beslissing is genomen in opvolging van het arrest nr. 4.186 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen van 6 februari 2018. Zij bracht de interne beroepsinstantie ertoe de sanctie, opgelegd in de vernietigde beslissing van de interne beroepsinstantie van 30 november 2017, voorzien van geherformuleerde motieven te hernemen.

Vooreerst leest de interne beroepsinstantie het volgende in het arrest van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen van 6 februari 2018:

- “*Dat de motieven van de Hogeschool voor de gekozen sanctie alsmede de keuze om de student te straffen niet duidelijk zijn;*
- *Dat er een ruime tijd verstrekken is sedert het arrest dd. 14/12/2016 waarbij de initiële examenbeslissing vernietigd is geworden;*
- *Dat de Hogeschool omtrent dit tijdsverloop geen motivering ontwikkelt;*
- *Dat het niet duidelijk is hoe de beslissing van de Hogeschool om een cassatievoorziening in te stellen bij de Raad van State de relevantie van de vraag naar de redelijkheid en het uitblijven van een nieuwe examentuchtbeslissing zou wegnemen;*
- *Dat het belangrijk is, zowel voor de instelling als voor de student, om binnen een korte termijn uitsluitsel te krijgen in betwistingen met betrekking tot studievoortgangsbeslissingen;*
- *Dat het de aanbeveling verdient dat beide partijen zo kort mogelijk in het ongewisse blijven, onder meer wat de sanctie betreft;*
- *Dat de Hogeschool bij het nemen van haar nieuwe beslissing rekening dient te houden met de lange termijn die verstrekken is sinds de initiële sanctie.”*

Tevens overweegt de interne beroepsinstantie in de aangevochten beslissing als volgt:

- “*Dat de student tot op heden zijn competentie voor het opleidingsonderdeel ‘Juridisch Debat en Actua’ niet behaald heeft;*
- *De student in het door hem geschreven artikel slechts sporadisch bronnen vermeld heeft, die overigens op een foutieve manier weergegeven zijn geworden;*
- *De eigen conclusie van de student nagenoeg volledig van het internet werd overgenomen;*
- *Deze feiten bijzonder ernstig zijn en de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen dit als zodanig ook erkend heeft in haar arrest 3.414 dd. 14/12/2016;*
- *De Hogeschool herhaalt dat de student in kwestie een studie Bedrijfsmanagement-Rechtspraktijk is (2^e jaar met vakken van het 3^e jaar), die reeds eerder in diverse andere vakken het belang van bronvermelding aanleerde en hij er zich als toekomstig jurist van bewust moet zijn dat plagiaat een frauduleuze en intentionele handeling is;*
- *De Hogeschool van mening is dat tegenover ernstige feiten een proportionele straf dient te staan;*
- *De interne beroepscommissie in haar beslissing dd. 30/11/2017 in een aanzienlijk minder strenge straf voorzien heeft in tegenstelling tot de initiële sanctie; De*

interne beroepscommissie een score van 0/20 voor het opleidingsonderdeel “Juridisch Debat en Actua” heeft toegekend, eerder dan een 0/20 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode;

- *Artikel 20.5 van het OER in 8 sancties voorziet, waarbij de lichtste sanctie op 1 staat en de zwaarste sanctie op 8;*
- *De sanctie waarbij een 0/20 voor het betrokken opleidingsonderdeel wordt toegekend sanctie nummer 3 betreft in voormelde lijst en dus als een ‘lichte’ straf gekwalificeerd dient te worden;*
- *De Hogeschool van mening is dat een dergelijke ernstige vorm van fraude hoe dan ook een sanctie vereist, ook indien er reeds een aanzienlijke tijd verstrekken is sedert het arrest dd. 14/12/2016;*
- *De Hogeschool echter van oordeel is dat door de keuze voor een aanzienlijk lichtere sanctie dan de initieel opgelegde sanctie op voldoende wijze tegemoet wordt gekomen aan de onzekerheid waarin de student gedurende een jaar gezeten heeft;*
- *De Hogeschool erkent dat het in het belang van alle betrokken partijen is om zo spoedig mogelijk uitsluitsel te krijgen over betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, zeker wanneer deze betrekking hebben op examentuchtbeslissingen;*
- *Het lange tijdsverloop in deze procedure echter een rechtstreeks gevolg is van de keuze van de wetgever om te voorzien in een niet-schorsende cassatieprocedure bij de Raad van State;*
- *Het Hof van Beroep te Antwerpen in een arrest dd. 5/4/2017 geoordeeld heeft dat een ‘voorlopig diploma’, in afwachting van een niet-schorsende procedure voor de Raad van State, een juridisch niet-bestand en totaal onwerkbaar document is. Het hof van beroep stelde in haar arrest “(...) heeft de school op 9 september 2013 volledig onterecht enkel een juridisch niet bestaand en in de praktijk totaal onwerkbaar ‘voorlopig diploma’ afgeleverd (letterlijk: “...) zodat verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘stage I. Gedrukte media’ voorlopig en voorwaardelijk het examencijfer van 11/30 krijgt toegekend en verzoekster ten gevolge daarvan, evenzeer voorlopig en voorwaardelijk, geslaagd wordt verklaard voor de bacheloropleiding journalistiek”). (...) Op basis van deze elementen is het hof van oordeel dat Artesis fouten in de zin van artikel 1382 B.W. heeft begaan, (...).”*
- *Naar analogie met voormelde beslissing van het Hof van Beroep te Antwerpen gesteld kan worden dat een ‘voorlopige’ examentuchtbeslissing in afwachting van een beslissing van de Raad van State eveneens als juridisch niet bestand en onwerkbaar*

dient te worden beschouwd en dus ook als een fout in de zin van artikel 1382 dient te worden gekwalificeerd.

- *De Hogeschool enerzijds verzocht wordt om binnen de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen vooropgestelde termijn een nieuwe beslissing te nemen, ook indien de hogeschool cassatieberoep tegen de beslissing van de Raad heeft ingesteld;*
- *De Hogeschool anderzijds, gelet op voormeld arrest van het hof van beroep te Antwerpen, genoodzaakt is om een definitieve beslissing te nemen, niettegenstaande het ingestelde cassatieberoep;*
- *Het cassatieberoep op die manier volledig uitgehold wordt;*
- *In de veronderstelling dat de Raad van State het cassatieberoep gegrond verklaart en de Raad voor Betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen vervolgens de beslissing van de interne beroepscommissie niet vernietigt, de initiële examentuchtbeslissing elke waarde verliest, nu de hogeschool in tussentijd een nieuwe, definitieve beslissing heeft moeten nemen, die per definitie afwijkt van de initiële examentuchtbeslissing;*
- *De interne beroepscommissie om alle voormelde redenen geen reden ziet om de straf te milderen;”*

De Raad brengt vooreerst een aantal elementen uit de chronologie van het dossier in herinnering. Op 14 december 2016 vernietigde de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen de beslissing van de interne beroepsinstantie van verwerende partij van 27 september 2016 met betrekking tot een examentuchtbeslissing. De feiten die tot de examentuchtbeslissing hebben geleid, deden zich voor in het academiejaar 2015-2016. De Raad legde de hoger onderwijsinstelling op een nieuwe beslissing te nemen tegen 23 december 2016.

De Raad is zich er weliswaar van bewust dat de aan de hoger onderwijsinstelling verleende termijn om een nieuwe beslissing te nemen een ordettermijn is. Zulks belet niet dat de Raad moet vaststellen dat verwerende partij op 13 januari 2017 een cassatieberoep heeft ingesteld tegen het arrest van de Raad van 14 december 2016. Nog voorafgaand aan, noch binnen een redelijke termijn ná het instellen van het cassatieberoep heeft de hogeronderwijsinstelling een nieuwe beslissing genomen.

Daarentegen heeft de hoger onderwijsinstelling eerst op 30 november 2017, m.a.w. niet in het academiejaar 2016-2017, maar in het academiejaar 2017-2018 een nieuwe beslissing genomen

en zodoende gevolg gegeven aan het arrest van de Raad van 14 december 2016, waarin 23 december 2016 als ordettermijn was opgenomen voor het nemen van een nieuwe beslissing.

De Raad stelt vast dat het nemen van een nieuwe beslissing bijna één jaar heeft gevergd van verwerende partij. Tevens stelt de Raad vast dat de beslissing van de interne beroepsinstantie van 30 november 2017 werd genomen ter gelegenheid van de behandeling van een beroep van verzoeker tegen een beslissing van de toelatingscommissie van 17 oktober 2017 waarbij diens inschrijving voor het academiejaar 2017-2018 werd geweigerd. Daarnaast stelt de Raad vast dat de verwerende partij op 27 november 2017, enkele dagen voor de beslissing van 30 november 2017, het verslag van de auditeur heeft ontvangen waarin deze adviseerde om het arrest van de Raad niet te verbreken.

Uit de chronologie, zoals hierboven weergegeven, blijkt volgens de Raad onttegensprekelijk dat verwerende partij de door de Raad in het arrest van 14 december 2016 voorziene ordettermijn ruimschoots heeft overschreden. Bovendien, doch ten overvloede, lijkt precies het auditoraatsverslag verwerende partij tot het nemen van een nieuwe beslissing, ná de vernietiging door het arrest van 14 december 2016 te hebben bewogen. Desgevallend zou de nieuwe beslissing nog langer op zich hebben laten wachten indien het *in casu* voor verwerende partij ongunstige auditoraatsverslag pas later zou zijn gegeven.

De Raad herinnert bovendien aan het belang voor alle partijen en in het bijzonder bij examentuchtbeslissingen om niet in het ongewisse te worden gelaten, maar in tegendeel spoedig uitsluitsel te krijgen over studievoortgangsbewistingen.

Verwerende partij vermeldt uitdrukkelijk eenzelfde bekommernis in de overwegingen die tot de aangevochten beslissing hebben gevoerd. De Raad stelt echter vast dat verwerende partij niettemin bijna een jaar heeft gewacht om een nieuwe beslissing te nemen na de vernietiging door de Raad van de initiële beslissing van de interne beroepsinstantie.

Verwerende partij wijst ter verantwoording van de tijdspanne die aldus is verlopen op het niet-schorsend karakter van de cassatieprocedure bij de Raad van State. De Raad leest dat verwerende partij van oordeel is dat het lange tijdsverloop in deze procedure een rechtstreeks gevolg is van de keuze van de wetgever terzake. Het valt de Raad moeilijk deze overweging bij te treden.

De Raad is niet van oordeel dat de cassatieprocedure, waar verwerende partij besliste gebruik van te maken, en met name het niet-schorsend karakter ervan, de verwerende partij in de onmogelijkheid bracht, noch juridisch noch feitelijk, om een beslissing te nemen binnen een redelijke termijn, weze het buiten de door de Raad opgelegde ordettermijn.

De verwerende partij heeft gelijk waar zij opwerpt dat de gevolgen van de cassatieprocedure een invloed kunnen hebben op de door de verwerende partij genomen nieuwe beslissing; nieuwe beslissing in opvolging van het arrest van de Raad dat verwerende partij ertoe bracht een cassatieprocedure te initiëren.

Dit kan leiden tot beslissingen die zich moeilijk tot elkaar lijken te verhouden (waarbij de “nieuwe” beslissing, genomen na een initieel vernietigde en naderhand bevestigde beslissing van de interne beroepsinstantie, uit het rechtsverkeer lijkt te verdwijnen). Men kan hierbij bijvoorbeeld denken aan de hypothese waarin het arrest van de Raad wordt verbroken en de Raad in een andere samenstelling vervolgens een beslissing neemt die de initieel door de Raad vernietigde beslissing van de interne beroepsinstantie bevestigt, terwijl de interne beroepsinstantie inmiddels, lopende de cassatieprocedure, een nieuwe beslissing heeft genomen met een andersluidende draagwijdte.

De mogelijke complexiteit van de situatie is evenwel een gegeven dat verwerende partij beslist in ogenschouw heeft kunnen nemen bij de keuze voor een cassatieprocedure.

De aangehaalde complexiteit is echter geen rechtvaardigingsgrond om een nieuwe beslissing uit te stellen. Er anders over oordelen zou impliceren dat het loutere instellen van een cassatieprocedure tegen een arrest van de Raad, niettegenstaande de regelgever deze procedure geen schorsende werking heeft verleend, de partij die de cassatieprocedure initieerde zou ontslaan van de verplichting ná de vernietiging van een beslissing van de interne beroepsinstantie (vernietiging waartegen weliswaar een cassatievoorziening is gestart) een nieuwe beslissing te nemen zolang geen duidelijkheid bestaat over het lot van de cassatieprocedure of in ieder geval zolang verwerende partij van oordeel is dat onvoldoende duidelijkheid bestaat om een nieuwe beslissing te nemen.

Immers, ook een eventuele verbreking van het arrest van de Raad brengt geen volkomen duidelijkheid, aangezien de Raad, ná cassatie, in een nieuwe samenstelling de initieel vernietigde beslissing zou kunnen bevestigen dan wel eveneens (eventueel op andere gronden) tot vernietiging zou kunnen besluiten.

De Raad is weliswaar van oordeel dat het voor verwerende partij relevant is rekening te houden met de dynamiek van het niet-schorsende karakter van de cassatievoorziening, doch deze dynamiek holt - anders dan verwerende partij meent - het cassatieberoep niet uit.

Veeleer holt het wachten door verwerende partij op duidelijkheid omtrent de door deze partij gestarte cassatieprocedure het door de wetgever beoogde niet-schorsend karakter uit.

Bovendien verhoudt dit wachten zich moeilijk met het feit dat verwerende partij in de aangevochten interne beroepsbeslissing uitdrukkelijk erkent dat het in het belang van alle betrokken partijen is om zo spoedig mogelijk uitsluitsel te krijgen over betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. De Raad leest dat verwerende partij dit belang in het bijzonder erkent bij examentuchtbeslissingen, zoals *in casu*.

Verwerende partij verwijst met betrekking tot het tijdstip waarop zij een nieuwe beslissing heeft genomen, in weerwil van de door de Raad opgelegde ordettermijn, naar een arrest van het hof van beroep te Antwerpen van 5 april 2017. Verwerende partij leidt uit dit arrest naar analogie af dat gesteld kan worden dat een ‘voorlopige’ examentuchtbeslissing in afwachting van een beslissing van de Raad van State als juridisch niet bestaand en onwerkbaar dient te worden beschouwd en dus ook als een fout in de zin van artikel 1382 B.W. dient te worden gekwalificeerd.

Het komt de Raad niet voor dat in het arrest van 14 december 2016 aan de instelling van hoger onderwijs is gevraagd een ‘voorlopige’ beslissing op te leggen in afwachting van de niet-schorsende cassatieprocedure voor de Raad van State; procedure die verwerende partij startte ná het verstrijken van de ordettermijn waarbinnen een nieuwe beslissing diende te worden genomen.

Wat de door verwerende partij aangehaalde analogie betreft, merkt de Raad daarenboven op dat het hof van beroep in het hem ter beoordeling voorgelegde geschil vaststelde dat uit twee

beslissingen van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen met zekerheid bleek dat de hoger onderwijsinstelling een fout beging in het kader van de begeleiding van een student tijdens de stage.

Het hof van beroep overweegt dat de eerste beslissing van de Raad wegens een vormgebrek werd vernietigd door de Raad van State, maar nadien door een tweede beslissing van de Raad inhoudelijk volledig is hernomen.

Vervolgens overweegt het hof van beroep dat in afwachting van de uitspraak in de niet schorsende procedure voor de Raad van State, de onderwijsinstelling volledig ontrecht *enkel* een juridisch niet bestaand en in de praktijk totaal onwerkbaar “voorlopig diploma” heeft afgeleverd (eigen cursivering).

Het komt de Raad relevant voor dat het hof van beroep tevens opmerkt dat de onderwijsinstelling ondanks de vernietigingen door de Raad, waarbij de eerste beslissing weliswaar door de Raad van State omwille van een vormgebrek is verbroken, ná het tweede vernietigingsarrest van de Raad opnieuw een voor de student negatieve beslissing heeft genomen, waarbij deze – luidens het hof van beroep – de duidelijke bewoordingen van de Raad m.b.t. de gebrekkige begeleiding eenvoudig negeerde.

Deze laatste beslissing is opnieuw vernietigd door de Raad en het hof van beroep overweegt dat slechts na deze derde vernietiging de onderwijsinstelling de student definitief geslaagd heeft verklaard voor de opleiding.

Het hof van beroep is van oordeel dat precies dergelijke handelwijze van de onderwijsinstelling, die er volgens het hof in bestaat de terechtwijzing van de hogere overheid niet te “absorberen” maar te negeren, van onzorgvuldig bestuur getuigt en eveneens een fout uitmaakt, als bedoeld in art. 1382 B.W.

De Raad is bijgevolg van oordeel dat het nemen van een nieuwe beslissing (waartoe de Raad de onderwijsinstelling gelastte en waarvoor de Raad een termijn oplegde – wezen het een ordettermijn) in afwachting van een beslissing van de Raad van State over de cassatievoorziening van verwerende partij, bezwaarlijk als een fout kan worden beschouwd. De Raad ziet in het door verwerende partij bijgebrachte arrest dan ook geen rechtvaardiging voor

de buitengewoon lange termijn die verwerende partij heeft laten verstrijken alvorens een nieuwe beslissing te nemen in opvolging van het arrest van de Raad van 14 december 2016. De Raad stelt vast dat een nieuwe beslissing gedurende nagenoeg een jaar is uitgebleven.

Dat de onderwijsinstelling bij het nemen van een nieuwe beslissing mogelijk haar belang in de cassatieprocedure verliest, zoals verwerende partij verwijzend naar de door haar aangehaalde doctrine aanvoert, laat de Raad niet toe, in het licht van het door de regelgever niet als schorsend aangemerkt karakter van de cassatieprocedure voor de Raad van State en het door verwerende partij uitdrukkelijk erkende belang van alle betrokkenen bij zo spoedig mogelijk uitsluitsel over de studievoortgangsbetwisting, het tijdsverloop *in casu* buiten beschouwing te laten bij de beoordeling van de aangevochten beslissing. Het komt de Raad, verwijzend naar de door verwerende partij bijgebrachte rechtsleer, trouwens voor dat verwerende partij haar belang bij een cassatievoorziening kan vrijwaren door het nodige voorbehoud te formuleren bij het nemen van een nieuwe beslissing, niettegenstaande zij hierbij gevolg geeft aan het arrest dat zij tegelijk wenst aan te vechten.

Verwerende partij merkt op dat het lange tijdsverloop een gevolg is van de keuze van de wetgever om te voorzien in een niet-schorsende cassatieprocedure bij de Raad van State en dat deze keuze vreemd is aan de student, maar evenzeer aan de onderwijsinstelling. De instelling merkt daarentegen niet op dat het aan haar toekomt binnen deze ‘context’ (met name tegen de achtergrond van het voormelde niet-schorsende karakter) af te wegen hoe zij met de mogelijkheid om een cassatievoorziening in te dienen, wenst om te gaan. Hierbij zal zij vanzelfsprekend ook rekening houden met haar verplichting om *in casu* een nieuwe beslissing te nemen; verplichting die is opgenomen in het vernietigingsarrest van de Raad waartegen zij het al dan niet indienen van een cassatievoorziening dient af te wegen.

Verwerende partij merkt op dat de Raad tot nog toe enkel heeft gesteld dat het niet duidelijk is waarom de instelling alsnog een sanctie oplegde, hoewel de student de schending van de redelijke termijn heeft opgeworpen. Verwerende partij oordeelt tevens dat zij de redenen daartoe uitvoerig heeft toegelicht in de in huidige procedure aangevochten beslissing van de interne beroepsinstantie.

In haar antwoordnota merkt verwerende partij, verwijzend naar rechtspraak van de Raad van State, tevens op dat de overschrijding van de redelijke termijn geen bevoegdheidsverlies van het intern beroepsorgaan impliceert.

De Raad is echter van oordeel dat zelfs indien het verstrijken van de door hem opgelegde ordettermijn *c.q.* van de redelijke termijn de interne beroepsinstantie, zoals verwerende partij aanvoert, niet de beoordelingsbevoegdheid ontneemt, de keuze van deze laatste om het nemen van de nieuwe beslissing meer dan elf maanden over de door de Raad opgelegde ordettermijn heen te tillen onmiskenbaar een invloed kan hebben op de redelijkheid van de beslissing. De dynamiek die hierbij kan ontstaan als gevolg van het reeds aangehaalde niet-schorsend karakter en die in de aangevochten beslissing van de interne beroepsinstantie door verwerende partij is toegelicht, wijzigt deze vaststelling niet.

De verwerende partij verduidelijkt in haar antwoordnota dat er evenmin een wettelijke bepaling, dan wel bepaling in het onderwijs- en examenreglement bestaat die haar gebiedt bij schending van de redelijke termijn op een bepaalde manier te handelen. Verwerende partij doet zulks, vergelijkend met art. 21ter VT. Sv. Zij acht in haar antwoordnota een verwijzing naar principes uit het strafrecht door verzoekende partij volkomen irrelevant. Los van de vraag betreffende de relevantie/irrelevantie van de verwijzing naar voormelde bepaling, vraagt de Raad zich af of het tijdsverloop dat het dossier kenmerkt desondanks geen element kan zijn in de beoordeling van de redelijkheid van de sanctie in het kader van een examentuchtbeslissing. *In casu* liet deze meer dan 11 maand op zich wachten.

Verwerende partij is daarenboven de mening toegedaan dat zij, zelfs indien sprake zou zijn van een schending van de redelijke termijn, alsnog het recht heeft om de sanctie van 0/20 voor het opleidingsonderdeel “Juridisch debat en actua” te behouden, op voorwaarde dat zij dit afdoende motiveert.

Naar het oordeel van de Raad belet dit laatste standpunt van verwerende partij in het licht van de eigenheid van de voorliggende zaak – en in het bijzonder het feit dat zij een examentuchtbeslissing betreft – evenmin dat de vraag rijst of het talmen met het nemen van een nieuwe beslissing geen schending uitmaakt van de beginselen van behoorlijk bestuur. De Raad is van oordeel dat een spoedeisende behandeling zich bij de beoordeling van examentuchtbewijzingen opdringt. Zoals reeds toegelicht, is het niet-schorsend karakter van

de cassatieprocedure bij de Raad van State naar het oordeel van de Raad niet van aard om hieromtrent anders te oordelen.

Zoals de Raad hierboven reeds aanhaalde, verduidelijkt de hoger onderwijsinstelling in de antwoordnota dat zij, zelfs indien er sprake mocht zijn van een schending van de redelijke termijn, alsnog het recht heeft om de sanctie van 0 op 20 voor het opleidingsonderdeel “Juridisch debat en actua” te behouden. De verwerende partij geeft aan dat als voorwaarde geldt dat zij deze beslissing afdoende moet motiveren. Tegen de achtergrond van de hierboven ontwikkelde overwegingen, belet dit niet dat de Raad van oordeel is dat de in het voorliggende geval – met name een examentuchtbeslissing – door de interne beroepsinstantie van verwerende partij gehanteerde chronologie niet van redelijkheid getuigt. Deze chronologie heeft een belangrijke impact op het studietraject van verzoeker. Zo de interne beroepsinstantie door het onredelijk lang getalm met het uitvaardigen van een nieuwe beslissing al niet de bevoegdheid mocht hebben verloren om examentuchtrechtelijk op te treden, rijst voor de Raad de vraag of dit onbehoorlijk optreden in het specifieke voorliggende geval geen invloed heeft op de redelijkheid van de sanctionering. Hierbij neemt de Raad in zijn overweging mee dat verwerende partij voor het wachten met het nemen van een nieuwe beslissing *c.q.* de noodzaak hiertoe, geen in redelijkheid overtuigende uitleg verschafft.

Verwerende partij stipt de ernst van de niet-betwiste examentuchtfeiten aan en overweegt in de aangevochten beslissing dat een proportionele bestrafting zich opdringt.

Verwerende partij stipt in deze beslissing tevens aan dat de interne beroepscommissie in haar beslissing dd. 30/11/2017 reeds in een aanzienlijk minder strenge bestrafting voorzien heeft in tegenstelling tot de initiële sanctie. De interne beroepscommissie heeft, zoals in de aangevochten beslissing wordt verduidelijkt, een score van 0/20 voor het opleidingsonderdeel “Juridisch Debat en Actua” toegekend, eerder dan een 0/20 voor alle opleidingsonderdelen van de betrokken examenperiode.

De interne beroepsinstantie vervolgt dat artikel 20.5 van het OER in 8 sancties voorziet. De sanctie waarbij een 0/20 voor het betrokken opleidingsonderdeel wordt toegekend, is volgens de beroepsinstantie deze op nummer 3 in de in artikel 20.5 bedoelde lijst. Voor de interne beroepsinstantie gaat het bijgevolg om een straf die als ‘licht’ gekwalificeerd moet worden. Daarbij komt dat de instelling van mening is dat een dergelijke ernstige vorm van fraude hoe

dan ook een sanctie vereist, ook indien er reeds een aanzienlijke tijd verstrekken is sedert het arrest dd. 14/12/2016.

De Raad is van oordeel dat de ernst van het examentuchtfeit, dat ook verzoekende partij niet betwist, niet mag worden geminimaliseerd. Niettemin oordeelde de Raad dat de initieel door verwerende partij opgelegde sanctie niet kon standhouden. Dit leidde tot het arrest van 14 december 2016.

Tegen die achtergrond is de Raad van oordeel dat, in het licht van de door de verwerende partij nochtans omstandig geformuleerde motivering, de angevochten beslissing misschien wel de proportionaliteit in zich zou kunnen dragen die de Raad in zijn arrest van 14 december 2016 zoek achtte, doch geenszins de onredelijk lange termijn ‘verdisconteert’ die verwerende partij heeft laten verstrijken alvorens in het zog van een beslissing inzake studievoortgangsbewaking een nieuwe beslissing te nemen.

De Raad is van oordeel dat - tegen de achtergrond van de impact van het uitblijven van een nieuwe beslissing op het studietraject van verzoekende partij, het door verwerende partij erkende belang van een spoedig uitsluitsel in studievoortgangsbetwistingen (en in het bijzonder examentuchtbetwistingen), de beslissing van de verwerende partij om een niet-schorsende cassatieprocedure te starten en de overwegingen van het initiële vernietigingsarrest van de Raad van 14 december 2016 – de opgelegde sanctie kennelijk onredelijk is, ondanks de argumenten die verwerende partij ontwikkelt en waar de Raad acht op slaat betreffende de ernst van de examentuchtfeiten en de door verwerende partij in het dossier gehanteerde chronologie. Zelfs de (in vergelijking met de in de vernietigde initiële beslissing opgelegde examentuchtmaatregel) lichtere sanctie waarvoor de instelling gekozen heeft, is in het licht van het tijdsverloop - ondanks het niet-betwiste karakter van het tuchtfeit - onredelijk. De Raad merkt hierbij ten overvloede op dat voor deze lichtere sanctie reeds op 30 november 2017 is gekozen, verwijzend naar het auditoraatsverslag eerder dan naar het tijdsverloop.

In de antwoordnota van verwerende partij leest de Raad nog het volgende:

“De student werd, na de tussenkomst van het arrest dd. 14/12/2016 van de Raad, geconfronteerd met het feit dat de Interne Beroepscommissie geen nieuwe beslissing genomen heeft binnen de door de Raad vooropgestelde termijn, omdat de Hogeschool inmiddels cassatieberoep had aangetekend.

De student werd aldus geconfronteerd met een impliciete weigeringsbeslissing.

De student heeft het recht om deze nieuwe, impliciete weigeringsbeslissing aan te vechten bij de Raad (...)".

Verwerende partij benadrukt dat de verzoeker de impliciete weigeringsbeslissing die volgens verwerende partij is ontstaan, niet heeft aangevochten. Daarbij overweegt de instelling dat zij toelichting verschafft bij het wachten met het nemen van een nieuwe beslissing, terwijl de verzoeker nalaat toelichting te verschaffen bij zijn stilzitten.

De Raad kan verwerende partij niet bijtreden in zoverre zij wenst aan te geven dat het stilzitten van de verzoeker om op te komen tegen de impliciete weigeringsbeslissing *c.q.* het nalaten hierover uitleg te verschaffen, de aangevochten beslissing rechtmatig zou maken. De Raad stelt vast dat partijen het niet eens zijn over de toepasselijkheid van de bepalingen terzake uit de Codex Hoger Onderwijs op het voorliggende geschil. Dat verzoeker niet is opgekomen tegen wat verwerende partij in het kader van de huidige procedure voor de Raad zelf duidt als een impliciete weigeringsbeslissing, wijzigt volgens de Raad de kwalificatie van de houding van verwerende partij in de procedure *in casu* niet. Meer in het bijzonder rechtvaardigt het niet opkomen tegen het uitblijven van een nieuwe beslissing de aangevochten beslissing van de beroepsinstantie niet. Minstens oordeelt de Raad dat hierdoor geen verantwoordelijkheid in hoofde van de verzoeker ontstaat voor het op zich laten wachten van een nieuwe beslissing, nog daargelaten dat zij ertoe zou brengen de ‘late’ beslissing van de interne beroepsinstantie niet langer kennelijk onredelijk te achten. Ook het feit dat geen elementen worden bijgebracht waaruit blijkt dat de verzoeker de instelling heeft herinnerd aan de te nemen examentuchtbeslissing – ná vernietiging door de Raad – brengt de Raad er niet toe de aangevochten beslissing redelijk te achten. Volgens de Raad lijkt een examentuchtzaak uit haar aard voldoende dringend, rekening houdend met het belang ervan voor de student, om na vernietiging van een examentuchtbeslissing door de Raad (en niettegenstaande een cassatieprocedure tegen het arrest van de Raad), die de instelling van hoger onderwijs beveelt binnen een in het vernietigingsarrest bepaalde termijn een nieuwe beslissing te nemen, met bekwame spoed zekerheid te scheppen in een nieuwe examentuchtbeslissing.

Tot slot verduidelijkt de Raad nog dat overwegingen betreffende de mate waarin de verzoeker voor andere opleidingsonderdelen moeilijkheden ervaart bij het aantonen van de minimale vereisten, hetgeen weerslag heeft op de studievoortgang van betrokkenen, de aangevochten

beslissing niet minder onredelijk maakt. Ook de betwisting hieromtrent, waarvan verwerende partij in de antwoordnota melding maakt, wijzigt de beoordeling in deze zaak niet. Ook het antwoord op de vraag in hoeverre het examentuchtdossier de mogelijkheid van verzoeker om deel te nemen aan een Erasmus-uitwisseling heeft belemmerd, is volgens de Raad *in casu* niet van aard de in deze procedure aangevochten beslissing te rechtvaardigen. Ook het feit dat verzoeker voor de niet door het plagiaat aangetaste onderdelen van “Juridisch debat en actua” niet geslaagd zou zijn, zoals verwerende partij in de antwoordnota aanvoert, zou de examentuchsancie, in haar gehandhaafde vorm, niet minder betwistbaar maken.

Het middel is gegrond.

VI. Anonymisering

Verzoeker vraagt de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 21 februari 2018.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt uiterlijk op 16 juli 2018 een nieuwe beslissing.

3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 2 juli 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,

kamervoorzitter

Jan Geens

bestuursrechter – bijzitter

Rolnr. 2018/084 – 2 juli 2018

Henri Verhaaren bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Freya Gheysen secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Zitting van 6 juni 2018

Arrest nr. 4.308 van 18 juni 2018 in de zaken 2018/125 en 2018/126

In zake: Lawrence CORTEBEECK
                         Woonplaats kiezend te 2980 Zoersel
                         Watermolen 47

Tegen: KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL
                         bijgestaan en vertegenwoordigd door
                         advocaat Tom Peeters
                         kantoor houdend te 2018 Antwerpen
                         Mechelsesteenweg 27
                         Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 2 mei 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 18 april 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 6 juni 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Isabelle Buyens, die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Omwille van de nauwe samenhang tussen de verzoekschriften met rolnummer 2018/125 en 2018/126, heeft de Raad de behandeling ervan met het oog op een goede rechtsbedeling ambtshalve samengevoegd.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs’.

Op 29 maart 2018 wordt de tweede stage in het kader van het opleidingsonderdeel “Praktijk 3” stopgezet.

Verzoekende partij stelde op datum van 2 april 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 18 april 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie is van mening dat de opleiding de student kansen heeft geboden om zijn stage tot een goed einde te brengen. Een eerdere procedure falend functioneren op de stageplaats resulterde in een afsprakennota. Deze afsprakennota heeft als doel de student zijn leerkansen optimaal te laten benutten, wat in de stage 3.1 niet het geval was. Met de afsprakennota wil de opleiding de student als het ware wakker schudden en hem erop wijzen dat slagen kan, mits naleven van deze afspraken.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat de afspraken uit de afsprakennota een overname zijn uit het vademecum waaraan iedere student zich moet houden, met dat verschil dat er een aantal afspraken worden uitgelicht. Zo werd een andere termijn opgelegd wat de indiening van de lesvoorbereidingen betreft, nl. vijf werkdagen in plaats van twee werkdagen. Deze afspraak heeft als doel om tijdig te kunnen remediëren zodat de lessen Geschiedenis, die tot dan toe vaak ondermaats werden gegeven, verbeterd konden worden.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student zich duidelijk niet aan deze afspraken met betrekking tot lesvoorbereiding heeft gehouden. Dit blijkt uit verschillende verslagen en mails van docenten aan de student. Omwille van deze reden werd volgende bepaling uit de afsprakennota in voege gebracht: *“Als KdG een signaal krijgt dat [L.C.] bovenstaande afspraken niet naleeft, wordt de stage stopgezet.”*.

Volgens de interne beroepsinstantie erkent de student, zowel tijdens de hoorzitting van de praktijkcommissie, als tijdens de hoorzitting van het intern beroep dat hij niet (altijd) tijdig zijn lesvoorbereidingen doorstuurde. Hij geeft aan dat hij omwille van de afsprakennota het idee had niet te zullen slagen voor de stage.

De interne beroepsinstantie merkt op dat de student zich voor wat de lessen Economie betreft, herpakt heeft. Voor de lessen Geschiedenis is dit niet het geval waardoor er niet van een verbetering in het globale parcours kan worden gesproken. De interne beroepsinstantie is er daarom van overtuigd dat de student de kansen die hem zijn toegereikt niet voldoende heeft benut om zijn stage succesvol af te ronden.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 23 april 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 2 mei 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op het redelijkheidsbeginsel, gecombineerd met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat verwerende partij alles in het werk heeft gesteld om alles op de lange baan te schuiven zodat het haast onmogelijk is om dit jaar nog succesvol af te werken. Zo kreeg verzoeker pas vlak voor stageperiode 3.2 de afsprakennota, zodat hij geen andere keuze had dan het document te ondertekenen. Nadat hij een voorwaarde uit de afsprakennota had geschonden (het laattijdig indienen van een les), heeft verwerende partij hem niet laten stoppen,

maar mocht hij nog enkele weken verder werken. Bovendien kwam zijn aangetekend schrijven met het bezwaarschrift terug en heeft verwerende partij de interne beroepsbeslissing niet laten toekomen op de afgesproken datum. Volgens verzoeker heeft verwerende partij zich daarnaast niet gekweten van haar taak om de nodige feedback te geven over de lessen die naar de lector verzonden werden. Hij stelt ook dat verwerende partij met de afsprakennota extra taken heeft ingevoerd, die tijdens de drukke stageperiode met de extra lange indienperiode nooit haalbaar waren.

Verder benadrukt verzoeker dat hij wakker werd geschud door de afsprakennota tijdens stageperiode 3.1. Hij vindt het echter nog steeds niet duidelijk hoe de regels in de afsprakennota kunnen bijdragen tot slagen. De regels dragen immers niet bij tot betere lesvoorbereidingen of tot een betere stage in het algemeen. Verzoeker kwam reeds vrij snel in tijdsnood door de eenzijdige afspraken in de afsprakennota. Volgens verzoeker lag het probleem ook bij de lessen Economie, en niet bij de lessen Geschiedenis. Hij vindt het dan ook raar dat de interne beroepsinstantie verwijst naar de lessen Geschiedenis. Verzoeker vraagt zich af waarom er enkele weken gewacht werd met het stopzetten van de stage nadat hij de afspraken al niet meer nakwam.

Verzoeker stelt vervolgens vast dat de beoordeling van de lector van verwerende partij niet samenvalt met de beoordeling van de mentor in de scholen. Toen dit meerdere malen was voorgekomen, zijn verzoeker en zijn vader op bezoek geweest bij de heer [G.]. Deze bespreking had voor verzoeker een bedroevend resultaat omdat elke vraag werd weggewimpeld. Verzoeker benadrukt dat zijn motivatie om leraar te worden van kindsbeen af zeer positief aanwezig was. Hij betreurt het dat die motivatie afgebroken wordt tijdens de studie. Volgens hem moet de taak van de school ervin bestaan de leerlingen positief te steunen met een positief resultaat tot gevolg. Verwerende partij past dit principe echter niet toe.

Verzoeker merkt nog op dat hij in geen enkel verslag van een mentor een opmerking heeft gezien als zou de lesvoorbereiding te laat zijn toegekomen, uitgezonderd één keer. Volgens hem is er van de lectoren ook geen enkele opbouwende kritiek gekomen gedurende de hele periode nadat het contract was opgesteld. Er is slechts eenmaal enige afbrekende kritiek geweest van een lector. Verzoeker stelt dat er na de stopzetting van de stage alweer negatieve kritiek van verwerende partij komt, die hem doet twijfelen aan zijn roeping om onderwijzer te worden: *“We raden je aan goed te overwegen of je in de toekomst de nodige energie aan je lessen wenst”*

te besteden. ”. Verzoeker is van mening dat een correcte verwoording had moeten zijn: “*We zullen SAMEN ervoor gaan om je studie alsnog positief te kunnen afronden.* ”. Verzoeker verwijst ook nog naar de eindevaluatie van de mentor economie, waarin een tegenstrijdigheid te vinden is in vergelijking met de beoordeling van verwerende partij. Verzoeker is van mening dat verwerende partij de evaluatie van de schoolmentoren voor het grootste deel moet laten meespelen, omdat zij hem hebben bezig gezien in het normale stagelesgeven. Hij merkt op dat als in de praktijk de verslagen van de mentoren toch doorslaggevend zijn, hij zijn studie reeds positief had kunnen beëindigen.

Wat ten slotte de procedure betreft, stelt verzoeker dat hem tijdens de zitting werd gevraagd om zijn visie over de stage te geven. Verwerende partij heeft echter slechts deels willen luisteren naar zijn verhaal. Bij die zitting was ook de ombudspersoon van verwerende partij aanwezig, die niet onpartijdig was. Verzoeker moest na enige tijd het lokaal verlaten zodat beraadslaagd kon worden. Volgens verzoeker was dit snel gebeurd. Verzoeker begrijpt ook niet waarom een lector hem enkele dagen voor het bericht van de stopzetting van de stage de keuze laat als men hem nog een kans wou geven. Hij kreeg toen de keuze uit: (1) zelf stoppen, gewenste scenario, (2) een commissie zal hem doen stoppen of (3) de mentor zet de stage stop. Volgens verzoeker maakt de opmerking van de lector duidelijk dat de commissie reeds beslist had alvorens ze begonnen was. Verzoeker benadrukt dat een lesbezoek twee lessen na elkaar moeilijk gebruikt kan worden om “weinig vooruitgang” aan te kaarten. Hij stelt bovendien dat het negatieve beeld dat verwerende partij van hem voor aanvang van de stage aan de stageschool heeft gegeven allesbehalve professioneel en niet aanvaardbaar is.

Verwerende partij stelt in haar *antwoordnota* vooreerst dat haar geenszins een nalatige houding kan worden verweten. De opmaak van een afsprakennota naar aanleiding van de vaststelling van falend functioneren op de stageplaats komt steeds tot stand na overleg tussen de verschillende stageactoren. Daarnaast beoogde het “contract” een succesvolle start van de tweede stageperiode. Volgens haar kan het feit dat de afsprakennota slechts bij de aanvang van deze periode werd overgemaakt haar niet kwalijk worden genomen. Ze benadrukt dat verzoeker zijn aandachtspunten ook steeds heeft erkend.

Waar verzoeker aanhaalt dat verwerende partij zijn stage reeds na de eerste laattijdige indiening van zijn lesvoorbereiding had moeten stopzetten, wijst verwerende partij erop dat verzoeker

hiermee geenszins appreciatie lijkt te vertonen voor haar geduldige en vergevingsgezinde houding. Verwerende partij benadrukt dat zij verzoeker kansen heeft geboden.

Verwerende partij verduidelijkt dat er zich inderdaad een vergissing heeft voorgedaan betreffende het adres waarnaar het intern beroepsschrift verstuurd diende te worden. Zij heeft haar fout in deze erkend, zodat verdere discussie hieromtrent niet aan de orde is. Verwerende partij merkt ook op dat de interne beroepsinstantie binnen de wettelijk voorziene termijn haar beslissing heeft meegedeeld aan verzoeker.

Verder stelt verwerende partij dat haar niet ten laste kan worden gelegd onmogelijke opdrachten te hebben gegeven of onvoldoende ondersteuning te hebben geboden. Verzoeker diende de opdrachten uit te voeren die alle studenten worden opgelegd en hij kreeg steeds alle feedback die mogelijkerwijze kon worden gegeven gelet op de indiening van de lesvoorbereidingen. Verwerende partij benadrukt ook dat zij niet kan garanderen dat een student, door het inbouwen van meer feedbackkansen, betere lesvoorbereidingen indient. Wel voorziet zij hierdoor in de meest optimale begeleiding van een student. Ze wijst erop dat het niet behalen van de vooropgestelde doelstellingen de verantwoordelijkheid van verzoeker is. Volgens haar hebben overigens zowel mevrouw [D.M.] als mevrouw [B.] verzoeker aangemaand zijn lesvoorbereidingen tijdig aan te leveren. Indien verzoeker er omwille van gewettigde redenen niet toe komt zijn lesvoorbereiding niet tijdig te versturen, dan wel dit niet mogelijk acht, komt het aan hem toe zijn begeleiders hierover aan te spreken.

Vervolgens benadrukt verwerende partij dat de docenten verbonden aan de instelling die in het onderwijs van de studenten voorziet het beste zicht genereren op het geheel van de prestaties van hun studenten. Aan de lectoren kan dan ook rechtmatisch het prerogatief worden voorbehouden om de eindbeoordeling door te voeren. Daarenboven werd door de interne beroepsinstantie niet ontkend dat verzoeker met betrekking tot het doceren van economie een hele vooruitgang heeft geboekt, doch deze vooruitgang was volgens de lector onvoldoende. Deze vooruitgang is bij geschiedenis echter helemaal niet zichtbaar geweest, wat ook door de desbetreffende mentor werd vastgesteld, en werd dan ook niet van die aard bevonden om de eerdere beoordeling van de commissie falend functioneren op de stageplaats te kunnen omvormen. Volgens verwerende partij heeft zij verzoeker door middel van opbouwende kritieken en een nauwgezette opvolging trachten te motiveren zijn capaciteiten optimaal in te zetten en heeft zij hem talrijke (nieuwe) kansen geboden, rekening houdende met zijn privésituatie.

Verwerende partij werpt ten slotte op dat de commissie falend functioneren op de stageplaats verzoeker op basis van de afsprakennota reeds naar aanleiding van de niet-naleving van de gemaakte afspraken een einde kon stellen aan de stage. Aan verzoeker werd de kans geboden zijn standpunt toe te lichten en hij heeft deze mogelijkheid zeker kunnen benutten. Verwerende partij verduidelijkt dat de ombuds conform het Hogeschool Onderwijs- en Examenreglement steeds deel uitmaakt van de commissie falend functioneren op de stageplaats en van de interne beroepscommissie. De ombuds is echter nooit stemgerechtigd en heeft louter een raadgevende rol. Verwerende partij stelt bovendien vast dat het middel niet wordt onderbouwd. Ze is van mening dat voor het overige reeds uitgebreid op alle argumenten werd geantwoord door de interne beroepscommissie, dan wel in deze antwoordnota.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat de afsprakennota een eenzijdig karakter vertoont. Vermits dit contract pas een week voor aanvang van de stage werd doorgemaald was de timing van het voorbereiden van de stage van in het begin al moeilijk. Volgens verzoeker werden verscheidene argumenten die van onprofessionaliteit getuigen gewoon aan de kant geschoven (vb. de vergissing van adres, de subjectiviteit van de ombudsdienst, het vergissen van vak, ...).

Verder merkt verzoeker op dat bij de antwoordnota plots een document wordt gevoegd uit de periode oktober/november, houdende de globale evaluatie van mevrouw [C.]. Hierin staat niets positief. Verzoeker benadrukt dat hij dit document niet eerder heeft ontvangen. Wat de lesbezoeken betreft, verduidelijkt verzoeker dat er drie lesbezoeken zijn geweest, waarvan slechts één voor het vak economie. De lector, mevrouw [D.M.] had geen tijd meer om hem te bezoeken en daarom heeft hij een les moeten filmen. Volgens hem geeft dit echter een vertekend beeld, want leerlingen reageren anders als er een camera staat. Hij vindt het raar dat er niet meer bezoeken voor economie zijn geweest. Aangezien verwerende partij beweert dat hij sterk werd opgevolgd zou hij meer evaluatiemomenten verwachten. Verwerende partij heeft de mentoren economie wel per e-mail gecontacteerd omtrent de stage. Verzoeker vraagt zich af waarom deze documenten niet aan het dossier zijn toegevoegd.

Verzoeker bevestigt dat verwerende partij hem kansen heeft gegeven. Volgens hem waren deze evenwel niet eerlijk. De bijkomende regels zorgden immers voor een zeer zware druk, terwijl de werkdruck tijdens een stageperiode al zeer hoog is. Ook de negatieve e-mails zonder opbouwende kritiek zorgden enkel maar voor meer druk.

Wat de feedback betreft, vermeldt verzoeker dat hij tijdens de laatste periode slechts eenmaal feedback heeft gekregen, maar die betrof niet de inhoud en lesopbouw. Verzoeker stelt ook dat hij expliciet om feedback heeft gevraagd via e-mail, maar die kreeg hij niet. Verzoeker betwijfelt bovendien dat verwerende partij rekening heeft gehouden met zijn persoonlijke problemen.

Ten slotte stelt verzoeker het moeilijk te begrijpen dat een lange stageperiode van negen weken drie weken voor het einde wordt stopgezet, zodat hij deze drie weken van leerkansen niet heeft kunnen benutten. Hij lijst ook nog een paar onduidelijkheden op die hij verhelderd wenst te zien.

Beoordeling

Voorliggend beroep betreft de redelijkheid van de stopzetting van de stage en de motivering om deze stopzetting te verantwoorden. Verzoeker klaagt erover dat hij werd gedwongen tot het ondertekenen van een overeenkomst waarbij afspraken werden vastgelegd voor het verder verloop van de stage, die bij niet-naleving de stopzetting van de stage tot gevolg zouden hebben, wat *in casu* ook is gebeurd. Verzoeker grieft in essentie het gedrag van verwerende partij in het kader van het voltrekken van deze procedure waarbij een negatief leerklimaat werd gecreëerd. Hierdoor heeft hij niet naar behoren kunnen functioneren en was hij niet in de mogelijkheid om zijn prestaties aan te tonen.

De Raad buigt zich in eerste instantie over de aard van deze studievoortgangsbeslissing en de reikwijdte van zijn bevoegdheid. Verzoeker kreeg geen beoordeling op zijn stage. Deze werd voorafgaandelijk stopgezet op basis van de procedure '*Procedure bij falend functioneren op de stageplaats*'. Het niet naar behoren functioneren werd vastgesteld omdat verzoeker de gemaakte afspraken, met name: het tijdig indienen van de voorbereidingen van de lessen, niet had nageleefd. Het niet naleven van deze verplichting wordt ook niet betwist door verzoeker. Het onderwijs- en examenreglement (hierna: OER) en het stagevademecum omschrijven de procedure als volgt (zie stukken 2 en 26 van verwerende partij):

"2.10. Procedure bij falend functioneren op de stageplaats

Signaleert een stageplaats dat ze de stage van een student mogelijk wil stopzetten, omdat hij falend functioneert of stelt de hogeschool vast dat hij falend functioneert? Dan start de hogeschool

onderstaande procedure op. Ook als de student het niet eens is met het standpunt van de stageplaats of de hogeschool. Hij mag zich tijdens de procedure laten bijstaan door een ombuds.

Fase 1

- *Het personeelslid van de hogeschool dat de stage van de student begeleidt onderzoekt de situatie, hoort de betrokken partijen en zoekt naar een oplossing.*
- *Leidt dit tot een oplossing in onderling overleg? Dan worden de afspraken schriftelijk vastgelegd.*
- *Leidt dit niet tot een oplossing? Of houdt de student zich niet aan de gemaakte afspraken? Dan start de hogeschool fase twee.*

Fase 2

Het opleidingshoofd roept als voorzitter een commissie bijeen en nodigt de student uit. In deze commissie zit minstens één personeelslid van de hogeschool dat de stage van de student begeleidt en eventueel een andere vertegenwoordiger van de opleiding. De ombuds maakt als raadgever deel uit van de commissie.

De commissie hoort de student en neemt een beslissing. Ofwel krijgt hij een andere stageplaats, ofwel moet hij zijn stage stopzetten.

De commissie schrijft een verslag waarin ze haar beslissing verantwoordt. De student ontvangt deze gemotiveerde beslissing schriftelijk van de voorzitter.”

Vooreerst rijst de vraag of deze procedure kan worden beschouwd als een examentuchtprocedure met daaraan verbonden tuchtsancties. In voorkomend geval kan de Raad nagaan of de sanctie, met name *in casu* het stopzetten van de stage, in evenredigheid is met de vastgestelde ‘overtreding’, met name het ‘niet tijdig indienen van de lesvoorbereidingen’. De reglementering inzake examentuchtbeslissingen wordt geregeld in het deel ‘examenreglement’ van het OER. Stopzetting van een stage wordt daar echter niet onder begrepen. Deze kwalificatie blijkt dus niet uit het dossier en dit wordt ter zitting ook bevestigd door de raadsman van verwerende partij.

De Raad stelt vast dat verwerende partij deze procedure heeft ondergebracht in het deel ‘onderwijsreglement’ van het OER, bij ‘2.8 Studievoortgang’. Deze studievoortgangsbeslissing kan dus worden beschouwd als het opleggen van een studievoortgangsmaatregel, wat ook ter zitting wordt bevestigd. De raadsman van verwerende partij benadrukt dat de procedure wel beoogt om studenten te helpen om aan de hand van specifieke afspraken alsnog de competenties te verwerven.

Voor deze uitzonderlijke procedure die leidt tot een stopzetting van de stage, heeft de decreetgever een specifieke regeling uitgewerkt in artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs. Het stopzetten van een stage wordt daarin expliciet beschouwd als een beslissing waarbij een studievoortgangsmaatregel wordt opgelegd waarvoor de Raad bevoegd is. Het betreffende artikel luidt als volgt:

“Art. II. 246. §2. Het instellingsbestuur kan in bijzondere gevallen en op objectieve gronden de stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel vroegtijdig beëindigen, als de student door zijn gedragingen blijk heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een beroep waartoe de opleiding die hij volgt, hem opleidt.

De student van wie de stage of het praktische opleidingsonderdeel met toepassing van het eerste lid is beëindigd, heeft geen recht op een tweede examenkans als vermeld in artikel II.223, tenzij aan de opgelegde bindende voorwaarden is voldaan.

De beslissing om een stage of praktisch opleidingsonderdeel vroegtijdig te beëindigen, wordt omstandig gemotiveerd.”

Ook voor deze soort van studievoortgangsbeslissingen kan de Raad de regelmatigheid en de redelijkheid van de genomen beslissing nagaan, maar hij kan zijn appreciatie niet in de plaats stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad leest in de bij deze bepaling horende memorie dat de decreetgever zeer specifiek de contouren heeft bepaald wanneer en in welke omstandigheden een dergelijke beslissing tot stopzetting van een stage door de verwerende partij kan worden genomen. Er wordt ook uitdrukkelijk een verzwaarde motiveringverplichting aan de onderwijsinstelling opgelegd. De decreetgever stelt als volgt:¹

“In artikel II.246 wordt eveneens de mogelijkheid ingeschreven om bepaalde opleidingsonderdelen vroegtijdig te beëindigen in welbepaalde gevallen.

Door toevoeging van een derde paragraaf aan artikel II.246 wordt het voor het instellingsbestuur mogelijk gemaakt de stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel van een student vroegtijdig te beëindigen, indien de student niet geschikt is om het beroep uit te oefenen waartoe de opleiding hem opleidt.

Het is zeker niet de bedoeling om studenten ab initio te weigeren voor de opleiding omwille van persoonlijkheidsproblemen, het is decretaal niet mogelijk om studenten hierop te screenen bij inschrijving en hen op grond hiervan te weigeren. Wel wordt het mogelijk gemaakt dat instellingen –

---

¹ Ontwerp van decreet tot aanpassing van enkele hogeronderwijsbepalingen die de organisatie en controle van het Onderwijs faciliteren en de plan- en implementatielasten verminderen, *Parl.St. VI. Parl. 2013-14, nr. 2399/1, 26-27.*

als er zich duidelijk in de loop van het parcours van een student ernstige problemen voordoen – niet gedwongen worden om bijvoorbeeld stages en practica te moeten blijven doen doorlopen en om ook niet verplicht te zijn een tweede examenkans voor deze studenten te organiseren.

In de praktijk heeft zich onder andere bij de opleidingen Geneeskunde de situatie voorgedaan dat tijdens de opleiding bleek dat de student ongeschikt was voor het beroep van arts. De ongeschiktheid van de student kan blijken uit onprofessioneel gedrag in een fase van de opleiding waar praktijkoefering plaatsvindt. Het probleemgedrag kan worden veroorzaakt door (seksuele) gewelddadigheid, bedreigend optreden of algemeen disfunctioneren ten gevolge van een persoonlijkheidsstoornis.

De vroegtijdige beëindiging kan alleen in uitzonderlijke gevallen en op objectieve gronden. Het kan bijvoorbeeld in geen geval gaan om onvoldoende inzet of prestaties van studenten. Vroegtijdige beëindiging van een stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel is een zware bevoegdheid die in verhouding moet staan met de zwaarte van de overlast.

De instellingen zullen uiterst behoedzaam moeten omspringen met deze bevoegdheid en hun beslissingen omstandig moeten motiveren. De student kan tegen deze beslissing immers een beroep aantekenen bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. In de beslissing tot het vroegtijdig beëindigen van praktijkonderdelen moet de student, zoals bij alle studievoortgangsbeslissingen, gewezen worden op de beroeps mogelijkheden en modaliteiten hiertoe.

Het is van groot belang dat het instellingsbestuur zorgvuldig vaststelt in welk geval en op welke gronden men beslist tot een vroegtijdige beëindiging van stages of andere praktische opleidingsonderdelen. Beroepsprofielen en ethische codes kunnen het kader vormen voor de beoordeling van de gedragingen van de student.

De wijze van beoordeling van het gedrag van de student kan op verschillende manieren worden vormgegeven. De instelling kan deze taak toevertrouwen aan de organen of personen die verantwoordelijk zijn voor de bepaling van de studievoortgang. Dit zou ook een gezamenlijke commissie kunnen zijn van enkele instellingen die dezelfde opleidingen aanbieden.

Het tweede lid bepaalt dat een student geen recht heeft op een herkansing, tenzij aan dwingende voorwaarden is voldaan in verband met bijvoorbeeld bijstand.

De instelling moet voorzien in aangepaste maatregelen om de student zo goed mogelijk te heroriënteren en hem hierbij te begeleiden.

Door deze regelgeving worden problemen opgelost waar de instellingen in de praktijk mee worstelen en waarvoor ze genoodzaakt zijn zelf op zoek te gaan naar creatieve oplossingen.

Deze aanpassing creëert meer rechtszekerheid en een betere rechtsbescherming voor de student die zich in deze situatie bevindt.”.

Het is in het licht van deze decretale contouren dat de Raad de door verzoeker aangekaarte onredelijkheid van voorliggende studievoortgangsbeslissing zal toetsen. De Raad leest in de

beslissing van de interne beroepsinstantie dat de stopzetting is gebeurd omdat de student zich niet aan de opgestelde en ondertekende afsprakennota heeft gehouden. De stopzetting was concreet het gevolg van de vaststelling dat verzoeker zich niet aan de afspraak heeft gehouden om tijdig de lesvoorbereidingen in te dienen.

De Raad stelt in eerste instantie vast dat de procedure *in casu* wordt toegepast op een situatie die de decreetgever in het bijzonder heeft willen uitsluiten wanneer een onderwijsinstelling tot de stopzetting van een stage overgaat. Dit wordt expliciet in de memorie opgenomen als voorbeeld: “*Het kan bijvoorbeeld in geen geval gaan om onvoldoende inzet of prestaties van studenten.*”. De Raad stelt vast dat de decreetgever ernstige zaken voor ogen heeft die in het bijzonder te maken hebben met de ongeschiktheid om het beroep uit te oefenen. *In casu* betreft het natalig gedrag inzake het indienen van lesvoorbereidingen. De Raad is wel van oordeel dat deze elementen kunnen worden meegenomen bij de beoordeling of een student aan de vooropgestelde eindcompetenties van de stage voldoet, wat ook *in casu* het geval is en onder competentie “De student-leraar als begeleider van leer-en ontwikkelingsprocessen: DE LESVOORBEREIDING”. wordt getoetst (zie de evaluatieverslagen: bijlage 4 van verwerende partij en bijlage 3 van verzoekende partij). *In casu* blijkt het *in fine* te gaan over een slordige handelwijze betreffende de administratieve verplichtingen. Uit het dossier blijkt *prima facie* dat verzoeker de lesvoorbereidingen wel heeft opgesteld, maar dat het niet tijdig meedelen in het bijzonder het probleem was.

De Raad is op basis van deze vaststellingen en rekening houdende met de contouren die de decreetgever heeft aangegeven in het kader van de zwaarwichtige maatregel van een stopzetting van een stage van oordeel dat voorliggende studievoortgangsbeslissing de toets van de redelijkheid niet kan doorstaan. De invulling die verwerende partij aan deze procedure heeft gegeven strookt niet met de intentie van de decreetgever en is onredelijk. Het opleggen van een dergelijke verregaande sanctie waarbij een stage wordt stopgezet op basis van de loutere vaststelling dat een student niet tijdig bepaalde lesvoorbereidingen heeft ingediend, kan de toets van de redelijkheid niet doorstaan, ook al vindt deze een grond in een procedure voorgeschreven in het OER en heeft de student in dat verband een afsprakennota ondertekend. Dit geldt temeer vermits door de stopzetting van de stage de student in voorkomend geval zelfs niet in aanmerking komt voor het eventueel geslaagd verklaren wegens een onvolledige stage. Verzoeker krijgt bovendien – zoals hij ook aangeeft – niet de volledige kans om zijn competenties aan te tonen.

Verzoeker moet in de mogelijkheid worden gesteld om zijn stage verder af te maken en moet op basis van het aangevuld dossier een stagebeoordeling krijgen.

Het middel is niet gegrond.

De overige middelen, die de procedure en de inhoudelijke beoordeling en de onpartijdigheid van de ombudspersoon betreffen, dienen niet verder te worden onderzocht omdat ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 18 april 2018.

2. De bevoegde instantie van verwerende partij neemt uiterlijk op 3 juli 2018 een nieuwe beslissing, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 18 juni 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een

advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.301 van 6 juni 2018 in de zaak 2018/132

In zake: Farida HAMOU
Woonplaats kiezend te 2627 Schelle
Steenwinkelstraat 120

Tegen: Instituut wegTransport & Logistiek België
Woonplaats kiezend te 1210 Brussel
Vooruitgangstraat 56

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 4 mei 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissingen genomen op 5 december 2017 en op 2 mei 2018.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 6 juni 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

De heer Jan Bonte, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij heeft zich ingeschreven voor een examen vakbekwaamheid goederenvervoer over de weg. Zij is niet geslaagd.

Verzoekende partij diende op datum van 4 mei 2018 een schriftelijk bezwaar in bij de secretaris van de examencommissie. Op dezelfde dag diende zij tevens, bij aangetekend schrijven, een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar antwoordnota merkt verwerende partij op dat de Raad op grond van de Codex Hoger Onderwijs bevoegd is om uitspraak te doen in diverse soorten studievoortgangsbeslissingen. Het merendeel van de onder deze term ressorterende en in artikel I.3, 69° Codex Hoger Onderwijs opgeliiste beslissingen hebben betrekking op uitspraken die een impact hebben op de toegang tot een opleiding(sonderdeel) die aan Vlaamse universiteiten en hogescholen wordt onderwezen dan wel de voortgang en/of voltooiing van dergelijke opleidingen door een student bij deze instellingen. Verwerende partij stelt dat zij en de door haar georganiseerde lessen respectievelijk noch te kwalificeren zijn als een in dit punt omschreven instelling, noch als een door de Codex Hoger Onderwijs geviseerde opleiding.

Verwerende partij stelt vast dat de Codex Hoger Onderwijs de bepalingen die de bevoegdheid en werking van de Raad behandelen evenwel van toepassing verklaart op een situatie die buiten het generieke toepassingsgebied van het decreet valt. Concreet betreft het de in de artikelen II.232-II.240 Codex Hoger Onderwijs uitgewerkte bekwaamheidsonderzoeken. Volgens verwerende partij strekken deze bekwaamheidsonderzoeken tot het bewijzen van vaardigheden en competenties, die onderzocht behoren te worden door een validerende instantie die ageert in de schoot van een associatie. Verwerende partij benadrukt dat zij geen deel uitmaakt van dergelijke associatie of er op formele wijze aan verbonden is. Verwerende partij besluit dan ook dat door haar genomen en door verzoekende partij betwiste beslissing buiten de bevoegdheid van de Raad valt.

Beoordeling

De Raad onderzoekt of voorliggend beroepschrift ingesteld tegen een beslissing genomen door “het Instituut wegTransport en Logistiek België vzw” binnen zijn bevoegdheid valt.

Uit het samenlezen van de artikelen II.285 en II.291 Codex Hoger Onderwijs en uit de algemene doelstelling van de betreffende Codex en meer bepaald het hoofdstuk III van titel V “De rechtspositie en medezeggenschap van de student” volgt dat de Raad enkel bevoegd is om kennis te nemen van beroepen tegen studievoortgangsbeslissingen betreffende het hoger onderwijs, ingesteld door studenten of daarmee gelijkgestelden. Uit het toepassingsgebied en het begrippenkader in de artikelen I.2., I.3,59° en 69° van de Codex Hoger Onderwijs volgt bovendien dat enkel beslissingen van hogescholen en universiteiten en de erkende instellingen voor het post-initieel hoger onderwijs een studievoortgangsbeslissing zijn.

Aangezien het voorliggend beroep klaarblijkelijk gericht is tegen een beslissing van het Instituut wegTransport en Logistiek België vzw, een instelling die niet onder het systeem van rechtsbescherming van de Codex Hoger Onderwijs valt, is de Raad niet bevoegd.

Het bij de Raad ingestelde beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 6 juni 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.309 van 18 juni 2018 in de zaak 2018/133

In zake: xxx

Tegen: VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Alain François en Heleen De
Bock kantoor houdend te 1050 Brussel
Louizalaan 99
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 9 mei 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 april 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 6 juni 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat Kristof Caluwaert, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor of Laws in de rechten’ en in de opleiding ‘Master of Laws in de rechten’.

Verzoeker heeft op 14 februari 2018 een aanvraag ingediend om extra opleidingsonderdelen uit de masteropleiding op te nemen, waarbij hij huidig academiejaar in totaal 72 studiepunten wil opnemen. Op 22 februari 2018 heeft de decaan deze aanvraag geweigerd.

Verzoekende partij stelde op datum van 7 maart 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 15 maart 2018 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard. Deze beslissing werd evenwel ingetrokken op 19 april 2018, vermits alsnog een aangetekende brief van verzoeker met poststempel van 7 maart 2018 werd ontvangen. Op 27 april 2018 werd het intern beroep van verzoek ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt op dat de student huidig academiejaar middels een gecombineerde inschrijving 72 studiepunten wenst op te nemen, 22 voor de bacheloropleiding en 50 voor de masteropleiding. Ze stelt vast dat de student via zijn intern beroep een betere spreiding van opleidingsonderdelen beoogt te bekomen. Hij meent dat ‘het probleem’ in ontkennend geval opschuift naar volgend academiejaar, terwijl hij bovendien al de hoorcolleges van het opleidingsonderdeel “Geschillenbeslechting” heeft gevuld, en voor één of meerdere deelopdrachten voor dit opleidingsonderdeel punten heeft gekregen.

De interne beroepsinstantie wijst erop dat overeenkomstig artikel 56, §1 van het OER inschrijving binnen een opleiding is toegelaten voor een maximum van 66 studiepunten. In toepassing van §2 kan wegens uitzonderlijke omstandigheden afwijking van deze regel worden gevraagd aan de decaan. Overeenkomstig artikel 39, §3 van het OER kan een student die 20 of meer studiepunten nodig heeft om het bachelordiploma te behalen, zoals *in casu* het geval is, zich mits toelating van de decaan op zijn gemotiveerd verzoek, inschrijven voor opleidingsonderdelen van deze masteropleiding volgens de geldende regels van de volgtijdelijkheid.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat zij (en de decaan) bij de beoordeling van de uitzondering aanvraag rekening moet houden met de concrete studievoortgang die de student de voorbije jaren heeft gekend, alsmede met de elementen die de student desgevallend aanhaalt

nopens de wijze waarop hij meent in de toekomst een voldoende studievoortgang te kunnen boeken. De interne beroepsinstantie stelt *in casu* het volgende vast:

- de student heeft de opleiding Bachelor of Laws in de rechten aangevat in academiejaar 2014-2015, en is huidig academiejaar voor de vierde maal ingeschreven voor deze opleiding;
- de student dient huidig academiejaar nog 22 studiepunten van de bacheloropleiding op te nemen, gespreid over vier opleidingsonderdelen;
- twee van deze vier opleidingsonderdelen zijn eerste semesteropleidingsonderdelen, doch de student slaagde voor geen van deze opleidingsonderdelen tijdens de examenzittijd van januari (8/20 voor ‘Bestuursrecht’ en 9/20 voor ‘Gezins- en familiaal vermogensrecht’);
- op het ogenblik van het indienen van zijn uitzonderingsaanvraag was de student daarenboven ook ingeschreven voor 42 studiepunten binnen de masteropleiding waaronder vijf eerste semesteropleidingsonderdelen (samen 25 studiepunten). Voor vier van deze opleidingsonderdelen behaalde hij een credit, voor één examen slaagde hij niet tijdens de examenzittijd van januari (5/20 voor ‘Insolventierecht’).

De interne beroepsinstantie merkt op dat de student er in het verleden nooit in geslaagd is om meer dan 54 studiepunten in één academiejaar te behalen. Meer bepaald behaalde de student:

- in academiejaar 2014-2015: 48/54 studiepunten (= 89%) + vrijstelling voor 6 studiepunten
- in academiejaar 2015-2016: 41/54 studiepunten (= 73%) + vrijstelling voor 4 studiepunten
- in academiejaar 2016-2017: 54/65 studiepunten (= 83%) + vrijstelling voor 5 studiepunten

Volgens de interne beroepsinstantie geeft de student aan een betere spreiding te beogen van de opleidingsonderdelen van de masteropleiding, maar brengt hij geen elementen aan die aannemelijk maken dat hij er huidig academiejaar wel in zou slagen om 72 studiepunten te behalen. In de gegeven omstandigheden acht de interne beroepscommissie het noodzakelijk dat de student voorrang verleent aan de bacheloropleiding. Hij kan, zoals terecht beslist werd door de decaan, voor een totaal van 66 studiepunten opleidingsonderdelen opnemen, waarbij het hem vrijstaat om, naast de opleidingsonderdelen van de bacheloropleiding, opleidingsonderdelen van de masteropleiding op te nemen waarvoor hij desgevallend reeds opdrachten heeft vervuld

of punten voor deelopdrachten heeft gekregen (vb. voor ‘Geschillenbeslechting’, conform zijn beweringen).

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 3 mei 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 9 mei 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker benadrukt vooreerst dat de beslissing werd genomen op 3 mei 2018, wat aan de vrij late kant is, wetende dat de examens over een maand van start zullen gaan. Hij stelt dat hij midden februari een aanvraag had ingediend bij de decaan met de vraag om meer studiepunten te mogen opnemen dan het maximaal toegelaten aantal van 66 studiepunten. Deze aanvraag werd geweigerd. Na vergelijking met medestudenten die ook een aanvraag hadden ingediend, besefte verzoeker dat zijn motivering niet sterk genoeg was. Daarom heeft hij op 7 maart 2018 een intern beroep ingediend. De interne beroepsinstantie had zijn beroep eerst onontvankelijk verklaard, maar op 19 april 2018 werd de onontvankelijkheidsbeslissing ingetrokken.

Verzoeker vindt de beslissing bijzonder nadelig voor hem. Maandenlang is hij naar de colleges geweest van de vakken van het tweede semester van de eerste master, waarvan hij examen zou willen afleggen in juni. Hij is ook naar alle verplichte colleges geweest van het keuzevak ‘geschillenbeslechting’ waarvoor hij bovendien al punten heeft gekregen. Door deze beslissing wordt hij nu door de interne beroepsinstantie verplicht om twee vakken van de eerste master te

laten vallen, naast het vak ‘internationale bescherming van de rechten van de mens’, dat hij destijds niet heeft opgenomen. Dit betekent dat hij drie vakken van de vier van het tweede semester, alsook het verplichte keuzevak van de ULB en het vak ‘sociaal zekerheidsrecht’ van het eerste semester moet meenemen naar het volgend academiejaar. Zijn examenrooster van juni van het tweede semester ziet er nu zo uit: één vak van de eerste master en twee vakken van de bachelor, in totaal drie vakken, wat toch vrij weinig is.

Verzoeker verduidelijkt dat er voor het vak ‘geschillenbeslechting’ geen examen is, wel opdrachten doorheen het jaar. Verzoeker stelt dat hij dit vak niet meer kan laten vallen, omdat hij voor dat vak reeds resultaten heeft ontvangen van de opdrachten die hij heeft gekregen doorheen het semester en waarvoor hij geslaagd is. Verzoeker merkt op dat hij door de huidige beslissing twee vakken van de eerste master moet laten vallen (10 studiepunten), waardoor hij uiteindelijk maar 62 studiepunten opneemt over het ganse academiejaar, wat minder is dan de maximum toegelaten 66 studiepunten.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat een student overeenkomstig het OER maximaal 66 studiepunten kan opnemen, behoudens in het geval van uitzonderlijke omstandigheden. Zij wijst erop dat het tot haar discretionaire bevoegdheid behoort om na te gaan of er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden. De interne beroepsinstantie kon bij haar beoordeling dan ook rekening houden met de studievoortgang van verzoeker. Volgens haar heeft de interne beroepsinstantie er terecht op gewezen dat verzoeker in het verleden nooit meer dan 54 studiepunten heeft behaald:

- in academiejaar 2014-2015 behaalde verzoeker 48 van de 54 opgenomen studiepunten;
- in academiejaar 2015-2016 behaalde verzoeker 41 van de 54 opgenomen studiepunten;
- in academiejaar 2016-2017 behaalde verzoeker 54 van de 65 opgenomen studiepunten.

Verwerende partij stelt verder dat in de bestreden beslissing terecht op volgende omstandigheden werd gewezen, waaruit des te meer blijkt dat verzoeker in het verleden slechts een eerder trage studievoortgang heeft geboekt:

- “*de student heeft de opleiding Bachelor of Laws in de rechten aangevat in academiejaar 2014-2015, en is huidig academiejaar voor de vierde maal ingeschreven voor deze opleiding; de student dient huidig academiejaar nog 22 ECTS-credits van de bacheloropleiding op te nemen, gespreid over 4 opleidingsonderdelen;*

- *2 van de 4 opleidingsonderdelen zijn eerste semester-opleidingsonderdelen, doch de student slaagde voor geen van deze opleidingsonderdelen tijdens de examenzittijd van januari (8/20 voor ‘Bestuursrecht’ en 9/20 voor ‘Gezins- en familiaal vermogensrecht’);*
- *op het ogenblik van het indienen van zijn uitzonderingsaanvraag was de student daarenboven ook ingeschreven voor 42 ECTS-credits binnen de masteropleiding, waaronder 5 eerste semester-opleidingsonderdelen (samen 25 ECTS-credits). Voor 4 van deze opleidingsonderdelen behaalde hij een credit, voor 1 examen slaagde hij niet tijdens de examenzittijd van januari (5/20 voor ‘Insolventierecht’).*

Verwerende partij is van oordeel dat de interne beroepsinstantie in het licht van voormelde omstandigheden dan ook terecht kon beslissen dat verzoeker voorrang aan de bacheloropleiding moet verlenen en dat verzoeker niet meer dan 66 studiepunten mag opnemen. Zij stelt vast dat verzoeker in zijn verzoekschrift voor de Raad geen concrete elementen aanhaalt waaruit zou blijken dat hij er wel in zou slagen om meer dan 66 studiepunten te behalen, noch dat er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden.

Zo hekelt verzoeker het feit dat de bestreden beslissing op 3 mei 2018 is genomen. Verwerende partij herinnert eraan dat zij het intern beroepsschrift aanvankelijk niet per aangetekend schrijven had ontvangen. Pas enkele weken later ontving zij alsnog de aangetekende brief, waarop verzoeker meteen werd uitgenodigd op de zitting van de interne beroepsinstantie, waarop hij aanwezig was. Volgens verwerende partij kon de beslissing in die omstandigheden dan ook niet vroeger worden genomen. Waar verzoeker aanhaalt dat hij maandenlang naar de colleges is geweest van de vakken van het tweede semester van de eerste master, wijst verwerende partij erop dat verzoeker deze opleidingsonderdelen op eigen risico heeft gevolgd. Verzoeker had immers geen zekerheid dat zijn aanvraag tot afwijking van het maximumaantal studiepunten na de weigeringsbeslissing van de decaan op intern beroep wel zou worden aanvaard.

Verwerende partij benadrukt ten slotte dat verzoeker voor een totaal van 66 studiepunten opleidingsonderdelen kan opnemen, waarbij het hem vrijstaat om, naast de opleidingsonderdelen van de bacheloropleiding, opleidingsonderdelen van de masteropleiding op te nemen. Het feit dat verzoeker reeds een score voor het keuzevak “geschillenbeslechting” zou hebben behaald, doet aan al het voorgaande geen afbreuk. Ook dit opleidingsonderdeel

heeft verzoeker immers op eigen risico gevuld, ondanks het feit dat zijn uitzonderingsaanvraag niet werd aanvaard. Dat verzoeker dit opleidingsonderdeel in ieder geval wenst op te nemen, waardoor hij slechts 62 studiepunten opneemt en waardoor hij in het tweede semester “slechts” voor drie opleidingsonderdelen een examen dient af te leggen, kan dan ook niet aan verwerende partij worden verweten.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat, aangezien er rekening werd gehouden met het aantal behaalde studiepunten voor het weigeren van de uitzonderingsaanvraag, op 24 mei 2018 werd vastgesteld dat hij geslaagd is voor het vak “masterproef I: onderzoeksplan” (7 studiepunten), met een score van 15/20. Bijgevolg zal het totaal van het aantal behaalde credits in het academiejaar 2017-2018 op 30 studiepunten staan (vier geslaagde mastervakken van het eerste semester + keuzevak ‘geschillenbeslechting’ + ‘masterproef I: onderzoeksplan’). Verzoeker behaalde bovendien reeds 3,5/20 punten op een bachelorvak dat hij in het tweede semester moet afleggen. Verzoeker meent dat dit elementen zijn die het aannemelijk maken dat hij er huidig academiejaar wel in zou slagen om 72 studiepunten te behalen.

Verzoeker is van mening dat, door het slagen voor het vak “masterproef I: onderzoeksplan”, het nog belangrijker is om 72 studiepunten te mogen opnemen. Dit vak is immers een onderdeel van de thesis. Als hij in academiejaar 2017-2018 niet over de mogelijkheid beschikt om 72 studiepunten op te nemen, zal hij het extreem moeilijk hebben om de thesis naar behoren te kunnen indienen in juni 2019 omdat hij dan drie vakken van de eerste master (tweede semester), naast de vakken van de tweede master (tweede semester) zal moeten afleggen in juni 2019. De hoeveelheid aan vakken in het tweede semester volgend academiejaar zal zeer zwaar doorwegen.

Waar verwerende partij aanhaalt dat het inschrijven voor bepaalde vakken, vooraleer de toestemming werd gegeven om meer dan 66 studiepunten op te nemen, op eigen risico is, merkt verzoeker op dat hij onder meer voor het keuzevak “geschillenbeslechting” niet op deze goedkeuring kon wachten, omdat hij reeds voor die goedkeuring opdrachten moest oplossen waarbij hij toegang nodig had tot het platform ‘pointcarré’.

Verzoeker beseft ook dat de interne beroepsinstantie geen fout treft voor de late beslissing, maar vraagt toch om met deze omstandigheid rekening te houden. Volgens hem kan deze omstandigheid een geldige reden vormen voor het toelaten meer dan 66 studiepunten op te

nemen. Verzoeker meent ten slotte te weten dat een uitzonderingsaanvraag om meer dan 66 studiepunten op te nemen aangevraagd mag worden indien dit nodig zou zijn om te kunnen afstuderen. Verzoeker benadrukt dat hij volgend academiejaar 2018-2019 zou willen afstuderen. Deze mogelijkheid lijkt volgens hem enkel mogelijk indien deze uitzonderingsaanvraag dit academiejaar 2018-2019 zou worden goedgekeurd.

Beoordeling

De Raad is op grond van artikel I.3, 69° g) van de Codex Hoger Onderwijs bevoegd om te oordelen over het weigeren van het opnemen van een bepaald opleidingsonderdeel in het diplomacontract waarvoor de student die een geïndividualiseerd traject volgt, zich nog niet eerder heeft ingeschreven. In voorliggende zaak heeft het voorwerp van de weigering meer specifiek betrekking op een gecombineerde inschrijving (een geïndividualiseerd traject met een studieprogramma samengesteld uit een combinatie van opleidingsonderdelen uit het bachelorprogramma met opleidingsonderdelen uit het masterstudieprogramma).

Uit het verzoekschrift kan worden afgeleid dat verzoeker zich beroept op de schending van het redelijkheidsbeginsel. De Raad herinnert eraan dat hij zijn beoordeling over de studievoortgang van een student niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van de onderwijsinstelling, maar dat hij evenwel nagaat of de bestreden beslissing niet onregelmatig tot stand is gekomen en of deze niet kennelijk onredelijk is. Deze appreciatiebevoegdheid van de Raad is niet anders wat voorliggende studievoortgangsbeslissing inzake het weigeren van een combinatie van inschrijving voor bepaalde opleidingsonderdelen betreft.

Inzake de door het decreet aan de onderwijsinstelling toegekende beoordelingsbevoegdheid om in concrete gevallen een bepaalde inschrijving te weigeren heeft de Raad reeds in eerdere rechtspraak gesteld dat dit impliceert dat elk geval op zijn eigen merites moet worden onderzocht en beoordeeld, rekening houdende met de gegevens eigen aan de zaak. Het gegeven dat instellingen werken met in hun reglementering voorafgaandelijk uitgewerkte richtlijnen en beleidsregels doet daaraan geen afbreuk. Een instelling moet voldoende rekening houden met de bijzondere omstandigheden waarin de student zich bevond bij het nemen van de betreffende studievoortgangsbeslissing. De student dient de beroepsinstantie evenwel tijdig en onderbouwd in kennis te stellen van zijn bijzondere omstandigheden.

Verzoeker verzocht om een gecombineerde inschrijving van 72 studiepunten op te nemen, 22 voor de bacheloropleiding en 50 voor de masteropleiding. Verzoeker kreeg wel de toestemming

om zich in te schrijven voor een gecombineerde inschrijving, maar beperkt tot in totaal 66 studiepunten. Het stond hem ook vrij om de keuze te maken welke opleidingsonderdelen uit de master hij wenste op te nemen. Zijn verzoek tot een uitbreiding van de studieomvang tot 72 studiepunten werd echter niet ingewilligd. Verwerende partij wil *in se* met deze beslissing voorkomen dat verzoeker door een combinatie met nog extra opleidingsonderdelen uit de master mogelijks de bachelor als prioritaire opleiding uit het oog zal verliezen. De Raad merkt hierbij nog op dat, in tegenstelling tot wat blijkt uit het verzoekschrift, de antwoordnota en wat ter zitting is gesteld, uit het overzicht van het curriculum (zie stuk 1 van verwerende partij) blijkt dat verzoeker is ingeschreven voor 72 studiepunten. Dit strookt evenwel niet met de vraag van verzoeker tot een uitbreiding van zijn curriculum tot 72 studiepunten. De Raad gaat verder op het verzoekschrift en de antwoordnota en beschouwt het toegevoegde curriculum als niet definitief.

De beslissing van de interne beroepsinstantie was in eerste instantie gebaseerd op het voorschrift uit het OER dat luidt als volgt:

“Artikel 56 (omvang van de inschrijving)

§1. Een inschrijving binnen een opleiding, een schakel- of een voorbereidingsprogramma is slechts toegelaten voor een maximum van 66 ECTS-credits. Dit maximum geldt ook bij een inschrijving waarbij verschillende soorten van contracten worden gecombineerd.

§2. Afwijking van deze regel kan wegens uitzonderlijke omstandigheden worden gevraagd. Hier toe richt de student of kandidaat-student zijn gemotiveerd verzoek tot de decaan.”

Bovendien stelt artikel 39, §3 van het OER dat een student die 20 of meer ECTS-credits nodig heeft om het bachelordiploma te behalen, zoals *in casu* het geval is, zich mits toelating van de decaan op zijn gemotiveerd verzoek, kan inschrijven voor opleidingsonderdelen van de masteropleiding volgens de geldende regels van de volgtijdelijkheid.

De weigering om het resterende studieprogramma van de bachelor te combineren met nog extra opleidingsonderdelen uit het masterprogramma tot boven het maximum van de reguliere studieomvang van een traject werd in eerste instantie gebaseerd op het reeds afgelegde studietraject van verzoeker, waarbij werd vastgesteld dat hij in het verleden nooit meer dan 54 studiepunten heeft behaald.

“- in academiejaar 2014-2015 behaalde verzoeker 48 van de 54 opgenomen studiepunten;

- *in academiejaar 2015-2016 behaalde hij 41 van de 54 opgenomen studiepunten;²*
- *in academiejaar 2016-2017 behaalde hij 54 van de 65 opgenomen studiepunten.”*

Bovendien werd ook gewezen op de eerder matige studievoortgang van verzoeker (reeds voor de vierde maal ingeschreven voor de bacheloropleiding).

- “- de student heeft de opleiding Bachelor of Laws in de rechten aangevat in academiejaar 2014-2015, en is huidig academiejaar voor de vierde maal ingeschreven voor deze opleiding;*
- de student dient huidig academiejaar nog 22 ECTS-credits van de bacheloropleiding op te nemen, gespreid over 4 opleidingsonderdelen;*
- 2 van deze 4 opleidingsonderdelen zijn eerste semesteropleidingsonderdelen, doch de student slaagde voor geen van deze opleidingsonderdelen tijdens de examenzittijd van januari (8/20 voor 'Bestuursrecht' en 9/20 voor 'Gezins- en familiaal vermogensrecht');*
- op het ogenblik van het indienen van zijn uitzonderingsaanvraag was de student daarenboven ook ingeschreven voor 42 ECTS-credits binnen de masteropleiding, waaronder 5 eerste semesteropleidingsonderdelen (samen 25 ECTS-credits). Voor 4 van deze opleidingsonderdelen behaalde hij een credit, voor 1 examen slaagde hij niet tijdens de examenzittijd van januari (5/20 voor 'Insolventierecht').”*

De Raad stelt vast dat deze feitelijke gegevens betreffende zijn studievoortgang en de omvang van zijn eerdere studieprogramma's niet door verzoeker worden betwist. De Raad stelt verder dat bij de beoordeling van een vraag tot inschrijving, incl. de vraag naar een gecombineerde inschrijving, rekening moet worden gehouden, enerzijds met de door de verzoekende partij geboekte studievoortgang, eventueel met de omstandigheden die een gebrek aan studievoortgang kunnen verklaren, en anderzijds met de informatie over de wijze waarop verzoekende partij in de toekomst meent een voldoende studievoortgang te kunnen boeken.

Verzoeker beoogt een betere spreiding te bekomen van zijn resterend studieprogramma om op die wijze mogelijk volgend academiejaar reeds zijn masterdiploma te kunnen behalen en roept de hiernavolgende omstandigheden in:

- te trage opvolging van zijn aanvraagdossier;
  - het reeds volgen van bepaalde hoorcolleges en de aankoop van studiemateriaal.
- Verzoeker wijst erop dat hij het opleidingsonderdeel “Geschillenbeslechting” tijdens

---

² De Raad stelt vast dat uit het dossier blijkt dat verzoeker in academiejaar 2015-2016 41 van de 56 opgenomen studiepunten heeft behaald.

het tweede semester heeft gevolgd en dat hij reeds voor meerdere deelopdrachten punten heeft gekregen;

- ter zitting wijst verzoeker erop dat hij recent met succes zijn onderzoeksproject ter voorbereiding van zijn masterproef heeft neergelegd. Hierdoor is het zeer belangrijk voor hem om volgend academiejaar zijn masterproef te kunnen opnemen.

De Raad stelt op basis van het dossier vast dat de interne beroepsinstantie de ingeroepen bijzondere omstandigheden van verzoeker in overweging heeft genomen, maar niet als doorslaggevend heeft beschouwd. De Raad benadrukt in dit verband dat een combinatie van een bacheloropleiding met een masteropleiding, incl. de uitbreiding van een studieprogramma boven het reguliere programma een gunst voor de student betreft, maar geen recht. Het behoort tot de autonome bevoegdheid van de verwerende partij om dit al dan niet binnen bepaalde omstandigheden toe te staan en om in voorkomend geval daar voorwaarden aan te koppelen.

In casu stelt de Raad vooreerst vast dat verzoeker wel door de decaan werd toegelaten om reeds in te schrijven voor een gecombineerd studieprogramma. Enkel de uitbreiding van het studieprogramma tot 72 studiepunten werd afgewezen. Tot 66 studiepunten stond het verzoeker vrij om zijn studieprogramma met opleidingsonderdelen uit het masterprogramma aan te vullen.

De Raad stelt ook vast dat het studierendement (verhouding opgenomen en verworven studiepunten) van verzoeker de afgelopen drie academiejaren respectievelijk 79%, 73% en 83% bedraagt, waardoor verzoeker nog geen enkel academiejaar is geconfronteerd met studievoortgangsbewaking. Deze studievoortgang is vrij behoorlijk, maar verzoeker zal wel pas na vier academiejaren mogelijk zijn bachelordiploma behalen en toont geen enkel academiejaar aan dat hij in staat is om een modeltraject van 60 studiepunten te kunnen afwerken.

De Raad stelt bovendien vast dat verzoeker tijdens het eerste semester van huidig academiejaar voor twee van de vier opleidingsonderdelen uit het bachelorprogramma examen heeft afgelegd, maar hij was niet geslaagd. Daarnaast heeft verzoeker voor één opleidingsonderdeel uit het toegestane masterprogramma geen credit behaald. Verzoeker heeft in de derde examenperiode dus nog een behoorlijk examenrooster af te werken, waaronder twee opleidingsonderdelen uit het bachelorprogramma, met name “Bestuursrecht” en “Gezins- en familiaal vermogensrecht”. Bovendien behaalde hij op het mastervak “Insolventierecht” slechts een score van 5/20. In dat

opzicht lijkt het de Raad niet onredelijk om een bijkomende inschrijving tot 72 studiepunten te weigeren, temeer gezien verzoeker geen duidelijke verklaring geeft voor zijn studievoortgang de vorige academiejaren en in het bijzonder ook niet voor het eerste semester van huidig academiejaar. Hij geeft ook niet aan waarom hij in de toekomst niet enkel een perfect parcours zal afleggen, maar ook een zwaarder studieprogramma succesvol zal afwerken, in vergelijking met wat een normstudent aankan.

De Raad acht het ook niet onredelijk dat de interne beroepsinstantie de ingeroeopen omstandigheden niet heeft aangenomen. Het reeds volgen van opleidingsonderdelen zonder dat afwijking is toegestaan doet verzoeker inderdaad op eigen risico. Dit zal normalerwijze zijn resterend studieprogramma wel verlichten in de toekomst. Bovendien stelt de Raad vast dat verzoeker het opleidingsonderdeel “Geschillenbeslechting”, waarvan hij reeds bepaalde examenopdrachten heeft uitgevoerd, in het tweede semester kan opnemen, vermits hij zelf zijn studieprogramma kan samenstellen tot een maximum van 66 studiepunten. Dat hij door deze keuze in totaal slechts tot een studieprogramma van 62 studiepunten komt, is het gevolg van zijn zelf gemaakte keuzes en kan niet aan verwerende partij worden verweten. De Raad stelt ook vast dat de late opvolging van zijn aanvraag tot uitbreiding *an sich* geen argument is om het niet toestaan van een uitbreiding van zijn studieomvang als onredelijk te beschouwen.

De Raad betreurt het dat verzoeker door deze maatregel volgend academiejaar mogelijk niet kan afstuderen, maar de door hem voorgestelde spreiding garandeert dat evenmin. De Raad begrijpt dat verzoeker op basis van het afgelegde studietraject verplicht wordt om prioriteiten te stellen en dat zijn studielast onder controle wordt gehouden om het risico op een weigering van inschrijving voor zijn nog af te werken bachelorprogramma te beperken. Het is een meermaals vastgesteld probleem dat studenten geen prioriteit geven aan het vooreerst afwerken van het onderliggende bachelorprogramma en dat zij de studielast van dit studieprogramma onderschatte. Zonder het onderliggende bachelorprogramma kan een student echter niet gediplomeerd worden als master, ook al heeft hij het masterprogramma perfect afgewerkt.

De Raad is van oordeel dat verzoeker niet afdoende aantoont dat zijn situatie dermate uitzonderlijk is, zodat het de Raad niet onredelijk, laat staan kennelijk onredelijk voorkomt dat hem een inschrijving voor een meer uitgebreid studieprogramma in de gecombineerde opleiding werd geweigerd, op basis van de correct nageleefde reglementair bepaalde voorschriften.

Het middel is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 18 juni 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 20 juni 2018

Arrest nr. 4.319 van 25 juni 2018 in de zaak 2018/146

In zake: xxx

Tegen: KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 mei 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 23 april 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 7 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Online Marketing Project’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 mei 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 20 juni 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Isabelle Buyens (*loco* advocaat Tom Peeters), die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding Bachelor in het bedrijfsmanagement (afstudeerrichting “Marketing”).

Voor het opleidingsonderdeel ‘Online Marketing Project’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 25 april 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 8 mei 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, maar ongegrond verklaard. De interne beroepsinstantie besliste om de beslissing van de examencommissie d.d. 23 april 2018 te bevestigen en het resultaat voor het opleidingsonderdeel ‘Online Marketing Project’ te behouden (7/20).

De interne beroepsbeslissing stelde met betrekking tot de overlap dat de overlappende opleidingsonderdelen tijdig werden vastgesteld door de opleidingscoördinator. In het voordeel van de studente werd beslist om de overlap toch toe te staan. De achtergrond van deze beslissing is drieërlei:

1. De mogelijkheid voor de studente om te kunnen afstuderen in juni 2018;
2. Het feit dat de studente deze overlap zelf haalbaar zag en aangaf de opleidingscoördinator en haar groepsleden niet teleur te stellen;
3. De aangepaste planning die de docenten van beide opleidingsonderdelen voor de individuele studenten opstelden. Zo hielden zij rekening met de momenten waarop de studente aanwezig diende te zijn.

Met betrekking tot het resultaat dat de studente behaalde, stelt de interne beroepsinstantie dat het eindresultaat voor het opleidingsonderdeel van de studente 7/20 is. Dit punt is enerzijds samengesteld uit een multiple choice-examen (20%) en de verschillende beroepsproducten die uit het groepswerk opgeleverd moesten worden (30% + 30% + 20%). Voor het multiple choice-examen behaalde de studente 5.78/20 (na giscorrectie). De drie andere resultaten werden door de peer-evaluation beïnvloed.

De docent geeft aan dat de inzet en het initiatief van de studente ondermaats was. De studente trok weinig werk naar zich toe, was zeer stil tijdens de coachingssessies en toonde weinig betrokkenheid in de groep. Ook de peerevaluatie van de medestudenten in de groep bevestigen het gebrek aan inzet en initiatief. De docent geeft aan dat er tegen het einde van het project nog een kleine inhaalbeweging gebeurde, doordat de studente de eindpresentatie voor de klant deed.

Hiervoor werd het peerevaluatie-percentage opgetrokken van 53% naar 60%. De docent heeft niet kunnen vaststellen dat de studente de verschillende leerdoelen, opgenomen in de ECTS-fiche, bereikt heeft. De studente kaart aan dat haar verlaagde inzet het gevolg is van de overlapping van beide opleidingsonderdelen. De interne beroepsinstantie is ervan overtuigd dat beide docenten voldoende inspanningen hebben geleverd om deze twee opleidingsonderdelen op elkaar te laten aansluiten. Ook werd in de beoordeling geen rekening gehouden met de momenten dat de studente te laat was of ongewettigd afwezig.

Uit de feedback van zowel de docent als de peers blijkt dat de studente onvoldoende inzet vertoonde, te weinig initiatief nam en te weinig betrokkenheid vertoonde. Dit gebeurde niet enkel bij de contacturen, maar bij de zogenaamde ‘buituren’ waarbij de teams hun groepswerken voorbereidden. Deze commentaren zijn niet toe te schrijven aan de overlappende opleidingsonderdelen. Bovendien blijkt uit het inhoudelijke multiple choice-examen dat de studente ook inhoudelijk onvoldoende scoort. Naast de inspanningen die de docenten hebben geboden aangaande de overlapping, heeft de docent die de coachingssessies uitvoerde steeds getracht de studente te remediëren door haar aan te sporen meer inzet te vertonen, meer werk naar zich toe te trekken... De studente is hier slechts beperkt op ingegaan.

De interne beroepsinstantie is niet overtuigd dat de beoordeling van de docent, dat de studente de noodzakelijke competenties niet bezit, onzorgvuldig gebeurde. Daarom bevestigt de interne beroepsinstantie de beslissing van de examencommissie. De beslissing van de interne beroepsinstantie is genomen bij consensus.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 15 mei 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 19 mei 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* werpt verwerende partij de gedeeltelijke onontvankelijkheid wegens ongeldig voorwerp op. Een extern beroep bij de Raad is gericht tegen een interne beroepsbeslissing zoals voorzien in artikel II.284 Codex Hoger Onderwijs. Verzoekster betwist in haar extern beroep echter niet enkel de beslissing van de interne beroepscommissie, maar vecht ook de oorspronkelijke studievoortgangsbeslissing van de examencommissie aan. De eerste studievoortgangsbeslissing is echter vervangen door de beslissing van de interne beroepsprocedure en is aldus uit de rechtsorde verdwenen. Het beroep tegen de studievoortgangsbeslissing d.d. 23 april 2018 is onontvankelijk wegens ongeldig voorwerp.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat verwerende partij aanhaalt dat haar beroep ongeldig zou zijn. Als gewone studente heeft zij geen kennis van bepaalde rechtsgronden. Men stelt dat verzoekster twee studievoortgangsbeslissingen aanvecht, wat niet het geval is. Verzoekster gebruikt een studievoortgangsbeslissing die zij ontrecht vindt als argument voor de betwisting van de andere. Dit is een compleet ander gebruik dan verwerende partij suggereert en verzoekster vraagt de Raad dan ook om haar volledige beroep voor de beslissing van 23 april 2018 als geldig en tijdig te beschouwen.

Beoordeling

De Raad onderzoekt de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoekende partij tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 23 april 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 7 op 20 voor het opleidingsonderdeel “Online Marketing Project” werd toegekend (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 mei 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 4.4.4 van het Hogeschool Onderwijs- en Examenreglement van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

De exceptie is gegrond. Verzoeksters beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op de schending van het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met een schending van de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat de onderwijsinstelling in haar beroepsbeslissing niet eens de zaak adresseert van het contactnemen met het opleidingshoofd om het studieprogramma te laten aanpassen. Bij dit contact werd verzoekster wandelen gestuurd met de melding dat er niets veranderd kon worden en dat zij zelf alles moest oplossen. Hierop geeft de onderwijsinstelling geen repliek en laat zij dit bezwarend feit gemakkelijkheidshalve achterwege.

Het feit dat de onderwijsinstelling aanhaalt dat de inzet en het initiatief van verzoekster ondermaats waren, is volgens verzoekster volledig incorrect. Het tegendeel werd meermaals bewezen door haar moeite om een onderlinge oplossing te zoeken met de docenten om zoveel mogelijk in beide lessen aanwezig te zijn, wat er vaak toe leidde dat verzoekster gedurende de dag tussen lessen pendelde zonder bijvoorbeeld pauze te nemen om een middagmaal te consumeren.

De onderwijsinstelling haalt aan dat er geen rekening werd gehouden met de afwezigheid door overlapping, maar volgens verzoekster bewijst het systeem van de peer-evaluatie hier het tegendeel. Haar medestudenten geven blijkbaar aan dat haar inzet te laag was, omdat

verzoekster niet aanwezig was tijdens de werksessies. Verzoekster merkt op dat deze werksessies georganiseerd werden tijdens haar afwezigheid voor de andere les, terwijl zij wel aanwezig was op afspraken buiten de lessen. Deze afwezigheid heeft dus wel degelijk het eindresultaat beïnvloed door middel van de peer-evaluatie, terwijl deze afwezigheid te wijten is aan het gebrek aan hulp van de onderwijsinstelling, zoals beargumenteerd in haar intern beroep.

Verzoekster stelt dat het feit dat de onderwijsinstelling aanhaalt dat haar inzet en betrokkenheid bij de groep en de coachingsessies te laag was, een extreem subjectief onderdeel van de evaluatie is en dat de docenten aanhalen dat dit deels was omdat verzoekster te stil was bij deze sessies. Verzoekster is van nature een introvert persoon, andere personen die extravert zijn hebben hier een duidelijk voordeel. Dit is volgens verzoekster een karaktertrek die eigen is aan de persoon zelf. Er is bij dit soort evaluatie volgens haar dus sprake van een ongelijke behandeling of beoordeling op basis van het karakter van een persoon, wat sommige mensen discriminatie noemen. Verzoekster is hier doorheen haar studieloopbaan al mee in aanraking gekomen vanwege haar deels Aziatische origine.

Verzoekster stelt dat haar betrokkenheid meermaals bewezen wordt door de bijgevoegde schermafbeeldingen van de facebookgroep. Hierin is duidelijk te zien dat de groep van verzoekster meermaals niet eens moeite deed om met haar te communiceren na afwezigheid, nadat verzoekster initiatief nam. Ook hier wordt het punt van de docenten inzake het niet op zich nemen van werktaken weerlegd, omdat verzoekster hier meermaals naar vraagt bij de groep.

In haar *antwoordnota* gaat verwerende partij vooreerst in op het individueel studieprogramma van verzoekster en de onvermijdelijke overlapping van opleidingsonderdelen en haar afwezigheden naar aanleiding hiervan. Verwerende partij verwijst hierbij naar artikel 2.7.1.2 van het Onderwijs- en Examenreglement m.b.t. de samenstelling van een persoonlijk deeltraject (PDT). De opleidingscoördinatoren van de bacheloropleiding “Bedrijfsmanagement”, afstudeerrichting “Marketing” bij verwerende partij stellen de week voor de aanvang van het academiejaar de individuele PDT-programma’s en klasgroepindelingen aan de studenten ter beschikking. De studenten beschikken dan over de keuze om het vooropgesteld programma meteen voor akkoord te ondertekenen, dan wel eerst door te nemen met de leertrajectbegeleider.

Alleszins worden de studenten aangespoord om eventuele overlappingen onmiddellijk te melden ten einde tijdig een oplossing te kunnen uitwerken.

Verzoekster opteerde ervoor om het vooropgesteld persoonlijk deeltraject meteen te ondertekenen en meldde vooreerst tijdens de eerste lesweek een overlapping tussen het opleidingsonderdeel “Marketing Project” uit de tweede (model)trajectschijf en het opleidingsonderdeel “Online Marketing Project” uit de derde (model)trajectschijf. Deze vergissing kon eenvoudig worden rechtgezet door een groepswissel. Bij nader onderzoek van het studieprogramma van verzoekster, merkte de opleidingscoördinator Marketing echter ook tijdens de tweede lesperiode een overlapping tussen de contacturen van het deelopleidingsonderdeel “Marketing Project” van het opleidingsonderdeel “Advanced Marketing” uit de tweede (model)trajectschijf en deze van het opleidingsonderdeel “Online Marketing Project” uit de derde (model)trajectschijf. In tegenstelling tot wat verzoekster ten onrechte voorhoudt, nam mijnheer [V.] echter ook hier zelf het initiatief om na te gaan of ook deze overlapping vermeden zou kunnen worden door verzoekster van lesgroep te veranderen. Verzoekster werd geenzins aan haar lot overgelaten.

Een samenvallen van contacturen bleek evenwel onvermijdelijk. Mijnheer [V.] stelde verzoekster hiervan op de hoogte per elektronisch schrijven d.d. 19 september 2018. In ditzelfde schrijven werd benadrukt dat het behouden van het oorspronkelijk deeltraject niettemin interessant zou kunnen zijn voor verzoekster aangezien (1) zij anders niet zou kunnen afstuderen in het academiejaar 2017-2018, en (2) de lectoren van bovenvermelde (deel)opleidingsonderdelen eventueel een gewijzigde planning voor verzoekster zouden kunnen opmaken. Per e-mail d.d. 26 september 2017 werden de tussen verzoekster, lectoren en mijnheer [V.] overeengekomen afspraken schriftelijk bevestigd en per elektronisch schrijven van dezelfde datum bedankte verzoekster mijnheer [V.] voor de tijd en energie die hij in haar planning had gestoken. Zij zou mijnheer [V.] en haar groepsleden niet teleurstellen. Verzoekster koos er aldus zelf voor om beide (deel)opleidingsonderdelen tezamen op te nemen.

Verwerende partij werd in het intern beroepschrift geenszins verweten niet-oplossingsgericht te hebben nagedacht. De overeengekomen oplossing voor de overlapping van de contacturen voor “Marketing Project” en “Online Marketing Project” werd enkel door verzoekster niet langer aanzien als een goede oplossing. De interne beroepsinstantie heeft in haar beslissing (1) expliciet bevestigd dat de contactmomenten van de (deel)opleidingsonderdelen inderdaad

grotendeels samenvielen, (2) aangegeven waarom desalniettemin besloten werd om de oorspronkelijke inschrijving te behouden, en (3) aangetoond op welke basis het tekort van verzoekster voor het opleidingsonderdeel “Online Marketing Project” tot stand kwam. Een schending van de motiveringsplicht kan haar dan ook niet verweten worden.

Met betrekking tot de afwezigheden van verzoekster, argumenteert verzoekster in haar extern verzoekschrift dat haar afwezigheid tijdens de werksessies van het opleidingsonderdeel “Online Marketing Project” wel degelijk haar eindresultaat voor voornoemd opleidingsonderdeel heeft beïnvloed, gelet op de beoordeling die zij vanwege haar “peers” mocht ontvangen. De groepsgenoten van verzoekster evalueerden haar prestaties na het traject – en dus ook na de aanmaningen aan het adres van verzoekster om zich beter in te zetten voor het team. Uit deze verklaringen blijkt dat de kritiek vanwege de groepsgenoten van verzoekster veeleer gebaseerd is op het gebrek aan initiatief, betrokkenheid en nauwkeurigheid van verzoekster *in abstracto*, dan op haar afwezigheid tijdens de werksessies *in concreto*.

Net zoals de docenten van het opleidingsonderdeel “Online Marketing Project”, hielden de medestudenten voor de beoordeling van de prestaties van verzoekster geen rekening met haar afwezigheid ingevolge de verplichte aanwezigheid voor het deelopleidingsonderdeel “Marketing Project”, maar dienden zij vast te stellen dat verzoekster zich zelden spontaan kandidaat stelde om een taak op zich te nemen en wanneer zij dit wel deed, geen rekening hield met de opmerkingen van haar groepsgenoten en docenten. De peer review werd daarenboven nog in positieve zin – van 53% naar 60% - gecorrigeerd naar aanleiding van de prestatie die verzoekster aan het einde van het traject hield voor de klant en die zowel door de docenten van het opleidingsonderdeel als door de groepsgenoten positief werd beoordeeld. De score die verzoekster na peer assessment werd toegekend, is geenszins gebaseerd op de afwezigheden van verzoekster ingevolge de overlapping met het deelopleidingsonderdeel “Marketing Project” en dient als redelijk te worden aangezien. Het tweede middel van verzoekster dient volgens verwerende partij te worden afgewezen als ongegrond.

Met betrekking tot het gebrek van verzoekster aan inzet en betrokkenheid, meent verzoekster ten eerste dat zij bij de beoordeling van het opleidingsonderdeel “Online Marketing Project” als introvert persoon gediscrimineerd werd door “inzet” en “betrokkenheid” als evaluatiecriteria te hanteren. Desbetreffend werd in de interne beroepsprocedure door verzoekster geen opmerking geformuleerd, zodat deze argumentatie om die enkele reden alleen

reeds niet aan bod kan komen wanneer dat pas in het kader van het extern beroep wordt aangehaald. Marketeers dienen, net zoals alle professionals, blijk te geven van inzet en betrokkenheid om een gezamenlijk project tot een goed einde te brengen. Inzet en betrokkenheid zijn geen aangeboren kenmerken, maar competenties die eenieder kan verwerven. Er is allerminst sprake van een ongelijke behandeling van introverte en extraverte personen, daar deze eigenschappen geenszins verband houden met bekwaamheden als het tonen van inzet en betrokkenheid. De verwijzing naar haar Aziatische origine om te benadrukken dat verzoekster reeds eerder slachtoffer zou zijn geworden van discriminatie, wordt niet aangetoond of geduid en evenmin wordt aangetoond dat dit ook bij onderhavige studievoortgangsbeslissing een rol zou hebben gespeeld.

Ten tweede acht verzoekster haar betrokkenheid bewezen door het bijvoegen van enkele schermafbeeldingen van de Facebookgroep “Online Marketing Project”, waaruit zou moeten blijken dat zij wel degelijk vragen stelde, reageerde op vragen van medestudenten en spontaan opdrachten voor haar rekening nam. Desbetreffend werd in de interne beroepsprocedure door verzoekster geen opmerking geformuleerd, zodat deze argumentatie om die enkele reden alleen reeds niet aan bod kan komen wanneer dat pas in het kader van het extern beroep wordt aangehaald. Nog de docenten, noch de groepsgenoten van verzoekster beweren dat verzoekster helemaal geen inzet heeft getoond. De inbreng van verzoekster werd echter als te gering aangezien. De door verzoekster bijgebrachte schermafbeeldingen doen hieraan geen afbreuk.

Tot slot dient volgens verwerende partij te worden benadrukt dat verzoekster voor het multiple choice examen ruim onvoldoende scoorde, waardoor de inhoudelijke vereisten voor “Online Marketing Project” niet werden vervuld. Daaruit blijkt dat verzoekster ook de theorie niet goed beheerst. De beoordeling van voornoemd opleidingsonderdeel kwam tot stand na een zorgvuldige oplijsting van de kwaliteiten en aandachtspunten van verzoekster en dient als objectief te worden beschouwd.

In haar *wederantwoordnota* wil verzoekster er als eerste op wijzen dat de onderwijsinstelling beroep doet op een gerenommeerd advocatenkantoor. Dit is volgens verzoekster het spreekwoordelijke kanon bovenhalen om toch hun gelijk te kunnen bewijzen. Zijzelf als student heeft niet de financiële middelen voor een raadsman, dus verzoekster vraagt haar sympathie voor haar opmerkingen omdat zij deze volledig zelf uitschrijft en verdedigt.

Verwerende partij haalt aan dat verzoekster niet aanwezig was op de interne beroepszitting. Verwerende partij heeft deze zitting zonder enig overleg ingepland. Verzoekster had (en heeft momenteel nog steeds) haar laatstejaarsstage. Dit is een punt dat verwerende partij perfect weet, en aangezien verlof vragen tijdens de stage niet in aanmerking kwam kan men verzoekster volgens haar deze afwezigheid niet verwijten, zeker omdat er tijdens de genoemde periode verschillende belangrijke projecten werden uitgerold binnen het bedrijf waar verzoekster deel van uitmaakte. Verzoekster moet wel toegeven dat zij verzaakt heeft aan het op de hoogte brengen van de hogeschool dat zij, wegens een gebrek aan verlofmogelijkheid, niet aanwezig kon zijn.

Verwerende partij stipuleert verder dat verzoekster niet aan haar lot werd overgelaten. Het is waar dat de heer [V.] inderdaad onderzoek heeft gedaan en verzoekster heeft geholpen, maar enkel na herhaaldelijk aandringen en geenszins op eigen initiatief.

Verwerende partij haalt verder aan dat de afwezigheid van verzoekster tijdens de contacturen niet geleid heeft tot een slechtere peer-assessment en dus slechtere punten. Verwerende partij haalt de schriftelijke motivatie van de studiegenoten van verzoekster aan als bewijs hiervan. In deze verklaringen is geen enkel concreet bewijs te vinden dat deze verzoekster niet mee hebben beoordeeld op basis van de afwezigheid tijdens de contacturen. Dat verzoekster zichzelfden spontaan kandidaat stelde voor werk, wordt verworpen volgens de bewijzen die verzoekster bij het origineel verzoekschrift leverde. Verwerende partij haalt tevens aan dat men nog een “toegeving” deed. Gelet op het effectieve werk dat verzoekster verricht heeft, is dit volgens haar nog steeds een ondermaatse beoordeling. Daarom verzoekt zij dit argument in zijn volledigheid in rekening te brengen.

Verder haalt verwerende partij in punt 26 aan dat het argument daar vermeld als onontvankelijk beschouwd dient te worden, omdat verzoekster dit niet in het eerste verzoekschrift meldde. Verzoekster stelt nogmaals dat zij een gewone student is, zonder kennis van de rechtsgronden. Had zij geweten dat dit ook bij het intern beroep vermeld diende te worden, dan had zij hier zeker en vast de tijd aan besteed. Gelet op de beperkte tijd die verzoekster had om een beroep in te dienen en de hoge werkdruk op dat moment voor de stage, vraagt zij de Raad dit argument alsnog als geldig te houden tijdens de zitting.

Verwerende partij haalt eveneens aan dat introversie geenszins samenhangt met inzet en betrokkenheid. Het tegendeel wordt bewezen door de argumenten in het intern beroep van verwerende partij zelf, waar zij meermaals aanhaalt dat verzoekster zich stil hield tijdens de coachingsessies en dergelijke. Dit is een introverte eigenschap en dit werd als evaluatiecriterium gebruikt voor dit opleidingsonderdeel. Er is volgens verzoekster wel degelijk sprake van een verschil in evaluatie voor introverte en extraverte personen.

In haar verwijzing naar discriminatie, verwees verzoekster naar haar algemene schoolloopbaan en dagelijkse leven om te demonstreren dat origine vaak ook een rol kan spelen. Verzoekster heeft hier geen bewijs van, omdat het hier vooral gaat om verbale communicatie. Als verwerende partij en haar raadsman hier bewijs van willen, dan zullen zij een uitzondering op de privacywet moeten doorvoeren opdat verzoekster jarenlang haar dagelijkse communicatie kan opnemen met voicerecording, hetgeen zowel onwaarschijnlijk als belachelijk is.

In punt 27 wordt het bewijs van verzoekster verworpen vanwege het niet bijvoegen bij het intern beroep. Verzoekster bewijst naar bovenvermeld argument en vraagt de Raad om dit argument als geldig te beschouwen en hiermee rekening te houden. Het is zeer makkelijk om op basis van rechtsprincipes waar verzoekster geen kennis van heeft haar argument ongegrond te verklaren, in plaats van dit werkelijk te adresseren. De schermafbeeldingen die verzoekster bijvoegde waren beperkt. Zij had een transcript kunnen maken van de berichten en facebookconversaties in Messenger, maar ze heeft dit niet gedaan omdat dit over duizenden berichten gaat en dit dus een onmogelijke taak is.

In punt 28 wordt verwezen naar de score van verzoekster voor het examen. Gelet op het feit dat dit examen met giscorrectie wordt verbeterd, geeft de onvoldoende volgens verzoekster een vertekend beeld van de kennis voor dit examen. Daarnaast geeft dit examenpunt misschien inderdaad een gebrek aan inhoudelijke vereisten weer, maar dit doet volgens verzoekster geen afbreuk aan haar behandeling als persoon en de rest van de evaluatie.

Beoordeling

1. Verzoekster gaat niet akkoord met het examencijfer 7/20 toegekend voor het opleidingsonderdeel “Online Marketing Project”. In het bijzonder betreft het beroep het gedeelte van de beoordeling dat mede bepaald werd door een peerevaluatie.

Binnen de grenzen van zijn appreciatiebevoegdheid – waarbij de Raad zich niet in de plaats kan stellen van de verwerende partij – kan de Raad onderzoeken of deze examenbeslissing rechtmatig is genomen en binnen de grenzen van de kennelijke redelijkheid valt.

2. Het beroep van verzoekster betreft *in fine* twee concrete grieven.

De eerste grief betreft de onredelijke situatie waarin zij is terecht gekomen als gevolg van een overlap van opleidingsonderdelen.

De tweede grief betreft de niet-correctheid van de totstandkoming van het resultaat van 7/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Online Marketing Project’. Deze grief van verzoekster betreft een bepaald onderdeel van de evaluatie, met name het groepswerk (waarbij drie beroepsproducten dienden te worden afgeleverd, waarbij de scores via een peerevaluatie werden gedifferentieerd, wat aldus verzoekster niet met de nodige zorgvuldigheid is gebeurd). Naast het groepswerk was er een luik ‘meerkeuze-examen’. Dit resultaat *an sich* wordt niet door verzoekster betwist. Beide grieven zijn aan elkaar gelinkt.

Samengevat leest de Raad in het dossier dat het falen van verzoekster aldus de docent in eerste instantie te wijten was aan een gebrek aan inzet, betrokkenheid en initiatief tijdens de coachingssessies en in het bijzonder wat de participatie betreft aan de buitenuren waar de groepswerken werden voorbereid, zoals ook blijkt uit de neerslag van de peerevaluatie. Het gegeven dat verzoekster zich in een overlapsituatie bevond, kon dit gebrek aan inzet aldus de docent niet verschonen. De twee opleidingsonderdelen sloten in voldoende mate op elkaar aan en eventuele afwezigheden en te laat komen werden niet in rekening gebracht. Verzoekster ging ook slechts beperkt in op het door de coach aangebrachte advies. Verwerende partij wijst ook op het gebrek aan inhoudelijke kennis, wat blijkt uit het resultaat op het meerkeuze-examen.

Verzoekster laakt het gebrek aan motivering en oplossingsgerichtheid van de verwerende partij, bv. geen enkele repliek werd gegeven bij haar melding van de overlap en het opleidingshoofd gaf aan dat verzoekster zelf daartoe een oplossing diende te vinden. Verzoekster kaart ook de onredelijkheid van de beoordeling aan, gezien zij wel alle moeite heeft gedaan om aanwezig te zijn en het haar niet ten kwade kan worden genomen dat zij tijdens de werksessies - die plaats hadden tijdens de lessen van het overlappende opleidingsonderdeel - niet aanwezig kon zijn. Via de peerevaluatie heeft dit ertoe geleid dat dit gegeven ontrect de beoordeling heeft beïnvloed.

Verzoekster kaart tot slot, naast de onredelijkheid, ook aan dat de beoordeling gebaseerd is op een subjectieve inschatting. Met het gegeven dat zij een introvert persoon is, werd geen rekening gehouden. Verzoekster voelt zich gediscrimineerd en laakt ook het gebrek aan communicatie van haar medestudenten, die niet zijn ingegaan op haar vraag tot het op zich nemen van werktaken.

3. Vaststaande rechtspraak van de Raad stelt dat er geen principiële bezwaren zijn tegen het gebruik van een peerassessment als evaluatie. Deze vorm van evaluatie, waarbij de beoordeling gebeurt door medestudenten, behoort tot de organisatorische vrijheid van de instelling. De organisatie is echter niet zonder gevolgen wat het zorgvuldigheidsbeginsel betreft en moet voldoende betrouwbaar kunnen zijn als meting. De toepassing stelt met name hoge eisen betreffende de opvolging door de docent, die de eindverantwoordelijkheid heeft.¹ Deze eisen liggen bijzonder hoog ingeval de peerevaluatie een doorslaggevende rol speelt bij het al dan niet geslaagd verklaren van een student.

In casu gaat de Raad vooreerst na in hoeverre de peerevaluatie een doorslaggevende impact heeft gehad op het al dan niet slagen van verzoekster.

De Raad stelt vast op basis van stuk 9 van verwerende partij en de toelichting ter zitting door de raadsman van verwerende partij dat het cijfer van 7/20 als volgt is tot stand gekomen:

De groepspunten op de drie beroepsproducten (voor alle groepsleden, dus ook verzoekster) waren 11,25/20, 17/20 en 10,4/20. De eerste twee onderdelen wegen elk voor 30%, het laatste onderdeel voor 20%. Rekening houdend met deze weging, is dit dus (voor peer-review) 16,875 (30%), 25,5 (30%) en 10,4 (20%). Het totale groepspunt is dus 52,775 (dit telt voor 80% van het totaal). Door de peer-evaluatie van verzoekster wordt dit voor haar echter herleid naar 60% hiervan, zijnde 31,665. Verzoekster behaalde voor de peer-review het laagste cijfer van de groepsleden en werd als enige als gevolg van de peerevaluatie zwaar gepenaliseerd doordat zij een percentage behaalde van minder dan 100%. Het multiple choice-examen (zonder peer-evaluatie) staat op de overige 20% van de punten. Verzoekster behaalde hierop een cijfer van 5,77/20.

---

¹ R.Stvb. nr. 2008/027 van 20 augustus 2008. R.Stvb. nr. 2011/094 van 18 augustus 2011; R.Stvb. nr. 2.851 in de zaak 2016/055 van 17 maart 2016.

De Raad leidt hieruit af dat verzoekster dus minstens 18,335/20 diende te behalen op dit laatste gedeelte (in voorkomend geval in tweede zittijd) om nog te kunnen slagen voor het gehele opleidingsonderdeel. Dit is theoretisch mogelijk, maar het is wel een bijzonder hoge score.

De peerevaluatie heeft wel concreet voor verzoekster tot gevolg gehad dat zij niet is geslaagd voor het opleidingsonderdeel. Het systeem van peerevaluatie dat door verwerende partij wordt toegepast, is *in casu* dus wel doorslaggevend voor verzoekster. In deze context mag dan ook worden verwacht dat de kwaliteit van de beoordeling met hoge waakzaamheid en zorg wordt bewaakt.

4. De Raad onderzoekt hierna of dit in voorliggend dossier het geval is en neemt hierbij hiernavolgende overwegingen en vaststellingen in beraad:

(1) Om het afstuderen van verzoekster huidig academiejaar mogelijk te maken en met haar goedkeuring werd een overlap van twee opleidingsonderdelen toegestaan waarbij een aangepaste planning (zie stukken 4-8 van verwerende partij (e-mail van 26 september 2017)) wat aanwezigheden betreft werd opgesteld. Uit dit mailverkeer blijkt dat verwerende partij wel oplossingsgericht was en verzoekster niet aan haar lot heeft overgelaten. Het betreft verder een gedeelde verantwoordelijkheid om dit individueel aangepast traject tot een goed einde te brengen.

(2) Bij de beoordeling werden, in tegenstelling tot wat bepaald is in de ECTS-fiche, geen punten afgetrokken voor afwezigheid op de werksessies (zie stuk 1 van verwerende partij). Dit werd nog bevestigd door de raadsman van verwerende partij.

(3) Uit stukken 10 a en 10 b van verwerende partij blijkt dat de commentaar van de verschillende groepsleden, die zeker niet denigrerend was naar verzoekster toe, en de vaststellingen van de docent gelijklopend waren. Verzoekster toonde onvoldoende inzet, betrokkenheid en initiatief en het werk dat ze leverde, was niet nauwkeurig. Dit zijn tekortkomingen die telkens terugkomen. De Raad volgt verwerende partij in deze dat uit de lezing van de commentaren blijkt dat het doorgaans niet gaat om concrete afwezigheden, maar eerder een abstract gegeven is dat aangekaart wordt. Op basis van het gehele proces - met inbegrip van de voorbereidende sessies, de coaching evenals de onderlinge communicatie - ervaren de groepsleden en de docent dat verzoekster niet in voldoende mate heeft geparticipeerd aan het eindresultaat.

De Raad leest als volgt in de commentaren van de medestudenten:

“x heeft heel weinig werk naar zich toegetrokken. (...); Ook heeft ze nooit eigenlijk een taak gemaakt (...); x hebben we nog tot het einde moeten trekken zodat ze werk op zich neemt. (...); x moet vooral door ons gepusht worden om een taak op zich te nemen. (...)”.

Deze gemelde gebreken, die ook terug te vinden zijn in het verslag van de docenten (stuk 10 b van verwerende partij), zijn gelinkt aan teamworking en initiatief nemen en betreffen naar het oordeel van de Raad competenties die in het kader van een managementopleiding als eindcompetenties/doelstellingen kunnen worden vooropgesteld en waarvan kan worden verwacht dat de afgestudeerden hiervan getuigen. Het zijn ook competenties die met een zorgvuldig uitgewerkte en bewaakte peerevaluatie kunnen worden gemeten.

(4) De docent die verantwoordelijk is voor het eindresultaat heeft het percentage van de peerevaluatie als gevolg van een goede presentatie opgetrokken tot 60%. Verzoekster ontkennt noch betwist verder de zware onvoldoende op het theoretisch luik. Dit aspect werd ook meegenomen om het percentage van de peerevaluatie niet verder op te trekken.

De Raad leest in het verslag n.a.v. het intern beroep van verzoekster (stuk 13 van verwerende partij) dat het tot stand komen van de eindbeoordeling en de vastlegging van het eindresultaat door de docent op een goed doordachte en zorgvuldig overwogen wijze is gebeurd en conform de vooropgestelde evaluatiecriteria in de ECTS-fiche.

(5) Verzoekster ontkennt niet dat ze via de coachingsessies aangemaand werd om zich te herpakken (zie stuk 7 van verwerende partij).

(6) De schermafbeeldingen door verzoekster aangebracht in het kader van het extern beroep - als bijkomend argument om haar middel te ondersteunen - geven inderdaad aan dat verzoekster wel heeft meegewerk aan de groepsopdrachten, maar overtuigen de Raad niet dat de inzet ook wel degelijk voldoende was.

(7) Verzoekster grieft tot slot dat zij, door de beoordeling te baseren op eigenschappen zoals beperkte betrokkenheid en initiatief, gediscrimineerd werd, gezien het eigen is aan haar om zich eerder terughoudend op te stellen. Zij acht zich niet objectief behandeld. Zoals hoger aangehaald, acht de Raad het *an sich* niet incorrect om in een bacheloropleiding, laat staan een managementgerichte opleiding deze competenties mee te nemen bij de eindbeoordeling. Verder

levert verzoekster geen enkel concreet bewijs van enige subjectieve, vijandige houding door de medestudenten of de docent. Uit het dossier blijkt ook niet dat tijdens het semester de samenwerking met haar teamgenoten of de docent niet vlot is verlopen. De enkele ongestaaafde beweringen in het dossier overtuigen de Raad geenszins dat verzoekster niet alle kansen heeft gehad of niet objectief werd beoordeeld.

5. De Raad is van oordeel dat de beoordeling op een transparante en zorgvuldige wijze tot stand is gekomen, met een voldoende toezicht en begeleiding vanwege de docent. Dat werd geoordeeld dat verzoekster nog niet heeft aangetoond alle competenties en doelstellingen van het betreffende opleidingsonderdeel te hebben verworven, komt de Raad niet kennelijk onredelijk over in het licht van voorliggend dossier en de gemaakte overwegingen. Evenmin overtuigt verzoekster de Raad wat de vermeende subjectiviteit van de teamleden, de docent en de interne beroepsinstantie betreft. Verzoekster ervaart deze beoordeling als mogelijk streng en onrechtvaardig, nu ze op het punt staat om af te studeren. Dit wil echter nog niet zeggen dat de vaststelling dat zij niet alle vooropgestelde competenties in voldoende mate heeft bereikt, als kennelijk onredelijk moet worden beschouwd.

Het middel is niet gegrond.

De Raad stelt tot slot vast dat verzoekster in de tweede zittijd nog een tweede examenkans krijgt wat het luik meerkeuze-examen betreft.

De Raad stelt ten overvloede dat in het licht van de motivering van de docent en de interne beroepsinstantie wat de totstandkoming van de eindscore betreft, dat - wil men verzoekster een volwaardige tweede examenkans geven - ook de door de docent herleide score van de peerevaluatie tot 60% opnieuw in beschouwing moet genomen worden bij de vaststelling van het eindresultaat na de tweede zittijd. Bij het vaststellen van dit definitief percentage lijkt de docent ook de inhoudelijke kennis van verzoekster te hebben meegenomen op basis van het eerder afgelegde meerkeuze-examen. Een nieuw af te leggen examen over de inhoudelijke kennis van verzoekster kan bijgevolg ook impact hebben op de vaststelling van dit percentage en vervolgens op de eindscore van het opleidingsonderdeel.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 25 juni 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Karla Van Lint

Zitting van 27 juni 2018

Arrest nr. 4.322 van 27 juni 2018 in de zaak 2018/139

In zake: xxx

tegen:

HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 15 mei 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent van 4 mei 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 27 juni 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij, en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding Bachelor in het Vastgoed, afstudeerrichting makelaardij.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Syndicschap’. Verzoeker behaalt een examenresultaat van 9/20. De proclamatie vindt plaats op 9 februari 2018 en er wordt een feedbackgesprek georganiseerd op 13 februari 2018.

Op 14 februari 2018 tekent verzoeker intern beroep aan tegen de examenbeslissing, waarbij hij in hoofdorde aangeeft van oordeel te zijn dat de verleende feedback ontoereikend was.

“Ik ben een student Vastgoed — Makelaardij (AO) in het 3^e jaar van de bachelor. Met dit schrijven wens ik gebruik te maken van mijn toegang tot de interne beroepsprocedure betreffende een examenbeslissing die een eindoordeel inhoudt over het voldoen van een opleidingsonderdeel.

Het probleem situeert zich bij mijn examen van het vak Syndicschap en de bijhorende feedbacksessie van afgelopen examenperiode (9/20). De titularis van dit vak is mevrouw [D.L.]

Ik wens op te merken dat ik vooreerst alle mogelijke minnelijke oplossingen zal proberen te vinden en daarvoor ook zo snel als mogelijk contact opneem met de ombudsman van mijn richting en dat ik deze procedure slechts reeds start omdat een verzoek tot heroverweging binnen de 5 kalenderdagen moet gesteld worden en ik mijzelf zodoende verplicht zie deze te starten om de vervaltermijn niet te overschrijden voor het geval er geen minnelijke oplossing mogelijk blijkt te zijn.

Probleemstelling:

Op dinsdag 13 februari '18 tussen 15-18u vond de feedbacksessie plaats van het vak Syndicschap. Erg veel studenten wilden hun examen inkijken bij mevrouw [D.L.] waardoor er een lange wachttijd (1,5 uur) was. Ik begrijp uiteraard dat dit voor mevrouw [D.L.] een erg drukke middag was en ik kwam pas aan de beurt na 18u. Tijdens mijn feedbackmoment ging er volgens mij echter een en ander mis en kon ik mijn recht tot inzage niet volledig en ongestoord uitoefenen, alsook heb ik opmerkingen bij de quatering.

Uit de Onderwijs- en examenregeling:

“Op de feedback staan de examinatoren ter beschikking van de studenten om de resultaten van de afgelegde examens te bespreken. Hierbij wordt aan de student uitleg gegeven betreffende het tot stand komen van het examenresultaat en aanwijzingen verstrekt om de studieprestaties te bevorderen, te verbeteren of bij te sturen, met het oog op nieuwe deelname aan examens. Tijdens de besprekking van de examenresultaten op de feedback heeft de student recht op inzage in zijn kopij, in het bijzijn van de examinator of daartoe gemachtigde en indien gewenst in het bijzijn van de ombudspersoon.”

Ik ben van mening dat mijn recht op inzage in mijn examenkopij niet voldoende nageleefd is. Op geen enkel moment kon ik mijn examen rustig inkijken. De lector gaf een zeer erg strenge, defensieve indruk. Mevrouw [D.L.] hield mijn kopij vast en overlief

eenzijdig wat er was neergeschreven als verbetering bij mijn fouten. Lector en student moesten staand (!) meevolgen zonder mogelijkheid tot opmerkingen.

Op vragen en opmerkingen in verband met fouten werd er naar mijn aanvoelen te weinig ingegaan. Er was geen enkele ruimte voor het in vraag stellen van de quotering. Er was ook geen enkele mogelijkheid tot het nagaan van de deelquoteringen per vraag noch kreeg ik een voorbeeld met juiste antwoorden te zien zodat ik kon begrijpen hoe de scores voor een vraag werden gevormd.

Ik verzoek de commissie dan ook om een hernieuwde feedbacksessie, met aanwezigheid van een ombudspersoon waarop het examen in alle rust kan nagelezen worden en een diepgaandere discussie én heroverweging van de quotering voor verschillende antwoorden.

Er waren namelijk verschillende vragen waarop ik naar mijn mening een te lage score heb gekregen.

Ik had niet de tijd mijn examen afdoende na te lezen dus heb ik enkel naderhand enkele korte opmerkingen kunnen noteren. Ik had graag de mogelijkheid gehad mijn examenkopij echt in te kijken en na te lezen zodat ik kan nagaan of mijn antwoorden en scores inderdaad juist/niet juist zijn en de quotering 100% correct verlopen is. Ik kan voorlopig enkel mijn notities meegeven:

Oefeningen:

- Onredelijke verbetering oefening door geen rekening te houden met fout in deelvraag 1 / niet meerekenen van de lector
- Btw nr ? maar niet vermeld ...
- Naam: juist, niet vermeld
- Streepjes = idem

Theorie:

- 2 app 3 kinderen vraag
- in welke context belangrijk: juist, vraag te ruim gesteld: maar mijn antwoord is daarom niet foutief.
- dwingend & ...

Op geen enkele manier is deze procedure gericht tegen vrouw [D.L.] of tegen de Hogeschool. Ik begrijp dat het erg druk was op de feedbacksessie. Ik wens enkel gebruik te maken van mijn recht op inzage in mijn examenkopij en een correcte quotering. Zoals gesteld neem ik onmiddellijk contact op met de ombudsman om deze procedure te proberen vermijden.”

Naar aanleiding van deze vraag wordt voor verzoeker een bijkomend feedbackmoment georganiseerd op 27 februari 2018, waarna verzoeker kan beslissen of hij zijn intern beroep ten gronde al dan niet handhaaft.

Met een e-mail van 20 februari 2018 meldt vrouw S.M., stafmedewerker studentenaangelegenheden, aan verzoeker wat de mogelijkheden zijn na het bijkomende

feedbackgesprek: verzoeker kan zijn intern beroep intrekken, of het integendeel handhaven. Bij deze laatste mogelijkheid wordt uitdrukkelijk vermeld: “*De interne beroepscommissie zal jouw intern beroep behandelen en nagaan of het behaalde resultaat correct tot stand is gekomen. Je kan geen elementen toevoegen aan je verzoekschrift.*”

Met een e-mail van 27 februari 2018 meldt verzoeker dat het feedbackmoment probleemloos is verlopen, maar dat er voor hem voldoende redenen zijn om de quatering van een aantal vragen te laten heroverwegen, zodat hij zijn beroepsprocedure wenst verder te zetten. Verzoeker voegt aan deze e-mail het volgende toe:

“Ik moet echter melding maken van een potentieel probleem dat ik al vroeger voorzien had, maar waarvoor de oplossing zich buiten mijn macht bevindt. Ik vrees namelijk dat dit intern beroep een maat voor niets zal zijn, gezien de specificiteit van dit probleem, en ik niet anders zal kunnen dan over te gaan tot een externe procedure. Ik ben namelijk niet zeker of de commissie op heden voldoende gedetailleerde informatie heeft over het specifieke probleem om een oordeel te kunnen vellen...

Aangezien er bij mij net één en ander misgelopen was op het feedbackmoment, kon ik mijn beroep niet voldoende gedetailleerd beschrijven voor welke antwoorden ik welke quatering wens te laten heroverwegen, en op basis van wat. Ik heb dit wel geprobeerd, en dit probleem ook beschreven, maar dit is toch nog altijd vrij algemeen (zie intern beroepsschrift), net aangezien ik vond dat er een probleem was op mijn feedbackmoment. Dit leidt uiteraard tot een vervelende [] situatie (‘soort vicieuze cirkel’) want ik vroeg het vernieuwde feedbackmoment net aan om duidelijkheid te verkrijgen over de betwistingen. Dit alles uiteraard omdat er geen toevoegingen kunnen gedaan worden aan het beroepsschrift. Ik merk nog op dat het examenreglement van onze associatiepartner dit probleem wel voorzien (examenreglement Universiteit Gent).

[...]

De betrokken lector brengt het volgende verslag uit omtrent het verloop van de beide feedbackmomenten:

“Verslag feedbackmoment 13 februari 2018 student x door lector [D.L.]

Op dinsdag 13 februari 2018 vond het feedbackmoment plaats voor de studenten die hun resultaten van eerste zittijd academiejaar 2017-2018 wilden toegelicht zien. De feedback was ingepland tussen 15h en 18h. Omdat ik zeer veel studenten verwachtte en ook kreeg (voor 5 vakken), ben ik al om 14h30 gestart. Omdat om 18h nog steeds studenten stonden aan te schuiven, ben ik doorgegaan tot 18h40.

De feedback vond plaats in lokaal B3.019, samen met de feedback van collega dhr. [B.C.]. Omdat het 18h was en er voor mijn collega geen studenten meer waren, ben ik alleen in het lokaal gebleven om de feedback voor mijn studenten voort te zetten.

Student x bood zich na 18h aan om zijn examen Syndicschap afstandsleren in te kijken. Ik heb met hem het examen overlopen en aangeduid waar zijn antwoorden fout of

onvolledig waren en niet strookten met de modeloplossing. De modeloplossing had ik bij de hand en heb ik bij de laatste vraag letterlijk naast zijn antwoorden gelegd.

Bij vragen 1 en 2 bleef de student lang stilstaan, keerde zelfs op het einde ook helemaal naar deze vragen terug. Ook bij de laatste vraag heb ik meermaals uitgelegd wat er fout of onvolledig was.

Ik kan niet precies zeggen hoelang de feedback met deze student juist heeft geduurd, ik schat meer dan 10 minuten; het was alleszins langer dan met andere studenten, doordat deze student steeds terugkeerde naar vorige vragen die we al overlopen hadden. De student heeft vervolgens het lokaal verlaten.

Donderdag 15 februari 2018 ontving ik persoonlijk een mail van de student waarin hij meldde dat hij contact had opgenomen met de ombudspersoon en een intern beroep had ingesteld.

Op vrijdag 16 februari 2018 werd ik door mevrouw [S.M.] de hoogte gebracht van het intern beroep. Ze vroeg me of ik akkoord zou gaan met een eventuele bijkomende feedback. Hoewel ik op de feedback van 13 februari zeker meer tijd aan de besprekking met x heb gespendeerd in vergelijking met andere studenten, heb ik hier toch mee ingestemd.

Mevrouw [S.M.] vroeg me om de examenkopij nogmaals te controleren en na te kijken of er geen materiële vergissing is gebeurd. Ik heb dit onmiddellijk gedaan en ook aan mevrouw [S.M.] gemeld dat de punten werden gehandhaaf.

Ik heb mevrouw [S.M.] gevraagd of het mogelijk was om een derde, onafhankelijke persoon bij een bijkomende feedback aanwezig te laten zijn. Dit omdat ik ondervonden heb dat de student mijn motivering op de feedback van 13 februari 2018 gewoon niet wilde aanvaarden.

Verslag feedbackmoment 27 februari 2018 student x door lector [D.L.]

Dit extra feedbackmoment werd georganiseerd door mevrouw [S.M.] in lokaal C1.058 om 13h30.

Bij dit feedbackmoment was de ombudspersoon, dhr. [H.], aanwezig als waarnemer. Tijdens dit feedbackmoment is de modeloplossing steeds naast het examenexemplaar gelegd om de verschillen/gelijkenssen in antwoord duidelijk te maken en de punten op de deelvragen te kunnen volgen. De student had papier en pen [klaarliggen] om notities te maken.

Bij het overlopen van deelvraag a bij de eerste vraag was de student niet akkoord dat ik zijn antwoord onvolledig vond. De student bleef erop hameren dat zijn antwoord niet fout was in zijn ogen.

Dhr. [H.] heeft op dat moment de student er kort op gewezen dat het geen zin had om te blijven discussiëren, omdat we beiden op ons standpunt bleven. Hij wees de student erop dat hij de mogelijkheid had om nu zijn examenkopij en de modeloplossing in te kijken, en dat als hij toch niet akkoord ging, hij dit verder in een intern beroep moest aankaarten. Dhr. [H.] wees er nog eens op dat de student de mogelijkheid had om notities te nemen van ons gesprek.

Toen alle antwoorden uitgebreid waren overlopen aan de hand van de modeloplossing, antwoordde de student dat hij nu wel uitgebreid inzage had gekregen in het examen en de antwoorden, maar dat hij alleen maar enkele punten nodig had én zocht om te slagen. Dit heeft hij letterlijk gezegd. Omdat hij de punten nu niet kreeg, zou hij verder het intern beroep gebruiken om die punten te krijgen. Hij vroeg me het hem niet kwalijk te nemen dat hij probeerde op die manier te slagen voor dit vak, maar dat er nu eenmaal de

mogelijkheid bestond om via procedurefouten alsnog te slagen en hij daarvan gebruik wilde maken.

Dit feedbackmoment heeft ongeveer een uur geduurd, de student heeft het examen en de modeloplossing volledig kunnen inzien en heeft hierbij nota kunnen nemen.”

De interne beroepscommissie behandelt het beroep in zitting van 2 maart 2018, en verwerpt het beroep als ongegrond.

Tegen die beslissing stelt verzoeker op 13 maart 2018 een beroep in bij de Raad. Bij arrest nr. 4.259 van 18 april 2018 vernietigt de Raad de beroepen beslissing. Aan verwerende partij wordt opgelegd om uiterlijk op 4 mei 2018 ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing te nemen, met dien verstande dat aan verzoeker voorafgaand aan die beslissing een termijn van ten minste vier werkdagen moet worden verleend om zijn intern beroep aan te vullen.

Op 26 april 2018 richt de raadsman van verzoeker de volgende aanvulling op het intern beroep aan de beroepscommissie:

“Ik ben de raadsman van x.

In navolging van het arrest van de raad inzake studievoortgangsbeslissingen en in aanvulling van het eerder intern en extern beroep – dat bij deze als volledig hernomen dient te worden beschouwd - wenst de Heer x het volgende op te merken naar aanleiding van de verbetering van zijn examen.

Vraag 5b:

Materiële fout:

Er wordt gevraagd om een aanwezigheidslijst op te maken van een algemene vergadering. Er staat letterlijk in de vraag: ‘*Verplichte gegevens die niet bekend zijn, mag je zelf aanvullen/ opstellen.*’ Er staat niet ‘moet’ en de verbetersleutel is ook duidelijk.

Er zijn 10 criteria op de verbetersleutel: voor criteria 1 en 3 krijgt de Heer x geen punten terwijl deze letterlijk op zijn examenkopij staan (telkens 1 punt)

- criterium 1: volledige naam VME + ondernemingsnummer (hij geeft zelfs nog de formule mee waaraan een correcte naam moet voldoen)

- criterium 3: gegevens syndicus: ‘naam syndicus, ond. nr. syndicus, contactgegevens syndicus ‘

Verbetersleutel:

Zowel onderdeel 1 als 3 is correct beantwoord door de Heer x zodat hiervoor 2 extra punten dienen te worden toegekend.

Zie examenkopij waar onderdeel 1 bovenaan en onderdeel 3 bovenaan vermeld worden:

Aan de Interne Beroepscommissie wordt verzocht deze materiële fout recht te zetten en de score voor het examen aan te passen.

Voorts:

Er staat letterlijk op het examenblad: *fouten in de berekeningen onder punt a) worden dus niet nog eens fout aangerekend in het document onder punt b)*,

→ Als men hier mee rekening houdt, zoals mag verwacht worden aangezien dit letterlijk op het examenblad staat, is de aanwezigheidslijst van de student logisch, en dus moeten ook punten gegeven worden voor criteria 5,6,7.

Aan de Interne Beroepscommissie wordt gevraagd deze punten toe te kennen aangezien de redenering van de student eenvoudigweg voortvloeit uit de letterlijke bewoordingen op het examen.

Vraag 1 a):

Er wordt gevraagd naar een concrete situatie m.b.t. appartementen waarop afdeling I van toepassing is.

→ het antwoord is niet foutief.

Er wordt gevraagd naar een concrete situatie, de student geeft dus een concrete situatie m.b.t. appartementen waarop afdeling I van toepassing is. (1 punt)

Uit Van Dale:

concreet (*bijvoeglijk naamwoord, bijwoord*)**1:** werkelijk bestaand; in werkelijkheid, in feite

Aan de Interne Beroepscommissie wordt gevraagd deze punten toe te kennen aangezien niet kan worden ingezien het gegeven antwoord niet ‘een concrete situatie m.b.t. appartementen is waarop afdeling I van toepassing is.’

Vraag 3b:

Hier gaat het opnieuw over de wijze van formulering van de vraag: deze is opnieuw erg ruim gesteld, waardoor er ook ruim correct geantwoord kan worden.

Als er 'voorbeeld van een... hier/ in deze context' gevraagd wordt zijn er erg veel correcte antwoorden mogelijk.... .

Het kan de student niet aangerekend worden dat de vraag door de lector te ruim gesteld is.

De gegeven antwoorden zijn correct dus moeten de bijhorende punten toegekend worden.

Er wordt gevraagd naar 'voorbeeld houder van een zakelijk recht in deze context'.

De student antwoordt: '*eigenaar van een kavel in een gebouw*' : dit is absoluut een voorbeeld van een houder van een zakelijk recht in deze context ?

Er kan niet worden uitgelegd waarom een 'eigenaar van een kavel in een gebouw' niet een voorbeeld is van een zakelijk recht in deze context.

vraag 3.b.1) (1/ 2 punten)

Er wordt gevraagd naar 'voorbeeld houder van een persoonlijk recht hier:'

De student schrijft: '*huurder*'.

Dit is opnieuw een absoluut correct antwoord op een (te) ruim gestelde vraag. Het kan de student niet aangerekend worden dat de vraag door de lector te ruim gesteld is. Dit is een correct antwoord op de vraag.

Er kan niet redelijk beargumenteerd worden waarom het antwoord 'huurder' niet als voorbeeld van een zakelijk recht kan gegeven worden in deze context, m.a.w. waarom dit foutief zou zijn.

vraag 5a:

Student maakt een fout i.v.m. stemreductie in eerste deel, voor de daaropvolgende agendapunten gaat hij dus door op zijn redenering, waardoor de getallen niet kloppen, maar de redenering wel.

Specifiek wordt elk agendapunt gequoteerd op 5 punten. De lector zegt mij tijdens de feedback letterlijk dat de student telkens 1/5 krijgt omdat het percentage van te behalen meerderheid juist is.

Bij agendapunt 1 staat echter letterlijk op zijn blad: *agendapunt niet goedgekeurd*, zoals ook letterlijk op de verbetersleutel staat.

Idem agendapunt 2 (goedgekeurd). Waarom geen punt? De percentages kloppen, en de redenering ook, dus hier trekt de lector verschillende malen punten af voor dezelfde fout ...?

In de verbetersleutel staan deze antwoorden ook letterlijk en volledig in overeenstemming met de antwoorden van de student, zodat uiteraard moeten goedgekeurd worden.

Aan de Interne beroepscommissie wordt gevraagd deze punten, die letterlijk in de verbetersleutel staan, toe te kennen.

Er kan niet worden ingezien waarom een antwoord dat letterlijk overeenstemt met de verbetersleutel geen punt verdient.

Vraag 1.2) (deelvraag op 4 punten, krijg slechts 2/4, ik vind dat ik 3/4 verdien voor mijn antwoord)

De student schrijft dat ‘... *tenzij deze overeenkomen dat de lasten verdeeld worden op basis van het nut, of een combinatie.*’

De verbetersleutel zegt: ‘*de lasten worden verdeeld evenredig met de waarde van het privatief*’

De student had inderdaad ook een correcte melding moeten maken van de aandelen en de waarde – waarin de student zich dus vergist.

Echter, de wet gaat door en vermeldt ook duidelijk ‘*tenzij wanneer de partijen beslissen die kosten om te slaan naar evenredigheid van het nut dat de gemeenschappelijke delen en diensten die deze kosten teweegbrengen, voor elk van de privatiële delen hebben. De partijen kunnen de waarde en het nut als criteria ook combineren.*’

Dit staat er vlak na in de wettekst, doch niet in de verbetersleutel... (?). De verbetersleutel is dus niet correct, want niet in overeenstemming met de wet.

Een 3/4 is hier dus redelijker dan een 2/4.

Aan de commissie wordt gevraagd dit punt toe te kennen op basis van het redelijkheidsbeginsel: elke andere Professor/lector zou dit punt toekennen in een normale situatie. De verbetersleutel is niet uitgebreid genoeg en vermeldt een deel van de wettekst niet (!). Dit kan de student niet aangerekend worden.

Slotbemerk:

Er zijn dingen onderliggend en gefluoresceerd in de verbetersleutel in het dossier dat de student ontvangen heeft, die duidelijk specifiek voor zijn examen van toepassing zijn.

Dan stelt de vraag zich: in welke mate is deze verbetersleutel aangepast door de lector en wanneer is deze versie opgemaakt? Waarom werd niet de originele onaangepaste verbetersleutel gebruikt door de Interne Beroepscommissie zoals die op de eerste feedback had moeten aanwezig en in te kijken zijn? Het is uiteraard juridisch niet correct om een door de lector achteraf aangepaste verbetersleutel te gebruiken wanneer een student in beroep gaat tegen zijn examenresultaat.

Op basis van al de bovenstaande opmerkingen is het duidelijk dat de student als geslaagd dient te worden beschouwd.”

De interne beroepscommissie behandelt verzoekers beroep in zitting van 4 mei 2018 en komt tot de volgende beslissing:

“(...)

De voorzitter beslist dat het verzoekschrift correct werd ingesteld t.a.v. de algemeen directeur, voorzitter van de interne beroepscommissie, zoals in de procedure voorzien door de geldende onderwijs- en examenregeling en dat de aanvullingen correct en tijdig werden ingediend. Het intern beroep is ontvankelijk.

Het door de student ingesteld beroep

Verzoekschrift intern beroep van 14/02/2018:

Het ingesteld beroep betreft de studievoortgangsbeslissing over het behaalde resultaat van 9/20 voor het opleidingsonderdeel *syndicschap*.

De student wenst te komen tot een minnelijke oplossing en zal de ombudspersoon contacteren. Gezien de vastgestelde termijn voor het instellen van een intern beroep ziet hij zich genoodzaakt dit te doen.

Omwille van het grote aantal studenten kon de student tijdens het feedbackmoment zijn recht tot inzage niet volledig en ongestoord uitoefenen, alsook heeft hij opmerkingen bij de quatering: de student kon zijn examenkopij niet rustig inkijken, de onderwijsgevende gaf een strenge en defensieve indruk, op vragen en opmerkingen in verband met fouten werd naar zijn aanvoelen te weinig ingegaan, er was geen ruimte voor het in vraag stellen van de quatering, er was geen enkele mogelijkheid om deelquatering na te gaan, noch kreeg hij een voorbeeld met juiste antwoorden te zien.

De student verzoekt de commissie om een hernieuwde feedbacksessie, met aanwezigheid van een ombudspersoon waarop het examen in alle rust kan nagelezen worden en een diepgaandere discussie én heroverweging van de quatering voor verschillende antwoorden.

De student geeft in zijn verzoekschrift zijn notities bij het ingekken examen weer.

Aanvullingen op het intern beroep d.d. 26/04/2018:

De student merkt het volgende op naar aanleiding van de verbetering van zijn examen:

Vraag 5b: materiële fout

- Zowel onderdeel 1 als 3 is correct beantwoord zodat hiervoor 2 extra punten dienen te worden toegekend.
- Er dienen punten te worden toegekend voor criteria 5,6 en 7 aangezien de aanwezigheidslijst logisch is opgebouwd en op de examenkopij is opgenomen dat fouten in de berekeningen onder punt a) niet nog eens fout worden aangerekend in het document onder punt b).

Vraag 1a: het antwoord is niet foutief, punten moeten worden toegekend.

Vraag 3b (3b.1 en 3b.2): de gegeven antwoorden zijn correct, punten moeten worden toegekend.

Vraag 5a: het gegeven antwoord op agendapunt 1 en agendapunt 2 is in de verbetersleutel opgenomen, punten moeten worden toegekend.

Vraag 1.2: de verbetersleutel is niet uitgebreid genoeg, want niet in overeenstemming met de wet. Een extra punt moet worden toegekend op basis van het redelijkheidsbeginsel.

In de slotbemerkung vraagt de student zich af of de verbetersleutel met onderlijning en markering zoals opgenomen in bijlage bij het proces-verbaal van de interne beroepscommissie de originele onaangepaste verbetersleutel betreft.

Behandeling ingesteld beroep door de interne beroepscommissie

De interne beroepscommissie stelt het volgende vast:

- het opleidingsonderdeel syndicschap is opgenomen in het opleidingscontract van de student. Dit contract werd door de student tot op heden niet ondertekend (bijlage 1). Hij meldde echter ook geen materiële vergissingen. Conform artikel 13, 54 van de geldende onderwijs- en examenregeling (OER), wordt de student geacht zijn via ibamaflex bezorgde inschrijvingsgegevens te aanvaarden indien hij geen melding doet van materiële vergissingen;
- de student behaalde 9/20 voor het opleidingsonderdeel syndicschap (studieoverzicht bijlage 2);
- het betreft een opleidingsonderdeel uit het derde modeltraject van de opleiding PBA in het vastgoed — makelaardij in afstandsonderwijs;
- dit opleidingsonderdeel telt 4 studiepunten (studiefiche bijlage 3);
- voor dit opleidingsonderdeel wordt een tweede examenkans ingericht.

Met betrekking tot de gekregen feedback en inzage in de examenkopij:

- op de feedback staan de examinatoren ter beschikking van de studenten om de resultaten van de afgelegde examens te bespreken. Hierbij wordt aan de student uitleg gegeven betreffende het tot stand komen van het examenresultaat en aanwijzingen verstrekt om de studieprestaties te bevorderen, te verbeteren of bij te sturen, met het oog op nieuwe deelname aan examens. Tijdens de besprekking van de examenresultaten op de feedback heeft de student recht op inzage in zijn kopij, in het bijzijn van de examinator of daartoe gemachtigde en indien gewenst in het bijzijn van de ombudspersoon (OER, art. 46, S2);
- op het feedbackmoment van 13/02/2018 heeft de student volgens de onderwijsgevende de kans gehad om zijn examenkopij in te kijken en werd aan de student uitleg gegeven betreffende het tot stand komen van het examenresultaat. De onderwijsgevende had de modeloplossing bij de hand en heeft deze bij de besprekking van de laatste vraag letterlijk naast de antwoorden van de student gelegd. De onderwijsgevende verklaart verder dat de feedback voor deze student langer heeft geduurde dan bij andere studenten gezien x steeds terugkeerde naar vorige vragen die we reeds overlopen hadden (bijlage 4). De student ontkennt dit verloop van dit feedbackmoment;
- naar aanleiding van de expliciete vraag van de student naar een minnelijke oplossing middels bijkomende feedback en na overleg met de decaan en de betrokken onderwijsgevende, werd een extra feedbackmoment georganiseerd op 27/02/2018. De ombudspersoon was daarbij aanwezig als waarnemer. De student werd voor dit bijkomend feedbackmoment telefonisch en via e-mail uitgenodigd. Het bijkomende feedbackmoment heeft niet geleid tot een minnelijke oplossing;

- aan de student werd telefonisch en via e-mail uitgelegd welke zijn mogelijkheden waren na dit bijkomend feedbackmoment met betrekking tot het ingestelde intern beroep (bijlage 5). Hierbij werd de redenering gevuld dat de student geen elementen aan zijn verzoekschrift kon toevoegen gezien de uiterste datum voor het indienen van een verzoekschrift intern beroep reeds verstrekken was. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen oordeelt echter dat — gezien de geldende OER de kwestie van eventuele aanvullingen bij een intern beroep na een bijkomende inzage of feedback onbesproken laat — de vaste rechtspraak van de Raad van toepassing is en dat de student in het intern beroep in beginsel over de mogelijkheid beschikt om na het indienen van het verzoekschrift bijkomende middelen op te werpen tot het sluiten van de debatten van het beroepsorgaan. De student heeft aldus de mogelijkheid gekregen om zijn intern beroep aan te vullen. De ingediende aanvullingen hebben allen betrekking op de verbetering van zijn examen syndicschap.

Met betrekking tot de evaluatie van het opleidingsonderdeel:

- de studiefiche bepaalt dat de evaluatie gebeurt op volgende wijze:

Eerste examenkans

Niet-periode gebonden evaluatie

Niet van toepassing.

Periode gebonden evaluatie

Schriftelijk examen (100% van de punten): examen met open en gesloten vragen, waarbij zowel theorie als oefeningen (het opstellen van documenten voor een algemene vergadering VME) worden geëvalueerd.

- artikel 48, §1 van de geldende OER bepaalt: De titularis van een opleidingsonderdeel kent het examencijfer toe. Hij is als coördinator de verantwoordelijke voor het opleidingsonderdeel. Per opleidingsonderdeel wordt één geheel examencijfer toegekend op een totaal van twintig punten. Voor het opleidingsonderdeel syndicschap is mevr. [D.L.] de titularis en aldus verantwoordelijk voor het toegekende examencijfer.
- voor elk examen wordt bij de HoGent een verbetersleutel opgemaakt door de titularis en opgeladen vóór de start van de betreffende examenperiode in een digitale applicatie. De originele verbetersleutel bevat de markeringen/onderlijning (bijlage 6). Deze werden geenszins later toegevoegd. Zij hebben dus geen specifieke betrekking op het examen van de student.

Met betrekking tot het verbeteren van het schriftelijk examen:

- de onderwijsgevende heeft de examenkopij van de student (bijlage 7) naar aanleiding van de aanvullingen op het intern beroep opnieuw bekeken en in haar commentaar wordt de toegekende score en wijze van verbeteren toegelicht (integraal bijlage 8):

Vraag 5b: “criterium 1 en 3 - materiële fout”

Commentaar van de evaluator:

de studenten krijgen in de chamilocursus voorbeelden van documenten met commentaar en checklists; de bedoeling is dat zij een concreet document, in dit examen een aanwezigheidslijst, opstellen volgens good practices, nl. wat de wet als minimuminhoud voorschrijft aangevuld met gegevens die nuttig zijn om tot conclusies te komen.

De student kan door eigen (fictieve) gegevens aantonen dat hij weet wat de wet bedoelt.

Deze opleiding is een professionele bachelor: de studenten worden in de les en via extra voorbeelden en opdrachten aangeleerd hoe zij de wet effectief kunnen toepassen en in de praktijk bruikbare en zo volledige mogelijke documenten opmaken.

1) naam van de VME: de student moet aantonen dat hij weet hoe een naam van een VME eruitziet (in de wet wordt gezegd “gevolgd door de vermeldingen betreffende de ligging van het gebouw”); de student mag volgens de opgave ook aanvullen, zodat hij kan aantonen hoe dergelijke naam in de praktijk er uit ziet. De student heeft dit niet gedaan en heeft zich gehouden aan het algemene “ligging gebouw”; hieruit kan ik niet opmaken of hij echt een VME-naam kan samenstellen/opmaken, wat bedoelt hij met ligging? de studenten krijgen voorbeelden hiervan aangereikt en kunnen zich hierop dus voorbereiden

3) gegevens syndicus: de student moet weten dat een syndicus- vastgoedmakelaar moet vermeld staan met zijn gegevens (o.a. ondernemingsnummer, BIV-nummer, etc.); minstens toch te beginnen met zijn naam; de studenten krijgen hier voorbeelden van aangereikt; de student heeft dit niet voorzien in het document, hij heeft zich aan algemene woorden gehouden; door concrete nummers te gebruiken, kan de student aantonen dat het ondernemingsnummer van de VME en dat van de syndicus verschillend zijn; door enkel te verwijzen naar het algemene woord ondernemingsnummer kan dit niet gecontroleerd worden.

De interne beroepscommissie stelt geen materiële fout vast, de student heeft in zijn antwoord weliswaar de wettelijke minimuminhoud aangegeven, maar de good practices niet toegepast, hoewel expliciet gevraagd. Extra punten kunnen aldus niet worden toegekend.

Vraag 5b: “criterium 5, 6, 7”

Commentaar van de evaluator:

5) het is belangrijk dat alle kavels worden vermeld, wat hier niet het geval is; op die manier kan men nagaan welke kavel persoonlijk is vertegenwoordigd of via volmacht; het overzicht is ook nodig om de aanwezigheidsquora te kunnen bepalen

6) aandelen van alle kavels moeten vermeld worden, wat hier niet het geval is;

7) niet alle stemgerechtigde mede-eigenaars zijn met naam genoemd (student mag aanvullen met eigen gevonden namen)

De interne beroepscommissie stelt vast dat voor mogelijke fouten in de berekening in vraag 5a geenszins opnieuw punten werden afgehouden bij vraag 5b. De gegeven antwoorden van de student op bovenstaande criteria voldoen niet.

Vraag 1a: “het antwoord is niet foutief”

Commentaar van de evaluator:

het antwoord is niet volledig, in die zin dat de schenking aan de kinderen samen of in onverdeeldheid zou toekomen; door deze toevoeging laat de student zien dat hij inzicht heeft in de materie; van de studenten wordt verwacht dat ze zo volledig mogelijk antwoorden om te tonen dat ze inzicht in deze specifieke materie hebben en weten op welke concrete situaties zij deze wetgeving toepassen

De interne beroepscommissie stelt vast dat het gegeven antwoord niet foutief, wel onvolledig is. De toegekende score (1/2) is dan ook redelijk.

Vraag 3b (3b1 en 3b2): “de gegeven antwoorden zijn correct, de vraag van de lector werd te ruim gesteld”

Commentaar van de evaluator:

in de vraag wordt duidelijk gesteld “hier” en “in deze context”; de student geeft een algemeen antwoord, nl. huurder en eigenaar van een kavel, maar dit is geen volledig antwoord op deze vraag;

het is nl. zo dat er een verschil is tussen het artikel 1° en 2°; in de cursus wordt dit verschil uitdrukkelijk gemaakt en de onderdelen apart uitgelegd, zodat de aandacht van de student hierop wordt getrokken

het artikel 1° handelt over een reglement of beslissing van AV dat al gestemd is en bestaat op het moment dat een nieuwe huurder of koper-nieuwe mede-eigenaar van een appartement het huur- of koopcontract ondertekent.

het artikel 2° handelt over een reglement of beslissing van AV dat wordt gestemd als er al een huurder in het appartement is of wanneer er al een ME eigenaar is; het gaat dan om nieuwe beslissingen waar men zich aan moet houden

het antwoord van de student had dus specifieker moeten zijn zodat hij kon aantonen dat hij inzicht in de materie had en wist dat er een belangrijk verschil was tussen 1° en 2°, nl. dat hier bedoeld werd een nieuwe huurder en een koper- nieuwe eigenaar van een appartement die bestaande afspraken moeten eerbiedigen

De interne beroepscommissie stelt vast dat in de vraagstelling ‘voorbeeldhouder van een persoonlijk recht hier’ het woord ‘hier’ eenduidig refereert aan art. 577-10, §4 tweede lid 1° BW. De student dient aan te tonen het verschil te kennen met art. 577-10, §4 eerste lid BW en het verschil tussen 1° en 2°.

De interne beroepscommissie stelt vast dat in de vraagstelling ‘voorbeeldhouder van een zakelijk recht in deze context’ de woorden ‘in deze context’ eenduidig refereren aan tweede lid 1° BW. De student dient aan te tonen het verschil te kennen met art. 577-10, §4 eerste lid BW en het verschil tussen 1° en 2°.

De interne beroepscommissie stelt vast dat het gegeven antwoord onvolledig is en te algemeen. De student toont niet aan dat hij inzicht heeft in de verschillende contexten. De toegekende score (1/4) is dan ook redelijk.

Vraag 5a: “het gegeven antwoord op agendapunt 1 en agendapunt 2 is in de verbetersleutel opgenomen”

Agendapunt 1

Commentaar van de evaluator:

Om na te gaan of een agendapunt is goed- of afgekeurd, moet men verschillende zaken nakijken – de student start met het stellen dat de beslissing niet is goedgekeurd, pas daarna volgt de berekening: dit is een onlogische volgorde

- totaal aantal stemmen vooraf is niet terug te vinden dus ook niet gecontroleerd door de student?
- aantal ja-stemmen is fout (geen uitleg te vinden hoe hij deze heeft berekend); de student had hier de stembeperking moeten toepassen: dit had geleid tot een ander aantal ja-stemmen - bij de te behalen meerderheid is enkel de theoretische meerderheid juist (3/4); de student besluit dat deze meerderheid er niet is. Maar er is geen concreet minimaal aantal stemmen te vinden waarmee de ja-stemmen kunnen vergeleken worden, dus hoe heeft de student deze conclusie getrokken? Het is op deze manier niet mogelijk te controleren of de student het aantal minimumstemmen/aandelen effectief en juist kan berekenen (nl. ook rekening houdend met de stembeperking)
- de student vermeldt dat de beslissing is afgekeurd, maar dit is een conclusie genomen op basis van verkeerde cijfergegevens; dit antwoord stemt toevallig

overeen met de modeloplossing, maar hiervoor worden geen punten gegeven; het is niet aangewezen dat een syndicus "toevallig" de juiste conclusie neemt omtrent een agendapunt, dit moet gebaseerd zijn op juiste gegevens! voor het theoretisch juiste minimum 3/4 is 1 punt toegekend (had 0,5 moeten zijn, want het minimum is in aandelen/stemmen niet te vinden)

Agendapunt 2

Commentaar van de evaluator:

om na te gaan of een agendapunt is goed- of afgekeurd, moet men verschillende zaken nakijken

- *de student start met het stellen dat de beslissing is goedgekeurd, pas daarna volgt de berekening? onlogische volgorde*
- *totaal aantal stemmen vooraf is niet gecontroleerd door de student*
- *aantal ja-stemmen is fout (geen uitleg te vinden hoe hij deze heeft berekend)*
- *de stembeperking is niet uitgevoerd; dit zou tot een ander minimum en aantal ja-stemmen hebben geleid*
- *bij de te behalen meerderheid is enkel de theoretische meerderheid (4/5) juist; de student besluit dat de meerderheid is behaald, maar er is geen concreet minimumaantal stemmen te vinden waarmee de ja-stemmen kunnen vergeleken worden, dus hoe heeft de student deze conclusie getrokken? het is niet mogelijk te controleren of de student het aantal minimumstemmen/aandelen effectief en juist kan berekenen (nl. ook rekening houdend met de stembeperking)*
- *de conclusie dat het agendapunt is goedgekeurd is gebaseerd op verkeerde gegevens, wat niet aanvaardbaar is voor het theoretisch juiste minimum 3/4 is 1 punt toegekend (had 0,5 moeten zijn, want het minimum is in aandelen/stemmen niet te vinden)*

De interne beroepscommissie stelt vast dat de student concludeert op basis van foutieve gegevens en redenering en dat bijgevolg daarvoor geen punt werd toegekend.

Vraag 1.b.2: de verbetersleutel is niet uitgebreid genoeg, want niet in overeenstemming met de wet. Een extra punt moet worden toegekend op basis van het redelijkheidsbeginsel.

Commentaar van de evaluator:

2) de student vermeldt "ofwel verdeeld volgens de verhouding van de aandelen...": de zin wordt niet vervolgd met een nieuwe ofwel? Is dit antwoord onvolledig? Wat de student hier vermeldt is trouwens de algemene regel, niet de afwijking. De student vervolgt wel met "tenzij deze overeenkomen ..." dit verwijst naar een overeenkomst: dit is inderdaad door de wet voorzien, maar maakt niet het onderwerp van deze vraag uit (er wordt enkel gevraagd naar de regel en de afwijking daarvan. De student haalt hier afwijking en algemene regel door elkaar, wat fout is.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de student geen antwoord heeft gegeven op de gestelde vraag. De door hem aangehaalde 'fout' in de verbetersleutel, wordt door de onderwijsgevende weerlegd: deze aanvulling in de wettekst is geen onderwerp van de vraag. Hiervoor kunnen dan ook redelijkerwijze geen extra punten worden toegekend.

- de student geeft veeleer vage en onvolledige antwoorden waaruit niet valt op te maken dat de student voldoende inzicht heeft in de materie. Met zijn verzoekschrift wil de

student aangeven dat zijn antwoorden op een dermate wijze moeten gelezen worden alsof hij wel over dit inzicht beschikt. Het komt echter aan de examinator toe om te beoordelen of de student over voldoende inzicht beschikt op basis van de cursus, gegeven voorbeelden en oefeningen, gestelde leervragen, ... De verbetersleutel is daarbij geen checklist waarbij afgevinkt moet worden of dezelfde woorden voorkomen in zowel de antwoorden van de student als in de verbetersleutel. De beoordeling van de antwoorden in hun totaliteit is noodzakelijk om na te gaan of de student wel degelijk over het nodige inzicht beschikt. Dit blijkt niet zo te zijn. De quotering van vragen en deelvragen gebeurden conform de verbetersleutel voor dit opleidingsonderdeel, er werd geen materiële vergissing vastgesteld en er werden geen fouten gemaakt in de puntentelling. De student behaalde een totaalscore van 26,5/60. Deze werd correct herleid naar 8,8/20 en afgerond naar 9/20 volgens de gemaakte afspraken binnen HoGent (geldende onderwijs- en examenregeling artikel 48 §3). De motivering voor het al dan niet toekennen van punten is duidelijk en uitgebreid en werd meermaals aan de student gecommuniceerd. De student aanvaardt deze motivering niet, maar levert geen argumenten waaruit blijkt dat de gegeven punten onrechtmatig tot stand gekomen zijn;

- op geen enkele wijze blijkt dat het redelijkheidsbeginsel werd geschonden. De antwoorden van de student voldoen voor de betwiste vragen niet: de antwoorden zijn foutief, onvolledig of te weinig concreet. De student toont niet aan dat hij de beoogde eindcompetenties voor het opleidingsonderdeel syndicschap heeft behaald.

De evaluatie van het opleidingsonderdeel *syndicschap* gebeurde conform de evaluatieregels. De punten zijn op deugdelijke wijze tot stand gekomen en gemotiveerd en de eindscore voor het opleidingsonderdeel werd correct vastgelegd.

Beslissing van de interne beroepscommissie

De interne beroepscommissie beslist om de klacht ongegrond te verklaren.

De interne beroepscommissie beslist dat het resultaat 9/20 voor het opleidingsonderdeel *syndicschap* behouden blijft.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet uitdrukkelijk de ontvankelijkheid van het beroep. Waar zij aangeeft dat het beroep slechts *ratione temporis* ontvankelijk kan zijn indien verzoekende partij op 10 mei 2018 of later van de bestreden beslissing kennis heeft genomen, wijst de Raad erop dat een verzoekende partij overeenkomstig artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs thans over een vervaltermijn van zeven kalenderdagen na kennisgeving – en niet langer van vijf kalenderdagen na kennissname – van de bestreden beslissing beschikt om een beroep bij de Raad in te dienen.

Verzoeker heeft zijn beroep overgemaakt met een ter post aangetekende zending van 15 mei 2018. Verwerende partij toont niet aan dat de bestreden beslissing vóór 8 mei 2018 aan verzoeker is betekend.

Wat de tijdigheid van het beroep betreft, ziet de Raad geen redenen tot onontvankelijkheid. Ook de andere vormvereisten zijn nageleefd.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Voorafgaande opmerking inzake de procesvoering

Artikel II.295, §2 van de Codex Hoger Onderwijs luidt dat de overtuigingsstukken die de verzoekende partij aan het verzoekschrift toevoegt, worden gebundeld en op een inventaris worden ingeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoeker de bij verzoekschrift gevoegde stukken weliswaar heeft genummerd, maar niet op een inventaris heeft ingeschreven, en dat de inventaris die aan de wederantwoordnota is gehecht niet overeenstemt met het geheel van de door verzoeker neergelegde stukken. Deze werkwijze is niet van aard om de analyse van het dossier door de Raad te bespoedigen.

Ter attentie van de verwerende partij merkt de Raad op dat artikel II.298, §1, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs een gelijkaardige bepaling ten aanzien van de verwerende partij bevat. Ter zake stelt de Raad vast dat verwerende partij wel heeft voorzien in een inventaris, maar dat de nummering van de stukken enkel gekoppeld is aan de bestandsnaam van elk stuk zoals het elektronisch is meegedeeld, en dat op het stuk zelf geen nummering is aangebracht, zodat de Raad na afdruk van de stukken evenmin veel houvast heeft.

Ten slotte wijst de Raad op de bepaling van artikel II.295, §1 van de Codex Onderwijs, luidend dat de verzoekende partij aan het verzoekschrift de overtuigingsstukken kan hechten die zij nodig acht, en dat zij “naderhand slechts bijkomende overtuigingsstukken aan het dossier [kan] laten toevoegen, voor zover deze bij de opmaak van het verzoekschrift nog niet aan de verzoeker bekend waren”.

De stukken die verzoeker voor het eerst samen met zijn wederantwoordnota heeft neergelegd – met name: (i) ‘bijlage 1: e-mails student naar ombudspersoon’, (ii) ‘bijlage 2: [H.] aanwezig als waarnemer’, (iii) ‘bijlage 3: [M] verwittigen probleem aanvullingen beroep’, (iv) ‘audiofragment 1: onafhankelijkheid ombudsman’, (v) ‘audiofragment 2: agressieve tussenkomst [H.]’, (vi) ‘audiofragment 3: anderhalf punt per agendapunt’, en (vii) ‘audiofragment 4: spijtig syndicus’ – zijn stukken waarvan niet blijkt dat verzoeker er pas ná de indiening van zijn beroep over kon beschikken. Zij worden derhalve ambtshalve buiten het debat gehouden.

VI. Ten gronde

De Raad moet vaststellen dat verzoeker zijn beroep heeft opgevat als een wijdbeens betoog overeen 21 pagina’s, waarbij het ten dele aan de Raad wordt overgelaten om daarin de concrete rechtsgrievens te ontdekken.

Verzoeker zal in die omstandigheden moet aanvaarden dat zijn beroep wordt behandeld zoals de Raad het meent te hebben moeten en kunnen begrijpen.

Omtrent wat onder randnummer ‘I’ wordt uiteengezet, oordeelt de Raad het volgende.

De eerste twee pagina’s van het verzoekschrift bevatten een inleiding en enkele algemene beschouwingen omtrent de werking van verwerende partij. De Raad leest daarin geen concrete grieven tegen de bestreden beslissing.

Vervolgens voert verzoeker aan dat de beroepscommissie zich met “weinig motivatie” van haar taak heeft gekweten in de bestreden beslissing. Aannemend dat verzoeker hiermee doelt op de formelemotiveringsplicht, brengt de Raad in herinnering dat deze een vormplicht inhoudt, die ertoe strekt dat het bestuur de motieven die aan de basis van een beslissing liggen, in die beslissing zelf moet veruitwendigen.

De bestreden beslissing beslaat acht pagina’s en gaat in op de door verzoeker opgeworpen grieven. Verzoeker toont in dat licht niet aan dat de formelemotiveringsplicht niet is nageleefd. De loutere bewering dat de beroepscommissie geen moeite zou hebben gedaan om na te gaan of de door verzoeker gegeven antwoorden redelijk gescoord werden of correct waren, overtuigt in dat opzicht evenmin, nu verzoeker er zelf – en op zicht van de bestreden beslissing: terecht

– aan toevoegt dat de beroepscommissie de toelichting van de examinator wel degelijk door een eigen appreciatie heeft doen volgen.

Commentaar die ingaat op het verloop van de feedbacksessie is niet meer aan de orde, nu aan verzoeker, in uitvoering van 's Raads arrest nr. 4.259 van 18 april 2018, de mogelijkheid is geboden om voorafgaand aan de thans bestreden beslissing zijn grieven nader uiteen te zetten. Verwijzingen naar het verloop van feedback die aan andere studenten werd verleend, kunnen evenmin tot de onregelmatigheid van de aan verzoeker gerichte beslissing leiden.

Onder randnummer 'II' acht verzoeker de motiveringsplicht geschonden omdat de beroepscommissie niet zou ingaan op de inhoudelijke betwisting die haar werd voorgelegd. Verder meent verzoeker dat uit die schending tevens een miskenning van het redelijkheidsbeginsel en de zorgvuldigheidsplicht volgt.

Verzoeker gaat vervolgens in op de kritiek die hij per vraag in zijn intern beroep heeft ontwikkeld.

De Raad stipt ter zake aan dat zijn bevoegdheid er krachtens artikel II.291 van de Codex Hoger Onderwijs in is gelegen na te gaan of de voorliggende beslissing in overeenstemming is met de decretale en reglementaire bepalingen, met het onderwijs- en examenreglement en met de algemeen beginselen van behoorlijk bestuur. De Raad is in dat raam niet bevoegd om de beoordeling of quotering van een examen over te doen, als ware hij zelf een examinator, examencommissie of beroepscommissie.

Met betrekking tot alle vragen die verzoeker bij zijn beroep betreft, is de Raad – binnen zijn hiervoor in herinnering gebrachte beperkte bevoegdheid – van oordeel dat de beroepscommissie op afdoende wijze motiveert waarom de kritiek van verzoeker niet tot een wijziging in de quotering aanleiding moet geven en dat die beoordeling ook niet onredelijk is. De Raad brengt daarbij in herinnering dat het in het licht van de formelemotiveringsplicht volstaat dat de beroepscommissie uiteenzet waarom zij van oordeel is dat de quotering kan standhouden – daarbij is dus niet vereist dat op elk aspect van verzoekers grieven afzonderlijk wordt ingegaan – en dat van een schending van het redelijkheidsbeginsel slechts sprake kan zijn wanneer verzoeker aantoont dat geen enkele ander normaal en voorzichtig handelende

beroepscommissie in dezelfde omstandigheden tot eenzelfde beslissing zou komen. Van dat laatste overtuigt verzoekers betoog niet.

Inzake de onderscheiden vragen overweegt de Raad daarbij aanvullend nog het volgende:

Met betrekking tot vraag ‘5b’ verwijt verzoeker aan de bestreden beslissing dat voorbij wordt gegaan aan zijn hoedanigheid van werkstudent. Dat verwijt is niet terecht. Er wordt wat de verwachtingen ten aanzien van de studenten betreft immers niet enkel naar ‘de les’ verwezen, maar naar “de chamilocursus” en “in de les *en* via extra voorbeelden en opdrachten” gegeven informatie. Verder is de Raad van oordeel dat de regelmatigheid van een examenvraag en de verbetering ervan in beginsel niet afhankelijk is van de aanwezigheid van identieke of verregaand vergelijkbare voorbeelden doorheen het academiejaar.

De Raad kan zich inbeelden dat verzoeker de beoordeling van deze vraag door de lector, zoals bij gevallen in de bestreden beslissing, wel erg streng vindt, maar tegen een strenge beoordeling kan de Raad geen bescherming bieden.

Wat vraag 3b1 betreft, is de Raad van oordeel dat bij de quotering van een examenvraag niet op grond van enig beginsel van behoorlijk bestuur kan worden afgedwongen dat bijkomende punten worden toegekend voor een op zich correcte stelling van de student, die evenwel geen antwoord op een gestelde vraag inhoudt.

Inzake vraag ‘1a’ verwijt verzoeker ten onrechte aan de bestreden beslissing dat deze ertoe beperkt blijft te stellen dat het antwoord onvolledig is. Het is immers duidelijk dat de beroepscommissie daarmee de daarvoor geciteerde toelichting van de betrokken lector bijvalt; die motivering is wel degelijk duidelijk en afdoende. De zorgvuldigheidsplicht strekt er voor het overige niet toe dat de beroepscommissie een extern juridisch advies dient te betrekken bij haar beoordeling. De bewering van verzoeker dat uit het antwoord van een notariskantoor blijkt dat hij wel degelijk een correct antwoord heeft gegeven, overtuigt niet: verzoeker toont niet aan welke vraag hij precies aan het notariskantoor heeft voorgelegd, en evenmin voegt hij het antwoord bij zijn stukken – hij geeft het beweerde antwoord slechts weer in zijn verzoekschrift.

Wat vraag ‘5a’ betreft is de Raad van oordeel dat de toelichting van de lector, zoals door de beroepscommissie bijgevallen, kan overtuigen. Dat wat verzoeker inzake het feedbackgesprek aanvoert, blijft onbewezen.

Verwerende partij meent harerzijds een eerste middel te zien, gesteund op het verbod op vooringenomenheid. De Raad is van oordeel dat het verzoekschrift geen dergelijk afdoende duidelijk middel bevat. Louter voor het debat oordeelt de Raad dat verzoeker niet concreet aantoont dat hij door de betrokken lector bij de initiële examenbeslissing of door de beroepscommissie bij de bestreden beslissing, niet op objectieve wijze zou zijn beoordeeld.

Het beroep is ongegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 27 juni 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze

beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.323 van 27 juni 2018 in de zaak 2018/149

In zake: Elien DE WINTERE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 24 mei 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Hogeschool Gent van 17 mei 2018 waarbij het intern beroep van verzoekster ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 27 juni 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding professionele bachelor in de Verpleegkunde. Zij volgt het laatste jaar van de opleiding.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel Stage 3 (21 studiepunten). Verzoekster presteert deze stage in het AZ Sint-Lucas te Gent. Op 29 september 2017 ondertekent verzoekster een akkoord, waarmee zij verklaart kennis te hebben genomen van de raamovereenkomst tussen de hogeschool en de stageplaats, akkoord te gaan met de daarin vervatte bepalingen, kennis te hebben genomen van de werkpostfiche/risicoanalyse en akkoord te gaan met de bepalingen van het stagereglement.

Met een e-mail van 23 april 2018 meldt A.M., stagecoördinator, aan verzoekster dat haar stage wordt stopgezet:

“Ik vernam via mevr. [V.] en jouw stageplaats dat er twijfels waren over jouw oprechtheid tijdens jouw stage. Je hebt dit echter betwist. Nu heeft men echter het bewijs dat je de stageplaats wel degelijk verlaten hebt en hierover gelogen hebt.

Wij vinden als opleiding dat dit gedrag absoluut indruist tegen de attitude die wij verwachten van een toekomstig verpleegkundige.

Ik zet jouw stage dan ook met onmiddellijke ingang stop na overleg met Mevr. [V.R.], de opleidingsvoorzitter Mevr. [V.] en Mevr. [V.]. Ik verwijss hiervoor naar artikel 11 van het stagereglement:

[...]

Dat betekent dus dat je een ‘Afwezig’ zal krijgen voor stage en volgend academiejaar zowel de 1^e als de 2^e stageperiode opnieuw zal moeten doen.

Je zal binnenkort ook uitgenodigd worden voor een gesprek met de opleidingsvoorzitter, mevr. [V.] en mezelf.

Met een brief van 27 april 2018 wordt vervolgens aan verzoekster bevestigd dat haar stage met onmiddellijke ingang wordt beëindigd. De daarin vervatte motieven luiden als volgt:

“Motivatie voor het stopzetten van de stage:

- Er werd gedrag gesteld dat deontologisch niet verenigbaar is met de uitvoering van een stage verpleegkunde en niet conform het stagereglement is (cfr. artikel 11)
- Het verlaten van de afdeling zonder toestemming van de stageplaats op 2/04/2018
- Na confrontatie met bewijsmateriaal met betrekking tot het verlaten van de stageplaats blijft de student de feiten ontkennen.”

Tegen deze beslissing tekent verzoekster het volgende intern beroep aan:

“Naar aanleiding van de mail die wij ontvangen hebben op 24/04/2018 omtrent de stopzetting van mijn stage, nader bepaald de leerwerkplaats, in AZ Sint-Lucas te Gent op straat 74, wensen wij hierbij terug te reageren gezien ik niet gehoord wordt. Deze stageperiode liep van 12/03/2018 t.e.m. 11/05/2018.

Stap voor stap zal ik uitleggen hoe alles chronologisch verlopen is:

1) 02/04/2018, Paasmaandag:

Op die dag had ik dagdienst en diende ik samen te werken met de verpleegkundige [M.]. Zij had echter andere uren dan mijzelf, waardoor ik langer pauze had dan haar. Ik diende haar na de pauze te helpen op een andere dienst, straat 37. Ik kwam daar ter plaatse en het was niet meer nodig om daar nog iets uit te voeren dus ben ik terug naar mijn oorspronkelijke stagedienst gegaan.

Tijdens de werken in de verpleegpost en het aanvullen van de medicatie, ging zo'n anderhalf uur later de telefoon, die ik ook heb opgenomen. Het was terug diezelfde dienst waar die dag mijn collega verpleegkundige aan het helpen was. Ik moest dringend helpen om drie bedden te gaan opruimen en de berging aanvullen met geleverde goederen. Ik kreeg alle orders via telefoon en ik kreeg de vraag om meteen naar die dienst komen. Zij zeiden ook dat ik daar een tijdje zoet ging zijn met de taken die ik diende uit te voeren, dus nam ik het besluit om mijn handtas reeds mee te nemen naar de dienst. Dit omdat deze dienst zich volledig de andere kant van het ziekenhuis bevond en omdat ik diabetespatiënt ben, vond ik het veiliger om alle materiaal hieromtrent in de buurt te hebben.

Opdat ik mij vrij snel naar die dienst moest begeven, heb ik ook medestudenten en verpleegkundigen in de korte nabijheid gezocht, maar niet direct gevonden. Dan heb ik beslist om een papiertje aan het scherm van de computer in de verpleegpost te kleven met daarbij vermeld dat ik telefoon had gekregen en op de andere dienst diende te helpen. Eens toegekomen op die dienst, heb ik een verpleegkundige begroet maar daar stopte dan ook het gesprek. Ik heb eerst de bedden opgemaakt en nadien het werk in de berging verricht. Toen al dit werk erop zat, was het al een kleine tien minuten later na het oorspronkelijke einde van mijn shift, nader bepaald 17u30.

Omdat het op die dienst vrij hectisch en druk was, heb ik niemand meer aangesproken omdat zij druk in de weer waren met de verzorging van de patiënten. Ik ben dan meteen naar de kleedkamer gegaan en ben naar huis gegaan.

Diezelfde avond, toen ik thuis was, kreeg ik telefoon van een verpleegkundige op mijn oorspronkelijke stagedienst, genoemd [L.], die zich af vroeg waar ik was e.d., het ging er echter vrij luidruchtig aan toe vanuit haar perspectief. Zij vermeldde ook dat dit niet kon, zij vond briefjes aan het computerscherm hangen geen manier van communiceren. Ik diende de volgende morgen bij de hoofdverpleegkundige te gaan en mij te verantwoorden. Ik was volledig ondersteboven na dit telefoongesprek.

2) 3/04/2018:

Er is een gesprek gebeurd met de hoofdverpleegkundige, [N.V.R.], en het hoofd van de dienst zorg, [P.V.]. Tijdens dit gesprek heb ik mijn volledige verhaal van A tot Z gedaan en zij vermeldden meteen dat zij mijn verhaal geloofden maar dat ze het spijtig vonden dat ik niet verder gezocht heb naar een verpleegkundige om mondeling mee te delen dat ik hulp was gaan bieden op straat 37. De hoofdverpleegkundige zei dat de

verpleegkundige, [L.], die mij de dag daarvoor belde nogal raar uit de hoek kan komen en zaken kan zeggen die ze niet op die manier bedoelt.

3) 11/04/2018:

Om 13u30 vond mijn tussentijdse evaluatie van de stage plaats met mevr. [S.G.], supervisor van de school. Opnieuw heb ik mijn volledige verhaal aan haar verteld en kreeg ik de opdracht om feedback te schrijven over het gebeuren op die Paasmaandag en om ook feedback te vragen aan de betrokken verpleegkundigen op die dag. Ik heb eveneens verteld wat ik hieruit geleerd heb, waarop ik antwoordde dat ik volgende keer ervoor zal zorgen om een verpleegkundige of medestudent mondeling aan te spreken over het feit waar ik naartoe ga.

4) 17/04/2018:

Op die dag vond er intervisie plaats met mevr. [E.V.] die de leerwerkplaats organiseert en opvolgt. Tijdens deze gesprekken mogen wij, als groep, ons hart luchten en zaken meedelen die ons storen. Alvorens het groeps gesprek werd ik apart geroepen bij mevr. [V.] om opnieuw mijn verhaal te doen. Dit heb ik ook gedaan tot mevr. [V.] voorstelde om eens naar de dienst te gaan waar ik hulp bood op 2 april 2018. We deden dit in de hoop een verpleegkundige of andere medewerker in het ziekenhuis tegen het lijf te lopen om na te vragen of die persoon mij eventueel herkende op die dienst. Helaas zonder resultaat, dan hebben wij nagevraagd om te checken wie er op 2 april heeft gewerkt en wanneer zij terug op dienst zouden zijn. Daarvan zouden de volgende dag, nl. 18/04/2018, twee van die verpleegkundigen werken, iemand in de vroegdienst en iemand in de laatdienst. Ik sprak af met mevr. [V.] dat ik die dag naar dienst zou gaan als de overlap plaatsvindt van de vroeg naar de laatdienst zodat ik beide verpleegkundigen kon ontmoeten.

5) 18/04/2018:

Tijdens de overlap van de vroeg- naar de laatdienst, omstreeks 13u15, besloot ik mij naar straat 37 te begeven. Daar herkende mij jammer genoeg niemand van op dienst. Dan besloot ik maar terug te gaan naar mijn oorspronkelijke stagedienst, straat 74. Bovendien waren er al enkele weken over verstrekken en heb ik die verpleegkundige maar enkele seconden gezien, en zij mij dus ook. Het lijkt mij dan niet meer dan normaal dat we elkaar niet herkenden.

6) 23/04/2018:

Ik heb die dag nog een vroegdienst gehad op stage. Die dag kwam mevr. [G.] langs om mijn feedback van de stage in het algemeen te overlopen. Tijdens dit gesprek is het voorval van twee april kort aangehaald geweest, werd de geschreven feedback van alle partijen overlopen maar er werd verder niet over uitgeweid. Die avond heb ik om 17u36 een mail ontvangen van mevr. [M.] met de vermelding dat de stage onmiddellijk wordt stopgezet. Ik had deze mail echter maar gezien omstreeks 21u die avond dus ik kon op dat moment weinig doen. In deze mail zijn er geen concrete redenen aan bod gekomen om deze beslissing te staven. Ik was volledig in paniek, ik wist niet waarover dit ging (zie bijlage 11).

Mijn verloofde ([T.V.]) heeft diezelfde avond een pak mails verstuurd met daarin het verhaal naar [J.H.], Hilde Crevits, Ministerie Van Onderwijs en [C.D.], ombudsvrouw van HoGent. (zie bijlagen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 en 10)

De reden dat hij dit heeft gedaan is omwille van het feit dat ik niet meer kon, niet wist wat te doen. Ik was radeloos. Ik word tot op de dag van vandaag nog steeds onterecht beschuldigd en sta nog steeds met mijn rug tegen de muur.

7) 24/04/2018:

Ik heb 's ochtends gebeld met de hoofdverpleegkundige van de dienst waarop ik stond om meer uitleg te krijgen gezien er in de mail niets concreet in vermeld staat.

Zij heeft enkel vermeld dat dit een beslissing is van Hogent en niet van AZ Sint-Lucas en dat zij enkel dienen mee te stappen in de beslissing van de school.

Ik heb die dag een mail gestuurd naar mevr. [M.] met de vraag wanneer er een gesprek zou kunnen doorgaan. Er is daarbij ook telefonisch contact geweest met de vermelding dat dit pas kon doorgaan op vrijdag 4/05/2018. Dit vond ik zeer laat dus heb ik gevraagd om dit gesprek vroeger in te plannen.

In het gesprek is er toen pas gebleken dat het terug ging over het feit dat gebeurd is op 02/04/2018 en de vermelding dat er bewijzen waren. Ik citeer ook even wat er in het gesprek is vermeld: "het is uw eigen fout wat de gevolgen zijn".

Daarbij hebben wij ook nog met iedereen (mevr. [H.], [R.M.] en mevr. [D.]) contact opgenomen en op die manier ook het gesprek kunnen versnellen (zie bijlagen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 en 10).

8) 25/04/2018:

In de voormiddag kreeg ik te horen, via een agenda-aankondiging, dat het gesprek met mevr. [V.] en mevr. [M.] zou doorgaan aanstaande vrijdag 27/04/2018 om 12u30. Ik heb deze afspraak dan ook meteen bevestig[d].

Die avond kreeg ik een mail van vrouw [D.] met de vermelding dat ik haar vanaf 19u (voor de eerste keer) mocht bellen. Ik voelde dat er op dat moment iemand was die voor de eerste keer naar mijn verhaal luisterde zonder dat er tussenin zaken aan toegevoegd werden of dat iemand mij onderbrak. Mevr. [D.] zei dat ze de dag erna contact zou opnemen met mevr. [M.] en mij iets zou laten weten. Zij zou het eveneens bekijken of zij bij het gesprek van vrijdag 27/04/2018 aanwezig kon zijn of niet (zie bijlage 12).

9) 26/04/2018:

Omtrent 14u besloot ik terug te gaan naar de stagdienst om bewijzen te sprokkelen dat ik effectief die dag naar straat 37 ben gaan helpen. Ik vroeg aan de hoofdverpleegkundige om de telefoonlijnen te traceren, camera's binnen het ziekenhuis op te vragen e.d. maar dit wou zij echter niet doen. Zij vermeldde dat het geen beslissing was van het ziekenhuis om de stage stop te zetten. Bovendien zei ze dat er meerdere elementen waren om mijn stage stop te zetten. Ik vroeg waarover het ging, waarop zij zei dat het ging over het voorval met de verdovingspleister.

Ik licht even dit verhaal toe. Er moest een patiënt een verdovingspleister krijgen om 13u30 maar ik was bezig met mijn laatste verzorgingsronde om 12u tijdens mijn vroegdienst. Het was dus nog te vroeg om deze pleister op te kleven, gezien de patiënt zijn gezondheid anders in gevaar zou komen. Ik besloot de pleister uit de verdovingskast te halen (ter verduidelijking; deze kast is op slot) en dit in het persoonlijke patiëntenvakje te laten van deze patiënt. Ook deze kast is echter op slot, je kan enkel deze kast openen met je persoonlijke badge. Ik zou doorgeven aan de laatdienst dat deze pleister nog moet gekleefd worden, maar dit is uit mijn gedachten gegaan. Iedereen vergeet echter wel eens iets. Op dat moment is daar geen drama van gemaakt en is er mij ook nooit verteld geweest dat zaken uit de verdovingskast niet in het persoonlijke patiëntenvakje [mogen]

gelegd worden, m.a.w. ik kon dit niet weten. Tot hier het verhaal van de verdovingspleister.

Op dat moment liep mevr. [S.E.] daar rond om andere studenten te evalueren. Zij had de opdracht gekregen van de school mijn stagemap mee te nemen. Bovendien werd ik ervan beschuldigd dat ik negatieve feedbackblaadjes achter de hand zou houden terwijl deze zich onder mijn stagemap bevonden. Mevr. [E.] zei dat ik de dienst beter met rust zou laten en dat ik daar niets meer te zoeken heb. Ze zei eveneens dat ik het gesprek van aanstaande vrijdag 27/04/2018 moest afwachten. Ik besloot dan maar terug naar huis te gaan.

Die dag vond er een gesprek plaats met mevr. [H.], de studietrajectbegeleidster van de school, om 16u20. Zij heeft reeds meerdere malen vermeld dat zij vreest mij niet verder te kunnen helpen omdat dit een taak is voor de stagecoördinator, mevr. [M.]. Toch wou ik deze afspraak laten doorgaan, zodat ik nog eens mijn verhaal kon doen en misschien kon mevr. [H.] mij tips of dergelijke geven om verdere stappen te ondernemen. Zij gaf ons echter de raad om te wachten tot het gesprek, aanstaande vrijdag 27/04/2018 en te luisteren naar mevr. [V.] en mevr. [M.] (zie bijlage 14).

Ik heb 's avonds omtrent 20u nog contact gehad met mevr. [D.] waarbij zij vermeldde dat zij voorlopig weinig kon doen voor mij en dat zij niet bij het gesprek aanwezig kon zijn. Indien ik na het gesprek de dag erna nog vragen zou hebben, mocht ik haar zeker opnieuw contacteren. Bovendien gaf zij aan dat de sanctie te zwaar is, ook al zouden alle beschuldigingen die van de school uitkomen waar zijn geweest. Ter verduidelijking, ik blijf bij mijn verhaal dat ik onterecht beschuldigd word (zie bijlage 13).

10) 27/04/2018:

Vandaag vond het gesprek plaats met mevr. [M.] en mevr. [V.] om 12u30 op campus Vesalius. Beide medewerkers hebben mij eerst nog eens het volledige verhaal opnieuw laten vertellen. Daarna confronteerden ze mij met het feit dat ik die dag om 16u02 ben uitgereden uit de parkeertoren van het ziekenhuis. Hierop vermeldde ik dat het badgesysteem kan falen, foute uren registreren, blokkeren, dat er op dat moment een panne kon geweest zijn. Zij gaven aan dit na te gaan te hebben en dat alle systemen op dat moment perfect werkten. Ik had het gevoel dat ik tijdens dit gesprek niet gehoord werd en dat beide medewerkers mij probeerden in een richting te duwen zodat hun verhaal bevestigd werd. Ook werd er gevraagd om andere zaken te controleren nl. camerabeelden, interne telefoontracing, enz. Daar is echter geen reactie op gekomen.

Uit het gesprek is ook gebleken dat er een aangetekend schrijven volgt met daarin officieel vermeld dat de stage stopgezet wordt. De datum van stopzetting zorgde meteen ook voor een discussie. Zij [wilden] de datum van stopzetting zetten op vrijdag 27/04/2018, terwijl de stopzetting al loopt van 23/04/2018 m.a.w. dit kan echter niet!

Ik heb er ook de stageovereenkomst bij genomen en eens geanalyseerd.

Normaal gezien dient dit in 2 exemplaren opgemaakt te worden. Dit is echter nooit gebeurd. Jullie hebben enkel het getekende exemplaar.

Volgens artikel 9 omtrent de opschorthing of verbreking van het stagecontract dient Hogent te voldoen aan volgende verplichtingen die volgens ons niet of niet voldoende gebeurd zijn:

- Een voorafgaandelijke bespreking van de situatie met alle partijen
- De verbreking van de stageovereenkomst dient te gebeuren door een gemotiveerd aangetekend schrijven

Er zijn voorafgaandelijke besprekingen gebeurd omtrent de situatie maar zij hebben mij altijd geloofd en nooit het tegendeel beweerd. De stopzetting sloeg dan ook in als een bom.

De stopzetting is ook niet gebeurd door een aangetekend schrijven, enkel per mail op 23/04/2018. Bovendien was deze ook niet gemotiveerd.

Volgens artikel 5 bijlage 2 van het stagereglement, is de stagebegeleider verplicht om evaluatie en feedback te verstrekken gedurende de stageperiode. Er is echter verkeerde feedback gegeven nl. dat ze mij geloven omtrent de feiten van 2/04/2018. Dit is ook echter meermaals, met meerdere personen aan bod gekomen (zie bijlage 15).

Bij deze wil ik ook vermelden dat ik zelf niet gekozen heb om deel te nemen aan de leerwerkplaats. Er waren echter te weinig kandidaten om hier vrijwillig aan deel te nemen en daardoor zijn er lukraak studenten uit gekozen om hier toch aan deel te nemen. Ik ben hier dan ook met volle moed aan begonnen en ik had het dan uiteindelijk ook echt naar mijn zin en ik deed het werk met veel plezier, tot op de dag dat ik een mail ontving omtrent stopzetting van de stage. Het is echter zeer lastig om te worden beschuldigd van iets dat je niet hebt gedaan. Ik ben op straat 37 gaan helpen om goed te doen en dan [word] je op deze manier gestraft, wat zeer jammer is. Ik heb in het verleden nog nooit problemen gehad tijdens mijn opleiding. Zelfs de school geeft toe dat zij het zeer bizarre vonden dat dit voorval zich plots voordoet, omdat er in het verleden geen problemen met mij gekend zijn. Ik vind het ook niet kunnen dat ik zowel periode 1 als periode 2 van stage 3 opnieuw dien te doen. Dit omdat periode 1 hier niets mee te maken heeft, ook al is stage 3 echter 1 opleidingsonderdeel. Bovendien heeft mevr. [D.] vermeld dat deze sanctie te zwaar is, ook al zou mijn verhaal niet de waarheid zijn. Tot slot wil ik mededelen dat mij gezegd wordt dat briefjes aan een computerscherm hangen geen manier van communiceren is maar ik vind een stage stopzetten via mail pas geen manier van communiceren... Nu ik mijn volledige verhaal heb kunnen neerschrijven, hoop ik dat u meer zal kunnen betekenen voor mij.

Indien u graag alle zaken wenst te bespreken en overlopen, sta ik steeds [te] uwer beschikking en kan u mij steeds verder contacteren.”

In een feitenrelas van de supervisor, de verantwoordelijke van de leerwerkplek en de opleidingsvoorzitter PBA verpleegkunde worden de volgende elementen naar voor gebracht (de Raad vat samen): volgens het badgesysteem heeft verzoekster op 2 april 2018 met de auto de parking verlaten terwijl haar shift duurde tot 17u57; verzoekster kan op een fotolijst geen verpleegkundige aanduiden van ‘straat 37’ waar zij verklaarde die namiddag te hebben gewerkt; verzoekster wist niet dat zij voor het verlaten van die afdeling een drukknop moest gebruiken (hoewel ze verklaarde om 18u00 de afdeling alleen te hebben verlaten); verzoekster kent de toegangscode voor de afdeling niet (ze verklaarde later dat ze met iemand was meegelopen); verzoekster is op 18 april 2018 niet op het meegedeelde uur naar de betrokken afdeling teruggekeerd om het personeel van de late shift van 2 april te kunnen herkennen.

De interne beroepscommissie behandelt verzoeksters beroep in zitting van 17 mei 2017 en komt daarbij tot de volgende beslissing:

“(…)

De voorzitter beslist dat het verzoekschrift inclusief de aanvullingen ontvankelijk is.

Het door de studente ingesteld beroep

Het ingesteld beroep betreft de studievoortgangsbeslissing stopzetting stage 3 bacheloropleiding verpleegkunde en bijgevolg de beslissing ‘afwezig’ voor het opleidingsonderdeel stage 3.

De studente haalt volgende middelen aan:

- zij heeft een mail ontvangen op 24/04/2018 omtrent de stopzetting van haar stage en wenst te reageren omdat zij niet gehoord wordt;
- zij geeft een chronologisch overzicht van de gebeurtenissen vanaf 02/04/2018 tot 27/04/2018:
  - o 02/04/2018 (paasmaandag): zij krijgt telefonisch de opdracht om te gaan helpen op een andere dienst. Zij kan op haar huidige dienst geen medestudenten, noch verpleegkundigen vinden, laat op een briefje een bericht na en gaat naar de andere dienst. Later dan het einde van haar eigenlijke shift gaat zij meteen naar de kleedkamer en nadien naar huis. Nadien heeft zij telefonisch contact met [L.], verpleegkundige van haar eigenlijke stagedienst in verband met haar afwezigheid op haar dienst;
  - o 03/04/2018: zij doet haar verhaal bij de hoofdverpleegkundige en het hoofd van de dienst zorg. Deze zeggen dat zij haar verhaal geloven;
  - o 11/01/2018: bij tussentijdse evaluatie met mevrouw [G.], supervisor van de HoGent, doet zij opnieuw haar verhaal en krijgt de opdracht om feedback te schrijven over het gebeuren op paasmaandag en om feedback te vragen aan de betrokken verpleegkundigen op paasmaandag;
  - o 17/04/2018: zij doet opnieuw haar verhaal aan [E.V.] (HoGent). Samen gaan zij op de andere dienst op zoek naar een verpleegkundige of andere medewerker die haar op paasmaandag zou hebben gezien. Dit is niet het geval. Er wordt afgesproken dat de studente de volgende dag opnieuw naar de andere dienst zal gaan om twee verpleegkundigen die daar ook op paasmaandag werkten te kunnen treffen;
  - o 18/04/2018: zij gaat naar de andere dienst, maar niemand herkende haar. Dit lijkt de studente logisch gezien er reeds enkele weken verstrekken waren en ze andere verpleegkundigen maar enkele seconden heeft gezien op paasmaandag;
  - o 23/04/2018: tijdens een feedbackgesprek met haar supervisor, mevrouw [G.], is opnieuw ingegaan op het voorval van 2 april en werden de feedbackverslagen overlopen. Hierover werd niet verder uitgeweid. Die avond ontving de studente een mail van de stagecoördinatie met de vermelding dat haar stage werd stopgezet. Haar verloofde heeft meteen verschillende personen gecontacteerd (e-mailberichten in bijlage bij het verzoekschrift toegevoegd).
  - o 24/04/2018: zij heeft via e-mail en telefonisch contact met mevrouw [M.], stagecoördinator van de opleiding verpleegkunde, met de vraag naar een gesprek. Dit gesprek werd vastgelegd op 04/05/2018. De studente neemt

- contact op met verschillende personen om dit gesprek vroeger te laten plaatsvinden;
- 25/04/2018: de afspraak voor het gesprek wordt vastgelegd op 27/04/2018. De studente contacteert ook de ombudspersoon;
  - 26/04/2018: zij gaat naar haar stagedienst om bewijzen te sprokkelen. De hoofdverpleegkundige vermeldt dat de beslissing tot stopzetting geen beslissing van de stageplaats is en geeft aan dat er verschillende elementen waren om haar stage stop te zetten. Zij verwijst naar een incident met een verdovingspleister. De studente licht dit toe. De studente wordt door Mevrouw [E.] gevraagd de dienst te verlaten en het gesprek van 27/04/2018 af te wachten. Tijdens een gesprek met Mevrouw [H.], studietrajectbegeleider, later die dag wordt haar hetzelfde gezegd. ‘s Avonds heeft zij contact met Mevr. [D.], ombudspersoon, die aangeeft momenteel niet veel te kunnen doen.
- Zij kan niet aanwezig zijn op het gesprek op 27/04/2018 en geeft aan dat de sanctie te zwaar is;
- 27/04/2018: zij doet op het geplande gesprek opnieuw haar verhaal en wordt geconfronteerd met badgegegevens. Zij heeft het gevoel dat zij tijdens het gesprek niet gehoord wordt en dat de medewerkers haar in een richting willen duwen zodat hun verhaal bevestigd wordt. De studente stelt dat het badgesysteem kan falen en vraagt om ook andere zaken te controleren nl. camerabeelden, telefoontracing, enz. Daar wordt niet op ingegaan. Tijdens het gesprek wordt gemeld dat er een aangetekend schrijven zal volgen met datum stopzetting 27/04/2018. De studente stelt dat haar stage reeds op 23/04/2018 werd stopgezet;
  - zij heeft volgende opmerkingen op het verslag van het gesprek op 27/04/2018:
    - zij stelt dat iedereen haar is blijven geloven en dat het niet aan haar is om het tegendeel te bewijzen;
    - zij stelt dat zij haar badge niet meer nodig heeft gehad vanaf het ogenblik dat zij is gaan helpen op de andere dienst. Verder kunnen storingen wel degelijk badge gerelateerd zijn. Haar vriend heeft navraag gedaan bij Sint-Lucas en er is nooit een controle uitgevoerd of er pannes gebeurd zijn met het systeem of met de betreffende badge;
    - zij heeft gezocht naar collega's of medestudenten voor zij ging helpen op de andere dienst, maar niemand gevonden. De andere dienst zei haar dat zij dringend moest komen;
    - zij heeft nooit gelogen;
    - zij diende nooit haar badge te gebruiken om binnen of buiten te gaan op de andere dienst;
    - de bedden diende zij op te maken in de gang omdat men de kamers aan het poetsen was;
    - zij ziet niet omwille van welke deontologische fout haar stage werd stopgezet;
  - een student uit een andere opleiding van de HoGent heeft stage gedaan bij haar vriend. Deze was verschillende malen ongewettigd afwezig en hier zijn geen verdere stappen voor ondernomen;
  - zij wordt gestraft voor iets wat zij eigenlijk niet heeft gedaan;

- zij stelt dat de stopzetting niet gebeurde volgens de verplichtingen opgenomen in het stagecontract, waar zij geen ondertekend exemplaar van heeft ontvangen;
- zij heeft haar stageplaats niet zelf kunnen kiezen;
- zij heeft nooit problemen gehad tijdens haar opleiding;
- zij vindt het niet kunnen dat zij zowel periode 1 als periode 2 van stage 3 opnieuw dient te doen.

Behandeling ingesteld beroep door de interne beroepscommissie

De interne beroepscommissie stelt het volgende vast:

- de studente ondertekende haar opleidingscontract op 15/09/2017 digitaal voor akkoord (bijlage 1). Het jaaropleidingsonderdeel stage 3 is opgenomen in het opleidingscontract;
- dit opleidingsonderdeel telt 21 studiepunten (studiefiche bijlage 2.15);
- voor dit opleidingsonderdeel wordt geen tweede examenkans ingericht;
- voor dit opleidingsonderdeel moet je slagen (wordt nooit gedelibereerd);
- in de studiefiche staat vermeld dat de student zich steeds dient te houden aan de bepalingen van het stagereglement;
- stage 3 kent twee stageperiodes. De studente liep tijdens de tweede stageperiode stage in het algemeen ziekenhuis Sint-Lucas, straat 74. Het betreft een leerwerkplaats. De opleiding beaamt dat deze stageplaats geen door de studente gekozen keuzestageplaats is, maar dat de studente tijdens de eerste stageperiode haar stage heeft kunnen doen op een keuzestageplaats. De algemene voorkeur van de studente gaat uit naar een heelkundige afdeling. Daarom werd de studente aangeduid voor de leerwerkplaats (bijlage 2 rubriek extra info);
- met het AZ Sint-Lucas werd een raamcontract afgesloten (bijlage 2.17). De studente ondertekende op 29/09/2017 het individueel akkoord (bijlage 2.11) en verklaart daarbij een kopij te hebben gelezen van de raamovereenkomst, akkoord te gaan met de bepalingen opgenomen in de raamovereenkomst, een kopij te hebben gelezen van de werkpostfiche/risicoanalyse en akkoord te gaan met de bepalingen opgenomen in het stagereglement.

Het weergegeven chronologisch verloop van de gebeurtenissen in het verzoekschrift van de studente samen met de historiek van de gebeurtenissen zoals weergegeven in het feitenrelas door de betrokkenen van de Hogent bij de stage (bijlage 2) geven de interne beroepscommissie inzicht in de gebeurtenissen die aanleiding hebben gegeven tot de stopzetting van de stage van de studente:

- de studente heeft op 02/04/2018 (paasmaandag) haar dienst (straat 74) verlaten voor het einde van haar shift:
  - o uit de feedback van [M.], verpleegkundige van straat 74 die die dag hielp op straat 37 (bijlage 2.2) blijkt dat de studente na haar pauze (na 15u) op straat 37 geweest is, maar dat 2 collega's haar hebben teruggestuurd naar haar eigen dienst omdat hulp niet nodig bleek. De studente stelt hetzelfde in haar verzoekschrift. De badgegegevens (bijlage 2.18) bevestigen het gebruik van de dienstlift iets na 15u;
  - o volgens de student werd zij ongeveer anderhalf uur later telefonisch dringend geroepen naar straat 37 waar zij eerder die dag reeds was geweest. Zij kon in

- straat 74 niemand vinden en liet een bericht na op een post-it. Zij is na het werk in straat 37 vertrokken naar huis rond 17u30;
- de studente had ‘s avonds telefonisch contact met [L.], verpleegkundige van straat 74, die haar confronterde met haar afwezigheid zonder iemand te verwittigen. Deze verpleegkundige bracht ook de dienstverantwoordelijke op de hoogte;
  - de studente heeft op 03/04/2018 een gesprek met de dienstverantwoordelijke, mevrouw [N.V.R.] en het diensthoofd zorg, meneer [P.V.]. Tijdens dit gesprek kan de studente haar verhaal doen. Volgens de studente werd vooral ingegaan op het feit dat zij meer moeite had moeten doen om iemand te verwittigen, maar dat zij haar geloofden. Uit het feedbackverslag van mevrouw [N.V.R.] (bijlage 2.3) blijkt dat de studente inderdaad haar verhaal heeft kunnen doen. Verder werd zij geconfronteerd met feiten die haar verhaal in twijfel trekken, nl. onmogelijkheid om aan de balie telefoon te krijgen, de niet gevonden post-it en het feit dat uit navraag blijkt dat geen van de collega's van straat 37 haar hebben gebeld en dat zij haar niet gezien hebben. De studente blijft bij haar verhaal;
  - kort daarna wordt mevrouw [S.G.], supervisor van de HoGent, op de hoogte gebracht van de gebeurtenissen;
  - de betrokkenen van de HoGent bij de stage hebben de studente op verschillende momenten gehoord en de mogelijkheid gegeven om haar verhaal te verifiëren en/of indien nodig bij te stellen:
    - [S.G.] heeft op 11/04/2018 gevraagd naar schriftelijke feedback over de gebeurtenissen op paasmaandag van zowel de studente als de aanwezige verpleegkundigen. Zij heeft deze feedbackverslagen (bijlagen 2.1, 2.2, 2.3 en 2.4) met de studente besproken op 23/04/2018. Uit deze feedbackverslagen blijkt dat verschillende personen twijfelden aan de oorechtelijheid van het verhaal van de studente en dat er sprake is van een vertrouwensbreuk;
    - [E.V.] heeft op 17/04/2018 een gesprek met de studente. Mevrouw [E.V.] uit haar twijfels, maar zoekt met de studente mee naar mogelijkheden om haar aanwezigheid op straat 37 te verifiëren: zij gaan naar straat 37, bekijken foto's van personeelsleden en maken de afspraak dat de studente de volgende dag opnieuw naar straat 37 kan gaan om de collega's die aan het werk waren op 02/04/2018 te kunnen treffen, doch zonder resultaat;
  - gezien de blijvende twijfel bij de betrokkenen bij de stage over de afwezigheid van de studente op paasmaandag, vraagt de HoGent de badgegegevens op en ontvangt deze met toestemming van de directie van AZ Sint-Lucas op 26/04/2018. Uit deze badgegegevens blijkt dat de studente op 02/04/2018 om 16:02 uur haar badge gebruikte om de parkeertoren buiten te rijden. De correcte werking van het badgesysteem die dag werd nagegaan en op 09/05/2018 werd nogmaals bevestigd door meneer [F.B.], coördinator van de interne bewakingsdienst, dat het systeem zelden problemen geeft en dat er die dag zeker geen storingen of problemen zijn geweest, alsook dat het systeem punctueel werkt;
  - de studente werd meteen op de hoogte gebracht en de stage op straat 74 in AZ Sint-Lucas werd stopgezet (e-mail stopzetting stage bijlage 2.6);
  - de studente werd gehoord op 27/04/2018 (verslag bijlage 2.5). Na dit gesprek werd besloten om stage 3 stop te zetten en de beoordeling ‘afwezig’ voor dit opleidingsonderdeel toe te kennen;

- de studente ontving een gemotiveerd aangetekend schrijven waarin de redenen voor de stopzetting zijn opgenomen. Deze redenen worden in het feitenrelas (bijlage 2) ten behoeve van de interne beroepscommissie verduidelijkt.

De interne beroepscommissie besluit dat het vaststaat dat de studente op paasmaandag straat 74 heeft verlaten zonder iemand daarvan persoonlijk te verwittigen. Dit is in strijd met de algemene regels voor de stage (stagereglement hoofdstuk 2.1.2): ‘de student mag de stageplaats niet verlaten tijdens de stage-uren, tenzij met toestemming van de hoofdverpleegkundige’. Ondanks de mogelijkheden die de studente kreeg om haar afwezigheid te wettigen, blijft zij volhouden dat zij aanwezig was op straat 37 tot het einde van haar shift op 02/04/2018. Haar verhaal is niet geloofwaardig. Het staat vast dat zij om 16:02 uur de parkeertoren is uitgereden. Dit bewijst haar afwezigheid op straat 74 en weerlegt haar aanwezigheid op straat 37.

De stage werd in samenspraak met de stageplaats (bijlage 2.18, e-mail dienstverantwoordelijke) stopgezet op basis van enerzijds de ongewettige afwezigheid op zich en anderzijds het blijven ontkennen van de feiten door de studente, ook na confrontatie met bewijsmateriaal. Er is sprake van een vertrouwensbreuk tussen de stageplaats en de studente. De houding van de studente is deontologisch niet verenigbaar met de uitvoering van een stage als verpleegkundige in een ziekenhuissetting. De interne beroepscommissie besluit dat de stopzetting van de stage afdoende en correct werd gemotiveerd.

Met betrekking tot de gevolgde procedure tot stopzetting van de stage:

- artikel 11 van de rechten en plichten tijdens de stage, opgenomen in het stagereglement van de opleiding verpleegkunde (bijlage 2.7, hoofdstuk 2.1.5) en als bijlage 2 bij de raamovereenkomst tussen de HoGent en AZ Sint-Lucas (bijlage 2.17), geeft de mogelijkheid aan de faculteit om de stage, in bijzondere gevallen en op objectieve gronden, vroegtijdig te beëindigen, als een student door zijn gedragingen blijk heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van het beroep waartoe de opleiding die hij volgt, hem opleidt;
- artikel 9 van de raamovereenkomst (bijlage 2.17) bepaalt:
  - dat de onderwijsinstelling het stagecontract kan opschorten en desgevallend verbreken in o.a. volgend geval: in geval van deontologische fout, [...], alsook in geval van ongewettige afwezigheid van de student;
  - dat er steeds zal gestreefd worden naar een voorafgaande besprekking van de situatie;
  - dat de verbreking van het contract door de stagegever of door de onderwijsinstelling steeds dient te gebeuren bij een gemotiveerd aangetekend schrijven aan de andere betrokken partijen;
- uit het feitenrelas van de betrokkenen bij de stage (bijlage 2) en de aangereikte documenten blijkt:
  - dat de stage op straat 74 van AZ Sint-Lucas via e-mailbericht (bijlage 2.6) werd stopgezet (opgeschorst) vanaf 24/04/2018;
  - dat de redenen hiervoor in deze e-mail kort worden toegelicht: verwijzing naar een gebrek aan oprechtheid vanwege de studente en het bewijs dat de studente de stageplaats heeft verlaten;

- dat de studente in dezelfde e-mail wordt uitgenodigd voor een voorafgaand gesprek en dat dit gesprek plaats vond op 27/04/2018 (verslag bijlage 2.5)
- dat de mogelijkheid bestond om stage 3 verder te zetten op een andere stageplaats en dus af te ronden tijdens huidig academiejaar, indien de studente op dit gesprek (27/04/2018) kon aantonen dat ze wel degelijk de volledige dagdienst in AZ Sint-Lucas aanwezig was op 02/04/2018;
- dat de studente niet kon aantonen dat zij de volledige dagdienst aanwezig was op 02/04/2018, noch een reden heeft gegeven voor haar afwezigheid;
- dat de stage na dit gesprek werd stopgezet en dat de stageovereenkomst werd verbroken bij een gemotiveerd aangetekend schrijven d.d. 27/04/2018.

De interne beroepscommissie besluit dat de procedure tot stopzetting van de stage gebeurde conform de geldende richtlijnen zoals opgenomen in de raamovereenkomst en het stagereglement.

Beslissing van de interne beroepscommissie

De interne beroepscommissie beslist om de klacht ongegrond te verklaren.

De interne beroepscommissie beslist dat de stopzetting van de stage gebeurde conform de bepalingen in de raamovereenkomst en het stagereglement en dat bijgevolg de vermelding ‘afwezig’ als het resultaat voor het opleidingsonderdeel stage 3 correct is en behouden blijft.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert aan dat het beroep niet ontvankelijk is, omdat de argumenten van verzoekende partij identiek zijn aan deze die in het intern beroep werden opgeworpen – en daarin een antwoord hebben gekregen – en er tegen de beslissing op intern beroep geen middelen worden ontwikkeld.

Verzoekster replaceert in haar antwoordnota dat haar verzoekschrift in de huidige procedure wel degelijk passages vermeldt die niet in het intern beroep waren opgenomen en die tegen de bestreden beslissing zijn gericht.

Beoordeling

Verzoekende partij kan worden bijgevallen; uit het verzoekschrift dat bij de Raad werd ingediend, kan voldoende duidelijk worden afgeleid welke grieven verzoekende partij tegen de bestreden beslissing doet gelden.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Voorafgaande opmerking inzake de procesvoering

Ter attentie van de verwerende partij merkt de Raad op dat artikel II.298, §1, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs een richtlijn bevat inzake het administratief dossier.

Ter zake stelt de Raad vast dat verwerende partij wel heeft voorzien in een inventaris, maar dat de nummering van de stukken enkel gekoppeld is aan de bestandsnaam van elk stuk zoals het elektronisch is meegedeeld, en dat op het stuk zelf geen nummering is aangebracht, zodat de Raad na afdruk van de stukken weinig veel houvast heeft.

VI. Ten gronde

Eerste middel

In wat als een eerste middel kan worden beschouwd, werpt verzoekster op dat er geen geldige stageovereenkomst voorligt.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat de stageovereenkomst in twee exemplaren diende te worden opgemaakt, maar dat enkel verwerende partij over een ondertekend exemplaar beschikt, zodat het contract niet als wettig kan worden beschouwd.

Verwerende partij replicaert dat verzoekster haar opleidingscontract op 15 september 2017 digitaal voor akkoord ondertekende, dat de studiefiche vermeldt dat de studenten zich aan het stagereglement moeten houden en dat verzoekende partij op 29 september 2017 een document ondertekende waarbij zij verklaarde een kopie van de raamovereenkomst te hebben

gelezen, akkoord te gaan met de bepalingen ervan, een kopie te hebben gelezen van de werkpostfiche/risicoanalyse en akkoord te gaan met de bepalingen van het stagereglement.

Voorhouden over geen kopie te beschikken om vervolgens de onwettigheid ervan pogen aan te tonen, getuigt volgens verwerende partij van weinig ernst. Het betreft bovendien geen wederzijdse overeenkomst, zodat niet moet worden voorzien in een exemplaar per partij.

Beoordeling

De Raad is in hoofdorde van oordeel dat verzoekster geen belang heeft bij het middel. Ware het immers inderdaad zo dat er geen rechtsgeldige instemming met de stageovereenkomst is gegeven, dan kan verzoekster bezwaarlijk vorderen dat haar prestaties tijdens de stage zouden worden erkend en gehonoreerd in een examencijfer – welk dat cijfer ook moge zijn. De studiefiche bepaalt immers dat de student zich steeds dient te houden aan de afspraken vastgelegd in het stagereglement. Zo een student aanvoert dat dit stagereglement niet van toepassing is, lijkt daaruit onvermijdelijk te volgen dat het opleidingsonderdeel niet op rechtsgeldige wijze kan worden afgelegd – in welk geval verzoeksters beroep zonder voorwerp is.

Alleszins is het middel ongegrond. Uit de voorliggende stukken blijkt dat verzoekster haar instemming met het stagereglement heeft bevestigd. Verwerende partij kan worden bijgetreden in de visie dat deze instemming geen overeenkomst tot uitdrukking brengt die is onderworpen aan de bepalingen van artikel 1325 van het Burgerlijk Wetboek.

Bovendien betwist verzoekster niet dat zij de instemming zoals hiervoor omschreven, heeft ondertekend. Zij voert enkel aan dat van het kwestieuze document niet het vereiste aantal exemplaren bestaat. Dit argument gaat evenwel voorbij aan artikel 1325, derde lid van het Burgerlijk Wetboek, waarin wordt gesteld dat het ontbreken van de vermelding dat de originelen in tweevoud, drievoud, enz. zijn opgemaakt niet kan worden ingeroepen door hem die zijnerzijds de overeenkomst heeft uitgevoerd, welke in de akte is vervat. Aangezien verzoekster de stage heeft uitgevoerd en zij het voleindigen ervan nastreeft, moet zij geacht worden aan de ‘overeenkomst’ uitvoering te hebben gegeven.

Het middel is, voor zover ontvankelijk, niet gegrund.

Tweede middel

In een tweede middel beroept verzoekster zich op een schending van artikel 9 van het stagecontract. Bedoeld wordt blijkbaar: de ‘raamovereenkomst stages’, zoals afgesloten tussen verwerende partij en de stageplaats.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat artikel 9 van de raamovereenkomst de opschoring of verbreking van het stagecontract slechts mogelijk is na een voorafgaande besprekking van de situatie met alle partijen en op grond van een gemotiveerd aangetekend schrijven.

Verwerende partij replieert dat er op 27 april 2018 een gesprek met alle betrokkenen heeft plaatsgevonden en dat er een aangetekend schrijven aan verzoekster is gericht.

Beoordeling

Zoals verzoekster zelf aangeeft, zijn er verschillende voorafgaande gesprekken met haar geweest, concreet betrekking hebbend op de feiten die uiteindelijk tot de stopzetting van de stage aanleiding hebben gegeven. Deze voorwaarde is derhalve vervuld. De Raad stipt bovendien aan dat artikel 9 luidt:

“Er zal steeds gestreefd worden naar een voorafgaande besprekking van de situatie met alle partijen.”

Het betreft een inspanningsverbintenis; aan het gebeurlijk niet naleven van dit voorschrift is geen sanctie verbonden. De Codex Hoger Onderwijs bevat evenmin een bepaling die een besprekking, voorafgaand aan de beslissing tot stopzetting van een stage, oplegt.

Vervolgens is de beëindiging van de stage aan verzoekster ter kennis gebracht middels een aangetekend schrijven van 27 april 2018. In tegenstelling tot wat verzoekster aanvoert, is dit schrijven wel degelijk gemotiveerd. Er wordt immers verwezen naar de vaststelling van gedrag dat deontologisch niet verenigbaar is met de uitvoering van de stage verpleegkunde en dat niet

conform het stagereglement is, waarbij concreet wordt meegedeeld dat het gaat om het verlaten van de afdeling zonder toestemming op 2 april 2018.

Dat de stage *de facto* reeds was stopgezet met een voorafgaande e-mail van 23 april 2018, doet daaraan geen afbreuk.

Het middel is ongegrond.

Beoordeling

Derde middel

In wat de Raad als een derde middel beschouwt, bekritiseert verzoekster de feiten zoals zij in de bestreden beslissing als bewezen in rekening zijn gebracht. Het middel richt zich derhalve tot de materiëlemotiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoekster bekritiseert vanaf pagina 6 van haar verzoekschrift verschillende elementen van de feitelijke vaststellingen die werden gemaakt. Zij voert aan dat zij, in tegenstelling tot wat het verslag vermeldt, op een aantal vragen wel degelijk een antwoord heeft gegeven. Verder beoogt zij dat het verslag wat het nazicht van het badgegebruik betreft, voorbijgaat aan het feit dat zij voor verschillende verplaatsingen haar badge niet moest gebruiken. Verzoekster reageert vervolgens op de opmerking in het verslag inzake de normale bestaffing en op de stelling dat haar de mogelijkheid is geboden om de waarheid te vertellen. De opmerking in het verslag dat verzoekster bij het verlaten van de afdeling niet wist dat zij haar badge moest gebruiken is volgens verzoekster correct, maar gaat dan weer voorbij aan het gegeven dat er bij het verlaten van de afdeling op 2 april 2018 iemand anders haar vooraf ging. Wat het verslag over de bedden op de gang vermeldt, klopt naar oordeel van verzoekster dan weer niet.

Verwerende partij replicateert in haar antwoordnota dat geen enkel element de waarachtigheid van verzoeksters relaas kan staven en dat de correcte werking van het badgesysteem werd nagegaan.

Beoordeling

De Raad herinnert eraan dat enkel de beslissing van de interne beroepscommissie thans het voorwerp van het geding uitmaakt. Kritiek op de vorm of inhoud van andere stukken kan derhalve, tenzij die kritiek zou doorwerken op de bestreden beslissing, niet tot een gegrond middel leiden.

Te dezen moet worden vastgesteld dat verzoekster in dit middel haar grieven uitdrukkelijk richt tegen het verslag dat werd opgesteld, en dat zij daarbij nalaat concreet aan te geven hoe en in welke mate een en ander kan leiden tot de onregelmatigheid van de beslissing van de interne beroepscommissie, die zij immers niet in haar uiteenzetting betrekt.

Waar verzoekster aanvoert dat zij al te laat in kennis is gesteld van het feit dat haar een inbreuk op artikel 6 van de deontologische code voor verpleegkundigen van België werd verweten, moet de Raad vaststellen dat die rechtsgrond in de bestreden beslissing niet voorkomt en dat bijgevolg ook deze grief niet tot de nietigverklaring daarvan kan leiden.

De bewering dat de badgegegevens zoals ze aan verzoekster zijn meegedeeld ‘geknipt en geplakt’ zijn, zodat er kan zijn mee ‘gesjoemeld’, is een loutere bewering die op zich niet volstaat om de waarachtigheid van deze gegevens in twijfel te doen trekken.

Dat wordt overwogen dat de telefoon van de balie van de stagedienst niet kan hebben gerinkeld niet eerder aan verzoekster zou zijn meegedeeld kan, zelfs indien dit juist zou zijn, niet leiden tot nietigverklaring van de bestreden beslissing, nu dit als een overtollig motief voorkomt.

Foutief gedrag dat door andere studenten op dezelfde of andere stageplaatsen zou zijn gesteld, is niet relevant voor de beoordeling van verzoeksters dossier.

Het middel overtuigt niet.

Wat de middelen uit de wederantwoordnota betreft

In haar wederantwoordnota stelt verzoekster dat zij zich in de paragrafen die in vergelijking met het intern beroep nieuw werden aangevoerd, beroept op de motiveringsplicht, de rechten van verdediging en een schending van het redelijkheidsbeginsel.

De Raad brengt in herinnering dat een verzoekende partij in haar verzoekschrift alle middelen – en dus ook alle aan een mogelijk middel ten grondslag liggende feiten – moet opwerpen, en dat in een wederantwoord in beginsel geen nieuwe middelen of feiten meer bij het geding kunnen worden betrokken.

Dat de bestreden beslissing voor verzoekster vérstrekkende gevolgen heeft, kan als dusdanig wel worden aangenomen, maar is geen grief die in het inleidend verzoekschrift – bijvoorbeeld met een appéel aan het evenredigheidsbeginsel – tot uiting komt. Hetzelfde geldt voor het beroep op het redelijkheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel, zoals het voor het eerst in de wederantwoordnota wordt uiteengezet.

Ten slotte verwijst verzoekster in haar wederantwoordnota – andermaal: voor het eerst – naar het stagereglement, meer bepaald de artikelen 1 en 11, waarin zij leest dat de stopzetting van een stage enkel mogelijk is bij zware inbreuken en in bijzondere gevallen, met name wanneer de ongeschiktheid van de student voor de uitoefening van het beroep blijkt. Met betrekking tot de uitzonderlijke procedure die leidt tot een stopzetting van de stage, heeft de decreetgever inderdaad een specifieke regeling uitgewerkt in artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs. Het stopzetten van een stage wordt daarin expliciet beschouwd als een beslissing waarbij een studievoortgangsmaatregel wordt opgelegd waarvoor de Raad bevoegd is. Het betreffende artikel luidt als volgt:

“Het instellingsbestuur kan in bijzondere gevallen en op objectieve gronden de stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel vroegtijdig beëindigen, als de student door zijn gedragingen blijk heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een beroep waartoe de opleiding die hij volgt, hem opleidt.

De student van wie de stage of het praktische opleidingsonderdeel met toepassing van het eerste lid is beëindigd, heeft geen recht op een tweede examenkans als vermeld in artikel II.223, tenzij aan de opgelegde bindende voorwaarden is voldaan.

De beslissing om een stage of praktisch opleidingsonderdeel vroegtijdig te beëindigen, wordt omstandig gemotiveerd.”

Bij de totstandkoming van deze bepaling heeft de decreetgever duidelijk aangegeven binnen welke specifieke contouren kan worden besloten tot de stopzetting van een stage – beslissing die blijkens de parlementaire voorbereiding uitzonderlijk dient te blijven en met het oog daarop aan een bijzondere motiveringsplicht is onderworpen (*Parl.St. VI. Parl. 2013-14, nr. 2399/1, 2627*):

“In artikel II.246 wordt eveneens de mogelijkheid ingeschreven om bepaalde opleidingsonderdelen vroegtijdig te beëindigen in welbepaalde gevallen.

Door toevoeging van een derde paragraaf aan artikel II.246 wordt het voor het instellingsbestuur mogelijk gemaakt de stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel van een student vroegtijdig te beëindigen, indien de student niet geschikt is om het beroep uit te oefenen waartoe de opleiding hem opleidt.

Het is zeker niet de bedoeling om studenten *ab initio* te weigeren voor de opleiding omwille van persoonlijkheidsproblemen, het is decretaal niet mogelijk om studenten hierop te screenen bij inschrijving en hen op grond hiervan te weigeren. Wel wordt het mogelijk gemaakt dat instellingen – als er zich duidelijk in de loop van het parcours van een student ernstige problemen voordoen – niet gedwongen worden om bijvoorbeeld stages en practica te moeten blijven doen doorlopen en om ook niet verplicht te zijn een tweede examenkans voor deze studenten te organiseren.

In de praktijk heeft zich onder andere bij de opleidingen Geneeskunde de situatie voorgedaan dat tijdens de opleiding bleek dat de student ongeschikt was voor het beroep van arts. De ongeschiktheid van de student kan blijken uit onprofessioneel gedrag in een fase van de opleiding waar praktijkoefering plaatsvindt. Het probleemgedrag kan worden veroorzaakt door (seksuele) gewelddadigheid, bedreigend optreden of algemeen disfunctioneren ten gevolge van een persoonlijkheidsstoornis.

De vroegtijdige beëindiging kan alleen in uitzonderlijke gevallen en op objectieve gronden. Het kan bijvoorbeeld in geen geval gaan om onvoldoende inzet of prestaties van studenten. Vroegtijdige beëindiging van een stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel is een zware bevoegdheid die in verhouding moet staan met de zwaarte van de overlast.

De instellingen zullen uiterst behoedzaam moeten omspringen met deze bevoegdheid en hun beslissingen omstandig moeten motiveren. De student kan tegen deze beslissing immers een beroep aantekenen bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. In de beslissing tot het vroegtijdig beëindigen van praktijkonderdelen moet de student, zoals bij alle studievoortgangsbeslissingen, gewezen worden op de beroeps mogelijkheden en modaliteiten hiertoe. Het is van groot belang dat het instellingsbestuur zorgvuldig vaststelt in welk geval en op welke gronden men beslist tot een vroegtijdige beëindiging van stages of andere praktische opleidingsonderdelen. Beroepsprofielen en ethische codes kunnen het kader vormen voor de beoordeling van de gedragingen van de student.

De wijze van beoordeling van het gedrag van de student kan op verschillende manieren worden vormgegeven. De instelling kan deze taak toevertrouwen aan de organen of personen die verantwoordelijk zijn voor de bepaling van de studievoortgang. Dit zou ook een gezamenlijke commissie kunnen zijn van enkele instellingen die dezelfde opleidingen aanbieden.

Het tweede lid bepaalt dat een student geen recht heeft op een herkansing, tenzij aan dwingende voorwaarden is voldaan in verband met bijvoorbeeld bijstand.

De instelling moet voorzien in aangepaste maatregelen om de student zo goed mogelijk te heroriënteren en hem hierbij te begeleiden.

Door deze regelgeving worden problemen opgelost waar de instellingen in de praktijk mee worstelen en waarvoor ze genoodzaakt zijn zelf op zoek te gaan naar creatieve oplossingen.

Deze aanpassing creëert meer rechtszekerheid en een betere rechtsbescherming voor de student die zich in deze situatie bevindt.”.

Dit alles doet geen afbreuk aan de vaststelling dat verzoekster zich op deze bepalingen van het stagereglement of op artikel II.246 van de Codex Hoger Onderwijs niet heeft beroepen in haar verzoekschrift, noch uitdrukkelijk, noch op een wijze die de Raad desgevallend met welwillendheid in de feitelijke uiteenzetting zou kunnen lezen. Artikel II.246 is naar oordeel van de Raad niet van openbare orde.

In dat opzicht is wat voor het eerst in de wederantwoordnota wordt aangevoerd, onontvankelijk.

Ter zitting stelt de raadsman van verwerende partij dat verzoekende partij het opleidingsonderdeel in het eerste semester van het volgende academiejaar kan hernemen, op voorwaarde dat zij geen andere opleidingsonderdelen moet opnemen.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 27 juni 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Jan Geens bestuursrechter – bijzitter

Henri Verhaaren bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.324 van 27 juni 2018 in de zaak 2018/152

In zake: Mauricio DECTOR GARCIA
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Mario Van Essche
kantoor houdend te 1050 Elsene
Waterloosesteenweg 412 F/2
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 25 mei 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van de Katholieke Universiteit Leuven van 18 mei 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 27 juni 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker, die in persoon verschijnt, en advocaat Mario Van Essche, die verzoeker bijstaat, en Ruth Stokx, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding Master of Architecture.

Van het curriculum maakt deel uit, het opleidingsonderdeel ‘maig34 Design Studio (B-KUL-A31333)’. Verzoeker presenteert zijn project voor het opleidingsonderdeel op 10 januari 2018 en behaalt een examencijfer van 8/20. De datum van de proclamatie wordt door geen van de partijen meegedeeld: uit de resultatenlijst die verwerende partij heeft meegedeeld, leidt de Raad af dat de proclamatie plaatsvond op 11 februari 2018.

Met een e-mail van 12 februari 2018 geeft verzoeker aan dat hij het om verschillende redenen niet eens is met de quatering en dat hij een beroep zal instellen. Verzoeker voegt eraan toe dat hij in het raam van een workshop voor zijn masterproef tot 2 maart 2018 in Nepal verblijft en om die reden tot dan niet aan feedbacksessies kan deelnemen.

Met een e-mail van 13 februari 2018 meldt verzoeker ook aan professor P.M. dat hij omwille van een workshop voor zijn masterproef in Nepal verblijft en dus niet persoonlijk op een feedbackgesprek aanwezig kan zijn, reden waarom hij om feedback via e-mail vraagt. Eveneens op 13 februari 2018 antwoordt mevrouw K.C. van de opleiding dat het aanbevolen is om eerst feedback te vragen. Zij stipt tevens aan dat de faculteit omwille van de ziekte van verzoeker aanpassingen heeft gemaakt en dat zij had voorgesteld om de presentatie uit te stellen, maar dat verzoeker daarop niet is ingegaan. Nog steeds op 13 februari 2018 dankt verzoeker mevrouw K.C. voor haar antwoord, en bevraagt hij de betrokken docent P.M. om nadere feedback. Verzoeker herinnert aan zijn afwezigheid tot 2 maart 2018 en verzoekt om feedback per e-mail. Op 14 februari 2018 antwoordt P.M. dat het examencijfer werd toegekend na overleg met de andere tutors, rekening houdend met de input van de externe jury, waarbij de moeilijkheden en tekortkomingen van verzoekers werk verschillende malen werden besproken, zoals zij ook door de andere juryleden waren aangemerkt. Verzoeker schrijft P.M. op 15 februari 2018 nogmaals aan.

Op 16 februari 2018 stelt verzoeker een (Engelstalig) bewarend intern beroep in, waarin verzoeker aanvoert dat hij ten gevolge van voortdurende onenigheid met professor P.M. en een gemis aan duidelijke feedback onvoldoende vooruitgang heeft kunnen maken, waarbij ook de docent-studentrelatie te lijden heeft gehad. Bijkomend, zo stelt verzoeker, heeft hij gezondheidsproblemen gehad in de drie weken voorafgaand aan het examen, waardoor hij niet aan zijn eindpresentatie heeft kunnen werken. Die ziekte is volgens verzoeker onvoldoende in

rekening gebracht. Verzoeker aanvaardt de verantwoordelijkheid voor het niet afleveren van een project met de beoogde kwaliteit en vraagt daarom niet om een hoge quitering, maar hij is ervan overtuigd dat het toegekende examencijfer extreem laag is.

Verzoeker besluit dat hij op dat ogenblik in Nepal verblijft met een beperkte toegang tot internet en waarschijnlijk helemaal geen toegang in de tien komende dagen. De feedback die verzoeker bekwam van professor P.M. vindt hij niet bevredigend, reden waarom hij een bewarend beroep instelt. Verzoeker kondigt aan dat hij op 2 maart 2018 opnieuw in België zal zijn en hij deze aangelegenheid alsdan graag persoonlijk zou bespreken.

Eveneens op 16 februari 2018 bevestigt verwerende partij het bewarend beroep. Diezelfde dag zendt de beroepsinstantie een afzonderlijke e-mail aan verzoeker met verwijzing naar artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement, waarin is bepaald dat een bewarend intern beroep moet worden gevolgd door een uitgebreide verantwoording van het beroep binnen een termijn van vijf kalenderdagen, bij gebreke waaraan het intern beroep ongegrond wordt. Verzoeker wordt gevraagd om uiterlijk woensdag 21 februari 2018 het intern beroep te bevestigen.

Op 26 februari 2018 meldt verzoeker dat hij geen toegang had tot internet en nog steeds in Nepal verblijft; hij herhaalt zijn vraag om de zaak bij zijn terugkomst op 2 maart 2018 te bespreken. De instelling antwoordt per kerende dat in het licht van de voormelde procedurevoorschriften, het intern beroep bij gebrek aan bevestiging ongegrond is geworden op 21 februari 2018.

Verzoeker replicateert op zijn beurt in een e-mail van 27 februari 2018 dat indien de voormelde vijfdagentermijn bij het indienen van het intern beroep ergens ware getoond, hij dienovereenkomstig zou hebben gehandeld. De instelling antwoordt diezelfde dag dat de interne beroepsprocedure (ook in het Engels) duidelijk is uitgeschreven en dat een verblijf in het buitenland dat op voorhand was gepland, niet als overmacht kan worden beschouwd.

Er ontspint zich vervolgens nog een e-mailcorrespondentie tussen verzoeker en de instelling.

Op 6 maart 2018 laat verzoeker weten dat hij op advies van zijn raadsman zal wachten tot de interne beroepsprocedure formeel is uitgeput alvorens een beroep bij de Raad in te stellen. In die geest zal verzoeker professor P.M. contacteren om feedback te krijgen en na te gaan of die van gedachten wil veranderen. Indien de universiteit van oordeel zou zijn dat de interne beroepsprocedure reeds is uitgeput, vraagt verzoeker om daarvan een formele kennisgeving te ontvangen.

Diezelfde 6 maart 2018 neemt de interne beroepsinstantie de (Engelstalige) beslissing om verzoekers intern beroep, onder verwijzing naar artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement, ongegrond te verklaren. De beroepsinstantie brengt in herinnering dat verzoeker onmiddellijk na zijn bewarend beroep is gewezen op de geldende deadlines, die door verzoeker niet eenzijdig kunnen worden gewijzigd, en dat een verblijf in het buitenland in de gegeven omstandigheden niet als overmacht kan worden beschouwd.

Deze beslissing wordt door de Raad vernietigd bij arrest nr. 4.271 van 19 april 2018. De Raad oordeelde dat aan verzoeker een termijn moet worden verleend om zijn intern beroep aan te vullen, alvorens daarover uitspraak wordt gedaan.

Verzoeker zou op 26 april 2018 een schriftelijke aanvulling op zijn intern beroep hebben ingediend. De Raad stelt evenwel vast dat geen van de partijen dit stuk neerlegt, zodat het ook niet bij de beoordeling kan worden betrokken – bijvoorbeeld om na te gaan of de bestreden beslissing ten opzichte van die aanvulling de formelemotiveringsplicht is nagekomen. Op 3 mei 2018 zou verzoeker bovendien, in aanwezigheid van zijn raadsman, een bijkomend gesprek hebben gehad met vertegenwoordigers van de opleiding.

Op 18 mei 2018 neemt de interne beroepsinstantie een nieuwe beslissing, die luidt als volgt:

“(…)

On April 26th you further specified your initial appeal in writing. During the conversation on May 3rd with [D.B.] and [H.F.], Mr. Mario Van Essche and you had the opportunity to further elaborate your arguments.

In your letter and in the conversation, you bring to the fore following arguments.

1. The content of the course unit did not conform to the information on the ECTS sheet.
2. The evaluation of the course unit was not conform to the type of evaluation mentioned on the ECTS file.
3. Your grade was affected by the deficiencies in the teaching.
4. The design studio teacher was biased against your person.
5. You refute that you were insufficiently present during the design studio sessions.
6. You refer to the limited feedback you received.

In your letter you state that the faculty has not fulfilled its obligation to provide the necessary study advice and study guidance.

In answer to your complaint we asked to further comment on the grade and the work produced. Your evaluation sheet reads:

EVALUATION

A. Urban Insertion:

By the creation of a deep trench the impact on the urban environment is far from positive. The new dwellings are cut off from their environment. If the purpose was to create a little semiautonomous utopia, then this has not been worked out enough to convince.

B. Building Concept:

The aspiration of a sustainable building brought the student to dig for earth on the site and use this as a building material. A long trench of several floors deep is created with a building along site and partly in the trench.

The motivation of this radical choice remained underdeveloped. There is no established relationship between the material won in the operation and the application in the project, where earth is only used as a plastering.

Neither are the consequences well studied: accessibility, sun, urban impact, living qualities ...Or are the further sustainable claims of the project researched or documented.

How radical the building concept may be, neither motive or effect have been studied to sustain this choice.

C. Architectonic Development:

Insufficient. The tectonically scale is barely touched.

D. Output:

Insufficient

E. Intermediate Reviews & Process:

During the semester, the student was made aware that not sufficient output was produced to allow a good evolution or decent feedback. These warnings didn't result in the hard-needed reaction.

This motivation conforms to the low grade of 8/20 you received.

Below, we go into the specific arguments your raised:

1. The content of the course unit did not conform to the information on the ECTS sheet.

During the conversation and in your letter you pointed out that contrary to what the ECTS sheet states, the course unit did not specifically tackle the topic of sustainability. You added that the feedback did not take into account the aims of the course unit.

The ECTS sheet of ‘maig34 design studio’ lists the following aims for this course unit:

4A1 - The student is able to act methodologically throughout the designing process in an independent way.

4A2 - The student is able to act methodologically throughout the designing process in a creative manner.

6A3 - The student is able to use a design project as a mediating medium.

4A4 - The student is able to integrate visual and graphical competencies in the research process.

5A4 - The student knows how to design innovatively

1B1 - The student has advanced insight in fundamental structural differentiations.

4B1 - The student is able to develop a constructional design strategy for a complex case.

4B2 - The student is able to develop a relevant design, taking into account quality of comfort and sustainability.

3C1 - The student is able to critically frame and place a complex architectural design.

4C1 - The student is able to assess the methodological limits of a design strategy.

Contrary to what you state, sustainability is only one among the many aims that are listed here. At no point the exercise is described as an exercise in technical sustainability. Sustainability is one of the issues and is to be interpreted on the different levels of social, economic and technical sustainability.

The exercise aims to develop the ability to act methodically and independently in a design process, to use a design project as a mediating medium, to critically frame a complex architectural design, to etc.

The remarks on the evaluation sheet point at important lacunae in the realisation of these aims. The mentions an underdeveloped project, insufficiently worked through to convincingly underpin the stated purpose, lack of motivation of some important design choices, insufficient attention to the consequences of the choices, etc. In general the remarks point to an important lack of ratiocination: “How radical the building concept may be, neither motive or effect have been studied to sustain this choice.”

The evaluation sheet remarks that important issues are neglected: “accessibility, sun, urban impact, living qualities...” pointing to problems with quality of comfort and sustainability in the project. As to the aim to develop a constructional design strategy, the evaluation sheets remarks that the tectonically scale is barely touched.

Even a cursory view of the panels uploaded on Toledo (the digital learning platform) confirms these findings.

The first page of the course book of the master in architecture describes the programme as follows:

What is the ‘Master of Architecture’ all about?

This Master’s programme focusing on "Architecture: Resilient and Sustainable Strategies" explores architecture from a research-by-design and design-by-research perspective. Students are educated and trained in a multicultural and international context. The programme combines an academic approach with creative- experimental approach. It is characterised by a fullyintegrated design methodology, providing students with solid skills in the contemporary discipline of architectural design and research.

The Master of Architecture programme is organised at both of the faculty’s campuses in Brussels and Ghent, though each campus offers a different orientation:

Campus Brussels - Architecture: Urban Projects, Urban Cultures

Campus Ghent - Architecture: Resilient and Sustainable Strategies

This is an initial Master’s programme and can be followed on a full-time or part-time basis. The programme consists out of a minimum of four semesters.

(https://onderwijsaanbod.kuleuven.be/opleidingen/e/CO_51522858.htm#activetab_diploma_omschrijving)

The programme in Ghent focusses on resilient and sustainable strategies. An exercise like this design studio (maig34) fits neatly within these boundaries. You received a complex site and were required to develop strategies to tackle the site and questions of producing and living in a city.

It is specifically stated that the course is an initial master program and is not — as you sometimes seem to imply — a specialisation in sustainable building.

We also asked [P.M.] for a reaction as to the presence of the sustainability in the exercise and the programme. He writes (mail 08.05.2018):

Na de eindpresentatie in januari is er tijdens een nagesprek door de student geopperd dat hij teleurgesteld is in de invulling die het thema duurzaamheid heeft gekregen in de master. Hij had zich hierom in deze masters ingeschreven en bleef op zijn honger zitten.

Ikzelf ben auteur van verschillende studies over duurzaam bouwen en duurzame ontwikkeling en aldus expert in het thema.

De student geeft tijdens dit gesprek en doorheen het ontwerpproces blijkt van een beperkte definiëring van duurzaamheid, met name het ecologisch bouwen. De invulling die hij daaraan geeft in zijn ontwerp is beperkt (materiaalgebruik) en technisch niet onderbouwd.

De student had moeten begrijpen, onder andere vanuit de opleiding, dat duurzaamheid enkel integraal kan worden bekeken, wat betekent dat naast het ecologische ook de ruimtelijk, sociale en economische dimensies worden betrokken. Bij de inleiding van de studio op de eerste studiodag is het thema 'spaces for the economy in the city' toegelicht als een onderzoek naar de mogelijkheid om de maakindustrie in de stedelijke omgeving aanwezig te stellen.

Daarbij is ook explicet gewezen, door mezelf, op de inzet voor duurzame ontwikkeling. Maakindustrie in de stad draagt potentieel bij tot duurzame ontwikkeling door bijvoorbeeld de steden divers te houden, delen van de industriële productie dicht bij de afzetmarkt in te planten (i.f.v. mobiliteit en andere ruimtelijke synergiën zoals bijvoorbeeld energie-uitwisseling), intensief ruimtegebruik en de tewerkstelling die dit genereert voor mensen met een lagere opleiding.

De uitdaging was om doorheen het architecturaal ontwerp dit samengaan van functies op een interessante manier te organiseren en daar de architecturale vormen voor te ontwikkelen.

Ik betwist dus dat de oefening te weinig duurzaam is, wel integendeel, de reflectie waar ze in kadert is fundamenteel voor een duurzame ontwikkeling van steden en regio's.

From the above it transpires that your reading of the aims of the exercise is limited and misguided. The exercise conforms to the aims stated in the ECTS sheet and fits snugly in the general orientation of the master programme in Ghent. Sustainability should not be reduced to ecological building.

The remarks on the remarks in the evaluation sheet clearly indicate that several of the aims of the course unit were not met.

2. The evaluation of the course unit was not conform to the type of evaluation mentioned on the ECTS sheet.

You argue that the course unit was not evaluated in conformity with the ‘continuous assessment’ stipulated in the ECTS sheet as the evaluation was primarily reached at the end of the exercise during the final presentation.

The ECTS sheet reads:

Type: Continuous assessment without exam during the examination period

Description of evaluation: Project/Product, Process evaluation

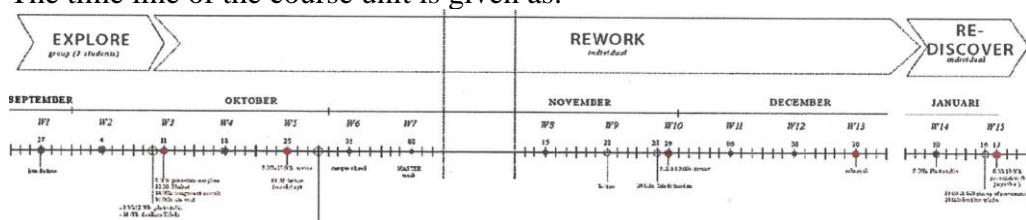
The “onderwijslexicon” of KU Leuven defines continuous evaluation (permanente evaluatie) as follows:

Permanente evaluatie

Een didactisch team kan ervoor opteren om studenten ‘permanent’ te evalueren, d.w.z. om een regelmatige evaluatie van het leerproces van de student tijdens het academiejaar uit te voeren, hetzij formatief (ter ondersteuning van het leerproces), hetzij summatief (i.c voor een gedeelte of volledig meetstellend in de eindbeoordeling). Permanente evaluatie kan verschillende vormen aannemen (tussentijdse toetsen, opdrachten, evaluatie van medewerking tijdens de les of aan een discussieforum, ...) en is bedoeld om het verwerkingsproces van de leerstof continu over het academiejaar te laten verlopen. Bovendien levert permanente evaluatie onmiddellijke feedback aan het didactisch team over de vorderingen en eventuele moeilijkheden bij de studenten. Ook de student krijgt via permanente evaluatie een beter zicht op het eigen leerproces. [https://www.kuleuven.be/onderwijs/ondewijslexicon/ondenvijslexicon-p/permantenevaluatiel

The continuous assessment can be summative or formative. The choice for a form of continuous assessment does not necessarily imply that partial scores should be given. Essential is that it is an examination outside of the normal examination period and that it contains some form of intermediate assessment (without necessarily leading to partial scores).

The time line of the course unit is given as:

There are 15 course weeks during which there is normally one whole day of design studio. During such a design studio session it is normal for a student to present his work and to receive comments, primarily by the design studio teacher. There were three intermediate reviews — more formalised presentations at key moments in the design process — by the design studio teacher and/or his colleague(s). Each of these sessions led to direct comments and feedback. These assessments were not translated into partial scores. This is in complete conformity with a formative continuous assessment.

Neither the ECTS sheet nor any other document connected to this exercise stipulates that partial scores were to be given. The final score is the result of the global evaluation of the

design process, the final project and its presentation on the basis of the aims mentioned in the ECTS-sheet and the specifics of the exercise.

As to the progress of the project during the semester, the evaluation sheet reads:

E. Intermediate Reviews & Process:

During the semester, the student was made aware that not sufficient output was produced to allow a good evolution or decent feedback. These warnings didn't result in the hard-needed reaction.

3. Your grade was affected by the deficiencies in the teaching.

Asked during our conversation to elaborate on this complaint and to cite examples of these deficiencies you referred to an exercise you had to make. [P.M.] required you to make an analysis of an existing industrial building. This led to nothing as you had not had the opportunity to visit the building in question. Asked as to the context of this exercise it transpired that this was an exercise that [P.M.] specifically asked you to make. As you could only base your analysis on freely available information and could not visit the building, you felt that it was an impossible exercise and an example of the misguided teaching by [P.M.].

Asked for a reaction on these remarks, [P.M.] writes (mail 08.05.2018):

Context:

De student herziet op het einde van het semester zijn project en stelt een langwerpige diepe sleuf voor, parallel aan de Saint-Genoisstraat. Aan de zijde van de industriële site wordt een langwerpig gebouw gesitueerd die oprijst van de bodem van de sleuf. De documentatie van het concept door de student is mager, wat onrustbarend is, gezien de beperkte tijd die rest. (Het concept zal daarna weinig evolueren)

Het concept wordt door de student gargumenteerd vanuit de aandacht voor ecologisch materiaalgebruik, waarbij de uitgegraven grond wordt ingezet om de wanden van het gebouw op te trekken (hierover verder meer).

Hoe het concept zich inpast in de context tussen een buurtstraat en een industriële erfgoedsite is niet onderzocht en is, zacht uitgedrukt, niet evident. De student lijkt dit zo niet aan te voelen.

De belangrijke aandacht die de studio hecht aan het tektonisch onderzoek en architectonisch detail is in het voorliggend ontwerp niet aangezet, en lijkt ook in de discussie onbegrepen door de student. Dit terwijl de bouwtechniek met muren uit gestampte aarde specifiek is en vanuit een tektonische aanpak, mede de architectuur van het gebouw zal bepalen.

De opdracht van de studio luidt 'spaces for the economy in the city', waarbij gevraagd wordt om een grootschalig gebouw te ontwerpen waarbij het wonen en maakindustrie op een consistente manier in mekaar nabijheid worden geplaatst en de relatie met de stedelijke omgeving wordt aangegaan. In het projectvoorstel

van de student is de maakindustrie niet aanwezig. Er wordt wel gesuggereerd dat in de sleuf landbouwactiviteiten kunnen, maar dat is niet verder onderzocht of uitgediept (bezetting, water, teeltvakken etc.)

Motivatie voor de analyse van het gebouw

Als docent was het mijn betrekking om de student bewust te maken van het belang van de context bij het ontwerpen van architectuur en inzicht te geven hoe vanuit een tektonische inzicht de geleiding en architectuur van een gebouw kan worden bepaald. Ik heb de student dan ook gesuggereerd om een analyse te maken van het achterliggend gebouw te kijken, dat, vanuit een andere materiaalkeuze en functionaliteit, tektonisch is opgebouwd.

Deze analyse kon, mijns inziens, de student op verschillende niveaus helpen:

- *Sleuf en langwerpig gebouw uit het voorgestelde concept staan in een evidente ruimtelijke relatie met het parallelle langwerpige historisch industrieel gebouw. Deze ruimtelijke relatie moet worden begrepen en onderzocht.*
- *De inzet van deze gebouwen, historisch ateliers voor treinherstel, als werkplaatsen waar dingen worden gemaakt, kon toelaten om alle componenten van de opgave wonen, stedelijkheid en maakindustrie aanwezig te integreren.*
- *De eenvoudige geleiding van deze gebouwen kon aanleiding geven om de onbebouwde ruimte te structureren en met een aantal verbindingen ruimtelijke relaties en connecties te leggen.*
- *Het inzicht van belang van ritme, geleiding en opbouw die de kwaliteit van deze historische gebouwen uitmaken, kon helpen om ook de architectuur van het eigen gebouw te bepalen.*

Doorheen het gesprek zijn die elementen ook aangebracht.

Een suggestie is geen opdracht.

Van een laatstejaars masterstudent architectuur wordt een grote graad aan volwassenheid en zelfstandigheid verwacht en de capaciteit om zelf onderzoek te voeren en te beoordelen welke prioriteit dat dit heeft voor de ontwikkeling van het concept en ontwerp.

Een eenvoudige analyse van de opbouw en de geleiding van het historisch atelier lijkt me mogelijk, enkel al op basis van onderstaande foto, mits enig redeneerwerk over structuur en maatvoering.

Het is mijn betrekking tijdens de wekelijkse contacten om elke student verder te helpen met onder andere suggesties om bepaalde aspecten te documenteren, te onderzoeken of door te ontwerpen. Mocht de student dit niet als een vruchtbare piste ervaren, dat is zijn verantwoordelijkheid en dat is dan ook goed.

De opvolging van de suggestie is onbelangrijk, wel de evolutie in het ontwerp. Formele opdrachten werden tijdens het semester enkel over de verschillende studio's geformuleerd en zijn telkens gekoppeld aan een review. De student kan echt wel het onderscheid maken.

Contrary to the reading you give of the occurrence, [P.M.] stresses the pedagogical aim of his request of looking into a building in the vicinity of your project's site. This exercise was a tool to get you the (re)think and enrich your project.

You also state that it was impossible to ask questions to the design studio teachers as they were regularly absent. The only instances you specifically mention are the two times you tried to get a critique from other tutors (i.c. [B.A.] and [D.D.V.]). [B.A.], you state, had left early and [D.D.V.] only wanted to critique your work after he had seen his students. Asked for a reaction, [P.M.] writes:

De inzet van mijn collega's (en mezelf) kan niet in vraag worden gesteld. Het waren meestal de docenten die het licht uitdeden na de laatste studenten, lang na 18h. We waren met vier collega's, wat voldoende opportuniteit geeft om een 'second opinion' in te winnen voor de studenten die dat wensen. Zoals eerder al gesteld is de organisatie van de studio daar ook op ingesteld om dat te faciliteren: éénzelfde thema, studioverloop en site, met regelmatige tussentijdse reviews met feedback van andere docenten.

Ik heb de studenten ook herhaaldelijk aangemoedigd om een second opinion te vragen.

Het is normaal dat de collega's eerst de studenten van hun studio zien, alvorens feedback te geven aan andere studenten. Je kan de docenten moeilijk iets verwijten als de student op een studiodag voortijdig doorgaat, voor welke reden dan ook.

De student heeft mij hierover niet aangesproken tijdens het semester en de twee geciteerde pogingen [lijken] me ook weinig afdoend om te stellen dat dit niet mogelijk was.

Maig34 design studio was scheduled on Wednesdays from 8.30 until 17.00h (with an hour break). There is no indication that the design studio teachers regularly “skipped class”.

4. The design studio teacher was biased against your person.

The mere assertion that the design studio teacher was biased, is in itself not sufficient to demonstrate this or to make this plausible. Though the final score was reached collectively by the four design studio teachers, your complaint only mentions [P.M.] as biased.

As the only concrete element to corroborate this claim, you point to the use of the word “frustrating” in a mail from [P.M.], d.d. Sunday, December 17th, 2017, full twelve weeks into the exercise.

Hello Mauricio,

The discussion we had last Wednesday was frustrating.

As said from day 1, I'm just a critic and try to comment any proposal, or counterproposal, for its inhe[rent] merits. Please reread the ECTS fiche about the requirements of the studio, which con[stitutes] the ultimate evaluation frame for the studio.

Of course I have certain views on architecture, but I'm more than willing to hear articulated alternative views. I hope we can clear the air out next week and propose we take some time at 8h45.

I have here your book of Barragan right beside me and it brings me back to a lot of good memories. I send you hereby a text, talking about a chair, but it could as well be architecture. (maybe I'll do something with this little text during the studio day) best regards,

[P.]

In your answer on the next Monday, you wrote: “*For me our discussion was also very frustrating [...]*” It is not clear how the use of this specific word in this context could be construed as expressing a bias towards you (of from you towards the design studio teacher). That a certain conversation can be experienced as frustrating says nothing about a systematic bias whatsoever.

Asked for a comment on your appreciation of the relationship between you and your studio teacher, [P.M.] writes:

Relationship with the student:

The relation with the student grew tenser during the semester. There was the lack of sufficient weekly progress. If there is little on the table, it's difficult to understand any intention the student might have and comment. Also the sceptical reception of the student towards the comments I could give, made the conversation difficult.

It is ultimately the responsibility of the student to make the best of any comments he might receive and allow a critical discussion based on well prepared documents. As his tutor, I tried “to clear the air” several times, including the offer to take 30 minutes to discuss underlying issues. Unfortunately the student didn't show up, due to his personal situation. The discussions we could have didn't lead in my eyes to a breakup of the student/tutor relation as stated, we kept on discussing, even when we agreed to disagree on several points. Disagreement isn't a problem, on the contrary, as long the student is able produce a comprehensive project dealing with the challenges of the brief.

My doors were open for any discussion. Anyway, the student was frequently invited to seek consult with the other tutors of MAIG34.

There was no difference in treatment of this student compared to other students during the semester or during the reviews.

During 3 intermediate reviews the student was invited to present his work towards the tutor of his studio and another tutor. During this intermediate reviews students could also hear the presentation of other students and take note of the comments made by all tutors. This was done on purpose in this way to allow all tutors to follow up the progress made by the different students, to offer students different voices and to create an understanding of the state of the art in the MAIG34 to all on that moment.

During our conversation you also mentioned three instances, remarks, that you found undeserved and biased. You state that [P.M.] at some point (1) referred to your plans as “these are the most boring plans I ever saw”, (2) asked, in connection to your project, “this is the dog house?” and (3) stated that “cladding with wood is for hiding something, I would never use that.”

Asked for a reaction to these remarks [P.M.] writes (mail 08.05.2018):

Het is moeilijk om deze drie uitspraken die me in de mond worden gelegd, hier uit elke context gerukt, te herinneren. Ik betwist dat de toon die uit deze “citatessen” blijkt, staat voor de algemene toon van de wekelijkse en soms lange uitwisselingen die we hebben gehad tijdens het semester. Er zijn niet alleen gespannen discussies geweest, verre van.

(1) Eerste opmerking over de kwaliteit van de plandocumenten

De documenten die de student wekelijks aanbracht bij de studio waren telkens weinig uitgewerkt en grafisch pover. De student is er meermalen op gewezen dat het zeer moeilijk is om op basis van de povere productie die wordt voorgelegd, feedback te geven.

Er zijn dus wel degelijk opmerkingen gegeven over het gebrek aan materiaal en kwaliteit op wat is voorgelegd. Dat lijkt me nog steeds terecht.

(2) Tweede opmerking: De tweede opmerking kan ik niet plaatsen.

(3) Derde opmerking over de afwerking

Ik herinner me opmerkingen die ik heb gegeven over de gevel en binnenwandbekledingen.

De keuze om de wanden binnen te bekleden en buiten met hout af te werken, stelt vragen naar het waarom van de wel bijzondere keuze om met gestampte aarde te werken als bouwmateriaal.

De rationaliteit van deze keuze (recuperatie van plaatselijk uitgegraven grond) was niet onderbouwd i.f.v. hoeveelheden, technische kwaliteiten van de grondsoort, overspanningen, de bouwkundige opbouw met zes bouwlagen etc. Allemaal dingen die basis mogen worden verwacht van een masterstudent.

Het was dan verwonderlijk dat deze uitgesproken keuze ook architecturaal niet werd ingezet, maar achter een bekleding wordt verstopt.

Juist omdat de aangewende bouwtechniek uitgesproken is, moet ze goed technisch onderzocht zijn en de meerwaarde voor de architectuur evident zijn. In een laatste master kan dat geen lichtzinnige keuze zijn.

Gebouwtektoniek was een belangrijke thema in de studio. Het was mijn betrachting om de student te laten reflecteren op de eigenschappen en technische vereisten die gekoppeld zijn aan het bouwen in gestampte aarde, om vanuit dit inzicht wel naar

een geïntegreerde architectuur te komen, waarbij opbouw en architecturale expressie samenlopen (= gebouwtektoniek).

It is possible that [P.M.] used this or that expression that you did not find to your liking. The examples you cite, do not constitute evidence of a bias against you. The mails you received from [P.M.] were invariably friendly, even cordial (mails dd. 01.12.2017; 17.12.2017; 21.12.2017; 08.01.2018; 09.01.2018).

[P.M.] points to your low level of production (in volume, in quality and in content) and to your unresponsiveness to critiques, remarks, propositions. As he states, it is required for a student in a master programme to be able to take his project further, independently, helped by a design studio teachers who acts as his sparring partner in this. Instead, it seems that you were unable to critically question your own standpoints and design decisions, to evaluate thoroughly remarks and suggestions by your design studio teacher and make from this, your own, reasoned, substantiated, constructed design.

The low level of your production is furthermore confirmed by the limited number of weekly reports you posted on Toledo. Out of a possible fifteen, you posted four reports of which the first two were the result of group work, the third a presentation of preliminary material on the design brief and the fourth the design you presented during the review in week ten.

The frustration of [P.M.] in his conversation with you, stems from his inability to penetrate your armour of self-righteousness and to really make you question your partisanship.

Furthermore, the score you received was reached by the four tutors collectively. The tutors were knowledgeable of the projects by the teaching in their studios, the occasional tutoring of students of other studios, the mixed reviews, the silent review of all the projects and the final documents that were handed in via Toledo. The reviews were mixed in the sense that a tutor not only reviewed students from his studio group but also from the other groups. The final presentation was held before a group consisting of the studio teacher and persons external to the exercise. In the silent review, the documents were left hanging and the other design studio teachers were able to review the works without the student being present. Though the documents were expected to be self-explanatory, if need be a student could be called in to give further clarification.

[P.M.] writes:

De quatering gebeurde tijdens een lange deliberatie op 21/1/2018 in aanwezigheid van de vier betrokken studiodocenten, zijnde [B.A., [D.D.V.J., [M.P.] en mezelf, waarbij ook de commentaren van de externen in de overwegingen werden betrokken.

Het opgeladen materiaal op Toledo is opnieuw geconsulteerd bij deze grondige evaluatie.

The final grade was established jointly during a meeting with the four design studio teachers responsible for this exercise. At that point they not only had clear knowledge of the process and end results of their own design studio group, but had participated in

occasional and organised reviews, had seen all the final projects during the silent review and had all these projects at their disposal through Toledo.

You state that another design studio teacher (i.c. [D.D.V.]) said he did not remember your project and that there had been no meeting where the grades were discussed. Asked as to the content and circumstances of this conversation, [D.D.V.] answers (mail dd. 09.05.2018):

Ik heb een heel vage herinnering dat ik Mauricio ben gekruist in WTC 24 bij de start van het tweede semester.

Ongetwijfeld zal hij gevraagd hebben naar de beoordeling. Ik vermoed dat ik heb verwezen naar de beoordelingsfiche en mails van [P.M.] daaromtrent.

Ik ben zeker dat ik heb gemeld dat het punt in volledige concertatie met de overige docenten is bepaald. Ik ontken ten stelligste dat ik me zijn ontwerp niet voor de geest zou hebben kunnen halen.

Asked for a reaction to your insistence that the meeting of January 21st did not take place, [P.M.] reconfirmed it taking place. The mere assertion of the student that [B.A.] was not present at the meeting is not in line with reality.

The design studio team took all possible precautions to come to an equilibrated and fair assessment of all the students.

5. You refute that you were insufficiently present during the design studio sessions.

You missed some of the studio sessions and one of the reviews. This has had no direct effect on the score. The score is not based, neither in part nor in whole, on the number of times you attended the studio sessions. But, of course, in this way you did miss some of the opportunities for critiques.

6. You refer to the limited feedback you received.

Here there is a difference between the feedback you received during the semester and the formal feedback after the results are published.

Above, we already mentioned the general structure of the semester with a design studio session per week and three intermediate reviews. During the design studio sessions you received direct feedback by your design studio teacher. During the reviews (of which you participated in two) your work was reviewed by [P.M.] and one of the other tutors.

In between, there were mails by [P.M.] to reschedule meetings but also to give clear warnings as to the way the project was going. For instance, a mail from [P.M.], dd. December 1st, 2018:

Hello Mauricio,

As we discussed your review of 29/11/2017 was not a success.

The output of documents was far below average, as well in content as in graphic qualities. The progress of the project is going too slow.

I have to be clear that at this pace and level of production the success full outcome of the studio is far from guaranteed.

As I told you also, it is still possible to deliver a project that makes you proud, but you should speed up, catch up and deliver.

Me and the other tutors are there to assist you the best we can with critics and input, based on the good work you will produce, best regards,

[P.]

At the time of the formal feedback after the publication of the results (Monday February 12th, 2018) you were in Nepal in the context of another course unit. You requested feedback by mail from [P.M.] but got only a mail referring you to earlier conversations. On Friday March 3^d, 2018, you had a feedback conversation with [P.M.] and [D.D.V.].

[P.M.] sent following report of this meeting to the Internal Appeal Committee:

Er is hem omstandig toegelicht waarom zijn werk niet voldeed aan de evaluatiecriteria.

In grote lijnen ontweek zijn werk uiteindelijk de complexiteit van de opgave zijnde “spaces for economy in the city” waarbij stedelijkheid, economie in de vorm van maakeconomie en wonen in één gebouw zou verenigen. De uitdaging was de diversiteit van functies en hun samenwonen. Een tweede pijler van de studio is de diepgaande benadering van de architectuur en haar tektonische opbouw, de derde is concept en architectuur overdragen door middel van grafisch sprekende documenten. De verwachte resultaten en kwaliteiten zijn duidelijk gemaakt op dag 1 van de studio door middel van de inzendingen van vorige jaren. Daar is tijdens het jaar nog herhaaldelijk naar verwezen, dus daar kon geen twijfel over bestaan. Het ontwerp van Mauricio laat alleen maar wonen zien, met een hint van stadslandbouw, de stedelijke inpassing is zeer beperkt opgenomen, de maakeconomie en de tektonische benadering zijn afwezig.

Conceptueel wordt in de tekst en tijdens zijn toelichting gesproken over duurzaamheid, maar deze statements zijn niet onderbouwd en dragen niet ver. Een sleuf van verschillende verdiepingen diep wordt uitgegraven, tegenover bestaande bewoning, zonder veel consideratie of ontwerpervier om de context daar bij te betrekken. De sleuf vormt dan een soort van arcadische omgeving waar op één flank woningen zijn opgetrokken in gestampte aarde.

De student stelt dat de grond voor die wanden ter plaatse wordt uitgegraven wat resulteert in voorgemelde sleuf omwille van ecologische redenen, evenwel zonder rekening te houden met hoeveelheden (volume aarde voor de sleuf is massaal veel groter dan wat nodig is voor de wanden, de specifieke bouwtechniek van bouwen met gestampte aarde in het Gentse klimaat, oriëntatie, daglicht etc.) de student gaat dus niet in op de ontwerpopgave (wat ik, mits een stevig tegenvoorstel eigenlijk geen probleem vind), maar ook zijn eigen conceptuele en architecturale benadering staat bijzonder iel, zeker voor een laatste master.

De plannen en snedes zijn zeer schematisch en de maquette gekunsteld. Hierdoor is de architectuur van het project wellicht onvoldoende onderzocht en zeker onvoldoende afleesbaar

en begrijpelijk voorgesteld. Tijdens de studio wordt expliciet gewerkt rond voorstellingstechnieken, maar daar is niets mee gedaan door de student.

Ik heb ook duidelijk gemaakt hoe het semester is verlopen, met immer de mogelijkheid om andere docenten te benaderen, de tussentijdse reviews samen met

andere docenten van de studio en hoe de finale presentatie is verlopen, in aanwezigheid van een extern jurylid en een lang avondvergadering met vier betrokken docenten om tot een faire quatering te komen overheen heel de studio.

Hij antwoordde dat de 2 keren dat hij een andere docent wou spreken, dit niet paste. Hij vond ook dat mijn concrete aanwijzingen om tot ontwerpuitgangspunten te komen niet werkbaar bleken. Soit.

Het is soms desperaat zoeken naar aanknopingspunten met een student, als er inhoudelijk niets werkbaar op tafel ligt tijdens de wekelijks review, wegens te weinig werk en/of geen idee.

Mauricio vond zijn werk ook niet geweldig, maar vond dat een 8/20 zijn werk oneer aandeed en stelde dat hij zou procederen.

During the feedback conversation the different elements — as mentioned on the evaluation sheet — were touched on. You were informed of the weaknesses in your final project and of the difficult progress during the semester. [P.M.] remarks on the low level of your contribution in the design studio sessions. A design studio teacher is dependent on the level and the amount of work shown by the student to make his critiques. If there is not much to talk about, if the arguments are not based on research, the design studio teacher has not much to anchor his comments on.

The absence of the feedback interview is not in itself a ground for declaring an appeal well-founded. Moreover, you received — although belatedly — the feedback conversation. And you now get to know the further argumentation in the context of this appeal, so that you are sufficiently informed.

7. In your letter you state that the faculty has not fulfilled its obligation to provide the necessary study advice and study guidance. This is a violation of article 96 of the education and examination regulations.

Article 96 of the Regulations on education and examinations 2017-2018 reads: “The facultary regulations must provide an oral presentation with oral defence for a jury or an equivalent form of evaluation and feedback at the end of the Master’s thesis process.” This has no connection with the problem at hand as maig34 is not a master’s thesis.

You refer to article 96 of the Regulations of LUCA, which is, of course, another institute altogether. The Regulations of KU Leuven have an equivalent article under article 99, §1:

Article 99. Specific rights and duties

§1.

Students are entitled to: support from the student services at their campus, use of the library, use of the computer infrastructure, educational support via Toledo and study advice from the faculty and/or central Study Advice team.

Students with an examination contract are not entitled to attend the courses. Neither are they entitled to the previously mentioned services. Students with an examination contract do, however, get access to the digital learning platform Toledo. For using Toledo, an annual administrative cost of 50 euros is charged.

This article details the different services the university has to offer the student: for instance student services (StuVo, Studentenvoorzieningen) and study advice

(Studieloopbaanbegeleiders, Zorgcoördinator). This are all services outside of the strictly teaching context. It is not clear in what way you think your rights have been violated. You do not mention specific problems with the interaction with these services. It is not clear if you even have contacted them.

Based on this information we decide that this exam was conducted properly according to the standards of KU Leuven. The examination mark you received for this course will remain unchanged.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

De verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Eerste middel

Verzoeker steunt een eerste middel op een schending van het zorgvuldigheidsbeginsel, omdat van een gebrekkige begeleiding en feedback tijdens het academiejaar, en op een motiveringsgebrek.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat de opleiding hem op geen enkel ogenblik, noch tijdens de lessen, noch na zijn verzoek om feedback, enige inhoudelijke informatie of feedback heeft gegeven. Het is volgens verzoeker pas na het annulatiearrest van de Raad dat verwerende partij een inhoudelijke evaluatie geeft, die evenwel naar oordeel van verzoeker deels naast de kwestie is. Voor verzoeker is het duidelijk een motivering ‘pour les besoins de la cause’, en toont het tijdstip van deze motivering aan dat eerder een foutieve houding werd aangenomen.

Bovendien is de evaluatie volgens verzoeker noch juist, noch pertinent, want gesteund op foutieve informatie – wat verzoeker in waarschijnlijkheid toeschrijft aan de termijn die sinds de presentatie is verstrekken. Verzoeker somt daarbij enkele foutieve opmerkingen op:

- De woningen zijn afgezonderd van hun omgeving, terwijl ze in realiteit het urbanistiek rooster eerbiedigen;
- Er zou geen motivering zijn van de radicale keuze om aarde van de site te gebruiken, terwijl het niet alleen het gebruik van aarde maar ook van beton betrof, en de docent voorbijgaat aan het feit dat verzoeker explicet heeft uitgelegd dat dit transport van materialen zou besparen, tewerkstelling zou creëren, energie en kosten zou besparen om te storten en dat verzoeker de bewoners zich zou kunnen laten engageren;
- De aarde zou alleen als plaaster zijn gebruikt, terwijl het in het ontwerp de muren betrof;
- De presentatie zou onvoldoende zijn geweest, terwijl een andere student slechts grote, vierkante eierkartons had verzameld die zonder enige aanpassing werden aangewend, met een goed cijfer tot gevolg;
- De tussenopdracht (waarbij op basis van foto's van de buitenkant van een gebouw een ontwerp, tevens voor het interieur diende gemaakt te worden) wordt door de docent verward met de eindpresentatie en het daarvoor ingediende project;
- Verzoeker zou maar tweemaal hebben getracht contact te nemen, terwijl het in werkelijkheid driemaal betrof;
- Docenten zouden steeds aanwezig zijn geweest, terwijl sommige docenten na de lunch niet meer terugkeerden;
- Toledo diende steeds gebruikt te worden, daar waar het als iets facultatief werd voorgesteld tijdens de lessen;
- Verwerende partij spreekt zichzelf tegen door enerzijds te stellen dat er feedback werd gegeven en anderzijds aan te voeren dat het onmogelijk was om feedback te geven (pagina 9 van de bestreden beslissing)
- Er is sprake van een silent review op basis van het gepresenteerde werk, daar waar in werkelijkheid het werk niet eens meer aanwezig was;

Verder wijst verzoeker nog op de betrokkenheid van de groep bij de evaluatie, en de verkeerde suggestie dat hij meer dan één studiosessie heeft gemist, terwijl hij stelt “meer dan 80% afwezig was” (de Raad neemt aan dat wordt bedoeld: aanwezig was) en slechts één studiosessie heeft gemist. Verzoeker bekritiseert verder de stelling van de docent dat het concept zich niet inpast in de buurt, terwijl verzoeker net heeft geduid dat het ontwerp met de ruimtelijke ordening

rekening houdt en daarom zelfs de opening heeft verplaatst en een greppel met doorgang heeft ontworpen.

In haar antwoordnota gaat verwerende partij vooreerst in op de aanwezigheden van verzoeker bij de ontwerpstudiosessies. Zij stelt dat verzoeker niet aanwezig was op sommige van de design studiosessies en bij één van de reviews, maar dat dit op zichzelf geen direct effect heeft gehad de behaalde score, aangezien die niet op de aanwezigheden is gesteund en er bovendien voor een aantal van de afwezigheden sprake was van overmacht. Wel stipt verwerende partij aan dat elke gemiste design studiosessie natuurlijk ook een gemiste kans is op feedback en kritiek.

Wat die feedback betreft, moet volgens verwerende partij een onderscheid worden gemaakt tussen de feedback als onderdeel van het leerproces en de studiobegeleiding en de formele feedback na het rapport. Ter zake zet verwerende partij het volgende uiteen:

“De algemene structuur van het opleidingsonderdeel bestaat uit een design studiosessie per week en drie tussentijdse reviews. Tijdens de weeksessies krijgen de studenten directe feedback van hun atelierbegeleider (elk van de vier docenten was atelierbegeleider voor een kwart van de studenten). Tijdens de reviews legden de studenten hun project voor aan gemengde teams. Tijdens elk van die momenten (weeksessies en reviews) is er direct contact, kritiek en feedback tussen studenten en docenten. Mauricio Dector Garcia nam deel aan twee reviews en kreeg daarbij feedback van [P.M.] en twee van de andere atelierbegeleiders.

Tussendoor was er ook mailcommunicatie die voor een deel praktische dingen afhandelde maar ook soms directe feedback en waarschuwingen bevatte. In een mail van 1 december 2017 [P.M.] schrijft (zie [...]):

Hello Mauricio,

As we discussed your review of 29/11/2017 was not a success.

The output of documents was far below average, as well in content as in graphic qualities. The progress of the project is going too slow.

I have to be clear that at this pace and level of production the success full outcome of the studio is far from guaranteed.

As I told you also, it is still possible to deliver a project that makes you proud, but you should speed up, catch up and deliver.

Me and the other tutors are there to assist you the best we can with critics and input, based on the good work you will produce, best regards,

[P.]

[P.M.] wijst hier op de lage kwaliteit van de output en spoort de student aan een tandje bij te steken. Hij wijst er ook op dat de atelierbegeleiders er zijn om hem te helpen met kritiek en input gebaseerd op zijn output. Herhaaldelijk wijst [P.M.] op het probleem van de beperkte (naar volume, grafische kwaliteit en inhoud) output van de student. Aangezien feedback, kritiek en suggesties alleen kunnen stoelen op die output, vormt dit natuurlijk een belangrijk probleem.

Tijdens het formele feedbackmoment na het rapport (maandag 12 februari 2018) was Mauricio Dector Garcia in Nepal in het kader van een ander opleidingsonderdeel. De student schreef een mail naar [P.M.] waarin hij om feedback verzocht. In zijn antwoord verwees [P.M.] enkel naar vroegere gesprekken.

Op vrijdag 3 maart 2018 ging het formele feedbackgesprek van Mauricio Dector Garcia met [P.M.] en [D.D.V.] door. [P.M.] zond volgend verslag naar de interne beroepsinstantie (zie [...]):

Er is hem omstandig toegelicht waarom zijn werk niet voldeed aan de evaluatiecriteria.

In grote lijnen ontweek zijn werk uiteindelijk de complexiteit van de opgave zijnde “spaces for economy in the city” waarbij stedelijkheid, economie in de vorm van maakeconomie en wonen in één gebouw zou verenigen. De uitdaging was de diversiteit van functies en hun samenwonen. Een tweede pijler van de studio is de diepgaande benadering van de architectuur en haar tektonische opbouw, de derde is concept en architectuur overdragen door middel van grafisch sprekende documenten. De verwachte resultaten en kwaliteiten zijn duidelijk gemaakt op dag 1 van de studio door middel van de inzendingen van vorige jaren. Daar is tijdens het jaar nog herhaaldelijk naar verwezen, dus daar kon geen twijfel over bestaan. Het ontwerp van Mauricio laat alleen maar wonen zien, met een hint van stadslandbouw, de stedelijke inpassing is zeer beperkt opgenomen, de maakeconomie en de tektonische benadering zijn afwezig.

Conceptueel wordt in de tekst en tijdens zijn toelichting gesproken over duurzaamheid, maar deze statements zijn niet onderbouwd en dragen niet ver. Een sleuf van verschillende verdiepingen diep wordt uitgegraven, tegenover bestaande bewoning, zonder veel consideratie of ontwerpijver om de context daarbij te betrekken. De sleuf vormt dan een soort van arcadische omgeving waar op één flank woningen zijn opgetrokken in gestampte aarde.

De student stelt dat de grond voor die wanden ter plaatse wordt uitgegraven wat resulteert in voorgemelde sleuf omwille van ecologische redenen, evenwel zonder rekening te houden met hoeveelheden (volume aarde voor de sleuf is massaal veel groter dan wat nodig is voor de wanden, de specifieke bouwtechniek van bouwen met gestampte aarde in het Gentse klimaat, oriëntatie, daglicht etc...). de student gaat dus niet in op de ontwerpopgave (wat ik, mits een stevig tegenvoorstel eigenlijk geen probleem vind), maar ook zijn eigen conceptuele en architecturale benadering staat bijzonder iel, zeker voor een laatste master.

De plannen en snedes zijn zeer schematisch en de maquette gekunsteld. Hierdoor is de architectuur van het project wellicht onvoldoende onderzocht en zeker onvoldoende afleesbaar en begrijpelijk voorgesteld. Tijdens de studio wordt expliciet gewerkt rond voorstellingstechnieken, maar daar is niets mee gedaan door de student.

Ik heb ook duidelijk gemaakt hoe het semester is verlopen, met immer de mogelijkheid om andere docenten te benaderen, de tussentijdse reviews samen met andere docenten van de studio en hoe de finale presentatie is verlopen, in aanwezigheid van een extern jurylid en een lang avondvergadering met vier betrokken docenten om tot een faire quitering te komen overheen heel de studio. Hij antwoordde dat de 2 kerken dat hij een andere docent wou spreken, dit niet paste. Hij vond ook dat mijn concrete aanwijzingen om tot ontwerpuitgangspunten te komen niet werkbaar bleken. Soit.

Het is soms desperaat zoeken naar aanknopingspunten met een student, als er inhoudelijk niets werkbaar op tafel ligt tijdens de wekelijks review, wegens te weinig werk en/of geen idee.

Mauricio vond zijn werk ook niet geweldig, maar vond dat een 8/20 zijn werk oneer aandeed en stelde dat hij zou procederen.

Verwerende partij besluit dat het ontbreken van het formele feedbackgesprek op zich geen grond is om een beroep gegrond te verklaren, te meer nu verzoeker – hoewel te laat – het voorzien feedbackgesprek en de verdere argumentatie ontving in het antwoord van de interne beroepsinstantie.

Vervolgens gaat verwerende partij in op het bezwaar dat de feedback postfactum werd “verzonnen” in functie van het dossier. Ter zake stelt verwerende partij dat reeds omstandig werd uiteengezet op welke momenten welke vormen van feedback werden gegeven en dat is gewezen op de beperkte output van verzoeker. Zij voegt eraan toe dat de output de basis is voor elke begeleiding en dat bij ontstentenis van een min of meer uitgewerkt project, het voor elke begeleider onmogelijk om een – quasi afwezig – project te begeleiden. De student is, zo stelt verwerende partij, herhaaldelijk op dit fundamentele probleem gewezen, tijdens begeleidingen, tijdens de review en via e-mail.

Verwerende partij stelt vervolgens:

“In het verzoekschrift schrijft de student “*Overigens de ontwerper van verzoeker waren net dezelfde als van medestudenten, dus dat dit ‘basic’ zou zijn, slaat inhoudelijk nergens op.*” Zoals de interne beroepsinstantie schreef, bevestigt zelfs een vluchte blik op het ingediende werkstuk de beperkte kwaliteit van de output van het werkstuk en de beperkte diepgang van de reflectie over architectuur en duurzaamheid. Het feit dat de student halsstarrig weigert – of niet in staat is – om zelfkritisch naar zijn project te kijken, vormde de grootste struikelblok in de ontwikkeling van het project. Halsstarrigheid vormt geen valabel alternatief voor beargumenteerde ontwerpbeslissingen. De kritiek dat het project basaal en zeer schematisch is, of dat het ontwerp inconsistent is, zijn geen gemakkelijke, oppervlakkige kritieken. Zij gaan naar de kern van het probleem. Om het scherp te stellen: Het is niet eenvoudig om over de inhoud van een inhoudsloos project te discussiëren. De student wil of kan zijn parti-pris niet ondervragen.

De motivatie voor het cijfer wordt gegeven in de evaluatiefiche (zie [...]). Op vraag van de interne beroepsinstantie heeft [P.M.] hierbij een toelichting geschreven (zie [...]). Op basis van de aanvulling op het intern beroep en het gesprek met de interne beroepsinstantie heeft de interne beroepsinstantie nog enkele concrete vragen gesteld in verband met het verloop van de oefening en de beoordeling (zie [...]).

De beknopte motivatie van het cijfer is consistent met de elementen voorafgaand aan de eindbeoordeling (ECTS-fiche, startpresentatie, mailverkeer, etc.) en die na de eindbeoordeling (toelichtingen bij de evaluatiefiche, de feedback, antwoorden op

concrete vragen). Het is vanzelfsprekend dat een groot deel van de antwoorden van na de start van de interne beroepsprocedure dateren.

Hieronder nog in ondergeschikte orde een aantal aspecten die door de student in het verzoekschrift worden opgeworpen:

- De student schrijft: “*Een drietal weken voor het project gepresenteerd diende te worden, werd verzoeker opgenomen op de spoedafdeling en vervolgens in het ziekenhuis met cardiologische problemen. Met deze medische situatie werd minimaal rekening gehouden en verkreeg geen aanpassing van de termijn binnen dewelke hij zijn project diende te presenteren.*”

De taak van de examinator bestaat erin om na te gaan of studenten de leerresultaten hebben behaald van een bepaald opleidingsonderdeel. (Onderwijs- en examenreglement 2017-2018, artikel 61 – zie bijlage 19). Bij deze beoordeling kan de examinator geen rekening houden met elementen buiten de directe leercontext van het opleidingsonderdeel.

Het examenmoment (i.c. de eindpresentatie) en het inleveringsmoment van de werkstukken werden vooraf vastgelegd. Examinatoren en studenten houden zich strikt aan de vastgelegde examenregeling (OER 2017-2018, artikel 45). Verplaatsing van examens en van inleveringstermijnen zijn de bevoegdheid van de ombuds (OER 2017-2018, artikels 45 en 63) die daarin soeverein beslist.

Op basis van de aanvraag van Mauricio Dector Garcia en van de ingediende stukken oordeelde de ombuds (i.c. [K.C.]) om het examen niet te verplaatsen en enkel een beperkte verschuiving van het indienmoment toe te staan. [K.C.] bevestigt dat het uiteindelijk de keuze was van de student om toch deel te nemen aan de eindpresentatie.

[P.M.] was bekend met de gezondheidsproblemen van Mauricio Dector Garcia en heeft hem correct doorverwezen naar de ombudsdienst (zie [...]).

Eventuele uitzonderlijke omstandigheden stellen de validiteit van het examencijfer niet in vraag.

- De student schrijft: “*De woningen zijn afgezonderd van hun omgeving ('the new dwellings are cut off from their environment'), terwijl ze in realiteit het urbanistiek rooster eerbiedigen.*”

De student reduceert hier het integreren of koppelen van een project aan de omgeving tot het respecteren van het stedelijk raster. Dit is evident misplaatst.

- De student vergelijkt zijn presentatie met die van andere – onbenoemde – student.

De score die een andere student behaalt op eenzelfde opleidingsonderdeel is in principe irrelevant. Ten eerste vormt het resultaat van die andere student geen voorwerp van het huidige beroep en wordt dit resultaat hier dan ook niet beoordeeld. Ten tweede gaat het hier niet om vergelijkende examens waarbij de onderlinge rangschikking van de studenten van belang is. Wat in dit beroep van tel is, is of het resultaat voor de betrokken student op zichzelf voldoende onderbouwd is.

- De student schrijft “*Feedback werd wel gegeven, terwijl men op pagina 9 [van de beslissing van de interne beroepsinstantie] bevestigt dat het onmogelijk was om feedback te geven (quod non, maar het Bestuur spreekt zich tegen)*”.

Ook hier is niet helemaal duidelijk wat wordt bedoeld, temeer daar het woord “feedback” op pagina 9 niet voor komt.

Zoals reeds verschillende keren opgemerkt werkt de atelierbegeleiding op basis van commentaren op geleverde tussenresultaten van de student. Wanneer de student in die wekelijkse sessies geen vorderingen, geen min of meer afgewerkte tussenstaat van het project kan voorleggen, is het voor de atelierbegeleiding moeilijk om daarover in discussie te treden en commentaar te leveren. Het project en de verschillende tussenstappen naar dat project moeten door de student ontwikkeld worden. De feedback

door de docent kan in een dergelijke situatie niet anders dan zich beperken tot de opmerking dat er onvoldoende materiaal werd aangeleverd om zinvolle, inhoudelijke feedback te leveren. [P.M.] heeft dat gedaan, heeft zijsprongen en mogelijke pistes aangewezen maar de ontwikkeling van het project, de verschillende ontwerpstappen zijn de loutere verantwoordelijkheid van de student. De atelierdocent begeleidt dit proces, maar neemt het niet over.

In zijn wederantwoordnota voegt verzoeker nog toe dat de motivering “pour les besoins de la cause” tevens blijkt uit het feit dat docent P.M. pas op 8 mei 2018 – en volgens verzoeker voor het eerst – replieert op een vraag van een andere docent in het raam van de beroepsprocedure. Verder stipt verzoeker aan dat de datum van de evaluatie op 10 januari 2018 wordt geplaatst, terwijl volgens verwerende partij de evaluatie heeft plaatsgevonden op 21 januari 2018. Ten slotte gaat verzoeker nog in op de feedback en begeleiding.

Beoordeling

Inzake kritiek op de begeleiding en feedback in de loop van het academiejaar heeft de Raad al meermaals overwogen dat vastgestelde gebreken in de begeleiding van de student in principe niet tot gevolg hebben dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig wordt of dat de student recht zou hebben op een gunstiger quotering. Het is, in beginsel, één zaak of de student bewezen heeft de van hem verlangde kennis en vaardigheden te bezitten en een andere, wanneer hij die kennis en vaardigheden niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die de student op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Een verwijt aan de instelling op het vlak van een gebrekige begeleiding of communicatie verschuift bijgevolg mogelijk de verantwoordelijkheid voor een slechte prestatie deels naar de instelling, maar in de regel kan dit er niet toe leiden dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende moet worden beschouwd. Er kan enkel anders over worden geoordeeld in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt, bijvoorbeeld doordat essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaande was. Daarvan levert verzoeker niet het bewijs.

Dat bewijs volgt evenmin uit wat wordt aangevoerd inzake de contacten met de docenten of pogingen daartoe, of uit wat wordt beweerd inzake de aanwezigheid van de docenten. De kritiek op het al dan niet goed afgestemde gebruik van een elektronisch platform wordt door verzoeker niet betrokken op de regelmatigheid van het examencijfer of de bestreden beslissing.

Zo verzoeker aanvoert dat er ook ná de totstandkoming van de initiële studievoortgangsbeslissing van een gebrekkige of laattijdige feedback sprake is, merkt de Raad op dat dit euvel – voor zover bewezen – onmogelijk een invloed kan hebben op de quotering voor het betrokken opleidingsonderdeel, zodat deze grief evenmin tot de nietigverklaring van de bestreden beslissing kan leiden.

Wat de formelemotiveringsplicht betreft, staat vooreerst niets in de weg dat verwerende partij bij het hernemen van het besluitvormingsproces na een nietigverklaring door de Raad, een meer uitgebreide motivering in haar beslissing zou opnemen. Zulks is integendeel precies de essentie van een te hernemen besluitvorming nadat de formelemotiveringsplicht geschonden werd bevonden, of de verzoekende partij in de mogelijkheid moest worden gesteld bijkomende grieven aan te voeren. Een gebrek in inzake de formele motivering is in beginsel immers herstelbaar. Dat docenten met elkaar omrent de motivering overleggen, behept de bestreden beslissing niet met enige onregelmatigheid.

Ten tweede herinnert de Raad eraan dat de formelemotiveringsplicht een vormvoorschrift is, dat inhoudt dat het bestuur de motieven die het voor het nemen van een beslissing aanwendt, in die beslissing zelf moet veruitwenden. In dat opzicht kan niet voor ernstig worden gehouden dat de bestreden beslissing niet formeel gemotiveerd zou zijn, nu zij niet minder dan vijftien pagina's beslaat en concreet ingaat op de grieven van verzoeker. Ook in dat opzicht is het middel niet gegrond.

Rest de vraag of de motieven die in de bestreden beslissing zijn vervat, ook feitelijk juist zijn.

Ter zake herinnert de Raad eraan dat zijn bevoegdheid krachtens artikel II.291 van de Codex Hoger Onderwijs erin is gelegen na te gaan of de voorliggende beslissing in overeenstemming is met de decretale en reglementaire bepalingen, met het onderwijs- en examenreglement en met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. De Raad is in dat raam niet bevoegd om de beoordeling of quotering van een examen over te doen, als ware hij zelf een examinator, examencommissie of beroepscommissie.

Bovendien gaat de Raad uit van een vermoeden van deskundigheid en correcte beoordeling, dat tot weerlegging kleeft aan de hoedanigheid van de docent. Uitgaande van dit vermoeden van deskundigheid, moet worden aangenomen dat de docenten tijdens het academiejaar de aan ECTS-fiche of studiegids gerelateerde leerstof – kennisinhouden, vaardigheden en desgevallend attitudes – volledig en bekwaam hebben onderwezen, dat zij in geval van permanente evaluatie de vorderingen van de student correct hebben geobserveerd en geëvalueerd en dat zij in voorkomend geval examens hebben opgesteld die niet eenzijdig zijn, maar representatief voor de effectief onderwezen leerstof naar leerinhoud zowel als moeilijkheidsgraad, dat zij die examens objectief en vakkundig hebben beoordeeld. Bijgevolg moet eveneens aangenomen worden dat het voor elk opleidingsonderdeel toegekende examencijfer in beginsel een geldige en betrouwbare weergave is van de stand van de kennis en kunde van de betrokken student.

In het licht daarvan kan de kritiek die verzoeker bij wijze van voorbeelden inzake foutieve opmerkingen aanvoert, niet overtuigen. Of de woningen in het ontwerp al dan niet zoals beoogd deel uitmaken van hun omgeving, is een kwestie waaromtrent verzoeker kennelijk van mening verschilt met de docent, maar de loutere stelling van de student dat zijn ontwerp “het urbaniek rooster eerbiedigt” volstaat niet als een voldoende concrete kritiek om de beoordeling aan het wankelen te brengen. Hetzelfde geldt voor wat verzoeker aanvoert inzake het gebruik van aarde. De Raad merkt anderzijds op dat verzoeker ten aanzien van de kritiek dat de maakindustrie niet in zijn project aanwezig is – wat toch als een essentiële kritiek voorkomt, gelet op de opdracht “een grootschalig gebouw te ontwerpen waarbij het wonen en maakindustrie op een consistente manier in mekaars nabijheid worden geplaatst” – aan de bestreden beslissing niets tegenwerpt. Hoe de docent de tussenopdracht en de eindopdracht met elkaar zou hebben verward, wordt dan weer op geen enkele wijze nader uiteengezet in het verzoekschrift.

Verder lijkt verzoeker ten onrechte aan de docent te verwijten dat deze is voorbijgegaan aan de greppel die verzoeker heeft ontworpen; in de bestreden beslissing blijkt immers dat dossier P.M. deze greppel wel degelijk bij de beoordeling betreft, zij het kennelijk niet op de wijze die verzoeker had gewenst. Dat laatste is op zich evenwel geen aanleiding om de bestreden beslissing onregelmatig te bevinden.

Daar de studenten niet in een concurrentiële positie tegenover elkaar staan, kan verzoeker op de wijze waarop andere studenten – al dan niet terecht – werden beoordeeld, niet met goed gevolg beroep doen.

Inzake de contacten met de docenten en hun aanwezigheid, leest de Raad dat verzoeker het met de motieven in de bestreden beslissing oneens blijft, maar die tegenspraak reikt niet verder dan een herneming van de eerder geformuleerde grieven en is onvoldoende concreet om inzicht te verschaffen hoe deze elementen aan de rechtsgeldigheid van de bestreden beslissing zouden kunnen raken.

Dat ten slotte het formulier inzake de evaluatie mogelijk een verkeerde datum draagt – de vraag wordt gesteld of de beoordeling plaatsvond op 10 januari dan wel op 21 januari – raakt niet aan het toegekende examencijfer, en evenmin aan de thans bestreden beslissing.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

In een tweede middel beroept verzoeker zich op de niet-naleving van de bepalingen van de ECTS-fiche, waarin verzoeker een schending van het redelijkheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel ziet.

Standpunt van partijen

Verzoeker zet uiteen dat de duurzaamheid en het aandeel ervan in het kader van de cursus verkeerd worden voorgesteld. Volgens verzoeker blijkt uit het ‘cursus boek’ dat de aandacht voor duurzaamheid wel degelijk belangrijk is.

Verder stelt verzoeker dat de docent bij de beschrijving is vergeten om de ecologische dimensie van duurzaamheid te beschrijven, en blijkt uit de feedback die nu wordt gegeven dat de docent het project inmiddels was vergeten – ter illustratie wordt aangevoerd dat het aspect ‘tewerkstelling’ wel degelijk explicet door verzoeker werd toegelicht.

Beoordeling

In de stukken die verzoeker meedeelt, bevindt zich geen stuk dat het opschrift ‘cursusboek’ draagt, of dat door de Raad als dusdanig kan worden geïdentificeerd. Hetzelfde geldt voor het administratief dossier dat verwerende partij heeft neergelegd.

Zo verzoeker wenst dat de Raad zich uitspreekt over een beweerde incongruentie tussen een ‘cursusboek’ en de ECTS-fiche, dan valt het aan verzoeker toe om dat stuk in het debat te betrekken. Zulks is niet het geval; de Raad kan derhalve op dat stuk geen acht slaan en kan het middel niet beoordelen. Uit wat wél voorligt kan de Raad evenmin afleiden dat het aspect ‘duurzaamheid’ door de docent en in de bestreden beslissing wordt overbelicht.

Waar verzoeker aanvoert dat hij het aspect van de tewerkstelling wel degelijk heeft toegelicht, moet de Raad vaststellen dat verzoeker in gebreke blijft nader te duiden waar en hoe hij dat heeft gedaan, laat staan dat verzoeker stukken voorlegt waaromtrent hij de Raad uitnodigt ze ter zake onderling te vergelijken.

Het tweede middel is ongegrond.

Derde middel

Een derde middel is gesteund op een schending van het vertrouwensbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker betwist dat er tussentijdse (deel)evaluatiecijfers werden gegeven. Als ‘method of evaluation’ werd tijdens de presentatie bij de eerste les immers meegedeeld: “*Continuous evaluation, evaluation at review sessions, final review*”.

Verzoeker stelt de vraag of de instelling tussentijdse evaluaties kan voorleggen, en betwijfelt of er wel een grondige groepsevaluatie is gebeurd.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij als volgt:

“De student argumenteert dat het opleidingsonderdeel niet werd geëvalueerd volgens “continuous assessment” – zoals voorzien in de ECTS-fiche – aangezien de evaluatie aan het eind van de oefening werd gemaakt, tijdens een finale presentatie.

De ECTS-fiche (zie bijlage_5_ects_maig34_design_studio) geeft als omschrijving van de evaluatie:

Type: Continuous assessment without exam during the examination period

Description of evaluation: Project/Product, Process evaluation

Het “onderwijslexicon” van de KU Leuven definieert permanente evaluatie (“continuous evaluation”) als

(zie bijlage_8_KU_Leuven_onderwijslexicon_permanente_evaluatie;
<https://www.kuleuven.be/onderwijs/onderwijslexicon/onderwijslexicon-p/permanente-evaluatie>):

Permanente evaluatie

Een didactisch team kan ervoor opteren om studenten ‘permanent’ te evalueren, d.w.z. om een regelmatige evaluatie van het leerproces van de student tijdens het academiejaar uit te voeren, hetzij formatief (ter ondersteuning van het leerproces), hetzij summatief (i.c. voor een gedeelte of volledig meetstellend in de eindbeoordeling). Permanente evaluatie kan verschillende vormen aannemen (tussentijdse toetsen, opdrachten, evaluatie van medewerking tijdens de les of aan een discussieforum, ...) en is bedoeld om het verwerkingsproces van de leerstof continu over het academiejaar te laten verlopen. Bovendien levert permanente evaluatie onmiddellijke feedback aan het didactisch team over de vorderingen en eventuele moeilijkheden bij de studenten. Ook de student krijgt via permanente evaluatie een beter zicht op het eigen leerproces.

Permanente evaluatie kan formatief of summatief zijn. De keuze voor een vorm van permanente evaluatie veronderstelt dus niet automatisch dat er deelscores moeten worden gegeven. In dit opleidingsonderdeel wordt permanente evaluatie formatief ingezet. De verschillende contactmomenten en de formelere tussenpresentaties leiden dus tot feedback om het ontwerpproces te begeleiden en te sturen. Deze momenten leidden niet tot deelcijfers.

De student schrijft (punt 30 in het verzoekschrift):

De stelling dat er tussentijdse (deel)evaluaties zouden gegeven worden. Dit is evenmin waar, want tijdens de presentatie bij de eerste les (ook uitgedeeld) staat als ‘method of evaluation’:

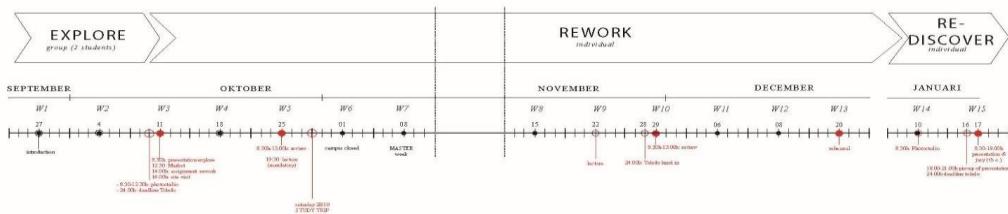
- *Continuous evaluation*
- *Evaluation at review sessions*
- *Final review*

De vraag is nu kan het Bestuur tussentijdse evaluaties voorleggen?

Het is niet helemaal duidelijk waar de student met deze opmerking op aanstuurt. Zoals al aangegeven in de beslissing van de interne beroepsinstanties werd dit opleidingsonderdeel beoordeeld op basis van een formatieve permanente evaluatie. Er werden dus voor de verschillende reviews en atelierbesprekking geen deelcijfers toegekend.

De werking van het opleidingsonderdeel werd bij aanvang uiteengezet en geconcretiseerd in een tijdslijn.

(zie bijlage_9_startpresentatie_maig34_design_studio_1718):

Er zijn 15 lesweken met per week één hele dag design studio. Gedurende een design studio sessie presenteert een student zijn werk en krijgt daarop commentaar, in de eerste plaats door de design studio tutor. De oefening voorziet ook drie tussentijdse reviews – meer geformaliseerde presentaties op scharniersmomenten in het ontwerpproces – voor de design studio tutors en zijn collega's of externen. Elk van deze sessies leidt tot directe interactie en feedback. Deze reviews worden niet vertaald in deelcijfers, zij vormen geen rekenkundig deel van de finale score. Deze werkwijze is volledig conform de omschrijving in de ECTS-fiche.

Noch de ECTS-fiche, noch een ander document stipuleert dat deelcijfers zouden worden gegeven. De finale score is het resultaat van de globale evaluatie van het ontwerpproces, het eindresultaat en de eindpresentatie op basis van de doelstellingen vermeld in de ECTS-fiche en het specifieke onderwerp van de oefening.

De verschillende onderdelen van de opdracht werden op de afsluitende dia van de startpresentatie nog eens samengebracht (zie bijlage_9_startpresentatie_maig34_design_studio_1718):

method of evaluation

- Continuous evaluation
- Evaluation at review sessions
- Final review

criteria of evaluation and output demands

- Graphic representation concepts
- Oral presentation of concepts
- Conceptual precision and richness
- Tectonic intelligence and development
- Design process and progress

output

The required output is to be presented on the respective review. For the final review, this output should be refined to a consistent design.

weekly production

Drawings are weekly shown on panels for discussion.

Voor wat betreft de vooruitgang van de student gedurende het semester vermeldt de evaluatiefiche: *E. Intermediate Reviews & Process:*

During the semester, the student was made aware that not sufficient output was produced to allow a good evolution or decent feedback. These warnings didn't result in the hard-needed reaction.

De werking van een design studio is erop gebaseerd dat een student binnen het vastgelegde kader van de oefening (thema, site, werkwijze, timing, ...) een ontwerp ontwikkelt. Op gezette tijden presenteren de studenten hun stand van zaken en krijgen daarop feedback door de atelierdocent (en/of externen). De interactie tussen student en docent stoelt op het getoonde werk. De docent wijst op de beperkte vooruitgang en op het beperkte materiële werk. De docent kan evident maar commentaar leveren op het werk dat wordt voorgesteld.”

Verzoeker zijnerzijds gaat in zijn wederantwoordnota nog nader in op zijn grieven, en argumenteert daarbij:

“De stelling dat er tussentijdse (deel)evaluatiecijfers zouden begrepen zijn in de eindbeoordeling en niet apart dienden gegeven te worden, weerlegt het niet-volgen van de aangekondigde evaluatiemethode niet. Dit is evenmin waar, want tijdens de presentatie bij de eerste les (ook uitgedeeld) staat als ‘method of evaluation’:

- Continuous evaluation
- Evaluation at review sessions
- Final review.

De KULeuven gaat er immers aan voorbij dat ze de evaluatiemethode in de ECTS-fiche wel degelijk hebben geëxpliciteerd, in concreto voor dit specifieke vak en dat derhalve de algemene omschrijving van formatieve evaluatie niet meer toepasselijk is, voor zover de ECTS-fiche daarvan afwijkt.

Dit stelt immers de ECTS-fiche (stuk 2):

De evaluatie wordt als volgt omschreven:

“Type: Continuous assessment without exam during the examination period

Description of evaluation: Project/Product, Process evaluation

No 2nd examination opportunity”.

Nergens blijkt dat ook het proces werd geëvalueerd en Prof. [M.] schrijft in zijn mail dd. 8 december 2017 het volgende (stuk 5):

“I have to be clear that at this pace and level of production the success full outcome of the studio is far from guaranteed.

As I told you also, it is still possible to deliver a project that makes you proud, but you should speed up, catch up and deliver”.

(Vrije vertaling: “Ik moet heel duidelijk zijn dat aan dit tempo en productieniveau de succesvolle uitkomst van de studio ver van gegarandeerd is.

Zoals ik reeds gezegd heb, is het nog altijd mogelijk om een project af te leveren dat je trots maakt, maar je moet je haasten, inhalen en afleveren”.)

Prof. [M.] spreekt van een uitkomst in functie van een projectvoorstelling en een ‘aflevering’ (dat een eenmalige gebeurtenis in tijd is). Hij stelt niet tevreden te zijn over het verloop van het project (hetgeen elders wordt geanalyseerd) maar doet het uitschijnen dat alles kan ingehaald worden met een eindvoorstelling die uiteindelijk alleen op dat moment geëvalueerd wordt.

M.a.w. noch de ECTS-fiche wordt nageleefd, noch de ‘formatieve’ evaluatie wordt nageleefd.

Daarmee is het vertrouwensbeginsel geschonden, nl. heeft men de examenmethode anders voorgesteld (ook inhoudelijk cf. supra) dan uiteindelijk werd toegepast. Dat betreft een schending van het vertrouwensbeginsel (RvStvb 31 oktober 2008, nr. 2008/059).

De problematiek is dus niet louter dat er geen deelcijfer werd toegekend aan de vooruitgang van een project en tussentijdse ontwikkelingen, maar dat deze volledig buiten beschouwing zijn gelaten.

In elk geval is er geen directe interactie en feedback geweest tijdens de tussentijdse reviews.

Dat deze begeleiding er niet geweest is, blijkt uit de tussentijdse opdracht waarbij de heer DECTOR GARCIA gevraagd werd om op basis van een foto van de buitenzijde van een gebouw een inrichting te geven.

Indien het examenreglement voorziet in een permanente evaluatie, veronderstelt dit wel dat de permanente evaluatie behoorlijk en tijdig wordt gedocumenteerd. Uw Raad besliste eerder dat dit niet het geval is wanneer de permanente evaluatie enkel mondeling gebeurde en op geen enkele traceerbare wijze werd gedocumenteerd (Rvstb 13 augustus 2009, nr. 2009/047).

Er dient niet zomaar verklaard te worden dat er feedback geweest is, maar deze moet ook inhoudelijk worden gedocumenteerd.

De KULeuven brengt niets concreets bij (en hiervan dient zij een concreet element te leveren). Zelfs indien het haar stelling is dat er slechts directe interactie en feedback gegeven werd als permanente evaluatie, dan nog heeft zij de verplichting hiervan een gedocumenteerde weerslag bij te brengen. Deze ligt niet voor (omdat hij ook niet plaatsgevonden heeft, natuurlijk).

Terzijde: de KULeuven dringt er zelf wel op aan dat Toledo dient gebruikt te worden (terwijl dit in de praktijk niet het geval was), maar registreert zelf geen evaluatiegegevens. Prof. [M.] tracht nu, in zijn rechtvaardiging post factum, de oefening als een pedagogisch oefening voor te stellen, waarbij de student op basis van wat ‘redeneerwerk’ de interne samenstelling van een gebouw diende te verzinnen.

Dat is duidelijk een post factum-verklaring om recht te trekken dat dergelijke opdrachten niet op zorgvuldige wijze werden gegeven. Vroeger werden studenten toegelaten tot de binnenkant van het gebouw en de heer DECTOR GARCIA deed daaromtrent navraag, nu feedback uitbleef, en verkreeg na de tussentijdse presentatie zelfs foto’s van de binnenkant van het gebouw van het voorafgaande jaar, enigszins tot zijn verbazing, want hij wist niet dat deze opdracht voordien gegeven was en dat er toen wel degelijk meer materiaal beschikbaar was.

Als het inderdaad om een pedagogische opdracht gaat om studenten te leren ‘redeneren’, waarom werd die informatie dan vroeger wel ter beschikking gesteld?

(...)"

Beoordeling

Het middel, zoals verzoeker het thans in zijn verzoekschrift herneemt, is in de bestreden beslissing op intern beroep omstandig beantwoord. Daarin heeft verzoeker ook kunnen lezen waarom beroepsinstantie van oordeel is dat aan de voorgeschreven beoordelingswijze is voldaan en dat in toepassing daarvan niet is vereist dat concrete deelcijfers worden meegedeeld.

Op dit alles leest de Raad in het middel zoals het hem wordt voorgelegd, geen enkele kritiek. Deze vaststelling volstaat om het middel te verwerpen.

Wat verzoeker pas in de wederantwoordnota voor het eerst aanvoert, moet als een nieuw middel worden beschouwd, dat bijgevolg onontvankelijk is. De verwerende partij heeft zich daaromtrent overigens in de essentieel schriftelijke procedure niet kunnen verweren.

Het derde middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Vierde middel

In zijn wederantwoordnota werpt verzoeker een nieuw, vierde middel op, gesteund op het verbod op vooringenomenheid.

Beoordeling

Verzoeker heeft ter zake in zijn verzoekschrift geen middel opgeworpen, zodat wat daaromtrent thans voor het eerst in de wederantwoordnota te berde wordt gebracht moet worden beschouwd als een nieuw, en bijgevolg onontvankelijk middel.

Een verzoekende partij kan immers in een wederantwoordnota slechts nieuwe middelen aanvoeren wanneer die hetzij aan de openbare orde raken, hetzij steunen op elementen waarvan de verzoekende partij slechts met de kennisname van de antwoordnota en/of het administratief dossier op de hoogte kon zijn.

Aan geen van deze voorwaarden is te dezen voldaan.

Het middel is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 27 juni 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Freya Gheysen **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 20 juli 2018

Arrest nr. 4.351 van 26 juli 2018 in de zaak 2018/151

In zake: Marc DUSSART
Woonplaats kiezend te 2100 Deurne
Borsbeeksesteenweg 32

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 24 mei 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 20 april 2018 waarbij aan de verzoekende partij geen vrijstelling voor het opleidingsonderdeel “Fiscaal recht” werd toegekend en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 18 mei 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 20 juli 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en mevrouw Ingrid Goesaert, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de rechten’.

Aan verzoeker wordt geen vrijstelling voor het opleidingsonderdeel “Fiscaal recht” toegekend. Het Uitgebreid Dagelijks Bestuur (hierna: UDB) van de Faculteit Rechten merkt op dat er niet is voldaan aan de voorwaarden van artikel 9, §1 van de Codex UDB. De student behaalde het diploma van gegradeerde in de Fiscale Wetenschappen, Economisch Hoger Onderwijs van het Korte Type voor Sociale Promotie. Op basis van dit diploma kan geen vrijstelling worden verleend voor het opleidingsonderdeel “Fiscaal recht” omdat voor juridische opleidingsonderdelen enkel een vrijstelling of overdracht van credit wordt verleend op basis van een creditbewijs voor een equivalent juridisch opleidingsonderdeel dat werd gedoceerd in een academische bachelor- of masteropleiding in de rechten aan een rechtsfaculteit of dat werd gedoceerd in een andere opleiding en daar werd gevuld samen met studenten uit een academische bachelor- of masteropleiding in de rechten in het kader van hun opleiding tot bachelor of master in de rechten. Dit is hier niet het geval, zodat geen vrijstelling wordt verleend.

Verzoekende partij stelde op datum van 27 april 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 18 mei 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie wijst erop dat deze student in de academiejaren 1996-1997 resp. 1997-1998 de door hem aangehaalde opleidingsonderdelen behaalde in de opleiding Fiscaal recht aan de Fiscale Hogeschool, een opleiding van gegradeerde in het Economisch Hoger Onderwijs van het korte type – sociale promotie, afdeling Fiscale Wetenschappen. Krachtens artikel 14, d. van het Organiek Reglement van de Faculteit Rechten is het UDB van de Faculteit Rechten bevoegd om te beslissen over het al of niet verlenen van een examenvrijstelling.

De interne beroepsinstantie is van oordeel dat het niet voldoende is om te stellen dat de gevuldte opleiding aan de Fiscale Hogeschool minstens equivalent is aan een juridisch opleidingsonderdeel Fiscaal recht gedoceerd in een academische bacheloropleiding in de rechten. Artikel II.241, §2 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat het instellingsbestuur het onderzoek inzake EVK (Eerder Verworven Kwalificaties) met het oog op het verlenen van vrijstellingen op stukken uitvoert. Dit betekent dat de aanvrager zijn/haar vrijstellingsaanvraag substantieert door de nodige relevante documentatie. Ze merkt op dat deze documentatie

dienstig moet zijn voor het beoordelen van de equivalentie tussen de opleidingsonderdelen zoals deze door de aanvrager met succes werden gevolgd en de opleidingsonderdelen zoals deze voorkomen in de opleiding waarvoor om vrijstelling wordt gevraagd. Volgens de interne beroepsinstantie spreekt het voor zich dat de documentatie waarop de aanvrager zich voor zijn vrijstellingsaanvraag baseert, betrekking moet hebben op de door de aanvrager gevolgde opleiding, niet op de opleiding zoals zij nu wordt georganiseerd. Zo niet is het voor de ontvangende instelling, in deze de Faculteit Rechten, niet mogelijk om een vergelijking te maken zoals hoger geschatst.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student noch in zijn oorspronkelijke vrijstellingsaanvraag, noch in zijn verzoek tot heroverweging documenten aanreikt die betrekking hebben op de opleidingsonderdelen zoals hij deze in zijn opleiding 1996-1997 resp. 1997-1998 heeft gevolgd. De documenten die hij toevoegt, hebben betrekking op opleidingsonderdelen die voorkomen in de opleiding Fiscale Wetenschappen van het lopende academiejaar 2017-2018. De interne beroepsinstantie wijst er daarnaast op dat het Fiscaal recht een zeer evolutieve materie is, die inmiddels bijgevolg sterke wijzigingen heeft ondergaan ten aanzien van de periode waarin de student de door hem vermelde opleiding heeft gevolgd. Er kan dan ook niet worden besloten tot equivalentie naar studieomvang en -inhoud met de opleiding(sonderdelen) zoals de student deze heeft gevolgd. Bijgevolg handhaaft de interne beroepsinstantie de eerder genomen beslissing en willigt zij het verzoek tot heroverweging niet in.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 18 mei 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 24 mei 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. De antwoordnota van verwerende partij

Standpunt van partijen

In zijn *wederantwoordnota* merkt verzoeker vooreerst op dat de antwoordnota van verwerende partij laattijdig aan de Raad en aan hem werd bezorgd, met name op donderdag 7 juni 2018 om 0:20u, terwijl in de vastgestelde procedurekalender van de Raad de antwoordnota ten laatste op 6 juni 2018 bezorgd moest worden. Aangezien de antwoordnota van verwerende partij laattijdig werd bezorgd, moet deze volgens de procedurekalender van de Raad uit de verdere procedure worden geweerd.

Beoordeling

In de procedurekalender die op 30 mei 2018 aan partijen is overgemaakt, is de uiterste datum voor de neerlegging van de antwoordnota bepaald op 6 juni 2018.

Met een e-mail van 7 juni 2018 om 00u20 heeft verwerende partij een antwoordnota overgemaakt.

Artikel II.302, §3, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat een buiten de gestelde termijn aan de Raad overgemaakte nota uit de verdere procedure wordt geweerd. Het betreft een bindend voorschrift ten aanzien waarvan de Raad niet over een appreciatiebevoegdheid beschikt.

De antwoordnota van verwerende partij wordt uit de debatten geweerd.

B. Voorwerp van het beroep

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoeker tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 20 april 2018 waarbij aan de verzoekende partij geen vrijstelling voor het opleidingsonderdeel “Fiscaal recht” werd toegekend (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 18 mei 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 21.4.2 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van het Uitgebreid Dagelijks Bestuur. In dat geval verdwijnt de beslissing van het Uitgebreid Dagelijks Bestuur uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoekers beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoeker onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker benadrukt vooreerst dat hij een door de Vlaamse Overheid officieel erkend diploma van gegradeerde in de fiscale wetenschappen bezit. Hij stelt dat hij de eindcompetenties van het vak Fiscaal recht aan de UA (zijnde: de basisbegrippen en -structuren van het fiscaal recht en van de grondslagen en beginselen waarop deze zijn gebaseerd kunnen weergeven; de bestaansreden van de verschillende leerstukken van het fiscaal recht kunnen toelichten en kritisch beoordelen; de rechtstechniek beheersen en deze kunnen toepassen op praktische gevallen) reeds allemaal bezit. Zij zijn ook uitgebreid aan bod gekomen tijdens zijn opleiding fiscale wetenschappen aan de Fiscale Hogeschool. Het vak Fiscaal recht aan de UA bevat bovendien 50 contacturen, terwijl de opleiding fiscale wetenschappen in totaal 856 contacturen omvatte.

Verder stelt verzoeker dat de codex UDB slechts een richtlijn is in verband met het opstellen van een studieprogramma. Hij meent dat de door hem gevolgde opleiding Fiscaal recht aan de Fiscale Hogeschool minstens equivalent is aan een juridisch opleidingsonderdeel Fiscaal recht

gedoceerd in een academische bacheloropleiding in de rechten. Volgens hem is de opleiding zoals die nu wordt georganiseerd door de Fiscale Hogeschool voor elk redelijk denkend mens perfect vergelijkbaar met de opleiding zoals die in de academiejaren 1996 t.e.m. 1998 werd georganiseerd, net zoals een diploma in de rechten nu ook naar analogie vergelijkbaar is met een diploma rechten in vorige academiejaren behaald.

Verzoeker merkt op dat hij wel degelijk documenten aanreikt die betrekking hebben op de opleidingsonderdelen die hij in de academiejaren 1996-1997 en 1997-1998 heeft gevolgd, met name zijn puntenoverzicht van alle opleidingsonderdelen die hij met betrekking tot het fiscaal recht aan de Fiscale Hogeschool heeft gevolgd. Verzoeker erkent dat het fiscaal recht een evolutieve materie is, maar stelt dat men aan een advocaat ook niet vraagt om na twintig jaar opnieuw zijn diploma in de rechten te gaan behalen, hoewel het recht ondertussen ook geëvolueerd is. Hij vindt het dan ook onredelijk en onbillijk van verwerende partij om hem geen vrijstelling voor het opleidingsonderdeel Fiscaal recht toe te kennen, hoewel hij een diploma Fiscaal recht heeft, waarvoor hij gedurende twee academiejaren drie avonden per week les heeft gevolgd aan de Fiscale Hogeschool en met succes en onderscheiding is afgestudeerd in alle opleidingsonderdelen van het fiscaal recht.

Verzoeker benadrukt in zijn *wederantwoordnota* vooreerst dat hij in ondergeschikte orde een wederantwoord wenst te formuleren op het door verwerende partij laattijdig ingediend verweerschrift, dat volgens hem uit de verdere procedure moet worden geweerd. Hij merkt op dat de codex UDB een door verwerende partij zelf opgesteld organiek reglement is, waarvan enkel verwerende partij over de inhoud heeft beslist en waarvan de inhoudelijke bepalingen dus niet steunen op een wettelijke basis. Volgens hem heeft de codex UDB enkel een intern reglementair karakter, maar geenszins een juridisch karakter.

Verder is verzoeker van mening dat enkel en alleen zijn door de Vlaamse Gemeenschap erkend diploma van gegradsueerde in de fiscale wetenschappen al voldoende zou moeten zijn en dat dit op zichzelf al voldoende waarborgen inhoudt om een vrijstelling voor het opleidingsonderdeel “Fiscaal Recht” bij verwerende partij te krijgen. Verzoeker ziet ook niet goed in hoe het zou kunnen knellen dat hij de lessen fiscaal recht in zijn graduatsopleiding fiscale wetenschappen een twintigtal jaar geleden heeft gevolgd, vermits eenmaal het diploma behaald is, dit levenslang wordt erkend.

Beoordeling

Uit het verzoekschrift kan de Raad afleiden dat verzoeker de schending inroeft van de motiveringsverplichting, in samenlezing met het redelijkheidsbeginsel bij het nemen van de negatieve vrijstellingsbeslissing door verwerende partij. *In fine* klaagt verzoeker erover dat zowel uit de initiële beslissing als uit de beslissing van de interne beroepsinstantie blijkt dat zijn aanvraag met toegevoegde stukken niet ten gronde is onderzocht. Er is ook niet afdoende inhoudelijk onderbouwd waarom hem een vrijstelling wordt geweigerd in het licht van het feit dat hij wel degelijk een door de Vlaamse overheid erkend diploma heeft behaald.

Ook met betrekking tot deze studievoortgangsbeslissingen stelt de Raad dat hij zijn appreciatie over het al dan niet verlenen van de vrijstelling niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij en dat hij enkel mag nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

In het kader van deze vrijstellingsbeslissingen benadrukt de Raad dat de instelling voor ogen moet houden dat de decreetgever het streven naar de uitbouw van een meer open hoger onderwijs, via onder meer het in aanmerking nemen van eerder verworven competenties en kwalificaties, als doelstelling heeft gesteld.¹ In die geest moet als principe worden vooropgesteld dat elke competentieverwerving officieel gevaloriseerd moet kunnen worden.

Bij de beoordeling van geschillen omtrent vrijstellingen acht de Raad een goede motivering van groot belang. De motivering moet grondig zijn, idealiter per opleidingsonderdeel, en moet specifiek ingaan op het voorliggende dossier van iedere individuele aanvrager. In principe kunnen standaarduitdrukkingen of stijlformuleringen niet volstaan. Zeker wanneer een student een intern beroep instelt tegen een initiële weigeringsbeslissing kan dus een individuele en voldoende diepgaande analyse verwacht worden van de ingediende aanvraag. Een beslissing tot weigering van een vrijstelling kan steun vinden in verschillende gronden, zoals de omvang, het niveau en de inhoud van de kwalificatie. Een kwalificatie moet ook formeel en authentiek zijn, en ook het actueel karakter van de verworven leerresultaten/competenties kan een criterium zijn bij de beoordeling van de gelijkwaardigheid. In eerste instantie is het belangrijk

---

¹ *Parl. St. VI. Parl. 2003-2004*, nr. 2154/1, 3.

dat wordt nagegaan of er substantiële verschillen zijn in de aangegeven leerdoelen c.q. eindcompetenties van de te vergelijken opleidingsonderdelen.

In casu ligt onder meer de concrete vraag voor of een eerder verworven kwalificatie die als niet voldoende actueel wordt beschouwd kan leiden tot een afwijzing van een vrijstelling. Daarnaast werpt verwerende partij op dat, aangezien de competenties niet in de context van een rechtenopleiding zijn behaald, zij sowieso niet tot een vrijstelling kunnen leiden.

De Raad stelt samenvattend vast dat verzoeker een vrijstelling vraagt voor het opleidingsonderdeel “Fiscaal recht”. De initiële aanvraag werd door verzoeker ingediend met een overzicht van de door hem afgelegde vakken en behaalde punten, van de verantwoordelijke docenten en van de inhoud van het cursusmateriaal dat momenteel in het kader van deze opleidingsonderdelen in de postgraduaatopleiding wordt gedoceerd (verzoeker geeft in dit verband ter zitting aan dat de vroegere gedoceerde cursussen niet langer vorhanden zijn). Verzoeker stelt dat hij de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel “Fiscaal recht” – dat zijns inziens enkel de algemene basiscompetenties vooropstelt – bereikt heeft. Verzoeker wijst er ook op dat zijn afgelegde traject naar studieomvang in totaal 856 contacturen omvat, terwijl het opleidingsonderdeel “Fiscaal recht” slechts 50 contacturen omvat. De Raad stelt vast dat dit studieprogramma alleszins *prima facie* inhoudelijke gelijkenissen lijkt te hebben met het opleidingsonderdeel “Fiscaal recht”.

Uit het dossier leidt de Raad verder af dat verzoeker in het bijzonder grieft dat zijn behaalde graduaatsdiploma ‘automatisch’ wordt afgewezen op basis van een regel (d.i. een richtlijn volgens verzoeker) uit de onderwijsreglementering van verwerende partij, zonder enig verdergaand onderzoek. De Raad stelt inderdaad vast dat het Uitgebreid Dagelijks Bestuur in zijn beslissing van 20 april 2018 heeft gewezen op de strikte en automatische toepassing van de bepalingen van de Codex UDB, namelijk artikel 9, §1 Codex UDB, waarbij omwille van het juridisch zwaartepunt dat in een juridische opleiding bij juridische opleidingsonderdelen, zoals “Fiscaal recht”, wordt gelegd, in principe geen vrijstelling wordt verleend voor juridische opleidingsonderdelen die door een vrijstellingsverzoeker in een niet-juridische opleiding werden gevuld.

In het kader van het intern beroep heeft het Uitgebreid Dagelijks Bestuur de oorspronkelijke weigeringsbeslissing gehandhaafd. Het aanvraagdossier werd vervolgens als negatief

afgewezen op basis van hiernavolgende motiveringsgronden. De interne beroepsinstantie heeft geoordeeld dat, gezien het vrijstellingsonderzoek EVK op basis van stukken gebeurt, het aan de aanvrager is om de nodige dienstige documentatie/informatie ter beschikking te stellen zodat over de equivalentie kan worden geoordeeld. Verzoeker heeft noch in zijn oorspronkelijke vrijstellingsaanvraag, noch in zijn verzoek tot heroverweging documenten aangereikt die betrekking hebben op de opleidingsonderdelen zoals hij deze in zijn opleiding 1996-1997, resp. 1997-1998 heeft gevolgd. De documenten die hij toevoegt, hebben betrekking op opleidingsonderdelen die voorkomen in de opleiding Fiscale Wetenschappen van het lopende academiejaar 2017-2018. De interne beroepsinstantie wijst er daarnaast op dat het Fiscaal recht een zeer evolutieve materie is, die inmiddels bijgevolg sterke wijzigingen heeft ondergaan ten aanzien van de periode waarin de student de door hem vermelde opleiding heeft gevolgd. Er kan dan ook niet worden besloten tot equivalentie naar studieomvang en -inhoud met de opleiding(sonderdelen) zoals de student deze heeft gevolgd. Bijgevolg handhaaft de interne beroepsinstantie de eerder genomen beslissing en willigt zij het verzoek tot heroverweging niet in.

De Raad wijst op de decretale en reglementaire context waarbinnen een vrijstellingsbeslissing moet worden genomen:

(1) De decretale (Codex Hoger Onderwijs) context luidt als volgt:

“Art. II.242. §1. In het licht van de noodzakelijke vergelijkbaarheid van de reglementen inzake vrijstellingen leggen de associaties in een reglement algemene voorschriften vast voor het verlenen van vrijstellingen.

De voorschriften zijn een nadere uitwerking van de volgende algemene beginselen:

1° de toekenningsoorwaarden op grond van de inhoudelijke aansluiting tussen het betrokken opleidingsonderdeel, of het deel ervan, en de geattesteerde EVK's en/of EVC's;

2° de inspraakregeling voor de student;

3° de draagwijdte van de motiveringsverplichting in hoofde van het instellingsbestuur;

4° de basisbeginselen inzake de interne beroepsprocedure, bedoeld in artikel II.283, eerste lid.

De beroepsprocedure is gericht op mediatie.

§2. Het instellingsbestuur werkt de nadere regelen inzake het verlenen van vrijstellingen uit in het onderwijs- en examenreglement, rekening houdend met de voorschriften die opgenomen zijn in het vrijstellingsreglement van de associatie. Bij wijze van overgangsmaatregel blijven de bestaande reglementen van de instellingen inzake vrijstelling van toepassing tot de goedkeuring van het reglement van de associatie zoals bepaald in paragraaf 1. Die laatste bepalingen gelden niet voor het bestuur van een instelling die niet tot een associatie behoort.

§3. Bij het nemen van een beslissing inzake het verlenen van vrijstellingen op grond van een buitenlands diploma of buitenlandse studieperiode past het instellingsbestuur de bepalingen en de principes van het Verdrag van de Raad van Europa en de Unesco betreffende de erkenning van diploma's hoger onderwijs in de Europese Regio, opgemaakt in Lissabon op 11 april 1997, goedgekeurd bij decreet van 15 december 2006 en geratificeerd op 22 juli 2009 toe voor zover het land van herkomst het verdrag ook heeft geratificeerd.”.

Het decreet gaat ook uit van de onbeperkte geldigheid van een creditbewijs (zie artikel II. 225 CHO).

(2) De Codex UDB van de verwerende partij bepaalt als volgt:

“Art. 8. Verzoek om vrijstelling

§1. De gemotiveerde aanvraag tot vrijstelling of overdracht van credits wordt schriftelijk ingediend bij het onderwijssecretariaat van de faculteit. Bij de aanvraag wordt het creditbewijs gevoegd en de cursusinformatie van het betrokken opleidingsonderdeel waarvoor het creditbewijs werd behaald. Onvolledige aanvragen worden niet behandeld.

Vrijstellingsverzoeken met betrekking tot opleidingsonderdelen van het eerste semester (incl. jaarvakken) kunnen ingediend worden uiterlijk tot 1 oktober van het betrokken academiejaar. Vrijstellingsverzoeken met betrekking tot opleidingsonderdelen van het tweede semester kunnen ingediend worden uiterlijk tot 14 februari van het betrokken academiejaar.

§2. Het UDB beoordeelt de aanvragen tot vrijstelling.

§3. Het UDB kent de vrijstelling toe indien het reeds gevuld opleidingsonderdeel aan de andere onderwijsinstelling of in de andere opleiding aan de Universiteit Antwerpen waarvoor de student een creditbewijs heeft behaald, voldoende equivalentie vertoont naar studieomvang en –inhoud ten aanzien van het opleidingsonderdeel zoals het wordt gedoceerd aan de faculteit Rechten van de Universiteit Antwerpen.

§4. Gedelibereerde of getolereerde opleidingsonderdelen komen niet voor vrijstelling in aanmerking.

Art. 9. Juridische opleidingsonderdelen

§1. Onverminderd het bepaalde in artikel 8, wordt voor juridische opleidingsonderdelen enkel een vrijstelling of overdracht van credit verleend op basis van een creditbewijs voor een equivalent juridisch opleidingsonderdeel dat werd gedoceerd in een academische bachelor- of masteropleiding in de rechten aan een rechtsfaculteit of dat werd gedoceerd in een andere opleiding en daar werd gevuld samen met studenten uit een academische bachelor- of masteropleiding in de rechten in het kader van hun opleiding tot bachelor of master in de rechten.

§2. ... ”

(3) In de Lissabonconventie, waarnaar – zoals hoger vermeld – in artikel II.242 van de Codex Hoger Onderwijs wordt verwezen, worden de (ook voor deze zaak) relevante principes opgenomen die richtinggevend zijn bij de behandeling en beoordeling van individuele vrijstellingsdossiers die leiden tot een verkorting van de studieduur².

De Raad gaat hierna onderzoeken in hoeverre de door de interne beroepsinstantie genomen vrijstellingsbeslissing afdoende werd gemotiveerd in het licht van de hoger aangegeven contouren.

De Raad heeft in eerdere rechtspraak reeds aangegeven dat hij niet inziet waarom de principes van de Lissabonconventie, die – op basis van het hoger geciteerde artikel II.242, §3 van de Codex Hoger Onderwijs – van toepassing zijn op beslissingen inzake het verlenen van vrijstellingen op grond van een buitenlands diploma of buitenlandse studieperiode, niet in even grote mate zouden gelden bij de beoordeling van aanvragen tot vrijstellingen op grond van kwalificaties die een student reeds heeft verworven in een andere instelling in Vlaanderen en die hij ter validatie wenst voor te leggen, om op die manier een inkorting van het voorgeschreven studieprogramma te bekomen.³

Het gegeven dat in artikel 241, §2 van de Codex Hoger Onderwijs wordt bepaald dat het onderzoek naar een vrijstelling op ‘stukken’ gebeurt, betekent *an sich* niet dat enkel de aanvrager verantwoordelijk is – zoals de interne beroepsinstantie lijkt aan te geven – om aan te tonen dat het gevolgde opleidingsonderdeel/studietraject voldoende vergelijkbare eindcompetenties heeft.

De Raad stelt in dit verband dat uit de voor deze zaak relevante voorschriften en aanbevelingen blijkt dat (1) er ten minste een gedeelde verantwoordelijkheid bestaat wat het samenstellen van het dossier betreft, waarbij initieel de aanvrager een duidelijk dossier moet indienen, maar de eindverantwoordelijkheid inzake informatievergaring bij de beoordeelende instantie ligt en (2)

---

² Lisbon Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region, 11 april 1997, <http://www.coe.int>.

³ R.Stvb. 8 mei 2017, nr. 3.622; R.Stvb. 13 juli 2017, nr. 3.677.

het aan de beoordelende instantie – *in casu* de verwerende partij – is om een substantieel verschil aan te tonen.

Wat het reglementair karakter van de interne codex van verwerende partij betreft, stelt de Raad dat een instelling voorafgaandelijk bepaalde regels kan uitwerken om een vlot verloop van de vrijstellingsprocedures toe te laten en om studenten duidelijk te maken wat zij bij de beoordeling van bepaalde dossiers kunnen verwachten. Dit betekent echter niet dat een aanvraagdossier dat niet letterlijk binnen het vooropgestelde kader valt automatisch kan worden afgewezen, zonder dat enig nader onderzoek wordt verricht naar de concrete inhoudelijke overeenstemming van de verworven competenties.

De decreetgever heeft gesteld dat bij het onderzoek naar een vrijstelling moet worden nagegaan in welke mate er voldoende overeenstemming is wat de doelstellingen, de inhoud en de leerresultaten van het opleidingsonderdeel betreft. De decreetgever heeft ook het belang van de participatie van studenten en de motiveringsdraagwijdte benadrukt. De Raad is van oordeel dat een algemene motivering die gebaseerd is op (1) een initieel vooropgesteld kader en (2) het loutere gegeven van het niet actueel karakter van de kwalificatie, niet afdoende is voor weigering van een vrijstelling.

Uit niets blijkt echter dat door de interne beroepsinstantie enig verder onderzoek is gevoerd naar de inhoud van de verworven competenties (die *prima facie* wel gelijklopend zijn) en naar het nog voldoende actueel karakter van de door verzoeker reeds verworven competenties. De interne beroepsinstantie heeft enkel vastgesteld dat de bijgevoegde leerstof geen betrekking had op de opleidingsonderdelen die verzoeker effectief in het verleden heeft gevuld en dat de verworven competenties – gezien het evolutief karakter van het fiscaal recht – niet langer actueel zijn. Verder acht de Raad een eenvoudige afwijzing van een intern beroep tegen een vrijstellingsbeslissing en de loutere bevestiging van de initiële weigering omdat het intern beroepsschrift niet voldoende inhoudelijk aan zou geven waarom er wel degelijk sprake is van een actueel en gelijkwaardig EVK – tegen de achtergrond van de belangrijke draagwijdte van de motiveringsverplichting van de beoordelende instantie in het kader van deze vrijstellingsbeslissingen – zoals blijkt uit het decreet en de van toepassing zijnde aanbevelingen en voorschriften van de Lissabonconventie niet voldoende gemotiveerd en niet redelijk.

Dit knelt des te meer gezien verwerende partij verzoeker op geen enkel moment in de initiële aanvraagprocedure, noch in de beroepsprocedure heeft gewezen op de niet toereikende/onvolledige documentatie in zijn aanvraagdossier en zij verzoeker evenmin heeft gevraagd om aanvullende stukken en documentatie aan te leveren. Zoals wordt aanbevolen in het kader van de Lissabonconventie ligt de eindverantwoordelijkheid⁴ omtrent het aantonen dat een aanvraag niet voldoet bij de beoordeelende instantie.⁵

De Raad is verder van oordeel dat uit het feit dat de EVK's van enkele jaren geleden dateren niet *ipso facto* en *an sich* volgt dat twee kwalificaties niet voldoende gelijkwaardig zijn om tot een vrijstelling te leiden. Een beslissing tot weigering van een vrijstelling die in hoofdzaak gesteund wordt op zulke grond, zonder enige verdere duiding – *in casu* van het niet actueel karakter binnen de inhoudelijke context van de verworven leerresultaten – is niet afdoende gemotiveerd. Zoals wordt aanbevolen in het kader van de Lissabonconventie, is het aan de beoordeelende instantie om een substantieel verschil aan te tonen⁶ en is een beslissing onvoldoende gemotiveerd ingeval een aanvraag enkel wordt afgewezen op basis van het actueel karakter zonder verdere onderbouwing of duiding binnen de context.⁷ De Raad benadrukt ook dat niet zozeer de concrete cursussen met de aangebrachte leerstof, maar wel de vooropgestelde leerresultaten/doelstellingen van de te vergelijken opleidingsonderdelen voorwerp uitmaken van een inhoudelijke vergelijking in het kader van vrijstellingsdossiers.

---

⁴ Art. III.3, §5 Lisbon Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region, 11 april 1997, <http://www.coe.int>: “*The responsibility to demonstrate that an application does not fulfil the relevant requirements lies with the body undertaking the assessment.*”.

⁵ Revised Recommendation on Criteria and Procedures for the Assessment of Foreign Qualifications (adopted by the Lisbon Recognition Convention Committee at its fifth meeting, Sèvres) and Revised Recommendation on Criteria and Procedures for the Assessment of Foreign Qualifications (adopted by the Lisbon Recognition Convention Committee at its fifth meeting, Sèvres, 23 June 2010), <http://www.coe.int>.

⁶ Revised Recommendation on Criteria and Procedures for the Assessment of Foreign Qualifications (adopted by the Lisbon Recognition Convention Committee at its fifth meeting, Sèvres, 23 June 2010), <http://www.coe.int>: “*37. Recognition of foreign qualifications should be granted unless a substantial difference can be demonstrated between the qualification for which recognition is requested and the relevant qualification of the State in which recognition is sought. In applying this principle, the assessment should seek to establish whether: (...)*”.

⁷ Revised Recommendation on Criteria and Procedures for the Assessment of Foreign Qualifications (adopted by the Lisbon Recognition Convention Committee at its fifth meeting, Sèvres, 23 June 2010), <http://www.coe.int>: “*40. Competent recognition authorities should be encouraged to focus on the learning outcomes, as well as the quality of the programme and to consider its duration as merely one indication of the level of achievement reached at the end of the programme. The assessment process should acknowledge that recognition of prior learning, credit transfer, different forms of access to higher education, joint degrees and life-long learning will all shorten the duration of some academic qualifications without diminishing the learning outcomes and a decision not to grant recognition should not be motivated by duration alone.*”.

De Raad is van oordeel dat de beslissing om geen vrijstelling toe te kennen *in casu* niet afdoende concreet werd onderzocht, zodat de beslissing als onvoldoende gemotiveerd en onredelijk voorkomt. De bevoegde instantie zal – indien zij van oordeel is dat de vrijstelling niet kan worden toegestaan – grondig moeten uitleggen – zo nodig op basis van nadere toelichting/documentatie van verzoeker – waarom, niettegenstaande de op het eerste gezicht inhoudelijke gelijkenissen wat de te verwerven competenties betreft, geen vrijstelling kan worden verleend.

Het middel is gegrond in de aangeven mate. De overige middelen dienen niet verder te worden onderzocht gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 18 mei 2018.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal uiterlijk tegen 7 september 2018 een nieuwe beslissing nemen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 26 juli 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.348 van 24 juli 2018 in de zaak 2018/185

In zake: Emily TEIRLYNCK
Woonplaats kiezend te 9960 Assenede
Oude Gentweg 45 C

Tegen: ARTEVELDEHOGESCHOOL
Woonplaats kiezend te 9000 Gent
Hoogpoort 15

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 29 juni 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 28 juni 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Stage 2’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 20 juli 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

De heer Luc Faes, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Stage 2’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde geen intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij aangetekend schrijven van 29 juni 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het vaste rechtspraak van de Raad is dat een beroep slechts ontvankelijk kan verklaard worden, nadat de interne beroepsprocedure uitgeput werd. Verzoekster stelde geen beroep in bij de interne beroepsinstantie. Verwerende partij verzoekt de Raad dan ook om dit verzoek onontvankelijk te verklaren.

Beoordeling

De Raad wijst erop dat, conform artikel II.285 Codex Hoger Onderwijs, het uitputten van het intern beroep een grondvoorwaarde is voor de ontvankelijkheid van het extern beroep bij de Raad.

De Raad stelt vast dat verzoekster in het verzoekschrift aangeeft in beroep te gaan tegen de studievoortgangsbeslissing genomen op 28 juni 2018 en de beslissing intern beroep genomen op: ‘geen verhaal’.

In het voorliggend dossier is echter geen intern beroepschrift noch een interne beroepsbeslissing toegevoegd.

Uit het dossier blijkt derhalve dat verzoekende partij geen intern beroep heeft ingesteld. Het bij de Raad ingestelde beroep is dan ook niet ontvankelijk.

Voor de goede orde en ten overvloede merkt de Raad wel op dat uit artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet volgt dat de beroepstermijn voor een voor beroep vatbare beslissing slechts begint te lopen wanneer op die beslissing of de individuele kennisgeving ervan de beroepsmogelijkheden en de modaliteiten van het beroep correct zijn vermeld.

De Raad herinnert eraan dat – sinds de inwerkingtreding van de wijziging op 1 oktober 2016 – artikel II.283, lid 2 van de Codex Hoger Onderwijs het volgende bepaalt (eigen onderlijning):

“De student stelt een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing in binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat op:

1° in het geval van een examenbeslissing: de dag na deze van de proclamatie;

2° in het geval van een andere studievoortgangsbeslissing: de dag na de kennisgeving van de genomen beslissing aan de student.”

De Raad stelt ten overvloede vast dat op het toegevoegde puntenrapport (stuk 2 van het administratief dossier van verwerende partij) duidelijk de interne beroepsprocedure, de beroepsmodaliteiten en de beroepstermijn correct zijn aangegeven.

Op het puntenrapport toegevoegd als stuk bij het verzoekschrift (gepubliceerd op 28 juni 2018 om 15u00 (dag van de proclamatie) staat echter verkeerdelyk een beroepstermijn van ‘vijf’ kalenderdagen vermeld. Zoals hoger gesteld, bedraagt de vervaltermijn sinds 1 oktober 2016 evenwel zeven kalenderdagen.

Ter zitting stelt verwerende partij dat de afdruk van het rapport met de vermelding van de niet correcte interne beroepstermijn werd vervangen door een correcte versie.

Vermits echter de beroepsmogelijkheden en –modaliteiten *prima facie* niet op regelmatige wijze aan verzoekster ter kennis lijken te zijn gebracht bij de bekendmaking van de examenresultaten op 28 juni 2018, heeft dit overeenkomstig artikel 35 Openbaarheidsdecreet in principe tot gevolg dat de termijn om het intern beroep in te stellen pas begint te lopen vier maanden na de kennisgeving van de beslissing. De termijn om rechtsgeldig intern beroep in te stellen, lijkt derhalve *prima facie* nog niet te zijn verstrekken.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 24 juli 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,

kamervoorzitter

Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.349 van 24 juli 2018 in de zaak 2018/187

In zake: Djellza SHALA
Woonplaats kiezend te 9990 Maldegem
39^e linielaan 4

Tegen: VESALIUSINSTITUUT
Woonplaats kiezend te 8400 Oostende
Leffingestraat 1

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 2 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 29 juni 2018 waarbij de verzoekende partij niet geslaagd werd verklaard voor de betrokken module.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 20 juli 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het schooljaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding HBO-5 Verpleegkunde.

Voor de betrokken module wordt verzoekende partij niet geslaagd verklaard.

Bij aangetekend schrijven van 2 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat, gezien hun HBO5-opleiding verpleegkunde ressorteert onder het secundair onderwijs, zij van mening zijn dat de decretale bepalingen uit de Codex Secundair Onderwijs en het decreet betreffende secundair na secundair en hoger beroepsonderwijs gelden (cf. intern schoolreglement). De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen lijkt volgens verwerende partij bijgevolg niet bevoegd voor het beroep dat de verzoekster instelt.

Beoordeling

De Raad onderzoekt (desnoods ambtshalve) of voorliggend beroepschrift ingesteld tegen een beslissing genomen door “het Vesaliusinstituut” binnen zijn bevoegdheid valt.

Uit het samenlezen van de artikelen II.285 en II.291 Codex Hoger Onderwijs en uit de algemene doelstelling van de betreffende Codex en meer bepaald het hoofdstuk III van titel V “De rechtspositie en medezeggenschap van de student” volgt dat de Raad enkel bevoegd is om kennis te nemen van beroepen tegen studievoortgangsbeslissingen betreffende het hoger onderwijs, ingesteld door studenten of daarmee gelijkgestelden. Uit het toepassingsgebied en het begrippenkader in de artikelen I.2., I.3, 59° en 69° van de Codex Hoger Onderwijs volgt bovendien dat enkel beslissingen van hogescholen en universiteiten en de erkende instellingen voor het post-initieel hoger onderwijs (art. I.2 §3) een studievoortgangsbeslissing zijn.

Verder stelt de Raad vast dat het Decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs van 30 april 2009 (*B.S.* 20 juli 2009) in artikel 50 bepaalt dat een opleiding van het hoger beroepsonderwijs wordt aangeboden in het kader van een samenwerkingsverband waar ook een hogeschool deel van uitmaakt als inhoudelijk coördinerende instelling. De administratief beherende instelling is steeds het centrum voor volwassenenonderwijs of een secundaire school. De cursist schrijft zich in aan de administratief beherende instelling. Het samenwerkingsverband, zoals bepaald in artikel 51 van hetzelfde decreet, staat in voor de gezamenlijke organisatie van opleidingen in het hoger beroepsonderwijs alsook het vastleggen van de gezamenlijke onderwijs- en examenregeling en het evaluatiereglement voor deze opleidingen.

De Raad stelt ook vast dat het Decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs van 30 april 2009 (*B.S.* 20 juli 2009) met ingang van 1 september 2019 wordt opgeheven door artikel 198 van het Decreet betreffende de uitbouw van de graduaatopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten van 4 mei 2018.

Bij dit decreet wordt in de Codex Hoger Onderwijs met ingang van 1 september 2019 geregeld dat wat betreft de hbo5-opleiding Verpleegkunde de administratief beherende instelling waar de cursist ook inschrijft de secundaire school blijft⁸.

Aangezien het voorliggend beroep klaarblijkelijk gericht is tegen een examenbeslissing van het Vesaliusinstituut, een beslissing van een klassenraad genomen door een school van het voltijds secundair onderwijs in het kader van het hoger beroepsonderwijs Verpleegkunde, een onderwijsinstelling die niet onder het systeem van rechtsbescherming van de Codex Hoger Onderwijs valt, is de Raad niet bevoegd.

Het bij de Raad ingestelde beroep is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 24 juli 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyvelt	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

---

⁸“Art. II.397. §1. ....

§2. (...) De administratief beherende instelling is altijd een secundaire school. De cursist schrijft zich in aan de administratief beherende instelling voor het totaal van de hbo5-opleiding. Op het vlak van financiering, subsidiëring en inschrijvingsgelden gelden de vigerende decretale en regelgevende bepalingen van de administratief beherende instelling. (eigen onderlijning)

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 8 augustus 2018

Arrest nr. 4.355 van 8 augustus 2018 in de zaak 2018/195

In zake: xxx

tegen:

ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Stijn Butenaerts
kantoor houdend te 1080 Brussel
Leopold II laan 180
alwaar woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 12 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 20 juni 2018 waarbij aan verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk Parcours – Solo 2’ een examencijfer van 8/20 wordt toegekend en van de beslissing van de beroepscommissie van 29 juni 2018 waarbij het intern beroep van verzoekster ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 8 augustus 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Barbara Speleers (*loco* advocaat Stijn Butenaerts), die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven als student in de opleiding Bachelor in de Audiovisuele Kunsten, afstudeerrichting Radio.

Voor drie opleidingsonderdelen behaalt verzoekster geen credit. Verzoekster wordt voor twee opleidingsonderdelen verwezen naar de tweede examenkans. Voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk parcours – Solo 2’ behaalt verzoekster een examencijfer van 8/20 en wordt de beslissing uitgesteld – een tweede examenkans is voor dit vak niet mogelijk.

Het examencijfer voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk parcours – Solo 2’ is de eerste bestreden beslissing.

De proclamatie vindt plaats op 20 juni 2018.

Op 26 juni 2018 dient verzoekster het volgende intern beroep in:

“Ik wil aantonen dat de score die ik voor persoonlijk parcours — Solo 2 kreeg, 8/20, geen correcte score is die bovendien niet kan verantwoord worden.

De eindscore wordt volgens de opdrachtomschrijving (document ‘opzet planning pp 2 bach’ te vinden op Canvas opgebouwd aan de hand van verschillende onderdelen: stage Bruzz /4, solo /6, XL Air/5 en Logboek /5.

- Voor het onderdeel stage haal ik 2/4. Dat is hoewel de toelichting erg summier is en weinig tot niet verwijst naar de evaluatiecriteria een terechte score. Ik heb gedaan wat ik moest doen, maar niets meer.
- Voor het onderdeel solo haal ik 1,8/6. De toelichting daarvoor ontbreekt op het scoreformulier. Het is waarschijnlijk niet makkelijk voor een docent om transparante evaluatiecriteria hiervoor te bepalen. Toch zijn die hier nodig en zouden die mij hier ook helpen, bv. om de keuze te maken of het nodig is om aanpassingen te doen na het beluisteren van de solo. Het was voor mij op het moment van beluisteren eind april niet helder, in de mondelinge feedback waren verschillende stemmen te horen, zowel positieve als negatieve. Meteen na het beluisteren heb ik uit de feedback onthouden dat het extremer moest. Ook toen de score aan mij werd bekend gemaakt was het niet duidelijk wat ik dan precies kon doen om dit stuk beter te maken. Op 01/06/18 is er mondeling kort over toegelicht toen ik de score kreeg van [L.D.M.], maar onvoldoende duidelijk: bv. dat humor moeilijk is, dat ‘een solo over een solo maken nooit een goed idee is’ (uitspraak die ik niet begrijp want dat was ook niet de bedoeling) en dat de solo een boodschap voor de toehoorders zou zijn, nl, dat ik zou willen stoppen met de opleiding, welke boodschap ik alvast niet in gedachten had. Ik tast dus nog steeds

in het duister over de score. Bovendien is ook niet te vinden aan welke criteria de solo moet voldoen om een voldoende te halen. Er is nergens op de elektronische leeromgeving een schriftelijke neerslag over de opdracht of de evaluatiecriteria terug te vinden.

- Voor het onderdeel XL-Air haal ik 2,5/5 (bijgesteld op basis van materiële vergissing t.o.v. scoreformulier in bijlage). De feedback is voornamelijk positief, ik krijg geen toelichting over hoe die score tot stand is gekomen en geloof dat ik daar een veel hogere score op verdien, dat deze score dus niet correct is. Ik heb aan zo goed als elke vergadering deelgenomen, heb in twee programma's meegewerkt of gepresenteerd, dat is meer dan in de ECTS-fiche omschreven staat als doel (*De student is in staat een bijdrage te leveren aan online radio XL Air, hetzij als bedenker hetzij als uitvoerder van een programma*). Tussentijds kreeg ik vooral positieve feedback hierover. Bovendien is de vooropgestelde werkwijze om tot die score te komen niet gevuld, het onderdeel peer to peer-evaluatie is niet gebeurd. Hier is dus sprake van een onregelmatigheid.
- Voor het onderdeel logboek haal ik 2/5, de feedback gaat vooral over motivatie (waarover niets in de evaluatiecriteria staat en wat bovendien geen competentie is, motivatie kan ervoor zorgen dat je de competenties behaalt, maar is geen competentie op zich) en daar waar het over het product gaat lijkt dat in globaliteit te voldoen, en ook voor bepaalde onderdelen meer dan te voldoen omdat ik meer deed dan gevraagd werd. Toch haal ik blijkbaar niet de minimumdoelen voor dit onderdeel. Ik denk dat deze score niet correct is.

Een goede toets is valide en betrouwbaar, en de docent hoort transparant te zijn in de communicatie vooraf (hoe wordt de score opgebouwd, welke criteria bepalen of ik voldoe aan de vooropgestelde doelen) en achteraf (hoe is mijn score tot stand gekomen, welke criteria bepalen dat ik niet voldoe aan de vooropgestelde doelen).

Ik wil iets zeggen over het gebrek aan transparantie:

- In de opdrachtomschrijving staan de criteria vermeld, doch niet wat een minimuminvulling is om te slagen. Mijn logboek beantwoordt aan de meeste criteria, en hier en daar aan meer, en toch slaag ik niet. Een heldere toelichting over waarom ik voor dat onderdeel 2/5 heb is er niet, Er is dus noch transparantie vooraf, noch achteraf.
- In de opdrachtomschrijving staat hoe de score voor XL Air tot stand komt. Ik krijg geen antwoord op mijn vraag naar toelichting over mijn score op dat onderdeel, nl. 2,5/5. Bovendien is peer to peer-evaluatie niet gebeurd, terwijl dat volgens de opdrachtomschrijving zou moeten gebeurd zijn. De docent heeft nooit laten weten dat dit om één of andere reden niet zou gebeuren.
- In het laatste tussentijds begeleidingsgesprek (01/06/18) maant de docent mij aan om mijn logboek nog wat te verbeteren en opnieuw in te dienen. Ze vermeldt dat het ‘met de hakken over de sloot zal zijn, kantje boordje’ voor persoonlijk parcours. De uiteindelijke totaalscore, 8/20, ligt een eind van ‘slagen met de hakken over de sloot’.

- De criteria voor het onderdeel solo zijn niet helder omschreven, noch helder toegelicht achteraf hoe het stuk dat ik indiende er niet aan voldoet.
- In geen enkel tussentijds gesprek vraagt de docent mij of ik nog wel gemotiveerd ben. Ze geeft geen enkele keer de bedenking dat ik misschien moet stoppen. In het gesprek van 20/06 zegt ze mij dat de boodschap is dat ik moet stoppen, en dat alle docenten dat vinden.
Dat is niet terug te zien in mijn rapport.
- In het gesprek van 20/06 zegt de docent mij dat ik dit cijfer als ‘een symbolisch cijfer’ moet bekijken. Ik wil zeker de boodschap die de docent mij daarmee wil geven erkennen (ik kom weinig gemotiveerd over en heb te weinig hard gewerkt dit academiejaar), maar elk punt, of het nu symbolisch is of niet, moet kunnen verantwoord worden. Dat is de opdracht voor elke onderwijsinstelling. Of je slaagt of niet kan geen willekeur zijn.

Verder wil ik iets kwijt over betrouwbaarheid:

- Een goede toets is betrouwbaar, dat wil zeggen dat een andere beoordelaar voor de toets tot hetzelfde oordeel zou moeten komen. Duidelijke beoordelingscriteria zijn daarvoor essentieel. De vage criteria voor dit opleidingsonderdeel maken dat het niet zo waarschijnlijk is dat andere beoordelaars tot dezelfde score zouden komen.
- Als de toets betrouwbaar is wil dat ook zeggen dat alle studenten volgens dezelfde criteria beoordeeld worden. Ik heb de indruk dat zowel voor het logboek als voor het onderdeel XL Air de vage criteria voor mij erg streng worden toegepast, ik vraag me af of die criteria voor alle studenten op dezelfde manier zijn toegepast. Het feit dat ze vaag zijn stelt me hierin niet gerust. In bijlage vindt u het geanonimiseerde logboek (op vraag van de student zonder stageverslag) van een student die voor dit onderdeel 5/5 haalt, terwijl deze student geen reflectie over XL Air indient, noch een terugblik op de meest bijgebleven culturele activiteit of de lezing of boek die deze student het meest fascineerde. Ik diende wel een reflectie in, waarin ik de zelfevaluatie op mijn doelstellingen vergat maar de rest wel deed. Ik diende tevens de terugblikken niet in, net als deze student. In logboeken van andere studenten is hetzelfde te zien, maar die vindt u niet in bijlage omdat betrokken studenten voorlopig geen toestemming gaven om dit te gebruiken.

Bovendien komt wat over evaluatie in de ECTS-fiche (in bijlage) staat niet overeen met wat daarover in de opdrachtomschrijving staat. Het maakt het erg verwarring voor studenten en is opnieuw een onregelmatigheid.

Ik ben enkele keren bij de ombuds langs geweest met deze vragen en bedenkingen. De ombuds kan in dit geval echter geen goed advies geven, omdat hij betrokken was bij de evaluatie van dit opleidingsonderdeel: hij was aanwezig op de beluistering van de solo's en gaf ook mee feedback. Zelfs al zou hij nog geen punten gegeven hebben, dan nog maakt dat dat hier van neutraliteit en onpartijdigheid, wat essentieel is voor een ombuds, geen sprake kan zijn.

In bijlage vindt u het evaluatiedocument dat ik kreeg van [L.D.M.]. U zal zien dat de score daar nog 7,3 bedraagt, terwijl die intussen is aangepast naar 8,3/20. Dat deed [L.D.M.] naar aanleiding van een materiële vergissing. Ik kreeg geen aangepast scoreformulier meer.

Ik kreeg het oorspronkelijke scoreformulier (In bijlage) van [L.D.M.] via mail. Toen ik extra uitleg vroeg over het onderdeel XL Air en hoe dat punt tot stand was gekomen kreeg ik die niet. Ze negeerde deze vraag (mailverkeer in bijlage) In het gesprek met de ombuds en [L.] op 25/06/18 zei ze de vraag niet te begrijpen, maar ze vroeg ook geen extra uitleg over wat ik dan bedoelde met mijn vraag. Ik denk dat de vraag helder genoeg was. Het is vreemd als een docent niet aan de materiële motiveringsplicht voldoet. Dat wekt argwaan op, waarna ik samen met mijn ouders alles wat grondiger ben gaan onderzoeken.”

Verzoeksters beroep wordt door de centrale klachtencommissie ontvankelijk verklaard en voor behandeling ten gronde voorgelegd aan de departementale beroepscommissie.

Op 29 juni 2018 beslist de beroepscommissie om het intern beroep ongegrond te verklaren. Deze beslissing is als volgt gemotiveerd:

“(…)

Stage

Ook de beroepscommissie komt net zoals de student tot de conclusie dat dit cijfer terecht is: 2/4.

Solo

De beroepscommissie stelt vast dat het de bedoeling is van de afstudeerrichting Radio om studenten op te reiden tot zelfstandig denkende makers. In de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel waarvan sprake in dit beroep wordt dit heel duidelijk geformuleerd. De opdracht is bewust vrij gehouden omdat op die manier studenten de kans krijgen om naast opgelegde werkstukken, ook een persoonlijk parcours te ontwikkelen in deze solo. De opdracht met name is “maak een auditief werk dat betrokken is op de maatschappij, relevant is voor de luisteraar en ook redelijk en eigenzinnig is”. Bijkomende criteria hierbij zijn: goede opnames, goede montages, verzorgde uitspraak en toon, juist gebruik van muziek, volumes en balans, akoestiek, etc...

Die solo's werden met alle studenten van radio samen beluisterd en geëvalueerd door zeven praktijkdocenten. De studenten kregen mondelinge feedback in een open en kritische sfeer. Deze mondelinge feedback behoort tot de lange traditie aan het RITCS waardoor feedback heel direct wordt.

Een artistiek werkstuk beoordelen gebeurt wel degelijk vanuit referentiekaders waar kwaliteitseisen de toets uitmaken. Deze referentiekaders en kwaliteitseisen krijgen de studenten mee In alle opleidingsonderdelen van het curriculum. Studenten die deze

gezamenlijke feedbackmomenten meemaken weten wat van hen wordt verwacht en hoe er beoordeel[d] wordt.

De solo die [verzoekster] presenteerde, week af van het laatste idee waar zij over sprak tijdens de afspraken Persoonlijk Parcours met de titularis. Begeleiding en feedback zijn daardoor onmogelijk geweest. Hier volgt de korte samenvatting van de feedback die [verzoekster] kreeg op de solo-tweedaagse:

[Verzoekster] heeft geprobeerd om een humoristische kijk te geven op ‘uitstelgedrag’. Dat probleem bestaat helaas echt, en er werd haar de raad gegeven om de overdrijving als stijlfiguur te gebruiken, om ook het probleem zelf sterk uit te vergroten of er één zelf te creëren. In fictie kan alles. Er werd ook geopperd om het idee verder door te trekken en bijvoorbeeld niet alleen de geïnterviewde maar ook de interviewer zelf aan uitstelgedrag te laten lijden. In de vorm was het een parodie op een emo-reportage. Een goede aanzet, maar het werkte op de duur niet meer omdat er geen evolutie in zat. Omdat we wisten dat [verzoekster] zelf ook bij het maken van haar solo is blijven uitstellen, verwees ze (bewust of onbewust) ook naar haar eigen werk. Een solo over het maken van een solo is helaas niet relevant voor een luisterraar buiten de context van de solo-tweedaagse. De opnames van [verzoekster] waren technisch ondermaats, er zat veel ruis op en haar vragen als interviewer klonken in een andere ruimte.

De zeven aanwezig praktijkdocenten kwamen tot een unaniem cijfer voor [verzoekster] op haar solo van drie op tien.

De beroepscommissie wordt verder geïnformeerd over het feit dat studenten dit jaar de kans kregen om na de feedback hun werk nog te herwerken en opnieuw in te sturen binnen de twee weken. Een mislukt experiment is niet noodzakelijk een mislukte solo als je ervan leert. Alle studenten zijn van deze mogelijkheid schriftelijk op de hoogte gebracht. [Verzoekster] heeft die kans niet aangegrepen en heeft haar solo niet herwerkt.

De beroepscommissie komt dus tot de conclusie dat er geen reden is om het cijfer dat is toegekend door zeven praktijkdocenten voor dit deel van het opleidingsonderdeel, met name 1,8/6, te veranderen.

XL-Air

Samengevat kan je stellen de doelstelling van hun werk bij AL-Air erop neer komt dat de student programma-ideeën kan bedenken en uitwerken en dat hij/zij op die manier hoorbaar vorderingen maakt in het vinden van een persoonlijke, een eigen artistieke stem op radio (in casu XL Air). Inhoudelijk fungeert deze radiozender als een labo waar de student kan experimenteren en waar hij/zij het jaar door een interne stage kan lopen. De vorderingen die hij/zij maakt moeten dan ook nog genoteerd worden in het logboek (zie verder).

De beroepscommissie moet vaststellen dat in het logboek van [verzoekster] geen notities of reflecties terug te vinden zijn over wat ze doet op XL Air.

Zij is daarop aangesproken door de titularis in de geplande luistersessies en op de andere afspraken. De titularis evalueerde daarin de programma's 'Nouvelle Vague' en 'Als hij maar geen radiomaker wordt'. Blijkt ook dat zij [] zelf nooit proactief feedback heeft gevraagd hierover. Er blijkt wel dat het 2-wekelijkse programma 'Als hij maar geen

radiomaker wordt' sterk is begonnen, met een prima online aanwezigheid, maar dat in het 2^e semester lieten de makers steken lieten vallen en dat er maar 1 uitzending nog op de site is gekomen. De beroepscommissie moet vaststellen dat er geen verbetering kwam eenmaal [verzoekster] daarop is aangesproken en dat wijst volgens de commissie op een gebrek aan een verantwoordelijke professionele houding, die nodig is om binnen de structuur van een radiozender te werken.

De beroepscommissie stelt vast dat van de studenten voor dit deel ook over elkaar kunnen reflecteren (peer-to-peer evaluatie) wat hun functioneren alleen maar ten goede komt. Deze methode van evalueren heeft echter geen invloed op de punten.

De beroepscommissie moet daaruit concluderen dat [verzoekster] zichzelf nooit artistiek of inhoudelijk heeft uitgedaagd op XL-Air en dat het cijfer voor dit onderdeel dus zeker verantwoord is, met name net voldoende, de helft van de punten of 2,5/5.

Logboek

Onderdeel van het logboek zijn twee goed onderbouwde ideeën voor een solo. De commissie moet vaststellen dat [verzoekster] op de dag van afspraak 19 en 20 december 2017 geen goed onderbouwde solo-ideeën had, enkel niet-voldragen vage plannen. Dat bleek zo in haar logboek en dat bleek ook op de afspraak.

Bij de volgende afspraak in maart ontbraken de 3 elementen (definitief idee, research en werkplanning) volledig. Daarop werd ze aangesproken door de titularis.

Een ander belangrijk element in het logboek is het vinden van een eigen artistieke stem en met dit doel worden een aantal duidelijke opdrachten gegeven, waaronder een lijst van 5 boeken opstellen (fictie en non-fictie) en een lijst van 5 culturele producties die de student aan het begin van het jaar in het logboek noteert. Als een eerste aanzet en stimulans om ook daadwerkelijk boeken en producties te gaan ontdekken. De commissie kan vaststellen dat de lijstjes wel degelijk gemaakt zijn. De culturele producties heeft [verzoekster] inderdaad bijgewoond en van commentaar voorzien. De bespreking van de boeken ontbreekt volledig, zowel fictie als non-fictie. Wat voor de commissie ook wel duidelijk wordt is dat [verzoekster] op geen enkel moment inspanningen heeft gedaan om haar blik buiten Gent te richten en zoals explicet hiervoor wordt gevraagd ook interesse te tonen voor Brussel of een wereld die buiten de haar bekende culturele milieus valt.

De commissie moet vaststellen dat zij te weinig moeite deed voor het vinden van een eigen boeide stem. Gedurende het volledige academiejaar is daar ook geen vordering in gemaakt.

Beslissing

Uit het onderzoek dat de beroepscommissie voerde naar de manier waarop [verzoekster] is beoordeeld voor dit opleidingsonderdeel is geen enkel argument opgedoken dat ertoe zou leiden om het punt te herzien. [Verzoekster] presteerde onvoldoende en het cijfer acht als optelsom van de quatering op de verschillende onderdelen blijft behouden.”

Dit is de tweede thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de initiële studievoortgangsbeslissing.

Verzoekende partij gaat in haar wederantwoordnota op deze ontvankelijkheidsexceptie niet in.

Beoordeling

Of een initiële studievoortgangsbeslissing zoals een examenbeslissing in de huidige stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 46, §5 van het algemeen examenreglement van de verwerende partij dat de departementale beroepscommissie de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt of herziet.

Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

Het beroep is onontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. Ten gronde

Eerste middel

Verzoekster steunt een eerste middel op de formelemotiveringsplicht en het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster duidt vijf grieven aan die volgens haar door de beroepscommissie niet werden beantwoord.

Ten eerste is de evaluatie niet gebeurd overeenkomstig de ECTS-fiche: de verdeling tussen observatie (60%) en werkstuk (40%) blijkt nergens uit, en het is onduidelijk waarom de peer-to-peer-evaluatie in de quotering is opgenomen wanneer zij, zoals de beroepscommissie stelt, geen invloed heeft op de punten.

Ten tweede stelt verzoekster dat de opdrachtomschrijving en de evaluatiecriteria voor het onderdeel Solo niet op de elektronische leeromgeving te vinden zijn. Tevens stelt zij dat zij alle feedbackmomenten heeft bijgewoond, maar dat het onduidelijk blijft naar welke referentiekaders en kwaliteitseisen er wordt verwezen.

Ten derde antwoordt de beroepscommissie niet op de grief dat de ombud bij de evaluatie van het opleidingsonderdeel was betrokken en zich bijgevolg niet neutraal en onpartijdig kon opstellen.

In vierde orde stipt verzoekende partij aan dat er vragen blijven over de betrouwbaarheid van de evaluatie. Zij verwijst in het bijzonder naar de quotering van 5/5 voor een medestudent wiens logboek volgens verzoekster dezelfde tekortkomingen vertoonde.

Ten slotte stelt verzoekster dat de docent weigerde om feedback te geven en dat de beroepscommissie de eerste is die een begin van feedback geeft, zonder evenwel in te gaan op de vraag naar de redenen achter de houding van de docent.

In haar antwoordnota betwist verwerende partij de aanspraken van verzoekster.

Inzake de eerste grief, gaat verwerende partij vooreerst in op het beweerde verschil tussen de beoordeling zoals vermeld in de ECTS-fiche en de werkelijke quotering. Ter zake stelt verwerende partij dat het niet zo is dat het onderdeel ‘evaluatiemomenten’ zoals vermeld in de ECTS-fiche niet in overeenstemming is met de quotering zoals verduidelijkt in voormeld document ‘Opdrachtomschrijving Persoonlijk Parcours 2 BACH’. In de ECTS-fiche (stuk 1.C administratief dossier) worden de volgende evaluatiemomenten voorzien:

“Evaluatie(s) voor de eerste examenkans:

Moment	Vorm	%	Opmerking
- Buiten de examenweken: Permanente evaluatie	Observatie	60,00	
- Buiten de examenweken: Permanente evaluatie”	Werkstuk	40,00	

Hieruit blijkt naar oordeel van verwerende partij dat er buiten de examenweken in een permanente evaluatie wordt voorzien, waarbij de quotering voor 60% gebeurt op basis van observatie en voor 40% op basis van het werkstuk. Dit geldt volgens verwerende partij uiteraard voor geheel van de verschillende onderdelen van het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk parcours - Solo 2’ (solo, stage, XL Air en Logboek), die aldus alle worden beoordeeld op de hierboven vermelde wijze en waarbij de in totaal te verdienen 20 punten worden opgesplitst in 6 punten voor de ‘solo’, in 4 punten voor de ‘stage Bruzz’, in 5 punten voor ‘XL Air’ en in 5 punten voor het ‘logboek’. Bij het opleidingsonderdeel XL AIR wordt daarbij enkel nog op bijkomende wijze gespecificeerd dat er in het kader van voormelde evaluatiewijze rekening zal worden gehouden met onder meer ‘de peer tot peer-evaluatie, de luistersessies, de doelstellingen en het eindverslag’.

Bovendien stelt verwerende partij dat verzoekster ook in de bestreden beslissing duidelijk kon lezen wat er van haar werd verwacht en dat zij daarbij op duidelijke en afdoende wijze werd ingelicht over wanneer de verschillende evaluaties zouden gebeuren, evenals over de wijze waarop en op grond van welke exacte criteria de beoordeling zou geschieden. De kritiek van verzoekster dat de referentiekaders en kwaliteitseisen waarnaar wordt verwezen niet op duidelijke of heldere wijze aan de studenten worden meegegeven en dat het verzoekster aldus ook onmogelijk was om een opdracht tot een goed einde te brengen, is volgens verwerende partij dan ook onjuist en weinig ernstig. Verwerende partij voegt daar nog het volgende aan toe:

“Wat de betreffende referentiekaders en kwaliteitseisen betreft, worden deze zoals in elk artistiek onderwijs gedurende de loop van de opleiding meegegeven, in alle lessen, zowel de praktijkvakken als de theoretische en de kunsthistorische vakken. Nationale en internationale audioproducten worden in de lessen of op andere gezamenlijke luistermomenten besproken evenals het eigen werk van de studenten en van hun peers wordt er beluisterd en besproken. De docenten, allen ervaren in hun vakgebied, geven alsdan mondeling aan wat de kwaliteiten van een productie zijn, wat er werkt, wat er beter kan of moet, waar de sterktes of zwaktes zitten. De docenten maken hierbij gebruik van of verwijzen naar naslagwerken of syllabi. Daarnaast worden de studenten uiteraard ook

nog de weg gewezen naar de mobo, de mediabibliotheek van het RITCS, alwaar de zij vakliteratuur kunnen raadplegen. De studenten hebben tevens toegang tot de site van de radio-opleiding ('<https://radiorritcs.be>') waar ze bachelor- en masterproeven kunnen beluisteren en toegang tot het grote archief van het RITCS ('<https://archive.ritcs.be>'). Er worden aldus heel veel mogelijkheden ter beschikking gesteld van de studenten om dat referentiekader op te bouwen doch de student dient uiteraard ook wel enige moeite daarvoor te doen.

Voor wat de solo betreft staat er ook uitdrukkelijk in de 'Opdrachtomschrijving Persoonlijk Parcours 2 BACH' vermeld, dat er van de student wordt verwacht om tegen de derde afspraak in december reeds 2 solo-ideeën te kunnen schetsen en dit op een goed onderbouwde wijze. Verzoekster heeft aan deze opdracht niet voldaan en had tegen dan enkel nog maar een aantal niet voldragen vage plannen, zoals ook blijkt uit haar logboek (zie stuk IV.B, p. 6) en de afspraak die zij hierover had met haar docente. Vervolgens werd van de student verwacht om tegen de vierde afspraak in maart hun definitief idee voor hun solo te presenteren met bijhorende werkplanning en research daarover. Ook deze drie elementen ontbraken volledig bij verzoekster tegen de voorziene afspraak in maart.

Verzoekster werd hierop dan ook aangesproken door haar docent. Vervolgens heeft de docent hierover ook uitvoerig met verzoekster gepraat en mee met haar op een constructieve wijze gezocht naar welke richting verzoekster dan wel wou uitgaan met haar solo. Op geen enkel moment heeft verzoekster te kennen gegeven dat de criteria voor de solo haar niet duidelijk waren.

Uiteindelijk week de solo die verzoekster heeft uitgevoerd af van haar oorspronkelijke ideeën en heeft verzoekster ook niet zelf nog het initiatief genomen om enige feedback daarbij te verkrijgen.

Tenslotte, wenst verweerde ook nog te benadrukken dat verzoekster evenmin de bijkomende kans heeft aangegrepen om na de uitvoering van haar solo deze nog te herwerken op grond van de verkregen feedback en dan opnieuw in te sturen binnen de termijn van twee weken. Dit aspect werd eveneens in aanmerking genomen bij de eindbeoordeling van dit onderdeel (zie ook stuk IV.C).

Deze kans die aan de studenten werd gegeven om hun solo te herwerken, werd eerst bij het begin van de tweedaagse voor de hele groep mondeling meegedeeld aan alle studenten hetgeen nadien op het einde ook nog eens explicet werd herhaald. Van deze mogelijkheid tot herwerking werd er tenslotte ook nog een herinneringsmail verstuurd naar elke student (zie stuk IV.D)."

Met betrekking tot de peerevaluatie antwoordt verweerde partij dat een dergelijke evaluatie inherent deel uitmaakt van de XL Air-cultuur. Alzo geven studenten elkaar voortdurend feedback, zijn zij elkaar producer of eindredacteur en kijken zij toe op vorm en inhoud van elkaar programma's en van de zender als geheel. Dit gebeurt mondeling en maakt in de opleiding radio deel uit van het leerproces (naast de reguliere lesmomenten). Verweerde partij besluit ter zake dat de beroepscommissie terecht heeft overwogen dat een dergelijke evaluatie alleen maar het functioneren van de student ten goede komt, maar dat deze vorm van evalueren tegelijk geen invloed heeft op de uiteindelijke punten die er door de docent aan de student

worden gegeven. Dat een dergelijke evaluatie niet zou hebben plaats gevonden zoals verzoekster voorhoudt in haar verzoekschrift, is volgens verwerende partij niet correct.

Ten aanzien van de tweede grief, omtrent de mededeling van de opdrachtomschrijving en de evaluatiecriteria voor het onderdeel Solo, repliceert verwerende partij dat overeenkomstig artikel 10, §§1 en 2 van het algemeen examenreglement, voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk parcours – Solo 2’ in de ECTS-fiche niet enkel een duidelijke omschrijving wordt weergegeven van zowel de doelstellingen als de inhoud van het opleidingsonderdeel, maar dat daarin ook de evaluatieform van het opleidingsonderdeel is vastgelegd. Daarnaast werd er aan elke student ook nog een bijkomend document ‘Opdrachtomschrijving Persoonlijk Parcours 2 BACH’ (stuk IV.A administratief dossier) bezorgd, net opdat de student precies zou weten wat er van hem of haar wordt verwacht, op welke momenten er feedback (zowel schriftelijk als mondeling) zal worden gegeven en op welke wijze het geheel zal worden geëvalueerd.

Wat de derde grief betreft inzake de rol van de ombud, repliceert verwerende partij dat de ombud wel op een objectieve, neutrale en onpartijdige wijze de nodige en relevante informatie aangaande de mogelijkheden inzake beroep en de te volgen procedure aan verzoekster heeft kunnen meedelen. Vermits de ombud inderdaad ook personeelslid is van verzoeksters opleiding, heeft hij zich onthouden om als ombud in de beroepscommissie te zetelen.

Met betrekking tot de aangehaalde betrouwbaarheid van de evaluatie in het licht van de score van 5/5 in hoofde van een medestudent die volgens verzoekster evenmin volledig aan de opdrachtomschrijving voldeed (vierde grief), antwoordt verwerende partij het volgende:

“De opmerkingen van verzoekster over haar logboek en de verwijzing daarbij naar het logboek van een medestudent kunnen evenmin in aanmerking genomen worden. De evaluatiecriteria hiervoor worden zowel in de ECTS-fiche als in de ‘Opdrachtomschrijving Persoonlijk Parcours 2 BACH’ op duidelijke wijze aangegeven. Zo wordt in de ECTS-fiche uitdrukkelijk het volgende opgenomen:

“De student maakt een begin met het vinden van de eigen artistieke stem. Een aan de school verbonden platform, XL Air, fungeert als labo waar de student kan experimenteren en waar hij/zij het hele academiejaar intern stage loopt. Bij de stadsradio van Bruzz volgt hij/zij een korte oriënterende externe stage. De student noteert zijn/haar vorderingen en bevindingen en in een logboek. De student dompelt zich verder onder in het culturele leven in Brussel en brengt ook daar in het logboek verslag van uit.

De student maakt een ‘solo’, een persoonlijk werkstuk dat hij/zij confrontereert met een publiek.

De student krijgt bij dit alles, in individuele ontmoetingen, begeleiding en feedback.”

(eigen onderlijning)

In de ‘Opdrachtomschrijving Persoonlijk Parcours 2 BACH’ wordt ter zake het volgende toegelicht:

“Je krijgt, in individuele ontmoetingen, begeleiding en feedback op één van de volgende items:

*Het logboek: culturele activiteiten en uitingen zoals film, tentoonstelling, dans, theater, literatuur worden door jou genoteerd en van commentaar voorzien.
(...)*

WAT WORDT ER VAN JOU VERWACHT?

Dat je met een open geest én gedisciplineerd op zoek gaat naar cultuuruitingen en dat je je bij de keuzes die je maakt laat verrassen en uitdagen. Ga voor het avontuur en de nieuwsgierigheid in plaats van voor de veilige opties,

Op die manier kan je groeien, vakinhoudelijk én persoonlijk.

Op die manier wordt je geest gevoed voor een hopelijk boeiende solo en interessante programma's op XL AIR.

LOGBOEK

Een elektronisch logboek waarin de neerslag van jouw persoonlijk parcours terug te vinden is: je ideeën voor solo's, lijst van de voorstellingen en activiteiten, boeken die je hebt gelezen, je deelname aan programma's op XL AIR etc.

Je stuurt maandelijks je logboek door (via Canvas) én brengt bij elke afspraak je logboek mee. Het is de basis van het gesprek waarin je reflecteert over wat je hebt gezien, gelezen, beleefd en geleerd.

(...)

AFRONDING PP - bereid dit schriftelijk voor!

- *XL Air - doelstellingen zelfevaluatie & wat heb je gerealiseerd op XL AIR? Op welke realisatie van jou op XL AIR ben je trots? Wat zou je anders hebben willen doen op XL*
- *Logboek:* .
*Welke culturele activiteit is ie het meeste bijgebleven en waarom?
Wetenschap/non-fictie: welke lezing of boek of feit heeft je gefascineerd en waarom?”*

(eigen onderlijning)

Er dient hierbij te worden benadrukt dat verzoekster ook voor dit onderdeel totaal niet voldeed aan wat er van haar werd verwacht.

Vooreerst dient opgemerkt dat verzoekster nagelaten heeft om zoals opgedragen maandelijks haar logboek (via Canvas) door te sturen. Voor verschillende maanden (januari, februari en april) heeft verzoekster geen logboek ingediend.

Voorts, bevat het logboek van verzoekster ook inhoudelijk niet de vereiste invullingen en reflecties. Zoals hierboven aangegeven werd van de student verwacht om met een open geest én gedisciplineerd op zoek te gaan naar cultuuruitingen en dat zij zich bij hun keuzes zouden laten verrassen en uitdagen. Dienaangaande werd er door de docent

meerdere uitdrukkelijke opdrachten gegeven, waaronder het opstellen van een lijst van 5 boeken (fictie en non-fictie) en een lijst van 5 culturele producties die de student aan het begin van het jaar in het logboek noteert. De betreffende lijsten heeft verzoekster wel gemaakt en de culturele producties heeft verzoekster tevens bijgewoond en vervolgens van de nodige commentaar voorzien in het logboek. Over de gelezen boeken, zowel fictie als non-fictie, is in het logboek evenwel niets terug te vinden, Daarnaast werd er door de docent gevraagd aan verzoekster om ook buiten het haar bekende culturele milieu van Gent te kijken en haar blik te verruimen, met name naar Brussel (zoals overigens vooropgesteld in de ECTS-fiche), naar iets wat ze nog niet kent, naar een wereld daarbuiten, naar comedy, sport, etc. Niettegenstaande verzoekster meermaals te kennen gaf dat ze dit ook wel nog zou doen, heeft zij dit niet gedaan.

Verzoekster heeft bijgevolg duidelijk te weinig moeite gedaan voor en te weinig vorderingen gemaakt in het vinden van een boeiende artistieke stem, hetgeen nochtans ook één van de hoofddoelstellingen van het opleidingsonderdeel “Persoonlijk parcours – Solo 2” uitmaakt.

Verzoekster heeft in het logboek evenmin haar doelstellingen geëvalueerd noch heeft zij een eindevaluatie gemaakt van haar persoonlijk parcours niettegenstaande dit evenzeer uitdrukkelijk werd gevraagd aan elke student (cf. p. 2 van de ‘Opdrachtomschrijving Persoonlijk Parcours 2 BACH’: *“Welke culturele activiteit is je het meeste bijgebleven en waarom? Wetenschap/non-fictie: welke lezing of boek of feit heeft je gefascineerd en waarom?”*).

Anderzijds, herhaalt verweerster dat er met het vak ‘persoonlijk parcours’ beoogd wordt dat elke student zijn artistieke persoonlijkheid kan ontwikkelen. Het gaat derhalve om het afleggen van een ‘persoonlijk traject’ dat uiteraard anders is voor elke student, hetgeen overigens de vergelijking met een logboek van een medestudent tevens onmogelijk maakt.

Het logboek van een student is de basis van het gesprek dat de docent heeft met diens studenten. Deze gesprekken zijn dan ook cruciaal bij de beoordeling van dat logboek, zoals met name: hoe reflecteert de student op wat hij schrijft in zijn logboek? Hoe evolueert hij? Wat leert hij? Welke stappen zet hij? Tot welke inzichten komt hij? Dit aspect is uiteraard anders bij elke student, zodat enige vergelijking van logboeken an sich niet nuttig noch relevant is.

Gelet op het voormelde, oordeelde de departementale beroepscommissie in haar beslissing d.d. 29 juni 2018 inzake het onderdeel ‘logboek’ dan ook terecht als volgt (zie stuk III, D-p.3):

“Onderdeel van het logboek zijn twee goed onderbouwde ideeën voor een solo. De commissie moet vaststellen dat [verzoekster] op de dag van afspraak 19 en 20 december 2017 geen goed onderbouwde solo-ideeën had enkel niet-voldragen vage plannen. Dat bleek zo in haar logboek en dat bleek ook op de afspraak. Bij de volgende afspraak in maart ontbraken de 3 elementen (definitief idee, research en werkplanning) volledig. Daarop werd ze aangesproken door de titularis.

Een ander belangrijk element in het logboek is het vinden van een eigen artistieke stem en met dit doel worden een aantal duidelijke opdrachten gegeven, waaronder een lijst van 5 boeken opstellen (fictie en non-fictie) en een lijst van 5 culturele producties die de student aan het begin van het jaar in het logboek noteert. Als een eerste aanzet en stimulans om ook daadwerkelijk boeken en producties te gaan ontdekken. De commissie kan vaststellen dat de lijstjes wel degelijk gemaakt zijn. De culturele producties heeft [verzoekster] inderdaad bijgewoond en van commentaar voorzien. De besprekking van de boeken ontbreekt volledig, zowel fictie

als non-fictie. Wat voor de commissie ook wel duidelijk wordt, is dat [verzoekster] op geen enkel moment inspanningen heeft gedaan om haar blik buiten Gent te richten en zoals explicet hiervoor wordt gevraagd ook interesse te tonen voor Brussel of een wereld die buiten de haar bekende culturele milieus valt. De commissie moet vaststellen dat zij te weinig moeite deed voor het vinden van een eigen boeiende stem. Gedurende het volledige academiejaar is daar ook geen vordering in gemaakt.”

(eigen onderlijning)

Inzake de vijfde grief, aangaande de feedback door de docent, stelt verwerende partij dat het argument niet meer ter zake dienend is, daar de vereiste motivering werd gegeven door de beroepscommissie, wier beslissing in de plaats is gekomen van de initiële studievoortgangsbeslissing.

In haar wederantwoordnota voert verzoekende parten ten aanzien van deze geschilpunten nog het volgende aan:

“1. Het onderdeel evaluatie op de ECTS-fiche en de evaluatie zoals die gebeurd is. Paragraaf 2.2.4 herhaalt enkel de tegenstelling tussen wat in de ECTS-fiche staat en wat gebeurd is, zonder toe te lichten hoe en waar dan 60% observatie wordt beoordeeld, en hoe en waar 40% werkstuk wordt beoordeeld. Niet elk van de uiteindelijk beoordeelde onderdelen omvat observatie net zoals niet elk onderdeel werkstuk omvat. Ook de vraag over de relevantie van het opnemen van het onderdeel peer-to-peer-evaluatie blijft onbeantwoord.

2. Uit paragraaf 2.2.5 blijkt onvoldoende waar een student het referentiekader en beoordelingscriteria kan vinden. Uiteraard doe ik moeite om die helder te krijgen en slaag ik daar ook voor de meeste opleidingsonderdelen in. Ze zijn voor mij voor dit opleidingsonderdeel onvoldoende explicet gemaakt waardoor ze met willekeur lijken te worden toegepast. Ik blijf dus vragen waar ik die helder kan vinden voor dit opleidingsonderdeel.

3. In paragraaf 2.2.6 wordt niet ingegaan op mijn vraag over een medestudent die het maximum van de te behalen punten haalt en toch niet aan alle criteria uit de opdrachtomschrijving voldoet, wat mij doet vermoeden dat er met willekeur beoordeeld wordt. Het bewijsmateriaal was toegevoegd aan het intern beroep.

4. (...)

5. In paragraaf 2.2.8 wordt beschreven dat de ombudsman op een neutrale, onpartijdige en objectieve wijze informatie mededeelde, wat ik betwist aangezien hij tijdens het gesprek zijn beoordelingsboek bovenhaalde en me erop wees dat mijn onderdeel ‘solo’ slecht was en hij dat ook vond. Hij raadde me aan te stoppen met de opleiding en heeft nergens tijdens dat gesprek verwezen naar de mogelijkheden inzake beroep. Uiteraard is het logisch dat hij niet deelnam aan de beroepscommissie.”

Beoordeling

In een eerste brief voert verzoekster aan dat de evaluatiemethode niet overeenstemt met de richtlijnen in de ECTS-fiche.

De Raad stelt vast dat de ECTS-fiche (zeer beknopt) verwijst naar de vier onderdelen van het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk Parcours – Solo 2’, met name: ‘XL Air’, ‘externe stage (Bruzz)’, ‘logboek (cultureel leven)’ en ‘solo’, zij het zonder nadere duiding wat de onderlinge puntenverhoudingen betreft. De vier onderdelen worden bevestigd in wat verwerende partij de ‘opdrachtomschrijving’ bij het opleidingsonderdeel noemt (stuk IV.A administratief dossier). In dit stuk wordt ook de onderlinge weging van de verschillende onderdelen bepaald: solo (6 punten), stage Bruzz (4 punten), XL Air (5 punten) en logboek (5 punten). Ofschoon het verkieslijker ware geweest dat deze puntenverdeling ook in de ECTS-fiche ware opgenomen, ziet de Raad in deze werkwijze geen onregelmatigheid.

Wel stelt de Raad samen met verzoekende partij vast dat terwijl de ECTS-fiche duidelijk bepaalt dat de evaluatie gebeurt op basis van een weging van 60% voor ‘observatie’ en 40% voor ‘werkstuk’, uit niets blijkt of en hoe die verrekening heeft plaatsgevonden. De bestreden beslissing vermeldt immers enkel de scores toegekend voor de vier onderdelen, en het berekende eindresultaat van 8,3/20 – omgezet naar 8/20 – blijkt een louter cijfermatig gemiddelde van die deelscores te zijn. Daargelaten dat het aan de beroepscommissie toevalt om haar beslissing haar motieven uiteen te zetten – en nieuwe motieven in de procedure voor de Raad te laat komen – kan de Raad enkel vaststellen dat verwerende partij in haar antwoordnota ook geen enkele poging onderneemt om aan te tonen hoe de toegekende punten per onderdeel in het licht van de voorgeschreven weging tot stand zijn gekomen.

De Raad kan aldus niet nagaan of de quotering voor het opleidingsonderdeel correct is verlopen, en verzoekende partij heeft geen antwoord gekregen op wat zij in haar intern beroep – zij het summier – heeft opgeworpen.

In die mate is het eerste middel gegrond.

Wat de peer evaluatie betreft, overtuigt het middelonderdeel niet. In de ECTS-fiche komt de toepassing van deze evaluatievorm niet ter sprake. De Raad is van oordeel dat in die

omstandigheden niet alsnog toepassing kan worden gemaakt van de bijzondere evaluatie die peer evaluatie is. Uit de stukken waarop de Raad vermag acht te slaan, blijkt niet dat er door medestudenten punten zijn toegekend die vervolgens in de quotering zijn meegenomen.

In de ‘opdrachtomschrijving’ staat voor het deel ‘XL Air’ weliswaar vermeld “peer-to-peer-evaluatie, luistersessies, doelstellingen en eindverslag”, maar uit deze opsomming moet volgens de Raad worden opgemaakt dat de peer evaluatie het voorwerp van de evaluatie uitmaakt, en niet dat zij een onderdeel van die evaluatie is.

Wat de duidelijkheid inzake de opdrachtomschrijving en de evaluatiecriteria voor het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk Parcours – Solo 2’ betreft, is de Raad van oordeel dat verzoekster daaromtrent afdoende was geïnformeerd, in het bijzonder middels de ‘opdrachtomschrijving’.

In de bestreden beslissing wordt bovendien aangestipt (i) dat verzoekster feedback heeft gekregen, (ii) dat zij niet de mogelijkheid heeft aangegrepen om op basis van feedback het onderdeel ‘Solo’ te herwerken, (iii) dat verzoekster in het raam van het onderdeel ‘XL Air’ is aangesproken op de verwachtingen en (iv) dat verzoekster ook inzake het ‘logboek’ door de docent werd aangesproken. Verzoekster ontket dit alles niet. Indien een en ander voor verzoekster spijts het bijwonen van alle feedbackmomenten nog niet duidelijk was, dan had het op haar weg gelegen om bijkomende toelichting te vragen – wat zij blijkbaar niet heeft gedaan.

Het middelonderdeel is ongegrond.

Met betrekking tot de ombud heeft verzoekende partij in haar intern beroep het volgende opgeworpen:

“Ik ben enkele keren bij de ombuds langs geweest met deze vragen en bedenkingen. De ombuds kan in dit geval echter geen goed advies geven, omdat hij betrokken was bij de evaluatie van dit opleidingsonderdeel: hij was aanwezig op de beluistering van de solo's en gaf ook mee feedback. Zelfs al zou hij nog geen punten gegeven hebben, dan nog maakt dat dat hier van neutraliteit en onpartijdigheid, wat essentieel is voor een ombuds, geen sprake kan zijn.”

De Raad kan enkel samen met verwerende partij vaststellen dat de bestreden beslissing op deze grief niet ingaat. De ombud wordt door de beroepscommissie nergens ter sprake gebracht. Mogelijk zijn er overtuigende argumenten waarom deze grief niet tot een hervorming van de

initiële studievoortgangsbeslissing heeft kunnen leiden, maar het valt aan de departementale beroepscommissie toe om daarover uitspraak te doen.

De Raad stelt daarenboven *ambtshalve* vast – daar de kwestie raakt aan de regelmatigheid van de samenstelling van het beroepsorgaan, en derhalve aan de bevoegdheid ervan en dus aan de openbare orde – dat bij de beraadslaging van de departementale beroepscommissie geen ombud aanwezig was, wat in strijd is met artikel 46, §6 van het algemeen examenreglement:

§6. De departementale beroepscommissie is samengesteld als volgt: de directeur, minimaal 4 leden uit de betrokken opleiding. De ombudspersoon wordt als adviserend lid toegevoegd. Indien een docent verbonden aan het examencijfer waartegen beroep wordt aangetekend, deel uitmaakt van de commissie, wordt een vervangend lid aangeduid om in zijn plaats te zetelen, tenzij dit als gevolg heeft dat de commissie niet in voldoende aantal zou kunnen samenkommen.

Evenmin biedt de bestreden beslissing duidelijkheid omtrent de vraag of de ombud was uitgenodigd, of hij zich heeft verontschuldigd en zo ja of er dan een vervanger moest worden aangesteld.

Het middelonderdeel, zoals *ambtshalve* aangevuld, is gegrond.

Inzake het gelijkheidsbeginsel mag het als vaste rechtspraak gelden dat een student daaruit in beginsel geen grond tot nietigverklaring van een examenbeslissing kan putten, omdat studenten in de regel niet in een concurrentiële positie tegenover elkaar staan, en de mogelijk ongelijke behandeling van een andere student – ook weer: in regel – zonder invloed is op de rechtspositie van de student die zich tot de rechter wendt.

Wat het logboek betreft, is de Raad van oordeel dat de bestreden beslissing in afdoende mate concreet motiveert om welke redenen aan verzoekster een deelscore van 2/5 is toegekend (onverminderd wat de Raad hierboven heeft vastgesteld inzake de motivering van de quotering in het licht van de ECTS-fiche). Het middelonderdeel is ongegrond.

Wel wil de Raad partijen erop wijzen dat het ganonimiseerd logboek van de medestudent die een score van 5/5 zou hebben behaald, door geen van beide partijen wordt voorgebracht. Verzoekster doet zulks op eigen risico, maar verwerende partij wordt uitgenodigd om kennis te nemen van de bepalingen van artikel II.298, §1 van de Codex Hoger Onderwijs:

§1. Het administratief dossier dat door het bestuur uiterlijk samen met de antwoordnota aan de Raad en aan de verzoekende partij wordt bezorgd, bevat ten minste de volgende stukken:

- 1° een afschrift van de bestreden studievoortgangsbeslissing;
- 2° in voorkomend geval de examenkopij(en) van of het stagerapport van de verzoeker, of het verslag van het bekwaamheidsonderzoek met het oog op de verwerving van een bewijs van bekwaamheid;
- 3° het dossier dat samengesteld is naar aanleiding van het intern beroep, vermeld in artikel II.283, eerste lid, met inbegrip van het verzoekschrift op intern beroep;
- 4° de door het bestuur vastgelegde reglementaire bepalingen die op de bestreden beslissing van toepassing waren, waaronder in elk geval het onderwijs- en examenreglement en in voorkomend geval andere teksten met reglementaire strekking zoals de ECTS-fiche, het stagereglement, de studiegids en het vademeicum. De stukken worden door het bestuur gebundeld en op een inventaris ingeschreven.

Op grond van de bepaling 3° is de verwerende partij ertoe gehouden het volledig dossier van het intern beroep neer te leggen – te dezen dus niet enkel het verzoekschrift op intern beroep maar ook de daarbij gevoegde bijlagen. Verwerende partij wordt verzocht hier in de toekomst acht op te slaan.

Ten slotte betreft verzoekster de feedback bij haar middel. Het betreft meer bepaald feedback over de wijze waarop het examencijfer tot stand is gekomen.

Aangezien de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt en haar beslissing in de plaats komt van de initiële examenbeslissing, kan zij bepaalde vormgebreken ook rechtzetten. Dit is met name het geval voor de motivering over de totstandkoming van het examencijfer. Het volstaat daarbij dat de beroepscommissie de nodige inzichten over de quotering verschafft; zij is in het licht van de formelemotiveringsplicht niet ertoe gehouden om in te gaan op de vraag waarom de betrokken docent die toelichting niet heeft gegeven.

Aldus begrepen, en dus onderscheiden van wat in het eerste middelonderdeel inzake de cijfermatige samenstelling van het examencijfer is uiteengezet, is het middelonderdeel ongegrond.

Het eerste middel is in de aangegeven mate gegrond.

Tweede middel

Verzoekende partij steunt een tweede middel op de formelemotiveringsplicht en het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat de beroepscommissie in de bestreden beslissing overweegt dat “*in het 2de semester de makers steken lieten vallen en dat er maar 1 uitzending op de site is gekomen*” en vraag zich af welke steken de commissie bedoelt. Tevens vraagt verzoekster zich af of de ander makers van het programma eveneens een score van 2,5/5 hebben gekregen, aangezien het een gezamenlijke verantwoordelijkheid betreft.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij ter zake dat uit het scoreformulier (stuk IV.C administratief dossier) waarin de docent uitdrukkelijk stelt dat zij meer verwacht van verzoekster. Hoewel verzoekster hierop meermaals werd aangesproken, heeft verzoekster naar oordeel van de beroepscommissie nagelaten om ook op dit punt extra inspanningen te leveren, en werd er in het tweede semester nog maar één uitzending op de site geplaatst. Daarenboven heeft verzoekster bij de afronding van dit onderdeel ook niet voldaan aan de vraag om schriftelijk uiteen te zetten wat zij op XL Air heeft gerealiseerd (doelstellingen en zelfevaluatie).

Verzoekster handhaaft in haar wederantwoordnota haar middel.

Beoordeling

Het middel heeft betrekking op de deelscore voor het onderdeel ‘XL Air’. De bestreden beslissing overweegt ter zake het volgende:

“De beroepscommissie moet vaststellen dat in het logboek van [verzoekster] geen notities of reflecties terug te vinden zijn over wat ze doet op XL Air.

Zij is daarop aangesproken door de titularis in de geplande luistersessies en op de andere afspraken. De titularis evaluateerde daarin de programma's 'Nouvelle Vague' en 'Als hij maar geen radiomaker wordt', blijkt ook dat zij daar zelf nooit proactief feedback heeft gevraagd hierover. Er blijkt wel dat het 2-wekelijkse programma 'Als hij maar geen radiomaker wordt' sterk is begonnen, met een prima online aanwezigheid, maar dat in het 2^e semester lieten de makers steken lieten vallen en dat er maar 1 uitzending nog op de

site is gekomen. De beroepscommissie moet vaststellen dat er geen verbetering kwam eenmaal [verzoekster] daarop is aangesproken en dat wijst volgens de commissie op een gebrek aan een verantwoordelijke professionele houding, die nodig is om binnen de structuur van een radiozender te werken.”

Het is voor de Raad duidelijk dat de steken die verzoekster in de ogen van de beroepscommissie liet vallen, er precies in gelegen zijn dat er in het 2de semester nog slechts één uitzending op de site is gekomen. De motivering is derhalve afdoende en duidelijk.

Wat de quoteringen van andere studenten en dus het gelijkheidsbeginsel betreft, verwijst de Raad naar wat bij de bespreking van het eerste middel is uiteengezet.

Het middel is ongegrond.

Derde middel

In een derde middel beroept verzoekster zich op de formelemotiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster wijst erop dat de beroepscommissie in de bestreden beslissing vermeldt dat verzoekster zichzelf voor het onderdeel ‘XL-Air’ “*nooit artistiek of inhoudelijk heeft uitgedaagd op XL-Air en dat het cijfer voor dit onderdeel dus zeker verantwoord is...*”. Verzoekster vraagt zich of hoe de beroepscommissie daartoe kan komen op grond van uitspraken die enkel gaan over notities of reflecties die niet in het logboek zouden staan en enkele uitzendingen die niet online zijn geplaatst. Verder stipt verzoekster aan dat zij tussentijds (e-mail L.D.M. van 30 april 2018) enkel positieve feedback ontving en dat zij daaruit niet kon opmaken dat zij zichzelf inhoudelijk of artistiek meer moest uitdagen.

In haar antwoord licht verwerende partij het volgende toe:

“Voor wat het onderdeel XL-Air betreft wordt in de ECTS-fiche vooropgesteld dat XL-Air fungeert als labo waar de student kan experimenteren en waar hij/zij het hele academiejaar intern stage loopt. De student noteert zijn/haar vorderingen in een logboek,

Dit wordt immers ook nog eens herhaald in de ‘Opdrachtomschrijving Persoonlijk Parcours 2 BACH’ onder het punt ‘Wat wordt er van jou verwacht’.

In het logboek van verzoekster zijn er nauwelijks enkele notities en al helemaal geen reflecties terug te vinden over hetgeen verzoekster op XL-Air heeft verwezenlijkt. Niettegenstaande verzoekster aanvankelijk een goede start had gemaakt hetgeen blijkt uit de e-mail d.d. 30 april 2018 waarnaar zij verwijst, dient te worden vastgesteld dat verzoekster uiteindelijk ook voor dit onderdeel van het opleidingsonderdeel ‘Persoonlijk parcours – Solo 2’ niet de vereiste resultaten heeft neergezet.

Dit blijkt overigens duidelijk uit onder meer het scoreformulier (stuk IV.C) waarin de docent uitdrukkelijk stelt dat zij meer verwacht van verzoekster: “ze klinkt goed, en heeft talent. Maar ik wil meer zien en horen”. Hoewel verzoekster hierop meermaals werd aangesproken, heeft verzoekster nagelaten om ook op dit punt extra inspanningen te leveren. Integendeel, zo werd er in het 2de semester nog maar één uitzending op de site geplaatst hetgeen uiteraard manifest onvoldoende is en waardoor zij wel degelijk steken heeft laten vallen. Daarenboven heeft zij bij de afronding van dit onderdeel ook niet voldaan aan de vraag om schriftelijk uiteen te zetten wat zij op XL Air heeft gerealiseerd (doelstellingen en zelfevaluatie) en zo evenmin op welke realisatie zij trots was en zij eventueel anders zou hebben willen doen. Ook dit aspect werd nochtans uitdrukkelijk aangegeven als expliciete te verrichten opdracht in de ‘Opdrachtomschrijving Persoonlijk Parcours 2 BACH’.

Dit gebrek aan inzet en verbetering in het 2de semester evenals de gebrekkige weergave en reflectie omrent deze opdracht in het logboek, tonen duidelijk aan dat verzoekster niet heeft voldaan aan de doelstelling van het betreffende opleidingsonderdeel, met name te bewijzen dat zij op voldoende wijze in staat is een bijdrage te leveren aan een online radio XL Air, hetzij als bedenker hetzij als uitvoerder van een programma. Haar gebrek aan inzet getuigt inderdaad van een gebrek aan enige verantwoordelijke en professionele houding welke nodig is om binnen de structuur van een radiozender te werken.”

Beoordeling

De bestreden beslissing overweegt ter zake het volgende:

“De beroepscommissie moet vaststellen dat in het logboek van [verzoekster] geen notities of reflecties terug te vinden zijn over wat ze doet op XL Air.

Zij is daarop aangesproken door de titularis in de geplande luistersessies en op de andere afspraken. De titularis evaluateerde daarin de programma’s ‘Nouvelle Vague’ en ‘Als hij maar geen radiomaker wordt’. Blijkt ook dat zij daar zelf nooit proactief feedback heeft gevraagd hierover. Er blijkt wel dat het 2-wekelijkse programma ‘Als hij maar geen radiomaker wordt’ sterk is begonnen, met een prima online aanwezigheid, maar dat in het 2^e semester lieten de makers steken lieten vallen en dat er maar 1 uitzending nog op de site is gekomen. De beroepscommissie moet vaststellen dat er geen verbetering kwam eenmaal [verzoekster] daarop is aangesproken en dat wijst volgens de commissie op een gebrek aan een verantwoordelijke professionele houding, die nodig is om binnen de structuur van een radiozender te werken.

[...]

De beroepscommissie moet daaruit concluderen dat [verzoekster] zichzelf nooit artistiek of inhoudelijk heeft uitgedaagd op XL-Air en dat het cijfer voor dit onderdeel dus zeker verantwoord is, met name net voldoen, de helft van de punten of 2,5/5.

De Raad acht het noch onredelijk, noch een tekortkoming in de motivering dat verzoekster wordt verweten dat zij zichzelf nooit artistiek of inhoudelijk heeft uitgedaagd omdat (i) zij in haar logboek niets heeft genoteerd en niet heeft gereflecteerd over haar activiteiten inzake “Air XL”, (ii) zij niet heeft gereageerd wanneer zij daarop door de docent werd aangesproken, (iii) zij in het tweede semester nog nauwelijks activiteiten heeft ontplooid in het raam van het tweewekelijks programma en (iv) zij blijkbaar ook daaromtrent niet op de opmerkingen van de docent heeft gereageerd.

Wat de feedback in de loop van het academiejaar betreft, heeft de Raad al meermaals overwogen dat vastgestelde gebreken in de begeleiding van de student in principe niet tot gevolg hebben dat de toegekende beoordeling daardoor onregelmatig wordt of dat de student recht zou hebben op een gunstiger quotering. Het is, in beginsel, één zaak of de student bewezen heeft de van hem verlangde kennis en vaardigheden te bezitten en een andere, wanneer hij die kennis en vaardigheden niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die de student op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven. Een verwijt aan de instelling op het vlak van een gebrekige begeleiding of communicatie verschuift bijgevolg mogelijk de verantwoordelijkheid voor een slechte prestatie deels naar de instelling, maar in de regel kan dit er niet toe leiden dat de prestatie zelf zonder meer als voldoende moet worden beschouwd. Er kan enkel anders over worden geoordeeld in uitzonderlijke omstandigheden, wanneer het gebrek aan begeleiding het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt, bijvoorbeeld doordat essentiële vragen van de student onbeantwoord zijn gebleven of de begeleiding nagenoeg onbestaande was. Daarvan levert verzoekster niet het bewijs.

Het middel is ongegrond.

Vierde middel

Verzoekster steunt een vierde middel op de motiveringsplicht en het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster verwijt aan de bestreden beslissing dat daarin wordt overwogen dat voor het onderdeel ‘XL-Air’ wordt vastgesteld dat er geen verbetering kwam nadat verzoekster werd aangesproken op het feit dat er in het 2de semester maar één uitzending op de site kwam te staan, en dat dit volgens beroepscommissie wijst “op een gebrek aan een verantwoordelijke professionele houding, die nodig is om binnen de structuur van een radiozender te werken”.

Verzoekster doet gelden dat dit nergens als doelstelling of competentie voor dit opleidingsonderdeel staat vermeld: noch in de ECTS-fiche, noch in de opdrachtomschrijving, noch in wat de beroepscommissie over de doelstelling van XL-Air in haar antwoord formuleert. Bovendien is het voor verzoekster zeer de vraag of deze beoordeling dan geldt voor alle medestudenten die aan dit programma meewerkten.

In haar antwoordnota stipt verwerende partij specifiek wat het gelijkheidsbeginsel betreft nog het volgende aan (voetnoten zijn weggelaten):

“Voorts is het evenmin relevant om te weten of ook de andere makers van dit programma eveneens een 2,5/5 hebben gekregen voor dit onderdeel. Het is niet omdat dit een groepswerk betreft dat de inbreng/bijdrage van elke student ook identiek dezelfde is en op even goede wijze wordt uitgevoerd, zodat het toekennen van eenzelfde cijfer aan elke medemaker van het programma evenmin aan de orde is. Daarenboven dient tevens benadrukt dat verzoekster uiteraard enkel haar eigen punten kan bewijzen en niet deze van een andere student. Daarbij dient ook nog gesteld dat de afweging tussen de taken van verschillende studenten tot de bevoegdheid van de docent behoort en niet tot deze van de student.

Ter zake, oordeelde Uw Raad overigens reeds meermaals dat loutere beweringen niet volstaan om te besluiten tot een schending van het onpartijdigheidsbeginsel maar dat hiervan bewijzen dienen naar voren gebracht te worden.

In casu zal Uw Raad samen met verweerster dienen vast te stellen dat dergelijke bewijzen niet worden voorgelegd. Gelet op voormelde, is er in casu geen sprake van een schending van het gelijkheidsbeginsel: zulks geldt zowel op het vlak van de quotering van verzoeker op diens aanwezigheden, als op de quotering van de door hem vervulde taken en opdrachten inzake zelfreflectie.”

Beoordeling

In de ‘opdrachtomschrijving’ is ten aanzien van de ‘interne stage’, zijnde ‘XL Air’, het volgende bepaald:

“Programma-ideeën uitwerken voor XL Air, programmavoorstellen formuleren en verdedigen, uitzendingen voorbereiden en ‘on air’ brengen, binnen de structuur van een studentenzender werken; ook andere audio-projecten kunnen feedback krijgen.”

Zowel het kunnen werken binnen de structuur van een zender als het voorstellen, uitwerken, verdedigen, voorbereiden en uitzenden van programma’s is bijgevolg uitdrukkelijk als voorwerp van de opdracht omschreven. In dat licht is het de Raad niet spontaan duidelijk hoe verzoekster haar middel in ernst staande kan houden.

Wat de beoordeling van de medestudenten betreft, herhaalt de Raad dat de studenten niet in een concurrentiële verhouding tot elkaar staan en dat dus in beginsel de beoordeling van andere studenten geen rechtsmiddel kan bieden. Verzoekster overtuigt er niet van dat de Raad er hier anders zou moeten over oordelen.

Het middel is ongegrond.

VI. Anonymisering

Verzoekster vraagt in haar verzoekschrift de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de departementale beroepscommissie van 29 juni 2018.

2. De daartoe bevoegde instantie neemt ten aanzien van verzoekende partij een nieuwe beslissing en doet dat uiterlijk op 24 augustus 2018.

3. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 8 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.356 van 8 augustus 2018 in de zaak 2018/198

In zake: Jasper SPRENGERS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
alwaar woonplaats wordt gekozen

tegen:

THOMAS MORE KEMPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
alwaar woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 17 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beroepscommissie van 9 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 8 augustus 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Manon Lafere, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Tom Peeters, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven als student in de opleiding Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs, lichamelijke opvoeding.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Praktijk deel 2’, waarvoor verzoeker een examencijfer van 8/20 bekomt.

Tegen deze quatering stelt verzoeker het volgende intern beroep in (voetnoten zijn weggelaten):

“2.1. Schending van het materiële motiveringsbeginsel.”

Allereerst dient er opgemerkt te worden dat de eindbeoordeling van verzoeker ernstige vragen oproept.

Zo heeft verzoeker tijdens zijn stageperiode steeds positieve feedback gekregen van zijn stagmentor. Het bewijs hiervan is terug te vinden in zijn stageschrift (stuk 3) waar deze feedback steeds in werd neergeschreven alsook in de evaluatie die door de mentor werd ingevuld. (Stuk 4)

Desalniettemin krijgt hij plots toch het nieuws niet geslaagd te zijn voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk deel II’.

Na het ontvangen van dit nieuws blijkt dat er zeer veel onduidelijkheid bestaat omtrent zijn eindevaluatie. Zo ligt er geen evaluatieformulier voor dat verzoeker in kennis stelt van de motieven waarop zijn cijfer is gebaseerd. Tot op heden is verzoeker in de onmogelijkheid de motieven achter zijn tekort te begrijpen.

Gedurende de gehele stage heeft verzoeker de mentor nooit enig signaal gegeven dat het ergens fout zou lopen, wel integendeel.

Bijgevolg vindt er een schending plaats van het materieel motiveringsbeginsel, zo stelt de Raad van State dat de materiële motiveringsplicht of de eis van interne legaliteit inhoudt dat elke administratieve rechtshandeling moet steunen op motieven waarvan het feitelijk bestaan naar behoren bewezen is en die in rechte ter verantwoording van die handeling in aanmerking kunnen worden genomen. Zoals bovenstaand aangetoond is dit in casu niet zo, aangezien er geen motieven voorliggen.

Aangezien er een grote discrepantie bestaat tussen de beoordeling van de Stagmentor en de feedback van de stagedocent, is verzoeker niet in staat de motieven achter de beoordeling te begrijpen,

Een dergelijke afwijkende eindevaluatie is dan ook onredelijk, zeker wanneer deze geen enkele basis heeft of hiervoor geen concrete verklaring voorligt.

Daarbij mag de input van de mentoren tijdens de stage niet worden veronachtzaamd. Er moet een redelijke verantwoording worden gegeven voor een inhoudelijke discrepancie in de beoordeling tussen mentor en de stagebegeleider. Deze motivering ligt niet voor.

Dat er tussen de verslagen van de mentoren en de eindbeoordeling enig verschil is gelegen, kan gebeuren, maar grote verschillen verdienen een omstandige motivering.

Het was voor verzoeker dan ook compleet onbegrijpelijk dat hij plots een dermate negatieve eindevaluatie verkrijgt, zonder ooit gewezen te zijn op eventuele werkpunten.

Dat er geen alarmerende signalen gegeven zijn, wordt aangetoond aan de hand van het stageschrift van verzoeker. (Stuk 3)

Door de grote discrepancie die bestaat tussen de tussentijdse beoordelingen van verzoekster en de eindbeoordeling, vindt er een schending van het rechtszekerheidsbeginsel plaats.

Zo stelt de Raad van State dat:

“De rechtzoekende moet in staat zijn in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling te voorzien op het tijdstip dat de handeling wordt verricht. Het vertrouwensbeginsel houdt meer bepaald in dat de overheid de gerechtvaardigde verwachtingen, die zij bij de rechtsonderhorigen heeft gewekt, moet invullen.”

Verzoeker heeft steeds positieve tussentijdse feedback gekregen en op geen enkele wijze alarmerende signalen ontvangen die hem in staat stellen de gevolgen van zijn handelingen te voorzien.

Naast de tegenstrijdige evaluatie van verzoeker m.b.t. de lesmomenten heeft hij ook steeds tegenstrijdige feedback gekregen omtrent zijn lesvoorbereidingen. Door deze gebrekkige begeleiding was verzoeker eveneens niet in staat te begrijpen op welke manier hij zijn lesvoorbereidingen diende aan te passen.

Verder zijn er ook zeer veel vragen bij de beoordeling van verzoeker. Zo is de evaluatie van verzoeker alles behalve transparant.

Zo is het onmogelijk te achterhalen hoe de puntenverdeling van LO verschilt met die van BR. Er liggen eveneens geen deelcijfers voor van bovenvermelde onderdelen. De samenstelling van het cijfer 8/20 wordt ook op geen enkele wijze gemotiveerd. Zo ligt er een document voor waar er wordt beoordeeld met de termen “*goed/voldoende/niet onvoldoende/onvoldoende*” enige link tussen deze termen en het cijfer 8/20 ligt niet voor.

Bij het feedbackgesprek van afgelopen donderdag waar gesproken werd met Mevr. [N.] werden kwamen een aantal elementen naar boven die ernstige vragen oproepen. Zo worden maar enkele onderdelen beoordeeld met ‘2’, ‘0’ of wordt er niet gequoteerd. De vraag rijst dan ook hoe de beoordeling van die competenties is gebeurd waar niets bij vermeld staat.

Verder is het ook bijzonder vreemd dat er op de evaluatie zowel ‘voldoende’ wordt omcirkeld als ‘niet onvoldoende’. Dit laat niet toe om een correcte objectivering door te voeren. Ofwel behaal[t] een student een competentie voldoende ofwel is het onvoldoende, beide quoteringen aanduiden is zeer onzorgvuldig en onredelijk.

Gezien al het bovenstaande wordt duidelijk aangetoond dat verzoeker tot op heden in de onmogelijkheid is de motieven achter zijn tekort te begrijpen wegens zijn niet-transparante en onredelijke beoordeling.

2.2. Gebrekkige begeleiding

Verzoeker heeft dit resultaat niet zien aankomen. Na een slechte evaluatie van het eerste semester moesten de studenten een zelfreflectie indienen. Verzoeker heeft hier twee werkpunten aangehaald. Hij had deze punten in het rood aangeduid en uitgeschreven hoe hij deze zou aanpakken. Indien de docent van Thomas More, [I.N.], met de zelfreflectie niet akkoord zou gaan dan zou zij de kleuren aangepast hebben. Dit is niet gebeurd. Zij heeft hier groen licht gegeven betreffende zijn reflectie. Verzoeker heeft echter geen ondersteuning of individuele begeleiding gekregen betreffende zijn werkpunten. Hier heeft hij verkeerde signalen gekregen omdat er ook nooit gevuit is dat er problemen waren met zijn lesvoorbereidingen.

Verzoek[er] heeft nooit enig signaal gekregen in verband met een mogelijk tekort voor bepaalde competenties. Verzoeker was in de onmogelijkheid de gevolgen van zijn handelingen in te schatten, daar hij nooit enig alarmerend signaal heeft gekregen.

Bijgevolg werd eveneens het rechtzekerheidsbeginsel geschonden. Zo stelt de Raad van State duidelijk dat de rechtszoekende in staat moet zijn in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling te voorzien op het tijdstip dat de handeling wordt verricht.

Aangezien verzoeker op steeds positieve feedback ontving had hij geen enkele aanwijzing om deze competentie te verbeteren en kan hij bijgevolg niet verantwoordelijk worden gesteld voor dit vermeend tekort.

De Raad geeft in zijn vaste rechtspraak aan dat, indien een directe impact van de gebrekkige begeleiding van de student op de negatieve evaluatie duidelijk is er uitzonderlijke omstandigheden voorliggen.

Uitzonderlijke omstandigheden doen zich onder meer voor wanneer een student verstoken blijft van essentiële informatie betreffende het opleidingsonderdeel of de evaluatie, zodat hij zich niet met kennis van zaken kan voorbereiden, of wanneer de student verstoken blijft van essentiële feedback, zodat hij niet afdoende de kans krijgt om aan te tonen dat hij de beoogde competenties kan remediëren." (Rolnr. 2016/208 – 2 september 2016)

Dit is in casu zo daar verzoeker nooit de essentiële informatie heeft mogen ontvangen die hem in staat stelde zijn werkpunten aan te pakken.

2.3.

Tot slot dient er opgemerkt te worden dat verzoeker momenteel vakantiewerk uitvoert bij Sporta. Hier heeft hij in het verleden een monitorcursus gevolgd en een hoofdmonitorcursus.

Momenteel is hij hier aangesteld om het kamp te leiden als hoofdmonitor. Hier moet hij ook een volledig programma opstellen en doorsturen naar de verantwoordelijke van Sporta. Hij wordt regelmatig gevraagd bij Sporta. Hij heeft hier al meerdere keren

schoolsportdagen begeleid en Multi Skillz opgestart met 2 kinderen en geëindigd met 12 kinderen.

Eind vorige week heeft hij een vakantiejob bij een bedrijf in Jupille gedaan waar hij BR stage heeft gelopen (BR = bewegingsrecreatie). Oorspronkelijk had men gevraagd om langer deze job te doen maar omdat hij al toegezegd had aan Sporta heeft hij uit loyaliteit voor Sporta deze niet opgezegd en de tijd die hij vrij had is hij naar Jupille gaan werken. Hij zou daar zeker geen vakantiewerk mogen gaan uitvoeren als hij niet bekwaam is betreffende veiligheid, niet zelfstandig kunnen werken enz... Hier gaat het vooral over het begeleiden van rots bekliming voor en door jongeren.

Het mag duidelijk zijn dat verzoeker de nodige competenties heeft om in de praktijk te werken, anders zou hij bovenvermelde opdrachten niet mogen/kunnen uitvoeren.

2.4. In ondergeschikte orde

In ondergeschikte orde vraagt verzoeker om hem toe te laten enkele weken stage te laten lopen tijdens de zomervakantie of tijdens de tweede zit periode teneinde mogelijke twijfels over welbepaalde competenties weg te werken. Bijvoorbeeld in een zomerschool.

Zo kan verzoeker de ernstige schade van het verlies van een schooljaar voorkomen.

Recent heeft de Raad ook duidelijk gesteld dat er inderdaad ook een tweede examenkans moet voorzien worden voor stage-onderdelen en heeft het volgende bepaald:

...het recht van elke student op een tweede examenkans zoals bepaald in artikel II.2231 van de Codex Hoger Onderwijs.

...

Verwerende partij dient in overleg met verzoekster een vervangende taak/praktijkstage uit te werken die het mogelijk maakt voor verzoekster om nog in het huidige academiejaar haar competenties aan te tonen.

Enkel op deze wijze kan verzoekster een gedegen rechtsherstel worden geboden, wat haar toekomt, gezien de onzorgvuldigheid waarmee deze stagebeoordeling tot stand is gekomen.

Om deze redenen vraagt verzoeker om gehoord te worden en het resultaat voor de stage te hervormen tot een slaagcijfer, minstens hem toe te laten dit academiejaar nog op basis van enkele weken stage aan te tonen dat hij de laatste werkpunten kan wegwerken.”

De beroepscommissie behandelt verzoekers beroep op 9 juli 2018. Ter zitting legt verzoeker volgende nota neer:

“Bundel wordt meegebracht:

1. Praktijkrapport deel 2 — 1ste semester/2de semester
2. Evaluatieformulieren mentoren.

Bij enkele lessen die ik heb gegeven voor Dhr. [P.] was hij niet aanwezig (hij was met een klas naar het buitenland). Op 02/05/2018 (zonder toezicht) en 09/05/2018 (met studietoezicht, geen kennis van LO) heb ik zelfstandig de lessen gegeven. Deze zijn niet geëvalueerd.

3. Evaluatieformulier van docent
4. Lesevaluatie van docent toegelicht door [J.].
5. Lesvoorbereidingen
6. Stageschrift

1. Rapport praktijk deel 2 (zie bijlage 1) – wordt hieronder per onderdeel verder besproken. De DLR's worden opgesplitst per stage LO en BR.

De beroepshoudingen – attitudes worden niet opgesplitst. Op het 1ste blad onderaan, start de docent met de uitleg dat er een duidelijk verschil is tussen mijn functioneren voor LO en BR.

Al de beroepshoudingen staan bij Wildtrails op voldoende uitgezonderd de 1ste “De stagiaire beschikt over het vermogen om beslissingen te nemen” = NVT, hij mag hier geen beslissingen nemen maar moet een draaiboek/briefing volgen.

Rood aangeduid “Kritische ingesteldheid” – voldoende bij BR als opmerking durf gerust nog wat kritischer te zijn.

Rood aangeduid: Stage efficiënt organiseren en plannen – voldoende bij BR Hij gaat als jobstudent mee met Sporta als hoofdmonitor om monitors te begeleiden. Hiervoor moet hij heel wat plannen en organiseren.

Rood aangeduid: Verantwoordelijkheidszin: voldoende bij BR. Men neemt hem niet aan als Jobstudent /hoofdmonitor bij Sporta deze vakantie voor kampen te begeleiden. Hij mag ook 3 weken werken bij Wildtrails als jobstudent. Hier moet hij groepen begeleiden op de rots. Dit zou ook niet mogelijk zijn als hij geen verantwoordelijkheidszin had.

2. De mentoren hadden aangehaald: voordat zij hun evaluatieformulier zouden invullen, dat zij eerst in gezamenlijk overleg gingen (Mevr. [B.] met Dhr. [P.]) en dat ze dan hun evaluatie nadien individueel invullen. In hoeverre is deze dan objectief.”

Na verzoeker en zijn raadsman te hebben gehoord, neemt de beroepscommissie de volgende beslissing:

“Op basis van de overhandigde documenten, uw verklaringen en op basis van de informatie die verstrekt werd door de betrokkenen van de opleiding, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en niet gegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:

De student werpt op dat hij tijdens zijn stageperiode steeds positieve feedback heeft gekregen van zijn stagementoren. Desalniettemin krijgt hij plots het nieuws niet geslaagd te zijn voor het opleidingsonderdeel praktijk deel 2. Gedurende zijn stage zou de student van de mentor nooit enig signaal hebben gekregen dat het ergens fout zou lopen, wel integendeel. De interne beroepscommissie stelt vast dat de student tijdens de stage LO volgende negatieve feedback heeft gekregen van de mentoren:

- Evaluatieformulier van de mentor ([J.J.]) stage 2.1 LO, Sint-Jozef College Herentals: onvoldoende voor 3 criteria van DLR4. Daarnaast verschillende onvoldoendes op andere DLR's. De mentor geeft daarbij ook volgende werkpunten: “Organisatie! inhoudelijk degelijker uitwerken van lessen.” (4/12/2017)

- Evaluatieformulier van de mentor ([R.P.]) stage 2.2 LO, Sint-Jozef College Herentals: onvoldoende voor 3 criteria van DLR4. Ook op dit evaluatieformulier zijn er voor verschillende andere DLR's en beroepshoudingen onvoldoendes. De mentor vermeldt: "Eerste lessen waren echt niet goed" en als werkpunten: "klashouden, attractieve leerinhouden, er staan als leerkracht." (18/05/2018)
- Evaluatieformulier van de mentor ([V.B.]) stage 2.2 LO, Sint-Jozef College Herentals: onvoldoende voor 2 criteria van DLR4 en "eerder onvoldoende" voor 2 andere criteria van DLR4. Ook op dit evaluatieformulier zijn er voor verschillende andere DLR's en beroepshoudingen onvoldoendes. De mentor geeft daarbij ook volgende tussentijdse werkpunten: "Organisatie: op tijd zijn, lesvoorbereidingen bij hebben, lesmateriaal op voorhand klaar zetten, de oefeningen duidelijk uitleggen, de leerlingen verdelen en organiseren!" Het werk punt op het einde: "Zichzelf en zijn lessen georganiseerd krijgen!" (22/05/2018)

De interne beroepscommissie merkt op dat de stelling van de student dat hij steeds positieve feedback heeft gekregen van zijn stagmentor niet blijkt uit de stukken van het dossier.

In de verslagen van de begeleidende docent wordt eveneens gewezen op tekorten en werkpunten, onder andere wat betreft DLR4 bij de stages LO.

Van grote discrepantie tussen de beoordeling van de stagmentor en de feedback van de stagedocent is bijgevolg geen sprake.

De student werpt op dat er geen evaluatieformulier voorligt dat hem in staat stelt kennis te nemen van de motieven waarop zijn cijfer is gebaseerd.

De interne beroepscommissie stelt vast dat de student zelf 'praktijkrapport deel 2 2017-2018' voorlegt. Dit rapport is een evaluatieformulier waarop duidelijk gemotiveerd wordt op basis waarvan de student een onvoldoende score behaalt.

Verder wijst de student er op dat hij steeds tegenstrijdige feedback kreeg omtrent zijn lesvoorbereidingen. Door deze gebrekkige begeleiding was verzoeker eveneens niet in staat te begrijpen op welke manier hij zijn lesvoorbereidingen diende aan te passen.

De interne beroepscommissie oordeelt dat het niet onmogelijk is dat lesvoorbereidingen van wisselende kwaliteit zijn en ook als dusdanig worden beoordeeld. Een wisselende beoordeling van lesvoorbereidingen vormen dan ook geen bewijs van gebrekkige begeleiding.

De student argumenteert dat het onmogelijk te achterhalen is hoe de puntenverdeling van LO verschilt met die van BR, er liggen geen deelcijfers voor van bovenvermelde onderdelen. De samenstelling van het cijfer 8/20 wordt ook op geen enkele wijze gemotiveerd.

De interne beroepscommissie wijst er op dat in de ECTS-fiche staat: "Om te slagen voor Praktijk deel 2 moeten voor beide onderwijsvakken alle competenties verworven worden en mogen er geen tegenindicaties zijn in de beroepshoudingen." Uit het evaluatieformulier blijkt dat de student een onvoldoende behaalt voor verschillende competenties in het onderwijsvak 'LO' en enkele tekorten bij de beroepshoudingen. De interne beroepscommissie oordeelt verder dat het niet noodzakelijk is om deelcijfers toe te kennen.

De student wijst ook op een gebrekkige begeleiding. Hij zou nooit enig signaal gekregen hebben voor een mogelijk tekort voor bepaalde competenties. Hierdoor was hij in de onmogelijkheid om de gevolgen van zijn handelingen in te schatten, daar hij nooit enig alarmerend signaal zou hebben gekregen.

De student geeft zelf aan dat de tussentijdse evaluatie na het eerste semester 2 werkpunten zou bevatten. De interne beroepscommissie merkt op dat het gaat over DLR4 met betrekking tot stage LO en een beroepshouding. Uit het document blijkt duidelijk dat de student wel op de hoogte was van dit tekort.

Daarnaast zijn er verschillende lesbeoordelingsformulieren opgemaakt door de docent en besproken met de student en tussentijdse verslagen van mentoren waarin telkens (negatieve) feedback werd gegeven. Daardoor was er zeker geen tekort in feedback waardoor de student onvoldoende aanwijzingen zou gehad hebben om zijn competenties te verbeteren. Op basis van de documenten oordeelt de interne beroepscommissie dat de student over alle essentiële informatie beschikte om zijn competenties te kunnen verwerven tijdens de stage.

Verder wijst de opleiding er op dat de student zich niet heeft ingeschreven voor de stagevoorbereiding dag voor stage 2.2, ondanks zijn tekorten en werkpunten tijdens stage 2.1. De opleiding biedt deze extra dag aan om extra ondersteuning te bieden met betrekking tot stage 2.2. De interne beroepscommissie betreurt dat de student deze leerkans niet heeft aangegrepen.

De student werpt verder op dat hij over alle nodige competenties beschikt omdat hij gevraagd wordt als hoofdmonitor. De interne beroepscommissie meent dat hiermee de beoordeling van de docent niet in twijfel wordt getrokken. Er is geen bewijs van zijn competenties tijdens deze activiteiten en het betreft geen activiteiten in het kader van Lichamelijke opvoeding.

Tot slot vraagt de student in onder geschikte orde om hem toe te laten enkele weken stage te lopen tijdens de zomervakantie of tijdens de tweede zit periode.

De interne beroepscommissie stelt dat het onmogelijk is om een stage LO te organiseren tijdens de zomervakantie. Bovendien is er geen sprake van een fout van de opleiding die hersteld zou moeten worden.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Ten gronde

Enig middel

Verzoeker neemt een enig middel uit een schending van de formelemotiveringsplicht en van het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker herneemt letterlijk zijn middelen uit het intern beroep, met weglatting van het middel dat betrekking heeft op een gebrekkige begeleiding, en met beklemtoning van enkele passages. Hij herneemt tevens een deel van de bestreden beslissing.

Verzoeker stelt vervolgens dat er geen transparantie is in de beoordeling en dat hij in het duister tast omtrent de wijze waarop het examencijfer tot stand is gekomen en de wijze waarop het tekort voor bepaalde competenties werd beoordeeld. De verwijzing in de bestreden beslissing naar de voorwaarden om te slagen zoals opgenomen in de ECTS-fiche, raakt volgens verzoeker niet de kern van zijn betoog. Hij verwijst naar verschillende beoordelingen uit het ‘rapport praktijk deel 2 2017-2018’ dat volgens verzoeker de basis voor de eindevaluatie en de quatering vormt, maar dat onzorgvuldig is opgesteld en op diverse vlakken tekort schiet.

Vooreerst stipt verzoeker aan dat zijn verschillende competenties eerder in globo lijken te zijn beoordeeld, maar dat niet kan worden afgeleid op basis waarvan die beoordeling tot stand is gekomen omdat de evaluator nalaat de verschillende subonderdelen van de competentie te beoordelen. Dat is voor verzoeker geen zorgvuldige wijze van evalueren. Voor verzoeker kan het alleszins niet zijn dat de subcompetenties irrelevant zijn.

Verder stelt verzoeker niet in staat te zijn de motivering achter zijn cijfers te begrijpen, aangezien hij aan de hand van het evaluatieformulier niet kan afleiden hoe hij werd beoordeeld omdat de relevante beoordelingscriteria niet werden ingevuld. Verzoeker verduidelijkt dat heel af en toe bij een subonderdeel van een competentie (4 van de 50) wel een beoordeling (voldoende of onvoldoende) is aangebracht, maar dat noch daaruit, noch uit de tekstuele bewoordingen, een beoordeling op alle subonderdelen blijkt en evenmin duidelijk is hoe die subonderdelen zich verhouden tot elkaar of tot de globale competentie. Verzoeker besluit hieruit dat het wel degelijk noodzakelijk is om deelcijfers voor te leggen, bij gebreke waaraan niet kan worden nagegaan of de evaluatie correct tot stand is gekomen.

Evenmin is het voor verzoeker reeds duidelijk waarom er op het evaluatieformulier zowel ‘voldoende’ als ‘niet voldoende’ werd omcirkeld, en wat dat dan betekent. Ook dit laat voor

verzoeker geen correcte objectivering toe. De onduidelijkheid wordt voor verzoeker compleet wanneer hij vaststelt dat bij de eindbeoordeling ‘niet voldoende’ wordt aangeduid, maar hij toch geen slaagcijfer krijgt.

Daarnaast herhaalt verzoeker enkele bezwaren die volgens hem zijn uiteengezet in het stuk dat ter zitting van de interne beroepscommissie werd neergelegd en die vooralsnog onbeantwoord bleven. Verzoeker stelt dat daaruit ook een gebrek aan feedback en een foutieve motivering blijkt.

Verzoeker voert ter zake aan dat hij wel degelijk elke lesvoorbereiding zelfstandig heeft opgesteld, maar dat er bij de eerste stageperiode heel wat problemen zijn geweest vooraleer hij zijn lesonderwerpen kreeg en hij “ deze persoon ” (de Raad neemt aan: de mentor) kon bereiken. Verzoeker stelt dat hij omwille van vaderschapsverlof (de Raad neemt opnieuw aan: van de mentor) observatielessen bij zijn vervanger is gaan bijwonen, maar geen jaarplannen kreeg omdat die niet werden gevuld. Bij de tweede stageperiode zou er slechts één leerkracht zijn geweest die via e-mail opmerkingen op verzoekers lesvoorbereidingen doorstuurde. Verzoeker beschouwde dit als bijsturing en stelt bij de twee lesvoorbereidingen de beoordeling ‘ prima ’ te hebben gekregen. De heer P. zou slechts de laatste les hebben nagekeken, daarbij niet aanwezig zijn geweest en bij de andere lesvoorbereidingen geen feedback hebben gegeven. Verzoeker stelt slechts eenmaal een lesvoorbereiding ’ s nachts te hebben doorgestuurd, voor een les die daags nadien moest worden gegeven. Hij vermoed dat de heer P. daarop geen feedback zou geven omdat hij dat daarvoor ook niet had gedaan.

Ten slotte gaat verzoeker nog in op enkele specifieke beoordelingen.

Besluitend is verzoeker het ook niet eens met de motivering omtrent de tweede examenkans. Waar de beroepscommissie oordeelt dat het niet mogelijk is om een stage lichamelijke opvoeding te organiseren tijdens de zomervakantie en er evenmin sprake is van een fout door de opleiding die moet worden hersteld, werpt verzoeker tegen dat er van een dergelijke fout geen sprake moet zijn opdat een tweede examenkans moet worden geboden. Bovendien kan verzoeker de voormelde onmogelijkheid niet bijvallen: hij verwijst naar talloze zomerkampen en de mogelijkheid dat verzoeker beginsel september enkele dagen of weken stageloopt.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij, onder verwijzing naar de motieven van de bestreden beslissing, dat het niet ernstig om te stellen dat deze niet of onvoldoende is onderbouwd. Verwerende partij stelt verder (voetnoten zijn weggelaten):

“Verzoeker verwijst naar zijn stuk 4, nl. de lesevaluatie door stagebegeleider [I.L.], waarvan hij stelt dat dit de basis vormt voor de eindevaluatie. Dit document maakt zeker deel uit van het dossier op grond waarvan de eindevaluatie is gesteund, maar is echter niet het enige document.

Verzoeker meent dat daarin verschillende competenties enkel in globo beoordeeld worden, maar dat er op geen enkele wijze afgeleid kan worden op basis waarvan de beoordeling is tot stand gekomen, omdat verschillende subonderdelen niet beoordeeld zijn. Het beoordelingsformulier is zeer gedetailleerd opgesteld om toe te laten de lessen te observeren, maar daarom moet nog niet alles even gedetailleerd ingevuld worden. Daarom staat ook onderaan het formulier steeds vermeld : “*Als een aspect minder opvalt, duid je niets aan. Anders scoor je met G, V, NO of O*”. Er wordt dan vervolgens verwezen naar de ruimteernaast waarin toelichtingen en tips gegeven worden. Dat laatste is in casu ont tegensprekelijk ruim gebeurd. De globale beoordeling is ook geen loutere optelsom van alle detailonderdelen. Alleszins is het niet ernstig om te gaan beweren, dat uit het dossier niet kan afgeleid worden hoe de beoordeling stand is gekomen.

Verzoeker laakt dat op bepaalde plaatsen zowel ‘voldoende’ wordt omcirkeld als ‘niet onvoldoend’. Verzoeker bekritiseert ook dat op dat concreet document zelf dan in globo ‘niet voldoende’ wordt aangeduid, maar hij toch geen slaagcijfer krijgt. Verzoeker laat daarbij echter na om de formulieren geheel te lezen, met inbegrip van de toegevoegd commentaren, die duidelijk kunnen staven waarom verzoeker dan uiteindelijk, o.m. maar niet uitsluitend op basis van dat formulier, als niet geslaagd kon worden beoordeeld.

Bijkomend gaat verzoeker in zijn extern beroep gedetailleerd in op de feedback die hij gekregen heeft op zijn lesvoorbereidingen. Die aspecten kwamen niet op die manier aan bod in het kader van het intern beroep en kunnen bezwaarlijk een ontvankelijk middel schrageren in het extern beroep. Zonder discussie over de thans door verzoeker aangehaalde aspecten in het kader van het intern beroep, kan bezwaarlijk aan de interne beroepscommissie worden verweten dat zij daar niet even gedetailleerd op ingegaan is, laat staan dat de Raad dit dan nu plots zou moeten gaan beoordelen. Verder leidt deze discussie tot de conclusie dat verzoeker zichzelf tegenspreekt, en hij dus wel degelijk feedback, en ook kritische feedback, heeft gekregen op zijn lesvoorbereidingen.

Verzoeker is tenslotte van mening dat zijn vraag tot een tweede examenkans, waarop hij meent recht te hebben, op foutieve gronden werd afgewezen. Krachtens de ECTS-fiche is er echter principieel geen tweede examenkans mogelijk, zodat dit middel om die reden alleen al faalt. De praktische onmogelijkheid om een bepaalde stage te organiseren tijdens het zomerreces is een voorbeeld van een reden waarom geen tweede examenkans toegestaan wordt overeenkomstig artikel II.223 Codex Hoger Onderwijs. Dit dient voor wat betreft een lerarenopleiding per definitie in een schoolomgeving te gebeuren, en een zomerkamp of speelpleinwerking kan daarvoor niet in aanmerking genomen worden. En zelfs als dat wel theoretisch aanvaardbaar en mogelijk zou zijn, quod non, valt niet in te zien hoe men in dat laatste verband personen met voldoende kwalificaties zou kunnen

vinden die ter plaatse de taak van mentor op zich zouden kunnen nemen. Ook begin september, op het ogenblik dat de scholen zich nog in een opstartfase bevinden, is een stage niet aangewezen. In de interne beroepsprocedure had verzoeker trouwens de bijkomende mogelijkheid van een septemberstage niet vermeld. Enkel ten overvloede valt er niet goed in te zien hoe verzoeker een stage tijdens de zomer zou kunnen combineren met de tweede examenkansen die hij voor andere opleidingsonderdelen nog zou willen benutten.”

In zijn wederantwoordnota verwijst verzoeker naar de grieven zoals opgeworpen in het verzoekschrift en repliceert op de antwoordnota nog het volgende:

“Verweerster tracht de tegenstrijdigheden in haar evaluatie te motiveren door te stellen dat deze verantwoord zijn gezien de commentaren die werden toegevoegd duidelijk staven waarom verzoeker uiteindelijk niet geslaagd is.

Deze motivering is echter compleet onbegrijpelijk en wijst op een zeer onzorgvuldige handelwijze van verweerster. Het gaat namelijk alle grenzen van de redelijkheid te buiten dat een onderwijsinstelling verschillende scores kan aanduiden en dit onduidelijk en onzorgvuldig gedrag verantwoordt louter door erop te wijzen dat de commentaren staven of de student al dan niet geslaagd is. Zo staven de commentaren die werden toegevoegd niet duidelijk welke van de twee aangeduide scores van toepassing is.

Zo lezen we in deze commentaren telkens goede punten en werkpunten, bijgevolg is het niet duidelijk af te leiden dat verzoeker globaal niet geslaagd is. De werkpunten wegen volgens verzoeker op geen enkele wijze duidelijk op tegen de positieve punten. De motivering van verweerster is bijgevolg ongegrond.”

Beoordeling

Op het document voor de lesevaluatie door de stagebegeleider, staat in voetnoot bij de ‘tips voor het invullen’:

“De hoofdrubrieken verwijzen naar de domeinspecifieke leerresultaten (DLR), scoor dit zeker. De tabellen onder de hoofdrubrieken vormen een meer gedetailleerde kijkwijze om de les te observeren. Ze verwoorden waar de student iedere fase (1, 2 of 3 in de eerste kolom) moet staan met de realisatie van de basiscompetenties/DLR’s (groeilijnen). Als een aspect minder opvalt, duid je niets aan. Anders scoor je met G, V, NO of O.

In de ruimte ernaast geef je toelichtingen en tips. Denk hierbij vooral aan het verhogen van de betrokkenheid en het welbevinden van de leerlingen. Je opmerkingen geven nuttige informatie aan studenten.

Op het einde van het formulier geeft je een algemene beoordeling over deze les.”

Het is dus niet verplicht, en kennelijk evenmin de verwachting, dat de subcompetenties steeds worden gescoord of beoordeeld. De Raad ziet daarin geen onregelmatigheid of

onzorgvuldigheid mits de globale lezing van de beoordeling de lezer in staat stelt zich een correct beeld te vormen. Zulks is, voor zover hier door partijen in het debat gebracht, het geval.

Verzoeker verwijst wat de stagebeoordelingen betreft enkel naar ‘stuk 4’; dit blijkt een beoordeling te zijn van 27 april 2018 door stagebegeleider I.N. De Raad ziet op deze beoordeling geen enkele deelscore die hoger ligt dan de globale score voor de betrokken competentie, zodat er zich in dat opzicht geen tegenstrijdigheid voordoet. Bovendien zijn alle competenties beoordeeld en ruim van commentaar voorzien. Dat er voor drie competenties (‘inhoudelijke expert’, ‘organisator’ en ‘de communicatievaardige student’) een beoordeling wordt gegeven die zowel ‘voldoende’ als ‘niet onvoldoende’ omspant, kan in het licht van de duidelijkheid worden betreurd, maar kan, gelet op de bijhorende woordelijke commentaar, niet als een onregelmatigheid worden beschouwd. Hetzelfde geldt voor de eindbeoordeling. Het eindrapport van 18 mei 2018 (stuk 16 administratief dossier) is voldoende duidelijk en verzoeker voert ter zake in huidig beroep ook geen overtuigende kritiek aan.

Gelet op de beoordelingen van de stagementoren overtuigt verzoeker er ook niet van dat hij op basis daarvan enkel een positieve eindevaluatie kon verwachten. De Raad leest hierin immers ook verschillende punten van kritiek. Buiten tal van onderdelen die niet zijn beoordeeld, stellen de mentoren in hun evaluaties van 4 december 2017 (stuk 7 administratief dossier) en 22 mei 2018 nog heel wat kritische opmerkingen en werkpunten voorop. De beoordeling door mentor K.K. van 15 januari 2018 (stuk 13 administratief dossier) is weliswaar positief, maar mentor T.V.A. stipt op 16 mei 2018 (stuk 14 administratief dossier) inzake DLR 5 nog verschillende werkpunten aan. Ook het mentoren verslag van V.B. en R.P. van 18 mei 2018 (stuk 15 administratief dossier) bevat tal van kritische bemerkingen en werkpunten en een als negatief te beschouwen eindbeoordeling.

Van een discrepantie tussen de beoordelingen van de stagementoren en de eindbeoordeling is naar oordeel van de Raad dan ook geen sprake.

Wat betreft de kritiek die verzoeker in zijn verzoekschrift formuleert met betrekking tot de feedback en begeleiding tijdens de stage, stelt de Raad vast dat verzoeker in zijn intern beroep geen gewag heeft gemaakt van onbereikbaarheid van de mentor, het laattijdig overmaken van lesonderwerpen of het gebrek aan jaarplannen (en het volgen ervan).

In tegenstelling tot wat verzoeker beweert, kan uit wat hij ter zitting van de beroepscommissie heeft neergelegd (stuk 5 administratief dossier) evenmin worden afgeleid dat deze grieven uiterlijk alsdan concreet ter sprake zijn gebracht. De beperkte opmerkingen die verzoeker plaatst bij stuk 2 van zijn bundel ('evaluatieformulieren mentoren') stippen enkel aan dat de heer P. bij enkele lessen niet aanwezig was en dat twee lessen niet werden geëvalueerd zijn voor de Raad niet als een middel of grief te begrijpen.

In de huidige stand van de procedure zijn de grieven zoals thans concreet uitgewerkt nieuw, en derhalve niet ontvankelijk.

Inzake het aangevoerde recht op een tweede examenkans, wijst de Raad erop dat de decreetgever middels artikel II.201 Codex Hoger Onderwijs de hogeronderwijsinstelling bevoegd heeft gemaakt om het aantal examenkansen te bepalen. Artikel II.223, §2 van diezelfde Codex bepaalt ter zake nader:

§2. Een student heeft voor ieder opleidingsonderdeel waarvoor hij ingeschreven is, recht op 2 examenkansen in de loop van het academiejaar om een creditbewijs te behalen.

Indien de aard van het opleidingsonderdeel niet toelaat dat tweemaal wordt geëxamineerd, kan het in het eerste lid bedoelde recht niet tijdens hetzelfde academiejaar worden uitgeoefend.

In dat geval moet de student zich voor het betreffende opleidingsonderdeel in een volgend academiejaar opnieuw inschrijven.

Niet betwist is dat de ECTS-fiche het opleidingsonderdeel 'Praktijk deel 2' uitdrukkelijk van een tweede examenkans uitsluit. Verwerende partij maakt voldoende aannemelijk dat *in casu* een tweede examenkans niet kan worden georganiseerd tijdens het zomerreces in het onderwijs. Zij verwijst terecht naar wat dat de Raad ter zake eerder reeds heeft overwogen. In het arrest nr. 3.678 van 13 juli 2017 oordeelde de Raad:

"Het belang om deze ontbrekende basiscompetenties bij verzoekster in een klassikale context te toetsen, acht de Raad een valabel argument. De mogelijkheden voor het organiseren van een onderwijsstage in de zomeraanden zijn inderdaad beperkt. Er bestaan zomerscholen, maar dat maakt de organisatie van een dergelijke onderwijsstage, ingeval dit voor de hogeschool ongebruikelijk is, nog niet evident binnen het korte tijdsbestek. In het licht van de competenties waaraan verzoekster nog dient te werken, lijkt het de Raad belangrijk dat dit gedeelte van de stage op een kwaliteitsvolle wijze wordt voorbereid en georganiseerd met een gepaste begeleiding."

De Raad ziet geen reden om er hier anders over te oordelen.

Het enige middel is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 8 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris   **De voorzitter**

Freya Gheysen   **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.357 van 8 augustus 2018 in de zaak 2018/203

In zake: xxx

tegen:

THOMAS MORE MECHELEN-ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
alwaar woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 11 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de examentuchtbeslissing van 27 juni 2018 en van de beslissing van de interne beroepscommissie van 3 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 8 augustus 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Jan Verhofstadt, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Tom Peeters, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven voor de opleiding ‘Professionele bachelor Officemanagement’.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Spaans 4’, waarvoor verzoekster op 15 juni 2018 een mondeling examen aflegt. Nadat door een de docente I.R. en door een medestudente van verzoekster een mogelijke onregelmatigheid (fraude) wordt gesignaleerd, wordt verzoekster met een e-mail van 19 juni 2018 opgeroepen voor een hoorzitting door de bijzondere examencommissie.

Van de zitting van de bijzondere examencommissie wordt volgend verslag opgesteld:

“Beschrijving van het vermoeden:

1. Door de docent: Sterk vermoeden van spieken tijdens mondeling examen Spaans 4 OM op 15/6, lokaal C2.1 1

Op vrijdag 15/6 om 12u20 kwam [verzoekster], studente Office Management, het examen Spaans 4 afleggen. De studenten krijgen een 40-tal minuten voorbereidingstijd. In de klas zijn er steeds 3 studenten aanwezig: 1 student die examen aflegt en 2 studenten die voorbereiden.

[Verzoekster zat recht voor mij, helemaal achteraan in de klas voor te bereiden toen [I.M.] examen aan het afleggen was. Op een bepaald moment merkte ik op dat [verzoekster] een aantal papieren van de examenopgave in een waaier rechtop en redelijk ver voor zich uithield. Ik vond het vreemd dat ze die papieren zo vasthield. Toen [verzoekster] opmerkte dat ik naar haar keek, legde ze de papieren neer, en begon ze te schrijven. Een paar minuten later hield ze de papieren in diezelfde vreemde positie voor zich uit. Ik zag een balpen rechts van haar liggen, maar toch was ze iets aan het doen met beide handen. Met 1 hand had ze haar papieren vast, met de andere hand was ze iets aan het doen wat ik niet kon zien omdat ze haar 'vrije' hand achter de papieren hield. Ik vermoedde dat ze haar gsm aan het gebruiken was om dingen op te zoeken.

Ik ben direct opgestaan, ben op haar af gestapt en vroeg haar of ze haar telefoon aan het gebruiken was, [verzoekster] ontkende. Ze was in paniek, zei dat ze het heel warm had, begon te blazen en haar voorhoofd af te vegen.

Ik heb zelf geen telefoon gezien, niet in haar handen en niet tussen haar benen of op haar schoot. Ik ging terug zitten om verder te gaan met het examen van [I.M.] en zei aan [verzoekster] dat ze de deur mocht openzetten als ze het zo warm had. Ze wilde echter niet rechtstaan. Toen het haar beurt was om examen te komen afleggen, zei ze dat ze de deur niet had opengedaan omdat er dan te veel lawaai zou zijn.

Het begin van haar examen verliep heel erg moeizaam, ze wist weinig of niets van het eerste deel. Telkens opnieuw zei ze dat ze stress had en dat ze niet wist wat er met haar aan de hand was. Het tweede deel ging beter. Het derde deel (geografische kennis) lukte ook.

De studente die na [verzoekster] examen kwam afleggen, was [L.O.]. Op het einde van het examen zei [L.O.] dat ze echt niet wilde ‘klikken’ maar dat [verzoekster] wel degelijk een telefoon in haar handen had achter die papieren. [L.O.] zei dat ze de telefoon duidelijk had gezien toen ze achterom keek. Ze begreep niet hoe [verzoekster] die telefoon zo vlug had kunnen wegstecken maar zei dat ze die misschien in haar jasje had gestoken. Ik heb het jasje van [verzoekster] niet gecontroleerd, dus kan dit niet bevestigen.

Het feit dat [verzoekster] zich zo vreemd gedroeg, dat ze met beide handen bezig was terwijl haar balpen op de bank lag en dat [L.O.] heeft gezien dat [verzoekster] een telefoon in haar handen had, doet me sterk vermoeden dat ze aan het spieken was. Vooral voor het laatste deel kan dit heel makkelijk. De studenten moesten hiervoor landen en streken kunnen benoemen op een blinde kaart.

[I.R.]

18/6/2018

2. Door een medestudent: Waarneming:

Ik bevond mij aan het raam, [verzoekster] zat rij achter mij het dichtst bij de deur. Op voorhand was ze enorm gestrest, ze zei dat dit het moeilijkste examen was van allemaal (typische praat bij studenten).

Eens ik aan het werk was, is mij niets opgevallen – ik zat namelijk met mijn rug naar haar – tot mvr. [I.R.] ineens naast haar stond en vroeg of ze een gsm bij zich had en/of gebruikte. [Verzoekster] ontkende dit. Toen ik me omdraaide zag ik dat, aangezien mvr. [I.R.] met gezicht naar raam stond, bij de bank van [verzoekster]. Deze hield haar papieren omhoog, met duidelijk de gsm hierachter verstopt, niet zichtbaar voor mvr. [I.R.], wel zichtbaar voor mij. Ik meende hem zelfs op de bank horen gelegd te worden toen ze haar papieren weer op de bank legde. Aangezien ze achter mij zat, kan ik niet vaststellen dat [verzoekster] de gsm effectief gebruikt heeft tijdens haar voorbereiding. Toen het haar beurt was om mondeling examen af te leggen, merkte ik dat haar broekzakken en bank leeg waren, maar haar jasje wel aan haar stoel hing. Zal dus gsm in jaszak gestoken hebben voordat ze naar docent ging.

Getekend door [L.O.], 18/06/2018, te [woonplaats]

3. Door de betrokken student:

[Verzoekster] verklaart dat ze enorm veel stress had en moe was omdat ze weinig geslapen had maar dat ze absoluut geen gebruik maakte van haar GSM. Wel geeft ze toe dat haar GSM in de zak van haar vestje bleef zitten. Haar vestje had ze bij aanvang van de voorbereiding voor haar mondeling examen uitgedaan en op de rugleuning van haar stoel gehangen ... Ze bekent dat haar GSM hierdoor wel binnen handbereik was.

Voorstel vaststelling door de beperkte commissie:

Deze commissie stelt voor een 0/20 te geven voor het betrokken OPO voor het op zak hebben van een GSM tijdens het examen.”

De examencommissie beslist vervolgens om verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘Spaans 4’ bij examentuchtbeslissing de quatering van 0/20 toe te kennen.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Op 2 juli 2018 dient verzoekster tegen deze examentuchtbeslissing het volgend intern beroep in:

“Naar aanleiding van een reeks gebeurtenissen die in de weken na de examenperiode plaatsvonden voel ik mij genoodzaakt een intern beroep in te dienen. Dit intern beroep

heeft betrekking tot een onterechte beoordeling van mijn vaardigheden op het opleidingsonderdeel Spaans 4.

[...]

Tijdens het afleggen van mijn mondeling examen voor het vak Spaans 4 sprak de leerkraag mij aan op een rare houding. Tijdens het maken van mijn schriftelijke voorbereiding hield ik wegens ergonomische redenen en plaatsgebrek een onbeschreven bijlage voor mij uit terwijl ik met mijn andere hand mijn voorbereiding neerschreef. Vermits deze bijlagen onbeschreven waren, kon dit geen andere studenten aanzetten tot het plegen van fraude. Ik werd door de verantwoordelijke docent, die vermoedde dat ik examenfraude pleegde, aangesproken op het feit dat ik de bijlage voor mij uithield. Toen de docent naderde om te controleren of ik al dan niet hulpmiddelen achter dit papier verborg die niet toegelaten waren tijdens het examen, toonde ik meteen aan dat ik enkel een pen bij de hand had om deze voorbereiding in te vullen. De docent liet mij mijn examen verder afleggen en liet op geen enkel moment blijken dat deze mij ervan verdacht examenfraude te hebben gepleegd. Ik verliet het examenlokaal, na een naar mijn persoonlijke mening geslaagd examen, met een goed gevoel. Een goed gevoel dat mij na een examen Spaans niet vreemd is vermits ik zelf van Spaanse origine ben en dit dus tevens een van mijn moedertalen is. Dit goed gevoel werd echter enkele weken later helemaal tenietgedaan door een telefoontje van de Thomas More Hogeschool. Tijdens dit telefoontje dat plaatsvond op 21 juni 2018 omstreeks 10u00 werd mij verzocht mijzelf 2 uur later te komen verdedigen voor een examencommissie wegens het vermoedelijke plegen van examenfraude. Toen ik even later mijn punten kreeg, zag ik dat ik voor dit vak een 0/20 kreeg. Deze gang van zaken lijkt mij onder andere om onderstaande redenen compleet ongepast:

- In het schoolreglement staat onder Artikel 90 vermeld dat een student het recht heeft op 5 dagen tijd om een mondelinge en schriftelijk verweer voor te bereiden. Hoewel ik onzeker ben van het feit of dit ook te maken heeft met een beslissing met betrekking tot examenfraude, lijkt 2 uur mij weinig tijd om voor mijzelf in zo'n onverwachte situatie alles op een rijtje te zetten.
- De verantwoordelijke docent heeft mij tijdens het examen persoonlijk gecontroleerd op de aanwezigheid van hulpmiddelen die examenfraude zouden impliceren. Zij vond echter niets en liet mij dit examen verder afleggen. In het reglement staat vermeld dat een personeelslid bij een vermoeden van examenfraude alle bewijsmaterialen in beslag moet nemen. In dit geval liet deze docent mij gewoon doorwerken en wees zij zelfs aan dat ze zich had vergist. Deze gang van zaken lijkt mij niet in overeenstemming met Artikel 70 uit het schoolreglement waarin de procedure i.v.m. examenfraude vermeld wordt.

Bovendien werd mij gemeld dat een medestudent getuige was van deze daad en er mij na het examen van betichtte een gsm verborgen te hebben achter mijn bijlage terwijl ik liet zien aan de docent dat ik naast mijn pennen geen hulpmiddelen op zak had. Als ik capabel was om zoiets uit te voeren zou ik meteen mijn koffers nemen om een fortuin te gaan verdienen als illusionist in Las Vegas. Ik voel mij door deze gang van zaken enorm bij verstek veroordeeld, dit lijkt mij ook in alle gevallen een woord tegen woord situatie. Het begint er enorm op te lijken dat eender welke student op deze school, die een of andere vorm van wrok koestert jegens een andere student, als een of andere haatdaad kan gaan klagen dat zijn/haar medestudent examenfraude gepleegd zou hebben. Als ik een

realistische kijk neem op de feiten zou ik durven zeggen dat deze student had gemerkt dat mijn examen vlot verliep (vermits Spaans mijn moedertaal is) terwijl dat van haar eerder slecht ging. In zulke situaties sleuren we als mens graag iemand mee in onze ondergang. Ik ben er mij van bewust dat het oneerlijk is om zo'n subjectief statement te maken, maar het is even oneerlijk om iemand te beschuldigen van feiten die niet eens plaatsvonden. Daarnaast geeft deze situatie mij als student een enorm machteloos gevoel en doet het mij twijfelen aan de bekwaamheid van sommige docenten aan de Thomas More hogeschool. Aan het eind van de rit lijkt het mij immers de taak van een docent om TIJDENS het examen te constateren of er al dan niet fraude wordt gepleegd. Ik heb in mijn leven nog nooit meegemaakt dat een agent iemand die er compleet nuchter uitziet tijdens een alcoholcontrole laat doorrijden om deze dan een week nadien te beschuldigen van dronken rijden, waarom laat een school dan toe dat deze situatie mij overkomt? Kort samengevat ontken ik examenfraude te hebben gepleegd tijdens mijn mondeling examen voor het vak Spaans 4 en ga ik in beroep tegen de valselijke beschuldiging hiervan.”

De interne beroepscommissie behandelt het beroep in zitting van 3 juli 2018. Na verzoekster te hebben gehoord, neemt de beroepscommissie de volgende beslissing die met een e-mail van 9 juli 2018 aan verzoekster ter kennis wordt gebracht:

“Op basis van de overhandigde documenten, uw verklaringen en op basis van de informatie die verstrekt werd door de betrokkenen van de opleiding, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en niet gegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:
De interne beroepscommissie stelt vast dat de student voor de beperkte examencommissie uitdrukkelijk heeft toegegeven dat ze een gsm-toestel had meegebracht in het examenlokaal.

Volgens artikel 45 van het onderwijs- en examenreglement mag een student “geen toestellen bij zich hebben waarmee communicatie of opslag van gegevens mogelijk is” en worden overtredingen gesancioneerd als “examenfraude”.

Volgens de student werd de procedure met betrekking tot examenfraude niet gevolgd en ze verwijst daarbij naar artikel 90 van het onderwijs- en examenreglement. De interne beroepscommissie wijst er op dat artikel 90 niet de procedure bij examenfraude, maar de tuchtprocedure betreft.

Verder meent ze dat de procedure niet gevolgd werd omdat haar examen niet werd onderbroken. De interne beroepscommissie wijst er op dat het voorval gebeurde tijdens de schriftelijke voorbereiding van een mondeling examen en niet tijdens het mondelinge examen zelf. Dit examen kon dus niet onderbroken worden.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het bij de Raad ingestelde beroep.

Zij doet gelden dat het beroep niet door verzoekster zelf werd ondertekend, maar door een derde, die weliswaar aangeeft daarbij te handelen in opdracht van verzoekster, doch zonder dat een volmacht ter zake werd bijgevoegd.

Verzoekende partij replicaert in haar wederantwoordnota dat zij zich tijdens de mededeling van de tweede bestreden beslissing in het buitenland bevond en dus in de onmogelijkheid was om tijdig een volmacht te bezorgen aan haar moeder, die voor verzoekster heeft getekend.

Ter zitting legt verzoekende partij een ongedateerde volmacht neer die ertoe strekt dat aan mevrouw [N.D.P.] machtiging wordt verleend tot het ondertekenen van aangetekende zendingen in het raam van huidig beroep.

Beoordeling

Artikel II.294, §2, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt inzake de beroepen die bij de Raad worden ingesteld dat het verzoekschrift op straffe van onontvankelijkheid wordt ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.

Artikel II.309 van diezelfde Codex bepaalt vervolgens:

“De partijen kunnen zich bij een procedure voor de Raad laten bijstaan door een raadsman.

De raadsman legt ten laatste ter zitting een schriftelijke machtiging voor, behoudens indien:

- 1° de raadsman ingeschreven is als advocaat of als advocaat-stagiair, of
- 2° de raadsman samen met de betrokken partij ter zitting verschijnt.

De Raad leidt uit de samenlezing van beide voorschriften in vaste rechtspraak af dat de bepalingen van artikel II.309 van de Codex geen afbreuk doen aan de substantiële vormvereiste van de ondertekening van het verzoekschrift, en dat de hoedanigheid van gevoldmachtigde in voorkomend geval – wanneer het geen advocaat betreft – moet worden aangetoond op het

ogenblik van het indienen van het beroep (R.Stvb. 18 augustus 2015, nr. 2015/192). De volmacht die verzoekende partij slechts ter zitting neerlegt, voldoet niet aan die voorwaarde en kan bijgevolg het ontbreken van haar handtekening of een aangetoonde volmacht op het ogenblik van het indienen van het beroep niet verantwoorden.

Een derde die niet de hoedanigheid van advocaat heeft, kan slechts op ontvankelijke wijze bij de Raad een beroep in naam van en voor rekening van de verzoekende partij instellen indien er een volmacht wordt bijgevoegd (zie bv. R.Stvb. 6 maart 2014, nr. 2014/016). De Raad overweegt daarbij dat het ondertekenen (i.e. het plaatsen van handgeschreven tekens die het stuk authenticeerbaar maken) van een te versturen beroepsschrift een substantiële formaliteit is, vermits dit de enige garantie is dat het beroep wel degelijk door de belanghebbende zelf is ingesteld (R.Stvb. 31 juli 2014, nr. 2014/086).

De Raad begrijpt dat verzoekster zich mogelijk materieel in een moeilijke positie bevond, gelet op haar verblijf in het buitenland. Niettemin mag van een student, die reeds een interne beroepsprocedure heeft gevoerd en die zich derhalve kan verwachten aan een beslissing waartegen hij verder beroep wenst in te stellen, worden verwacht dat hij de nodige maatregelen treft om dat externe beroep ook op een ontvankelijke manier te kunnen indienen. Aangezien het verlenen van een volmacht aan om het even welke derde of het raadplegen van een advocaat hiertoe had volstaan, is de Raad van oordeel dat verzoekster zich niet in een situatie van overmacht bevond die kan wettigen dat het ingediende beroep niet op regelmatige wijze werd ondertekend (zie in dezelfde zin: R.Stvb. 18 augustus 2015, nr. 2015/192; R.Stvb. 25 augustus 2015, nr. 2015/181).

Het beroep is onontvankelijk.

V. Anonimisering

Verzoekster vraagt ter zitting de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 8 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Sigrid Pauwels	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Freya Gheysen **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 20 augustus 2018

Arrest nr. 4.380 van 30 augustus 2018 in de zaak 2018/204

In zake: Noa DE KOCKER
Woonplaats kiezend te 8400 Oostende
Steensedijk 239/1

Tegen: VIVES
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Sofie Logie en Michiel Descheemaeker
kantoor houdend te 8500 Kortrijk
Beneluxpark 27B
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 18 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 27 juni 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 20 augustus 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Isabelle Vandemaele, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Michiel Descheemaeker, die *loco* advocaat Sofie Logie verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Door omstandigheden neemt bestuursrechter Jan Geens de plaats van bestuursrechter Sigrid Pauwels in. Dit is ter zitting aan de partijen meegedeeld, die verklaren geen bezwaren te hebben.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de vroedkunde’.

Voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 3 juli 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 16 juli 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt dat de evaluatieformulieren aantonen dat zowel op de tussentijdse evaluatie als op de eindevaluatie van beide stageperiodes tal van gedragsindicatoren een score onvoldoende aanwezig krijgen. In het stagevademecum wordt beschreven hoe de beoordelingen op de indicatoren worden omgezet in scores, evenals de weging van de scores afhankelijk van de leerresultaten waaraan ze gelinkt zijn. Zo correspondeert een ‘OA’ (onvoldoende aanwezig) met een score van 0,5/2 en een voldoende met een score van 1/2. De interne beroepsinstantie merkt op dat er al een aantal scores ‘B’ (beheerst) nodig zijn om te compenseren voor de scores ‘OA’. Gezien de leerresultaten een verschillend gewicht kennen, is het mogelijk dat B’s op minder belangrijke leerresultaten niet opwegen tegen OA’s op indicatoren van een belangrijk leerresultaat. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente over beide periodes zelden een score ‘B’ haalt.

Waar de studente benadrukt dat ze theorie kan koppelen aan praktijk, wijst de interne beroepsinstantie erop dat de feedback duidelijk het linken van theorie aan praktijk en dus de toepassing van de theorie op school op stage betreft. Dat houdt meer in dan het uitvoeren van handelingen. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente aanhaalt dat ze weinig mogelijkheden heeft gehad om bepaalde handelingen uit te voeren tijdens de stageperiodes,

waardoor ze nog onzeker overkomt. Hiermee bevestigt de studente zelf de feedback van de praktijklector.

Wat het initiatief nemen betreft, verwijst de studente naar het nooit weigeren van een taak, het stipt aanwezig zijn, extra uren en goede contacten met het team. De interne beroepsinstantie merkt op dat dit allemaal positieve kenmerken zijn, maar zij staan los van initiatief nemen. Initiatief nemen betekent zelf zien welk werk dient te gebeuren i.p.v. vragen wat je kan doen; leerkansen opzoeken/vragen i.p.v. wachten tot ze aangeboden worden; ... Foto's nemen behoort niet tot de taak van de vroedvrouw en is dus geen voorbeeld van gepast initiatief nemen.

De interne beroepsinstantie erkent dat de mentoren beperkt aanwezig waren op de dienst tijdens de shifts van de studente. Ze benadrukt dat de mentoren zich wel mogen baseren op feedback die ze ontvangen van collega's. De interne beroepsinstantie erkent ook dat het stageformulier nog geen score bevat en dat het gebruikte scoringssysteem wat rekenwerk vergt, waardoor de docent dit niet ter plaatse kan doen. Volgens haar is de hamvraag bij het ondertekenen van een stageformulier of de student zich herkent in de feedback. Als dat niet zo is, ondertekent de student best met 'gelezen maar niet akkoord'. Het is niet de score als dusdanig waarmee een student zich akkoord moet verklaren (want die wordt berekend volgens geobjectieveerde parameters), maar wel met de feedback.

Verder verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat, volgens het stagevademecum, het eindcijfer wordt bepaald op de stagedeliberatie in juni. Er werd een score van 9/20 toegekend. Op deze deliberatie wordt geoordeeld of er bijzondere omstandigheden zijn (vb. een heel sterke evolutie) die veroorloven af te wijken van het voorgestelde examencijfer. Eens dit cijfer vaststaat, gaat dit naar de examencommissie, waar een tekort op de stage nooit gedelibereerd wordt.

De interne beroepsinstantie vindt het ten slotte positief dat de studente de intentie tot vrije stage had. Het toont tevens aan dat de studente beseft dat ze nog sterk moet evolueren. De stageplaats weigerde omdat zij enkel officiële stages aanvaarden. Het is dus niet de school die dit weigerde. Waar de studente aanhaalt dat er te weinig negatieve feedback staat die het eindcijfer verantwoordt, merkt de interne beroepsinstantie op dat het niet de bedoeling is om enkel naar de commentaren te kijken, het zijn de oordelen op de gedragsindicatoren die final de score bepalen. De commentaren dienen hoofdzakelijk om het oordeel op de gedragsindicatoren te

motiveren. Hoewel dit her en der nog wat uitgebreider/concreter mag, concludeert de interne beroepsinstantie dat de quotatie voldoende gemotiveerd is en dat de omrekening volgens de vooropgestelde/gecommuniceerde berekeningswijze gebeurde.

Na grondige beraadslaging en heroverweging van het administratief dossier heeft de interne beroepsinstantie dan ook beslist de eerder genomen beslissing te handhaven.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 16 juli 2018 en bij aangetekend schrijven van 17 juli 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 18 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. Voorwerp van het beroep

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoekster tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 27 juni 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 91, §3 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoeksters beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoekster onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

B. Exceptio obscuri libelli

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het beroep onontvankelijk is omdat van de totale onduidelijkheid, waardoor de *exceptio obscuri libelli* zich opdringt. Volgens verwerende partij valt uit het verzoekschrift niet af te leiden welke bepalingen verzoekende partij geschonden acht. Het enige wat gedistilleerd kan worden uit het beroep is dat verzoekende partij niet akkoord is met de bestreden beslissing. Verzoekende partij geeft een uitgebreide lijst weer van “verzuchtingen”, die niet gelezen kunnen worden als zogenaamde “middelen”, daar zij geen bepalingen viseren die geschonden geacht worden. Verwerende partij benadrukt dat de Raad in het verleden reeds heeft vastgesteld dat loutere beweringen, mededelingen of twijfels geen voldoende basis vormen voor een middel.

Volgens verwerende partij kan uit het verzoekschrift ook geen vordering worden afgeleid. Er kan enkel een vraag tot herbeoordeling worden gelezen, wat niet binnen de bevoegdheid ligt waardoor de Raad gevat is.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat er geen enkele onduidelijkheid is. Zij vraagt duidelijk om een vernietiging van de negatieve studievoortgangsbeslissing van de examencommissie en van de interne beroepsinstantie voor het examenonderdeel Stage – 2de jaar bachelor Vroedkunde – periode I en periode II. Volgens verzoekster gaat het niet om een lijst met “verzuchtingen”, zoals verwerende partij beweert, maar over een aantal bewijzen die het verzoek tot vernietiging staven. Verzoekster benadrukt dat de Raad uitspraak kan doen over betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, maar hij behandelt geen materiële vergissingen. Zij gaat nog verder in op de bevoegdheidsomschrijving van de Raad.

Beoordeling

De Raad beoordeelt het beroep van verzoekende partij in functie van de middelen die de Raad er, bij een welwillende lectuur van het verzoekschrift, in heeft kunnen ontwaren en rekening houdend met de wijze waarop de verwerende partij deze heeft begrepen. Hij leest hiervoor het verzoekschrift ook samen met bijlage 4 bij het verzoekschrift “bezwaren beslissing intern beroep genomen op 16/07/2018”.

De exceptie is niet gegrond.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op de schending van het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster kan niet akkoord gaan met het cijfer van 9/20 en vraagt dan ook om een nieuwe beoordeling/evaluatie, gestaafd met onderstaande redenen/argumentatie. Verzoekster benadrukt vooreerst dat ze voor haar praktijkexamen (verloskundige methodiek en vaardigheden) respectievelijk een score van 12/20 (eerste examenperiode) en een score van 14/20 (tweede examenperiode) heeft behaald, wat aantoont dat ze de theorie aan de praktijk kan linken, ongeacht de setting waar dit wordt uitgevoerd. Verzoekster merkt op dat zij op stage weinig kansen kreeg om haar handelingen, maar ook de theorie te oefenen. Ze heeft als bijlage de meeste handelingen die worden verondersteld te worden uitgevoerd tijdens de stageperiode opgelijst. Ze heeft daarbij ook vermeld wanneer ze een handeling heeft kunnen uitvoeren. Ook de handelingen die ze niet heeft kunnen uitvoeren en de redenen hiervoor heeft ze hierin vermeld. Redenen voor het niet kunnen uitvoeren waren o.a. geen bevallingen tijdens haar aanwezigheid, gynaecoloog weigerde stagiairs tijdens de bevalling, patiënt weigerde stagiairs in haar bijzijn, minder verantwoordelijke taken, ... Volgens verzoekster kan er geen correct oordeel worden geveld over haar stagehandelingen als er niet voldoende of geen kansen worden geboden om deze handelingen uit te voeren. Ze wijst erop dat de handelingen die ze wel kon uitvoeren beantwoord zijn met positieve feedback van de mentoren.

Verzoekster merkt op dat zij, door te weinig of geen mogelijkheden te hebben gekregen om bepaalde handelingen uit te voeren tijdens de stageperiodes, misschien wat onzekerder kan overkomen. Volgens haar is het evenwel de bedoeling van een leerproces om gaandeweg, door oefening en herhaling, de handelingen vlot uit te voeren en de theorie volledig te kunnen begrijpen en toepassen in de praktijk. Ze is ervan overtuigd dat, indien zij meer kansen zou hebben gekregen, haar uitvoering vlotter zou verlopen. Verzoekster vindt ook dat wanneer iemand opmerkt dat een student onzeker is, het zijn/haar taak is als mentor/leerkracht om daarop in te spelen en de student positief te begeleiden. Dit heeft zij tijdens haar stage gemist.

Verder benadrukt verzoekster dat zij nooit een opdracht/taak heeft geweigerd, dat zij steeds stipt aanwezig was en zelfs verschillende extra uren heeft gewerkt, dat zij goed overeen kwam met het team, ... Verzoekster zorgde er telkens voor dat wanneer er werk was, zij dit al zelfstandig uitvoerde, bv. kamers kuisen, bedden opmaken, naar de apotheek gaan, ... Nadien vroeg verzoekster inderdaad aan de vroedvrouwen wat zij nog kon doen, net omdat zij het werk dat diende te gebeuren al gedaan had. Verzoekster wijst erop dat zij tijdens haar tweede stageperiode ook meermaals het contact en de omgang met de patiënt voorop heeft proberen te stellen. Zo knoopte ze bijvoorbeeld regelmatig, op eigen initiatief, een gesprek aan met de patiënt. Er was ook een patiënt die haar had gevraagd om foto's te maken tijdens haar bevalling. Verzoekster is met veel plezier aan deze wens tegemoet te komen, maar zij werd hiervoor tijdens de bevalling op een harde manier terechtgewezen door de verantwoordelijke vroedvrouw. Verzoekster verduidelijkt dat ze dit voorval niet als een voorbeeld van initiatief nemen heeft willen aangeven, maar wel als een voorbeeld van verkeerde beoordeling. Voorbeelden van eigen initiatief nemen zijn: een gesprek aanknopen met de patiënt, bedden opmaken, naar de apotheek gaan, opkuisen na de bevallingen, ...

Verzoekster merkt daarnaast op dat haar aangestelde/toegewezen mentoren niet genoeg aanwezig waren tijdens haar shifts (slechts 4 van de 25 stagedagen). Verzoekster stelt dat zij dan inderdaad wel kunnen luisteren naar de feedback van anderen, maar die anderen zijn niet ‘specifiek’ opgeleid om mentor te zijn van een student en zijn dus minder accuraat in hun begeleiding en omgang naar studenten toe. Tijdens de tweede stageperiode van verzoekster werd bovendien een nieuw computerprogramma in gebruik genomen, waardoor de aandacht dikwijls aan dit nieuwe programma werd gegeven. Volgens verzoekster merkten de vroedvrouwen daardoor niet altijd op welke taken zij allemaal op eigen initiatief uitvoerde. Wanneer verzoekster nadien bij hen rapporteerde, waren ze aangenaam verrast omdat zij zoveel

werk zag en gedaan had. Verzoekster vindt dat men zich dus zeker de vraag kan stellen, als er zo weinig tijd en aanwezigheid van de mentoren was, hoe men dan een objectieve en correcte beoordeling kan geven.

Vervolgens stipt verzoekster aan dat er tijdens een stageperiode van vijf weken drie momenten zijn waarop de docent, samen met haar, handelingen komt uitvoeren en bespreken. Het derde moment is dan tegelijk ook de laatste stagedag, waarop het formulier van de stagebeoordeling wordt ingevuld. De stagiair, verzoekster, moet dan ook onmiddellijk dit formulier ter goedkeuring ondertekenen. Op dit formulier staan geen punten en bij verzoekster was het resultaat “geslaagd/niet geslaagd” niet ingevuld. Zoals verwerende partij bevestigt, vergt dit inderdaad wat rekenwerk, waardoor de docent op dat moment geen correcte score kan geven. De score wordt nadien pas uitgerekend. Verzoekster vindt het bizar dat ze iets moet ondertekenen, waarvan ze eigenlijk niet weet wat ze nu juist moet ondertekenen. Ze benadrukt dat als je het stagedocument niet ondertekent, je geen punten krijgt, wat dus zeker geen optie is. Volgens haar is onder de studenten ook niet bekend dat je het evaluatiedocument kan ondertekenen met ‘gelezen maar niet akkoord’, aangezien ervanuit wordt gegaan dat je als student wel akkoord bent. De interne beroepsinstantie stelt betreffende het ondertekenen van het stageformulier dat de student zich zou herkennen in de gegeven feedback van de docent. Verzoekster benadrukt dat zij op het moment van de feedback van de docenten geen opmerkingen, noch meldingen heeft gekregen van een eventuele onvoldoende voor stage.

Verzoekster heeft meermaals gevraagd waarom ze haar score van 9/20 niet willen delibérereren. Ze heeft ook meermaals de puntenscore gevraagd, maar ze heeft die enkel van ver kunnen bekijken en niet in detail. Verzoekster vindt het antwoord van de docenten dat de stage niet wordt gedelibereerd vreemd en ze verwijst naar het stageademecum. Ze merkt op dat op het evaluatieformulier onderaan ‘geslaagd/niet geslaagd’ staat, wat bij haar niet werd aangeduid op het laatste feedbackmoment met de docent omdat de docent zelf niet volledig op de hoogte was hoe het scoringssysteem werkte. Verzoekster wijst erop dat zij aldus in het ongewisse werd gelaten, noch was er transparantie tijdens de deliberatie.

Wat de intentie van verzoekster tot vrije stage betreft, stelt verzoekster dat dit niet aantoont dat zij zelf beseft dat ze nog sterker moet evolueren, maar wel dat zij op stage te weinig kansen heeft gekregen om bij te leren en dat zij nu graag haar eigen leerproces in handen wou nemen. Verzoekster stelt ten slotte dat er geen enkele transparantie is in het scoresysteem van de stage.

De oordelen op de gedragsindicatoren, die de student zelf niet kent, weet noch ontvangt, zouden hierbij doorslaggevend zijn aan de stagepunten. Volgens de interne beroepsinstantie zouden de commentaren in het stageboek enkel dienen om het oordeel van de gedragsindicatoren te motiveren en zouden ze wat uitgebreider mogen zijn. Verzoekster kan dit enkel maar bevestigen. Ze vraagt zich af hoe een vijftal opmerkingen in het eindverslag voldoende kunnen zijn om een objectief oordeel van de gedragsindicatoren en dus van de stage te kunnen geven.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij vooreerst dat verzoekster een directe inhoudelijke beoordeling vraagt aan de Raad, die veel verder gaat dan de kennelijke onredelijkheidstoets. Volgens verwerende partij geeft verzoekster ook niet aan waarom de beslissingen van de examencommissie en de interne beroepscommissie geen juiste weerspiegeling zouden zijn van haar prestaties die in het evaluatieformulier op diverse punten door zowel de mentor als de stagebegeleider (sterk) negatief worden beoordeeld.

Waar verzoekster aanstipt dat zij voor haar praktijkexamens “verloskundige methodiek en vaardigheden 3 en 4” respectievelijke scores van 12/20 en 14/20 behaalde, waaruit zij meent te mogen afleiden dat zij wel degelijk theorie aan praktijk kan linken, stelt verwerende partij dat deze vakken een voorbereiding op de stage bieden, maar zij kunnen geenszins vergeleken worden met de stage zelf. Deze vakken bestaan uit een schriftelijk examen methodiek, een praktijktoets en een permanente evaluatie. Voor “verloskundige methodiek en vaardigheden 4” komt daarbij nog een integrerende casuïstiek en simulatie. Verwerende partij verduidelijkt dat het schriftelijk examen methodiek letterlijk theoretische kennis bevraagt, tijdens de lessen vaardigheden integreert de student de geziene theorie in casussituaties op papier en worden de handelingen die in de casus naar voor komen geoefend. Dit wordt gevraagd op de praktijktoets. Bij integrerende casuïstiek krijgt de student een meer uitgebreide casus op papier die hij/zij volgens theoretische principes dient uit te werken en neemt de student deel aan simulatiesessies. Daar oefent de student in groep een casus in een meer reële setting, maar steeds in een veilige en vertrouwde omgeving. Volgens verwerende partij is de finaliteit van de stage anders. Tijdens de stage dient de student namelijk alle aangeleerde theorie (niet enkel deze van verloskundige methodiek en vaardigheden) en vaardigheden in een concrete klinische setting te integreren. Het gaat om verloskundige theorie, relationele en praktische vaardigheden. Verwerende partij verwijst naar de ECTS-fiche van de stage. Zij wijst er volledigheidshalve op dat resultaten van het ene opleidingsonderdeel geen impact kunnen hebben op de quotering van een ander vak.

Vervolgens stelt verwerende partij dat er zeker voldoende leerkansen werden geboden, zoals blijkt uit de tweede stageperiode. Ze merkt op dat de kwantiteit van het al dan niet uitgevoerd hebben van bepaalde handelingen niet schragend is voor de motivering die leidde tot de onvoldoende score. Ook de vlotheid van het uitvoeren wordt niet gequoteerd. Verwerende partij verwijst hiervoor naar de handleiding stagedoelstellingen.

Volgens verwerende partij erkent verzoekster dat zij als onzeker overkomt en dat dit het nemen van initiatief bemoeilijkt, meer specifiek leerresultaat 9 “professionalisering”. Uit het stagevademecum blijkt alvast dat het nemen van initiatief een belangrijk gegeven is in het kader van professionalisering. Bovendien vormt het een van de belangrijke beroepsattitudes. Verzoekster erkent zelf te weinig initiatief te nemen. Volgens verwerende partij is het de taak van de student om dergelijke problemen ook te benoemen tijdens begeleidingsmomenten, wat nooit gebeurd is. Ze stelt ook dat de zaken die verzoekster aanhaalt ter ondersteuning van het nemen van initiatief (opmaken van bedden, naar de apotheek gaan en het poetsen van kamers) eigenlijk neventaken zijn die niet bijdragen tot het aantonen van groei in professionalisering.

Verder stelt verwerende partij vast dat verzoekster doet uitschijnen dat de stagebegeleider – die zij “mentor” noemt – zich diende te baseren op feedback van “anderen” (waaronder de vroedvrouwen met wie zij diende samen te werken), terwijl deze niet geplaatst zouden zijn nuttige uitspraken te doen omtrent de stage van verzoekende partij. Volgens verwerende partij behoort het evenwel tot de competenties van iedere vroedvrouw om beginnende en student-vroedvrouwen op te leiden en te begeleiden. Verwerende partij benadrukt dat het bovendien eigen is aan stages dat de student niet alleen wordt begeleid en gevolgd door de docent, maar ook door andere personen, die vaak ook een eigen waardeoordeel uitspreken.

Wat de ondertekening van het stageformulier betreft, stelt verwerende partij dat de beoordeling enkel voor “gezien” wordt ondertekend, wat duidelijk blijkt uit het stagevademecum. Daarbij bestaat de mogelijkheid om zelf aanmerkingen te laten noteren, maar verzoekster heeft hiervan geen gebruik gemaakt. Verzoekster heeft ook op geen enkel moment haar mentor, begeleider, ombudspersoon, studie- en trajectbegeleider of opleidingshoofd op de hoogte gebracht van eventuele aanmerkingen. Verwerende partij verduidelijkt dat de student door het ondertekenen enkel akkoord gaat met de gegeven feedback, niet met de score op zich. Ze wijst er ook op dat de bewering dat “*indien je het stagedocument niet ondertekent, [je] geen punten [krijgt]*” niet klopt.

Verwerende partij merkt daarnaast op dat de opleiding tijdens de stagedeliberatie van juni elke student bespreekt. Daarbij komen de richtquotaties van beide stageperiodes (*in casu* 9/20 en 8,5/20) aan bod, alsook de verrekening van deze quotaties met de integratieopdracht (*in casu* 10,2/20). De totale richtquotatie kwam voor verzoekster aldus op 8,91/20, wat werd afgerond naar 9/20. Op deze deliberatie wordt geoordeeld of er bijzondere omstandigheden zijn (vb. een heel sterke evolutie) die het veroorloven om af te wijken van het voorgestelde cijfer. Dit was *in casu* niet het geval.

Verder benadrukt verwerende partij dat zij iedere student een gelijkwaardige stage probeert aan te bieden. Waar studenten stagelopen verloopt billijk en transparant. Studenten dienen tijdens de aangeboden stageperiodes de vooropgestelde/te behalen competenties aan te tonen. Tijdens deze periodes kunnen de betrokken personen dan ook begeleiden en evalueren, zoals blijkt uit het stagevademecum. Verzoekster heeft inderdaad initiatief genomen voor een vrijwillige stage, maar de begeleidingsverpleegkundige gaf aan dat zij dergelijke stageaanvragen niet aanvaardt. Volledigheidshalve wijst verwerende partij op de bijzonder versniperde periode die verzoekster heeft aangevraagd om haar stage te lopen, waarbij de vraag rijst in welke mate dit kan bijdragen tot een groeiproces.

Verwerende partij benadrukt ten slotte dat het stagevademecum – wat nochtans in het bezit is van verzoekster – zeer duidelijk uiteenzet op welke wijze de beoordeling gebeurt. De gedragsindicatoren staan gedetailleerd weergegeven op de ECTS-fiche, die te raadplegen is via het toledo-platform. Verwerende partij merkt op dat het stageoordeel uiteraard niet is gebaseerd op een “vijftal opmerkingen in het stageboek (logboek)”. Het vormt de synthese van het logboek, het gesprek met begeleidende vroedvrouwen en de evaluatie van de stagebegeleider. Volgens verwerende partij is de score van 9/20 in ieder geval niet kennelijk onredelijk en staat zij in verhouding tot de woordelijke bijgevoegde motivering in de verschillende evaluaties van verzoekster samen genomen. Verwerende partij is van mening dat verzoekster op geen enkele manier aantoont waarom de examenbeslissing geen juiste weerspiegeling zou zijn van haar prestaties. Het spreekt voor zich dat de loutere eenzijdige bewering niet volstaat. Het is niet aan verzoekster om zichzelf te beoordelen.

In haar *wederantwoordnota* benadrukt verzoekster dat ze te weinig leerkansen heeft gekregen. Tijdens de eerste stageperiode heeft verzoekster zeven competenties niet kunnen uitvoeren en

tijdens de tweede stageperiode gaat het om acht competenties. Verzoekster stelt vast dat uit stuk 10 van verwerende partij blijkt dat er 47 bevallingen zijn geweest tijdens de tweede stageperiode, maar volgens haar eigen overzicht heeft ze toen maar een paar keer de kans gekregen om een bevalling mee te volgen. Ze heeft ook geen enkele kans gekregen om een zelfstandige bevalling uit te voeren. Bovendien blijkt haar uurrooster op de stageplaats verloren te zijn gegaan.

Vervolgens merkt verzoekster op dat zij tijdens de eerste stageperiode 15% van de competenties niet heeft kunnen uitvoeren en dat er veel meer voldoendes dan onvoldoendes werden aangegeven in de scores. Zij benadrukt dat zij uit de beperkte schriftelijke commentaar niet heeft kunnen afleiden dat verwerende partij een score van 9/20 zou geven voor haar stage. Zij wijst erop dat verwerende partij haar – door het gebrek aan leerkansen – de kans afneemt om te voldoen aan de inhoudelijke competenties van de stage, zoals beschreven in de ECTS-fiche.

Waar verwerende partij aanhaalt dat de kwantiteit, noch de vlotheid van het uitvoeren van de handelingen wordt gequoteerd, werpt verzoekster op dat het al voldoende bewezen is, in verschillende opleidingen en werksituaties, dat door veelvuldige herhaling, uitvoering en voldoende leerkansen de student voldoende kan ontwikkelen tot een zelfstandige vroedvrouw/werknemer. Verzoekster stelt vast dat verwerende partij eist dat er een minimum van 30 zelfstandige bevallingen zijn om de bachelor in de vroedkunde te behalen, wat zij zeker noodzakelijk acht.

Verzoekster stipt verder aan dat zij tijdens de begeleidingsmomenten wel degelijk problemen heeft gemeld (mondeling aan de docenten). Bovendien heeft zij ook zelf initiatief genomen door het aanvragen van een vrijwillige stage. Verzoekster stelt dat ze maar al te goed beseft dat ze, door gebrek aan andere kansen en weinig opvolging/sturing, gedwongen was tot het opnemen van de neventaken. Enkel op die manier kon ze bijdragen tot het aantonen van groei in professionalisering. Verzoekster benadrukt ook dat ze zeker niet twijfelt aan de competenties van de vroedvrouwen en het ziekenhuispersoneel, maar dat ze enkel de negatieve studievoortgangsbeslissing betwist.

Wat de ondertekening van het stageformulier betreft, stelt verzoekster dat zij zeker mondeling de nodige aanmerkingen heeft aangebracht. Zij is wel van mening dat er geen rekening kan worden gehouden met mondelinge feedback of aanmerkingen omdat iedereen kan beweren dat

hij iets gezegd heeft. Volgens haar zijn er echter geen schriftelijke bewijsstukken die de negatieve studievoortgangsbeslissing kunnen staven. Zij merkt op dat ze de scores van beide stageperiodes pas eind juni 2018 heeft vernomen, zodat zij niet de kans heeft gekregen om bij te sturen tijdens haar tweede stageperiode. Zij heeft zich immers enkel kunnen baseren op een evaluatieve waarop enkele opmerkingen van de docenten/mentoren staan en waar kruisjes worden aangeduid. Aangezien het kruisjessysteem geen transparant systeem is (ook al weet zij hoe de kruisjes worden verrekend), het feit dat er heel wat competenties als ‘niet van toepassing’ werden aangeduid en zij nooit het signaal heeft gekregen dat zij slecht presteerde tijdens haar stageperiodes, had zij nooit een negatieve studievoortgangsbeslissing verwacht. Daarom heeft verzoekster het stageformulier ook ondertekend, ook al wist ze toen niet of ze al dan niet geslaagd zou zijn.

Wat ten slotte de vraag naar bijzondere omstandigheden tijdens de deliberatie betreft, wijst verzoekster erop dat er een score is gegeven zonder dat zij de nodige leerkansen heeft gekregen om van een correcte scoretoekenning te spreken. Zij benadrukt dat ze zich altijd als een gedreven en correcte studente heeft gedragen en zo heeft gehandeld. Zowel tijdens haar eerste als tijdens haar tweede jaar bachelor is zij – met uitzondering van de stage – op alle vakken geslaagd.

Beoordeling

Vooreerst stipt de Raad aan dat verzoekende partij in het verzoekschrift vraagt om een nieuwe beoordeling/evaluatie daar zij niet akkoord kan gaan met het cijfer dat zij heeft gekregen voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2”. Een herbeoordeling door de Raad valt evenwel buiten de bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Het komt de Raad niet toe zich in de plaats te stellen van de hoger onderwijsinstelling en de merites van verzoekende partij te beoordelen in functie van de competenties die met het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2” worden beoogd. De Raad kan slechts nagaan of de beoordeling van de competenties van verzoekende partij op een regelmatige wijze tot stand is gekomen – t.t.z. of de toepasselijke regelgeving hierbij is gerespecteerd en of is gehandeld in overeenstemming met de beginselen van behoorlijk bestuur – en of de beslissing niet kennelijk onredelijk is.

De Raad meent uit het verzoekschrift te kunnen afleiden dat verzoekende partij het voornamelijk niet eens is met een aantal vaststellingen door de stagebeoordelaars die geleid

hebben tot de beslissing dat zij de beoogde competenties voor “Beroepspraktijk 2” in onvoldoende mate heeft bereikt.

Met betrekking tot de vaststelling betreffende het onvoldoende kunnen linken van de theorie aan de praktijk tijdens de stageperiodes, verwijst verzoekende partij naar de praktijkexamens “verloskundige methodiek en vaardigheden”, waarop zij respectievelijke scores van 12 op 20 en 14 op 20 behaalde. De Raad houdt rekening met de opbouw en doelstellingen van de opleidingsonderdelen “verloskundige methodiek en vaardigheden” en de daarvan onderscheiden doelstellingen van een stage en de daarvan verschillende stagecontext, zoals toegelicht in de ECTS-fiche. Op basis van het feit dat verzoekende partij aanvoert te zijn geslaagd voor de opleidingsonderdelen “verloskundige methodiek en vaardigheden” (en respectievelijk scores van 12 op 20 en 14 op 20 behaalde) kan de Raad niet tot het besluit komen dat de vaststelling van verwerende partij dat verzoekende partij tijdens de stage onvoldoende blijkt gaf van het vermogen om haar theoretische kennis toe te passen in de praktijk tijdens de stageperiode, van een kennelijk onredelijke beoordeling blijkt geeft.

Verzoekende partij voert ook aan te weinig kansen te hebben gekregen om haar “handelingen” in te oefenen. De Raad stelt vast dat de evaluatiefiche alsook de tussentijdse evaluatie en eindevaluaties van beide stageperiodes in het dossier zijn opgenomen. Ter zitting bevestigt verwerende partij dat het specifiek beoordelingsformulieren betreft voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2”, met een overzicht van de competenties die de student tijdens deze stage moet aantonen. Zowel op het evaluatieformulier van de eerste stageperiode als op dat van de tweede stageperiode, waarop overigens zowel de tussentijdse evaluatie als de eindevaluatie wordt aangegeven, wat niet altijd duidelijkheid verschafft omtrent het moment waarop bepaalde commentaren op het beoordelingsformulier werden genoteerd, blijkt voor heel wat competenties ‘nvt’ te zijn aangeduid. Volgens het stagevademecum vertaalt ‘nvt’ zich niet in een score, vermits de student tijdens de stageperiode geen kans heeft gekregen om deze doelstelling te bereiken.

Hoewel het competenties betreft die verzoekster moest behalen tijdens haar stage, lijkt het erop dat zij de handelingen waaruit de aanwezigheid van deze competenties moet blijken, niet heeft kunnen of mogen uitvoeren. De e-mail die verwerende partij bijbrengt en waaruit blijkt dat er tijdens de tweede stageperiode van verzoekster 47 bevallingen waren, brengt onvoldoende duidelijkheid op dit punt. Zo betreft dit enkel de tweede stageperiode, terwijl op het

evaluatieformulier van de eerste stageperiode ook heel wat competenties werden aangeduid als ‘nvt’. Daarbij wordt bovendien het argument van verzoekster dat zij omwille van verscheidene redenen (bv. gynaecoloog/patiënte weigerde stagiairs, er waren geen bevallingen tijdens haar aanwezigheid, ...) bepaalde handelingen niet heeft kunnen uitvoeren, niet concreet weerlegd.

Het dossier bevat onvoldoende elementen voor de Raad om na te gaan of verzoekster al dan niet te weinig leerkansen werden geboden tijdens haar stage dan wel of verzoekster al dan niet voldoende initiatief heeft genomen om leerkansen te grijpen. Hij stelt vast dat verzoekster tijdens haar stage een logboek diende bij te houden, wat ook regelmatig moet worden voorgelegd. Dit bevindt zich evenwel niet in het administratief dossier. Gelet op het voorgaande lijkt het de Raad aangewezen de debatten te heropenen. Hij vraagt aan verzoekster om het logboek aan de Raad en aan verwerende partij over te maken, en dit ten laatste op 5 september 2018, samen met een aangepaste inventaris. Daarbij kan ze tevens haar eventuele opmerkingen betreffende dit stuk meedelen. Vervolgens kan verwerende partij ten laatste op 10 september 2018 haar schriftelijk standpunt meedelen aan de Raad en aan verzoekster, waarna de debatten worden gesloten. De partijen worden daarbij in het bijzonder gevraagd te focussen op de leerkansen die zouden ontbreken respectievelijk wel aanwezig zouden geweest zijn.

BESLISSING

1. Verzoekende partij beschikt over een termijn tot uiterlijk 5 september 2018 om het logboek samen met een toelichtende nota in te dienen.

2. Verwerende partij vervolgens beschikt over een termijn tot uiterlijk 10 september 2018 om een toelichtende nota in te dienen, waarna de debatten worden gesloten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 30 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.430 van 2 oktober 2018 in de zaak 2018/204

In zake: Noa DE KOCKER
                          Woonplaats kiezend te 8400 Oostende
                          Steensedijk 239/1

Tegen: VIVES
                          bijgestaan en vertegenwoordigd door
                          advocaten Sofie Logie en Michiel Descheemaeker
                          kantoor houdend te 8500 Kortrijk
                          Beneluxpark 27B
                          Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 18 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 27 juni 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 20 augustus 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Mevrouw Isabelle Vandemaele, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Michiel Descheemaeker, die *loco* advocaat Sofie Logie verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Door omstandigheden neemt bestuursrechter Jan Geens de plaats van bestuursrechter Sigrid Pauwels in. Dit is ter zitting aan de partijen meegedeeld, die verklaren geen bezwaren te hebben.

Bij arrest nr. 4.380 van 30 augustus 2018 heeft de Raad de debatten heropend.

Verzoekende partij heeft het logboek en een toelichtende nota ingediend, waarna ook verwerende partij een toelichtende nota heeft ingediend. Daarna werden de debatten opnieuw gesloten.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de vroedkunde’.

Voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 3 juli 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 16 juli 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt dat de evaluatieformulieren aantonen dat zowel op de tussentijdse evaluatie als op de eindevaluatie van beide stageperiodes tal van gedragsindicatoren een score onvoldoende aanwezig krijgen. In het stagevademecum wordt beschreven hoe de beoordelingen op de indicatoren worden omgezet in scores, evenals de weging van de scores afhankelijk van de leerresultaten waaraan ze gelinkt zijn. Zo correspondeert een ‘OA’ (onvoldoende aanwezig) met een score van 0,5/2 en een voldoende met een score van 1/2. De interne beroepsinstantie merkt op dat er al een aantal scores ‘B’ (beheerst) nodig zijn om te compenseren voor de scores ‘OA’. Gezien de leerresultaten een verschillend gewicht kennen, is het mogelijk dat B’s op minder belangrijke leerresultaten niet opwegen tegen OA’s op indicatoren van een belangrijk leerresultaat. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente over beide periodes zelden een score ‘B’ haalt.

Waar de studente benadrukt dat ze theorie kan koppelen aan praktijk, wijst de interne beroepsinstantie erop dat de feedback duidelijk het linken van theorie aan praktijk en dus de toepassing van de theorie op school op stage betreft. Dat houdt meer in dan het uitvoeren van handelingen. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente aanhaalt dat ze weinig mogelijkheden heeft gehad om bepaalde handelingen uit te voeren tijdens de stageperiodes, waardoor ze nog onzeker overkomt. Hiermee bevestigt de studente zelf de feedback van de praktijklector.

Wat het initiatief nemen betreft, verwijst de studente naar het nooit weigeren van een taak, het stipt aanwezig zijn, extra uren en goede contacten met het team. De interne beroepsinstantie merkt op dat dit allemaal positieve kenmerken zijn, maar zij staan los van initiatief nemen. Initiatief nemen betekent zelf zien welk werk dient te gebeuren i.p.v. vragen wat je kan doen; leerkansen opzoeken/vragen i.p.v. wachten tot ze aangeboden worden; ... Foto's nemen behoort niet tot de taak van de vroedvrouw en is dus geen voorbeeld van gepast initiatief nemen.

De interne beroepsinstantie erkent dat de mentoren beperkt aanwezig waren op de dienst tijdens de shifts van de studente. Ze benadrukt dat de mentoren zich wel mogen baseren op feedback die ze ontvangen van collega's. De interne beroepsinstantie erkent ook dat het stageformulier nog geen score bevat en dat het gebruikte scoringssysteem wat rekenwerk vergt, waardoor de docent dit niet ter plaatse kan doen. Volgens haar is de hamvraag bij het ondertekenen van een stageformulier of de student zich herkent in de feedback. Als dat niet zo is, ondertekent de student best met 'gelezen maar niet akkoord'. Het is niet de score als dusdanig waarmee een student zich akkoord moet verklaren (want die wordt berekend volgens geobjectieveerde parameters), maar wel met de feedback.

Verder verduidelijkt de interne beroepsinstantie dat, volgens het stagevademecum, het eindcijfer wordt bepaald op de stagedeliberatie in juni. Er werd een score van 9/20 toegekend. Op deze deliberatie wordt geoordeeld of er bijzondere omstandigheden zijn (vb. een heel sterke evolutie) die veroorloven af te wijken van het voorgestelde examencijfer. Eens dit cijfer vaststaat, gaat dit naar de examencommissie, waar een tekort op de stage nooit gedelibereerd wordt.

De interne beroepsinstantie vindt het ten slotte positief dat de studente de intentie tot vrije stage had. Het toont tevens aan dat de studente beseft dat ze nog sterk moet evolueren. De stageplaats

weigerde omdat zij enkel officiële stages aanvaarden. Het is dus niet de school die dit weigerde. Waar de studente aanhaalt dat er te weinig negatieve feedback staat die het eindcijfer verantwoordt, merkt de interne beroepsinstantie op dat het niet de bedoeling is om enkel naar de commentaren te kijken, het zijn de oordelen op de gedragsindicatoren die uiteindelijk de score bepalen. De commentaren dienen hoofdzakelijk om het oordeel op de gedragsindicatoren te motiveren. Hoewel dit her en der nog wat uitgebreider/concreter mag, concludeert de interne beroepsinstantie dat de quotatie voldoende gemotiveerd is en dat de omrekening volgens de vooropgestelde/gecommuniceerde berekeningswijze gebeurde.

Na grondige beraadslaging en heroverweging van het administratief dossier heeft de interne beroepsinstantie dan ook beslist de eerder genomen beslissing te handhaven.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 16 juli 2018 en bij aangetekend schrijven van 17 juli 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 18 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. Voorwerp van het beroep

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoekster tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 27 juni 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 91, §3 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoeksters beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoekster onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

B. Exceptio obscuri libelli

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het beroep onontvankelijk is omdat van de totale onduidelijkheid, waardoor de *exceptio obscuri libelli* zich opdringt. Volgens verwerende partij valt uit het verzoekschrift niet af te leiden welke bepalingen verzoekende partij geschonden acht. Het enige wat gedistilleerd kan worden uit het beroep is dat verzoekende partij niet akkoord is met de bestreden beslissing. Verzoekende partij geeft een uitgebreide lijst weer van “verzuchtingen”, die niet gelezen kunnen worden als zogenaamde “middelen”, daar zij geen bepalingen viseren die geschonden geacht worden. Verwerende partij benadrukt dat de Raad in het verleden reeds heeft vastgesteld dat loutere beweringen, mededelingen of twijfels geen voldoende basis vormen voor een middel.

Volgens verwerende partij kan uit het verzoekschrift ook geen vordering worden afgeleid. Er kan enkel een vraag tot herbeoordeling worden gelezen, wat niet binnen de bevoegdheid ligt waardoor de Raad gevat is.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat er geen enkele onduidelijkheid is. Zij vraagt duidelijk om een vernietiging van de negatieve studievoortgangsbeslissing van de examencommissie en van de interne beroepsinstantie voor het examenonderdeel Stage – 2de jaar bachelor Vroedkunde – periode I en periode II. Volgens verzoekster gaat het niet om een lijst met “verzuchtingen”, zoals verwerende partij beweert, maar over een aantal bewijzen die het verzoek tot vernietiging staven. Verzoekster benadrukt dat de Raad uitspraak kan doen over

betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, maar hij behandelt geen materiële vergissingen. Zij gaat nog verder in op de bevoegdheidsomschrijving van de Raad.

Beoordeling

De Raad beoordeelt het beroep van verzoekende partij in functie van de middelen die de Raad er, bij een welwillende lectuur van het verzoekschrift, in heeft kunnen ontwaren en rekening houdend met de wijze waarop de verwerende partij deze heeft begrepen. Hij leest hiervoor het verzoekschrift ook samen met bijlage 4 bij het verzoekschrift “bezwaren beslissing intern beroep genomen op 16/07/2018”.

De exceptie is niet gegrond.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een enig middel beroeft op de schending van het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster kan niet akkoord gaan met het cijfer van 9/20 en vraagt dan ook om een nieuwe beoordeling/evaluatie, gestaafd met onderstaande redenen/argumentatie. Verzoekster benadrukt vooreerst dat ze voor haar praktijkexamen (verloskundige methodiek en vaardigheden) respectievelijk een score van 12/20 (eerste examenperiode) en een score van 14/20 (tweede examenperiode) heeft behaald, wat aantoont dat ze de theorie aan de praktijk kan linken, ongeacht de setting waar dit wordt uitgevoerd. Verzoekster merkt op dat zij op stage weinig kansen kreeg om haar handelingen, maar ook de theorie te oefenen. Ze heeft als bijlage de meeste handelingen die worden verondersteld te worden uitgevoerd tijdens de stageperiode opgeliist. Ze heeft daarbij ook vermeld wanneer ze een handeling heeft kunnen uitvoeren. Ook de handelingen die ze niet heeft kunnen uitvoeren en de redenen hiervoor heeft ze hierin vermeld. Redenen voor het niet kunnen uitvoeren waren o.a. geen bevallingen tijdens haar aanwezigheid, gynaecoloog weigerde stagiairs tijdens de bevalling, patiënt weigerde stagiairs in haar bijzijn, minder verantwoordelijke taken, ... Volgens verzoekster kan er geen correct oordeel worden geveld over haar stagehandelingen als er niet voldoende of geen kansen worden

geboden om deze handelingen uit te voeren. Ze wijst erop dat de handelingen die ze wel kon uitvoeren beantwoord zijn met positieve feedback van de mentoren.

Verzoekster merkt op dat zij, door te weinig of geen mogelijkheden te hebben gekregen om bepaalde handelingen uit te voeren tijdens de stageperiodes, misschien wat onzekerder kan overkomen. Volgens haar is het evenwel de bedoeling van een leerproces om gaandeweg, door oefening en herhaling, de handelingen vlot uit te voeren en de theorie volledig te kunnen begrijpen en toepassen in de praktijk. Ze is ervan overtuigd dat, indien zij meer kansen zou hebben gekregen, haar uitvoering vlotter zou zijn verlopen. Verzoekster vindt ook dat wanneer iemand opmerkt dat een student onzeker is, het zijn/haar taak is als mentor/leerkracht om daarop in te spelen en de student positief te begeleiden. Dit heeft zij tijdens haar stage gemist.

Verder benadrukt verzoekster dat zij nooit een opdracht/taak heeft geweigerd, dat zij steeds stipt aanwezig was en zelfs verschillende extra uren heeft gewerkt, dat zij goed overeen kwam met het team, ... Verzoekster zorgde er telkens voor dat wanneer er werk was, zij dit al zelfstandig uitvoerde, bv. kamers schoonmaken, bedden opmaken, naar de apotheek gaan, ... Nadien vroeg verzoekster inderdaad aan de vroedvrouwen wat zij nog kon doen, net omdat zij het werk dat diende te gebeuren al gedaan had. Verzoekster wijst erop dat zij tijdens haar tweede stageperiode ook meermaals het contact en de omgang met de patiënt voorop heeft proberen te stellen. Zo knoopte ze bijvoorbeeld regelmatig, op eigen initiatief, een gesprek aan met de patiënt. Er was ook een patiënt die haar had gevraagd om foto's te maken tijdens haar bevalling. Verzoekster is met veel plezier aan deze wens tegemoet gekomen, maar zij werd hiervoor tijdens de bevalling op een harde manier terechtgewezen door de verantwoordelijke vroedvrouw. Verzoekster verduidelijkt dat ze dit voorval niet als een voorbeeld van initiatief nemen heeft willen aangeven, maar wel als een voorbeeld van verkeerde beoordeling. Voorbeelden van eigen initiatief nemen zijn: een gesprek aanknopen met de patiënt, bedden opmaken, naar de apotheek gaan, opkuisen na de bevallingen, ...

Verzoekster merkt daarnaast op dat haar aangestelde/toegewezen mentoren niet genoeg aanwezig waren tijdens haar shifts (slechts 4 van de 25 stagedagen). Verzoekster stelt dat zij dan inderdaad wel kunnen luisteren naar de feedback van anderen, maar die anderen zijn niet 'specifiek' opgeleid om mentor te zijn van een student en zijn dus minder accuraat in hun begeleiding en omgang naar studenten toe. Tijdens de tweede stageperiode van verzoekster werd bovendien een nieuw computerprogramma in gebruik genomen, waardoor de aandacht

dikwijls aan dit nieuwe programma werd gegeven. Volgens verzoekster merkten de vroedvrouwen daardoor niet altijd op welke taken zij allemaal op eigen initiatief uitvoerde. Wanneer verzoekster nadien bij hen rapporteerde, waren ze aangenaam verrast omdat zij zoveel werk zag en gedaan had. Verzoekster vindt dat men zich dus zeker de vraag kan stellen, als er zo weinig tijd en aanwezigheid van de mentoren was, hoe men dan een objectieve en correcte beoordeling kan geven.

Vervolgens stipt verzoekster aan dat er tijdens een stageperiode van vijf weken drie momenten zijn waarop de docent, samen met haar, handelingen komt uitvoeren en bespreken. Het derde moment is dan tegelijk ook de laatste stagedag, waarop het formulier van de stagebeoordeling wordt ingevuld. De stagiair, verzoekster, moet dan ook onmiddellijk dit formulier ter goedkeuring ondertekenen. Op dit formulier staan geen punten en bij verzoekster was het resultaat “geslaagd/niet geslaagd” niet ingevuld. Zoals verwerende partij bevestigt, vergt dit inderdaad wat rekenwerk, waardoor de docent op dat moment geen correcte score kan geven. De score wordt nadien pas uitgerekend. Verzoekster vindt het bizar dat ze iets moet ondertekenen, waarvan ze eigenlijk niet weet wat ze nu juist moet ondertekenen. Ze benadrukt dat als je het stagedocument niet ondertekent, je geen punten krijgt, wat dus zeker geen optie is. Volgens haar is onder de studenten ook niet bekend dat je het evaluatiedocument kan ondertekenen met ‘gelezen maar niet akkoord’, aangezien ervanuit wordt gegaan dat je als student wel akkoord bent. De interne beroepsinstantie stelt betreffende het ondertekenen van het stageformulier dat de student zich zou herkennen in de gegeven feedback van de docent. Verzoekster benadrukt dat zij op het moment van de feedback van de docenten geen opmerkingen, noch meldingen heeft gekregen van een eventuele onvoldoende voor stage.

Verzoekster heeft meermaals gevraagd waarom ze haar score van 9/20 niet wilden delibérereren. Ze heeft ook meermaals de puntenscore gevraagd, maar ze heeft die enkel van ver kunnen bekijken en niet in detail. Verzoekster vindt het antwoord van de docenten dat de stage niet wordt gedelibéreerd vreemd en ze verwijst naar het stagevademecum. Ze merkt op dat op het evaluatieformulier onderaan ‘geslaagd/niet geslaagd’ staat, wat bij haar niet werd aangeduid op het laatste feedbackmoment met de docent omdat de docent zelf niet volledig op de hoogte was hoe het scoringssysteem werkte. Verzoekster wijst erop dat zij aldus in het ongewisse werd gelaten, noch was er transparantie tijdens de deliberatie.

Wat de intentie van verzoekster tot vrije stage betreft, stelt verzoekster dat dit niet aantoont dat zij zelf beseft dat ze nog sterker moet evolueren, maar wel dat zij op stage te weinig kansen heeft gekregen om bij te leren en dat zij nu graag haar eigen leerproces in handen wou nemen. Verzoekster stelt ten slotte dat er geen enkele transparantie is in het scoresysteem van de stage. De oordelen op de gedragsindicatoren, die de student zelf niet kent, weet noch ontvangt, zouden hierbij doorslaggevend zijn voor de stagepunten. Volgens de interne beroepsinstantie zouden de commentaren in het stageboek enkel dienen om het oordeel van de gedragsindicatoren te motiveren en zouden ze wat uitgebreider mogen zijn. Verzoekster kan dit enkel maar bevestigen. Ze vraagt zich af hoe een vijftal opmerkingen in het eindverslag voldoende kunnen zijn om een objectief oordeel van de gedragsindicatoren en dus van de stage te kunnen geven.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij vooreerst dat verzoekster een directe inhoudelijke beoordeling vraagt aan de Raad, die veel verder gaat dan de kennelijke onredelijkheidstoets. Volgens verwerende partij geeft verzoekster ook niet aan waarom de beslissingen van de examencommissie en de interne beroepscommissie geen juiste weerspiegeling zouden zijn van haar prestaties die in het evaluatieformulier op diverse punten door zowel de mentor als de stagebegeleider (sterk) negatief worden beoordeeld.

Waar verzoekster aanstipt dat zij voor haar praktijkexamens “verloskundige methodiek en vaardigheden 3 en 4” respectievelijke scores van 12/20 en 14/20 behaalde, waaruit zij meent te mogen afleiden dat zij wel degelijk theorie aan praktijk kan linken, stelt verwerende partij dat deze vakken een voorbereiding op de stage bieden, maar zij kunnen geenszins vergeleken worden met de stage zelf. Deze vakken bestaan uit een schriftelijk examen methodiek, een praktijktoets en een permanente evaluatie. Voor “verloskundige methodiek en vaardigheden 4” komt daarbij nog een integrerende casuïstiek en simulatie. Verwerende partij verduidelijkt dat het schriftelijk examen methodiek letterlijk theoretische kennis bevraagt, tijdens de lessen vaardigheden integreert de student de geziene theorie in casussituaties op papier en worden de handelingen die in de casus naar voor komen geoefend. Dit wordt gevraagd op de praktijktoets. Bij integrerende casuïstiek krijgt de student een meer uitgebreide casus op papier die hij/zij volgens theoretische principes dient uit te werken en neemt de student deel aan simulatiesessies. Daar oefent de student in groep een casus in een meer reële setting, maar steeds in een veilige en vertrouwde omgeving. Volgens verwerende partij is de finaliteit van de stage anders. Tijdens de stage dient de student namelijk alle aangeleerde theorie (niet enkel deze van verloskundige methodiek en vaardigheden) en vaardigheden in een concrete klinische setting te integreren.

Het gaat om verloskundige theorie, relationele en praktische vaardigheden. Verwerende partij verwijst naar de ECTS-fiche van de stage. Zij wijst er volledigheidshalve op dat resultaten van het ene opleidingsonderdeel geen impact kunnen hebben op de quatering van een ander vak.

Vervolgens stelt verwerende partij dat er zeker voldoende leerkansen werden geboden, zoals blijkt uit de tweede stageperiode. Ze merkt op dat de kwantiteit van het al dan niet uitgevoerd hebben van bepaalde handelingen niet schragend is voor de motivering die leidde tot de onvoldoende score. Ook de vlotheid van het uitvoeren wordt niet gequoteerd. Verwerende partij verwijst hiervoor naar de handleiding stagedoelstellingen.

Volgens verwerende partij erkent verzoekster dat zij als onzeker overkomt en dat dit het nemen van initiatief bemoeilijkt, meer specifiek leerresultaat 9 “professionalisering”. Uit het stagevademecum blijkt alvast dat het nemen van initiatief een belangrijk gegeven is in het kader van professionalisering. Bovendien vormt het een van de belangrijke beroepsattitudes. Verzoekster erkent zelf te weinig initiatief te nemen. Volgens verwerende partij is het de taak van de student om dergelijke problemen ook te benoemen tijdens begeleidingsmomenten, wat nooit gebeurd is. Ze stelt ook dat de zaken die verzoekster aanhaalt ter ondersteuning van het nemen van initiatief (opmaken van bedden, naar de apotheek gaan en het poetsen van kamers) eigenlijk neventaken zijn die niet bijdragen tot het aantonen van groei in professionalisering.

Verder stelt verwerende partij vast dat verzoekster doet uitschijnen dat de stagebegeleider – die zij “mentor” noemt – zich diende te baseren op feedback van “anderen” (waaronder de vroedvrouwen met wie zij diende samen te werken), terwijl deze niet geplaatst zouden zijn nuttige uitspraken te doen omtrent de stage van verzoekende partij. Volgens verwerende partij behoort het evenwel tot de competenties van iedere vroedvrouw om beginnende en student-vroedvrouwen op te leiden en te begeleiden. Verwerende partij benadrukt dat het bovendien eigen is aan stages dat de student niet alleen wordt begeleid en gevolgd door de docent, maar ook door andere personen, die vaak ook een eigen waardeoordeel uitspreken.

Wat de ondertekening van het stageformulier betreft, stelt verwerende partij dat de beoordeling enkel voor “gezien” wordt ondertekend, wat duidelijk blijkt uit het stagevademecum. Daarbij bestaat de mogelijkheid om zelf aanmerkingen te laten noteren, maar verzoekster heeft hiervan geen gebruik gemaakt. Verzoekster heeft ook op geen enkel moment haar mentor, begeleider, ombudspersoon, studie- en trajectbegeleider of opleidingshoofd op de hoogte gebracht van

eventuele aanmerkingen. Verwerende partij verduidelijkt dat de student door het ondertekenen enkel akkoord gaat met de gegeven feedback, niet met de score op zich. Ze wijst er ook op dat de bewering dat “*indien je het stagedocument niet ondertekent, [je] geen punten [krijgt]*” niet klopt.

Verwerende partij merkt daarnaast op dat de opleiding tijdens de stagedeliberatie van juni elke student bespreekt. Daarbij komen de richtquotaties van beide stageperiodes (*in casu* 9/20 en 8,5/20) aan bod, alsook de verrekening van deze quotaties met de integratieopdracht (*in casu* 10,2/20). De totale richtquotatie kwam voor verzoekster aldus op 8,91/20, wat werd afgerond naar 9/20. Op deze deliberatie wordt geoordeeld of er bijzondere omstandigheden zijn (vb. een heel sterke evolutie) die het veroorloven om af te wijken van het voorgestelde cijfer. Dit was *in casu* niet het geval.

Verder benadrukt verwerende partij dat zij iedere student een gelijkwaardige stage probeert aan te bieden. Waar studenten stagelopen verloopt billijk en transparant. Studenten dienen tijdens de aangeboden stageperiodes de vooropgestelde/te behalen competenties aan te tonen. Tijdens deze periodes kunnen de betrokken personen dan ook begeleiden en evalueren, zoals blijkt uit het stagevademecum. Verzoekster heeft inderdaad initiatief genomen voor een vrijwillige stage, maar de begeleidingsverpleegkundige gaf aan dat zij dergelijke stageaanvragen niet aanvaardt. Volledigheidshalve wijst verwerende partij op de bijzonder versnipperde periode die verzoekster heeft aangevraagd om haar stage te lopen, waarbij de vraag rijst in welke mate dit kan bijdragen tot een groeiproces.

Verwerende partij benadrukt ten slotte dat het stagevademecum – wat nochtans in het bezit is van verzoekster – zeer duidelijk uiteenzet op welke wijze de beoordeling gebeurt. De gedragsindicatoren staan gedetailleerd weergegeven op de ECTS-fiche, die te raadplegen is via het toledo-platform. Verwerende partij merkt op dat het stageoordeel uiteraard niet is gebaseerd op een “vijftal opmerkingen in het stageboek (logboek)”. Het vormt de synthese van het logboek, het gesprek met begeleidende vroedvrouwen en de evaluatie van de stagebegeleider. Volgens verwerende partij is de score van 9/20 in ieder geval niet kennelijk onredelijk en staat zij in verhouding tot de woordelijke bijgevoegde motivering in de verschillende evaluaties van verzoekster samen genomen. Verwerende partij is van mening dat verzoekster op geen enkele manier aantoont waarom de examenbeslissing geen juiste weerspiegeling zou zijn van haar

prestaties. Het spreekt voor zich dat de loutere eenzijdige bewering niet volstaat. Het is niet aan verzoekster om zichzelf te beoordelen.

In haar *wederantwoordnota* benadrukt verzoekster dat ze te weinig leerkansen heeft gekregen. Tijdens de eerste stageperiode heeft verzoekster zeven competenties niet kunnen uitvoeren en tijdens de tweede stageperiode gaat het om acht competenties. Verzoekster stelt vast dat uit stuk 10 van verwerende partij blijkt dat er 47 bevallingen zijn geweest tijdens de tweede stageperiode, maar volgens haar eigen overzicht heeft ze toen maar een paar keer de kans gekregen om een bevalling mee te volgen. Ze heeft ook geen enkele kans gekregen om een zelfstandige bevalling uit te voeren. Bovendien blijkt haar uurrooster op de stageplaats verloren te zijn gegaan.

Vervolgens merkt verzoekster op dat zij tijdens de eerste stageperiode 15% van de competenties niet heeft kunnen uitvoeren en dat er veel meer voldoendes dan onvoldoendes werden aangegeven in de scores. Zij benadrukt dat zij uit de beperkte schriftelijke commentaar niet heeft kunnen afleiden dat verwerende partij een score van 9/20 zou geven voor haar stage. Zij wijst erop dat verwerende partij haar – door het gebrek aan leerkansen – de kans afneemt om te voldoen aan de inhoudelijke competenties van de stage, zoals beschreven in de ECTS-fiche.

Waar verwerende partij aanhaalt dat de kwantiteit, noch de vlotheid van het uitvoeren van de handelingen wordt gequoteerd, werpt verzoekster op dat het al voldoende bewezen is, in verschillende opleidingen en werksituaties, dat door veelvuldige herhaling, uitvoering en voldoende leerkansen de student voldoende kan ontwikkelen tot een zelfstandige vroedvrouw/werknemer. Verzoekster stelt vast dat verwerende partij eist dat er een minimum van 30 zelfstandige bevallingen zijn om de bachelor in de vroedkunde te behalen, wat zij zeker noodzakelijk acht.

Verzoekster stipt verder aan dat zij tijdens de begeleidingsmomenten wel degelijk problemen heeft gemeld (mondeling aan de docenten). Bovendien heeft zij ook zelf initiatief genomen door het aanvragen van een vrijwillige stage. Verzoekster stelt dat ze maar al te goed beseft dat ze, door gebrek aan andere kansen en weinig opvolging/sturing, gedwongen was tot het opnemen van de neventaken. Enkel op die manier kon ze bijdragen tot het aantonen van groei in professionalisering. Verzoekster benadrukt ook dat ze zeker niet twijfelt aan de competenties

van de vroedvrouwen en het ziekenhuispersoneel, maar dat ze enkel de negatieve studievoortgangsbeslissing betwist.

Wat de ondertekening van het stageformulier betreft, stelt verzoekster dat zij zeker mondeling de nodige aanmerkingen heeft aangebracht. Zij is wel van mening dat er geen rekening kan worden gehouden met mondelinge feedback of aanmerkingen omdat iedereen kan beweren dat hij iets gezegd heeft. Volgens haar zijn er echter geen schriftelijke bewijsstukken die de negatieve studievoortgangsbeslissing kunnen staven. Zij merkt op dat ze de scores van beide stageperiodes pas eind juni 2018 heeft vernomen, zodat zij niet de kans heeft gekregen om bij te sturen tijdens haar tweede stageperiode. Zij heeft zich immers enkel kunnen baseren op een evaluatieve waarop enkele opmerkingen van de docenten/mentoren staan en waar kruisjes worden aangeduid. Aangezien het kruisjessysteem geen transparant systeem is (ook al weet zij hoe de kruisjes worden verrekend), het feit dat er heel wat competenties als ‘niet van toepassing’ werden aangeduid en zij nooit het signaal heeft gekregen dat zij slecht presteerde tijdens haar stageperiodes, had zij nooit een negatieve studievoortgangsbeslissing verwacht. Daarom heeft verzoekster het stageformulier ook ondertekend, ook al wist ze toen niet of ze al dan niet geslaagd zou zijn.

Wat ten slotte de vraag naar bijzondere omstandigheden tijdens de deliberatie betreft, wijst verzoekster erop dat er een score is gegeven zonder dat zij de nodige leerkansen heeft gekregen om van een correcte scoretoekenning te spreken. Zij benadrukt dat ze zich altijd als een gedreven en correcte studente heeft gedragen en zo heeft gehandeld. Zowel tijdens haar eerste als tijdens haar tweede jaar bachelor is zij – met uitzondering van de stage – op alle vakken geslaagd.

B. Arrest nr. 4.380 van 30 augustus 2018

In het arrest nr. 4.380 van 30 augustus 2018 heeft de Raad het volgende overwogen:

“Vooreerst stipt de Raad aan dat verzoekende partij in het verzoekschrift vraagt om een nieuwe beoordeling/evaluatie daar zij niet akkoord kan gaan met het cijfer dat zij heeft gekregen voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2”. Een herbeoordeling door de Raad valt evenwel buiten de bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Het komt de Raad niet toe zich in de plaats te stellen van de hoger onderwijsinstelling en de merites van verzoekende partij te beoordelen in functie van de competenties die met het

opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2” worden beoogd. De Raad kan slechts nagaan of de beoordeling van de competenties van verzoekende partij op een regelmatige wijze tot stand is gekomen – t.t.z. of de toepasselijke regelgeving hierbij is gerespecteerd en of is gehandeld in overeenstemming met de beginselen van behoorlijk bestuur – en of de beslissing niet kennelijk onredelijk is.

De Raad meent uit het verzoekschrift te kunnen afleiden dat verzoekende partij het voornamelijk niet eens is met een aantal vaststellingen door de stagebeoordelaars die geleid hebben tot de beslissing dat zij de beoogde competenties voor “Beroepspraktijk 2” in onvoldoende mate heeft bereikt.

Met betrekking tot de vaststelling betreffende het onvoldoende kunnen linken van de theorie aan de praktijk tijdens de stageperiodes, verwijst verzoekende partij naar de praktijkexamens “verloskundige methodiek en vaardigheden”, waarop zij respectievelijke scores van 12 op 20 en 14 op 20 behaalde. De Raad houdt rekening met de opbouw en doelstellingen van de opleidingsonderdelen “verloskundige methodiek en vaardigheden” en de daarvan onderscheiden doelstellingen van een stage en de daarvan verschillende stagecontext, zoals toegelicht in de ECTS-fiche. Op basis van het feit dat verzoekende partij aanvoert te zijn geslaagd voor de opleidingsonderdelen “verloskundige methodiek en vaardigheden” (en respectievelijk scores van 12 op 20 en 14 op 20 behaalde) kan de Raad niet tot het besluit komen dat de vaststelling van verwerende partij dat verzoekende partij tijdens de stage onvoldoende blijk gaf van het vermogen om haar theoretische kennis toe te passen in de praktijk tijdens de stageperiode, van een kennelijk onredelijke beoordeling blijk geeft.

Verzoekende partij voert ook aan te weinig kansen te hebben gekregen om haar “handelingen” in te oefenen. De Raad stelt vast dat de evaluatiefiche alsook de tussentijdse evaluatie en eindevaluaties van beide stageperiodes in het dossier zijn opgenomen. Ter zitting bevestigt verwerende partij dat het specifiek beoordelingsformulieren betreft voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2”, met een overzicht van de competenties die de student tijdens deze stage moet aantonen. Zowel op het evaluatieformulier van de eerste stageperiode als op dat van de tweede stageperiode, waarop overigens zowel de tussentijdse evaluatie als de eindevaluatie worden aangegeven, wat niet altijd duidelijkheid verschafft omtrent het moment waarop bepaalde commentaren op het beoordelingsformulier werden genoteerd, blijkt voor heel wat competenties ‘nvt’ te zijn aangeduid. Volgens het stageademecum vertaalt ‘nvt’ zich niet

in een score, vermits de student tijdens de stageperiode geen kans heeft gekregen om deze doelstelling te bereiken.

Hoewel het competenties betreft die verzoekster moest behalen tijdens haar stage, lijkt het erop dat zij de handelingen waaruit de aanwezigheid van deze competenties moet blijken, niet heeft kunnen of mogen uitvoeren. De e-mail die verwerende partij bijbrengt en waaruit blijkt dat er tijdens de tweede stageperiode van verzoekster 47 bevallingen waren, brengt onvoldoende duidelijkheid op dit punt. Zo betreft dit enkel de tweede stageperiode, terwijl op het evaluatieformulier van de eerste stageperiode ook heel wat competenties werden aangeduid als ‘nvt’. Daarbij wordt bovendien het argument van verzoekster dat zij omwille van verscheidene redenen (bv. gynaecoloog/patiënte weigerde stagiairs, er waren geen bevallingen tijdens haar aanwezigheid, ...) bepaalde handelingen niet heeft kunnen uitvoeren, niet concreet weerlegd.

Het dossier bevat onvoldoende elementen voor de Raad om na te gaan of verzoekster al dan niet te weinig leerkansen werden geboden tijdens haar stage dan wel of verzoekster al dan niet voldoende initiatief heeft genomen om leerkansen te grijpen. Hij stelt vast dat verzoekster tijdens haar stage een logboek diende bij te houden, wat ook regelmatig moet worden voorgelegd. Dit bevindt zich evenwel niet in het administratief dossier. Gelet op het voorgaande lijkt het de Raad aangewezen de debatten te heropenen. Hij vraagt aan verzoekster om het logboek aan de Raad en aan verwerende partij over te maken, en dit ten laatste op 5 september 2018, samen met een aangepaste inventaris. Daarbij kan ze tevens haar eventuele opmerkingen betreffende dit stuk meedelen. Vervolgens kan verwerende partij ten laatste op 10 september 2018 haar schriftelijk standpunt meedelen aan de Raad en aan verzoekster, waarna de debatten worden gesloten. De partijen worden daarbij in het bijzonder gevraagd te focussen op de leerkansen die zouden ontbreken respectievelijk wel aanwezig zouden geweest zijn.”

Standpunt van partijen

In haar *aanvullende nota* overloopt verzoekster haar logboek en stelt dat zij tijdens de eerste stageperiode maar twee concrete leermomenten heeft gehad. Daarnaast heeft ze verschillende routinehandelingen verder geprofessionaliseerd tot een correcte uitvoering. Verzoekster heeft haar doelstellingen/leerproces correct ingevuld, aangepast en bijgestuurd waar nodig op basis van de feedback uit haar logboek. Ze wijst erop dat uit het scoreformulier blijkt dat voor zeven handelingen (15%) “niet van toepassing” werd aangekruist. Ze heeft 30 voldoendes en 10

onvoldoendes behaald. Verzoekster stipt aan dat ze geen opmerkingen van haar stagebegeleider heeft gekregen die kunnen wijzen op een negatieve beoordeling/score.

Volgens verzoekster heeft zij tijdens de tweede stageperiode geen concrete leermomenten gehad. Ze heeft wel voldoende geprobeerd om initiatief te nemen om leerkansen te grijpen. Verzoekster stelt dat ze verschillende handelingen verder heeft geprofessionaliseerd tot een correcte uitvoering en dat ze heeft geprobeerd om voldoende te observeren. Ze heeft geen enkele bevalling zelfstandig kunnen uitvoeren. Verzoekster heeft haar doelstellingen/leerproces correct ingevuld, aangepast en bijgestuurd waar nodig op basis van de feedback uit haar logboek. Ze wijst erop dat uit het scoreformulier blijkt dat voor acht handelingen (17%) “niet van toepassing” werd aangekruist. Ze heeft tweemaal ‘beheerst’ en 25 voldoendes en 12 onvoldoendes behaald.

In haar *aanvullende nota* verduidelijkt verwerende partij vooreerst dat de scores “niet van toepassing” niet worden meegerekend. Zij hebben dus geen impact op het toegekende cijfer van 9/20 voor het opleidingsonderdeel. Daarnaast benadrukt verwerende partij dat verzoekster middels het stagevademecum de wegingscoëfficiënt die aan de verschillende DLR’s wordt toegekend alsook de scores die gekoppeld zijn aan de codes (NVT, NA, OA, VA, B en U) kent. De berekening van de score voor het opleidingsonderdeel is louter een mathematisch gegeven, zodat verzoekster de gegeven score perfect zelf kan verifiëren. Verwerende partij stelt dat de telling die verzoekster in haar nota doet van de NVT’s in verhouding met VA en OA niet relevant is voor de berekening van de totale score. Aan de verschillende gedragsindicatoren is immers een wegingscoëfficiënt toegekend in het stagevademecum. Verwerende partij heeft geheel ondergeschikt en louter uit nieuwsgierigheid de berekening gemaakt waarbij ‘NVT’ wordt vervangen door ‘VA’, maar verzoekster is dan nog steeds niet geslaagd.

Verder stelt verwerende partij vast dat verzoekster heel veel OA’s kreeg toegekend. Daarbij gaat het om gedragsindicatoren, waarvan verzoekster wel de kans kreeg om zich te bewijzen. Volgens verwerende partij zijn die OA’s ook wel degelijk terecht toegekend. Ze stipt aan dat er in het logboek niet enkel positieve opmerkingen vermeld staan. Ze haalt zelf enkele voorbeelden van negatieve commentaar uit het logboek aan. Verwerende partij merkt ook op dat verzoekster ten onrechte voorhoudt dat ze geen leerkansen zou hebben gehad. Volgens haar is het geenszins zo dat de leerkansen zich enkel situeren op het niveau van het uitvoeren van effectieve bevallingen. Vroedvrouw zijn is véél meer dan enkel uitvoeren van bevallingen.

Verwerende partij benadrukt dat de door verzoekster genoemde ‘routinehandelingen’ belangrijk zijn en dat zij een groot deel van het werk van de vroedvrouw in de praktijk uitmaken. Deze handelingen worden eveneens mee in rekening genomen in de beoordeling van de stage. Volgens verwerende partij blijkt uit het logboek dat verzoekster elke dag opnieuw leerkansen heeft gekregen, hoewel zij dit zelf niet altijd als een leerkans ziet en/of genomen heeft. Volgens haar is het ook opvallend dat verzoekster op geen enkel moment overuren presteerde. Verwerende partij stelt ook vast dat verzoekster op geen enkel moment melding maakte aan verwerende partij, tijdens of na de stage, dat zij geen leermomenten zou hebben gehad, maar dat zij hiermee wachtte tot het intern beroep.

Beoordeling

Vooreerst stipt de Raad aan dat verzoekende partij in het verzoekschrift vraagt om een nieuwe beoordeling/evaluatie daar zij niet akkoord kan gaan met het cijfer dat zij heeft gekregen voor het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2”. Zoals in arrest nr. 4.380 van 30 augustus 2018 reeds werd gesteld, valt een herbeoordeling door de Raad evenwel buiten de bevoegdheid van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Het komt de Raad niet toe zich in de plaats te stellen van de hoger onderwijsinstelling en de merites van verzoekende partij te beoordelen in functie van de competenties die met het opleidingsonderdeel “Beroepspraktijk 2” worden beoogd. De Raad kan slechts nagaan of de beoordeling van de competenties van verzoekende partij op een regelmatige wijze tot stand is gekomen – t.t.z. of de toepasselijke regelgeving hierbij is gerespecteerd en of is gehandeld in overeenstemming met de beginselen van behoorlijk bestuur – en of de beslissing niet kennelijk onredelijk is.

De Raad meent uit het verzoekschrift te kunnen afleiden dat verzoekende partij het voornamelijk niet eens is met een aantal vaststellingen door de stagebeoordelaars die geleid hebben tot de beslissing dat zij de beoogde competenties voor “Beroepspraktijk 2” in onvoldoende mate heeft bereikt.

Met betrekking tot de vaststelling betreffende het onvoldoende kunnen linken van de theorie aan de praktijk tijdens de stageperiodes, verwijst verzoekende partij naar de praktijkexamens “verloskundige methodiek en vaardigheden”, waarop zij respectievelijke scores van 12 op 20 en 14 op 20 behaalde. De Raad heeft hieromtrent reeds in zijn arrest nr. 4.380 van 30 augustus 2018 overwogen dat hij rekening houdt met de opbouw en doelstellingen van de opleidingsonderdelen “verloskundige methodiek en vaardigheden” en de daarvan

onderscheiden doelstellingen van een stage en de daarvan verschillende stagecontext, zoals toegelicht in de ECTS-fiche. Op basis van het feit dat verzoekende partij aanvoert te zijn geslaagd voor de opleidingsonderdelen “verloskundige methodiek en vaardigheden” (en respectievelijk scores van 12 op 20 en 14 op 20 behaalde) kan de Raad niet tot het besluit komen dat de vaststelling van verwerende partij dat verzoekende partij tijdens de stage onvoldoende blijk gaf van het vermogen om haar theoretische kennis toe te passen in de praktijk tijdens de stageperiode, van een kennelijk onredelijke beoordeling blijk geeft.

Verzoekende partij voert ook aan te weinig kansen te hebben gekregen om haar “handelingen” in te oefenen. De Raad kan uit het dossier niet afleiden dat de opmerking met betrekking tot de vertaling van de theoretische kennis naar handelen in een stageomgeving betrekking heeft op een tekort aan uitgevoerde “handelingen”. Volgens de Raad betreft de opmerking veeleer de vraag of de handelingen – aangeleerd in een theoretische setting en bij simulaties – correct zijn uitgevoerd tijdens de stage.

Wat betreft de leerkansen waarover verzoekende partij beschikte, wil de Raad eraan herinneren dat hij, zoals hierboven ook reeds wordt vermeld, niet de taak noch de bevoegdheid heeft in de plaats van de beoordelaars te treden. De Raad houdt hiermee rekening bij het in overweging nemen van het bijgebrachte stagelogboek en de opmerkingen die partijen hierbij formuleerden.

De Raad stelt vast dat verzoekende partij voor de competenties die zij niet kon inoefenen tijdens de stage de vermelding “niet van toepassing” kreeg toegekend. Zij werden niet meegenomen in de scoreberekening. In die zin hebben de leerkansen de score niet rechtstreeks beïnvloed. Dit neemt niet weg dat het aantal keer dat verzoekster “niet van toepassing” scoorde invloed kan hebben op het aantal competenties dat reëel gescoord werd en aldus haar eindscore kan beïnvloeden.

De Raad overweegt wel dat een absoluut gebrek aan leerkansen, in het bijzonder bij een stage, tot gevolg kan hebben dat het niet langer redelijk is tot een evaluatie over te gaan. In het bijzonder bij een holistische beoordeling rijst de vraag of zich geen situaties kunnen voordoen waarin een student feitelijk niet langer kan worden beoordeeld aangezien hij een groot aantal handelingen die met bepaalde, soms specifieke – in het opleidingsonderdeel beoogde – competenties verband houden niet in de praktijk heeft kunnen brengen. Dat de student deze

handelingen niet in de praktijk kon brengen maakt het bovendien moeilijk hen in te oefenen. Het kan in sommige omstandigheden dan ook een valide evaluatie in de weg staan.

Volgens verzoekende partij kan de Raad uit het logboek afleiden dat zij een belangrijk aantal competenties niet heeft kunnen inoefenen. Tevens blijkt volgens haar uit het logboek dat zij een niet gering aantal routinetaken heeft uitgevoerd. Volgens verzoekende partij is het feit dat zij een belangrijk aantal competenties niet heeft ingeoefend toe te schrijven aan het feit dat er onvoldoende leermogelijkheden waren op de stageplaats of dat de verantwoordelijken op de stageplaats haar die niet hebben aangeboden.

De Raad moet, zonder in de beoordeling zelf te treden, evenwel vaststellen dat uit het logboek een genuanceerd beeld blijkt van de wijze waarop verzoekende partij de handelingen uitvoerde tijdens de stage. Daarbij betreft het ook de eerder routineuze handelingen of deze die verband houden met competenties die in de betrokken opleidingsfase reeds verworven mogen zijn geacht (waarbij verzoekende partij bijv. wordt aangeraden in de praktijk om te zetten theoretische kennis op te frissen). Deze vaststelling maakt het onredelijke karakter van de beoordeling minder aannemelijk.

Daarnaast blijkt dat aan verzoekende partij meer leerkansen werden gegeven dan wel op de stageplaats konden worden gecreëerd, doch dat verzoekende partij deze niet steeds heeft benut of, zoals de beoordeling ook aangeeft, dat zij zich niet steeds voldoende (pro-)actief heeft opgesteld. Aldus ontstaat voor de Raad een genuanceerd beeld, waarbij ook het gebrek aan initiatief, duidelijke communicatie met de collega's en ijver (bijv. overwerken op het ogenblik dat men een bevalling kan assisteren) de leerkansen, die trouwens niet te eenzijdig op het assisteren bij bevallingen mogen worden geënt, het vorhanden zijn van de mogelijkheden om leerhandelingen te stellen heeft beïnvloed. Ook vanuit dit oogpunt kan de Raad de evaluatie niet vernietigen als onredelijk of strijdig met de toepasselijke regelgeving (waaronder de studiefiche van het betrokken opleidingsonderdeel).

De Raad oordeelt, alle voorgaande overwegingen samen genomen, dat het door verzoekende partij beweerde gebrek aan leerkansen, niet voldoende overtuigend is aangetoond en *a fortiori* niet tot de conclusie voert dat de aangevochten beslissing onregelmatig of kennelijk onredelijk zou zijn.

Ten overvloede geeft de Raad mee dat naarmate de leermomenten om een handeling in te oefenen toenemen, de vaardigheid om bepaalde handelingen uit te voeren – weze het dat verwerende partij aangeeft dat noch de vlotheid waarmee een handeling is uitgevoerd noch het aantal uitgevoerde handelingen de score hebben bepaald – wellicht zal vergroten. Dat vlotheid geen beoordelingscriterium vormt in het betrokken opleidingsonderdeel belet niet dat de praktische vaardigheden die de student er moet verwerven, verschillen van deze die het voorwerp uitmaken van voorbereidende opleidingsonderdelen waarnaar verzoekende partij verwijst (met name wat de behaalde scores betreft). Dat uit het door verwerende partij bijgebrachte beroepsprofiel van de verloskundige blijkt dat tijdens de opleiding een minimaal aantal handelingen door de student moet zijn verricht, leidt niet tot de onregelmatigheid van de score voor het opleidingsonderdeel dat het voorwerp van de betwisting voor de Raad vormt. Daarbij komt dat in het kader van dit opleidingsonderdeel de student in staat moet zijn de meeste handelingen onder begeleiding te verrichten, hetgeen hem voorbereidt op de meer autonome stages verder in het opleidingstraject. Dit betekent niet dat het aantal leerkansen waarover verzoekende partij tijdens de stage beschikte, de beoordeling *in casu* aantast. Het geeft bovendien bijzondere betekenis aan de opmerkingen die verzoekende partij zijn gegeven met betrekking tot haar zin voor initiatief.

Wat het voor een vroedkundige relevante nemen van initiatief betreft, stelt de Raad in het dossier vast dat verzoekende partij dit zelf, verwijzend naar haar karakter en de positie van een stagiair, onder meer inzake “professionalisering”, aanmerkt als aandachtspunt. Dat verzoekende partij na afloop van het opleidingsonderdeel waarvan de beoordeling betwist wordt voor de Raad stappen heeft gezet met het oog op een vrije stage, kan haar leerproces ten goede komen. Het laat evenwel niet toe te beslissen dat het kennelijk onredelijk zou zijn te oordelen dat zij bij het afwerken van het opleidingsonderdeel, waarvan de score ter betwisting staat, meer initiatief zou moeten tonen, c.q. inzake “professionalisering” niet zou voldoen. Evenmin is het kennelijk onredelijk te oordelen dat de door verzoekende partij opgenomen “neventaken” niet van die aard zijn dat zij blijk zou hebben gegeven van voldoende verworven competenties inzake professionalisering.

Ook het feit dat verzoekende partij het ontbreken van leerkansen – waarvan geen overtuigende elementen voorliggen in het dossier – zou hebben gesignaleerd, maakt de betwiste beoordeling niet *ipso facto* onredelijk. Daarbij komt dat uit het dossier niet op overtuigende wijze blijkt dat verzoekende partij de problematiek heeft aangekaart.

Wat de beoordeling van verzoekende partij op de werkvloer betreft, ziet de Raad geen reden om op basis van de bewering dat de “mentor” onvoldoende aanwezig was op de stageplaats de betwiste evaluatie te vernietigen. De Raad acht het niet onredelijk dat de “mentor” zich bij de evaluatie informeert bij de collega-vroedkundigen met wie de stagiair heeft samengewerkt. Tevens is het voor de Raad redelijkerwijs aanvaardbaar aan te nemen dat deze collega’s over de nodige competenties beschikken om de student met kennis van zaken te beoordelen in het kader van de betwiste stage.

Hetgeen verzoekende partij aanhaalt inzake de ondertekening van het stageformulier op het moment dat de score nog niet bekend is, leidt volgens de Raad niet tot de onregelmatigheid van de betwiste score. De Raad houdt hier in het bijzonder rekening met het feit dat de ondertekening door verzoekende partij van het stagebeoordelingsformulier – zoals ook blijkt uit het voor de studenten beschikbare stagevademecum – geen akkoord met de beoordeling inhoudt. Zij belet verzoekende partij niet om aan te geven in welke mate zij het al dan niet met de beoordeling eens is. Ook het feit dat de definitieve score pas eind juni is berekend en bekendgemaakt, leidt *in casu* niet tot de onregelmatigheid van de score. De opmerkingen van verzoekende partij betreffende het kruisjessysteem, het feit dat een aantal competenties als “niet van toepassing” werden aangeduid en het feit dat zij aangeeft nooit het signaal te hebben gekregen slecht te hebben gepresteerd, maakt de evaluatie niet onrechtmatig nu verzoekende partij het evaluatieformulier ondertekende zonder te weten of zij al dan niet geslaagd was.

De Raad begrijpt het bezwaar van verzoekende partij inzake “stagedeliberatie” voornamelijk als het feit dat het beweerde tekort van aan haar geboden leerkansen alsook haar gedreven en correcte houding (waarbij verwezen wordt naar het feit dat zij met uitzondering van het opleidingsonderdeel waarop de betwisting betrekking heeft voor alle opleidingsonderdelen van bachelor 1 en 2 is geslaagd) er bij de beoordeling hadden toe moeten leiden haar voor het opleidingsonderdeel geslaagd te verklaren. Dat dit niet is gebeurd, acht de Raad omwille van wat hierboven is overwogen inzake de leerkansen, de specificiteit van de vaardigheden die in het opleidingsonderdeel wordt beoogd, het aanzienlijk aantal studiepunten dat het opleidingsonderdeel bestrijkt en de overweging dat geen merkbare sterke positieve evolutie in hoofde van verzoekende partij als bijzondere omstandigheid kan worden aangevoerd, niet kennelijk onredelijk. Ook vanuit dit oogpunt ziet de Raad dan ook geen reden om de evaluatie teniet te doen. De Raad wijst er hierbij ook op dat het tijdens de stagedeliberatie vastgestelde

eindcijfer voor een eindstagedoorverwerende partij niet gedelibereerd wordt door de examencommissie.

Al het voorgaande leidt ertoe dat de beoordeling, waarvoor verzoekende partij de indicatoren kende middels het voor haar beschikbare stagevademecum en die is gebaseerd op diverse in het dossier aanwezige documenten, evenmin wegens gebrek aan transparantie dient te worden vernietigd. Dat verzoekende partij nog geen scores heeft gekregen na de eerste stageperiode, doch de scores slechts ontvangt na de examens, doet hieraan volgens de Raad geen afbreuk. De opmerkingen die verzoekende partij na de eerste periode krijgt laten haar, als vorm van feedback, toe haar prestaties waar nodig bij te sturen tijdens de volgende stageperiode.

Rekening houdend met de diverse elementen van het dossier ziet de Raad geen grond om de aangevochten beslissing aan te merken als onregelmatig of kennelijk onredelijk.

Het middel is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 2 oktober 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijss

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.371 van 21 augustus 2018 in de zaak 2018/207

In zake: xxx

Tegen: VIVES
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Sofie Logie en Guillaume
Vyncke kantoor houdend te 8500 Kortrijk
Beneluxpark 27B
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 20 augustus 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Michiel Descheemaeker, die *loco* advocaat Sofie Logie verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Door omstandigheden neemt bestuursrechter Jan Geens de plaats van bestuursrechter Sigrid Pauwels in. Dit is ter zitting aan de partijen meegedeeld, die verklaren geen bezwaren te hebben.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de verpleegkunde’.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20. Voor het opleidingsonderdeel “Bachelorproef” bekomt verzoekende partij eveneens een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 29 juni 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 16 juli 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

Wat de stage betreft, stelt de interne beroepsinstantie vast dat op de tussentijdse evaluatie heel wat belangrijke aandachtspunten worden vermeld: moeizame communicatie met ouders en patiënten, nog veel focus nodig waardoor een traag tempo en weinig flexibiliteit in het omgaan met onvoorziene omstandigheden, medicatieberekeningen vormen een groot probleem, moeilijkheden om het grotere geheel te zien bij een totaalzorg en meer complexe patiënten te verzorgen, stageopdrachten niet grondig genoeg uitgewerkt, geen echte aanwezigheid in het team. De tussentijdse evaluatie vermeldt letterlijk dat de student op rol 2 en 4 nog niet op het niveau van een derdejaars functioneert. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de derde stageperiode beter werd beoordeeld, maar in de evaluatie leest ze toch dezelfde werkpunten: structuur vinden bij complexe zorgen en werken aan zelfstandig uitvoeren van zorg voor een medium care patiënt. In de tussentijdse evaluatie van de vierde periode leest de interne beroepsinstantie: weinig communicatie, student blokkeert door faalangst, geen profiling als derdejaarsstudent, sterk twijfelend, tempo is een probleem, meer zelfzekerheid nodig.

De interne beroepsinstantie stipt aan dat de evaluatieformulieren het beeld schetsen van een studente die ongetwijfeld haar best doet. Wanneer de studente schrijft dat ze van de stageperiode gebruik heeft gemaakt om te groeien, te leren, te oefenen, dan is dit zeker zo. De interne beroepsinstantie benadrukt dat dit echter nog niet betekent dat ze het beoogde eindniveau heeft gehaald. Er is potentieel bij de studente, maar ze is er nog niet. Er blijven onvoldoendes op twee rollen, waardoor de studente niet slaagt.

Wat de bachelorproef betreft, merkt de interne beroepsinstantie op dat zij niet eenvoudig een uitspraak kan doen over de inzet, het plezier en de toewijding waarmee een student aan een bachelorproef werkt. De inzet wordt door de betrokken bachelorproefbegeleider niet ontkend, hoewel er in een bepaalde periode (stageperiode) wel minder stukken werden doorgestuurd, wat doet vermoeden dat de inzet niet continu optimaal was. De interne beroepsinstantie wil de studente erop wijzen dat inzet maar één facet is binnen de procesevaluatie en dat de procesevaluatie zelf voor slechts 15/200 meetelt.

Verder stelt de interne beroepsinstantie vast dat de verslaggeving van de tussentijdse bijeenkomsten van de bachelorproef aantoont dat er toch wel vrij fundamentele bijsturingen tijdens het proces gemeld werden. Uit het gesprek met de bachelorproefbegeleider blijkt dat de studente wel bereid was telkens aanpassingen te doen, maar dat er quasi letterlijk gezegd moet worden wat er aangepast moet worden of wie er gecontacteerd moet worden. De student wordt evenwel verondersteld zelf inzicht te hebben in de te nemen stappen.

De interne beroepsinstantie verduidelijkt dat het haar taak is te oordelen of de bachelorproefscores tot stand is gekomen volgens de vooropgestelde procedure. De quoteringsfiche van de bachelorproef toont dat de scores op de verschillende facetten/criteria voldoende gemotiveerd zijn en dat de omrekening naar de finale score correct gebeurd is. Zij geeft als advies naar de opleiding mee om duidelijker de input van de externe begeleiders/lezers mee te nemen. Dit is nu niet zichtbaar in het evaluatieformulier. Zeker in situaties waar een student voor stage en bachelorproef dezelfde begeleider heeft, is het belangrijk aan te tonen dat de scores op de bachelorproef niet enkel gegeven worden door de interne bachelorproefbegeleider.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 17 juli 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 19 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat – gelet op artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs – een beroep bij de Raad op straffe van onontvankelijkheid moet worden ondertekend door de verzoekende partij of haar raadsman. De ondertekening maakt hoe dan ook een substantiële vormvereiste uit. Verwerende partij merkt op dat het beroepsschrift niet werd ondertekend, waardoor het beroep onttegensprekelijk als onontvankelijk moet worden afgewezen.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat men van een studente verpleegkunde niet kan verwachten dat ze alle wetten kent. Ze heeft in haar verzoek duidelijk aangegeven dat ze graag wil dat de Raad de beslissing herziet. Er staat duidelijk het volgende te lezen: “*Met deze brief, verzoek ik u onderstaande bezwaren in behandeling te nemen.*”. Verzoekster merkt op dat ze hiermee aangeeft dat ze de Raad vraagt om een herziening van de beslissing. Vervolgens geeft ze aan dat ze niet akkoord kan gaan en waarom dat zo is.

Beoordeling

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoeksters verzoekschrift niet is ondertekend.

Het beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 21 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Melissa Thijs **Bertel De Groote**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.396 van 5 september 2018 in de zaak 2018/213

In zake: Anaïs FOUBERT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Raf Van Roeyen
kantoor houdend te 9120 Beveren (Waas)
Grote Markt 34/b
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: KAREL DE GROTE HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 23 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 22 juni 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score “NG” werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Professionele ervaring 2V” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 5 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 20 augustus 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Raf Van Roeyen, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Isabelle Buyens (*loco* Tom Peeters), die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Door omstandigheden neemt bestuursrechter Jan Geens de plaats van bestuursrechter Sigrid Pauwels in. Dit is ter zitting aan de partijen meegedeeld, die verklaren geen bezwaren te hebben.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding “Verpleegkunde 4-jarig”.

Voor het opleidingsonderdeel “Professionele ervaring 2V” bekomt verzoekende partij een examencijfer van “NG” (niet geslaagd).

Verzoekende partij stelde op datum van 27 juni 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 5 juli 2018 werd het intern beroep ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de student van mening is dat de beoordeling dient te gebeuren op basis van resultaten behaald op het einde van het deeltraject en het bereiken van de jaar-specifieke stagedoelen/competenties op het einde van het traject. De evaluatie van 17/11 en 15/3 zijn onvoldoende. Deze van 8/5 is voldoende. De student is daarom van oordeel dat zij geslaagd is voor het opleidingsonderdeel. De student verzoekt geslaagd te worden verklaard voor het opleidingsonderdeel “2V Professionele Ervaring”. Ondergeschikt verzoekt zij om een knipperlicht te krijgen voor het opleidingsonderdeel “Beroepsontwikkeling en Wetenschappelijk Onderzoek”.

Uit de ECTS-fiche blijkt dat de student tijdens het tweede deeltraject minstens 3 van de 7 domeinen van verpleegkunde moet doorlopen. De student moet verpleegkundige vaardigheden in wisselende praktijksituaties uitvoeren. Het leerdoel dat moet worden behaald, wordt als volgt omschreven: ‘Je voert verpleegkundige vaardigheden in wisselende praktijksituaties uit in eenvoudige zorgsituaties. In meer complexe zorgsituaties bij specifieke doelgroepen voer je deeltaken uit.’

De beoordeling van de ‘stages’ (d.w.z. de stages in de 3 wisselende praktijksituaties) komt tot stand tijdens het academiejaar op basis van ‘observatie van het functioneren tijdens de stage’

en ‘portfolio’. Deze evaluatie is gebaseerd op het bereiken van jaar-specifieke stagedoelen op het einde van elk deeltraject. Dit houdt in dat iedere stage, in ieder van de wisselende praktijksituaties, wordt geëvalueerd op basis van de jaar-specifieke stagedoelen van het einde van het deeltraject.

Iedere stage, in ieder van de wisselende praktijksituaties, wordt aan de hand van dezelfde stagedoelen beoordeeld. Er is steeds een tussentijdse, daarna een eindevaluatie voor iedere stage. In alle drie de stages worden 6 competenties beoordeeld. Wanneer alle stage-uren gepresteerd zijn, worden de evaluaties van de drie verschillende stages in de wisselende praktijksituaties bij elkaar gevoegd. De student behaalde voor 6 van de 18 competenties een onvoldoende. Er is slechts één competentie waar de student doorheen de drie stages voldoende op scoort. Het is daarbij irrelevant bij welke stage de onvoldoendes behoren. De drie praktijksituaties worden immers elk op zich beoordeeld op basis van de jaar-specifieke stagedoelen. Hierdoor is zij niet geslaagd voor het opleidingsonderdeel.

De interne beroepscommissie is van oordeel dat de beoordeling van de student zorgvuldig is gebeurd. Iedere stage werd zorgvuldig geëvalueerd en gemotiveerd. Wat het verzoek tot het geven van een knipperlicht betreft voor het opleidingsonderdeel “Beroepsontwikkeling en Wetenschappelijk Onderzoek”, stelt de interne beroepscommissie dat er geen mogelijkheid is om dit te doen. De student heeft voor dit opleidingsonderdeel nog een tweede examenkans. In zoverre verzocht werd om een knipperlicht te geven voor het opleidingsonderdeel “2V Professionele Ervaring”, meer bepaald voor de competentie ‘Beroepsontwikkeling en Wetenschappelijk Onderzoek’, is de interne beroepscommissie van oordeel dat dit niet toegepast kan worden. Er is immers meer dan één competentie waarbij onvoldoende is aangetoond dat de student over het vereiste niveau beschikt.

Het resultaat voor zowel het opleidingsonderdeel “2V Professionele Ervaring” als voor het opleidingsonderdeel “Beroepsontwikkeling en Wetenschappelijk Onderzoek” blijft behouden.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 17 juli 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 23 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij stelt dat een extern beroep bij de Raad gericht is tegen een interne beroepsbeslissing zoals voorzien in artikel II.284 Codex Hoger Onderwijs. Verzoekster betwist in haar extern beroep echter niet enkel de beslissing van de interne beroepscommissie, maar vecht ook de oorspronkelijke studievoortgangsbeslissing van de examencommissie aan. De eerste studievoortgangsbeslissing is echter vervangen door de beslissing van de interne beroepsprocedure en is aldus uit de rechtsorde verdwenen. Het beroep tegen de studievoortgangsbeslissing d.d. 22 juni 2018 is onontvankelijk bij gebrek aan voorwerp.

Overeenkomstig artikel II.292 Codex Hoger Onderwijs kan een externe beroepsprocedure tot een vernietiging leiden, waarna een nieuwe beslissing dient te worden genomen en waarbij de Raad bepaalde voorwaarden kan opleggen bij het nemen van een nieuwe beslissing. De Raad zelf kan evenwel niet beslissen dat een student geslaagd moet worden verklaard en kan evenmin zomaar aan de instelling opleggen om te beslissen dat de student geslaagd is voor één of meerdere opleidingsonderdelen. Voor zover verzoekster dat toch beoogt, is haar extern beroep eveneens onontvankelijk.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat zij er akte van neemt dat de ontvankelijkheid van het extern beroep niet wordt betwist zoals het gericht is tegen de bestreden beslissing van de interne beroepsinstantie.

Beoordeling

De Raad onderzoekt de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoekende partij tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 22 juni 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van “NG” voor het opleidingsonderdeel “Professionele ervaring 2V” werd toegekend (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 5 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekster ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 4.4.4 van het Hogeschool Onderwijs- en Examenreglement van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

De exceptie is gegrond. Verzoeksters beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op het redelijkheidsbeginsel, alsook de schending van de ECTS-fiche.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat in de bestreden studievoortgangsbeslissing wordt vermeld dat in het opleidingsprogramma voor het onderdeel “2 Professionele Ervaring 2V”, voor 31 studiepunten, het examen EK1/P4 niet werd behaald en dat verzoekster dus niet geslaagd is. De beslissing van de examencommissie werd formeel betwist, nu zij strijdig is met de bepalingen en criteria opgenomen in de toepasselijke ECTS-fiche “VPK-2V-Prof.Ervaring” met betrekking tot dit opleidingsonderdeel. Met betrekking tot het opleidingsonderdeel “Professionele Ervaring 2V” (Verpleegkunde 4-jarig trajectschrijf 2) worden in de ECTS-fiche onder de hoofding “Beoordeling” de ter zake te hanteren criteria weergegeven. De principes geldend voor de beoordeling van de resultaten zijn conform de ECTS-fiche duidelijk:

“De beoordeling van de stages komen tot stand tijdens het academiejaar op basis van ‘observatie van het functioneren tijdens de stage en ‘portfolio’. Deze evaluatie is gebaseerd op het bereiken van de jaarspecifieke stagedoelen op het EINDE van elk deeltraject.”

Het also in de ECTS-fiche vastgelegde criterium voor beoordeling is duidelijk. De beoordeling diende te gebeuren op basis van de resultaten behaald *op het einde van het deeltraject* en het bereiken van de jaarspecifieke stagedoelen/competenties *op het einde* van het traject en dus na het doorlopen van *alle stages*. De eindbeoordeling van de stage van verzoekster, zoals weergegeven in de studievoortgangsbeslissing d.d. 22/06/2018, gebeurde *in casu* niet conform de principes zoals vastgelegd in de ECTS-fiche. Immers dient vastgesteld te worden dat verzoekster bij de derde evaluatie van haar stage, en dus *op het einde van het deeltraject, alle competenties behaald heeft*, doch de examencommissie – geheel ten onrechte – oordeelde dat verzoekster voor haar stage niet geslaagd is daar zij tijdens de eerste en tweede stageperiode aanvankelijk in totaal 6 competenties niet behaald had.

Het is inderdaad correct dat bij de eerste evaluatie van de stage op 17/11/2017 en bij de tweede evaluatie op 15/03/2018 enkele onvoldoendes werden vastgesteld (soms te wijten aan de specifieke context van de stage en bij de eerste beoordeling zonder tekorten in beoordeling mentor, doch negatief gewijzigd door de praktijklector), doch tijdens het verdere traject is hieraan duidelijk gewerkt met als gevolg dat verzoekster *bij de derde evaluatie van de stage op 08/05/2018 alle competenties heeft behaald en uitblonk op vlak van kwaliteitszorg*. Deze derde *beoordeling d.d. 08/05/2018* is de *eindevaluatie* waarmee rekening moet worden gehouden. Verzoekster heeft gedurende de stages immers veel bijgeleerd en heeft also haar initiële werkpunten volledig kunnen rechtzetten. Bijgevolg dient vastgesteld te worden dat uit de evaluatie van het opleidingsonderdeel “stage/professionele ervaring” zeer duidelijk blijkt dat verzoekster op het einde van het traject van deze opleiding alle competenties die hiervoor behaald moesten worden, wel degelijk behaald heeft.

De eindevaluatie van 08/05/2018 is volledig positief en mits een correcte toepassing van de beoordelingscriteria opgenomen in de toepasselijke ECTS-fiche is verzoekster voor dit onderdeel bijgevolg wel degelijk geslaagd. Ook in de interne beroepsbeslissing d.d. 17/07/2018 gaat men nog steeds volledig voorbij aan de beoordelingscriteria zoals vastgelegd in de ECTS-fiche. Men besliste – ten onrechte – dat de beslissing van de examencommissie d.d. 22/06/2018 diende bevestigd te worden en het resultaat “niet geslaagd” voor het opleidingsonderdeel “2V

Professionele Ervaring” behouden bleef. Men oordeelde daarbij dat de drie stages elk op zich beoordeeld dienden te worden op basis van de jaarspecifieke doeleinden, *quod certe non*. Zoals reeds aangehaald, zijn de bewoordingen van de beoordelingen van de ECTS-fiche duidelijk: “Deze evaluatie is gebaseerd op het *bereiken van de jaarspecifieke stagedoelen op het einde van elk deeltraject*”. Bijgevolg dient de globale evaluatie te gebeuren op het einde van het tweede jaar, na het doorlopen van *alle* stages. Verzoekster was op het einde van haar tweede jaar op alle competenties geslaagd en diende bijgevolg voor het opleidingsonderdeel “2V Professionele Ervaring” geslaagd te worden verklaard.

Ondergeschikt kan nog opgemerkt worden dat gesteld wordt dat verzoekster op 6 van de 18 competenties niet geslaagd was. Indien men daadwerkelijk van oordeel is dat elke competentie apart beoordeeld dient te worden, dient te worden vastgesteld dat verzoekster *globaal gezien nog steeds geslaagd is daar zij meer dan de helft van de te behalen competenties wel degelijk behaald heeft*. Verzoekster slaagde in 12 van 18 competenties, zodat zij dan ook in elk geval – zelfs wanneer elke competentie apart beoordeeld zou moeten worden – geslaagd diende te worden verklaard voor de stage. De interne beroepscommissie vermeldt in haar redenering de 6 onvoldoendes op 18, terwijl dit ook wel inhoudt dat er op 18 12 voldoendes waren, met dien verstande dat bij de beoordeling van de stagementor dit zelfs 15 op 18 wordt.

In dit kader dient nog opgemerkt te worden dat verzoekster gedurende haar eerste stage bij de beoordeling van de te behalen competenties een hogere quotering heeft gekregen van haar mentor dan de quotering die door de praktijklector werd weerhouden. Enige grond of motivering voor de verlaging van deze scores door de praktijklector ligt absoluut niet voor. Integendeel, de mentor heeft verzoekster gedurende elke dag van haar stage opgevolgd en begeleid, zodat volgens haar toch mag worden aangenomen dat de score gegeven door de mentor de meest representatieve is. Door de praktijklector werd geen enkele duiding gegeven waarom zij van oordeel was dat lagere scores weerhouden dienden te worden. Verzoekster geeft hiervan enkele voorbeelden. Bijgevolg dient volgens verzoekster te worden vastgesteld dat de praktijklector, die de stage zelf niet mee gevuld heeft, de quotering quasi systematisch verlaagd heeft zonder dat daartoe enige reden bestond. Hierbij kan nog opgemerkt worden dat in de tweede en de derde stage de scores van de mentor en de (andere) praktijklector wel steeds gelijklopend waren. Bijgevolg dient ook voor de eerste stage de eigenlijke quotering, gegeven door de mentor, gevuld te worden. Wanneer deze quotering gevuld wordt, dient vastgesteld

te worden dat verzoekster ook voor deze stage wel degelijk voor alle competenties geslaagd zou zijn geweest. Verzoekster was alsdan voor 15/18 competenties geslaagd.

Gelet op het bovenstaande, dient volgens verzoekster dan ook te worden vastgesteld dat de bestreden studievoortgangsbeslissing van de examencommissie d.d. 22/06/2018 waarbij gesteld wordt dat verzoekster niet geslaagd is en in het bijzonder waarbij vermeld wordt dat het opleidingsonderdeel “Professionele Ervaring” niet werd behaald, dient heroverwogen en teniet gedaan te worden, nu zij in strijd is met de ter zake geldende criteria voor beoordeling en verzoekster bovendien wel degelijk op het merendeel van de te behalen competenties geslaagd was. Opnieuw beslissend dient volgens verzoekster gesteld te worden dat zij het opleidingsonderdeel “Professionele Ervaring” wel degelijk behaalde en dus geslaagd is. De bestreden beslissing dient dan ook hervormd te worden in die zin dat verzoekster voor het academiejaar 2017-2018, Verpleegkunde 4-jarig 2V geslaagd is, ondergeschikt met eventueel het voorzien van een “knipperlicht” voor het opleidingsonderdeel “Beroepsontwikkeling en Wetenschappelijk onderzoek”, waarvoor in de eerste examenkans een 9 werd behaald. Verzoekster vraagt dan ook de bestreden beslissing d.d. 17/07/2018 teniet te doen en het beroep gegrond te verklaren.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoekster zich op de ECTS-fiche baseert, alwaar over de evaluatie wordt gesteld dat die wordt “gebaseerd op het bereiken van de jaarspecifieke stagedoelen op het einde van elk deeltraject”. Volgens verzoekster kan de beoordeling daarom pas worden gemaakt na afloop van de drie stages, en vermits haar derde stage goed was verlopen en zij aangetoond had dat zij de stagedoelen had bereikt, is zij van mening dat zij moet slagen voor het opleidingsonderdeel.

Volgens verwerende partij gaat verzoekster uit van een verkeerde interpretatie en toepassing van de ECTS-fiche. Het is niet omdat de globale beoordeling op het einde van de drie stageperiodes wordt gemaakt, dat om die enkele reden enkel de situatie na afloop van de derde stageperiode van tel zou zijn. In het tweede deeltraject doorlopen de studenten stage in minstens drie van de zeven domeinen van verpleegkunde. In elk van deze drie stages worden zij dan geëvalueerd. Daarbij moet de student conform de ECTS-fiche in elk van de drie stages en op drie verschillende locaties verpleegkundige vaardigheden in wisselende praktijksituaties uitvoeren. In elk van deze wisselende praktijksituaties worden die vaardigheden beoordeeld, waarbij bij elke stage een beoordeling wordt gemaakt in functie van de stagedoelen die in dat

jaar moeten bereikt worden. Zo worden bij elk van de drie stages zes competenties beoordeeld, nl. (1) organiseren en coördineren van diverse aspecten van zorg, (2) vraaggestuurde zorg op maat, (3) toonaangevend functioneren binnen een team, (4) kwaliteit van zorg en welzijn, (5) constructief bijdragen aan de actuele beroepsontwikkeling, (6) autonoom professioneel innoveren en inventief denken en handelen. Gelet op de wisselende context worden er in totaal aldus 18 competenties beoordeeld. Wanneer een competentie goed verloopt, wordt dat op de beoordelingsformulieren vermeld met de formulering “in de context van deze stage aangetoond”, hetgeen heel duidelijk bevestigt dat de beoordeling gebeurt in de context van elke specifieke stage.

Voor verzoekster ging het om volgende domeinen van de verpleegkunde, nl. (1) thuisverpleegkunde, waarvoor zij stage deed van 2 oktober tot 17 november 2017 bij WGK Provincie Oost-Vlaanderen, (2) pediatrie, waarvoor zij stage deed van 29 januari tot 16 maart 2018 bij GZA Sint-Vincentius en (3) inwendige zorg, waarvoor zij stage deed van 19 maart tot 11 mei 2018 in AZ Nikolaas Campus Sint-Niklaas. In de eerste stage slaagde verzoekster niet voor drie van de zes competenties. Hetzelfde gebeurde in de tweede stage. De laatste verliep wel goed en toen werden alle zes competenties goed beoordeeld. Het is echter geenszins zo dat een geslaagde stage op de ene plaats ook inhoudt dat de student ook succesvol is in de andere stage op een andere plaats. De volgorde van de drie stages kon evengoed ook helemaal anders zijn. Om die reden mag men niet zomaar een evolutie doortrekken over de drie stages heen en wordt het de student evenmin zomaar automatisch in slechte zin aangerekend wanneer de eerste stage goed zou zijn en de latere twee stages minder. Daarom wordt elke stage eerst afzonderlijk beoordeeld. Nadien worden de resultaten voor een globale beoordeling samengebracht.

Uit die laatste globale beoordeling blijkt dat verzoekster voor 6 van de 18 competenties een onvoldoende scoorde. Slechts voor één competentie, nl. organiseren en coördineren van diverse aspecten van zorg, scoorde verzoekster in alle drie de stages voldoende. Hierdoor kon verzoekster niet slagen. Het gaat alleszins ook om teveel tekorten om in aanmerking te komen voor een zgn. “pass met knipperlicht” (d.w.z. dat de student niet alle competenties heeft aangetoond, maar met een verhoogde waakzaamheid en inzet toch geacht wordt om die competenties in het volgende opleidingsonderdeel professionele ervaring 3V te kunnen aantonen). Op basis hiervan kan volgens verwerende partij geenszins gesteld worden dat hier sprake zou zijn van een kennelijk onredelijke beslissing.

Verder ontket verzoekster niet dat er in de eerste twee stages onvoldoendes waren, maar zij beschrijft dat er een verschil was in de beoordeling tussen de praktijklector en de stagebegeleider, waarbij de scores van de stagebegeleider telkens werden verlaagd. Het is op zich niet duidelijk of verzoekster dit als een afzonderlijk middel aanziet, daar waar het slechts in een voetnoot bij het eerste middel werd vermeld en bij het laatste middel slechts een toelichting lijkt te zijn. Nog los van het feit dat niet duidelijk is waarop verzoekster zich voor deze bewering steunt, is het middel dan alleszins onontvankelijk overeenkomstig artikel II.294 §2, laatste lid Codex Hoger Onderwijs, in de mate waarin het niet werd opgeworpen in het kader van de interne beroepsprocedure. Enkel ten overvloede merkt verwerende partij op dat het de praktijklector is die de verantwoordelijkheid draagt voor de uiteindelijke beoordeling, terwijl de stagebegeleiders van stageplaats tot stageplaats verschillen en geen overzicht hebben over het geheel. In die zin is het middel eigenlijk zelfs tegenstrijdig met het eerste middel, in de mate waarin verzoekster zich wil beroepen op een globaal oordeel na afloop van de laatste stage. Daarbij dienen de beoordelingen van de stagebegeleider weliswaar worden meegenomen, maar zij moeten daarom nog niet automatisch blind worden gevuld. *In casu* kan er geenszins sprake zijn van een onredelijke afwijking in de beoordelingen tussen de stagebegeleiders enerzijds en de praktijklector anderzijds.

Tevens argumenteert verzoekster in ondergeschikte orde dat zij slechts voor 6 van de 18 competenties niet geslaagd is. Zij vindt dat zij geslaagd moet worden verklaard, omdat zij aldus toch meer dan de helft van de competenties heeft behaald. Dit middel is volgens verwerende partij onontvankelijk overeenkomstig artikel II.294, §2 laatste lid Codex Hoger Onderwijs, vermits het niet werd aangewend in het kader van de interne beroepsprocedure. Enkel ten overvloede merkt verwerende partij op dat de beoordeling van de stages, die krachtens de ECTS-fiche gebeurt op basis van observatie en zonder numerieke waarde, het verwerven van de competenties betreft, waarbij het verwerven van de helft van de competenties niet volstaat om geslaagd te zijn voor het gehele opleidingsonderdeel. In die zin is ook dit middel tegenstrijdig met het eerste middel en wellicht daarom wordt het door verzoekster slechts in ondergeschikte orde geformuleerd. Het is alleszins niet kennelijk onredelijk om een student, die slechts 12 van de 18 te verwerven competenties heeft behaald, als niet geslaagd te beschouwen.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat *in casu* dient te worden vastgesteld dat bij de globale eindbeoordeling van het betrokken opleidingsonderdeel absoluut geen rekening werd

gehouden met de eindresultaten en evoluties die verzoekster bereikt heeft op het einde van het jaar. Er werd bij de eindbeoordeling van het opleidingsonderdeel op geen enkele wijze rekening gehouden met het gegeven dat verzoekster bij de derde stage op alle competenties geslaagd was. Met de positieve evolutie die verzoekster gedurende de drie stages gemaakt heeft, werd eveneens geen rekening gehouden. Evenmin werd rekening gehouden met het gegeven dat verzoekster in haar tweede (en derde) stage twee van de drie competenties waarvoor zij in haar eerste stage niet geslaagd was, wél heeft behaald. Ook op dit punt boekte verzoekster bijgevolg vooruitgang. Bij haar laatste stage heeft verzoekster alle competenties behaald. Bijgevolg moet vastgesteld worden dat verzoekster op het einde van het deeltraject (nl. het einde van het tweede studiejaar) de jaarspecifieke stagedoeleinden wel degelijk bereikt heeft.

De examencommissie heeft enkel rekening gehouden met het feit dat verzoekster in totaal op 6 competenties (aanvankelijk) niet geslaagd was. Van enige globale eindbeoordeling was *in casu* geen sprake, daar door de examencommissie geen rekening werd gehouden met het feit dat verzoekster op het einde van het deeltraject alle jaarspecifieke stagedoeleinden bereikt heeft. Aangezien met de positieve evolutie van verzoekster én het gegeven dat verzoekster op haar derde stage op alle competenties geslaagd was op geen enkele wijze rekening werd gehouden bij de eindbeoordeling, dient besloten te worden dat deze eindbeoordeling niet gebeurde conform de in de ECTS-fiche vastgelegde criteria. Verzoekster diende wel degelijk geslaagd te worden verklaard. De stelling van de interne beroepsinstantie dat elke stage apart dient te worden beoordeeld, is volgens verzoekster geheel onjuist en volledig in strijd met de in de ECTS-fiche vastgelegde criteria. Verzoekster was bij haar laatste stage op alle competenties geslaagd, hetgeen aantoont dat zij op het einde van het jaar alle jaarspecifieke stagedoeleinden behaald heeft. In totaal behaalde zij 12 van de 18 vooropgestelde competenties, zodat verzoekster in elk geval voor het opleidingsonderdeel geslaagd diende te worden verklaard. In dit kader kan nog opgemerkt worden dat bij de eindbeoordeling door de examencommissie evenmin rekening werd gehouden met het gegeven dat verzoekster conform de beoordeling van de stagebegeleider zelf in de eerste stage wel degelijk geslaagd zou zijn geweest voor alle competenties in deze stage. De ECTS-fiche voorziet dat de stage op het einde van het deeltraject dient te worden beoordeeld. Bijgevolg dient de examencommissie de doorlopen stage geheel te beoordelen.

Bij deze beoordeling werd geen rekening gehouden met het gegeven dat de quotering die verzoekster in de eerste stage heeft gekregen van haar mentor en stagebegeleider systematisch

hoger lag dan de quatering die uiteindelijk door de praktijklector zonder enige motivering weerhouden werd. Indien de quatering die door de mentor en stagebegeleider werd gegeven wordt gevolgd, dient vastgesteld te worden dat verzoekster ook voor haar eerste stages op alle competenties zou geslaagd zijn. Aangenomen mag worden dat de student bij de stage gevolgd en beoordeeld wordt door de mentor/stagebegeleider. Waarom de praktijklector voor deze stage zonder enige motivering systematisch quateringen verlaagt, blijkt nergens uit en is volgens verzoekster kennelijk willekeurig te noemen. Indien rekening zou zijn gehouden met de quatering die door de mentor/stagebegeleider van verzoekster werd gegeven, dient vastgesteld te worden dat verzoekster ook in de eerste stage op alle competenties zou zijn geslaagd en zij in totaal derhalve op 15 van de 18 competenties geslaagd was. Ook hiermee diende de examencommissie, conform de vooropgestelde criteria in de ECTS-fiche, rekening te houden, *quod non in casu*.

Door verwerende partij wordt voorgehouden dat met deze argumenten geen rekening kan worden gehouden, daar deze argumentatie als een nieuw middel moet worden beschouwd dat niet werd opgeworpen in de interne beroepsprocedure. Dit argument kan volgens verzoekster niet opgaan. Het middel dat wordt opgeworpen, is de niet-correcte noch redelijke motivering van de bestreden beslissing. De feitelijke argumentatie m.b.t. de ongemotiveerde/willekeurige verlaging van de scores m.b.t. de competenties is een onderdeel van de argumentatie binnen het middel dat de beslissing niet redelijk gemotiveerd is. Dit is volgens verzoekster geen nieuw middel, maar wel een bijkomend element in de argumentatie m.b.t. het in de interne procedure aangevoerde middel. Dit geldt ook wat betreft de vaststelling dat, mits de beoordeling door de stagebegeleider zou worden weerhouden zonder de willekeurige verlaging, verzoekster voor 15 van de 18 competenties geslaagd is. Ook deze vaststelling en argumentatie is geen nieuw middel op zich, maar een bijkomend argument ter staving van het aangevoerde middel. Er dient immers te worden vastgesteld dat verzoekster van in den beginne gesteld heeft dat de eindbeoordeling *in casu* niet correct en niet volgens de vooropgestelde criteria in de ECTS-fiche is gebeurd. Met deze argumentatie kan en moet bijgevolg wel degelijk rekening gehouden worden.

De stelling van verwerende partij dat het de praktijklector is die de verantwoordelijkheid draagt voor de uiteindelijke beoordeling en bijgevolg enkel rekening kan worden gehouden met de door de praktijklector gegeven quatering, gaat eveneens niet op. Immers blijkt uit niets waarom de praktijklector *in casu* meende dat de door de stagebegeleider gegeven quatering systematisch verminderd diende te worden. Dit alles wringt volgens verzoekster des te meer, daar het net de

stagebegeleider (en niet de praktijklector) is die verzoekster elke dag van de stage opgevolgd heeft. De praktijklector heeft de stage zelf niet concreet mee opgevolgd. Indien de quatering gegeven door de stagebegeleider derhalve verlaagd wordt, dient hiervan een redelijke verantwoording te worden gegeven, *quod non in casu*. Ook de stelling van verwerende partij dat enkel de praktijklector een overzicht heeft over het geheel en daarom deze quatering gevuld dient te worden, is eveneens onjuist aangezien elke stage beoordeeld wordt door een andere praktijklector. Bijgevolg is ook de beoordeling van de specifieke praktijklector verbonden aan één specifieke stage.

Verder stelt verzoekster dat zij op minstens 12 van de 18 competenties (eigenlijk 15 op 18) geslaagd is en zij dus globaal geslaagd is. Indien men bijgevolg tot een eindbeoordeling overgaat, dient men vast te stellen dat verzoekster globaal geslaagd was daar zij 12 (eigenlijk zelfs 15) van de 18 competenties wel degelijk behaald heeft. Zoals in de ECTS-fiche bepaald is, dient op het einde van de stage getoetst te worden of de student de jaarspecifieke stagedoelen/competenties bereikt heeft. Indien de redenering van de interne beroepsinstantie gevuld wordt en elke stage apart beoordeeld moet worden, dient vastgesteld te worden dat verzoekster meer dan de helft van de te behalen competenties wel degelijk behaald heeft en dus geslaagd is. In haar antwoordnota stelt verwerende partij dat met hogervermelde argumentatie geen rekening kan worden gehouden, aangezien dit nieuw middel niet zou zijn aangewend in het kader van de interne beroepsprocedure. Ook hier kan dit argument niet opgaan, daar verzoekster meent dat ook deze argumentatie inherent verbonden is aan het opgeworpen middel dat de beoordelingscriteria – zoals vastgelegd in de ECTS-fiche – *in casu* verkeerd werden toegepast en dat de bestreden beslissing kennelijk onredelijk is gemotiveerd. Er is geen sprake van een bijkomend middel. Ook de stelling dat het niet om een numerieke beoordeling gaat, gaat niet op. Uit de evaluaties blijkt zeer duidelijk dat verzoekster 12 (eigenlijk zelfs 15) van de 18 competenties wel degelijk behaalde. Uit niets blijkt waarom dit niet voldoende zou zijn om te slagen. De examencommissie kan hieromtrent geen louter discretionaire en gratuite beslissingen nemen. Indien een student meer dan de helft van de competenties bereikt, dient zij geslaagd te worden verklaard.

Beoordeling

De Raad leest in de ECTS-fiche (stuk 7 van verwerende partij) m.b.t. “beoordeling”:

“De beoordeling van stages komen tot stand tijdens het academiejaar op basis van ‘observatie van het functioneren tijdens de stage’ en ‘portfolio’. Deze evaluatie is gebaseerd op het bereiken van jaarspecifieke stagedoelen op het einde van elk deeltraject. Bijkomende opdrachten behoren integraal bij de stages. Stages zijn niet herhaalbaar in de tweede examenperiode.

Je bent verantwoordelijk voor het posten van alle stagedocumenten in het e-portfolio conform de afgesproken deadline vermeld in de digitale cursus op BB. Afwezigheid van documenten wordt meegenomen in het bepalen van de beslissing geslaagd/niet geslaagd.”

De Raad leest in de aangevochtenen interne beroepsbeslissing van de verwerende partij (stuk 6 van verwerende partij - “motivering van deze beslissing”) het volgende:

*“De student is van mening dat de beoordeling dient te gebeuren op basis van resultaten behaald op het einde van het deeltraject en het bereiken van de jaar-specifieke stagedoelen/competenties op het einde van het traject. De evaluatie van 17/11 en 15/3 zijn onvoldoende. Deze van 8/5 is voldoende. De student is daarom van oordeel dat zij geslaagd is voor het opleidingsonderdeel.
(...)*

Uit de ECTS-fiche blijkt dat de student tijdens het tweede deeltraject minstens 3 van de 7 domeinen van verpleegkunde moet doorlopen. De student moet verpleegkundige vaardigheden in wisselende praktijksituaties uitvoeren.

Het leerdoel dat moet worden behaald, wordt als volgt omschreven:

‘Je voert verpleegkundige vaardigheden in wisselende praktijksituaties uit in eenvoudige zorgsituaties. In meer complexe zorgsituaties bij specifieke doelgroepen voer je deeltaken uit.’

De beoordeling van de ‘stages’ (dwz de stages in de 3 wisselende praktijksituaties) komen tot stand tijdens het academiejaar op basis van ‘observatie van het functioneren tijdens de stage’ en ‘portfolio’. Deze evaluatie is gebaseerd op het bereiken van jaar-specifieke stagedoelen op het einde van elke deeltraject.

Dit houdt in dat iedere stage, in ieder van de wisselende praktijksituaties, wordt geëvalueerd op basis van de jaar-specifieke stagedoelen op het einde van het deeltraject.

Iedere stage, in ieder van de wisselende praktijksituaties, wordt aan de hand van dezelfde stagedoelen beoordeeld. Er is steeds een tussentijdse, daarna een eindevaluatie voor iedere stage.

In alle drie de stages worden 6 competenties beoordeeld.

Wanneer alle stage-uren gepresteerd zijn, worden de evaluaties van de drie verschillende stages in de wisselende praktijksituaties, bij mekaar gevoegd.

De student behaalde voor 6 van de 18 competenties een onvoldoende. Er is slechts 1 competentie waar de student doorheen de drie stages voldoende op scoort.

Het is daarbij irrelevant bij welke stage de onvoldoendes behoren. De drie praktijksituaties worden immers elk op zich beoordeeld op basis van de jaar-specifieke stagedoelen. Hierdoor is zij niet geslaagd voor het opleidingsonderdeel.

De interne beroepscommissie is van oordeel dat de beoordeling van de student zorgvuldig is gebeurd. Iedere stage werd zorgvuldig geëvalueerd en gemotiveerd.”

Ongeacht de vraag of iedere stage afzonderlijk zorgvuldig is geëvalueerd, komt het de Raad – tot wiens bevoegdheid het niet hoort de beoordeling van de student over te doen – toe te beoordelen of de evaluatie regelmatig is gebeurd. Dit betekent ook dat de Raad nakijkt of bij het nemen van de aangevochten beslissing rekening is gehouden met de toepasselijke regelgeving (bijv. het Onderwijs- en examenreglement van de instelling van hoger onderwijs, de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel waarvan de evaluatie betwist is...).

Wat dit betreft stelt de Raad vast dat de beoordeling van “Professionele ervaring 2V” is gebaseerd op het bereiken van jaarspecifieke stagedoelen op het einde van elk deeltraject.

Een deeltraject – het weze een modeldeeltraject of een persoonlijk deeltraject – is, overeenkomstig het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij, dat deel van het gehele studietraject, *in casu* de bacheloropleiding in de verpleegkunde, dat een student opneemt in een academiejaar.

Dit betekent dat de betwiste evaluatie als basis heeft of de jaarspecifieke stagedoelen bereikt zijn op het einde van het academiejaar (*in casu* 2017-2018).

Aldus impliceert de ECTS-fiche dat bij de evaluatie van het opleidingsonderdeel ruimte is voor evolutie gedurende het academiejaar waarin de diverse (in *casu* drie) stageblokken plaatshebben. De evaluatie is, zo blijkt uit deze fiche, gebaseerd op het bereiken van deze stagedoelen op het einde van elk deeltraject.

De Raad leest in de aangevochten beslissing dat iedere stage, in ieder van de wisselende praktijksituaties, wordt beoordeeld – en dit aan de hand van dezelfde stagedoelen – en dat wanneer alle stage-uren gepresteerd zijn, de evaluaties van de drie verschillende stages in de wisselende praktijksituaties bij elkaar worden gevoegd.

In de ECTS-fiche treft de Raad de in het kader van het opleidingsonderdeel te bereiken en in het kader van de evaluatie door de student aan te tonen competenties aan (zie: “Te verwerven competenties”).

De Raad leest in de ECTS-fiche niet dat deze competenties verschillen in functie van de context waarin de student stage loopt.

Daarnaast leest de Raad onder “Leerdoelen” dat de student verpleegkundige vaardigheden uitvoert in wisselende praktijksituaties in eenvoudige zorgsituaties. In meer complexe zorgsituaties bij specifieke doelgroepen voert de student deeltaken uit. Daarnaast bepaalt de ECTS-fiche bij de leerdoelen dat de student een “verdiepend” niveau behaalt.

Het uitvoeren van verpleegkundige vaardigheden in wisselende praktijksituaties houdt in dat de student minstens 3 van de 7 domeinen van de verpleegkunde doorloopt (zie ECTS-fiche onder “Leerinhoud”).

De Raad is van oordeel dat het feit dat de verpleegkundige vaardigheden in wisselende praktijksituaties worden uitgevoerd, waarbij evenwel dezelfde competenties worden nagestreefd en ingeoefend (zie ECTS-fiche, onder “Te verwerven competenties”), geen beletsel hoeft te vormen voor een globale beoordeling, die ruimte laat voor de evolutie die de student doormaakt en conform de ECTS-fiche “is gebaseerd op het bereiken van jaarspecifieke stagedoelen op het einde van elk deeltraject”.

Volgens de Raad verzet de ECTS-fiche er zich niet *ipso facto* tegen dat de beoordeling van de stages tijdens het academiejaar tot stand komt in de 3 wisselende praktijksituaties en dit op basis van ‘observatie van het functioneren tijdens de stage’ en het ‘portfolio’.

Evenmin verzet de ECTS-fiche er zich zonder meer tegen dat bij de evaluatie van de verwegenlijkingen van de student op elk van de stages in de 3 praktijksituaties de jaarspecifieke stagedoelen van het einde van het deeltraject worden gehanteerd. De ECTS-fiche vormt dus geen absoluut beletsel voor een beoordeling van elke stageperiode in het licht van de jaarspecifieke jaardoelen.

De Raad is daarentegen wel van oordeel dat het evalueren van elk van de stageperiodes i.f.v. van de jaarspecifieke stagedoelen en het louter bij elkaar voegen van deze beoordelingen – zonder structureel acht te slaan op de evolutie en het belang van het globale karakter van de beoordeling - niet in overeenstemming is met de eis de beoordeling van het opleidingsonderdeel te baseren op het bereiken van jaarspecifieke stagedoelen op het einde van elk deeltraject. De beoordeling, die volgens de ECTS-fiche tot stand moet komen tijdens het academiejaar op basis van o.a. observatie van het functioneren, kan aldus begrepen niet louter van de beoordeling van elk van de stageperiodes afhangen.

Ten overvloede merkt de Raad op dat het feit dat bepaalde competenties niet zijn bereikt in één of meerdere van de stages, doch wel tijdens de laatste stage, niet zonder meer hoeft te betekenen dat bij het einde van het deeltraject de jaarspecifieke stagedoelen in voldoende mate zijn bereikt. De Raad overweegt ten overvloede dat, ondanks het feit dat tijdens de laatste stage een competentie aanwezig blijkt, uit het globaal beeld – mee vorm gegeven door eerdere stageperiodes in het deeltraject – kan volgen dat de beoogde competentie (niettegenstaande een gunstige evolutie tijdens de stage en een voldoende demonstratie ervan tijdens de laatste stageperiode (in één bepaalde stagecontext)) over het algemeen genomen onvoldoende bereikt is. In die zin overweegt de Raad ten overvloede dat de ECTS-fiche een holistische beoordeling niet in de weg lijkt te staan.

Uit de bestreden beslissing blijkt onvoldoende dat bij de beoordeling van de stage de ECTS-fiche is gerespecteerd. Er is sprake van het bij elkaar voegen van de (tussentijdse en finale) evaluatie van iedere stage in een specifieke praktijksituatie, die plaatsvindt aan de hand van dezelfde stagedoelen. Hierbij stelt de beroepsinstantie vast dat de student voor 6 van de 18

competenties – zijnde 6 gemeten tijdens elk van de drie stages - onvoldoende scoorde. Slechts op 1 competentie scoorde de student voldoende doorheen de drie stages.

Daar komt nog bij dat de verwerende instantie het irrelevant acht bij welke stage de onvoldoendes behoren. Aldus lijkt voor de beroepsinstantie de evolutie die de student doormaakt zonder belang en evalueert deze op een wijze die klemt met het evalueren op basis van het bereiken van doelen op het einde van elk deeltraject, waarbij de beoordeling weliswaar onder meer tot stand komt tijdens het academiejaar op basis van observatie van het functioneren tijdens de stage.

Op basis van de dossierstukken – inzonderheid de samengebrachte evaluatiedocumenten en het daarop gebaseerde eindoordeel - kan de Raad dan ook niet vaststellen dat verwerende partij bij het nemen van de aangevochten beslissing het toepasselijk regelgevend kader, inzonderheid de ECTS-fiche, heeft nageleefd.

De Raad dient de aangevochten beslissing dan ook te vernietigen.

Het middel is gegrond.

Aangezien de overige middelen niet tot een verdere vernietiging kunnen leiden, dienen zij niet verder onderzocht te worden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 5 juli 2018.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal uiterlijk tegen 20 september 2018 een nieuwe beslissing nemen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 5 september 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,

kamervoorzitter

Sigrid Pauwels

bestuursrechter – bijzitter

Marleen Verreth bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.373 van 23 augustus 2018 in de zaak 2018/214

In zake: Cindy QUATAERT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: VIVES
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Sofie Logie, Michiel Descheemaeker en Guillaume Vyncke
kantoor houdend te 8500 Kortrijk
Beneluxpark 27B
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 23 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 20 augustus 2018.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Michiel Descheemaeker, die *loco* advocaat Sofie Logie verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Door omstandigheden neemt bestuursrechter Jan Geens de plaats van bestuursrechter Sigrid Pauwels in. Dit is ter zitting aan de partijen meegedeeld, die verklaren geen bezwaren te hebben.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de vroedkunde’.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage 4a” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 3 juli 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 16 juli 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie heeft zich vooreerst gebogen over de samenstellingen van de opleidingsonderdelen stage 4a en stage 4b. De stage 4a bestaat altijd uit acht weken verloskwartier. Voor de stage 4b hangt dit af van de keuzes van de student. Indien de student bij een medestudent wel een verlosstage zag in het opleidingsonderdeel stage 4b, betekent dit dat die studente meer dan acht weken verloskwartier deed. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de samenstelling aldus correct is. Ze merkt op dat de competenties op verloskwartier en op bijvoorbeeld eerstelijnsstages verschillend zijn. Voor het toekennen van het diploma van vroedvrouw is het competent zijn in beide contexten belangrijk. Ook indien een student enkel op de eerste lijn wil werken, is kennis van pathologie en adequaat handelen in dergelijke situaties onontbeerlijk.

Verder stelt de interne beroepsinstantie dat het functioneren op de stage in Ieper ontegensprekelijk beïnvloed zal zijn door de omstandigheden (de brand en bijhorende stress). Ze wijst er wel op dat een beoordeling enkel gemaakt kan worden op wat men ziet en dat men niet zomaar mag veronderstellen dat bij afwezigheid van die omstandigheden de competenties wel zichtbaar zouden zijn. De interne beroepsinstantie stelt ook vast dat de praktijklector heel wat scores die onvoldoende werden beoordeeld door de stageplaats heeft omgebogen naar een voldoende. Volgens haar toont dit aan dat er wel degelijk rekening werd gehouden met de omstandigheden en de misverstanden waarnaar de studente verwijst. De interne

beroepsinstantie merkt op dat de studente zelf stelt dat de competenties minder zichtbaar waren door de stress. De praktijklector kan niet anders dan dit ook zo te quoteren.

Waar de studente aanhaalt te streng beoordeeld te zijn geweest op haar laatste stage, namelijk op het niveau van een nieuwe collega, stipt de interne beroepsinstantie aan dit logisch te vinden. De situatie in verloskwartier en eerste lijn is sterk verschillend. Het is dus de laatste kans om in te schatten of de student als afstuderende kan starten op verloskwartier. De interne beroepsinstantie merkt op dat de studente het aanbod kreeg de laatste periode ook op verloskwartier te doen, wat de kans had geboden om nog wat groei te tonen. De studente ging hier niet op in en zij verkoos de geplande eerstelijnsstage te doen.

Vervolgens stelt de interne beroepsinstantie vast dat de legende met betrekking tot de verschillende scoringscategorieën boven en onderaan de evaluatieformulieren verschillend zijn. Bovenaan wordt een OA omschreven als onvoldoende aanwezig, onderaan als werk punt. De mentor in Gent gebruikte de onderste legende. Mevrouw [V.] besprak dit met de mentor en hield hier rekening mee. Volgens de interne beroepsinstantie werd ook rekening gehouden met de evolutie die de studente doormaakte tussen de stage in Ieper en de stage in Gent. Anders was de score 8/20 i.p.v. 9/20 geweest.

De interne beroepsinstantie besefte dat de gevolgen van een niet-slagen ernstig zijn en dat dit de studente treft na een heel stressvol jaar. Ze merkt op dat de examencommissie evenwel de garantie moet hebben dat de student voldoet aan het vooropgestelde eindniveau. Veronderstellen dat dit zo is volstaat niet, gezien de grote verantwoordelijkheid die een vroedvrouw draagt. Volgens de interne beroepsinstantie laat de score 9/20 wel vermoeden dat de studente bij het hernemen van de stage het vereiste niveau zal bereiken.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail van 16 juli 2018 en bij aangetekend schrijven van 17 juli 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 23 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verzoekende partij beroept zich in een eerste middel op de schending van het motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het *patere legem*-beginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat de bestreden beslissing op geen enkele wijze afdoende gemotiveerd is, vermits er niet wordt geantwoord op haar concrete grieven uit het intern beroepsschrift. Bovendien wordt niet bewezen dat de competenties op een verloskwartier en bijvoorbeeld eerstelijnszorg anders zouden zijn. Volgens verzoekster is dit in tegenspraak met de beoordelingsformulieren en met de ECTS-fiches. Verzoekster merkt ook op dat de stelling dat stage 4a altijd acht weken verloskwartier behelst verkeerd is. Volgens haar slaat de stelling dat men rekening heeft gehouden met de evolutie door een punt extra toe te kennen nergens op, vermits men finaal moet bekijken of men een competentie wel of niet heeft behaald. Verzoekster benadrukt dat ze geen (finale) ontoelaatbare onvoldoendes (i.e. NA – niet aanwezig) heeft, zodat de stage succesvol is afgesloten.

Verzoekster stipt aan dat ze wel met glans is geslaagd voor stage 4b, waarvoor hetzelfde evaluatieformulier werd gebruikt. Volgens verzoekster wijst dit erop dat beide stages dezelfde competenties als einddoelen hadden, wat betekent dat slagen voor één van de stages tot gevolg heeft dat de competenties voor beide stages zijn bereikt. Verzoekster vergelijkt ook de eindcompetenties in de ECTS-fiches van de opleidingsonderdelen stage 4a en stage 4b en stelt vast dat deze identiek zijn. Verzoekster overloopt vervolgens haar vier stageperiodes en geeft in detail aan op welke manier zij de verschillende competenties heeft behaald.

In haar *antwoordnota* verduidelijkt verwerende partij dat in het stagedossier duidelijk wordt gemaakt dat er twee blokken van acht weken stage gevuld dienden te worden, waarvan één verplicht in de verlosafdeling. Volgens verwerende partij wordt er een meer dan duidelijke opdeling gemaakt tussen de twee stages: stage 4a houdt een obligatoire acht weken

verloskwartier in en stage 4b betreft een keuzestage, waar verzoekster heeft gekozen voor een eerstelijnsstage.

Verwerende partij stelt verder vast dat er in het stagedossier op zeer uitvoerige wijze wordt weergegeven welke stagedoelstellingen gekoppeld zijn aan de verschillende stageplaatsen. Verwerende partij citeert de competenties voor rol 3 in de verloskamer enerzijds en bij de stage in de eerstelijnszorg anderzijds. Samengevat kan worden gesteld dat bij de verplichte stage, zijnde de acht weken verloskwartier, de focus voornamelijk ligt op het specifiek inoefenen van vaardigheden met betrekking tot het intramuraal begeleiden van een arbeid, bevalling en eerste 2u postpartum. Bij de keuzestage wordt de focus dan weer voornamelijk gelegd op het inoefenen van andere competenties specifiek voor die stagediscipline. Voor eerstelijnszorg betekent dit het begeleiden en opvolgen van de zwangerschap en de begeleiding van het late postpartum. Verwerende partij benadrukt dat dit heel andere vaardigheden zijn dan op het verloskwartier. Indien de arbeid en bevalling worden begeleid door de vroedvrouw in de eerstelijnszorg komen er bovendien minder technieken aan bod. Verwerende partij wijst erop dat beide stages een volledig andere finaliteit hebben en dat het slagen voor de ene stage onmogelijk een *de facto* slagen voor een andere stage met zich mee kan brengen.

Ten slotte stelt verwerende partij dat waar verzoekster aanhaalt dat de beoordeling niet correct zou zijn en dat zij wel voldeed aan de vereiste competenties, dit veel verder gaat dan de kennelijke onredelijkheidstoets. Volgens haar toont verzoekster evenwel op geen enkele manier aan waarom de beslissingen van de examencommissie en van de interne beroepscommissie geen juiste weerspiegeling zouden zijn van haar prestaties.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat nergens uit de opdeling blijkt dat de vier weken stage op het verloskwartier samen gequoteerd moeten worden met de andere vier weken stage op het verloskwartier. Uit het stagedossier blijkt wel dat het aantal weken verlosstage en het aantal weken keuzestage soms anders is, naargelang de stageperiodes van de student. Hieruit volgt evenwel niet dat de verlosstages noodzakelijk samen worden genomen.

Waar verwerende partij ingaat op rol 3, stelt verzoekster vast dat de aangehaalde competentie vooral iets uitgebreider is qua mogelijkheden en dat sommige items wat op een andere plaats staan. Slechts heel weinig items wijken af. Daarnaast zijn zowat alle andere competenties erg gelijklopend tot identiek. Verzoekster erkent dat de setting waarin de technieken worden

geoefend weliswaar anders is, maar zij zijn ook aanwezig op een stage eerstelijnszorg. Zij merkt op dat de technische aspecten die verwerende partij omschrijft slechts een selectie zijn van een totaalpakket waarbij meerdere technieken net wel overeenkomen. Volgens haar is het niet correct te stellen dat eerstelijnszorg een stuk minder technisch is. Verzoekster gaat ten slotte nog in op de verschillende technieken die door verwerende partij worden aangehaald om het verschil tussen een stage op een verloskwartier en een stage eerstelijnszorg te duiden.

B. Tweede middel

Verzoekende partij beroept zich in een tweede middel op de schending van het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster vindt het zeer frappant dat verwerende partij van mening is dat zij op een zeer korte periode (de eerste stage was bijzonder goed en tijdens de tweede stage kon zij blijkbaar plots niets meer) verschillende fundamentele competenties is kwijtgespeeld. Volgens haar ligt er geen kennelijk redelijke verklaring voor waarom de quotering voor haar stages in Ieper en Gent (tweede en derde stage) plots zo verschillend is van de eerste stage, terwijl zij finaal wel terug goed weet te scoren.

In haar *antwoordnota* benadrukt verwerende partij vooreerst dat stage 4a en stage 4b compleet van elkaar te onderscheiden stages zijn, die op geen enkel moment inhoudelijk op elkaar zouden zijn afgestemd. Ze merkt op dat, gelet op het feit dat de inhoud van beide stages fundamenteel van elkaar verschilt, een verschillende quotatie per stageonderdeel hiervan het logisch gevolg kan zijn. Het identieke karakter van de eindcompetentie doet daaraan niets af. De inhoudelijke invulling van de stage wordt naderhand namelijk steeds afzonderlijk aan de einddoelstellingen getoetst, waarbij het inhoudelijke verschil tussen de stages steeds behouden blijft. Volgens verwerende partij was verzoekster bovendien op de hoogte van het verschil tussen de beide stages, wat blijkt uit het stagedossier. Verwerende partij wijst er ten slotte op dat een positieve score op een stage niet meteen een positieve score op een andere stage inhoudt.

In haar *wederantwoordnota* merkt verzoekster op dat zij voor stage 4b pas na het instellen van het beroep haar eigen puntenscore heeft kunnen narekenen. Zo komt zij voor de eerste stage tot een score van 15/20 en voor de andere stage tot een score van 14/20. Dit zou aldus moeten leiden tot een score van 14,5/20, afgerond 15/20. Verzoekster krijgt voor stage 4b echter een

score van 14/20, wat niet transparant is. Wat stage 4a betreft, heeft zij respectievelijk scores voor de stages op het verloskwartier berekend van 5/20 en 10/20. Dit zou resulteren in een score van 7,5/20, afgerond 8/20. Verzoekster kreeg voor deze stage evenwel een score van 9/20 omdat ‘de positieve evolutie’ in rekening werd gebracht. Verzoekster berekende ook dat een correct samennemen van de eerste twee stageperiodes tot een score van 10/20 (15/20 en 5/20) leidt. Het samennemen van de derde en vierde stageperiode leidt tot een score van 12/20 (10/20 en 14/20).

Volgens verzoekster is de manier van scoren niet transparant en lijkt ze onderworpen aan willekeur. Ze benadrukt dat zij heeft opgeworpen dat de bestreden beslissing geen weerspiegeling is van haar prestaties. Volgens haar ligt de bewijslast dan ook bij verwerende partij om aan te tonen dat zij de beoordeling correct heeft uitgevoerd. Het is niet de bedoeling dat verwerende partij deze bewijslast nu gaat omdraaien.

Verzoekster stelt verder vast dat er verschillende malen wordt gefocust op de eerste stage in het verloskwartier, waarvan net ter discussie staat dat het geen eerlijke evaluatie was, wat zij gedeeltelijk heeft aangebracht tijdens de stage. Ze wijst erop dat zij aan de Raad niet vraagt om een score toe te kennen, maar dat ze enkel wil aantonen dat de gegeven scores niet correct tot stand zijn gekomen en dat er geen rekening werd gehouden met de problemen. Verzoekster stipt ook aan dat ze nog steeds geen duidelijke motivering van de niet behaalde competenties ziet. Bovendien werden niet alle ‘OA’ (onvoldoende aanwezig) van de eerste stage op het verloskwartier onderbouwd en gemotiveerd. Volgens haar blijkt uit de scores voor de vier stageperiodes (respectievelijk 15/20, 5/20, 10/20 en 14/20) duidelijk dat enkel de tweede stage ‘onvoldoende’ scoorde en bijgevolg ‘minder goed’.

C. Derde middel

Verzoekende partij beroept zich in een derde middel op een gebrek aan begeleiding.

Standpunt van partijen

Verzoekster merkt op dat de motivering die voorligt omtrent de bijzondere omstandigheden waarin zij zich bevond niet afdoende is. De interne beroepsinstantie vermeldt enkel dat er wel rekening mee werd gehouden, vermits het resultaat van haar stage anders slechts 8/20 zou zijn. Verzoekster is van mening dat de interne beroepsinstantie nog steeds miskent dat er geen hulp aan haar werd geboden toen zij verwerende partij in kennis bracht van de problemen in Ieper.

Ze stelt dat verwerende partij had moeten ingrijpen en haar een redelijke kans had moeten geven om haar stage af te maken. Volgens haar is het duidelijk dat zij hierdoor groeikansen heeft gemist, zodat zij met een enorme achterstand is moeten beginnen aan de stage in Gent. Ze benadrukt dat ze nog goede resultaten heeft behaald op haar derde stage en dat zij haar vierde stage met glans heeft afgewerkt.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de score van 9/20 voor stage 4a niet kennelijk onredelijk is. Zij staat bovendien in verhouding tot de woordelijk bijgevoegde motivering in de verschillende evaluaties van verzoekster samen genomen. Daarnaast is, volgens verwerende partij, de bewering van verzoekster dat enkel de tweede stageperiode minder goed zou zijn geweest gewoonweg fout. De beweringen als zou er een gebrek aan begeleiding zijn geweest gaan ook niet op. Verzoekster legt hiervan niet het minste bewijs voor. Verwerende partij wijst erop dat gebrek aan begeleiding, zo dit het geval zou zijn, *in casu* ten zeerste *quod non*, volgens rechtspraak van de Raad nooit een reden op zich is om een positieve score toe te kennen.

In haar *wederantwoordnota* stipt verzoekster aan dat verwerende partij tot op heden geen enkel van de argumenten die ze heeft opgeworpen inzake haar gebrekkige begeleiding weerlegt. Volgens haar geeft ze voldoende elementen weer die aantonen dat de begeleiding niet voldeed.

D. Vierde middel

Verzoekende partij beroept zich in een vierde middel op de foutieve samenstelling van de resultaten van de stages.

Standpunt van partijen

Verzoekster vindt het oneerlijk dat haar stages niet op een chronologische manier werden gequoteerd. Voor stage 4a werden immers haar tweede en derde stage samengenomen en voor stage 4b werden haar eerste en vierde stage samengenomen. Hierdoor lag de nadruk op de twee stages waarin zij het meeste problemen ondervond. Verzoekster stelt vast dat indien men alle stages samen zou rekenen en de chronologie zou respecteren, zij een voldoende behaalde voor beide opleidingsonderdelen, zeker als men de groei doorheen de tijd ook mee in rekening neemt. Volgens haar blijkt uit geen enkel document (ECTS-fiche, stagegids, ...) op welke wijze stage 4a en stage 4b worden samengegeteld. Ze merkt op dat men enkel stelt dat er minimaal acht weken verloskunde moeten worden gelopen en dat er acht weken vrij mogen worden ingevuld. Er is evenwel nergens te vinden hoe en over welke stage (4a of 4b) deze moeten worden

uitgestippeld. Verzoekster vindt het logisch dat men competenties chronologisch gaat beoordelen en dat men de stageblokken ook chronologisch indeelt, zodat men kan nagaan of de student groeit in de competenties.

Verder wijst verzoekster erop dat een medestudente wel gescoord werd op stage 4a, die bestond uit vijf weken verloskwartier en drie weken eerstelijnszorg. Dit is bijna identiek aan haar stage, vermits verzoekster voor vier weken verloskwartier en vier weken eerstelijnszorg heeft gekozen. Daarna heeft deze student voor stage 4b een stage gelopen van vier weken verloskwartier en vier weken eerstelijnszorg, wat identiek is aan het parcours van verzoekster.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat de quotering van de stage in het vierde opleidingsjaar per opleidingsonderdeel gebeurt. Er bestaat geen enkele betwisting over het feit dat stage 4a en stage 4b twee afzonderlijke opleidingsonderdelen uitmaken, die ook afzonderlijk gequoteerd moeten worden. Verwerende partij houdt in het vierde opleidingsjaar standaard deze tweedeling aan, aangezien beide stages inhoudelijk fundamenteel van elkaar verschillen.

Wat het argument van de medestudente betreft, erkent verwerende partij dat bij de medestudente tweemaal de combinatie verloskwartier en eerstelijnszorg binnen een stageperiode werd gemaakt. Verwerende partij benadrukt dat deze situatie een specifieke uitzondering betrof, aangezien de medestudente stage 4a en stage 4b niet in hetzelfde jaar in haar curriculum heeft opgenomen. Zij heeft haar stage 4a afgelegd in het academiejaar 2016-2017 en haar stage 4b in het academiejaar 2017-2018. De punten voor beide verlosstages/keuzestages konden aldus onmogelijk worden samengevoegd, vermits deze over twee academiejaren werden gespreid. Verwerende partij wijst erop dat dergelijke situatie zelden voorkomt. Zij werd als het ware ‘op maat gemaakt’. Volgens verwerende partij bevindt verzoekster zich aldus allerminst in een vergelijkbare situatie, waardoor zij niet naar analogie de lijn naar haar dossier kan doortrekken. Ze benadrukt dat de combinaties van de stageperiodes op voorhand worden vastgelegd (zie ook het stagedossier). Het is niet zo dat zij nadien combinaties maakt om studenten al dan niet te laten slagen.

In haar *wederantwoordnota* merkt verzoekster op dat verwerende partij erkent dat bij haar medestudente tot tweemaal toe een stage verloskwartier en een stage eerstelijnszorg samen werden gequoteerd. Volgens verzoekster kon dergelijke combinatie gewoon worden aangevraagd zonder problemen, vragen of opmerkingen en gaat het dus geenszins om een

uitzonderlijke situatie. Ze benadrukt dat verwerende partij nooit heeft gesteld dat stage 4a een stage van acht weken verloskwartier zou betreffen. Verzoekster stipt hierbij aan dat als men deze redenering zou toepassen, haar medestudente voor stage 4a acht weken verplichte verlosstage diende te volgen, wat niet is gebeurd. Bovendien werd dit niet gecommuniceerd als uitzonderingssituatie.

E. Vijfde middel

In een vijfde middel vraagt verzoekster de mogelijkheid tot het volgen van een bijkomende stage.

Standpunt van partijen

Verzoekster vraagt in ondergeschikte orde om haar toe te laten enkele weken stage te lopen tijdens de zomervakantie of tijdens de tweede zit periode teneinde mogelijke twijfels over welbepaalde competenties weg te werken. Zij verwijst hiervoor ook naar eerdere rechtspraak van de Raad.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat er geenszins een ‘veralgemeend’ recht bestaat op een tweede examenkans wat betreft de stage. Ieder dossier moet op haar eigen merites beoordeeld worden. Verwerende partij verwijst naar artikel II.223 van de Codex Hoger Onderwijs en merkt op dat indien het door de aard van het opleidingsonderdeel onmogelijk is om tweemaal te examineren in hetzelfde academiejaar, het recht op een tweede examenkans niet kan worden uitgeoefend. Dit wordt tevens bevestigd in het stagedossier.

In haar *wederantwoordnota* wil verzoekster wijzen op de grote financiële nadelen die het behouden van het onredelijke tekort met zich meebrengt. Zij zou dan bovendien onder het nieuwe curriculum vallen en zij zal niet kunnen werken in een verpleegafdeling die niet tot de vroedkunde behoort, indien zij na september zou afstuderen.

F. Beoordeling van alle middelen samen

Het beroep bij de Raad betreft de bevestiging door de interne beroepsinstantie van verwerende partij van het resultaat voor het opleidingsonderdeel “Stage 4a”. Verzoekende partij behaalde een score van 9 op 20. Verzoekende partij genoot geen deliberatie.

Verzoekende partij is van oordeel dat de bevestiging van de score op een enkele wijze afdoende gemotiveerd is en dat de interne beroepsinstantie niet heeft geantwoord op haar concrete grieven.

De Raad stelt vast dat de interne beroepsinstantie overweegt dat “Stage 4a” altijd bestaat uit acht weken verloskwartier. De samenstelling van “Stage 4b” hangt daarentegen af van de keuze van de student.

Het is de Raad niet duidelijk welke criteria de samenstelling van voormelde opleidingsonderdelen “Stage” beheersen. Nog de ECTS-fiches van beide opleidingsonderdelen, noch het stagedossier brengen duidelijkheid hieromtrent. De Raad acht dit relevant, niet in het minst omdat de samenstelling van “Stage 4a” en “Stage 4b” niet zonder belang lijkt voor de beoordeling ervan, met name voor de score die verzoekende partij heeft gekregen voor “Stage 4a”. In het bijzonder is het voor de Raad ook relevant te weten waarom een chronologische opbouw – en het inzicht dat deze kan verschaffen in de groei van de student – niet is gehanteerd om “Stage 4a” en “Stage 4b” in te vullen.

In de ECTS-fiches is geen enkele informatie terug te vinden omtrent de nadere invulling van “Stage 4a” en “Stage 4b”. In het stagedossier staat te lezen dat de studenten in het vierde jaar 16 weken stage moeten lopen. Het gaat om acht weken verplichte stage op de verlosafdeling en acht weken keuzestage.

Dat uit het stagedossier blijkt dat er twee blokken van acht weken stage moeten worden gevuld, waarvan één verplicht in de verlosafdeling, betekent volgens de Raad niet *ipso facto* dat de verplichte stage en de keuzestage – beide acht weken in het vierde jaar – overeenkomen met respectievelijk het opleidingsonderdeel “Stage 4a” en het opleidingsonderdeel “Stage 4b”. Deze conclusie volgt evenmin uit het feit dat de stage in de opleiding vroedkunde gradueel wordt opgebouwd. Voor 4VAO betekent dit 16 weken stage: acht weken verplichte stage verlosafdeling en acht weken keuzestage (verlosafdeling, Kind&Gezin, MIC, NICU, fertilitetsdienst, operatiekwartier, eerstelijnszorg, gynaecologie, buitenlandse stage). Evenmin volgt de door verwerende partij verdedigde conclusie uit het feit dat het stagedossier aangeeft dat de evaluatie van de twee stageperiodes (verplichte stage en keuzestage) niet systematisch is opgedeeld. Hieruit volgt volgens verwerende partij dat een duidelijke opdeling wordt gemaakt tussen de twee stages. De Raad leest er evenwel niet ondubbelzinnig in dat de keuzestage

overeenkomt met “Stage 4b” en de verplichte stage (verlosafdeling) met “Stage 4a”. Het zou immers eveneens kunnen betekenen dat de beoordeling van de stage op de verlosafdeling zowel in “Stage 4a” als in “Stage 4b” zijn beslag vindt en dat een analoge aanpak zou gelden voor de beoordeling van de acht weken keuzestage.

Naar het oordeel van de Raad blijkt evenmin uit het dossier dat verzoekende partij voorafgaand aan de stages van de samenstelling van beide opleidingsonderdelen op de hoogte was. Meer nog, in het stagedossier leest de Raad dat – in tegenstelling tot wat verwerende partij voorhoudt – pas aan het einde van het academiejaar, dus nadat alle 16 weken stage gelopen werden, wordt bepaald welke stageperiodes bij verplichte stage en welke bij keuzestage horen. De Raad stelt vast dat, zelfs indien duidelijk mocht zijn – *quod* blijkens het bovenstaande *non* – dat de verplichte stage met “Stage 4a” overeenkomt, voor de student tot na het aflopen van alle stageweeken onduidelijk is welke periodes (bijv. indien de student alle 16 stageweeken op een verloskwartier liep, welke weken, of indien de student stage liep op een verloskwartier en in de eerstelijnszorg, welke van beide stages, al dan niet geheel) als verplichte stage en welke als keuzestage worden aangemerkt. De Raad leest op p. 24 van het stagedossier immers: “*Welke stageperiodes er bij verplichte en keuzestage horen, wordt bepaald op het einde van het academiejaar. Er wordt gestreefd naar 8 weken verplichte en 8 weken keuzestage. Soms is de verdeling anders (9-7/7-9/...) naargelang de stageperiodes van de student.*”. De Raad leidt hieruit ook af dat het, anders dan verwerende partij aangeeft, niet noodzakelijk zo is dat de “verplichte stage” acht weken bedraagt en evenmin dat dit voor de student voorafgaand aan de stage(s) duidelijk is.

De Raad stelt aldus vast dat de samenstelling van de opleidingsonderdelen “Stage 4a” en “Stage 4b” pas achteraf wordt bepaald, waardoor de studenten bij aanvang van de stages geen enkel oog hebben op de wijze waarop beide opleidingsonderdelen worden ingevuld.

Uit de bovenstaande vaststellingen volgt overigens dat de wijze waarop verwerende partij stageperiodes samenneemt tot het ene dan wel het andere resultaat voert. Verwerende partij zou zelfs periodes kunnen samenvoegen met het oog op een bepaald resultaat. Tegen deze achtergrond merkt de Raad op dat het noodzakelijk is dat een student op voorhand weet waaruit een opleidingsonderdeel bestaat en op welke manier het wordt geëvalueerd.

Verder dwingt ook de overweging in de aangevochtenen beslissing dat de competenties op verloskwartier en bijv. eerstelijnszorg verschillend zijn en dat een vroedvrouw in beide contexten competent moet zijn, niet tot de samenstelling van “Stage 4a” en “Stage 4b” die verwerende partij als dwingend aanmerkt. Uit de samenstelling van de stageopleidingsonderdelen van een medestudente, volgens verwerende partij weliswaar omwille van uitzonderlijke omstandigheden, blijkt dat het dwingend karakter enige nuance behoeft. Dit is analoog aan hetgeen blijkens het stagedossier, zoals hierboven toegelicht, geldt voor de duur van de periodes van de verplichte stage en de keuzestage.

De Raad merkt hierbij trouwens op dat de competenties waarvan de student blijk moet geven niet verschillend zijn in de diverse contexten. Zij impliceren in de diverse contexten veeleer licht verschillende gedragskenmerken in hoofde van de student-stagiair. In die zin is het de Raad op basis van de aangevochtenen beslissing van de interne beroepsinstantie en de overwegingen die ertoe geleid hebben, dan ook niet duidelijk in hoeverre de beweerdelijk verschillende competenties in de diverse contexten waarin een vroedvrouw opereert bepalend zijn voor de samenstelling van “Stage 4a”. De Raad is ten overvloede trouwens van oordeel dat de aangevochtenen beslissing niet in rechte verantwoord is indien bij de beoordeling van de stage op een verloskwartier en deze in een eerstelijnsomgeving naar de aanwezigheid van andere competenties is gepeild. Het komt er immers op aan, aan de hand van in functie van de context adequate gedragskenmerken, te toetsen of de beoogde competenties – waarover een vroedvrouw moet beschikken ongeacht de context waarin zij opereert – aanwezig zijn in hoofde van de stagiair.

Daarnaast slaat de Raad, binnen zijn beoordelingsbevoegdheid, die er niet in bestaat de stagebeoordeling over te doen doch de regelmatigheid van de score – zoals bevestigd door de interne beroepsinstantie – te toetsen, ook acht op de “Synthesefiche Stage Bachelor in de vroedkunde” (academiejaar 2017-2018). De Raad houdt hierbij rekening met het feit dat verwerende partij de stageperiodes op het “verloskwartier” heeft samengebracht tot “Stage 4a”. De evaluatie is aldus gebaseerd op de beoordeling van de diverse componenten van de “rollen” die een vroedkundige moet kunnen opnemen.

In totaal heeft verzoekende partij 5x een score OA, 44x een score VA en 11x een score B, wat heeft geleid tot de score van 9/20 voor de verplichte stage, *in casu* “Stage 4a”. De Raad stelt vast dat verzoekende partij een globale score kreeg die nu eens teruggaat op de score die zij

kreeg tijdens periode 2 en dan weer op de score uit periode 3. De Raad gaat bij de lectuur van de synthesefiche uit van de aanpak die verwerende partij aangeeft te hebben gehanteerd. Deze bestaat erin “Stage 4a” te beschouwen als de verplichte stage, met name de stage op een verloskwartier die *in casu* is gelopen in de periodes die respectievelijk op 2 oktober 2017 en 8 januari 2018 een aanvang namen.

De Raad stelt, bij wijze van voorbeeld, vast dat verzoekende partij voor rol 5, component H tijdens periode 2 de score OA (onvoldoende aanwezig) kreeg en tijdens periode 3 de score VA (voldoende aanwezig), hetgeen resulterde in de globale score VA. Hetzelfde geldt voor rol 3, component D en rol 3, component J. Bij rol 3, component K, leidde dezelfde verdeling dan weer tot de globale score OA (onvoldoende aanwezig).

De Raad is van oordeel dat deze verschillen in de totstandkoming van de globale score niet noodzakelijk betekenen dat de score onrechtmatig tot stand is gekomen. Evenwel treft de Raad in het formulier “Synthesefiche” – dat nochtans explicet ruimte voorziet voor “Toelichting bij de definitieve score” – geen enkele verduidelijking bij de keuze voor deze of gene globale beoordeling. Nochtans komt deze keuze (alsmede een toelichting erbij) de Raad relevant voor om verzoekende partij toe te laten de globale score en haar totstandkoming te begrijpen.

Componenten K, O en P (voor K gebaseerd op een score OA voor periode 2 en VA voor periode 3; voor O en P gebaseerd op een score OA voor beide stageperiodes) waren degene waarvoor verzoekende partij bij rol 3 de globale score OA heeft gekregen. Ook hier werd geen enkele verdere toelichting bij de globale score genoteerd.

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie dat verzoekende partij het aanbod kreeg om als laatste stage niet de geplande eerstelijnsstage te doen, maar om stage op het verloskwartier te lopen. Op die manier zou zij nog wat groei kunnen tonen. De betekenis van deze overweging met het oog op de motivering van de aangevochten score voor het opleidingsonderdeel “Stage 4a” is de Raad niet volledig duidelijk. Naar het oordeel van de Raad zijn “Stage 4a” en “Stage 4b” onderscheiden opleidingsonderdelen. De Raad stelt tevens vast dat verwerende partij “Stage 4a” *in casu* assimileert met de “verplichte stage” (verloskwartier).

Het is de Raad dan ook niet duidelijk wat de draagwijdte is van de overweging dat de keuze voor een extra stageperiode op een verloskwartier de kans had geboden om nog wat groei te

tonen. Tijdens de keuzestage, door de verwerende partij beschouwd als “Stage 4b”, vertoonde verzoekende partij een voldoende aanwezigheid van competenties in de getoetste rollen van een vroedkundige, weze het in de eerstelijnscontext.

Het is niet duidelijk in hoeverre het tonen van “nog wat groei” – in de context van een verloskwartier – de score voor de verplichte stage, door verwerende partij schijnbaar vereenzelvigd met “Stage 4a”, zou kunnen beïnvloeden. De score voor “Stage 4a” zou bovendien nog steeds dezelfde zijn indien verwerende partij, zoals zij ook nu gedaan heeft, de tweede en derde stageperiode had samengegeteld voor dit opleidingsonderdeel. Bovendien ziet de Raad niet hoe verwerende partij “Stage 4a” met een bijkomende periode op het verloskwartier had kunnen uitbreiden zonder de opbouw en evaluatie van “Stage 4b” in het gedrang te brengen. De Raad herinnert hierbij aan het stagedossier en de argumenten die verwerende partij eruit put om beide opleidingsonderdelen vorm te geven.

In die zin weet de Raad zich dan ook geen blijf met deze overweging van de interne beroepsinstantie ter verantwoording van de gehandhaafde score.

De Raad stelt ook vast dat verwerende partij van oordeel is dat zij bij de bevestiging van de score acht slaat op het feit dat rekening is gehouden met de evolutie die verzoekende partij heeft doorgemaakt tussen de stage in Ieper (tweede stageperiode) en deze in Gent (derde stageperiode). Volgens de interne beroepsinstantie zou verzoekende partij een score hebben gekregen van 8 op 20 in plaats van 9 op 20 indien met deze evolutie geen rekening zou zijn gehouden. Het is voor de Raad niet duidelijk in hoeverre de initiële competentieverwerving door verzoekende partij door een 8 op 20 tot uitdrukking zou zijn gebracht binnen het door verwerende partij gehanteerde scoringssysteem, nog daargelaten welke evolutie precies tot een competentietename zou hebben geleid die door een 9 op 20 tot uitdrukking diende te worden gebracht, waaruit de Raad afleidt dat uit de evolutie is gebleken dat verzoekende partij de beoogde competenties in de diverse rollen van een vroedkundige weliswaar sterker heeft benaderd, doch nog steeds onvoldoende blijkt te hebben verworven.

Volgens de Raad is een score van 14 op 20 voor het opleidingsonderdeel “Stage 4b” op zichzelf niet van die aard een score van 9 op 20 voor het opleidingsonderdeel “Stage 4a” *ipso facto* onregelmatig te achten. Wel merkt de Raad op dat, zoals ook uit de synthesebeoordelingsfiche blijkt, beide opleidingsonderdelen dezelfde rollen van een vroedkundige als

beoordelingsmaatstaf hebben. Beide opleidingsonderdelen toetsen dezelfde competenties, wezen het potentieel en in het voorliggende geval, in een andere context. Deze context bepaalt tegelijk het beoogde niveau (bijlage 8 bij het stagedossier bepaalt in functie van de “stagediscipline” voor elk van de rollen of deze verdiepend, integrerend dan wel verkennend moeten worden bereikt). De samenstelling van het betwiste opleidingsonderdeel aan de hand van de “stagedisciplines” beïnvloedt zodoende de competentiemeting met het oog op de evaluatie. Ten overvloede geeft de Raad aan hier geen expliciete referentie naar te vinden in de stagebeoordelingsdocumenten.

Op een verloskwartier – indien men aanneemt, zoals verwerende partij verdedigt, dat “Stage 4a” de verplichte stage van acht weken op een verloskwartier behelst – bleek verzoekende partij, zoals uit de aangevochten beoordeling blijkt, de competenties die de rollen van een vroedkundige impliceren niet te kunnen vertalen in haar concrete gedrag en handelingen. Daarentegen gaf zij wel blijk van gedragskenmerken waaruit blijkt dat zij de met de rollen gepaard gaande competenties op het gewenste niveau heeft bereikt, in een eerstelijnsomgeving.

De Raad stelt vast dat de aangevochten beslissing op het bezwaarlijk als verwaarloosbaar aantrekken scoreverschil niet ingaat. Ook de synthesefiche die voor de verplichte stage en de keuzestage een gelijk beoordelingsraster bevat, geeft geen toelichting bij het niet-bereikt hebben van de competenties in het kader van “Stage 4a”, terwijl deze duidelijk wel aanwezig blijken in hoofde van de verzoekende partij tijdens “Stage 4b”.

De loutere overweging in de aangevochten beslissing dat de competenties op verloskwartier en bijv. op eerstelijnsstages verschillend zijn, kan de Raad niet overtuigen. Evenmin maakt het feit dat, zoals verwerende partij in de antwoordnota aanvoert, de focus in de rol van de vroedkundige kan verschillen in een verloskamer ten aanzien van de eerstelijnszorg een toelichting bij de score voor “Stage 4a” tegen de achtergrond van de aanzienlijk sterkere score voor “Stage 4b”, die beide een identieke ECTS-fiche hebben, overbodig. De Raad ziet niet hoe verwerende partij de inhoud en draagwijdte van deze verschillen expliciteert bij de verantwoording/toelichting van de evaluatie.

Rekening houdend met voorgaande overwegingen, tegen de achtergrond van de diverse elementen en stukken uit het dossier, kan de Raad niet besluiten dat de door de interne

beroepsinstantie bevestigde score voor het opleidingsonderdeel “Stage 4a” afdoende gemotiveerd is.

De Raad acht het beroep in de aangegeven mate gegrond en vernietigt de aangevochten beslissing.

Aangezien de overige middelen die verzoekende partij aanbrengt niet tot een verdere vernietiging kunnen leiden worden zij hier niet verder onderzocht.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 16 juli 2018.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal uiterlijk tegen 7 september 2018 een nieuwe beslissing nemen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 23 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
Marleen Verreth	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend

te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Zitting van 22 augustus 2018

Arrest nr. 4.372 van 23 augustus 2018 in de zaak 2018/202

In zake: Pommelien KOOLEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Pieterjan Osaer
kantoor houdend te 3010 Kessel-Lo
Diestsesteenweg 52/0302
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3R
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 17 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 1 juli 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Atelier Grafisch Ontwerp: Grafiek III” en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 9 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij onontvankelijk werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 22 augustus 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Pieterjan Osaer, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in de beeldende kunsten’.

Voor het opleidingsonderdeel “Atelier Grafisch Ontwerp: Grafiek III” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 4 en 5 juli 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 9 juli 2018 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student op 4 juli 2018 een intern beroep heeft ingediend tegen de eindbeslissing 3^e bachelor, School of Arts. Op 5 juli verstuurde de studente haar verzoekschrift opnieuw met aangepaste hoofding.

De interne beroepsinstantie stelt dat de student correct werd geïnformeerd door de Hogeschool Gent over de procedure intern beroep inzake studievoortgangsbeslissingen krachtens artikel 80 van de onderwijs- en examenregeling 2017-2018 van de School of Arts. Daarnaast nam de student kennis van haar examenresultaten door middel van het puntenbriefje dat werd gepubliceerd op 1 juli 2018 om 15u30. Daarop zijn de modaliteiten opgenomen voor het aantekenen van een ontvankelijk intern beroep.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de student het intern beroep niet heeft gericht aan de algemeen directeur, noch aangetekend verzonden heeft naar of afgegeven heeft aan zijn secretariaat, zodat het intern beroep niet correct werd ingesteld zoals voorzien in de procedure voorzien door de onderwijs- en examenregeling en zoals geëxpliciteerd onderaan het puntenbriefje.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 9 juli 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 17 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van de partijen

De verwerende partij roept in dat de interne beroepsinstantie krachtens artikel 80, §3 van de onderwijs- en examenregeling van het KASK “*een beslissing die de oorspronkelijke beslissing op gemotiveerde wijze bevestigt of herziet...*” neemt. Op basis hiervan komt de beslissing van de interne beroepsinstantie in de plaats van de studievoortgangsbeslissing van 1 juli 2018, die uit het rechtsverkeer verdwijnt.

De verwerende partij is van oordeel dat de beslissing van 1 juli 2018 derhalve niet meer het voorwerp kan uitmaken van een procedure voor de Raad zodat het als onontvankelijk dient te worden aanzien in zoverre het gericht is tegen de initiële beslissing.

Daarnaast haalt verwerende partij aan dat verzoekende partij geen melding maakt van specifieke grieven / middelen / schendingen van beginselen, doch dat bovendien het feitenrelaas dat wordt weergeven geen betwisting / grieven / middelen omvat specifiek gericht tegen deze beslissing van de interne beroepsinstantie. Verwerende partij verwijst naar de vaststaande rechtspraak van de Raad dat een verzoekschrift, dat geen enkele grief tegen de bestreden beslissing bevat, als niet ontvankelijk dient te worden afgewezen.

Verzoekende partij stipt in haar *wederantwoordnota* aan dat het ingediende verzoekschrift gemotiveerd is. Artikel II.294, § 2, eerste lid Vlaamse Codex Hoger Onderwijs schrijft voor dat het verzoekschrift “*minstens een feitelijke omschrijving van de ingeroeopen bezwaren*” bevat. Het door verzoekster ingediende beroep bij de Raad voldoet aan deze vereiste.

Beoordeling

Verzoekster tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 1 juli 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Atelier Grafisch Ontwerp: Grafiek III” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 9 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij onontvankelijk werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 80, §3 van de onderwijs- en examenregeling (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoeksters beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoekster onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

Daarnaast is de Raad van oordeel dat in het verzoekschrift, conform artikel II. 294, §2 Codex Hoger Onderwijs, ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren. In hoeverre deze geformuleerde bezwaren ook voldoende onderbouwd zijn om gegrond te verklaren, onderzoekt de Raad bij de grond van de zaak.

Deze exceptie is niet gegrond.

In voorliggende zaak dient de Raad vooreerst te onderzoeken of de interne beroepsinstantie het intern beroep terecht onontvankelijk heeft verklaard. Dit wordt hierna bij de grond van de zaak onderzocht.

V. De middelen

A. Enige middel

De verwerende partij heeft bij beslissing van 9 juli 2018 het intern beroep onontvankelijk verklaard omdat de procedure van artikel 80 OER niet zou zijn gevuld. De Raad dient na te gaan of de beslissing van 9 juli 2018 terecht het intern beroep als onontvankelijk heeft verklaard.

Standpunt van partijen

Verzoekster gaat in het verzoekschrift niet in op de beslissing van de interne beroepscommissie van 9 juli 2018, waarbij haar intern beroep onontvankelijk werd verklaard.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat verzoekster conform artikel II.283 Codex Hoger Onderwijs toegang heeft tot een interne beroepsinstantie waarvan de vormen dienen te worden vastgesteld in de onderwijs- en examenregeling. Deze vormen zijn opgenomen in artikel 80 OER, zoals vermeld op het puntenbriefje:

“De individuele klacht moet op straffe van onontvankelijkheid door de student ondertekend zijn, gemotiveerd zijn en aangetekend verstuurd worden naar de algemeen directeur (de datum van de poststempel geldt als bewijs) of in tweevoud afgegeven worden op het secretariaat van de algemeen directeur, Geraard de Duivelstraat 5 te 9000 Gent... ”.

Volgens verwerende partij bestond en bestaat er geen betwisting over dat verzoekende partij haar verzoek heeft verzonden naar de decaan (en niet de algemeen directeur), op het adres Jozef Kluyvensstraat 2 (en niet naar de Geraard de Duivelstraat 5). Verwerende partij is van oordeel dat de interne beroepsinstantie terecht tot de onontvankelijkheid van het beroep heeft besloten omdat, ondanks het feit dat de beroepsmodaliteiten correct en het adres zonder meer duidelijk werden weergegeven op de studievoorgangbeslissing, verzoekende partij haar intern beroep verstuurd heeft naar de verkeerde persoon en op het foute adres.

Verzoekster merkt in haar *wederantwoordnota* op dat de beroepsmodaliteiten zoals meegedeeld samen met de bestreden studievoorgangsbeslissing niet overeenstemmen met de bepalingen van het gepubliceerde OER 2017-2018 van het KASK. In tegenstelling tot de bestreden beslissing, vermeldt het OER 2017-2018 geen enkel adres waaraan het intern beroep moet worden toegestuurd. Daarnaast vermeldt het OER 2017-2018 ook een interne beroepstermijn van zeven kalenderdagen, daar waar de bestreden beslissing een termijn van vijf kalenderdagen vermeldt.

Verzoekster heeft zich gebaseerd op de bepalingen van het gepubliceerde OER. Aangezien in artikel 80 OER geen adres vermeld staat voor het indienen van het intern beroep, stelt verzoekster zich gebaseerd te hebben op de adresgegevens die zij kon vinden op de website van het KASK en die ook als afzender linksboven op de eerste bestreden beslissing staan. Het adres

“Geraard de Duivelstraat 5, 9000 Gent” is nergens terug te vinden in het gepubliceerde OER 2017-2018.

Verzoekster concludeert dat de beroepsmodaliteiten zoals meegedeeld met de bestreden beslissing derhalve niet in overeenstemming zijn met de bepalingen van het gepubliceerde OER 2017-2018. Verwerende partij mocht bij de individuele kennisgeving van het resultaat van verzoekster niet afwijken van artikel 80 OER en bijgevolg zijn de beroepsmodaliteiten niet regelmatig aan verzoekster ter kennis gebracht. Dit heeft tot gevolg dat, overeenkomstig artikel 35 Openbaarheidsdecreet, de termijn om het intern beroep in te stellen pas begint te lopen vier maanden na de kennisgeving van het resultaat.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat artikel II.283 Codex Hoger Onderwijs ruime autonomie verleent aan de onderwijsinstellingen om de vorm van het intern beroep vast te leggen. Daaruit volgt dat onderwijsinstellingen in hun Onderwijs- en Examenregeling ontvankelijkheidsvereisten – al dan niet met sancties – kunnen vastleggen. De Raad merkt evenwel op dat deze autonomie niet onbegrensd is en dat hij toezicht houdt op de redelijkheid van de Onderwijs- en Examenregeling en op de wijze van toepassing van ontvankelijkheidsvereisten in concrete zaken.

Artikel 80, §1 OER 2017-2018 van verwerende partij bepaalt bij welke persoon een student intern beroep tegen een studievoortgangsbeslissing kan aantekenen. Met betrekking tot de concrete beroepsmodaliteiten bepaalt artikel 80, §1 OER het volgende:

“[...] Het intern beroep moet op straffe van niet-ontvankelijkheid aangetekend verstuurd worden naar de algemeen directeur (de datum van de poststempel geldt als bewijs) of in tweevoud afgegeven worden op het secretariaat van de algemeen directeur, waar een exemplaar door het secretariaat wordt afgestempeld, ondertekend en terugbezorgd aan de student. [...]”

Op de initiële studievoortgangsbeslissing zijn hieromtrent volgende beroepsmodaliteiten voorzien:

“[...] De individuele klacht moet, op straffe van onontvankelijkheid door de student ondertekend zijn, gemotiveerd zijn en aangetekend verstuurd worden naar de algemeen directeur (de datum van de poststempel geldt als bewijs) of in tweevoud afgegeven worden op het secretariaat van de algemeen directeur, Geraard de Duivelstraat 5, te 9000 Gent. [...]”

De Raad stelt vast dat in artikel 80, §1 OER wordt bepaald dat het intern beroep moet worden ingesteld bij de algemeen directeur. Dit is eveneens opgenomen bij de beroepsmodaliteiten op de kennisgeving van de initiële studievoortgangsbeslissing, waarbij bovendien het adres ook wordt vermeld. Er wordt eveneens uitdrukkelijk bepaald dat deze vormvereiste op straffe van onontvankelijkheid moet worden nageleefd. Naar het oordeel van de Raad kon verzoekster dus wel degelijk op de hoogte zijn van deze substantiële vormvereiste.

De Raad acht het ook niet ontrecht dat dit als een substantiële vormvereiste wordt beschouwd. Op die manier komen de ingestelde interne beroepen allemaal bij dezelfde instantie en op hetzelfde adres terecht.

Uit stukken 1A en 1B van verwerende partij blijkt dat verzoekster zowel haar verzoekschrift van 4 juli 2018 als dat van 5 juli 2018 heeft gericht aan de decaan, Jozef Kluyskensstraat 2, 9000 Gent. De Raad is van oordeel dat de interne beroepsinstantie terecht het intern beroep onontvankelijk heeft verklaard aangezien verzoekster haar intern beroepsschrift noch naar de bevoegde instantie noch naar het correcte adres heeft gestuurd.

Het middel is niet gegrond.

Voor de goede orde merkt de Raad wel op dat uit artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet volgt dat de beroepstermijn voor een voor beroep vatbare beslissing slechts begint te lopen wanneer op die beslissing of de individuele kennisgeving ervan de beroepsmogelijkheden en de modaliteiten voor het beroep correct zijn vermeld.

Hij herinnert eraan dat – sinds de inwerkingtreding van de wijziging op 1 oktober 2016 – artikel II.283, lid 2 van de Codex Hoger Onderwijs het volgende bepaalt:

“De student stelt een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing in binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat op:

- 1° in het geval van een examenbeslissing: de dag na deze van de proclamatie;*
- 2° in het geval van een andere studievoortgangsbeslissing: de dag na de kennisgeving van de genomen beslissing aan de student.”*

De Raad stelt vast dat de eerste bestreden beslissing weliswaar de beroeps mogelijkheid en de – modaliteiten vermeldt, doch dat deze niet volledig correct zijn. De Raad leest er immers het volgende: “*Indien je toch klacht wenst neer te leggen, dien je daartoe individueel een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangbeslissing in binnen een vervaltermijn van 5 kalenderdagen, die ingaat op de dag na deze waarop de beslissing wordt bekendgemaakt.*”. Sinds 1 oktober 2016 bedraagt de vervaltermijn echter zeven kalenderdagen en gaat deze *in casu* in de dag na die van de kennisgeving van de studievoortgangsbeslissing.

Vermits de beroeps mogelijkheden en – modaliteiten niet op regelmatige wijze aan verzoeker ter kennis zijn gebracht, heeft dit overeenkomstig artikel 35 Openbaarheidsdecreet tot gevolg dat de termijn om het intern beroep in te stellen pas begint te lopen vier maanden na de kennisgeving van de beslissing. De termijn om rechtsgeldig intern beroep in te stellen lijkt derhalve nog niet te zijn verstrekken.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 23 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs	secretaris
---------------	------------

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.398 van 11 september 2018 in de zaak 2018/208

In zake: Linde STAVEAUX
Woonplaats kiezend te 9420 Erpe-Mere
Hofveldweg 2

Tegen: HOGESCHOOL GENT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Eva Bral
kantoor houdend te 9000 Gent
Henleykaai 3 R
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 22 juni 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 2: vakleraar project algemene vakken worden’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 10 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 22 augustus 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Eva Bral, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het Onderwijs: secundair onderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 2: vakleraar project algemene vakken worden” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 28 juni 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 10 juli 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, maar niet gegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt met betrekking tot de eerste stageperiode vast dat de studente bij de tussentijdse evaluatie voor verschillende evaluatiecriteria het beoogde beheersingsniveau nog niet behaalde. Per leerlijn worden de positieve en negatieve punten gemotiveerd waarbij concreet wordt verwezen naar de input van de mentor, de observatieopdrachten en de lesvoorbereidingen. Er wordt geen discrepantie vastgesteld tussen de beoordeling door de mentor en de vaststellingen tijdens stagebezoeken door de vaklector en pedagoog. De interne beroepsinstantie merkt op dat de vaklector via e-mail opmerkingen en tips, voornamelijk met betrekking op het formuleren van doelstellingen en leerinhouden, heeft geformuleerd tijdens de stageperiode op door de studente bezorgde lesvoorbereidingen. Bij later stagebezoek door de begeleidende pedagoog werden dezelfde werkpunten geformuleerd. De interne beroepsinstantie besluit dat de tussentijdse evaluatie weerslag vindt in alle vorhanden zijnde informatie en dat de behaalde beheersingsniveaus afdoende werden gemotiveerd.

De interne beroepsinstantie stelt met betrekking tot de tweede stageperiode en eindbeoordeling vast dat het eindevaluatieverslag werd opgemaakt door de vaklector na overleg tussen de begeleidende lectoren, de opleidingsvoorzitter en de stagecoördinatie. Bij de eindevaluatie worden zowel de eerste als de tweede stageperiode en de evolutie van de studente gedurende de volledige stage samen met de verzamelde informatie in overweging genomen. Er wordt vastgesteld dat de studente voor verschillende evaluatiecriteria het beoogde beheersingsniveau niet behaalde. Per leerlijn worden de positieve en negatieve punten gemotiveerd waarbij concreet wordt verwezen naar lesvoorbereidingen, reflectie-opdrachten en het observatieverslag. Bovendien worden opmerkingen geformuleerd na een lesbezoek en input van de mentor. In de algemene conclusie formuleert de vaklector twee zwakke punten, namelijk taal en onvoldoende doelgericht werken aan vaardigheden.

Verder merkt de interne beroepsinstantie op dat in de beoordeling door de mentor van de tweede stageperiode geen werkpunten met betrekking tot het mondeling of schriftelijk taalgebruik worden vermeld. Wel geeft de mentor bij de eindsynthese aan dat de studente soms moeite heeft met het opstellen van doelstellingen. De interne beroepsinstantie stelt vast dat in het logboek van de studente slechts één keer feedback werd neergeschreven door de mentor.

De interne beroepsinstantie wijst erop dat met betrekking tot ‘lesdoelen’ een beheersingsniveau 4 – ‘zelfstandig’ – wordt verwacht. Om dit beheersingsniveau te kunnen bereiken is ‘het schriftelijk opstellen van doelstellingen’ een noodzakelijke minimumvoorwaarde. Zij stelt dat de opmerking van studente als zou ‘*dit niet meer gevraagd worden in het derde jaar en in de praktijk nooit toegepast worden*’ in dit opzicht irrelevant is.

Volgens de interne beroepsinstantie werden de problemen met betrekking tot ‘taal’ en ‘formuleren van doelstellingen’ door de vaklector vastgesteld tijdens het stagebezoek van 9 maart 2018. Per leerlijn werden hierbij opmerkingen geformuleerd in het begeleidingsverslag. De interne beroepsinstantie stelt vast dat uit e-mailverkeer met betrekking tot de ingezonden lesvoorbereidingen blijkt dat de studente weliswaar de gegeven feedback in haar lesvoorbereidingen verwerkt, maar dat zij er niet in slaagt de opmerkingen met betrekking tot ‘taal’ en ‘formuleren van lesdoelen’ volledig weg te werken. Bij de eindevaluatie wordt aangegeven dat er minder taalfouten in de lesvoorbereidingen staan, maar dat schriftelijk taalgebruik een groot aandachtspunt blijft en dat de studente nog een lange weg te gaan heeft. De interne beroepsinstantie stelt dat dit correct resulteerde in een behaald beheersingsniveau 3 – ‘geringe begeleiding nodig’.

De interne beroepsinstantie stelt vast dat de studente omwille van geattesteerde dyslexie en disorthografioproblematiek individuele onderwijs- en examenmaatregelen kreeg toegekend. Eén van de toegekende examenmaatregelen is: “*De evaluatie van een opleidingsonderdeel dat geen taal tot onderwerp heeft, gebeurt op basis van inhoud. Spelfouten en foutieve zinsconstructies worden niet in rekening gebracht tenzij de student op voorhand aan de opdracht kon werken.*”. Gezien de studente op voorhand haar lesvoorbereidingen en andere verslagen kon laten nalezen en verbeteren, werd de maatregel correct toegepast en zijn de gegeven werkpunten met betrekking tot schriftelijk taalgebruik en de bijhorende negatieve beoordeling ervan correct.

De interne beroepsinstantie merkt vervolgens op dat de mentor geen opmerkingen noch motivering met betrekking tot reflecteren op eigen handelen heeft. Over de reflectieopdrachten wordt opgemerkt dat '*bepaalde reflectie-opdrachten heel beperkt werden uitgewerkt*' en dat de slotreflectie niet werd ingediend. De studente toonde niet aan dat zij '*anticipeert op toekomstige gelijkaardige situaties d.m.v. diepgaande reflectie op het eigen didactisch en pedagogisch handelen.*'.

Daarnaast stelt de interne beroepsinstantie vast dat de mentor enkel aangeeft dat '*creatieve opdrachten dieper worden uitgewerkt in publiciteit*'. De lector verwijst naar het observatieverslag ingediend door de studente: '*het observatieverslag rond heterogeniteit was heel oppervlakkig uitgewerkt*'. De lector ontkennt niet dat bepaalde kenmerken werden vermeld, doch stelt vast dat deze te oppervlakkig werden uitgewerkt, wat overeenkomt met een beheersingsniveau 2 – 'sterke sturing nodig'. Het eindevaluatieverslag houdt rekening met een positieve evolutie van de studente gedurende de volledige stage: de werkpunten van tijdens de tussentijdse evaluatie werden door de studente aangepakt, maar hebben niet steeds tot een voldoende resultaat geleid.

De vaklector heeft opgemerkt dat de studente slechts één onderwijsvak opnam dit academiejaar. De interne beroepsinstantie ziet geen weerslag hiervan in de beoordeling van de studente voor haar stage.

Tot slot stelt de interne beroepsinstantie dat uit navraag bij de vaklector blijkt dat de studente en de moeder van studente aanwezig waren op het feedbackmoment. De moeder van studente heeft zich niet voorgesteld als raadsman van studente. De vaklector geeft aan dat het feedbackgesprek gebeurde in een vijandige, gespannen sfeer. Zij ontkennt te hebben gezegd dat '*de lesvoorbereidingen en werkblaadjes goed opgesteld en foutloos geschreven zijn*'. De interne beroepsinstantie kan verder niet verifiëren wat er op een mondeling feedbackgesprek is gezegd. Volgens de interne beroepsinstantie vindt de eindevaluatie weerslag in alle vorhanden zijnde informatie en de behaalde beheersingsniveaus werden afdoende gemotiveerd. Bovendien ontving de studente tijdens het feedbackgesprek bijkomende duiding bij het eindevaluatieverslag.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 13 juli 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 19 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van de partijen

Verwerende partij roept in dat de interne beroepsinstantie krachtens artikel 59, §3 van de onderwijs- en examenregeling in de plaats komt van de studievoortgangsbeslissing van 22 juni 2018, die uit het rechtsverkeer verdwijnt.

Verwerende partij is van oordeel dat de beslissing van 22 juni 2018 derhalve niet meer het voorwerp kan uitmaken van een procedure voor de Raad, zodat het verzoek als onontvankelijk dient te worden aanzien in zoverre het gericht is tegen de initiële beslissing.

Verzoekster gedraagt zich op dit punt naar de wijsheid van de Raad. Volgens haar staat alleszins vast dat haar beroep tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie van 10 juli 2018 ontvankelijk is.

Beoordeling

Verzoekster tekent beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing van 22 juni 2018 waarbij aan de verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 2: vakleraar project algemene vakken worden” (eerste bestreden beslissing) en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 10 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 59, §3 van de onderwijs- en examenregeling (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, de bestreden beslissing te wijzigen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoeksters beroep wordt derhalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoekster onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat verzoekster zich in een enig middel beroeft op de schending van het redelijkheids-, het onpartijdigheids- en motiveringsbeginsel, alsook op een schending van artikel 59, §3 OER.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt ten eerste dat er geen objectieve criteria zijn betreffende de beheersingsniveaus (cesuren) die doorwegen om geslaagd te zijn, noch een objectieve motivering hierover. Het evaluatieformulier geeft de evaluatiecriteria aan met concrete gedragsindicatoren op zes beheersingsniveaus. Verzoekster heeft 14 van de 22 niveaus behaald. Per evaluatiecriterium wordt ook het door verzoekster behaalde beheersingsniveau door een kleur aangeduid. Zij stelt dat zij de meerderheid van de beheersingsniveaus heeft behaald.

Verzoekster merkt op dat de interne beroepsinstantie stelt dat de beoordeling geen rekenkundig gemiddelde is van de wel en niet behaalde cesuren, maar zij motiveert niet welke cesuren dan wel doorslaggevend zijn. De enige cesuur die explicet wordt vermeld door de interne beroepsinstantie is dat beheersingsniveau 4 – ‘zelfstandig’ wordt verwacht met betrekking tot de lesdoelen. *‘Het schriftelijk opstellen van doelstellingen’* is een noodzakelijke minimumvoorwaarde om dit beheersingsniveau te kunnen bereiken. Verzoekster wijst erop dat de mentor van de laatste stageperiode als enige opmerking het volgende vaststelt: “*Linde heeft*

soms moeite met het opstellen van doelstellingen. Dit is echter iets wat ze vooral door ervaring goed onder de knie zal krijgen.”.

Verzoekster stelt verder vast dat de vaklector in de algemene conclusie twee zwakke punten formuleert: taal en onvoldoende doelgericht werken aan vaardigheden. Zij heeft dit vastgesteld tijdens het stagebezoek van 9 maart 2018. Verzoekster benadrukt dat de mentor die de stage vier weken heeft gevolgd deze opmerking niet geeft.

Ten tweede roept verzoekende partij in dat er geen rekening wordt gehouden met de evolutie tussen de eerste en de tweede stage. Verzoekster stelt dat de school waar zij haar eerste stage heeft gelopen niet de meest gemakkelijke school is om een stage te beginnen. Zo heeft zij haar observatiestage niet volledig kunnen afwerken omdat verschillende leerkrachten werkondbekwaam zijn geraakt tijdens een vechtpartij bij een oudercontact en de leerlingen op vrijdag naar huis zijn gestuurd. In het stageverslag van deze stageperiode worden veel werkpunten vermeld, die allemaal zijn overgenomen door de lector in het evaluatieformulier. Het totale overzicht geeft echter aan dat er evenveel positieve als negatieve punten zijn.

Verzoekster heeft na de tweede stageperiode een niet-verplichtende feedback gevraagd aan de lector. Uit het tweede stageverslag kan volgens verzoekster worden opgemaakt dat zij met de feedback aan de slag is gegaan. Van de tientallen punten zijn er slechts twee punten weerhouden met commentaar: het schriftelijk opstellen van doelstellingen kan beter en de taal. Daarnaast stelt verzoekster dat haar tweede stage over sexting, transgender en pesten ging. De vaklector is komen kijken toen zij aan die groep voor de eerste keer les gaf. Verzoekster wijst erop dat zij in haar verslag zelf aangeeft dat dit niet de meest gemakkelijke les is.

Ten derde stelt verzoekster dat er geen rekening is gehouden met het verslag van de mentor van de tweede stageperiode terwijl de werkpunten van de eerste stageperiode (zoals vermeld in het verslag van de eerste mentor) door de vaklector in het tussentijdse evaluatieverslag integraal werden overgenomen.

Ten vierde merkt verzoekster op dat de mondelinge feedback door de lector anders is dan de schriftelijke feedback op het evaluatieformulier. Zo is volgens verzoekster op de feedback meermaals door de vaklector aangehaald dat de lesvoorbereidingen en werkblaadjes tijdens het vierde semester goed opgesteld en beter geschreven zijn.

Ten vijfde stelt verzoekster dat de schriftelijke motivering niet strookt met de feiten. Zij stelt dat de lesvoorbereidingen en blaadjes na de feedback zijn aangepast en zonder fouten zijn geschreven. Volgens haar is de pedagogische beginsituatie sterk verbeterd in het vierde semester en worden de sociaal-affectieve, de psycho-motorische en cognitieve kenmerken vermeld. Verzoekster merkt op dat alle opmerkingen van de vaklector worden tegengesproken door het tweede stageverslag. De vaklector heeft geen rekening gehouden met de progressieve progressie in het vierde semester. Wat de opmerking van de vaklector betreft dat verzoekster slechts één onderwijsvak had opgenomen, waardoor zij meer ruimte had en deze kans niet heeft gegrepen, stelt verzoekster dat dit een subjectieve opmerking is die niet ter zake doet. Verzoekster benadrukt geen tweede onderwijsvak te hoeven opnemen. Zij is voor het andere onderwijsvak reeds voor het derde jaar geslaagd.

Ten zesde roept verzoekster in dat er geen rekening werd gehouden met haar dyslexie en disorthografieproblematiek, waarvoor zij in het begin van de opleiding een attest heeft ingediend. Verschillende keren wordt immers de opmerking gegeven dat taal een aandachtspunt blijft. Volgens verzoekster is een negatieve beoordeling op basis van deze problematiek in strijd met de nationale en internationale wetgeving.

Tenslotte roept verzoekster een schending van artikel 59, §3 OER 2017-2018 in. Krachtens dit artikel behandelt de interne beroepsinstantie het intern beroep uitsluitend op stukken. Verzoekster verwijst naar het proces-verbaal van de interne beroepsinstantie waarin het volgende wordt gesteld: *“Uit navraag bij de vaklector blijkt met betrekking tot het feedbackmoment dat de studente en de moeder van de studente aanwezig waren. De moeder van de studente heeft zich niet voorgesteld als raadsman van de studente. De vaklector geeft aan dat het feedbackgesprek gebeurde in een vijandige, gespannen sfeer.”*. Volgens verzoekster vergeet de vaklector hierbij te vermelden dat zij tijdens de feedback niet ontkend heeft dat de verhouding tussen haar en verzoekster reeds van het eerste jaar niet goed is. Verzoekster vindt de opmerking van de vaklector tendentieus en niet correct. Zij is samen met haar moeder eerst naar de ombudsdiens gegaan, waar werd gezegd dat haar moeder in feite niet aanwezig mocht zijn, doch getolereerd zou worden. Haar moeder heeft er toen op gewezen dat volgens het reglement een studente vergezeld mag worden door een raadsman en dat zij ook effectief advocaat is. De ombudsvrouw heeft vervolgens het reglement nagekeken en haar moeder gevraagd het lokaal te verlaten teneinde geen procedurefouten te maken. De moeder

van verzoekster heeft toen het lokaal verlaten en niet meer betreden. De ombudsvrouw heeft dit niet vermeld in haar summier verslag.

Daarnaast stelt verzoekster dat de interne beroepsinstantie het intern beroep enkel op basis van stukken mag behandelen. Volgens haar zou navraag doen bij de lector een schending zijn van artikel 59 OER alsook van het recht op verdediging van de student, bij wie geen navraag is gedaan.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat de bestreden beslissing afdoende gemotiveerd is. De interne beroepsinstantie heeft, na kennisname van het verzoekschrift, het integrale dossier onderzocht en de betwiste beslissing in het bijzonder. Volgens verwerende partij vindt de onvoldoende score wel degelijk haar grondslag in de verschillende evaluatieverslagen, uitmondend in een tussentijds en een eindevaluatieverslag. Zij stelt dat de eindevaluatie volkomen in de lijn ligt van de eerdere veelvuldige bemerkingen. Deze globale eindsynthese motiveert het behaalde tekort.

Verwerende partij verduidelijkt dat de verschillende evaluatiecriteria worden geclusterd in vijf leerresultaatslijnen (communiceren, maatschappelijk participeren, professionaliseren, krachtige leeromgeving en leerbegeleiding). Per evaluatiecriterium wordt een cesuur, zijnde het te behalen beheersingsniveau, aangeduid. De eindevaluatie slaat op het al dan niet bereikt hebben van deze beheersingsniveaus. Verwerende partij wijst erop dat het feit dat voor bepaalde onderdelen een voldoende score wordt behaald, niet uitsluit dat voor één of meerdere evaluatiecriteria het vereiste niveau niet behaald werd, met een negatieve eindscore tot gevolg. De eindbeoordeling is geen optelsom of rekenkundig gemiddelde van de al dan niet behaalde cesuren: één of meerdere tekorten kunnen wel degelijk reeds voldoende zijn om een negatieve eindquatering te bekomen.

Verwerende partij merkt op dat uit de eindevaluatie blijkt dat verzoekster voor verschillende evaluatiecriteria voor de resultaatslijnen communiceren, professionaliseren en krachtige leeromgeving de beoogde cesuur niet behaalt. De tekorten worden in het eindverslag per leerresultaatslijn telkenmale gemotiveerd. Verwerende partij stelt vast dat in de eindconclusie, naast het aandachtspunt (bordgebruik), melding wordt gemaakt van twee zwakke punten, met name taal en een onvoldoende gericht werken aan vaardigheden.

Volgens verwerende partij blijkt nergens uit dat verzoekster de vereiste evaluatiecriteria bereikt heeft zoals uiteengezet in de toepasselijke reglementering. Zij stelt dat verzoekster zich onterecht steunt op de verslagen van de mentoren, die een adviserende rol hebben. Bovendien worden in de verslagen van de mentoren niet alleen positieve elementen aangehaald, doch worden tevens ook telkens negatieve elementen (zwakke punten) en/of aandachtspunten weerhouden. Verwerende partij stelt dat deze verslagen geenszins in strijd zijn met de bevindingen van de lectoren. Het is ook niet omdat een begeleider of mentor gedurende de stageperiode een positieve evaluatie zou hebben gegeven, dat de eindevaluatie van onvoldoende daarom kennelijk onredelijk zou zijn. Het zijn niet de verslagen van de mentoren doch wel de verslagen van de lectoren, die de studenten over de ganse lijn en gedurende het ganse traject volgen, die doorslaggevend zijn. De mentoren maken immers geen deel uit van de instelling en hebben derhalve doorgaans ook geen zicht op het geheel van de prestaties van de student.

Verder stelt verwerende partij dat verzoekster ten onrechte voorhoudt dat er een dermate positieve vooruitgang zou geboekt zijn van de eerste stage (uitmondend in een tussentijds verslag) en de tweede stage (uitmondend in het eindverslag), dat na een negatieve tussenevaluatie een positieve eindevaluatie zich zou opdringen. Verwerende partij wijst in dat verband naar de veelvuldige bemerkingen / tekortkomingen zoals vermeld in het verslag van het stagebezoek op 9 maart 2018, alsook naar een e-mailbericht van de vaklector van 19 maart 2018. Verwerende partij benadrukt dat er meerdere punten zijn en blijven waarop verzoekster onvoldoende scoort, met de negatieve eindscore als resultaat.

Wat de feedback betreft, stelt verwerende partij dat dit een feitenkwestie is nopens hetgeen zich gedurende het academiejaar al dan niet zou hebben voorgedaan. Hieruit kan evenwel geen middel gepuurd worden, dat thans ter beoordeling van de beslissing van de interne beroepsinstantie voorligt.

Verwerende partij betwist vervolgens dat zij ‘*de nationale en internationale wetgeving*’ zou hebben geschonden door geen rekening te houden met het feit dat aan verzoekster individuele onderwijs- en examenmaatregelen ingevolge geattesteerde dyslexie en disorthografieproblematiek werden toegekend. De interne beroepsinstantie verwees terecht naar de maatregelen die werden toegekend: “*De evaluatie van het opleidingsonderdeel dat geen taal tot onderwerp heeft, gebeurt op basis van inhoud. Spelfouten en foutieve zinsconstructies worden niet in rekening gebracht tenzij de student op voorhand aan de opdracht kon werken.*”.

Vermits de lesvoorbereidingen op voorhand dienden te worden opgemaakt, werd volgens verwerende partij de toepassing van deze maatregel uitgesloten.

Tenslotte gaat verwerende partij in op de door verzoekster ingeroepen schending van artikel 59, §3 OER. De interne beroepsinstantie behandelt de zaak inderdaad op basis van stukken. Naast de schriftelijke weergave van het standpunt van verzoekende partij, dienen de stukken te worden verzameld en wordt het standpunt van de Faculteit verwacht om dan vervolgens op basis van al deze informatie een oordeel te vellen. De mededeling door verzoekster aangaande de feedback werd getoetst aan het standpunt van de Faculteit. Ter zake blijkt evenwel dat deze mededeling nopens hetgeen zich op de feedback zou hebben afgespeeld volgens de vaklector zonder enig gevolg en bijgevolg volstrekt irrelevant is voor hetgeen uiteindelijk beslist werd. De interne beroepsinstantie heeft immers aangaande deze feedback enkel nog gesteld dat zij '*verder niet kan verifiëren wat er op een mondeling feedbackgesprek is gezegd.*' Volgens verwerende partij werd deze informatie aangaande de feedback niet in rekening gebracht; de beoordeling geschiedde op basis van de voorliggende verslagen van de betrokken lectoren en mentoren.

In haar *wederantwoordnota* merkt verzoekster op dat er nergens afdoende gemotiveerd is welke cesuren (en om welke reden) doorslaggevend zijn. Daarnaast benadrukt verzoekster dat de verslagen van de mentoren *in globo* een positieve eindevaluatie inhouden waardoor zij wel degelijk in strijd zijn met de bevindingen van de lector, die kennelijk onredelijk zijn. Volgens verzoekster stelt verwerende partij ten onrechte dat het de lector was en niet de mentor die haar gedurende het ganse traject heeft gevuld. Zij herhaalt dat de vaklector een stagebezoek heeft gebracht op 10 november 2017 en op 9 maart 2018, tijdens de eerste week van haar vier weken durende stage. Op het einde van de stage is de vaklector niet meer langs geweest.

Ten slotte stelt verzoekster dat de vermelding van de interne beroepsinstantie dat zij zich vijandig zou hebben opgesteld tegen de vaklector en dat de lector zou hebben meegedeeld dat haar verklaring over de lesvoorbereiding en werkblaadjes een leugen zou zijn, getuigt van sfeerschepperij en van een niet-objectieve weergave van het gesprek tussen verzoekster en de vaklector in hoofde van de interne beroepsinstantie. Zij vraagt zich af waarom de interne beroepsinstantie deze passages weergeeft als zij deze dan zogezegd toch volstrekt irrelevant gevonden zou hebben.

Beoordeling

De Raad herinnert eraan dat hij zijn appreciatie over de prestaties van verzoekster niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

Verzoekster gaat niet akkoord met de toegekende score van 9 op 20 voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 2: vakleraar project algemene vakken worden” uit de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs’. De stage bestaat uit twee stageperiodes en heeft een studieomvang van 6 studiepunten. Voor dit stageopleidingsonderdeel is geen tweede zittijd mogelijk.

Zoals gebruikelijk bij stagebeoordelingen verloopt het beoordelingsproces complex omdat er meerdere actoren bij betrokken worden: de stagementor van de plaats waar de student de stage volbrengt en een docent/stageverantwoordelijke van de hoger onderwijsinstelling. Dit is ook in voorliggend dossier het geval. Verzoekster werd vanuit de onderwijsinstelling opgevolgd door een vaklector (mevrouw [C.] – verantwoordelijk voor de beoordeling van de stage) en een lector/pedagoog (de heer [B.] – die verzoekster mee opvolgt). Vanuit de stageschool werd verzoekster dagelijks begeleid door een stagementor, de heer [D.S.] in de eerste stageperiode en mevrouw [V.] in de tweede stageperiode.

De Raad stelt verder vast dat de verschillende verslagen en evaluatiedocumenten, uitmondend in een eindsynthese, werden opgesteld door de betrokken partijen (lector/pedagoog/mentor). Het betreft meer specifiek de verslagen van de stagebezoeken op 10 november 2017 en 9 maart 2018 door de begeleidende vaklector, mevrouw [C.] (zie stuk 3, bijlagen 8 en 11 van verwerende partij) en van de begeleidende pedagoog (zie stuk 1b van verwerende partij) alsook het tussentijdse evaluatieverslag (zie stuk 3, bijlage 5 van verwerende partij) en het eindevaluatieverslag (zie stuk 3, bijlage 6 van verwerende partij). In stuk 3, bijlage 9 van verwerende partij wordt de feedback van de vaklector, mevrouw [C.], op de lesvoorbereidingen van 15 en 16 november 2017 gevoegd. Stuk 3, bijlage 12 van verwerende partij omvat de feedback van de vaklector op lesvoorbereidingen van het tweede semester. In het dossier werden ook de syntheseformulieren van de mentoren van beide stageperiodes toegevoegd (zie stuk 3, bijlagen 7 en 10 van verwerende partij).

De Raad is van oordeel dat de organisatie van de stage *prima facie* correct volgens de ECTS-fiche (zie stuk 3, bijlage 3 van verwerende partij) en de richtlijnenbundel (zie stuk 3, bijlage 4 van verwerende partij) is verlopen en dat alle vereiste documenten deel uitmaken van het voorliggend stagedossier.

De Raad onderzoekt hierna een voor een de ingeroepen middelonderdelen van verzoekster en komt tot de hiernavolgende vaststellingen en overwegingen.

Een aantal grieven van verzoekster betreffen *in se* de schending van de rechten van verdediging en het correct verloop van de procedure. Verzoekster stelt vooreerst dat verwerende partij niet heeft gehandeld conform artikel 59, §3 van het OER.

De rechten van verdediging eisen niet dat een student en/of zijn raadsman ook fysiek worden gehoord in het kader van een beroepsprocedure, tenzij de reglementering van verwerende partij dit uitdrukkelijk zou voorschrijven als een verplichting, *quod non in casu*. Het horen dient ook niet op tegenspraak te gebeuren.

Verder kan de interne beroepsinstantie alle informatie verzamelen – via diverse actoren – die ze nuttig en noodzakelijk acht om tot een gefundeerd oordeel te komen. De Raad stelt vast dat verwerende partij het intern beroep uitsluitend op stukken behandelt, zonder ook de partijen te horen. Ingeval een dossier ten gronde wordt behandeld, wordt een gemachtigde aangesteld die alle noodzakelijke informatie vergaart.

De handelwijze van de interne beroepsinstantie, die conform de reglementering is, is *an sich* niet onredelijk. Verzoekster heeft via een schriftelijk dossier zowel in de interne beroepsprocedure als in de externe beroepsprocedure naar behoren haar dossier kunnen staven en op een nuttige wijze beargumenteren. Verzoekster heeft voorafgaand tijdens een feedbackmoment een gesprek gehad met de ombuds (zie stuk 3, bijlage 14 van verwerende partij). De Raad is ook van oordeel dat het gegeven dat de moeder van verzoekster tijdens het feedbackgesprek met de lector het lokaal heeft moeten verlaten *in casu* niet meebrengt dat de rechten van verdediging geschonden zijn.

Het middelonderdeel is niet gegrond.

Verzoekster stelt ook dat verwerende partij geen rekening heeft gehouden met haar functiebeperking ‘geattesteerde dyslexie en disorthografieproblematiek’, op grond waarvan zij recht had op redelijke aanpassingen conform nationale en internationale regelgeving. Verzoekster is van mening dat de taal- en spellingsfouten die als werkpunten werden gesigneerd niet konden worden doorgerekend, gezien haar functiebeperking.

De Raad stelt vast dat verzoekster op grond van haar functiebeperking conform het decreet de toekenning heeft gekregen van een aantal faciliteiten en dat er – ingaand op haar verzoek – een beslissing aangaande de examenmaatregelen werd genomen (zie stuk 3, bijlage 13 van verwerende partij). De volgende maatregelen werden toegekend:

“De evaluatie van een opleidingsonderdeel dat geen taal tot onderwerp heeft, gebeurt op basis van inhoud. Spelfouten en foutieve zinsconstructies worden niet in rekening gebracht tenzij de student op voorhand aan de opdracht kon werken.”.

De Raad stelt vervolgens vast dat de toegekende faciliteiten in dit dossier ook correct werden opgevolgd. De lesvoorbereidingen in het kader van de stage dienden op voorhand te worden opgemaakt, zodat de toepassing van deze faciliteit niet aan de orde was. De Raad acht de inhoud van deze toegekende faciliteiten bovendien niet onredelijk. Het betreft eerder standaardfaciliteiten die in het kader van de functiebeperking zoals deze van verzoekster gebruikelijk worden toegekend. Verzoekster heeft bij het toekennen van de faciliteiten ook geen enkel bezwaar geformuleerd wat de inhoud ervan betreft.

De Raad begrijpt dat ook studenten met een functiebeperking in gelijke mate moeten aantonen dat zij de vooropgestelde leerresultaten op voldoende wijze beheersen en dat zij de competenties moeten verwerven. Dit ontslaat de instelling niet van de plicht om, ingeval een student melding maakt van zijn functiebeperking, op gepaste wijze te onderzoeken in welke mate redelijke aanpassingen getroffen kunnen worden. Uit het dossier blijkt dat dit *in casu* is gebeurd en correct werd toegepast.

Verzoekster stelt doorheen het dossier ook de objectiviteit van de lector in vraag. Het is vaste rechtspraak van de Raad dat aan een docent een vermoeden van deskundigheid en objectiviteit kleeft. Het bewijs leveren dat het vermoeden van objectiviteit van de evaluator weerlegt, is niet eenvoudig. De Raad kan in voorliggende verslagen alleszins geen duidelijke elementen vinden die een persoonlijke negatieve houding van de lector ten aanzien van verzoekster aantonen. De zogenaamde verkeerde weergave van het gesprek tussen haar en de lector voor de interne

beroepsinstantie en de opmerking dat verzoekster slechts één onderwijsvak – wat reglementair toegelaten was – heeft gevuld, komt de Raad als argumentatie ter staving niet voldoende overtuigend over om *in casu* te spreken van subjectiviteit in het kader van de toegekende evaluatie.

De inhoudelijke grieven van verzoekster betreffen in essentie het onevenwichtige van de negatieve eindbeoordeling, waarbij er onvoldoende transparantie is wat de evaluatiecriteria betreft. Er is ook onvoldoende rekening gehouden met de positieve elementen en de evolutie die verzoekster heeft doorgemaakt alsook met het gegeven dat er tegenstrijdigheden zijn in de beoordelingen van de verschillende actoren.

Zoals hoger gesteld, zijn bij een stage doorgaans verschillende actoren betrokken die de evaluatieverslagen opstellen. Het is niet onregelmatig of onredelijk dat de beoordeling in beginsel uitgaat van de docenten verbonden aan de hogeschool – zoals *in casu* – en niet van de mentoren, en dat de docent daarvoor eigen vaststellingen hanteert. De eindbeoordeling moet wel steun vinden in alle verslagen, zowel van de docenten als van de stagementoren, en deze verslagen moeten evenwichtig zijn en zowel zwakke als sterke punten van de student bevatten.

Het is ook vaste rechtspraak van de Raad dat de beoordeling van een stage geen rekenkundig gemiddelde hoeft te zijn van de beoordeelde competenties. Zelfs een tekort op één eindcompetentie kan een tekort op het geheel verantwoorden. De toegekende score moet wel voldoende steun vinden in het onderliggende stagedossier. De beoordelingswijze moet voldoende transparant zijn, zodat het mogelijk is om op basis van die gegevens te beoordelen of de examenbeslissing afdoende grondslag vindt in de onderliggende verslagen.

Het is binnen dit kader dat de Raad de inhoud van voorliggend stagedossier in ogenschouw neemt en zal toetsen. Het betreft meer bepaald de volgende vijf concrete inhoudelijke grieven:

(1) Verzoekster wijst in het bijzonder op de discrepantie in de verslagen die voorliggen van de mentor (in het bijzonder van de tweede stageperiode) enerzijds en van de vaklector anderzijds. De Raad is van oordeel dat een motivering van een stage voldoende steun moet vinden in de onderliggende verslagen en dat zij coherent moet zijn. Ingeval er sprake is van enige discrepantie dan moet deze in het bijzonder grondig gemotiveerd worden. Concreet leest de Raad in de richtlijnenbundel voor Praktijk 2 in het tweede modeltraject (zie stuk 3, bijlage 4 van verwerende partij) dat het eindcijfer als volgt wordt bepaald:

“2.8.2 Procedure om te komen tot een eindbeoordeling

(...) De **eindevaluatie** van het opleidingsonderdeel is gebaseerd op de **evaluaties** van:

- de doestage(s) met observatie in de stageschool/-scholen, en de praktijkopdrachten/-activiteiten in de stageschool, door (een) vaklector(en) van het onderwijsvak;
- de voorbereiding op de doestage(s) op de campus;
- de doestage(s) voor het onderwijsvak in de stageschool/-scholen, door (een) lector(en)-pedago(o)g(en);
- de reflectie-opdrachten.

Hierbij houdt men rekening met het advies verstrekt door de mentor(en) van de stageschool/-scholen voor de doestage(s) met observatie in de stageschool/-scholen.

Het eindcijfer omvat een globale beoordeling van doestage in stagescholen met observatie- en reflectieopdrachten (incl. het tussentijds evaluatieverslag) rekening houdend met de doelstellingen en competenties van de stage (zie punt 1.1 en het evaluatieformulier vanuit de opleiding). Dit opleidingsonderdeel wordt gequoteerd op 20 punten (tot op een geheel getal). ”.

De Raad leidt uit voorliggend dossier af dat de mentor voornamelijk een coachende rol heeft en in *casu* enkel een adviserende rol heeft gekregen wat de evaluatie van de student betreft. Hij participeert niet daadwerkelijk mee in de beoordeling. Dat is *an sich* geen incorrecte vorm van beoordelingswijze voor zover uit het resultaat wel blijkt dat rekening werd gehouden met het advies en dat – in geval van afwijkingen – hiervoor een plausibele uitleg wordt gegeven. Ook is het belangrijk dat uit het dossier blijkt dat de lector (*in casu* betrof het naast de vaklector ook een lector/pedagoog) de student tijdens het academiejaar ook voldoende heeft kunnen opvolgen.

Uit de neergelegde lesbezoeken blijkt dat dit *in casu* het geval is geweest. De vaklector, mevrouw [C.] bracht in de eerste stageperiode een bezoek op 10 november 2017 en zij gaf feedback op de lesvoorbereidingen van 15 en 16 november. In de tweede stageperiode bracht zij een bezoek op 9 maart 2018 en gaf zij feedback op twee lesvoorbereidingen. De pedagoog, de heer [B.], legde een lesbezoek af op 17 november 2017.

In het eindevaluatieverslag formuleert de vaklector naast het aandachtspunt bordgebruik, twee zwakke punten, namelijk taal en doelgericht werken aan vaardigheden. De interne beroepsinstantie wijst erop dat met betrekking tot ‘lesdoelen’ een beheersingsniveau 4 – ‘zelfstandig’ – wordt verwacht. Om dit beheersingsniveau te kunnen bereiken is ‘het schriftelijk

opstellen van doelstellingen’ een noodzakelijke minimumvoorwaarde. De Raad acht deze doelstelling en het daarvan gekoppelde niveau waarbij zelfstandigheid wordt voorgeschreven als voorwaarde wel degelijk relevant. Verzoekster haalde dit niveau niet en het formuleren van de doelstellingen werd als zwak punt doorheen de stage opgemerkt.

De Raad stelt ook vast dat in het mentorverslag van de tweede stageperiode de weergegeven zwakke punten in dezelfde lijn liggen. Naast de positieve punten die het klasklimaat, het inlevingsvermogen en het contact met de leerlingen betreffen, werden volgende aandachtspunten vermeld: “*Probeer iets vaker het bord te gebruiken om zaken te verduidelijken. Schrijf moeilijke woorden aan het bord, zo worden fouten op de werkbladen vermeden. Zorg voor een duidelijke (bord)structuur.*”. Volgende zwakke punten werden vermeld: “*Linde heeft soms moeite met het opstellen van doelstellingen. Dit is echter iets wat ze vooral door ervaring onder de knie zal krijgen.*”.

Ook de mentor van de eerste stageperiode wijst als aandachtspunten en zwakke punten op de timing, zelfzekerheid (het beheren van de leerinhoud) en het schriftelijk taalgebruik.

De Raad concludeert op basis van dit dossier dat er van een tegenstrijdigheid in de beoordelingsformulieren van de lectoren met de verslagen van de mentoren, die *in casu* vooral een begeleidende rol opnemen, geen sprake is. In tegenstelling tot wat verzoekster stelt, liggen de aangehaalde aandachtspunten en zwakke punten in dezelfde lijn en werd dit advies in het evaluatieproces wel meegenomen, zoals de interne beroepscommissie ook heeft onderzocht.

(2) Verzoekster stelt dat de vooruitgang die werd geboekt tegen het einde van de stage niet in rekening werd gebracht en dat ook de context waarbinnen zij de eerste stage diende af te leggen niet de meest gemakkelijke school betrof.

De Raad stelt vast dat de interne beroepsinstantie van oordeel was dat verzoekster de gegeven feedback in haar lesvoorbereidingen heeft verwerkt, maar dat zij er niet in slaagt de opmerkingen met betrekking tot ‘taal’ en ‘formuleren van lesdoelen’ volledig weg te werken. In de eindevaluatie leest de Raad dat er minder taalfouten in de lesvoorbereidingen staan, maar dat schriftelijk taalgebruik een groot aandachtspunt blijft en dat verzoekster nog een lange weg te gaan heeft. Daarom werd door de interne beroepsinstantie gesteld dat dit correct resulteerde in een behaald beheersingsniveau 3 – ‘geringe begeleiding nodig’.

De Raad leest hieromtrent ook verscheidene opmerkingen in het verslag van het stagebezoek van 9 maart 2018, alsook in het e-mailbericht van de vaklector, mevrouw [C.], van 19 maart 2018:

“Ik heb vandaag de tijd genomen om je LV volledig door te nemen. Er vielen opnieuw een aantal zaken op: toch veel taalfouten, geen overeenstemming tussen ET en LPD, de formulering van de lesdoelen. Ik zag ook een aantal doelen die je wil bereiken door het te vragen aan de leerlingen (doel wordt een vraag en de leerlingen beantwoorden de vraag): als leerlingen al die kennis hebben (wat volgens mij niet het geval is), waarom is dit nog een doel? De focus ligt eerder op de ‘theorie’ dan op vaardigheden, geen probleem want het is belangrijk wat je wil meegeven. Zorg er wel voor dat ik voldoende kan zien dat je inzet op vaardigheden.”.

Hieruit blijkt wel degelijk dat verzoekster na de eerste stageperiode niet alle minpunten heeft weggewerkt en dat er nog duidelijke werkpunten zijn, die in de lijn liggen met de onvoldoende op de betreffende competenties. Verwerende partij heeft wel de gemaakte evolutie meegenomen bij de stagebeslissing, maar was van oordeel dat – ondanks de evolutie op de aangegeven leerdoelen – nog niet het vereiste niveau was bereikt. Dit is in het licht van het neergelegde stagedossier geen onredelijke conclusie.

De bewering van verzoekster dat de klassen waar zij haar competenties diende aan te tonen een moeilijke leeromgeving waren, verschont *an sich* nog niet het gegeven dat de eindcompetenties niet werden bereikt. Het is eigen aan onderwijs dat er zich verschillende klasgroepen aanbieden, waarmee ook de student in opleiding kan worden geconfronteerd. Verzoekster toont niet concreet aan in welke mate deze specifieke klasomgeving het aantonen van de vaardigheden inzake taal en het formuleren van de leerdoelen heeft belemmerd of onmogelijk heeft gemaakt.

(3) Verzoekster grieft verder dat het niet duidelijk is bepaald welke gevolgen het niet bereiken van een bepaald beheersingsniveau op het uiteindelijke resultaat heeft. Ook dit middelonderdeel kan de Raad niet overtuigen. De Raad leest in het dossier dat de verschillende evaluatiecriteria worden geclusterd in vijf leerresultaatslijnen (communiceren, maatschappelijk participeren, professionaliseren, krachtige leeromgeving en leerbegeleiding). Per evaluatiecriterium wordt op de evaluatieformulieren een cesuur, zijnde het te behalen beheersingsniveau, in het grijs aangeduid. De eindevaluatie slaat op het al dan niet bereikt hebben van deze

beheersingsniveaus. Het feit dat voor bepaalde onderdelen een voldoende score wordt behaald, sluit niet uit dat voor een of meerdere evaluatiecriteria het vereiste niveau niet behaald werd, met een negatieve eindscore tot gevolg (zie toegevoegde tussentijdse en eindevaluatieformulieren).

Uit de eindevaluatie blijkt dat verzoekster voor verschillende evaluatiecriteria en dit zowel voor de leerresultaatslijnen communiceren, professionaliseren als voor krachtige leeromgeving de beoogde cesuur (in het grijs aangegeven) niet behaalt. In de eindconclusie wordt naast het aandachtspunt (bordgebruik) melding gemaakt van twee zwakke punten, met name taal en een doelgericht werken aan vaardigheden. De Raad leest in het overzicht ook dat binnen diverse leerlijnen voor bepaalde competenties slechts een niveau 2 – wat inhoudt dat er een sterke sturing nodig is – werd bereikt. Daarbij werden telkens de negatieve punten geduid:

“Professionaliseren

- *beheert de leerinhouden matig.*

Krachtige leeromgeving

- *brengt oppervlakkig de pedagogische beginsituatie van de leerlingen/leerlingengroep op verschillende domeinen (soc-aff, psycho-mot, cogn, tempo, interesse, soc. context) (= pedagogische beginsituatie) in kaart;*
- *brengt de didactische beginsituatie (situering van de doelgroep binnen de leerlijn, ontwikkelingslijn, gewenste situatie binnen het leerplan, ...) in kaart;*
- *formuleert correcte lesdoelen die niet gelinkt zijn aan leerplandoelstellingen;*
- *heeft enkel aandacht voor formatieve en summatieve evaluatie in het onderwijsleerproces op aangeven van de mentor/lector.”*

De Raad stelt bovendien vast dat in de studiefiche en in de evaluatieformulieren, documenten die voor alle studenten beschikbaar waren tijdens het academiejaar, duiding wordt gegeven bij de te bereiken doelstellingen, met daaraan gekoppeld de eindcompetenties. Op de evaluatieformulieren worden verder de verschillende beheersingsniveaus weergegeven. Daarbij wordt voor elk niveau ook de cesuur die moet worden behaald in het grijs aangeduid (zie hogervermelde stukken van verwerende partij). Deze duiding is naar het oordeel van de Raad voldoende transparant.

Zoals uit het overzicht blijkt, werd verzoekster *in casu* door de evaluerende lector op meerdere aspecten binnen de leerresultaatslijnen onder de cesuur gequoteerd.

Per evaluatiecriterium wordt het door verzoekster behaalde beheersingsniveau aangevinkt. Het is vaste rechtspraak van de Raad dat zelfs een onvoldoende op één basiscompetentie in principe kan leiden tot een onvoldoende op een stageopleidingsonderdeel. Verzoekster heeft voor meerdere competenties het te bereiken niveau niet behaald. Het komt de Raad in het licht van het neergelegde dossier niet onredelijk over om hieraan een score van 9/20 te koppelen.

(4) Verzoekster stelt vervolgens dat de mondelinge feedback die zij heeft ontvangen in tegenspraak was met de uiteindelijke schriftelijke evaluatiedocumenten. De Raad moet met verwerende partij vaststellen dat deze beweringen op geen enkel ogenblik gestaafd zijn in het dossier en dat zij dus ook niet overtuigend overkomen voor de Raad.

Het is vaststaande rechtspraak dat een student niet verstoken mag blijven van essentiële informatie die hem in staat moet stellen om zich met kennis van zaken voor te bereiden, noch van essentiële feedback die de student de mogelijkheid moet bieden de competenties te bereiken of tijdig te kunnen remediëren. Uit het dossier blijkt dat verzoekster in antwoord op de lesvoorbereidingen en in opvolging van de lesbezoeken correct is gewezen op de werkpunten. In de feedback op de lesvoorbereidingen van de eerste stageperiode van verzoekster leest de Raad het volgende (zie stuk 3, bijlage 9 van verwerende partij):

“Hier twee heel belangrijke opmerkingen:

- *De formulering van de doelstellingen (tip: gebruik de concretiseringen), bijvoorbeeld: de leerlingen kunnen hun activiteit aanduiden, het begrip oriënterend lezen begrijpen;*
- *De leerinhoud (verwar je soms met instructies, vragen, ... of er is geen leerinhoud). ”*

Ook in de lesvoorbereidingen van de tweede stageperiode van verzoekster worden werkpunten geformuleerd, zoals hoger reeds geciteerd.

Verzoekster toont bovendien niet aan in hoeverre deze beweerde tegengestelde feedback ertoe zou hebben geleid dat ze niet tijdig kon remediëren op de aangegeven tekortkomingen die haar wel degelijk in de neergelegde verslagen tijdens het academiejaar schriftelijk werden meegedeeld.

(5) Verzoekster tracht tot slot in haar verzoekschrift en wederantwoordnota meerdere concrete voorbeelden aan te geven waaruit de niet correctheid van de evaluatie moet blijken vanuit haar eigen ervaring. Deze argumenten overtuigen echter niet in het licht van de verslagen van de diverse actoren die de Raad in het dossier kan lezen. Het feit dat verzoekster zelf het aanvoelen

heeft dat de tekortkomingen niet essentieel zijn en dat haar prestaties voldoende zijn geëvolueerd naar het einde van de tweede evaluatieperiode toe, maakt de beslissing van de beoordelende docenten en de interne beroepsinstantie op dit vlak niet incorrect, noch onredelijk.

Een motivering van een stage moet voldoende steun vinden in de onderliggende verslagen en moet coherent zijn. Ingeval er sprake is van enige discrepancie in de beoordelingsniveaus die worden aangegeven dan moet deze in het bijzonder goed gemotiveerd worden. *In casu* is de Raad van oordeel dat, in voorliggend dossier, de motivering voldoende steun vindt in het onderliggende dossier waar de verslagen van de mentoren en de verslagen van de lectoren de beoordeling in voldoende mate en niet in tegenspraak met elkaar ondersteunen.

De Raad concludeert dat het niet onduidelijk is waarom verzoekster nog geen credit heeft verdiend, gezien de vastgestelde tekortkomingen, die bovendien diverse eindcompetenties betreffen en ook door verzoekster niet overtuigend worden weerlegd. Voorliggende beoordeling voelt mogelijk streng aan in het licht van de positieve evolutie die verzoekster tijdens het academiejaar heeft doorgemaakt, maar is naar het oordeel van de Raad – in het licht van de vastgestelde werkpunten die terugkeren bij zowel de mentor als de lector – wel regelmatig en conform de gehanteerde criteria.

De Raad is, binnen de grenzen van zijn appreciatiebevoegdheid, van oordeel dat voorliggende beslissing van de interne beroepsinstantie afdoende werd gemotiveerd. Het is ook niet kennelijk onredelijk om verzoekster als niet geslaagd te beschouwen voor dit stageopleidingsonderdeel.

De ingeroepen middelonderdelen zijn niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 11 september 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint, kamervoorzitter

Jean Goossens bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.389 van 3 september 2018 in de zaak 2018/209

In zake: Hélène BACHUS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
Bij wie woonplaats wordt gekozen

Tegen: KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 22 augustus 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoekster en advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Isabelle Buyens, die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 2” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 25 juni 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 3 juli 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie heeft de evaluaties van zowel de mentor als de leertrajectbegeleider grondig onderzocht. Ze merkt op dat daar waar in de eindbeoordeling van de mentor slechts één kruisje staat bij onvoldoende, in de toelichting nog heel wat aandachtspunten worden aangestipt. Zo staan er opmerkingen bij ‘voorbereiding’, bij ‘de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’ en bij ‘presentatievaardigheden’. Volgens de interne beroepsinstantie werden deze opmerkingen in de eindbeoordeling door de leertrajectbegeleider mee in rekening genomen en aangevuld.

De interne beroepsinstantie stelt dat deze toelichting in lijn is met de verslagen van de mentor na de verschillende bijgewoonde lessen. De commentaar in deze verslagen is zeer ‘coachend’ opgesteld om ervoor te zorgen dat de student hier verder mee aan de slag kan gaan. De interne beroepsinstantie stelt vast dat er soms sprake is van een zekere groei en een bepaalde evolutie. Studenten worden echter niet beoordeeld in de mate waarin ze gegroeid zijn, maar in de mate waarin ze de competentie verworven hebben. Bij de eindevaluatie is echter gebleken dat deze groei niet sterk genoeg was om voor alle competenties te slagen. Met betrekking tot de besprekking op 31 mei 2018 licht de leertrajectbegeleider toe dat geenszins de boodschap werd gegeven dat de verschillende studenten ‘voldoende’ behaalden. Volgens de interne beroepsinstantie betreft het hier een misinterpretatie door de student.

De interne beroepsinstantie is van oordeel dat de leertrajectbegeleider de student op een zorgvuldige manier heeft geëvalueerd, rekening houdend met de vorhanden zijnde

documenten en eigen vaststellingen. De beoordeling onvoldoende op de verschillende onderdelen werd afdoende gemotiveerd. Het resultaat voor “Praktijk 2” blijft behouden.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 14 juli 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 19 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Enig middel

Verzoekende partij beroeft zich in een enig middel op de schending van het motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat de bestreden beslissing op geen enkele wijze afdoende gemotiveerd is. Ze verwijst daarvoor naar de nota die zij heeft neergelegd op de zitting van de interne beroepscommissie en naar de interne beroepsbeslissing.

Verzoekster merkt op dat zij en haar vertrouwenspersoon tijdens de zitting van de interne beroepsinstantie werden gehoord. De leertrajectbegeleider was niet aanwezig en werd achteraf door de beroepsinstantie gehoord. Er was dus geen mogelijkheid om in bespreking te gaan.

Volgens verzoekster wordt de grote discrepantie tussen de beoordeling van de stagementor en stagelector op geen enkele wijze afdoende gemotiveerd. Ze benadrukt dat ook de mentoren vertrouwd zijn met de inhoud en met het beoordelen van een student. Ze zien de student ook intensief. Verzoekster stelt vast dat de evaluaties van de mentor een uitsluitend positief beeld achterlaten. Daarnaast blijft verzoekster het moeilijk hebben met de manier waarop de interne

beroepsinstantie de positieve verslagen van de mentoren – en ook die van lector [V.D.] – inzet om de volstrekt afwijkende score ‘onvoldoende’ van de leertrajectbegeleider te onderbouwen. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de mentoren slechts op één beoordelingsanker een onvoldoende geven, enkele aandachtspunten meegeven en de evaluatie een globaal positieve ondertoon geven, maar men koppelt er geen gevolg aan. Verzoekster merkt op dat de interne beroepsinstantie stelt dat de beoordelingsformulieren van de mentoren niet gelezen kunnen worden als een beoordelingsinstrument, vermits het gaat om een coachinginstrument. Zelfs al zou men nog kunnen zeggen dat de tussentijdse verslagen van de mentor als coaching dienden te worden aanzien, geldt dit niet voor de eindbeoordeling van de mentor van 18 mei 2018.

Verder stelt verzoekster dat leertrajectbegeleider [V.D.E.] na het tweede lesbezoek op 16 mei 2018 meldt *‘zeer aangenaam verrast te zijn over de goede evolutie en daar zelfs ook aan toevoegt dat ze blij is met het feit dat ze een tweede les heeft bezocht’*. Dit vindt geen of onvoldoende neerslag in het verslag van mevrouw [V.D.E.]. Bovendien reageerde mentor [A.] vol ongeloof wanneer haar het finale besluit van mevrouw [V.D.E.] werd voorgelegd.

Vervolgens overloopt verzoekster de competenties die als onvoldoende werden beschouwd door de leertrajectbegeleider in haar verslag van 16 mei 2018 en weerlegt zij deze. Het gaat om ‘voorbereiding’, ‘innovator/onderzoeker’, ‘presentatievaardigheden’ en ‘attitude’. Daarna doet verzoekster hetzelfde voor de competenties die als onvoldoende werden beschouwd in de eindbeoordeling. Het gaat om ‘voorbereiding’, ‘begeleider van leerprocessen’, ‘innovator’, ‘mondelinge en schriftelijke taal’ en ‘presentatievaardigheden’.

Verzoekster verduidelijkt dat er tien basiscompetenties zijn waarop een student gequoteerd wordt. Om te slagen voor stage mag een student een onvoldoende behalen op één van de tien competenties. Ze wijst erop dat ze op de eindbeoordeling van leertrajectbegeleider [V.D.E.] voor vijf competenties een onvoldoende behaalt, terwijl er op de eindbeoordeling van de mentor geen enkele onvoldoende wordt aangeduid. Volgens verzoekster is een dergelijke afwijkende eindbeoordeling onredelijk, zeker wanneer deze geen enkele basis heeft of indien men hier geen concrete verklaring voor geeft. Ze merkt op dat het kan gebeuren dat er tussen de verschillende verslagen enig verschil is gelegen, maar dat verdient dan een omstandige motivering.

Verzoekster stipt ook aan dat minstens moet worden vastgesteld dat de positieve signalen van de mentor haar hebben verhinderd om bij te sturen indien dit nodig was. Zij wordt pas in het

laatste stadium van de stage op enkele werkpunten gewezen. Volgens verzoekster is er dan ook sprake van een gebrekkige begeleiding die het slagen *de facto* onmogelijk heeft gemaakt.

Verzoekster stelt ten slotte vast dat men een eenmalig feit veralgemeent om te stellen dat een competentie niet is behaald, zonder rekening te houden met tal van andere elementen, enerzijds, en dat men een vermeende onvoldoende binnen één competentie (expressie) gebruikt om op onredelijke wijze ook andere competenties (vb. attitude) als onvoldoende aan te merken anderzijds.

In ondergeschikte orde vraagt verzoekster om haar toe te laten enkele weken stage te lopen tijdens de zomervakantie of tijdens de tweede zit periode teneinde mogelijke twijfels over welbepaalde competenties weg te werken. Zij verwijst ook naar rechtspraak van de Raad. Bij het mogelijk afwijzen hiervan vraagt verzoekster de Raad te zeggen dat de te hernemen stage in het eerste semester moet kunnen worden uitgevoerd.

In haar *antwoordnota* verwijst verwerende partij vooreerst naar artikel 4.4.4.1. van het onderwijs- en examenreglement en stelt dat het oogmerk van de samenkomst van de interne beroepsinstantie erin bestaat een duidelijk zicht te verwerven op de ingesteldheid van de student enerzijds, en de docent en/of de verantwoordelijke voor de opleiding anderzijds. Teneinde op een objectieve wijze van deze informatie kennis te nemen, is het volgens verwerende partij meer opportuun beide partijen afzonderlijk te horen. Verzoekster verkeerde daarenboven tijdens het academiejaar en in het kader van de interne beroepsprocedure steeds in de mogelijkheid om mevrouw [V.D.E.] persoonlijk te contacteren, al dan niet met tussenkomst van de ombuds.

Verder merkt verwerende partij op dat uit de beslissing van de interne beroepsinstantie blijkt dat zij de lesverslagen van zowel de mentor, mevrouw [A.], als de leertrajectbegeleider [V.D.E.], grondig heeft bestudeerd. De interne beroepsinstantie erkent dat de competenties van verzoekster opvallend meer als ‘onvoldoende’ werden aangemerkt door mevrouw [V.D.E.] dan door mevrouw [A.]. De studie van de commentaren bij de lesverslagen en beoordelingen zoals opgemaakt door mevrouw [A.] toont echter aan dat de door haar geformuleerde aandachtspunten quasi identiek zijn aan de negatieve opmerkingen die mevrouw [V.D.E.] heeft geuit. Deze werkpunten, die tevens reeds bij eerdere stages aan verzoekster werden medegedeeld, worden expliciet in de interne beroepsbeslissing herhaald. Verwerende partij wijst er op dat, hoewel mevrouw [A.] de prestaties van verzoekster op de voet heeft gevuld en

onderwijservaring bezit, mevrouw [V.D.E.] als docent bij verwerende partij samen met het college van praktijklectoren kennelijk het beste zicht genereert op de didactische en pedagogische kwaliteiten en vorderingen van verzoekster. Het is ook de leertrajectbegeleider die het eindcijfer moet vaststellen.

Verwerende partij stipt aan dat de mentor instaat voor de dagelijkse coaching van de student. De mentor moet de student driemaal gerichte feedback geven op een realisaties en moet aan het einde van de stageperiode een beoordelingsformulier invullen. Volgens verwerende partij wijst de interne beroepsinstantie in haar beslissing terecht op de ‘coachende’ taak en de positief ondersteunende rol van de mentor. De mentor wordt wel degelijk geacht de prestaties en de vorderingen van de student te beoordelen, maar desalniettemin kadert de taak van de leertrajectbegeleider nog veel meer in de evaluatie van de didactische en pedagogische competenties van de student in verhouding tot de vooropgestelde leerdoelen.

Verwerende partij stelt vast dat zowel de heer [W.] als mevrouw [A.] – de mentoren van verzoekster op de stageschool – punten van kritiek hebben geformuleerd in hun lesverslagen alsook in hun eindbeoordeling. Ze benadrukt dat het feit dat deze aandachtspunten zich in voornoemde lesverslagen en eindbeoordelingen niet vertalen in de score ‘onvoldoende’ voor een (deel)competentie, niet impliceert dat mevrouw [V.D.E.] niet van oordeel kan zijn dat dergelijke aandachtspunten een struikelblok kunnen vormen om voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 2” te slagen. Volgens verwerende partij worden alleszins dezelfde positieve en negatieve elementen geformuleerd door de mentoren, de leertrajectbegeleider en lector [V.D.].

Daarnaast wijst verwerende partij erop dat niet alleen de mentoren van verzoekster, maar ook mevrouw [V.D.E.] uitdrukkelijk heeft erkend dat verzoekster met betrekking tot bepaalde competenties vooruitgang heeft geboekt in vergelijking met eerdere praktijkoeefeningen. Een positieve evolutie heeft echter niet tot gevolg dat alle eerdere niet-verworven bekwaamheden thans wel afdoende worden beheerst. De ontwikkeling van verzoekster werd voldoende geacht voor acht basiscompetenties, maar desalniettemin werden vijf andere basiscompetenties nog steeds als onvoldoende aanzien.

Waar verzoekster aanhaalt dat de mentor, mevrouw [A.], geschrokken was bij het vernemen van de eindbeoordeling, stelt verwerende partij dat zowel de mentor als verzoekster en haar vertrouwenspersoon, die haar tijdens de interne beroepsprocedure bijstond, de werkpunten erkennen. Verwerende partij benadrukt nogmaals dat mevrouw [V.D.E.] samen met het college

van praktijklectoren het beste zicht genereert op de didactische en pedagogische competenties van verzoekster in verhouding tot de te behalen doelstellingen. Bovendien werd de eindbeoordeling door mevrouw [V.D.E.] grondig gemotiveerd. Uit de motivering blijkt kennelijk de studie van het gehele stagedossier van verzoekster, alsook de afweging van de positieve kwaliteiten en negatieve aandachtspunten van verzoekster.

Vervolgens stelt verwerende partij dat in de interne beroepsbeslissing terecht enkele aandachtspunten, zoals door mevrouw [A.] geformuleerd in haar eindbeoordeling, worden geciteerd om aan te tonen dat voornoemde werkpunten betrekking hebben op de basiscompetenties die door mevrouw [V.D.E.] als onvoldoende door verzoekster ontwikkeld werden aangemerkt. Deze werkpunten werden bovendien reeds meermaals benoemd in de eerdere verslagen van beide mentoren, de heer [V.D.] en mevrouw [V.D.E.]. Dat deze werkpunten in voornoemde verslagen niet steeds aanleiding gaven tot de beoordeling ‘onvoldoende’ impliceert niet dat zij deze evaluatie in een latere fase wel tot gevolg kunnen hebben. Volgens verwerende partij volstaat de verwijzing naar de aandachtspunten zoals geformuleerd in de eindbeoordeling van mevrouw [A.] en de eerdere verslagen van de mentoren, de lector en de leertrajectbegeleider als rechtvaardiging van de score van 8/20 voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 2”. De complimenten zoals geciteerd door verzoekster in haar extern beroepsschrift volstaan niet om het opgelegde resultaat te betwisten. Deze positieve punten werden overigens ook uitdrukkelijk vermeld door mevrouw [V.D.E.] in haar syntheseverslag.

Wat de argumenten in ondergeschikte orde betreft, stelt verwerende partij dat voor zover deze voor het eerst worden opgeworpen voor de Raad, zij als onontvankelijk moeten worden afgewezen. Zij verwijst naar artikel II.223, §2 Codex Hoger Onderwijs en stelt dat de praktische onmogelijkheid om een bepaalde stage te organiseren tijdens het zomerrcetes een voorbeeld is van een reden waarom geen tweede examenkans wordt toegestaan overeenkomstig dit artikel. Voor de lerarenopleiding dient dit per definitie in een schoolomgeving te gebeuren. Een zomerkamp of speelpleinwerking kan daarvoor niet in aanmerking worden genomen. Verwerende partij wijst erop dat het opleidingsonderdeel “Praktijk 2” de gehele duurtijd van een academiejaar behelst, waardoor het presteren van voornoemde stage tijdens de zomervakantie, dan wel tijdens het eerste semester praktisch niet realiseerbaar is. Een inkorting van de stageperiode kan daarenboven niet in overeenstemming worden gebracht met de ECTS-fiche.

Tot slot verliest verzoekster uit het oog dat een derde inschrijving voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 2” ingevolge de ECTS-fiche niet tot de mogelijkheden behoort en voor de opleiding “Professionele bachelor in het onderwijs: lager onderwijs”, gelet op de haar opgelegde maatregel van studievoortgangsbewaking, uitgesloten is. Deze maatregel wordt overigens niet expliciet door verzoekster betwist. Het louter niet slagen voor een opleidingsonderdeel vormt alleszins geen afdoende reden om bij uitzondering een derde examenkans voor dat opleidingsonderdeel toe te staan. Indien verzoekster een weigering voor verdere inschrijving had willen voorkomen, had zij op grond van artikel 2.8.4.2. van het onderwijs- en examenreglement de ombuds haar dossier bij de examencommissie moeten laten aankaarten.

In haar *wederantwoordnota* werpt verzoekster op dat de discrepantie tussen de beoordeling van de lector en de mentor nog steeds niet gemotiveerd is. Louter stellen dat de werkpunten van de lector en de mentor overeenstemden en dat zij werden herhaald in de bestreden beslissing, betekent niet dat de discrepantie wordt gemotiveerd. Volgens verzoekster liggen er nog steeds geen redenen voor waarom de docent van verzoekster van mening is dat verzoekster niet kan slagen met de aangehaalde werkpunten, terwijl deze werkpunten bij de mentor geen doorwegende factor hadden. Verwerende partij heeft overigens zelf erkend dat de competenties van verzoekster die beoordeeld werden door mevrouw [V.D.E.] opvallend meer als ‘onvoldoende’ werden aangemerkt dan door mevrouw [A.].

Beoordeling

De Raad herinnert eraan dat hij zijn appreciatie over de prestaties van verzoekster niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

In casu betwist verzoekster de score van 8/20 op het opleidingsonderdeel “Praktijk 2”. Verzoekster legde dit opleidingsonderdeel uit het tweede studietraject voor de tweede maal af in het huidige academiejaar. Voor dit stageopleidingsonderdeel geldt bij verwerende partij een zeer strenge studievoortgangsmaatregel die ertoe leidt dat ingeval een student tweemaal niet slaagt voor dit opleidingsonderdeel een volgende inschrijving voor de opleiding wordt geweigerd. *In casu* werd deze studievoortgangsbeslissing ook ten aanzien van verzoekster uitgesproken. Zij wordt geweigerd om zich de volgende drie academiejaren nog in te schrijven

voor de betreffende opleiding. Voorliggend beroepsschrift heeft evenwel enkel de examenbeslissing voor het stageopleidingsonderdeel tot voorwerp en niet de studievoortgangsbewakingsmaatregel.

Zoals gebruikelijk bij stagebeoordelingen verloopt het beoordelingsproces complex omdat er meerdere actoren bij betrokken zijn: de stagementor van de plaats waar de student de stage volbrengt en een docent/stageverantwoordelijke van de hoger onderwijsinstelling. Dit is ook in voorliggend dossier het geval. De stage van verzoekster bestond uit een stage in het vierde leerjaar en een stage in het vijfde leerjaar. De stage werd opgevolgd en beoordeeld door de mentoren – respectievelijk de heer [W.] en mevrouw [A.] – en door twee studietrajectbegeleiders van de hogeschool, met name: de heer [V.D.] en mevrouw [V.D.E.]. Deze laatste lector was ook verantwoordelijk voor de eindsynthesebeoordeling in samenspraak met het college van praktijklectoren.

In casu leest de Raad in de ECTS-fiche (zie stuk 1 van verwerende partij) dat het eindcijfer als volgt wordt bepaald:

“Het eindcijfer voor Praktijk 2 wordt gegeven op basis van de behaalde competenties tijdens Stage en LTB. Het eindresultaat wordt uitgedrukt in een cijfer op 20. Systematische, ongewettige afwezigheid tijdens LTB leidt tot een onvoldoende op attitudes.

- *Eerste examenkans: Stage 2 wordt beoordeeld via tussentijdse evaluatie (bezoeken, gesprek bij het bezoek) en de eindevaluatie (beoordelingsverslagen van de mentor, lector). Hierbij wordt een score gegeven op de stagebeoordelingsformulieren met beoordelingscategorieën per basiscompetentie: slecht, onvoldoende, voldoende, goed en zeer goed. De reflecties van de student en de beoordeling van zowel mentor, eventueel ook van de leerkracht LO en de leerkracht godsdienst als leertrajectbegeleider bepalen het resultaat. Dit wordt uitgedrukt in een cijfer op 20. Dit cijfer wordt besproken tijdens de praktijkbespreking met lectoren uit de opleiding ter garantie van de gelijkberechtiging van studenten. Er wordt geen apart assessment voor LTB georganiseerd. De beoordeling hiervan is gekoppeld aan het praktijkcijfer.*

- *Tweede examenkans: dit opleidingsonderdeel is een niet-herhaalbare activiteit en kan niet afgelegd worden in tweede zittijd. Er is dus automatische overdracht van het behaalde cijfer naar tweede zittijd.”.*

In de stagegids (zie stukken 2 en 3 van verwerende partij) wordt vervolgens concreter geduid wat de begeleidings- en de beoordelingstaken van de mentoren en de lectoren inhouden en hoe de eindevaluatie tot stand komt.

De Raad stelt verder vast dat de hiernavolgende concrete evaluatiedocumenten van verzoekende partij in het kader van de stage werden opgesteld door de betrokken partijen (student, lector, stagementor) en in het neergelegde stagedossier zijn opgenomen. Het gaat om de lesverslagen van de mentoren, de verslagen van de bezoekende lectoren, de eindbeoordelingen van de mentoren alsook de eindsynthesebeoordeling (zie stukken 4 tot en met 17 van verwerende partij en stukken 2 tot en met 9 van verzoekende partij).

De Raad is van oordeel dat de organisatie van de stage *prima facie* correct volgens de stagegids is verlopen en dat de nodige stagedocumenten in het neergelegde stagedossier zijn opgenomen.

De Raad onderzoekt hierna de middelonderdelen betreffende de inhoudelijke beoordeling van de stage van verzoekster en komt tot de hiernavolgende vaststellingen en overwegingen.

Verzoekster klaagt in het bijzonder over het onevenwichtige van de negatieve eindbeoordeling van mevrouw [V.D.E.], waarbij onvoldoende rekening is gehouden met de beoordeling van de mentoren. Verzoekster is van oordeel dat de interne beroepsinstantie in haar beslissing geen afdoende verklaring heeft gegeven voor de vastgestelde tegenstrijdigheden in de beoordelingen van de verschillende actoren (discrepantie in de beoordelingsformulieren die voorliggen van de mentoren enerzijds en van studietrajectbegeleider [V.D.E.] anderzijds). Ter zitting gaat verzoekster ook dieper in op haar grief dat de interne beroepsinstantie niets heeft aangevangen met het positieve evaluatieverslag van de andere lector van de hogeschool, de heer [V.D.].

Zoals hoger gesteld, zijn bij een stage doorgaans verschillende actoren betrokken die de evaluatieverslagen opstellen. Het is niet onregelmatig of onredelijk dat de beoordeling in beginsel uitgaat van de lectoren verbonden aan de hogeschool en niet van de mentoren, en dat deze daarvoor tot eigen vaststellingen komen. De eindbeoordeling moet wel steun vinden in alle verslagen, zowel van de lectoren als van de stagementoren, en zij moet ook evenwichtig zijn en zowel zwakke als sterke punten van de student bevatten. De uiteindelijke motivering van een stagebeslissing moet derhalve voldoende steun vinden in de onderliggende verslagen en moet coherent zijn. Ingeval er sprake is van enige discrepantie dan moet deze in het bijzonder goed gemotiveerd worden.

Het is binnen dit algemeen kader dat de Raad voorliggende grief van verzoekster, meer bepaald een gebrek in de motiveringsverplichting door de interne beroepsinstantie omtrent de tegenstrijdigheden in de eindevaluatie, in ogenschouw neemt.

Concreet leest de Raad in de stagegids, en meer in het bijzonder op pagina 13 (zie stukken 2 en 3 van verwerende partij), dat de mentor tot in de helft van de stage bij het opstellen van de lesverslagen vooral een sturende en coachende rol heeft zodat de student aan de hand van opbouwende feedback kan werken. De mentor heeft op het einde van elke stageperiode ook een beoordelende rol, waarbij hij/zij een beoordelingsformulier dient in te vullen met een aanduiding in hoeverre de student de geformuleerde basiscompetenties heeft verworven. De stagegids geeft aan dat de mentor op het einde van de stage de balans opmaakt en op het evaluatieformulier aangeeft in hoeverre de competenties werden bereikt. De Raad leidt hieruit af dat de mentor naast een coachende rol ook een duidelijke rol heeft in het evaluatieproces.

Vanuit dat opzicht zal de Raad bij het verder concreet nagaan of er sprake is van tegenstrijdigheden in de evaluatie van verzoekster de door de mentoren opgestelde lesverslagen – waarvan de Raad uit het dossier afleidt dat deze vooral coachend zijn bedoeld – terzijde laten en in het bijzonder de evaluatieformulieren vergelijken met de uiteindelijke eindsynthesebeoordeling.

De Raad leest verder in de stagegids, en meer in het bijzonder op pagina 13 (zie stukken 2 en 3 van verwerende partij), dat de basis voor de totstandkoming van de eindsynthesebeoordeling, naast de reflectieverslagen die als feedback dienen voor de student, volgende beoordelingsdocumenten omvat:

(1) De evaluatieformulieren van de mentoren opgesteld aan het einde van elke stageperiode: *in casu* gaat het om volgende stukken in het dossier:

- stuk 8 van de heer [W.]: voor de basiscompetentie de student als “begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen” werd verzoekster slechts op één aspect (klemtoon) binnen een subcompetentie als onvoldoende gequoteerd, met name voor het zelf laten verwoorden/herhalen van opdrachten/inhouden;
- stuk 15 van mevrouw [A.]: voor de basiscompetentie de student als “begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen” werd verzoekster op slechts twee aspecten (klemtonen) binnen een subcompetentie als onvoldoende gequoteerd, met name voor het maken van een verzorgd en overzichtelijk bordplan en voor het stellen van doelgerichte en heldere vragen.

(2) De verslagen van de lesbezoeken opgesteld door de bezoekende lector bij het stagebezoek (*in casu* werd de stage door twee lectoren bezocht):

- stuk 6 van mevrouw [V.D.E.]: voor geen enkele basiscompetentie noch voor taal, presentatievaardigheden en attitudes krijgt verzoekster een beoordeling onvoldoende. Enkel de voorbereiding van de les wordt met een onvoldoende gequoteerd;
  - stuk 12 van de heer [V.D.]: voor geen enkele basiscompetentie noch voor voorbereiding, taal, presentatievaardigheden en attitudes krijgt verzoekster een beoordeling onvoldoende;
  - Stukken 13 en 14 van mevrouw [V.D.E.]: Na het eerste stagebezoek behaalde verzoekster een onvoldoende voor vier basiscompetenties (1, 3, 5 en 10), alsook voor voorbereiding en presentatievaardigheden. Mevrouw [V.D.E.] heeft verzoekster twee weken later opnieuw op de stage bezocht. Wat de basiscompetenties betreft, kreeg verzoekster enkel nog een onvoldoende voor de vijfde basiscompetentie. Daarnaast waren er ook onvoldoendes voor voorbereiding, presentatievaardigheden en attitudes.
- (3) Verder werd na de eerste stageperiode (vierde leerjaar) een eindbeoordeling opgesteld door mevrouw [V.D.E.]: verzoekster krijgt op deze tussentijdse beoordeling van de eerste stageperiode een ‘voldoende’ (zie stuk 9 van verwerende partij).
- (4) Aan het einde van de tweede stageperiode heeft mevrouw [V.D.E.] de eindsynthesebeoordeling gemaakt (zie stuk 17 van verwerende partij). In deze eindsynthesebeoordeling behaalde verzoekster de quotering “voldoende” voor de tweede basiscompetentie ‘de student als opvoeder’, de derde basiscompetentie ‘de student als inhoudelijk expert’, de vierde basiscompetentie ‘de student als organisator’, de basiscompetenties 6 t.e.m. 9 en haar attitude. Verzoekster behaalde een onvoldoende voor de stagevoorbereiding, de eerste basiscompetentie ‘de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’, de vijfde basiscompetentie ‘de student als innovator’, haar mondeling en schriftelijk taalgebruik en haar presentatievaardigheden.

De Raad stelt op basis van dit dossier een tegenstrijdigheid vast inzake de aanduiding van het beoordelingsniveau op voorgaande elementen, waarvoor in de beslissing van de interne beroepsinstantie geen verklaring wordt gegeven:

- Discrepantie in de aanduiding van het bereikte niveau tussen het evaluatieverslag van de mentor van de eerste stageperiode, het verslag van het lesbezoek van de lector, mevrouw [V.D.E.], tijdens de eerste stageperiode en het tussentijdse beoordelingsverslag van mevrouw [V.D.E.] enerzijds, en het eindsyntheseverslag anderzijds.

- Tegenstrijdigheid in de aanduiding van het bereikte niveau van de eindsynthesebeoordeling met het evaluatieverslag van de mentor voor de tweede stageperiode;
- Tegenstrijdigheid in de aanduiding van het bereikte niveau van de eindsynthesebeoordeling met het verslag van de andere lector (de heer [V.D.]), die in de tweede stageperiode een les van verzoekster heeft bijgewoond.

De Raad stelt vast dat in de interne beroepsbeslissing geen verklaring wordt gegeven voor de achteruitgang in de beoordeling van de leertrajectbegeleider, mevrouw [V.D.E.]. Er wordt evenmin melding gemaakt van enige impact van de beoordeling van de tweede lector. Er wordt ook geen enkele neerslag toegevoegd van de bespreking van het college van praktijklectoren.

In de beslissing van de interne beroepsinstantie wordt als verklaring voor deze discrepanties aangegeven dat de mentor in het bijzonder een coach is en dat de eindbeoordeling wordt gegeven door de verantwoordelijke lector. De interne beroepsinstantie haalt ook aan dat de vermelde commentaren en aandachtspunten wel in dezelfde lijn liggen.

Naar het oordeel van de Raad verklaart het uitsluitend verwijzen naar de weergegeven aandachtspunten die in eenzelfde lijn liggen de discrepanties in de beoordeling van de diverse competenties door de verschillende actoren (in *casu* twee mentoren en twee lectoren) nog niet. De in de stagegids weergegeven informatie inzake de totstandkoming van de beoordeling geeft aan dat de beoordeling op basis van de diverse ondersteunende documenten en in samenspraak met de verschillende actoren die hebben geparticipeerd tot stand komt, wat naar het oordeel van de Raad een goed evaluatieproces is. De stagegids onderstreept enerzijds de taak van de mentor als coach, maar werkt anderzijds ook met de invulling van specifieke beoordelingsformulieren op het einde van de stage (naast de lesverslagen). Dit geeft aan dat de mentor in het beoordelingsproces ook een belangrijke rol speelt. In het dossier is geen enkele neerslag te vinden van een overleg tussen de verschillende actoren (de leertrajectbegeleider met de andere lector en de beide mentoren) in het licht van de ingevulde verslagen, die toch wel – zoals hoger weergegeven – twijfel aangeven in de beoordeling van de competenties door mevrouw [V.D.E] aan het einde van de stage. De eindbeoordeling van mevrouw [V.D.E.] wijkt immers bijzonder sterk af van de evaluaties van de mentoren en van de andere lector. Voorliggende beslissing lijkt het resultaat te zijn van de beoordeling van één actor, mevrouw [V.D.E.], die weliswaar de verantwoordelijkheid heeft voor de eindbeoordeling. *An sich* is het niet onregelmatig dat één

actor verantwoordelijk is voor de eindbeoordeling, maar de in voorliggend dossier aanwezige twijfel in het licht van het geheel van de documenten wordt niet weggenomen in de motivering van de uiteindelijke stagebeslissing genomen door de interne beroepsinstantie.

Een motivering van een stage moet voldoende steun vinden in de onderliggende verslagen en moet coherent zijn. Ingeval er sprake is van enige discrepantie in de beoordelingsniveaus die worden aangegeven dan moet deze in het bijzonder goed gemotiveerd worden.

In casu is de Raad – in het licht van de gemaakte vaststellingen – van oordeel dat een meer verregaande motivering is vereist, temeer gezien de zwaarwichtige implicaties voor verzoekster.

Het middelonderdeel is gegronsd.

Verzoekster kaart in een tweede middelonderdeel de onredelijkheid van de negatieve stagebeslissing aan, gezien zij op geen enkel ogenblik tijdens de stage (in het licht van de eerder positieve verslagen van de mentoren) een signaal heeft gekregen dat haar stage verkeerd zou aflopen. Zij wijst in het bijzonder ook op de positieve mondelinge commentaar van de leertrajectbegeleider, mevrouw [V.D.E.], na een tweede lesbezoek tijdens de tweede stageperiode omtrent de evolutie die ze had doorgemaakt. Verzoekster merkt tevens op dat de mentor van de tweede stageperiode verbaasd was dat zij niet geslaagd werd verklaard.

Voorliggende grief betreft een gebrek in de feedback en begeleiding waardoor verzoekster niet de mogelijkheid werd gegeven om tijdig te remediëren. Het is vaste rechtspraak van de Raad dat een gebrekkige begeleiding van een student tijdens de stage de beoordeling *an sich* niet onregelmatig maakt, tenzij er bijzondere omstandigheden zijn die aantonen dat de gebrekkige of laattijdige feedback een directe invloed heeft gehad op het niet slagen of dat hierdoor de kans werd ontnomen om nog tijdig te remediëren. In het kader van stages acht de Raad een goed georganiseerde opvolging essentieel. Aangezien het leerproces tijdens de stage centraal staat, wordt de begeleidende taak van de mentor/lector nog belangrijker en intensiever dan bij een regulier opleidingsonderdeel.

In casu stelt de Raad vast dat voorliggend dossier ook uniek is in die zin dat deze examenkans voor verzoekster *in se* de ultieme kans is om aan te tonen dat ze de competenties heeft bereikt,

gezien de (mogelijke) zware studievoortgangsbewakingsmaatregel (weigering van verdere inschrijving voor drie academiejaren) die op haar rust. In dergelijke omstandigheden kan van een zorgvuldige begeleidende lector/mentor worden verwacht dat er een duidelijk en tijdig signaal wordt gegeven als het de verkeerde kant opgaat en als belangrijke competenties dreigen niet behaald te worden.

De Raad stelt vast dat de aandachtspunten die in de verslagen van de mentoren/lectoren zijn terug te vinden coachend zijn bedoeld in het kader van het leerproces. Ze werden ook in die zin geformuleerd: *“Je bordgebruik en -schrift kan nog evolueren; vergeet de kracht van een open mimiek en positieve feedback niet; contoleer nog beter of elke leerling het begrijpt; voorzie genoeg oefenfase; inhouden correct en duidelijk overbrengen; klasoverzicht behouden; blijf doelgericht werken; durf zeker te zijn; ...”*.

Daarnaast werden door alle actoren meerdere kwaliteiten aangegeven die zeer divers waren en die meerdere basiscompetenties betreffen. Zij duiden zowel organisatie, inhoud als begeleiding van het leerproces tijdens de stage: *“Leergierig; goede timing; zeer flexibel; kordaat optreden; duidelijke stem; klasoverzicht is goed; beheersing leerstof; tempo; klashouden; goede organisatievorm; ...”*.

Naar het oordeel van de Raad is het ook normaal dat deze commentaren worden gelezen in het licht van de beoordeling van de basiscompetenties, die niet als onvoldoende werden gequoteerd door de mentoren. De commentaren zijn niet doorslaggevend (gezien zij soms elkaar ook kunnen tegenspreken en voor interpretatie vatbaar zijn in hun geheel), maar wel de aanduiding van het al dan niet voldoende halen op een bepaalde competentie. Het tussentijdse beoordelingsformulier van mevrouw [V.D.E.] geeft in die zin wel een ‘voldoende’ eindbeoordeling van de eerste stageperiode (zie stuk 9 van verwerende partij). Ook in de evaluatie van de lector, de heer [V.D.], wordt geen onvoldoende aangegeven. Uit het dossier blijkt dus dat enkel de beoordeling van de twee laatste lesbezoeken van mevrouw [V.D.E.] in mei op het einde van de stage melding maken van een onvoldoende op respectievelijk vier basiscompetenties en één basiscompetentie, die op de eindbeoordeling uitmonden in een onvoldoende voor twee basiscompetenties, alsook voor de stagevoorbereiding, voor presentatievaardigheden en zelfs voor mondelinge en schriftelijke taal, wat voordien nooit als onvoldoende werd aangemerkt.

Uit het dossier blijkt bovendien geen enkele neerslag van enig opvolgingsgesprek tussen lector, mentor en/of student waar een duidelijk signaal gegeven zou zijn dat de stage verkeerd aan het lopen was. Volgens verzoekster reageerde de mentor ook duidelijk verrast op het ogenblik dat zij de eindbeslissing vernam. Gezien zij de mening van de leertrajectbegeleider niet deelde, heeft zij als coach ook dat signaal niet gegeven. Evenmin blijkt vrouw [V.D.E.] dit aan de student zelf te hebben meegeleid. Verwerende partij ontken evenmin dat na de tweede observatieles tijdens de tweede stageperiode door deze leertrajectbegeleider aan verzoekster werd meegeleid dat er een positieve evolutie werd vastgesteld.

De Raad is van oordeel dat verzoekster in de gegeven omstandigheden niet op een voldoende zorgvuldige wijze werd begeleid en van de correcte feedback met duidelijke signalen op de hoogte werd gebracht zodat ze tijdig kon remediëren.

Het middelonderdeel is gegrond.

In het licht van de zwaarwichtigheid van deze stagebeslissing – met zeer verregaande gevolgen voor verzoekster, van wie het opleidingstraject wordt afgebroken – is de Raad van oordeel dat, gezien de vastgestelde twijfel op basis van de veelvuldige beoordelingsformulieren en verslagen van de lesbezoeken die niet in dezelfde lijn liggen wat de aanduiding van de beoordelingscriteria op de diverse basiscompetenties betreft en er een gebrek aan enige opvolging via trajectgesprekken is (zowel in het kader van de stage als in het kader van de studievoortgangsbewaking), voorliggende stagebeslissing onredelijk is.

De onzorgvuldigheid bij het vaststellen van het eindresultaat en de opvolging van verzoekster noopt ertoe dat verzoekster een extra kans moet krijgen om aan te tonen dat ze de competenties wel degelijk heeft verworven. De Raad acht het daartoe aangewezen dat verzoekster tijdens het eerstvolgende semester de kans wordt geboden om een bijkomende stageperiode af te leggen, zodat haar prestaties op de betreffende stage “Praktijk 2” met een open en nieuwe kijk beoordeeld kunnen worden door een stagementor en leertrajectbegeleider.

De overige middelonderdelen dienen niet verder te worden onderzocht, gezien deze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 14 juli 2018.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal een nieuwe beslissing nemen, rekening houdend met hoger aangegeven overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 3 september 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.400 van 11 september 2018 in de zaak 2018/212

In zake: Marie LIEVENS
Woonplaats kiezend te 2018 Antwerpen
Jan van Rijswijcklaan 36 bus 31

Tegen: KAREL DE GROTE HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 juli 2018 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 3 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekende partij ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 22 augustus 2018.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat Isabelle Buyens (*loco* Tom Peeters), die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in het Onderwijs: Lager Onderwijs”.

Voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 1” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 24 juni 2018 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 3 juli 2018 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de student een onvoldoende behaalde voor de competenties ‘Voorbereiding’ en ‘De student als inhoudelijk expert’. Dit resulteert in een onvoldoende voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 1’. Met betrekking tot de voorbereiding geeft de student aan dat de stagementor haar steeds positief beoordeeld heeft in de lesverslagen en de beoordelingsformulieren. De verslagen naar aanleiding van de lesbezoeken van de mentor op 20 april 2018 en 14 mei 2018 geven echter aandachtspunten aan. Ondanks de vaststelling dat de stagementor in de lesverslagen eerder positief is om vervolgens in de eindbeoordeling het aspect ‘noteert de leerinhouden duidelijk en correct’ onvoldoende te beoordelen, is de beoordeling van de leertrajectbegeleiding over de ganse lijn kritisch ten aanzien van de diepgang in de lesvoorbereidingen. De student is dus niet gedurende de ganse stage geconfronteerd geweest met positieve verslagen op het onderdeel ‘voorbereiding’. Zij heeft de nodige kansen gekregen om te remediëren op dit onderdeel. In de motivatie van de eindbeoordeling is aangegeven dat er een zekere groei merkbaar was, maar dat die onvoldoende was om de competentie te behalen. Studenten worden niet beoordeeld in de mate waarin ze gegroeid zijn, maar in de mate waarin ze de competentie verworven hebben. De groei is in deze niet groot genoeg geweest om te leiden tot een voldoende.

De student haalt verder aan dat zij beoordeeld is geweest op een les WO die met iPads moet gegeven worden, terwijl dit haar in de opleiding niet is aangeleerd. De student is door de leertrajectbegeleider echter niet beoordeeld op het gebruik van de iPads. De doelen van de les, een WO-les over de Olympische Winterspelen, waren echter geen WO-doelen, maar vooral doelen sociale vaardigheden en ICT. Dat pas nadat de les WO gegeven werd in de stageschool een extra les werd georganiseerd voor studenten die vragen hadden over een les WO, is voor de interne beroepsinstantie irrelevant. Alle studenten werden immers geacht om de stage te doen op basis van opleidingsonderdelen die zij reeds volgden doorheen het academiejaar. Er is

geen sprake van een onzorgvuldigheid of een ongelijke behandeling van de student. Wat betreft de bijlage die de student niet zou hebben geupload, heeft de leertrajectbegeleider ter zitting aangegeven dat deze wel was geupload, maar niet op de correcte plaats was gezet in de map waardoor deze niet werd teruggevonden. Het feit dat dit gebeurd is, heeft geenszins een invloed gehad op het eindresultaat.

De interne beroepsinstantie is van oordeel dat de leertrajectbegeleider de student op een zorgvuldige manier heeft geëvalueerd, rekening houdend met de vorhanden zijnde documenten en eigen vaststellingen. De onvoldoende beoordeling op twee onderdelen werd afdoende gemotiveerd. De argumenten die de student aanhaalt in haar beroep zijn niet van die aard dat de beoordeling door de interne beroepsinstantie in twijfel wordt getrokken. Het resultaat voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 2’ blijft behouden. De beslissing van de interne beroepsinstantie is genomen bij consensus.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 13 juli 2018 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 19 juli 2018 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het verzoekschrift niet.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen. Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroeft op het redelijkheidsbeginsel, in combinatie met het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster stelt dat er in de stageverslagen van de heer [S.] en mevrouw [O.] (mentor) een aanzienlijk aantal tegenstrijdigheden voorkomen. De heer [S.] heeft niet alle opmerkingen

behandeld die meegedeeld werden op 24 juni 2018. Hierbij wenst verzoekster een tweede maal aan te tonen dat zij niet akkoord kan gaan met de beslissingen die genomen werd door de interne beroepscommissie, na de uitleg die gegeven werd door de heer [S.]. Verzoekster verwijst hierbij naar de uitdrukking: “Oefening baart kunst”. Zij voelt zich ten zeerste benadeeld in de wijze waarop de heer [S.] haar beoordeeld heeft tijdens het observatiemoment dd. 20 april 2018. Een stage moet de kans bieden om te groeien. Verzoekster stelt dat alles in het werk moet gesteld worden zodat dit kan gebeuren op een objectieve wijze en zonder iemand te benadelen. Het geven van een les Nederlands, Frans, wiskunde, aardrijkskunde... vereist telkens weer een andere aanpak. Gedurende de eerste maanden van de stage werd verzoekster gevraagd om de lessen Nederlands, wiskunde, M.O. en L.O. te geven. Voor deze lessen kreeg zij steeds de nodige feedback van mevrouw [O.], de mentor. Dit stelde verzoekster dan ook in staat om te groeien en ervoor te zorgen dat het geven van deze lessen, na enkele keren, goed verliep.

Op 20 april besloot de heer [S.] een observatiemoment in te lassen. Hij besloot om bij verzoekster een les W.O. met iPads te komen volgen. Mevrouw [O.] verzocht hem om een andere les te observeren die op diezelfde dag gegeven werd, met name Nederlands. Mevrouw [O.] was ervan op de hoogte dat verzoekster nog nooit een les W.O. gegeven had en dat zij nog nooit met iPads had gewerkt in de klas. Het was duidelijk de bedoeling dat zij verzoekster feedback zou geven over deze les en dat zij daarna, indien nodig, nog de kans zou krijgen om te remediëren. Dit bleek dus effectief nodig en resulterde in de bevindingen die terug te vinden zijn in de eindsynthese van mevrouw [O.]: “Je werkte enkele knappe, geïntegreerde WO-ICT lessen uit.”

Verzoekster stelt dat studenten op dezelfde wijze geëvalueerd dienen te worden. Ze vraagt zich af waarom de heer [S.] besloot bij de andere studenten lessen te volgen waarvoor zij reeds de nodige feedback hadden gekregen en, indien nodig, konden remediëren. Na de les heeft hij verzoekster meegedeeld dat hij niet wist of hij nog tijd zou hebben om een tweede observatiemoment in te plannen. Dit alles zorgde voor onnodige stress. Volgens verzoekster is het de taak van de docent om ervoor te zorgen dat de studenten zich op hun gemak voelen en dat ze het gevoel krijgen dat ze correct behandeld en ondersteund worden. De mentor heeft het alvast geprobeerd, maar kreeg geen gehoord. Pas na het doorzenden van een e-mail, heeft de heer [S.] bevestigd dat hij dan toch nog een tweede observatiemoment zou inplannen. Om iemand te zien groeien is er vanzelfsprekend ondersteuning nodig en verzoekster kan dit

jammer genoeg niet terugvinden bij de beslissing die de heer [S.] nam om een les te volgen die nooit eerder gegeven werd en waarbij de mentor vroeg om een andere les te volgen.

Daarnaast heeft de heer [S.] het ook over “bijlagen”. Verzoekster vreest dat hij het over iets heel anders heeft. Het klopt inderdaad dat verzoekster op het einde van de stage de eindbeoordeling van mevrouw [O.] diende over te maken per e-mail. Dit deed zij, maar blijkbaar zat deze niet in de juiste map. De heer [S.] heeft verzoekster er een mail over gestuurd en kon de bijlage terugvinden. Verzoekster heeft het echter over het volgende: “Je mentor vermeldt ook dat niet alle bijlagen steeds werden toegevoegd.” (eindsynthese 18 juni 2018 van de heer [S.]). Verzoekster verwijst naar diverse lesverslagen en het beoordelingsformulier van mevrouw [O.]. Verzoekster is dus van mening dat de heer [S.] dit niet had mogen noteren op zijn eindbeoordeling, gezien haar bijlagen betreffende de voorbereidingen steeds doorgezonden werden. Verzoekster heeft hem er ook persoonlijk over aangesproken tijdens de feedback die zij kreeg over zijn eindbeoordeling en hij toen niet meer kon terugvinden over welke les het ging. Het lijkt verzoekster dan ook ongepast om over een andere bijlage te beginnen dan over de bijlagen die bij de voorbereiding hoorden en dit dient dus tevens rechtgezet te worden op de eindbeoordeling. Tijdens diezelfde bespreking heeft hij verzoekster ook meegedeeld dat hij lang getwijfeld had tussen het geven van een 9 of een 10, maar dat hij dan toch voor de 9 gekozen had. Verzoekster denkt niet dat een student zulke uitspraken wenst te horen en vindt ze dan ook ongepast op dat ogenblik.

Wat verzoekster ook niet kan begrijpen, is dat de heer [S.] het volgende vermeldde op zijn eindsynthese: “Je sloot je te weinig aan bij de leefwereld van de kinderen.” (eindsynthese 18 juni 2018). Verzoekster verwijst hierbij naar diverse lesverslagen van mevrouw [O.]. Dit werd ook besproken tijdens het intern beroep, maar spijtig genoeg is er wederom niet op gereageerd. Verzoekster stelt dat zij niet voor deze studie zou kiezen indien zij zich niet zou kunnen aansluiten bij de leefwereld van de kinderen.

Verder wil verzoekster verwijzen naar de inhoud van haar vorig bezwaar dat ook intern besproken werd en waarvan de tegenstrijdigheden, tot op heden, niet beantwoord werden door de heer [S.]. De heer [S.] verwijst enkel naar de verslagen van 20 april en 14 mei. Volgens verzoekster hield hij geen rekening met hetgeen vermeld werd in de verslagen van 16, 17, 18 en 22 mei, waarop verzoekster zich baseerde voor het instellen van het initieel bezwaar.

In haar *antwoordnota* gaat verwerende partij vooreerst in op het argument van verzoekster dat zij de kans werd ontnomen zich te remediëren door de planning van het observatiemoment door de leertrajectbegeleider. Verwerende partij stelt dat het opmerkelijk is dat verzoekster het gebruik van de iPads aanwendt om te stellen dat zij voor dit lesbezoek geen goed resultaat kon behalen. Immers, uit het verslag van de heer [S.] d.d. 20 april 2018 blijkt uitdrukkelijk dat het gebruik van de iPads als een meerwaarde werd aanzien. Het verslag van het lesbezoek door de heer [S.] leert daarentegen dat de les van verzoekster als onvoldoende naar inhoud werd aangezien en het voornaamste doel aldus niet werd verwezenlijkt. De vooropgestelde lesinhoud werd te beperkt behandeld, vragen en opmerkingen vanwege de leerlingen werden ontoereikend beantwoord en de focus lag te zeer op de ICT. Verzoekster behaalde een onvoldoende score op de inhoudelijke voorbereiding van de les, de eerste basiscompetentie ‘begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’ en de vijfde basiscompetentie ‘innovator/onderzoeker – reflectie’. Er werden diverse aandachtspunten geformuleerd. Ook uit de evaluatie van een latere les wereldoriëntatie door mevrouw [O.] blijkt *a contrario* dat het gebruik van de iPads positief werd onthaald.

Gelet op het bovenstaande dient het argument van verzoekster, als zou zij een betere score voor het lesbezoek op 20 april 2018 hebben behaald indien de bijkomende hulpsessie van de heer [S.] over het doceren van een les wereldoriëntatie eerder zou hebben plaatsgevonden, als ongegrond te worden afgewezen. Immers: (1) tijdens het deelopleidingsonderdeel “Wereldoriëntatie” van het opleidingsonderdeel “Vakken van de lagere school: inhoud en didactiek” werd verzoekster reeds aangeleerd hoe inspirerende, motiverende en boeiende lessen wereldoriëntatie uit te werken waardoor zij geacht kon worden over afdoende informatie te beschikken om de vooropgestelde doelen te behalen, en (2) het gebruik van iPads geenszins het voorwerp uitmaakt van de bijkomende infosessie door de heer [S.].

De beoordeling van het opleidingsonderdeel “Praktijk 1” door de heer [S.] is tot slot niet gebaseerd op één enkel lesbezoek. Of her tweede lesbezoek van de heer [S.] nu meteen werd aangekondigd of niet, op 14 mei 2018 woonde hij opnieuw een les van verzoekster – ditmaal wiskunde – bij. Verzoekster scoorde onvoldoende voor de eerste basiscompetentie ‘begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’, de derde basiscompetentie ‘inhoudelijk expert’ en de tiende basiscompetentie ‘cultuurparticipant’. Er werden diverse aandachtspunten geformuleerd. Aldus heeft de heer [S.] een objectieve beoordeling doorgevoerd en kennelijk voldaan aan de opdrachten die hem in het kader van de beoordeling van de stage door de stagegids werden

opgedragen. Aangezien verzoekster tweemaal de kans heeft genoten om door de heer [S.] geëvalueerd te worden, hoewel de ECTS-fiche slechts in één stagebezoek voorziet en de didactische vaardigheden van verzoekster aldus ook werden beoordeeld tijdens een les wiskunde waarvoor zij reeds meer oefening had genoten, kan verzoekster geenszins beweren niet in de mogelijkheid gesteld te zijn zich te remediëren en/of benadeeld te zijn t.o.v. andere studenten. Een dergelijk discriminatieargument is daarenboven nieuw en dient derhalve als onontvankelijk te worden afgewezen conform artikel II.294, §2 laatste lid van de Codex Hoger Onderwijs.

Verder gaat verwerende partij in op het argument van verzoekster dat de beoordelingen van de leertrajectbegeleider en de mentor tegenstrijdig zouden zijn. Verzoekster gaan in haar extern beroepschrift in op “de bijlagen”. M.b.t. het uploaden van de eindbeoordeling door mevrouw [O.] na de beëindiging van de stage teneinde het opmaken van de eindsynthese door de heer [S.] mogelijk te maken, oordeelde de interne beroepscommissie: “*De leertrajectbegeleider heeft ter zitting aangegeven dat deze wel was geupload, maar niet op de correcte plaats was gezet in de map waardoor deze niet werd teruggevonden. Het feit dat dit is gebeurd heeft geenszins een invloed gehad op het eindresultaat.*” Gelet op het voorgaande, behoeft het voorval geen bijkomende verduidelijking.

De heer [S.] stelt in zijn eindsynthese inderdaad dat de mentor vermeldt dat niet alle bijlagen steeds werden toegevoegd. Hier wordt verwezen naar het ontbreken van een bordplan. Dit noteerde mevrouw [O.] ook als toelichting bij haar eindbeoordeling van het aspect “voorbereiding” van de stage. Er bestaat aldus wel degelijk een grondslag voor voornoemde opmerking van de heer [S.], die niet kan worden weerlegd door de citaten m.b.t. de lesvoorbereiding zoals door verzoekster opgenomen in haar extern beroepschrift. Eerder kreeg verzoekster ook vanwege de heer [S.] de opmerking dat niet alle dagreflecties terug te vinden zijn in de stagemap.

Tevens kan verzoekster zich niet akkoord verklaren met de stelling van de heer [S.] als zou zij zich te weinig aangesloten hebben bij de leefwereld van de kinderen. In tegenstelling tot wat verzoekster tracht te beweren, is het echter niet de eerste keer dat dergelijke kritiek wordt geformuleerd. Verwerende partij verwijst hierbij naar hetgeen de heer [S.] stipuleerde in zijn lesverslagen en -beoordelingen. Ook de leerkrachten op de stageschool formuleerden meermaals aandachtspunten omtrent het contact leraar-leerling. Derhalve vindt de stelling van

de heer [S.] voldoende ondersteuning in de overige documenten die deel uitmaken van het stagedossier van verzoekster. Tot slot dient te worden benadrukt dat verzoekster geen onvoldoende behaalde voor haar competenties als opvoeder in relatie met de studenten. Om deze redenen diende deze bekwaamheid dan ook niet even uitgebreid behandeld te worden in de interne beroepscommissie dan de competenties ‘voorbereiding’ en ‘de student als inhoudelijk expert’, de competenties waarvoor verzoekster wel als niet-geslaagd werd verklaard.

Het dient tot slot benadrukt te worden dat – hoewel mevrouw [O.] de prestaties van verzoekster op de voet gevolgd heeft en tevens onderwijservaring bezit – de heer [S.] als docent bij verwerende partij kennelijk het beste zicht genereerd op de didactische en pedagogische kwaliteiten en vorderingen van verzoekster. Het is dan ook de leertrajectbegeleider die in samenspraak met het college van praktijklectoren gemachtigd is om, na studie van het volledige stagedossier, het eindcijfer van verzoekster voor het opleidingsonderdeel “Praktijk 1” vast te stellen en die hiervoor verantwoordelijk is.

Tot slot stelt verzoekster dat verwerende partij de op haar rustende motiveringsplichting heeft miskend tijdens de interne beroepsprocedure. Volgens verwerende partij voldoet de beslissing van de interne beroepscommissie aan de verplichtingen die verwerende partij in het kader van het behoorlijk bestuur worden opgedragen. Er wordt immers – na duidelijk grondige studie van het volledige stagedossier – concreet geformuleerd waarom verzoekster niet geslaagd werd bevonden voor de competenties ‘voorbereiding’ en ‘de student als inhoudelijk expert’ en ook de overige argumenten van verzoekster worden door de interne beroepscommissie beantwoord. Het dient verzoekster duidelijk te zijn waarom de interne beroepscommissie besluit tot de zorgvuldige beoordeling door de leertrajectbegeleider.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekster dat zij wenst te benadrukken dat zij een eerstejaarsstudente is. Verzoekster benadrukt ook dat noch W.O., noch het werken met iPads van tevoren werd ingeoefend tijdens de praktijk. Ze stelt dat het een recht is om op elk vak de nodige feedback te kunnen krijgen, zodat remediëring mogelijk is.

Tevens stelt verzoekster dat er in de stageverslagen van de heer [S.] en mevrouw [O.] een aanzienlijk aantal tegenstrijdigheden voorkomen. Er werden niet enkel tegenstrijdigheden

gevonden in de twee syntheses, maar ook tussen de lesverslagen doorheen de stage en de beoordelingsformulieren. Verzoekster haalt hiervoor verschillende voorbeelden aan.

In de antwoordnota stelt verwerende partij ook dat uitsluitend de leertrajectbegeleider en het college van praktijklectoren bevoegd en verantwoordelijk zijn voor de uiteindelijke beoordeling van de prestaties van de studenten. Verzoekster vraagt zich evenwel af hoe dit gebeurt, vermits een mentor dagdagelijks de studenten ziet en kent en na elke les een verslag opmaakt. Verzoekster vraagt zich af of de lector geen rekening dient te houden met hetgeen de mentor meldt.

Beoordeling

1. De Raad herinnert eraan dat hij zijn appreciatie over de prestaties van verzoekster niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze is tot stand gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

In casu betwist verzoekster de score van 9/20 op het opleidingsonderdeel “Praktijk 1” uit de eerste modeltrajectschijf van de opleiding “Professionele Bachelor in het Onderwijs: Lager Onderwijs”. Het betreft een eerste praktijkervaring met het oog op het bijbrengen van de elementaire didactische en pedagogische inzichten.

De Raad stelt vast dat verzoekster niet geslaagd werd verklaard wegens het niet voldoende presteren op het luik “voorbereiding” en de basiscompetentie “de student als inhoudelijk expert” (zie stuk 17 van verwerende partij).

Zoals gebruikelijk bij stagebeoordelingen verloopt het beoordelingsproces complex, omdat er meerdere actoren bij betrokken worden: de stagementor van de plaats waar de student de stage volbrengt en een docent/stageverantwoordelijke van de hoger onderwijsinstelling. Dit is ook in voorliggend dossier het geval.

Verzoekster werd opgevolgd en beoordeeld door de stagementor, mevrouw [O.], en de lector, de heer [P.S.].

In casu leest de Raad in de ECTS-fiche (zie stuk 1 van verwerende partij) dat het eindcijfer wordt bepaald als volgt:

“- Eerste examenkans: Stage 1 wordt beoordeeld via tussentijdse evaluatie (bezoeken, gesprek bij het bezoek) en de eindevaluatie (beoordelingsverslagen van de mentor, lector). Hierbij wordt een score gegeven op de stagebeoordelingsformulieren met beoordelingscategorieën per basiscompetentie: slecht, onvoldoende, voldoende, goed en zeer goed. De reflecties van de student en de beoordeling van zowel mentor, eventueel ook van de leerkracht LO en de leerkracht godsdiens als leertrajectbegeleider bepalen het resultaat. Dit wordt uitgedrukt in een cijfer op 20. Dit cijfer wordt besproken tijdens de praktijkbesprekking met lectoren uit de opleiding ter garantie van de gelijkberechtiging van studenten. Er wordt geen apart assessment voor LTB georganiseerd. De beoordeling hiervan is gekoppeld aan het praktijkcijfer.

- Tweede examenkans: dit opleidingsonderdeel is een niet-herhaalbare activiteit en kan niet aangelegd worden in tweede zittijd. Er is dus automatische overdracht van het behaalde cijfer naar tweede zittijd.”

De specifieke beoordelingscriteria van niveau 1 voor de stage zijn opgenomen in de “Stagegids – realisatie in het 2de, 3de, of 4de leerjaar” voor “Praktijk 1 PBLO” (stuk 2 van verwerende partij).

De Raad stelt verder vast dat zowel de lesverslagen en beoordelingsformulieren, de verslagen van de lesbezoeken en de eindbeoordeling van de stage werden opgesteld door de betrokken docent en stagmentor en in het neergelegde stagedossier zijn opgenomen (stukken 3 tot 17 van verwerende partij).

De Raad is van oordeel dat de organisatie van de stage *prima facie* correct volgens de stagegids (stuk 2 van verwerende partij) is verlopen en dat alle vereiste documenten deel uitmaken van het stagedossier.

2. De Raad onderzoekt hierna één voor één de middelonderdelen betreffende de inhoudelijke beoordeling van de stage van verzoekster en komt tot de hiernavolgende vaststellingen en overwegingen.

De grieven van verzoekster betreffen *in fine* het onevenwichtige van de negatieve eindbeoordeling, waarbij er onvoldoende rekening is gehouden met de positieve elementen en er tegenstrijdigheden zijn in de beoordelingen door de verschillende actoren (discrepantie in de beoordelingen die voorliggen van de mentor enerzijds en van de docent anderzijds). Meer specifiek betreft het tegenstrijdigheden tussen enerzijds de stageverslagen van de heer [S.] (docent) en anderzijds de verslagen van mevrouw [O.] (mentor).

Zoals hoger gesteld, zijn bij een stage doorgaans verschillende actoren betrokken die de evaluatieverslagen opstellen. Het is niet onregelmatig of onredelijk dat de beoordeling in beginsel uitgaat van de docenten verbonden aan de hogeschool – zoals *in casu* – en niet van de mentoren, en dat de docent daarvoor eigen vaststellingen hanteert. De eindbeoordeling moet wel steun vinden in alle verslagen, zowel van de docenten als van de stagementoren, en deze verslagen moeten evenwichtig zijn en zowel zwakke als sterke punten van de student bevatten.

Het is ook vaste rechtspraak van de Raad dat de beoordeling van een stage geen rekenkundig gemiddelde hoeft te zijn van de beoordeelde competenties. Zelfs een tekort op één eindcompetentie kan een tekort op het geheel verantwoorden. De toegekende score moet wel voldoende steun vinden in het onderliggende stagedossier. De beoordelingswijze moet voldoende transparant zijn, zodat het mogelijk is om op basis van die gegevens te beoordelen of de examenbeslissing afdoende grondslag vindt in de onderliggende verslagen.

Het is binnen dit kader dat de Raad voorliggend stagedossier in beschouwing neemt en de evaluatie zal toetsen.

De concrete grieven die verzoekster inroept, worden verder onderzocht.

2.1. De eerste grief van verzoekster betreft het ontnemen van de kans om zich te remediëren omwille van de planning van het observatiemoment door de leertrajectbegeleider. Volgens verzoekster werd geheel onverwacht beslist om het observatiemoment te laten doorgaan bij een les W.O. en met het gebruik van I-pads. Verzoekster had een les voor het vak W.O. nog niet kunnen inoefenen en had nog geen specifieke feedback gekregen in dat verband. Verzoekster grieft in het bijzonder dat zij niet heeft kunnen oefenen om te werken met I-pads.

Het is vaststaande rechtspraak van de Raad dat een student niet mag verstoken blijven van essentiële informatie die hem in staat moeten stellen om zich met kennis van zaken voor te bereiden, noch van essentiële feedback die bijdraagt tot het verwerven van de competenties.

De Raad moet met verwerende partij vaststellen dat uit het verslag van de betreffende lector, de heer [S.], blijkt dat het aspect werken met I-pads een vaardigheid betreft waarop verzoekster in het bijzonder goed heeft gepresteerd tijdens het litigieuze observatiemoment. In het verslag van het lesbezoek (stuk 4 van verwerende partij) staat als volgt:

“Tijdens het individueel werk zijn leerlingen betrokken aan het werk met de Ipad. Jij gaat voldoende rond om hen te ondersteunen.”

“Knap dat je ICT integreert in deze les.”

“Het materiaal (Ipads) is vlot beschikbaar, je hebt dit goed voorbereid.”

“Knappe ICT integratie, goed gebruik van Ipads”

Van een ‘gemiste’ kans op remediëring is in die zin geen sprake, gezien verzoekster reeds beschikte over de vaardigheid van het gebruik van I-pads en ook zeer goed werd gequoteerd op dat vlak. Ter zitting blijkt dat verzoekster het theoretisch deelopleidingsonderdeel W.O. reeds voordien heeft gevolgd, zodat ook een gemis aan een goede voorbereiding van de inhoud van het vak W.O. niet op een pertinente wijze kan worden ingebracht. Voor de betreffende basiscompetentie “de student als inhoudelijk expert” kreeg verzoekster een voldoende score van de docent (zie stuk 4 van verwerende partij).

Bovendien stelt de Raad vast dat ten aanzien van verzoekster niettemin een tweede observatiemoment heeft plaatsgehad door de betreffende docent. Zij heeft derhalve nog een tweede kans gehad om aan de hand van een ander theoretisch vak (wiskunde) op basis van een andere inhoud en zonder het gebruik van I-pads haar competentieniveau te kunnen aantonen tijdens een bezoek van de lector. Voor de betreffende basiscompetentie “de student als inhoudelijk expert” kreeg verzoekster een (net) onvoldoende score van de docent (zie stuk 9 van verwerende partij).

Voorzover deze grief dient gelezen te worden als een benadeling ten aanzien van andere studenten gezien zij nog geen les had bijgewoond met i-Pads, kan verzoekster de Raad evenmin overtuigen. Verzoekster heeft twee observatiemomenten gehad, wat meer is dan gebruikelijk, en werd reeds op het eerste moment – vooraleer het bijkomende stagebezoek van de heer [S.] had plaatsgehad – voldoende geëvalueerd op de betreffende vaardigheid.

De vastgestelde onvoldoendes die de Raad in het lesverslag van 20 april 2018 kan lezen (zie stuk 4 van verwerende partij) situeren zich eerder op het luik van de voorbereiding (gemis aan grondige voorbereiding en structuur) en de basiscompetenties “de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen” en “de student als innovator/onderzoeker – reflectie”, waaruit blijkt dat er een probleem is op het vlak van didactische vaardigheden die weliswaar niet te maken hebben met ICT, maar met het contact leggen met de leerlingen en het doelgericht werken.

Verzoekster kan derhalve moeilijk spreken van het verstoken blijven van essentiële informatie/feedback op dat vlak. Zelfs indien dit het geval is geweest, wat niet overtuigend wordt aangetoond door verzoekster, heeft dit geen gevolgen gehad op de evaluatie van deze les door de lector. Het middel mist derhalve doel.

2.2. De tweede grief betreft de beoordelingen van de leertrajectbegeleider en de mentor, welke aldus verzoekster niet in dezelfde lijn liggen.

De grief betreft drie aspecten:

- De toevoeging van de bijlagen;
- Het aspect aansluiting bij de leefwereld;
- De bevoegdheid van enerzijds de docent en anderzijds de mentor.

Voor wat de toevoeging van de bijlagen betreffende de voorbereidingen betreft - die aldus verzoekster wel degelijk werden toegevoegd - merkt de Raad samen met verwerende partij op dat de leertrajectbegeleider een verklaring heeft gegeven tijdens de zitting van de interne beroepsinstantie die de Raad plausibel overkomt, met name: dat de bijlage wel was geüpload, maar niet op de correcte plaats was gezet in de map waardoor deze niet werd teruggevonden.

Het feit dat dit is gebeurd, heeft geenszins een invloed gehad op het eindresultaat.

De Raad leest wel in de lesverslagen van de lector (stukken 4 en 9 van verwerende partij) en in het beoordelingsformulier van de mentor (stuk 15 van verwerende partij) dat de voorbereiding niet voldoende was omwille van het bordschema en de leerinhouden.

Wat het aspect ‘Aansluiting bij de leefwereld’ betreft, stelt de Raad vast dat verzoekster op de betreffende basiscompetentie ‘de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’ een voldoende eindscore kreeg (zie stuk 17 van verwerende partij) en de grief derhalve zonder voorwerp is, gezien de bemerkingen geen impact hebben gehad op het al dan niet als voldoende quoteren op de betreffende basiscompetentie.

Wat de grief betreffende de bevoegdheid van enerzijds de lector en anderzijds de mentor betreft, wijst de Raad op de uiteenzetting onder punt 3 inzake de schending van de motiveringsverplichting.

3. Verzoekster stelt vervolgens dat de interne beroepsinstantie de motiveringsverplichting schendt door geen antwoord te geven op haar concrete middelen aangehaald in het intern beroepschrift waarin zij uitgebreid ingaat op de tegenstrijdigheden in de verslagen. De Raad stelt vast dat verzoekster in haar intern verzoekschrift diverse voorbeelden aanhaalt waaruit de vermeende tegenstrijdigheid moet blijken.

De Raad leest in de stagegids (stuk 2 van verwerende partij) en meer in het bijzonder op pagina 16 dat de mentor tot in de helft van de stage bij het opstellen van de lesverslagen vooreerst een sturende en coachende rol heeft, zodat de student aan de hand van opbouwende feedback kan werken. De mentor heeft anderzijds op het einde van elke stageperiode ook een evaluerende rol, waarbij hij/zij een beoordelingsformulier dient in te vullen met een aanduiding per geformuleerde basiscompetentie in hoeverre de student deze heeft verworven. De stagegids geeft aan dat de mentor op het einde van de stage de ‘balans’ opmaakt en aangeeft op een evaluatieformulier in hoeverre de competenties werden bereikt. De Raad leidt hieruit af dat de mentor naast een coachende rol ook een duidelijke rol heeft in het evaluatieproces.

In dat opzicht zal de Raad bij het verder concreet nagaan of er sprake is van tegenstrijdigheden in de evaluatie van verzoekster, de door de mentor opgestelde lesverslagen (stukken 5 en 6 en stukken 10 tot 14 van verwerende partij) - waarvan de Raad uit het dossier afleidt dat deze vooral coachend zijn bedoeld – minder in ogen schouw nemen en in het bijzonder de evaluatieformulieren tijdens de stage opgemaakt door de mentor en lector vergelijken met de uiteindelijke eindsynthesebeoordeling.

De Raad leest verder dat, conform de stagegids (stuk 2 van verwerende partij en meer in het bijzonder op pagina 16), de basis voor de totstandkoming van de eindsynthesebeoordeling van de leertrajectbegeleider (naast het eindreflectieverslag van de student en de feedbackverslagen op de lesvoorbereidingen en dagreflecties die als feedback dienen voor de student) volgende beoordelingsdocumenten betreffen:

(1) Het beoordelingsformulier van de mentor opgesteld na de stageperiode, *in casu* betreft dit stuk 15 van verwerende partij (de eindbeoordeling van de realisatiestage d.d. 22 mei 2018 van mevrouw [O.])

Verzoekster behaalt een onvoldoende score op diverse rubrieken binnen diverse basiscompetenties (BC), waaronder het luik ‘voorbereiding’, de basiscompetentie ‘inhoudelijk

expert’ (wat wiskunde betreft) en de basiscompetentie ‘begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’. Ook binnen de basiscompetenties ‘organisator’, ‘lid van de onderwijsgemeenschap’ en ‘taalcompetenties’ behaalt verzoekster een onvoldoende score van de mentor op bepaalde rubrieken.

(2) Het beoordelingsverslag van de leertrajectbegeleider opgemaakt tijdens de lesbezoeken (eventueel aangevuld door een andere bezoechende lector), *in casu* betreft dit:

- Stuk 3 van verwerende partij (de tussentijdse beoordeling van de ‘initiatiestage’ d.d. 20 februari 2018 van de heer [S.]).

Verzoekster behaalt een totaalscore ‘voldoende’, maar behaalt een onvoldoende op de rubriek “diepgang van de verslagen”.

- Stuk 4 van verwerende partij (het lesbezoek WO d.d. 20 april 2018 van de heer [S.]). Verzoekster behaalt een ‘onvoldoende’ op het luik ‘voorbereiding’ en de basiscompetentie ‘de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’. Op de basiscompetentie ‘inhoudelijk expert’ behaalt verzoekster een ‘voldoende’, maar er wordt wel gewezen op het feit dat de diepgang van de les beter kan.

- Stuk 9 van verwerende partij (het lesbezoek wiskunde d.d. 14 mei 2018 van de heer [S.]). Verzoekster behaalt wel ‘voldoende’ op het luik ‘voorbereiding’, met de opmerking dat de leerinhouden en het bordplan niet volledig waren. Verzoekster behaalt een ‘onvoldoende’ op de basiscompetenties ‘begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen’ en ‘inhoudelijk expert’.

(3) Dit resulteerde in de eindsynthesebeoordeling van de realisatiestage van de heer [S.] (stuk 17 van verwerende partij). De Raad leest hierin dat verzoekster in deze eindbeoordeling van de heer [S.] een ‘onvoldoende’ haalt op het luik ‘voorbereiding’ en de basiscompetentie ‘inhoudelijk expert’.

Verzoekster is van oordeel dat het luik ‘voorbereiding’ door de stagementor in de lesverslagen steeds positief werd beoordeeld. De Raad stelt vast dat verzoekster terecht aanhaalt dat in deze documenten bij het aspect ‘voorbereiding’ door de mentor veelal aangeduid werd dat de lesvoorbereiding in orde was.

De Raad moet echter met verwerende partij ook vaststellen dat, ook al is de stagementor in bepaalde lesverslagen tijdens het stageverloop eerder gematigd positief, zij vervolgens in de

eindbeoordeling op het evaluatieformulier voor het aspect ‘noteert de leerinhouden duidelijk en correct’ een duidelijke quoterij ‘onvoldoende’ geeft (stuk 15 van verwerende partij).

De Raad stelt daarenboven ook vast dat, ter ondersteuning van deze evaluatiescore ‘onvoldoende’, in bepaalde verslagen naar aanleiding van de lesbezoeken van de lector op 20 april 2018 en 14 mei 2018 ook meerdere aandachtspunten worden aangegeven die ook voornamelijk de inhoud en diepgang van de voorbereidingen betreffen (zie stukken 4 en 9 van verwerende partij):

‘De leerinhouden zijn niet volledig uitgewerkt. Analyseer meer wat je leerlingen moeten kennen, welke stappen ze moeten zetten om daar te geraken, ...’

‘De onderwijsleeractiviteiten zijn vrij volledig beschreven, maar vraagsequensen om inzichten te bereiken worden nog onvolledig uitgewerkt.’

‘Bordschema is niet volledig voorbereid, waardoor het ook in de lesrealisatie niet erg ordelijk opgebouwd wordt’

‘Lesvoorbereiding inhoudelijk meer doelgericht doordenken. Blijven werken aan vraagstelling om zo diepgang te bereiken.’

‘Lesvoorbereidingen grondiger uitwerken’

‘Je onderwijsleeractiviteiten zijn onvoldoende uitgeschreven, waardoor je te beperkt kan ingaan op wat de leerlingen bij de woordspin aangeven.’

Wat een gebrek aan diepgang in de lesvoorbereidingen betreft, wat heeft geleid tot een ‘onvoldoende’ op het luik ‘voorbereiding’, is er derhalve geen sprake van discrepantie.

De Raad leest vervolgens wat de basiscompetentie ‘inhoudelijk expert’ betreft in de beoordelingsformulieren van de mentor, mevrouw [O.], dat voor wiskunde eveneens een ‘onvoldoende’ wordt aangeduid (zie stuk 15 van verwerende partij), conform de vaststellingen van de lector.

De Raad concludeert op basis van dit dossier dat er van een tegenstrijdigheid in de beoordelingsformulieren van de verschillende actoren wat de aanduiding van het beoordelingsniveau betreft, geen sprake is. In tegenstelling tot wat verzoekster stelt, is de beoordeling van de mentor in het evaluatieformulier ‘eindbeoordeling realisatiestage’ nog strenger op diverse rubrieken waar een onvoldoende wordt aangeduid. Een onvoldoende wat de diepgang van de voorbereidingen betreft en wat de basiscompetentie ‘inhoudelijk expert’ betreft wordt voor het vak wiskunde zowel door de lector als de mentor aangeduid.

Een motivering van een stage moet voldoende steun vinden in de onderliggende verslagen en moet coherent zijn. In geval er sprake is van enige discrepancie in de beoordelingsniveaus die worden aangegeven, dan moet deze in het bijzonder goed gemotiveerd worden. *In casu* is de Raad van oordeel, in het licht van de hoger gemaakte vaststellingen, dat in voorliggend dossier de motivering voldoende steun vindt in het onderliggende dossier waar in het bijzonder de evaluatieformulieren van de mentor en de verslagen van de lector de beoordeling in voldoende mate en niet in tegenspraak ondersteunen.

Het middel is niet gegrond.

4. Het is vaste rechtspraak van de Raad dat zelfs een onvoldoende op één basiscompetentie in principe kan leiden tot een onvoldoende op het gehele stage-opleidingsonderdeel.

In casu werd verzoekster zoals hoger vastgesteld zowel door de mentor als de lector op meerdere basiscompetenties met meerdere rubrieken als niet voldoende gequoteerd.

Voorliggende beoordeling komt mogelijk streng over in het licht van de positieve evolutie tijdens het academiejaar die verzoekster doormaakte, maar is - in het licht van de vastgestelde tekortkomingen die terugkeren bij zowel de mentor als de lector - naar het oordeel van de Raad wel regelmatig conform de gehanteerde criteria en niet kennelijk onredelijk.

5. De Raad is van oordeel dat uit het dossier blijkt dat de interne beroepsinstantie het dossier in voldoende mate heeft onderzocht en een afdoende motivering heeft gegeven om de onvoldoende score van 9/20 te geven en te onderbouwen.

De ingeroepen middelonderdelen zijn niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 11 september 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jean Goossens	bestuursrechter – bijzitter
Piet Versweyveld	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Rolnr. 2018/... - .. . 2018

Zitting van 24 augustus 2018

Arrest nr. 4.378 van 24 augustus 2018 in de zaak 2018/199

In zake: Eline BROCATUS
                                woonplaats kiezend te 2920 Kalmthout
                                Dorpsstraat 21

tegen:

KAREL DE GROTE HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
alwaar woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 17 juli 2018, strekt – zoals hieronder nader bepaald – tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van de Karel de Grote Hogeschool van 3 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekster ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 24 augustus 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat Isabelle Buyens, die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven als student in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs’.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’, waarvoor verzoekster een examencijfer van 8/20 behaalt.

Tegen deze quatering stelt verzoekster een omstandig intern beroep in. Inleidend stelt verzoekster:

“Ik [] wil in beroep gaan tegen de studievoortgangsbeslissing van het niet behalen van stage drie. Daarom vraag ik u om een heroverweging van de beslissing.

In bijlagen vindt u al mijn beoordelingsformulieren van het tweede en derde jaar. Ook vindt u een ander document waarin ik verschillende zaken aanhaal waarom ik niet akkoord ben. Hierin vindt u ook een inleidende brief met de feitelijke bezwaren en mijn handtekening.

Indien u nog andere voorbeelden wenst kan ik deze nog bezorgen.”

en

“Voor mijn stage behaalde ik een onvoldoende en ik ben hier niet mee akkoord. Ik kan me dan ook absoluut niet vinden in de redenen die aangehaald worden om mij een onvoldoende te geven. Er staan ronduit leugens in mijn verslag en ik wil dit aankaarten. Ik betreur het ten zeerste dat men in mijn beoordeling enkel het minst positieve (wat nog steeds voldoende was) van in het eerste leerjaar heeft opgeschreven. De positieve zaken van de stage in het eerste leerjaar zijn niet in mijn eindbeoordeling opgenomen. Ik behaalde tijdens geen enkele ander stage ook maar één onvoldoende op zelfs een klein puntje. In mijn verslagen stond alleen maar voldoende, goed en zeer goed. Ook in het verslag van mijn eerste leerjaarstage die ook tijdens dit schooljaar plaatsvond scoorde ik enkel voldoende, goed en zeer goed. Het contrast tussen alle stages tot net voor de stage in het derde is enorm verdacht, dat ik uit het niets zo slecht scoor op zoveel onderdelen is ondenkbaar. Ik ben niet op een eerlijke noch een objectieve wijze beoordeeld en ik heb verschillende bewijzen om mijn standpunt te verduidelijken. Ik verwijst hierbij naar de onderstaande documenten.

Ik wil benadrukken dat ik deze brief niet schrijf omdat ik anderen wil wijzen op hun fouten maar omdat ik het volste vertrouwen heb dat ik een goede leerkracht ben en klaar om volgend jaar aan de slag te gaan, wat op dit moment volkomen ontrecht van mij ontnomen wordt.”

In wat volgt, zet verzoekster overeen verschillende pagina's haar kritiek ten aanzien van verschillende elementen van de beoordeling uiteen.

De interne beroepscommissie behandelt verzoeksters beroep in haar zitting van 3 juli 2018. Na verzoekster te hebben gehoord, komt de beroepscommissie tot de volgende beslissing:

“Verklaring van de student:

C: 8/20 voor stage. Strenge stagementor. Vrij groot werk punt = stress. Hoe schat je dit zelf in?

S: het is een terecht werk punt. Zeker bij bezoeken, heb ik het er moeilijk mee, maar het is niet zo dat het mijn job als leerkracht ondermijnt.

C: stage De Dames + ZS → was de stress op het einde hoger dan voordien?

S: ik had een moeilijk contact met de mentor en daardoor had ik wel meer stress tijdens deze stage.

C: Kan je nog andere werk punten opnoemen?

S: Expressie was altijd een werk punt maar ik vind dat ik daar mooi in ben gegroeid. Ik vind dat zelf niet meer onvoldoende maar toch scoor ik nog onvoldoende. Dit is iets waar ik op moet blijven inzetten maar het is niet meer iets waar ik tegenaan loop.

C: Geslaagd zijn voor deze stage is startklaar zijn. Hoe zie je dat zelf?

S: ik vind mezelf wel startbekwaam en ik mocht tot op het eind alleen zijn met de kinderen. Als ze me niet startbekwaam zouden vinden zouden ze me toch niet alleen laten met de kinderen?

C: Hoe wist je dat niet kon slagen?

S: de mentor heeft dit aangegeven.

C: voor alle duidelijkheid: het is KdG die oordeelt. Nog iets: je geeft aan dat je geen stagebezoek hebt gehad, maar dat klopt toch niet?

S: enkel in de inloopweek heb ik een bezoek gehad. Ik heb toen de feedback gekregen dat ik nog werk punten had.

C: wat met de grootstedelijke context?

S: ik ben hier niet mee akkoord. Ik heb eerder zeer diverse klassen gehad en dat was geen enkel probleem.

C: welk cijfer zou je jezelf gegeven hebben?

S: 11/20

C: het verschil tussen 8 en 11, is dat de impact van de mentor volgens jou?

S: ja zeker!

C: klopt het dan dat jouw werk punten terugkomen in de tweede stage?

S: ik ben sterk gegroeid en ik vind zelf dat dit geen werk punt meer is. Het is voldoende maar ik zou dat uiteraard ook graag beter zien.

C: hoe heeft de mentor de opvolging van de feedback getoetst?

S: dat is niet meer gebeurd.

C: hoe verliepen de gesprekken die je op het einde van dag had met de mentor?

S: dat ging vooral over de didactische principes.

C: hoe voelde je je op de school?

S: ik voelde me goed op school, maar niet bij het contact met de mentor.

C: kan je dat concreet maken?

S: dat ze mij[n] manier van lesgeven heel irritant vond. Dat was al meteen geen goede start.

C: wat was het resultaat van het gesprek met LTB?

S: dat ik dat moet beschouwen als feedback maar dan in een lelijk pakje.

C: hoe ga je dan om met zulke feedback?

S: ik zal altijd wel proberen er mee aan de slag te gaan

C: heb je op school met iemand kunnen praten? Mentor-coach?

S: Nee, want zij was close met de mentor en ik had het gevoel dat zij me op dezelfde manier bekeek.

C: Je voegde aan jouw dossier filmpjes toe die de leerlingen in een klassituatie tonen: waarom?

S: in de eerste plaats om op de site te zetten en ook om aan te tonen dat ik wel leuke dingen doe met de kinderen? De mentor doet [dat] ook. Vandaar...

C: Er is tekst met Tipp-ex onleesbaar gemaakt op sommige documenten?

S: ik heb zelf geen officieel document om in te dienen en dus heb ik mijn persoonlijke commentaar verwijderd.

Lector + Opleidingshoofd:

C: Het is een moeilijk te lezen dossier. Stress komt wel terug, maar verder zijn het eerder veel kleine dingen. Het lijkt alsof de student streng werd beoordeeld. Lijkt alsof oordeel snel werd gevormd. Hoe zie jij dat? Is het element startklaar zijn dan het doorslaggevende element?

L: het tekort heeft heel het jaar lang erg doorgewogen op haar functioneren. Tijdens ons eerste gesprek was de student in tranen en vroeg ze mij of ik haar kwam buizen. Stress is een understatement: het is bijna paniek. De student zat bij de start van de tweede stage iets beter in haar vel, maar toch kwam de onzekerheid terug. Het was moeilijk om feedback te geven aan haar omdat ze zo snel in de verdediging zit. De student kan heel moeilijk functioneren in contexten waar ze zich niet helemaal op haar gemak voelt. Op het eind heeft de student ook aangegeven dat zij begrijpt dat er feedback is. Ik wou vooral dat de student de stress achterwege kon laten.

C: denk je dat deze student beter enkele onvoldoendes zou gehad hebben tijdens de stage eerste leerjaar?

L: haar prestatie was toen wel voldoende, maar is inhoudelijk ook heel anders. Ik voel dat de student een heel veilige context nodig heeft. Als ik het verslag van de mentor had gevuld had ik veel meer onvoldoendes moeten geven. Ik ben hiervan afgewezen omdat de mentor echt heel streng was. Doorheen het jaar ben ik nooit tot haar kunnen doordringen. De paniek zorgde ervoor dat zij niet objectief de zaak kon beoordelen.

C: de student geeft zelf ook toe dat ze veel last heeft van stress bij stagebezoeken, maar de student geeft ook aan dat ze minder stress heeft als er geen evaluerende ogen op haar gericht zijn.

L: dat zou kunnen

C: hoe heeft de mentor de tekortkomingen kunnen opvolgen? In hoeverre heb je zicht op hoe deze mentor daarmee omging?

L: ik heb dat bij de mentor gevraagd. Mentor gaf aan dat zij regelmatig een gesprek heeft gehad met Eline.

C: specifiek over die tekortkomingen?

L: dat weet ik niet

C: het zou vooral over didactische zaken gegaan zijn

L: mentor gaf aan dat de lessen didactisch niet sterk genoeg opgebouwd waren. Ik kan me voorstellen dat de mentor die gesprekken vanuit dit perspectief heeft gevoerd.

Haar functioneren in situaties die niet ideaal zijn is erg moeilijk voor haar.

C: de student beschouwt de grootstedelijk context niet per se als iets dat ze niet zou aankunnen. Zij ziet dit eerder als slechte communicatie. De signalen zijn niet aangekomen bij de student. De student zit nu in het derde jaar.

OH: de stage in het laatste jaar is langer dan de stage in de voorgaande jaren waardoor studenten soms [onderuitgaan].

L: ik heb heel het jaar het gevoel gehad dat het kantje boordje was.

C: door werkpunten te geven verhoog je ook de stress. Ik hoor nu dat Eline in het algemeen een ietwat onzekere houding aanneemt. Los van de werkpunten.

L: ook thuis is er enorm veel druk om te slagen. Haar moeder zou haar hebben gezegd dat er thuis geen plaats meer is voor haar na de opleiding en dat ze dus moet slagen. Het is meer dan zenuwachtig worden als er iemand binnenkomt.

C: weet jij of zij hieraan werkt? Heb je dat aangeraden?

L: Jazeker! Ik denk ook echt dat zij haar werkpunten kan aanpakken als ze minder stress heeft.

C: het moeilijke is hier dat de context zo bepalend is. Indien zij een andere stageschool had gehad, was ze misschien geslaagd. Jammer dat we niet kunnen beoordelen zonder dat de context bepalend is. Je zou in theorie studenten in een soortgelijke context moeten kunnen beoordelen.

OH: zelfs in een veilige context zijn er nog meerdere variabelen. Het enige wat we kunnen doen is de context meenemen in de evaluatie.

C: wist de student dat het kantje-boordje was?

L: ja, ik heb haar bij de start van ZS ook duidelijk gezegd dat dit niet meteen betekent dat ze geslaagd is. Ze heeft ook gezegd dat ze pas kon ontspannen nadat ze van de stageschool te horen heeft gekregen dat ze niet kon slagen. Als je slechts 2 dagen kan tonen dat je er staat, dan is dat te weinig. Bovendien vraag ik me af of zij dat wel juist aanvoelt bij de ZS. Heel dat verhaal maakt dat het voor mij twijfelachtig was. Anderzijds was het niet mijn intentie om haar te buizen.

De interne beroepscommissie neemt ten aanzien van de student de volgende beslissing

De interne beroepscommissie beslist om de beslissing van de examencommissie dd. 20 juni 2018 te bevestigen. Het resultaat van 8/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’ blijft behouden.

Motivering van deze beslissing:

De interne beroepscommissie heeft het dossier van de student en van de opleiding grondig doorgenomen en beide actoren gehoord.

De student heeft een onvoldoende behaald voor de basiscriterium 1 (de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen), basiscriterium 5 (de student als innovator), presentatievaardigheden en attitudes.

De student geeft aan dat zij, tijdens de zelfstandige stage, geconfronteerd is geweest met een zeer strenge mentor. De student is van oordeel dat het contrast tussen de eerste leerjaarstage en de zelfstandige stage te groot is door deze strenge houding. De student meent dat zij niet op een objectieve manier werd beoordeeld.

De student haalt een aantal argumenten aan.

1. Attitude

De student geeft aan dat het contact met de mentor zo slecht was dat de student beperkt werd in het tonen van bezieling. De student ontket dat zij niet met de feedback aan de slag ging aangezien uit de beoordeling van de eerste leerjaarstage wel is gebleken dat ze dit kon.

De leertrajectbegeleider geeft aan in de motivatie van de beoordeling dat omwille van het zich niet goed voelen op de school tijdens de zelfstandige stage, de student zich weinig

durfde open te stellen voor feedback. Het betreft hier dus een vaststelling uit de zelfstandige stage die anders was dan tijdens de stage in het eerste leerjaar.

2. Verbeteren

De student geeft aan dat niet alle werkgebieden van WO verbeterd met de leerlingen naar huis gingen.

De interne beroepscommissie heeft geen aanleiding om te twijfelen aan de vaststelling van de mentor.

Daarnaast werden nog andere zaken in de motivatie van beoordelingscriterium 1 opgenomen die leiden tot een voldoende.

3. Weinig diepgang in de lessen WO

De beoordeling van het basiscriterium 3 (de student als inhoudelijk expert) werd als voldoende beoordeeld.

4. Toont geen interesse in de leerresultaten.

Student geeft aan, aan de hand van voorbeelden dat zij wel interesse heeft getoond.

Bij de eindevaluatie werd het niet tonen van interesse in de leerresultaten niet meegenomen in de motivatie. Dit heeft dus geen rol gespeeld in de beoordeling voldoende voor dit basiscriterium 1.

5. Treedt niet gepast en kordaat op.

De beoordeling van het basiscriterium 2 (de student als opvoeder) werd als voldoende beoordeeld.

6. Zorgt niet voor gepaste, verzorgde en aantrekkelijke onderwijscomponenten.

De beoordeling van de competentie voorbereiding werd als voldoende beoordeeld.

7. Het hoekenwerk is sober.

Student geeft aan, aan de hand van voorbeelden dat zij hier wel voldoende op scoorde.

Bij de eindevaluatie werd deze beoordeling van de mentor niet meegenomen. Dit heeft dus geen rol gespeeld in de beoordeling voldoende voor basiscriterium 1.

8. Varieert niet in werkvormen en doet niet aan differentiatie en ontwikkelt en gebruikt geen vernieuwende materialen, leerstrategieën en werkvormen.

In de eindbeoordeling wordt met betrekking tot differentiatie gemotiveerd dat de student hier nog sterker op moet inzetten en deze duidelijk en doelgericht moet organiseren. Er wordt dus niet gesteld dat de student niet differentieert.

De leertrajectbegeleider heeft vastgesteld, mede op basis van de input van de mentor, dat de student deze competentie nog onvoldoende bereikt heeft.

Het gebrek aan ontwikkeling en gebruik van vernieuwende materialen, leerstrategieën en werkvormen werd niet meegenomen in de motivering voor de beoordeling onvoldoende en heeft hierin dus geen rol gespeeld.

9. Toont geen interesse voor de ruimere werking van de school

Student geeft aan, aan de hand van voorbeelden dat zij wel interesse toonde in de ruimere werking van de school. Bij de eindevaluatie van het basiscriterium werd deze beoordeling van mentor niet meegenomen. Student werd voor het basiscriterium Student als lid van de onderwijsgemeenschap met een voldoende beoordeeld.

10. Is niet creatief

Student geeft aan, aan de hand van voorbeelden dat zij wel creatief is. Bij de eindevaluatie van de competentie attitude werd deze beoordeling van de mentor niet meegenomen. Dit heeft dus geen rol gespeeld in de beoordeling onvoldoende voor Attitude.

11. Verslag na inloopweek

Student geeft aan dat in dit verslag staat dat zij voldoende groeide in een aantal punten die in het eindverslag als onvoldoende werden gescoord.

Studenten worden niet beoordeeld op de mate waarin ze groeien, maar op de mate waarin ze de competentie beheersen.

12. Stress

Student geeft aan dat zij veel stress ervarde en dat dit voornamelijk was door de wijze waarop zij werd benaderd door de mentor.

Uit de beoordeling van de leertrajectbegeleider alsook tijdens de besprekking ter zitting, werd aangegeven dat de stress een heel belangrijk werk punt was. Het gaat bij [de] student over meer dan de gewone zenuwachtigheid maar over het volledig blokkeren in situaties die spanning kunnen opleveren.

De interne beroepscommissie is van oordeel dat de beoordeling van het basiscriterium 5 (de student als innovator) zorgvuldig en goed gemotiveerd werd beoordeeld.

Besluit:

De argumenten die de studente aanhaalt om aan te tonen dat de criteria en competenties wel behaald werden, overtuigen de interne beroepscommissie niet om de beslissing van de examencommissie te hervormen.

De opleiding geeft aan dat de mentor van de stageschool een zeer slechte beoordeling heeft opgemaakt. De opleiding heeft slechts rekening gehouden met deze zeer slechte beoordeling in zoverre ze overeenkwam met de beoordeling van de leertrajectbegeleider. De beoordelingen onvoldoende op de verschillende basiscriteria en andere competenties werden dus met de nodige zorgvuldigheid gegeven en werden daarnaast ook uitvoerig gemotiveerd.

Het resultaat van 8/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’ blijft behouden.

De beslissing van de interne beroepscommissie is genomen bij consensus.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Precisering van het voorwerp van het beroep

Verzoekster laat na om het voorwerp van het beroep aan te duiden. Het bij de Raad ingediende beroep is identiek aan het intern beroep dat verzoekster voorafgaand heeft ingesteld.

Uit de stukken waarop de Raad vermag acht te slaan, blijkt dat er ten aanzien van verzoekster twee beslissingen zijn genomen, met name enerzijds de examenbeslissing waarbij aan verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’ het examencijfer van 8/20 werd toegekend en zoals geproclameerd op 20 juni 2018, en anderzijds de beslissing van de interne

beroepscommissie van 3 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekster, gericht tegen deze examenbeslissing, ongegrond wordt verklaard.

Uit artikel 4.4.4 van het onderwijs- en examenreglement 2017-2018 van verwerende partij (stuk 20 administratief dossier) blijkt dat de interne beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt. Zij is immers “bevoegd om een beslissing te nemen en eventueel de resultaten aan te passen.”

Wanneer een orgaan dat uitspraak doet over een georganiseerd administratief beroep beschikt over volheid van bevoegdheid, heeft de devolutieve werking van het beroep tot gevolg dat de beroepsbeslissing in de plaats komt van de initiële beslissing, die daardoor uit het rechtsverkeer verdwijnt, geacht wordt nooit te hebben bestaan en bijgevolg niet verder het voorwerp van een beroep bij een rechtscollege kan uitmaken (zie J. GORIS, *Georganiseerde bestuurlijke beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, 561 en 777 en de aldaar geciteerde rechtspraak).

De Raad stelt bijgevolg, desnoods ambtshalve, vast dat enkel de beslissing van de interne beroepscommissie op ontvankelijke wijze het voorwerp van huidig beroep kan uitmaken – onverminderd het principe dat onwettigheden die werden begaan bij de totstandkoming van de initiële examenbeslissing in rekening kunnen worden gebracht bij de beoordeling van de wettigheid van de beslissing over het intern beroep.

V. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert aan dat het beroep onontvankelijk moet worden verklaard in de mate dat het identiek is aan het intern beroep dat verzoekster heeft ingediend.

In de eerste plaats immers, zo stelt verwerende partij, is de interne beroepscommissie overeenkomstig artikel 4.4.4 van het onderwijs- en examenreglement bevoegd om de initiële studievoortgangsbeslissing in voorkomend geval te wijzigen, zodat de beslissing van de interne beroepscommissie in de plaats treedt van die initiële studievoortgangsbeslissing, waardoor deze laatste uit het rechtsverkeer verdwijnt en dus niet meer het voorwerp van een beroep bij de Raad kan uitmaken.

Ten tweede is verwerende partij van oordeel dat verzoekster, door het louter overnemen van het verzoekschrift op intern beroep, nalaat om *in concreto* aan te duiden waarom de beslissing van de interne beroepscommissie onrechtmatig zou zijn.

In haar wederantwoordnota voert verzoekster aan dat de verwerende partij weliswaar argumenteert dat het verzoekschrift onontvankelijk is omdat het identiek is aan het intern beroepschrift, maar dat zij tegelijk in haar repliek consequent de lijn aanhoudt die de interne beroepscommissie heeft gevolgd. Verzoekster stelt dat de argumentatie van het interne bezwaarschrift onverkort geldt in het extern beroep.

Beoordeling

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt met betrekking tot het aanhangig maken van een beroep bij de Raad het volgende:

§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Deze bepaling, oorspronkelijk ingevoerd als artikel II.24 van het decreet van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, is door de indiener van het ontwerp tijdens de parlementaire voorbereiding als volgt toegelicht (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 25*):

“Er wordt niet vereist dat het verzoekschrift juridisch omlijnde middelen omvat. Het volstaat dat de verzoeker een eventueel summier doch duidelijk aangegeven onregelmatigheid aanbrengt, zonder dat deze beweerde onregelmatigheid juridisch moet worden gekwalificeerd. Het is evenwel evident dat dergelijk middel niet kan bestaan uit een loutere bewering of mededeling of uit het uiten van twijfel.

Het mag duidelijk zijn dat, indien niet wordt voldaan aan deze vereiste, het beroep niet op ontvankelijke wijze kan worden aangenomen. Dit vloeit voort uit de beginselen inzake behoorlijke rechtsbedeling. De rechten van verdediging houden in dat een partij op de hoogte wordt gebracht van de aard en de redenen van de feiten die haar ten laste worden gelegd, wat niet het geval is bij een verzoekschrift dat niet de redenen van het beroep (hoe summier omschreven ook) doet kennen.”

Aangezien hierboven is vastgesteld dat enkel de beslissing van de interne beroepscommissie als voorwerp van huidig beroep kan worden aangenomen, is het van deze beslissing dat verzoekster de onregelmatigheid moet aantonen.

Zulks doet verzoekende partij niet. Daar het bij de Raad ingestelde beroep slechts bestaat uit een kopie van het intern beroepsschrift, bevat het geen enkele kritiek op de bestreden beslissing. Het mag als vaste rechtspraak van de Raad worden beschouwd dat het beroep in een dergelijk geval niet ontvankelijk is (R.Stvb. 18 november 2016, nr. 3.328; R.Stvb. 13 augustus 2015, nr. 2.246; R.Stvb. 16 oktober 2014, nr. 2014/288; R.Stvb. 14 augustus 2014, nr. 2014/121; R.Stvb. 22 april 2014, nr. 2014/047; R.Stvb. 27 maart 2014, nr. 2014/033; R.Stvb. 6 maart 2014, nr. 2014/013; R.Stvb. 21 augustus 2013, nr. 2013/146; R.Stvb. 11 januari 2013, nr. 2012/341. Zie ook R.Stvb. 27 oktober 2010, nr. 2010/077).

Ten onrechte ziet verzoekster in de redactie van de antwoordnota van de verwerende partij argumenten om haar beroep ontvankelijk te zien verklaren. Aan de verwerende partij kan bezwaarlijk worden verweten dat zij het standpunt van de interne beroepsinstantie verdedigt, *a fortiori* wanneer de verzoekende partij daarop geen kritiek uit en slechts de argumenten uit de interne beroepsprocedure herneemt. Overigens dient de ontvankelijkheid van een beroep in eerste orde te worden beoordeeld aan de hand van het verzoekschrift, en niet van de antwoordnota van verwerende partij, waarvan het neerleggen ten andere niet op straffe van enige sanctie is voorgescreven.

Het beroep is niet ontvankelijk.

In de marge bedenkt de Raad het volgende.

Verzoekster stelt in haar verzoekschrift en verduidelijkt in de debatten ter zitting (i) dat zij enkele dagen vóór het beëindigen van de laatste stage bij de directie van de stageschool is geroepen, die haar meedeelde dat zij niet geslaagd zou zijn, (ii) dat zij de lector van de hogeschool daarover telefonisch heeft ingelicht en dat deze niet op de hoogte was, (iii) dat de lector aan verzoekster meedeelde dat het in de gegeven omstandigheden begrijpelijk zou zijn indien zij zich niet meer op de stageschool zou aanbieden voor de laatste stagedagen en (iv) dat verzoekster niettemin de laatste stagedagen (alleen in de klas) heeft gepresteerd, onder meer

omdat zij anders ongewettigd afwezig zou zijn (wat op grond van de ECTS-fiche kan leiden tot een onvoldoende voor ‘attitudes’).

Verwerende partij bevestigt dit alles ter zitting.

De Raad wil opmerken dat de in de stagegids voorziene procedure voor het stopzetten van de stage niet in werking is gesteld, zodat lijkt te moeten worden aangenomen dat er zich bij de stage geen dermate ernstige problemen voordeden dat dergelijk ingrijpen zich aandiende. Het is derhalve mogelijk dat verzoeksters presteren onvoldoende was om een slaagcijfer te kunnen behalen, maar in dat geval lijkt het in het licht van de bepalingen van de stagegids evident dat alle stagedagen worden gepresteerd en dat de stage wordt afgesloten met het in de stagegids voorziene eindgesprek. Het administratief dossier bevat geen neerslag van zulk een eindgesprek.

Voorts lijkt het aan de hogeschool toe te komen om het examencijfer te bepalen, en niet aan de stageschool. Het is voor de Raad dan ook niet voetstoets duidelijk waarom en op welke grond de directie van de stageschool het initiatief heeft genomen om verzoekster te ontbieden met de mededeling dat zij niet geslaagd zou zijn, te meer nu blijkt dat de lector van de hogeschool van dat initiatief niet op de hoogte was. De Raad legt aan verwerende partij ter overweging voor dat zij aan de directie van de stageschool de afbakening van de respectieve taken en bevoegdheden tijdens de stages in herinnering brengt.

Het is verder te betreuren dat de lector het telefoongesprek met verzoekster niet lijkt te hebben aangegrepen om de evaluatiebevoegdheid te duiden, en gegeven de mogelijke sancties zoals bepaald in de ECTS-fiche laat het zich in de gegeven omstandigheden ook niet eenvoudig verstaan waarom in dat stadium ‘begrip’ zou worden opgebracht voor een wegbliven van de stageplaats. Daarbij kan de vraag worden gesteld of de omstandigheden én een behoorlijke begeleiding er niet eerder hadden moeten toe aanzetten dat de lector één van de resterende stagelessen had aangegrepen om een bijkomende les van verzoekster bij te wonen.

De Raad drukt ten slotte de hoop uit dat verzoekster in de mogelijkheid zal worden gesteld om het opleidingsonderdeel in de loop van het eerste semester van het academiejaar 2018-2019 af te leggen.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 24 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad
Henri Verhaaren bestuursrechter – bijzitter
Jan Geens bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Melissa Thijs secretaris

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.375 van 24 augustus 2018 in de zaak 2018/205

In zake: Mercy SOSORANGA VIVANCO
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Isabel De Pauw
kantoor houdend te 9100 Sint-Niklaas
Apostelstraat 29
alwaar woonplaats wordt gekozen

tegen:

ODISEE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Stefanie De Proost
kantoor houdend te 1000 Brussel
Antoine Dansaertstraat 59

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 18 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de examenbeslissing van 22 juni 2018 waarbij verzoekster voor het opleidingsonderdeel ‘2 Werkveldervaring-b’ het examencijfer van 9/20 wordt toegekend en van de beslissing van de interne beroepsinstantie van Odisee hogeschool van 13 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekster ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 24 augustus 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Isabel De Pauw, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Stefanie De Proost, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven als student in de opleiding ‘Bachelor in de Verpleegkunde’.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘2 Werkveldervaring-b’, waarvoor verzoekster een examencijfer van 9/20 behaalt.

Dat is de eerste bestreden beslissing.

Tegen deze quitering stelt verzoekster op 26 juni 2018 het volgend intern beroep in.

“In onze opleiding dienen wij op verschillende momenten stages te lopen. In de eerste Bachelor liep ik een stage in de Sint-Jan Kliniek te Brussel. Deze stage verliep zeer goed en ik werd geslaagd verklaard met een 14/20.

In 2018 (academiejaar 2017-2018) diende ik opnieuw een stage te lopen. Ik liep acht weken stage, gespreid over twee keer vier weken, in het AZ Nikolaas te Sint-Niklaas. Mijn praktijklector is mevr. [L.V.W.] en mijn stagementor is mevrouw [A.V.H.]. Op vrijdag 22.06.2018 ontving ik mijn rapport waarin gesteld wordt dat ik dit keer niet slaagde voor de stage (2 werkveldervaring-b).

Ik kan mij om volgende redenen niet akkoord verklaren met deze beslissing:

- In de eerste plaats zijn er m.i. een aantal procedurele fouten gebeurd bij mijn laatste eindevaluatie:
  - Op pagina 10/31 van de Stagegids wordt gesteld dat de evaluatiefiche per stage 2x wordt ingevuld. ‘Het invullen gebeurt samen door de hoofdverpleegkundige en/of stagementor en de praktijklector.’ Tijdens mijn laatste eindgesprek was mijn stagementor echter niet aanwezig. De beoordeling gebeurde bovendien niet door de hoofdverpleegkundige. De beoordeling gebeurde door een andere verpleegkundige, mevr. [S.D.]. Uit het beoordelingsdocument blijkt duidelijk dat er bij ‘mentor’ een andere handtekening staat. De eindbeoordeling is dus niet opgesteld conform de bepalingen van de stagegids.
  - Daarnaast is het zo dat tevens conform de bepalingen op pagina 10/31 van de stagegids de datum van een tussentijds en eindevaluatiemoment wordt bepaald door de praktijklector, dit in samenspraak met de hoofdverpleegkundige en/of stagementor. Dit wordt dan gecommuniceerd aan de student zodat zij ter voorbereiding van het gesprek de fiche zelf met potlood kunnen invullen.

Ik werd echter voor een ‘voldongen’ feit gesteld omdat ik slechts de dag zelf werd verwittigd dat het eindgesprek zou plaatsvinden. Ik was dus niet in de mogelijkheid het gesprek voor te bereiden.

Ik was dan ook volledig verrast dat het eindgesprek al plaatsvond. Ik heb mij niet kunnen voorbereiden, noch kunnen verdedigen.

- Tot slot is het ook zo dat er tussen mijn tweede tussentijdse evaluatie op 30.04.2018 en het tweede ein[d]gesprek op 08.05.2018 nauwelijks een week verlopen was. Nadien diende ik nog een week stage te volgen!

Hoewel dit geen formele vereiste uit de stagegids is, mag m.i. toch verwacht worden dat de eindevaluatie gebeurt na acht weken, en niet al na zeven weken stage...

- Ten tweede is het zo dat mijn stage gedurende de eerste zeven weken over het algemeen zeer goed beoordeeld werd. Ik was dan ook verbaasd dat ik niet geslaagd werd verklaard voor deze stage. Heeft men enkel op basis van de eindbeoordeling, die daarenboven procedureel niet correct werd opgesteld, mijn volledige stage beoordeeld?!

Ik erken dat mijn stage een flauwe start heeft gekend. Ik maakte nog veel fouten bij ster[i]lisatie, ... Na vier weken (eerste deel van mijn stage), sloot mijn lector echter af met de woorden: “*Waar er in het begin twijfel was bij verpleegkundigen of je geschikt bent voor beroep (motivatie) is dit gevoel veranderd in positieve zin. Doe zo verder!*”

Ook na de eerste twee weken van het tweede deel van de stage waren de reacties lovend. “*Doe zo verder*”, “*Doe zo voort*”, “*Doe zeker zo verder*”, zijn slechts enkele van de reacties die ik kreeg van het personeel, mijn stagementor en lector.

Nauwelijks een week verder, op de eindevaluatie van het tweede deel van mijn stage, blijkt ik echter voor heel wat zaken een onvoldoende te hebben gehaald?

Hoe kan ik na nauwelijks een week zo fel achteruit zijn gegaan??!! Dit is voor mij volkomen onverklaarbaar.

- Tot slot, en dit is toch wel heel wat delicater, meen ik dat er sprake is van discriminatie ten aanzien van mijn persoon, mogelijks wegens mijn migratieachtergrond, door mijn stagementor.

Het is een klassieker om zich bij betwistingen inzake stage te beroepen op problemen met de mentor. Ik kan echter aantonen dat ik deze problemen reeds voordien formeel heb aangekaart, vooraleer er een beslissing was genomen en dit om te vermijden dat mijn argumenten zouden worden afgedaan als verzinsels achteraf van een niet-geslaagde student.

Uit mijn e-mails aan mevr. [V.W.] die ik via het online platform diende te versturen, blijkt dat ik reeds in de eerste vier weken veel negatieve kritiek over mij heen heb gekregen. Ik werd bijvoorbeeld niet in het bezit gesteld van een kopie van de medicatie, in tegenstelling tot andere studenten. Tevens werden fouten die door ander personeel werden gemaakt op mij afgeschoven. Gelukkig

kon een andere verpleegkundige voor mij opkomen en dit weerleggen... Kortom, ik heb het gevoel dat ik méér (dan andere studenten) werd geviseerd.

Na de eerste vier weken van de stage heb ik gevraagd om te worden overgeplaatst naar het UZ te Gent. Dit werd echter geweigerd...

Bovendien heb ik al deze zaken reeds aangekaart bij de Ombudsdiens.

Op 29.05.2018 heb ik ook een klacht ingediend bij de Politiediensten wegens dis[c]riminatie. Op 08.06.2018 heb ik tevens een verklaring ingediend bij UNIA, het Interfederaal Gelijkekansencentrum.

Op grond van deze beschouwingen, meen ik aanspraak te maken op een heroverweging van voornoemde beslissing.

Ik stel mij graag [te] uwer beschikking voor een verder onderzoek en onderhoud.”

De interne beroepsinstantie behandelt verzoeksters beroep in zitting van 5 juli 2018 en hoort alsdan verzoekster en haar raadsman, alsook het opleidingshoofd, de docent/stageplanner, de docent/ankerpersoon stage en de praktijklector van het betrokken opleidingsonderdeel.

Op 13 juli 2018 komt de interne beroepsinstantie tot de volgende beslissing:

“(...)

4. Omtrent de gegrondheid van het beroep

4.1. Situering en evaluatie van het opleidingsonderdeel ‘2 WVEb’ conform de ECTS-fiche en stagegids

Het opleidingsonderdeel ‘2 WVE b’ omhelst 12 studiepunten.

Overeenkomstig de ECTS-fiche is het opleidingsonderdeel niet tolereerbaar en slechts beperkt herkansbaar.

De student loopt stage in een instelling met laagcomplex zorgsetting (C, D, G (acute G of WZC), Moeder en Kind, A en TZ zijn mogelijk).

De student loopt in totaal 9 weken stage, verspreid over 2 periodes zoals aangegeven in de academische kalender.

De stage is bedoeld als een kennismaking of verdieping met/ in de zorgsystemen en zorgorganisaties. In samenwerking met andere disciplines wordt verpleegkundige zorg verleend aan de zorgvragers.

Tijdens de stage is er leerbegeleiding door de praktijklector en werkbegeleiding door de verantwoordelijke (hoofd)verpleegkundige en stagmentor.

De student wordt permanent geëvalueerd op het stageproces en daarnaast op het uitwerken en presenteren van opdrachten.

Stageproces:

De student dient zelf een logboek bij te houden waarin hij/zij reflecteert over een aantal leermomenten.

Bedoeling is (zie stagegids p. 11) dat de student tijdens zijn/haar stage 3 leermomenten per week volledig uitschrijft, waarvan 10 leermomenten per periode aan de hand van kerndoelen.

Het logboek wordt 2 werkdagen voor het tussentijds en eindevaluatiegesprek door de student opgeladen in het digitale persoonlijke stageportfolio.

De permanente evaluatie van de stage gebeurt door de stagementor(en) en/of de verantwoordelijke (hoofd)verpleegkundige(n) en de praktijklector tijdens de verschillende stageperiodes, die gepland worden voor dit opleidingsonderdeel. De tussentijdse en eindbeoordeling m.b.t. de te verwerven competenties gebeurt aan de hand van de feedback- en (eind)evaluatiedocumenten, reflecties, ... zoals opgenomen in de stagemap.

Bij de tussentijdse evaluatie worden de stage-ervaringen besproken, aandachtspunten geformuleerd en wordt er gezocht naar mogelijkheden om tijdens de stage verder te evolueren. Het is idealiter een gesprek tussen de drie stagepartijen: de stagementor/hoofdverpleegkundige, de praktijklector en de student. Het gesprek vindt minstens altijd plaats tussen de praktijklector en de student.

De eindevaluatie is de afronding van de stage en is gesteund op de bevindingen van de student, de verpleegkundigen, de stagementor/hoofdverpleegkundige en de praktijklector. Idealiter is het opnieuw een gesprek tussen de drie stagepartijen: de stagementor/hoofdverpleegkundige, de praktijklector en de student. Deze drie partijen ondertekenen de beoordelingsfiche. Indien de student niet akkoord gaat met de eindevaluatie vermeldt hij/zij dit op het beoordelingsdocument.

Stage-opdracht

De beoordeling van de opdrachten en presentaties gebeurt door een praktijklector op basis van de criteria zoals voorzien in de stagegids.

Eindbeoordeling:

De eindbeoordeling gebeurt door de stagecommissie. Deze stagecommissie is samengesteld uit alle praktijklectoren van de hogeschool en wordt voorgezeten door één van de leden van het stagebureau. Aan de hand van de evaluatiefiche, de feedbackfiches en de daarop genoteerde feedback wordt de periode-evaluatie opgemaakt, de sterke en zwakke punten van de student besproken en aandachtspunten geformuleerd voor een volgende stage.

De toekenning van de eindscore voor het opleidingsonderdeel gebeurt op basis van een gewogen score van het stageproces periode 1 (35%), stageproces periode 2 (35%), de presentatie van de stage-opdracht periode 1 (15%) en de presentatie van de stage-opdracht periode 2 (15%).

Een onvoldoende op stageproces leidt tot een onvoldoende op het OPO.

4.2. Het studie- en stagetraject van de studente

De studente kende geen feilloos studieparcours.

Ze startte in het academiejaar 2014-2015 op de campus Brussel, waar ze amper 30 credits behaalde, waaronder een 12/20 (en dus geen 14/20 zoals de studente verkeerdelyk in haar beroepsverzoekschrift schrijft) voor Werkveldervaring 1.

In het academiejaar 2015-2016 stapte de studente over naar campus Waas (Sint-Niklaas), waar ze eerst hoger afstandsonderwijs volgde, nadien overschakelde naar dagonderwijs. Ze liep dat jaar geen stage. Aangezien de studente niet alle credits van de eerste opleidingsfase had behaald, diende ze zich een tweede keer voor een aantal opleidingsonderdelen van de eerste opleidingsfase her in te schrijven in het academiejaar 2016-2017. Ook in dat jaar liep de studente geen stage. De studente behaalde na 3 academiejaren in totaal 75 studiepunten (69 credits + 3 tolerantiepunten + 3 studiepunten vrijstelling).

In het huidige academiejaar 2017-2018 startte de studente aan 2 WVEa in oktober, maar heeft toen na week stage reeds beslist om haar studies stop te zetten en zich uit te schrijven. Wat later heeft ze de moed blijkbaar terug bijeengeraapt en heeft ze zich alsnog her-ingeschreven (hetgeen haar werd toegestaan, hoewel uitschrijving en herinschrijving binnen hetzelfde academiejaar gebeurden), zodat voor haar begin januari nog een stageplaats diende te worden geregeld en dit zowel voor 2 WVE b-1 en 2 als voor 2WVE a (waarvan ze de stage in oktober vroegtijdig had stopgezet).

In eerste zittijd heeft de studente slechts 3 extra credits verworven, wat het totaal brengt op 78 studiepunten na 4 jaar studeren.

De studente behaalde enkel een voldoende voor het opleidingsonderdeel ‘2 Evidence Based Practice’, doch scoorde een onvoldoende voor de opleidingsonderdelen ‘2 Klinisch redeneren’ en ‘2 zorg voor specifieke doelgroepen a’ en nam niet deel (score NA) aan de/alle evaluatie-activiteiten voor de opleidingsonderdelen ‘2 WVE a’, ‘Herstelgerichte zorg’, ‘2 Zorg voor specifieke doelgroepen b’, ‘2 Verpleegkundige praktijk’, ‘2 Geïntegreerde casuïstiek’ en ‘2 Patiëntveiligheid’.

Uit het beroepsverzoekschrift blijkt dat het beroep enkel gericht is tegen het resultaat dat de studente behaalde voor de evaluatie-activiteit ‘stageproces’ binnen het opleidingsonderdeel ‘2 WVE b’.

De studente liep stage in het AZ Nikolaas op de afdeling Inwendige 2 longziekte, verspreid over 2 perioden, respectievelijk van 5.02.2018 tot 02.03.2018 en van 16.04.2018 tot 14.05.2018.

STAGEPERIODE 1 (2 WVE b.l):

Tussen de stage van de eerste opleidingsfase (WVE 1) die de studente doorliep in het academiejaar 2014-2015 en de stage die de studente dit jaar liep (2WVE b) waren 3 jaar verstrekken, met als gevolg dat de vaardigheden die in academiejaar 2014-2015 werden aangeleerd en geoefend op stage niet (langer) als routine konden worden aanzien (dit heeft zich overigens laten voelen tijdens de stage: in de feedbackfiches - zie verder - wordt regelmatig verwezen naar vaardigheden en inzichten uit de eerste opleidingsfase die niet (meer) verworven waren, bv. steriliteit en klinisch redeneren). Ook de inhouden aangebracht tijdens de tweede opleidingsfase waren niet gekend.

Rekening houdende het studieparcours van de studente werd er dan ook voor geopteerd om de studente stage te laten lopen in een leerzorgcentrum.

Een leerzorgcentrum is een afdeling in een zorgvoorziening, waar leren (onderwijs) en zorg (praktijk) beter op elkaar worden afgestemd door een samenwerkingsverband tussen de onderwijspartner en de werkveldpartner,

De studente liep meer bepaald stage in het AZ Nikolaas, afdeling inwendige 2 longziekten (werkveldpartner), en dit van 05.02.2018 tot 02.03.2018. Gezien de praktijklector zelf ook deeltijds werkzaam is op de afdeling, kon een betere en meer gerichte begeleiding plaatsvinden. De praktijklector kwam regelmatig op de afdeling en zag de studenten die er stageliepen dus op een meer regelmatige basis dan bij een “normale” stagebegeleiding”, waar de praktijklector de student enkel ziet tijdens het tussentijds en eindevaluatiegesprek. AZ Nikolaas is een werkveldpartner waar Odisee sinds geruime tijd mee samenwerkt. De stageplaats, afdeling inwendige 2 longziekten, werd in de voorbijgaande jaren door de studenten die er stageliepen systematisch als goed tot zeer goed beoordeeld, de afdeling wordt door deze studenten ook beschouwd als een sterke aanrader omdat men er veel begeleiding en heel veel leerkansen geboden worden. De opleiding had er dan ook alle vertrouwen in dat dit een goede stageplaats zou zijn voor de studente.

In het stagewerkboek is een logboek opgenomen, in dit document heeft de studente voor zichzelf een aantal (doch niet het door de stagegids vooropgestelde aantal) leermomenten beschreven:

1. De eerste week verliep blijkbaar moeizaam, er was naar eigen zeggen ‘nog veel werk aan de winkel’. De studente schreef dit deels toe aan het feit dat ze verkouden was, deels aan het feit dat er bij het begin van een stage veel informatie te verwerken valt en ze nog steeds problemen had met de taal. Ze gaf aan dat ze niet goed voorbereid was tijdens de wondzorg, waardoor ze te veel fouten maakte en in de war geraakte. De verpleegkundige zei haar dat ze zich moest herpakken en erop diende te letten geen steriliteitsfouten te maken en haar handelingen in een vlotte beweging uit te voeren. De studente stelde nog steeds bereid te zijn hieraan te werken, maar gaf aan dat ze iemand was die hiervoor meer tijd nodig had. De studente besprak ook de communicatie die ze had met de zorgvrager vanuit een actieve luisterhouding en besloot voor zichzelf dat ze veel bijgeleerd had in korte tijd, dat ze moest durven fouten maken, vragen stellen en kritisch zijn voor zichzelf en daarnaast ook moest blijven oefenen.
2. Ook in haar tweede reflectieverslag gaf de studente aan dat ze het moeilijk bleef hebben en dat de feedback nog steeds niet goed was. Het tussentijds gesprek met haar stagementor, die aangaf dat haar tempo reeds verbeterd was, had haar echter deugd gedaan. De studente leek nu ook te begrijpen dat de feedback die ze kreeg niet over haar als persoon ging, maar wel over de handelingen die ze stelde.
3. In het derde reflectieverslag noteerde de studente voor zichzelf dat ze de patiënten goed en correct wenste te informeren en dat ze daarom in de komende week het klinisch redeneren als doelstelling voorop zou stellen.

4. In het vierde reflectieverslag noteerde de studente o.a. dat ze tijdens de bloedafname de garrot was vergeten losmaken en dat ze zichzelf voorgenomen had dit niet meer te laten gebeuren.

5. Als besluit van de 5^e en laatste week stage (van de eerste periode) noteerde de studente dat ze de feedback gekregen had dat ze vorderingen maakte, goed rapporteerde en dat ook haar communicatie verbeterd was. De studente vond het fijn dat ze veel geleerd had en dat ze daartoe ook de gekregen had en veel oefenmogelijkheden had gehad.

In het stage-evaluatieboek zijn naast de urenstaat en het voorbereidingsdocument tussentijds en eindevaluatiegesprek (dat door de studente voor deze eerste stageperiode echter niet werd ingevuld) ook de feedbackfiches terug te vinden, die door de respectievelijke stagementoren werden ingevuld en het beoordelingsdocument.

➤ Feedbackfiches mentoren:

De feedbackfiches die in het stage-evaluatieboek zelf zijn opgenomen werden eerst door de studente zelf voorbereid en vervolgens voorzien van commentaren en feedback door de begeleidende verpleegkundige.

De stage kende algemeen beschouwd een erg zwakke start, waarbij basisprincipes zoals handhygiëne en steriliteit niet gekend bleken te zijn en de studente zeer veel fouten maakte:

05.02.2018 — Verpleegkundige [E.D.W.]:

Mercy, je hebt er een drukke eerste stagedag op zitten.

Je bent beleefd naar personeel en naar patiënten!

Je hebt leren werken met EWS-score.

Je opti-plan zeker goed invullen nog even refereren hoe je de parameters invult. Zeker steriliteit met wondzorg nagaan. Je maakt nog steriliteitsfouten.

Neem een kijkje in de verzorgingskar welk materiaal er allemaal ligt. Zorg dat je zeker structuur krijgt in je werk.

06.02.2018 — verpleegkundige en praktijklector [L.V.W.]:

Mercy, je bent vriendelijk en beleefd naar ptn & collega's. Je mag wel wat luider praten, ik versta je soms niet zo goed.

Je voorbereiding is ok. We hebben aantal wondzorgen samen uitgevoerd: werk punt: steriliteit! Bv. wondzorg met zalf: dopje zalf - eerste stukje weg — wat nt mee op veld ligt, is niet meer steriel — risicogedrag mbt steriele instrumenten hanteren ... bv. .... gele schort.

Stel gerust meer vragen over theorie. Bv. Waarom ligt iemand in isolatie? Tijdens briefing → info op briefingblad, lk weet nt altijd goed of je theorie nt goed begrijpt of dat het is omdat je het nt goed weet bv. residu bij bladderscan

07.02.2018 — verpleegkundige [E.D.W.]:

Mercy, ik heb vandaag de eerste keer goed kunnen samenwerken om te zien hoe ver je staat. Je bent beleefd naar personeel en ptn toe. Zorg ervoor dat je je goed kan uitdrukken naar ptn toe.

Als je een techniek nog niet voldoende beheerst, vraag om het nog even uit te leggen! Je mag gerust vragen stellen om zo praktijk en theorie te linken met elkaar. Je wil alles

tegelijk doen. Zorg voor structuur in je werk. EWS-afname moet gekend zijn na een week met de hand (AM freq) doen we niet!

Steriliteit blijven opletten → je maakt snel fouten (pincet, [k]ompres, SC-inspuiting theorie nagaan + praktijk blijven inoefenen → verkeerd gezet. Je bent gemotiveerd maar je moet de theorie beter beheersen om observaties te doen v/d pt bloeddruk interpreteren + opschrijven in opti-plan. Vraag naar afkortingen of moeilijke woorden van briefingsblad. Neem je eigen leerproces in handen.

09.02.2018 — verpleegkundige en stagementor [A.H.]:

Je bent vriendelijk en beleefd maar er is nog werk aan de winkel

1. *Communicatie/taal: graag luider en duidelijker spreken*
2. *Graag op tijd komen voorde briefing*
3. *Tempo veel te traag voor 2^e jaar VPK*
4. *Totaalzorg is minimaal (probeer prioriteiten te stellen)*
5. *Wondzorg PICC: zorg ervoor dat je alles goed ontsmet (verder, onder insteekplaats)*
6. *SC-inspuiting: plooï nemen & loodrecht*
7. *Parameters interpreteren moet spontaner en alerter*

Je wil het graag, je zal het ook wel kunnen, maar je hebt nog veel te leren. Niveau is niet goed genoeg voor 2de jaar. Herpak je!

12.02.2018 — verpleegkundige [A.D.]:

1. *Steriliteit blijft een werk punt (niet met handen aan vetverband komen)*
2. *Tempo is te traag voor een 2e jaar*
3. *Parameters moeten spontaner en alerter geïnterpreteerd worden*
5. *Bij optrekken medicatie opletten voor sterilitéitsfouten (bv. 20 ml optrekken & in infuus zakspuiten, neem spuit van 20 ipv 10 ml, zodat je niet steeds met je naald in en uit je infuuszak moet)*
6. *Let erop datje spontaan initiatief neemt en werk ziet!*
7. *Geef gerust aan wat je gezien hebt en wat nog niet en vraag uitleg.*

13.02.2018 — verpleegkundige [Y.V.C.]:

Nog veel oefenen voor de juiste manier te fixeren. Eerst beginnen met de vleugelnaald te leren en daarna gewone naald. Beter proberen voelen aan de vene. Meer durven doorprikkken. Komt goed. Pt-identificatie, datum, kamer doe je goed, volgorde buizen= ok.

15.02.2018 verpleegkundige en praktijklector [L.V.W.]:

Hyg. Zorgen: ok - materiaal verzamelen: ok

Je bent gemotiveerd en stelt vragen om te oefenen. Ik merk een grote bereidheid om te leren = positief! Je zoekt op bv. clostridium. Toch zijn er veel zaken die nog oefening vragen! – bekwaamheid nt ok. Basisprincipes handhygiëne is nt gekend – steriliteit bv. wondzorg bv. risicogedrag met pincet, veld openvouwen is nt gekend

Blijf oefenen en vraag concrete feedback over handelingen. Je hebt deze sturing echt nog nodig. Dit maakt ook dat je nog nt over handigheid en vlotheid beschikt. Kennis bv. luchtinlaat in troussen? = materiaalkennis

➤ Tussentijds evaluatiegesprek:

Het tussentijds evaluatiegesprek vond plaats op 15.02.2018 in aanwezigheid van de praktijklector mevr. [L.V.W.] en de stagementor mevr. [A.H.]. De studente kreeg daarbij o.m. de feedback dat ze niet altijd goed durft te vragen of ze het goed begrepen heeft, dat ze werkt aan contact leggen, maar soms moeilijk te verstaan is, dat ze gerust meer vragen mag stellen, dat haar observaties en klinisch redeneren zeer beperkt zijn (nog sterk gefocust op de basiszorg), dat de basisprincipes van steriliteit en handhygiëne nog werkpunten zijn, zelfs ondermaats volgens de feedbackfiches en dat ze meer open mag zijn over hoe ze zichzelf voelt.

➤ Feedbackfiches mentoren:

Door de duidelijke feedback die de studente gekregen had, was naar het einde van de eerste stageperiode toe geleidelijk aan een voorzichtige positieve evolutie in haar functioneren op stage merkbaar, al bleven er nog steeds werkpunten:

17.02.2018 — verpleegkundige en stagementor [A.H.]:

Vandaag & gisteren samengevat:

1. hygiënische zorgen = ok maar vrij traag. Je bent hulpvaardig. Je mag doorwassen!
2. theoretische kennis = minimaal. Je vraagt vaak informatie over zaken die je wel al zou moeten kennen bv. ik vraag: neem 100 xanax → je brengt 1 clexane
3. Sc-inspuiting = ok / IM inspuiting = niet gekend
4. probeer constructief met feedback om te gaan bv. IM insp → sneller prikken is niet gebeurd.

Gisteren was je boos/ misnoegd omdat je geen medicatie mocht geven → dit is voorlopig geen prioriteit voor jou.

Ik vind je (nog) niet bekwaam genoeg voor een 2^e jaarsstudente. Acute situatie herken je niet/nauwelijks! (sat. 71% → 02 geven)

18.02.2018 verpleegkundige en stagementor [A.H.]:

Ik zie duidelijk dat je moeite doet om met de gekregen feedback je handelen aan te passen. Je bent vriendelijk naar vpk & ptn toe.

Ochternzorgen (bedbaden, lavabo ews) verloopt correct toch blijft tempo een aandachtspunt

SC-inspuiting verloopt correct

Je vraagt meteen feedback. Dit is een goede houding.

22.02.2018 - verpleegkundige en praktijklector [L.V.W.]:

Plaatsen perifeer infuus: ok, voorbereiding is nog nt automatisme bv (purgeren leiding op voorhand, hier twijfelde je over)

Communicatie is ok

Je hebt veel zelfst. moeten werken. Je komt zaken melden bij twijfel.

Alg. nog onnauwkeurigheden bv. handdoeken van verkeerde pt, EWS bij voorkeur eerst, glycemie inschrijven op juiste moment. Ik merk zeker pos. evolutie, dat is goed!

23.02.2018 verpleegkundige [Y.V.C.]:

- Opletten voor garrot tijdig los te doen
- Opletten om naald te fixeren, vooral ... naald
- Voor de rest zeer goed, correcte handhygiëne en pt controle
- Kiest goede vene uit, goed voelbaar
- Veel beter dan vorige keer!

26.02.2018 Verpleegkundige [E.D.W.]:

Mercy, ik merk evolutie op in je leerproces. De voorbereiding voor een bedbad verloopt al vlotter. Werk eerst een kamer af + opti-plan invullen om daarna naar een andere pt over te gaan. Afwijkende parameters begin je door te hebben en meld je ook aan de vpk. Vlotheid en snelheid moet nog wat beter + organisatie. Communiceer beter met je ptn. Iemand die incontinent is en verwacht gaat niet kunnen antwoorden of hij stoelgang heeft gehad. Hier mogen we niet vanuit gaan om de pt te geloven.

27.02.2018 — verpleegkundige [J.D.]:

De voorbereiding van de wondzorg was goed. Ik had de indruk dat je je niet helemaal zeker voelde. Je hebt de wondzorg steriel uitgevoerd. Probeer volgende keer voor je de wondzorg uitvoert, alles nog eens te overlopen, dan moet je het moment van de handeling minder twijfelen, bepaalde zaken vlotter uitvoeren. Probeer zoveel mogelijk je technieken te oefenen en zaken thuis nog eens te herhalen. Dan komt het zeker goed.

28.02.2018 — verpleegkundige en stagementor [A.H.]:

Mercy, ik merk elke dag dat je vorderingen maakt. Je werkt naar je doelstellingen en gaat aan de slag met de gekregen feedback.

Je bent zeer behulpzaam en leergierig. Dat zal je zeker helpen in volgende stages.

Je rapporteert goed.

Soms heb ik het gevoel dat je gedesoriënteerd bent op de gang (bv. kamer 20 is niet kamer 26). Let op: dit kan soms verwachting geven. Tip: ofwel spreek je in kamernummers ofwel in patiëntennamen (beste).

02.03.2018 — verpleegkundige [A.]:

Mercy, je stageperiode is minder goed begonnen, maar je hebt een enorme evolutie gemaakt.

Je communicatie is veel beter, je meldt afwijkende waarden en neemt gepast initiatief. Steriliteit is ook veel beter. Je denkt na voor je iets doet, je ziet werk & kent de werking van de afdeling goed. Doe zo verder en je wordt een top verpleegkundige!

➤ Eindevaluatiegesprek:

Het eindevaluatiegesprek vond plaats op 02.03.2018 in aanwezigheid van de praktijklector mevr. [L.V.W.] en de stagementor mevr. [A.H.].

Tijdens dit gesprek kwam o.m. aan bod dat de stage aanvankelijk erg zwak gestart was (lange tijd geen stagegelopen door omstandigheden) en basisprincipes zoals handhygiëne en steriliteit niet gekend waren, zodat de studente zeer veel fouten maakte, maar ook dat de studente duidelijke feedback had gekregen en wel gegroeid was. Daarnaast bleef ook de taal nog steeds een werk punt en was de theoretische kennis matig.

➤ Eindbeoordeling door de stagecommissie:

De stagecommissie kwam samen op 09.03.2018 en oordeelde dat de studente de vereiste competenties onvoldoende verworven had.

Het verslag vermeldt als volgt:

Stagecommissie 09/03/2018 2 WVEb deel a:
05/02-02/03/2018, praktijklector [L.V.W.], AZN Inw. 2

Algemene feedback:

Stage aanvankelijk erg zwak gestart, lange tijd geen stagegelopen door omstandigheden. Basisprincipes zoals handhygiëne en steriliteit niet gekend. Maakte hier zeer veel fouten. Heeft wel van in het begin duidelijke feedback gekregen en is wel gegroeid. Echter moeilijk te beoordelen of dit niveau tweede jaar is. Taal blijft ook moeilijk. Theoretisch ook eerder matig, mede omdat ik soms gevoel heb, dat ze het niet altijd correct kan verwoorden. Komt hierdoor soms onzeker over en geeft niet altijd vertrouwen.

Sterke punten

Motivatie

Werkpunten

Basisprincipes, complexe zorgen, communicatie (taal)

Aandachtspunten voor planning:

Graag opnieuw stage opzelfde afdeling om eerlijk het groeiproces te beoordelen. Mercy geeft ook zelf aan wel wat inwerkijd nodig te hebben en het was dan ook jammer dat de stage stopte toen het net beter ging.

Besluit stagecommissie:

[L.V.W.] bespreekt studente Mercy en licht alle aspecten toe. Het team besluit om Mercy de kans te geven om binnen dezelfde dienst haarstage verder te zetten om zo hopelijk positief te evolueren, Mercy heeft meer tijd nodig. Ze geeft zelf aan dat het te zwaar is voor haar en zij meer tijd nodig heeft. Ze krijgt een goede begeleiding op de dienst en kan zich binnen een veilige omgeving tonen. Er wordt niet getwijfeld aan de bereidheid van Mercy, die is er zeker en vast, maar de competenties zijn er nog niet.

Ondanks de evolutie die de studente had doorgemaakt, bleef het moeilijk om de studente op basis van het vooropgestelde niveau voor een student in de tweede opleidingsfase te laten slagen.

Vanuit deze bezorgdheid en aangezien de studente zelf ook had aangegeven soms wat meer inwerkijd nodig te hebben, werd beslist om de studente tijdens de tweede stageperiode opnieuw stage te laten lopen op dezelfde stageplaats en afdeling. De studente werd hiervan eveneens op de hoogte gebracht en leek hier akkoord mee te gaan.

In een latere mail van 24.03.2018 aan het stagebureau vroeg de studente aan het stagebureau of de tweede stageperiode reeds was ingepland. Er werd haar bij mail van diezelfde dag (nochtans een zaterdag) nog geantwoord dat de stageplanning sedert een paar dagen op het digitaal studentenportaal Toledo stond en dat hieruit bleek dat de studente opnieuw was ingepland op de afdeling Inwendige 2 van het AZ Nikolaas, dit volgens de laatste afspraken met de praktijklector mevrouw [V.W.], waardoor de eerdere afspraak om stage te kunnen lopen in UZ Gent verviel.

De studente was teleurgesteld nu ze graag stage had gelopen in een universitair ziekenhuis, maar bleek de beslissing uiteindelijk wel te aanvaarden, waar ze schreef: "Ik

had inderdaad een afspraak met vrouw [V.W.] maar niets was vastgelegd. (...) Voor mij is het geen probleem om terug te gaan naar INW-2 maar toch zou ik graag nieuwe ervaringen willen op doen.”

Er werd haar geantwoord dat uitstel uiteraard geen afstel betekende. Zo zou de studente de inhaalstage van 2 VWE a die later in juni gepland was nog steeds in het UZ kunnen lopen. De studente is hier niet verder op teruggekomen en heeft zich uiteindelijk (omwille van ziekte) niet meer aangeboden voor de inhaalstage van 2WVE a, die in juni gepland was.

STAGEPERIODE 2 (2WVE b.2):

De studente liep dus opnieuw stage op het AZ Nikolaas, afdeling inwendige 2 longziekte en wel van 16.04.2018 tot 14.05.2018.

De studente heeft ook hiervan een logboek bijgehouden waarin ze een aantal leermomenten voor zichzelf heeft beschreven (doch opnieuw niet het door de stagegids voorgeschreven aantal):

1. De studente stelt zich zelfzekerder te voelen dan tijdens de eerste stage en nog steeds veel bij te leren. Van de verpleegkundigen kreeg ze naar eigen zeggen de feedback goed bezig te zijn, met weliswaar hier en daar nog wat tips en tricks, de studente oordeelde dat er op de afdeling altijd ruimte was voor het stellen van vragen en ook altijd de kans kreeg om de verschillende technieken te oefenen. Tijdens het plaatsen van een perifeer infuus had de studente wel een moeilijk moment gekend omdat ze niet diep genoeg had geprakt, langs de andere kant had ze ook positieve feedback gekregen wat haar de moed gaf om verder te gaan. Als ervaring nam ze mee rustig te blijven, zeker niet te vergeten om de handen te ontsmetten alvorens te prikken, vragen te blijven stellen en kritisch te blijven over het eigen handelen.
2. Ook in de tweede week kende de studente een moeilijk moment omdat de waarde insuline niet gekend was, haar tempo nog steeds te traag was, ze moeite had met het stellen van prioriteiten en bewaren van overzicht.
3. In haar derde reflectieverslag geeft de studente aan dat het, vlak na haar tussentijdse evaluatie, een drukke week was, waarin ze reeds verschillende keren om feedback had verzocht maar nog niet had gekregen. De studente gaf voor zichzelf toe dat de theoretische kennis niet was wat het moest zijn en dat ze geen probleem had om met feedback om te gaan, maar dat dit niet steeds negatief moest zijn en dat ze graag ook positieve feedback te horen zou krijgen over de dingen die ze wel goed gedaan had. Ze had hierover nagedacht en besloten om door te blijven gaan, niet elke keer in de verdediging te schieten en het positieve uit haar stage te halen. De studente oordeelde dat aandachtig luisteren naar patiënten ook een manier was om respect te tonen, maar moest toegeven dat ze het tijdens de eerste drukke weken vergeten was dat ze een patiënt op de WC-stoel had gezet. (noot: het doet zich inderdaad regelmatig voor dat studenten moeite blijken te hebben met negatieve feedback, tijdens het tussentijds evaluatiegesprek had de praktijklecteur nochtans wel opnieuw trachten te kaderen dat feedback ervoor zorgt dat studenten kunnen groeien in hun leerproces, naar haar gevoel leek de studente dit toen te begrijpen).

4. Aan het eind van de stage, na het eindevaluatiegesprek stelt de studente het gevoel te hebben plots niets goeds meer te kunnen doen. Ze verwijst hiervoor o.a. naar een moment waarop één van de verpleegkundigen haar gezegd zou hebben dat ze een patiënt eten had gegeven terwijl deze nuchter diende te blijven voor een onderzoek, terwijl zij niet degene was die deze patiënt eten zou hebben gegeven, hetgeen achteraf door een andere verpleegkundige bevestigd kon worden en vraagt zich daarnaast ook af waarom zij geen medicatielijst heeft gekregen, terwijl een andere student dit wel zou gekregen hebben al van de eerste week dat hij op de afdeling stage liep. De studente geeft aan zich radeloos te voelen en te willen stoppen als het zo verder ging. Anderzijds besloot ze wel dat ze veel had bijgeleerd en dankbaar was voor de vele leerkansen die haar geboden werden.
(Noot: Na kennisname van dit laatste verslag heeft de praktijklector de studente uitgenodigd voor een gesprek, dat uiteindelijk doorging op 25.05.2018.)

➤ Feedbackfiches mentoren:

De feedbackfiches die in het stage-evaluatieboek zelf zijn opgenomen werden door de studente voorbereid, en vervolgens voorzien van commentaren en feedback door een aantal verpleegkundigen die de studente op stage begeleid hebben.

Uit de gegeven feedback blijkt dat de studente een grote inzet toont, maar ook dat dezelfde werkpunten vaak naar voren blijven komen:

16.04.2018 — verpleegkundige en stagementor [S.D.]

Bloedafname: techniek gekend oppassen voor fixatie eerst fixeren en dan nogmaals voelen.

Infusie: opletten voor handhygiëne, techniek verliet wat onzeker, maar dit ging beter de 2de keer, neemt feedback mee.

Med. Optrekken: opletten voor steriliteit dat naald nergens tegen komt. Inoefenen van optrekken is een werk punt0

Communicatie: Probeerpt een gerust gevoel te geven en zegt wat ze gaat doen Helpt waar ze kan en ziet werk. Doe zo verder.

17.04.2018 — verpleegkundige [T.F.]:

Je bent zeer leergierig en neemt initiatief. Je stelt ook je leerdoelen voor. Je oefent je technieken in. Doe zo voort.

18.04.2018 — verpleegkundige [E.D.]:

Bloedafname: techniek ok, vergeet je garrot niet los te maken voordatje de naald gaat verwijderen. Leg [k]ompressen in je nabijheid voordatje begint.

19.04.2018 — verpleegkundige en stagementor [S.D.]:

Perifere infuus plaatsing:

Voorbereiding: gekend

Uitvoering: fixeren, ontsmetten en tijdens het prikken defixatie van de huid behouden.

Vergeet je handen niet te ontsmetten!

Nazorg: gekend

Blijf rustig tijdens de techniek

20.04.2018- verpleegkundige en stagementor [A.H.]:

Ochtendzorg heb je zeer zelfstandig gewerkt. Samen met medestudent heb je zware ochtendzorg/bedbad voor je rekening genomen. Dit hebben jullie tot een goed einde

gebracht. Je geeft je eigen grenzen aan en vraagt tijdig hulp of info waar nodig. Dit zorgt voor meer vertrouwen. Je benut en creëert leerkansen.

23.04.2018- verpleegkundige [J.H.]:

Medicatie oplossen: techniek is gekend maar tempo kan nog iets vlotter (bv. openen verpakking, aankoppelen spuit)

Optrekken medicatie: stamper niet aanraken i.k.v. steriliteit. Bij kcl uit een flesje, spuitje best eerst wat lucht in, dan ga je minder tegendruk hebben

Aankoppelen infuus: vergeet geen fysiologisch om te spoelen. Kijk eerst na dat je alle klemmen dichtzet, voordat je afsluitdopje verwijdert.

Tip: let op hoe je bepaalde dingen zegt (toon of wijze) dit komt soms anders over dan je bedoelt

24.04.2018 — verpleegkundigen [K.] en [D.]:

Wat positief is, [is] dat je zelf voorstelde om een EKG te nemen

Probeer wel eerst je theorie en praktijk goed te kennen voordat je eraan begint

Probeer ook links en rechts bij je patiënt te kennen. Dit is zeer belangrijk.

Je elektroden goed te bevochtigen.

Je ochtendzorg is gekend. Je tempo kan nog beter, maar dit komt wel op termijn.

Vandaag heb je wondzorgen uitgevoerd. De verzorging van de ... ging vlot. Probeer erop te letten dat je altijd van binnen naar buiten werkt (dus niet met hetzelfde kompres de wondrand naar de wonde zelf)

Het is wel goed dat je erop let dat een tube zalf niet langer openblijft dan nodig.

Ik merk wel dat je werkt aan je aandachtspunten die we je geven. Je doet iets met de feedback die je krijgt. Doe zeker zo verder.

25.04.2018 — verpleegkundige [E.D.W.]:

Mercy de laatdienst was druk maar er moet vlotter gewerkt worden.

Interpreteren van parameters lukt goed, maar je moet ze ook op tijd noteren in optiplan, enkel op je blad is niet voldoende.

Normaalwaarden glycemie moeten nu gekend zijn in het 2^{de}jaar, verschillende panter insulines moeten nu gekend zijn.

Breng structuur in je werk. Eerst de ene kamer + ptn, dan parameters op andere kamers.

Leg ook linken tussen theorie en praktijk waarom doe je deze techniek en denk hierbij na. Bevraag ook stoelgang + urine en noteer in optiplan.

26.04.2018 — verpleegkundige en stagmentor [A.H.]:

Vandaag ging de lavabo/bedbad verzorging duidelijk vlotter. Hierdoor merk ik datje wel iets opsteekt uit de feedback.

Wondzorg:

1) steriliteit= goed

2) je weet waarom je handeling uitvoert (iso dermicum = ontsmettend maar ook uitdrogend)

3) neem voldoende afdikkend verband mee

→ techniek is gekend

Je bent hulpvaardig en leergierig maar probeer ‘vriendelijker’ te communiceren. Je bedoelt het zeker goed, taal komt soms ‘bevelend’ over (bv. vpk [J.J]/ labo/infuus prikken) verschil: ik zal dat doen onder begeleiding of mag ik dat doen & wil je begeleiden.

27.04.2018 — verpleegkundigen [L.] & [K.]:

Bloedafname: je techniek van bloedafname is gekend. Je waarschuwt de patiënt en je had vlot eerste keer bloed.

27.04.2018 — verpleegkundige en praktijklector [L.V.W.]:

- alg. voldoende: *Ik merk datje erg je best doet maar heb soms het gevoel dat je dit veel energie kost. Je hebt tijd en ondersteuning nodig, wees je hiervan bewust het is niet erg*
- *je bent hier om te leren geef ook aan als je nog iets niet (zeker) weet (bv MRSA screening) → dit geeft ook vertrouwen*
- *TV (wondzorg) in vgl. tot 1^e stage zeker beter, maar blijven oefenen onder begeleiding.*
Tip gegeven mbt openen steriel veld.

- *communicatie: soms komt het ‘bevelend’ over. Ik ben ervan overtuigd dat dit niet de bedoeling is, maar pt kan dit wel zo interpreteren bv. ‘mond open’ → beter is wil je aub*
- *je bent heel bereidwillig, stelt vragen, neemt initiatief → pos.*

De wil en bereidheid is zeker aanwezig. Het ‘kunnen’ is soms nog wat ondermaats, maar dit komt goed. Dit zal tijd vragen maar ik vertrouw erop. Vertrouw er ook zelf op maar wees je hiervan bewust!

Doe zo verder & gebruik feedback om te groeien

28.04.2018 — verpleegkundige en stagementor [A.H.]:

Vandaag was een zeker drukke ochtendzorg waardoor je veel zelfstandig hebt moeten werken. Dit schrikt je niet af en dat is positief.

Toch heb ik het gevoel dat het wat minder gaat dan vorige week. Je kan pt wassen aan lavabo/in bed maar het tempo is zeer laag (bv 60 min voor lavabo)

Patiënt was blij met de zorg maar geeft ook aan dat je jezelf voorbijloopt soms & dat de taal soms moeilijk is.

EWS-scores worden genomen → de link/ automatisme om er ook werkelijk iets mee te doen is nog niet aanwezig.

Mondelinge rapportage: ok, schriftelijk gebeurt nauwelijks.

Ik heb het gevoel dat je jezelf weinig vertrouw[t], hierdoor verlies je veel tijd.

Wondzorg zou geen probleem mogen zijn, toch ziet het er stutelig uit → probeer kalm te blijven.

Je kan nog moeilijk prioriteiten stellen (bv. kamer in/uit, je hebt geen /weinig overzicht)

Je bent wel gemotiveerd en leergierig. Je wilt het heel graag maar is nog werk aan de winkel.

Probeer rustiger te zijn & overzicht te bewaren over de zorg. Je moet steeds kijken op je briefingsblad om antwoorden te kunnen geven. Probeer patiënten hun namen te onthouden, niet kamernummers.

➤ Tussentijds evaluatiegesprek

Het tussentijds evaluatiegesprek vond plaats op 30.04.2018 in aanwezigheid van de praktijklector mevr. [L.V.W.] en de stagementor mevr. [A.H.].

Bij dit gesprek kwam o.m. aan bod dat de studente een enorme inzet toonde, maar dat er nog steeds belangrijke werkpunten bleven, waarbij ook de taal de studente soms parten bleef spelen.

De studente kende duidelijk betere en mindere dagen. De zorg opnemen bij patiënten die ze reeds meermalen verzorgd had, ging vrij goed, maar met het oog op de eindevaluatie werd toch voorgesteld om ook te focussen op ‘nieuwe’ zorgen.

(Noot: Bij dit gesprek werd volgens de praktijklector tenslotte ook al even besproken wanneer de eindevaluatie zou plaats vinden, gezien de feestdag (Hemelvaart op 10/5) tijdens de laatste week stage zou het gesprek in het begin van die week plaatsvinden).

➤ Feedbackfiches mentoren:

De prestaties van de studente na het tussentijds evaluatiegesprek schommelden van dag tot dag. Er was opnieuw een dalende trend merkbaar.

02.05.2018 — verpleegkundige [E.]:

Mercy bij aanvang van de zorg 3 patiënten volledig verzorgen → je hebt dit op je gemak gedaan, 1 patiënt had zich al gewassen.

Zorg zeker datje de parameters komt melden en direct opschrijven. Probeer ook een parameter te onthouden en je patiënten te leren kennen. Als de patiënt hier 4 weken ligt moet je hem al kennen.

EWS-afname moet ook vlotter gaan. Je moet direct linken leggen. Je blijft strubbelen bij je theoretische kennis dit moet beter. Je moet opzoeken van medicatie en nagaan waarom ptn deze medicatie nemen. Dit moet je goed weten om naar het 3de jaar te gaan. Je gaat alleen staan of als zoneverantwoordelijke. Je kan dit nog niet aan. Medicatie + verzorging moet je kunnen plannen

03.05.2018 — verpleegkundigen [A.] en [E.]:

Glycemie: als je zegt datje glycemie gaat prikken dan moet je dit ook doen. Als er iets tussenkomt moet je dit melden. Je moet de zorg beter leren organiseren. Nu vraag je steeds welke kamer en moet de vpk een aantal keren vragen of die wondzorg gedaan is. Meer inzicht krijgen in de werking van de afdeling.

05.05.2018 — verpleegkundige en stagementor [S.D.]:

Je zorgplanning is beperkt wanneer er nieuwe situaties zoals omgekeerde isolatie plaats vinden. Het klinisch redeneren en theoretische kennis is onvoldoende. Na bijna 8 weken wil ik dat je COPD kent & de aandachtspunten. Net zoals je niet wist dat een exacerbatie, een opstoot is. Ook de afkorting PEG wist je niet. Wanneer je iets niet weet, moet je je verdiepen in de materie zodat je kunt groeien. De basistechnieken zijn gekend (bedbad) alleen is je kennis ontoereikend voor een verpleegkundige in wording.

Wanneer je een zorg wilt plannen, moet je eerst in het optiplan kijken → bloedafname. Je neemt direct bloedafnamemateriaal voor perifeer, terwijl de persoon een IPS heeft, altijd eerst proberen na de IRS dan pa sperifeer.

Als je in het opti-plan kijkt, zorg dat je ... recht op privacy anders geschonden.

Perifere bloedafname:

Voorbereiding: vergeet je serumbuis niet bij een afname bij een PS, dit had ik jou uitdrukkelijk gevraagd. Voor de rest was het in orde.

Uitvoering: vergeet na je fixatie niet te voelen. Het fixeren van de naald is onvoldoende waardoor de naald bewoog en deader dik werd.

Nazorg: in orde

Bekijk steeds je materiaal: bv. spuit om maagsonde te spoelen was vuil & nog resten van medicatie. Toen ik je vroeg of dit proper was zei je nee maar toch wou je hiermee de sonde spoelen. Denk of doe een alternatief en neem een nieuwe spuit.

Communicatie:

Je vraagt verduidelijking wanneer je iets niet begrijpt

Je hebt soms de neiging om in de verdediging te schieten: ja maar, ...

Je kunt de technieken en zorg uitvoeren onder begeleiding, maar wanneer je zelf de zorg in handen hebt is dit moeilijk voor je, ik denk omdat je het inzicht & de kennis nog ontbreekt.

07.05.2018 — verpleegkundige [J.H.]

- *Medicatie kennis: ik vind dit nog een heel zwak punt. Indien je iets niet weet, geef dit gerust toe. Wanneer ik zeg dat iets niet correct is moet je niet in de ‘aanval’ gaan evenals tegen de bijsluiter bv. Proflow zeg je is ontstekingsremmer en hebben we gezien dat bij kinderen dit wel zo is, op de bijsluiter hebben we duidelijk gezien dat dit niet zo is, uiteindelijk bedoelde je Aspegic ipv Proflow. Probeer toch de courante medicatie die gebruikt worden op de afdeling te kennen voor wat het hier gebruikt wordt.*

- *Oplossen medicatie: techniek is gekend, maar verloopt uiterst traag, komt soms onhandig over.*

Purgeren van de infuusleiding: controleer steeds goed dat er geen lucht bijzit

-Medicatie aanhangen: steeds controleren of de posiflow DC doorgankelijk is doormiddel van NaCl %, bloedreflux controleren. Zorg dus dat je steeds een spuit mee hebt.

- totaalzorg:

Hygiënische zorgen: patiënt is tevreden. Tempo kan je nog opdrijven. Wondzorg: techniek is gekend

Peg. sonde: je koppelt de sondevoeding af maar je spoelt niet door. Dit moetje direct doen, anders kan de sonde verstoppen

Bedopmaak was niet gedaan, je ging dit doen, maar toen we pt in bed gingen leggen, was dit nog niet gedaan.

- *Veiligheid van de patiënt: met tillift is het zeer belangrijk dat je voor dat je de patiënt optilt dat je zeker bent dat alle ‘sluitingen’ vast zijn, want nu was je dit vergeten en kon de patiënt niet op een veilige manier getransfereerd worden. Als vpk moeite alleen met een tillift kunnen werken.*

- *perifere bloedafname: zamel steeds eerst je materiaal, leg dit binnen handbereik voordat je de garot aanlegt. Indien je eerst wil ‘kijken en voelen’ maak zeker het garot los voor het comfort van de patiënt. Techniek is gekend, verliep vlot, met oog voor de patiënt*

- *navolgen van instructies: worden soms niet gedaan*

Vb. ik geef je pipitazo en aqua en ik zeg dit mag je al oplossen even later kom ik terug en ligt de aqua nog op de kast. Ok dit is geen zware fout maar is wel belangrijk

Vb. we vragen om de tillift weg te brengen en zeker ... voedingstrousse mee te brengen, meerdere malen en toch kom je terug zonder

-attitude: probeer op te letten hoe je iets zegt en ga niet direct in de aanval. Je bent wel heel leergierig, je wilt wel, probeer nog iets ...

➤ Eindevaluatiegesprek:

Het eindevaluatiegesprek vond plaats op 08.05.2018 (omwille van de feestdag op 10.05.2018 tijdens de laatste week stage) in aanwezigheid van de praktijklector mevr. [L.V.W.] en de stagementor mevr. [S.D.].

Bij dit gesprek werd uitgelegd dat de studente wisselend gepresteerd had op stage, hetgeen uiteindelijk resulteerde in een globale onvoldoende. Vooral het klinisch redeneren bleef echter ook na de tweede stageperiode onvoldoende. Basiszorgen werden op het niveau van een zorgkundige (niveau eerste opleidingsfase) uitgevoerd, maar nog niet op niveau van een verpleegkundige (niveau tweede opleidingsfase).

Het beoordelingsdocument werd door de studente ondertekend, zonder dat ze hierbij opmerkingen liet optekenen.

➤ Eindbeoordeling door de stagecommissie:

De stagecommissie kwam samen op 25/05/2018. Uit de toelichting die gegeven werd door de praktijklector bleek dat de verwachte evolutie duidelijk onvoldoende was om te kunnen slagen.

Het verslag vermeldt als volgt:

Stagecommissie 25/05/2018
Bespreking stage 2 WVEb deel 2

Algemene feedback:

Stage was beter dan eerste 4 weken, maar twijfel over voldoende competenties voor tweede jaar. Eerder goed voor eerste jaar. Klinisch redeneren nog niet voldoende, heb de indruk dat het ook heel veel is voor Mercy. Ze zal er wel komen, maar mogelijks in een iets langer traject. Taal blijft naar mijn gevoel ook voor verwarring zorgen. Is uiteraard mes dat aan twee kanten snijdt (zowel student, als begeleiding). Op het einde zat Mercy door de gekregen feedback ook niet echt goed in haar vel.

Sterke punten

Inzet

Werkpunten

Mogelijkheden en beperkingen aangeven.

Aandachtspunten voor planning:

Is het een optie om de stage voor Mercy meer te spreiden. Dit tempo is volgens mij voor haar te veel. En stage, en opdracht, en gezin, en klinisch redeneren...

Besluit stagecommissie:

[L.V.W.] licht de stage van Mercy toe en toont aan dat de evolutie duidelijk onvoldoende is. Klinisch redeneren blijft vooralsnog te moeilijk, taal is een aandachtspunt en het tempo ligt te hoog voor Mercy. Voldoet eerder aan de eindtermen voor de eerste opleidingsfase, echter niet voor de tweede opleidingsfase. Het team besluit dat de stage onvoldoende is. Het OPO-cijfer komt mathematisch op 9/20 en blijft zo behouden.

[L.V.W.] zal een nabesprekking doen met Mercy en [M.G.] als trajectbegeleider.

Toelichting OPO-cijfer (stage 70%, stageopdracht 30%)

2WVEb deel 1: stage 9/20 opdracht 9/20

2WVEb deel 2: stage 9/20 opdracht 10/20

OPO-cijfer 9/20

Op 25.05.2018 vond een nabesprekking met de studente plaats. De praktijklector had de studente hiervoor reeds uitgenodigd na het lezen van haar laatste logboekverslag op

14.05.2018. Gelet op de onvoldoende die de studente kreeg was ook de studietrajectbegeleider bij dit gesprek aanwezig.

4.3. Omtrent de grieven van de studente:

4.3.1. Wat betreft de procedurele fouten die bij de laatste evaluatie zouden zijn gebeurd

De studente beweert dat bij de laatste eindevaluatie procedurele fouten gemaakt zouden zijn doordat:

- 1) de stagementor niet aanwezig was en de beoordeling door een andere verpleegkundige gebeurde
- 2) de studente pas de dag zelf van het gesprek verwittigd werd dat het eindevaluatiegesprek die dag zou doorgaan
- 3) er nauwelijks een week verlopen zou zijn tussen de tweede tussentijdse evaluatie en het tweede eindevaluatiegesprek

De Interne Beroepsinstantie bespreekt deze grieven hieronder achtereenvolgens:

4.3.1.1. aanwezigheid stagementor op het eindevaluatiegesprek

Bij de praktische organisatie van de stage wordt inderdaad op p. 10 van de stagegids vermeld dat de evaluatiefiche per stage 2x wordt ingevuld, nl. een eerste x tijdens het tussentijds evaluatiegesprek en een tweede x tijdens het eindevaluatiegesprek en dat dit samen met de hoofdverpleegkundige en/of stagementor en de praktijklector gebeurt, waarbij de feedbackfiches als basis voor de evaluatie gebruikt kunnen worden.

Wat verder in de stagegids waar het concrete stageverloop besproken wordt, wordt op p. 15-16 echter ook uitdrukkelijk vermeld dat het tussentijds evaluatiegesprek en het eindevaluatiegesprek idealiter een gesprek is tussen de stagementor/hoofdverpleegkundige, de praktijklector en de student, maar minstens altijd plaats vindt tussen de praktijklector en de student.

De aanwezigheid van de stagementor bij dit gesprek verdient met andere woorden de voorkeur, maar is strikt genomen niet vereist.

Bij afwezigheid van de stagementor, in casu mevrouw [A.H.], kan deze dus perfect worden vervangen door iemand anders. De opleiding legt uit dat mevrouw [S.D.] niet zomaar een verpleegkundige is, maar zelf ook stagementor is op de afdeling waar de studente stageliep. Zij werd weliswaar oorspronkelijk als stagementor toegezwezen aan een andere student, doch zij heeft ook de betrokken studente meermaals op stage begeleid. Aangezien mevrouw [A.H.] sinds de tussentijdse evaluatie – in tegenstelling tot mevrouw [S.D.] – niet meer met de studente had samengewerkt, mevrouw [A.H.] tijdens het tussentijds evaluatiegesprek bovendien haar twijfels had geuit of de studente de vereiste competenties in een voldoende mate beheerde om te kunnen slagen en de evaluaties nadien ook bergaf leken te gaan, werd ervoor geopteerd om het gesprek te voeren in aanwezigheid van mevrouw [S.D.]. Op die manier konden de prestaties van de studente sinds de tussentijdse evaluatie met informatie uit eerste hand besproken worden en was het ook mogelijk een tweede opinie (naast deze van de mentor [A.H.]) te bekomen.

In dat verband dient overigens opgemerkt dat het tot de onderwijsvrijheid van Odisee behoort om te bepalen door wie een opleidingsonderdeel beoordeeld en gequoteerd wordt. Bij de stages worden stagementoren van de stageplaats bij de beoordeling betrokken, in die zin dat de opleiding rekening zal houden met hun input, doch de eindverantwoordelijkheid om te beslissen of een student al dan niet kan slagen voor het opleidingsonderdeel blijft steeds bij de opleiding. Het is inderdaad de stagecommissie

samengesteld uit de praktijklectoren en het stagebureau, die het stagecijfer aan de hand van de evaluatiefiches, de feedbackfiches en de daarop genoteerde feedback bepaalt, na toelichting door de praktijklector.

Het argument dat de stagementor mevrouw [A.H.] niet aanwezig was op het eindevaluatiegesprek is dus zelfs niet ter zake dienend.

4.3.1.2. laattijdige verwittiging

De studente is op 08.05.2018 door de verpleegkundige ingelicht dat het eindevaluatiegesprek diezelfde dag nog zou doorgaan. De datum werd bepaald in samenspraak tussen de praktijklector mevrouw [L.V.W.] en de stagementor mevrouw [S.D.]. Dit is vooraf niet aan de studente meegedeeld kunnen worden. Dit belet echter niet dat de studente minstens sinds het tussentijds evaluatiegesprek wist dat het eindevaluatiegesprek aan het begin van die week (dus maandag 07.05.2018 of dinsdag 08.05.2018 zou doorgaan) aangezien er een feestdag (Hemelvaart op donderdag 10.05.2018) viel tijdens de laatste week stage.

In ieder geval heeft de studente zich – in tegenstelling tot hetgeen ze tracht voor te houden in haar beroepsverzoekschrift – wel degelijk kunnen voorbereiden op dit gesprek, niet alleen had ze kennis van de verschillende feedbackfiches die werden ingevuld door de verpleegkundigen die haar tijdens de stage begeleid hadden, maar ze heeft ter voorbereiding van het gesprek ook het document uit het stage-evaluatieboek ingevuld met antwoord op de vragen wat voor haar de meest positieve en meest negatieve ervaringen tijdens de stageperiode waren geweest, welke haar talenten/sterke punten en welke haar werkpunten/doelstellingen.

Het feit dat de studente pas laat verwittigd werd van het exacte moment waarop het eindevaluatiegesprek zou doorgaan kan haar prestaties tenslotte niet negatief beïnvloed hebben.

Het argument is niet ter zake dienend.

4.3.1.3. beperkte tijd tussen tussentijdse evaluatie en eindevaluatiegesprek

Het tussentijds evaluatiegesprek vond plaats op 30.04.2018, na 10 dagen stage. Het eindevaluatiegesprek ging door op 08.05.2018, of nog eens 6 stagedagen later.

Dit was zo afgesproken omdat er een feestdag (Hemelvaart op donderdag 10.05.2018) viel tijdens de laatste week stage.

In ieder geval werden er sinds het eindevaluatiegesprek op 08.05.2018 nog slechts 4 stagedagen gepresteerd, m.n. op 09.05, 10.05, 11.05 en 14.05, zodat gezien de vele werkpunten die er nog steeds waren, een beoordeling van deze laatste dagen niet meer gemaakt zou hebben dat de studente alsnog kon slagen.

De studente heeft tijdens deze laatste stagedagen ook geen evaluatiefiches meer laten invullen door de verpleegkundigen die haar begeleidden, zodat de opleiding in de onmogelijkheid gesteld werd om hier nog rekening mee te houden bij de uiteindelijke eindbeoordeling.

De praktijklector geeft ook aan dat ze door de studente niet geïnformeerd was geworden over het feit dat de studente op 14.05.2018 nog een stagedag zou inhalen/presteren. Nochtans worden de stage-uren in principe geregeld door de hoofdverpleegkundige/stagementor in samenspraak met de praktijklector en de student (zie stagegids p. 17) en dienen dienstwijzigingen en moeilijkheden in verband met stage, zonder uitzondering, geregeld te worden in overleg met de school (melden via mail aan praktijklector + ankerpersoon stage – zie stagegids p. 29), hetgeen niet gebeurd is. Het

stage-evaluatieboek van de studente vermeldde evenmin een einddatum voor de betrokken stageperiode.

Indien de praktijklector op de hoogte was geweest dat de laatste stagedag van de studente op 14.05.2018 doorging, dan had het eindevaluatiegesprek ook die dag kunnen plaatsvinden.

De Interne Beroepsinstantie is echter van oordeel dat dit (4 extra dagen op een totale periode van 9 weken) de evaluatie niet beïnvloed zou hebben, in die zin dat men de studente over wie er sinds aanvang van de stage twijfels bestonden dat de periode voor haar lang genoeg zou zijn, om de vele werkpunten die ze had weg te werken, niet plots zou hebben laten slagen. Sinds de tussentijdse evaluatie was overigens opnieuw een negatieve evolutie merkbaar.

4.3.1.4. bijkomende opmerking vanuit de opleiding m.b.t. de eigen procedurele tekortkomingen van de studente

Volledigheidshalve heeft de praktijklector de Interne Beroepsinstantie erop gewezen dat de studente de voorgeschreven procedures niet steeds gevolgd heeft.

Zo heeft de studente tijdens de eerste stageperiode het tussentijds- en eindevaluatiegesprek bijvoorbeeld niet voorbereid. De desbetreffende documenten in het stage-evaluatieboek werden door de studente niet ingevuld, hoewel de data waarop deze gesprekken zouden plaatsvinden wel vooraf gecommuniceerd waren.

Daarnaast werden de logboeken/reflectieverslagen niet op de juiste plaats opgeladen (1 reflectieverslag werd zelfs opgeladen onder WVE b1 terwijl het WVE b2 betrof), hebben de reflectieverslagen telkens een andere titel, zijn ze vaak niet gedateerd, en is er slechts gereflecteerd over 7 kerndoelen in een periode van 9 weken, terwijl het nochtans de bedoeling was dat 3 leermomenten per week zouden worden uitgeschreven waarvan 10 leermomenten per periode aan de hand van kerndoelen (zie stagegids p. 11). Concreet wil dit zeggen dat studenten bvb. in een stage van 6 weken, 18 leermomenten moeten bespreken waarvan 10 aan de hand van kerndoelen en 8 vrije.

Het in vraag stellen van het eigen handelen vanuit de kwaliteitscriteria is nochtans één van de competenties waarop studenten beoordeeld worden en één van de kerndoelen waarover ze dienen te reflecteren. De reflecties van de studente waren onvoldoende en tonen ook aan dat de theoretische kennis van de studente niet op niveau van een tweedejaarsstudente Bachelor verpleegkunde was.

Tenslotte had de studente de praktijklector en ankerpersoon stage, zoals hierboven gesteld, op de hoogte moeten brengen van de wijziging van de stage-uren.

4.3.2. Wat betreft de beoordeling van de eerste zeven weken stage:

De studente beweert dat de eerste zeven weken stage algemeen als zeer goed beoordeeld geweest zouden zijn en stelt dan ook verbaasd te zijn geweest uiteindelijk niet geslaagd te zijn verklaard.

De Interne Beroepsinstantie deelt de mening van de studente dat de eerste zeven weken als zeer goed beoordeeld geweest zouden zijn niet. Het tegendeel blijkt uit de verschillende feedbackfiches, waarbij er meermaals op gewezen werd dat de studente het niveau van een tweedejaarsstudente niet haalde en dat ze op bepaalde vlakken ondermaats presteerde.

In de eerste stageperiode schoot de studente meermaals tekort op het vlak van basisprincipes zoals handhygiëne en steriliteit, bleek de taal vaak een struikelblok te vormen en was de theoretische kennis beperkt.

Op basis van de werkpunten en tips die de studente kreeg, diende ze zelf in staat te zijn om deze werkpunten voldoende zwaarwichtig in te schatten en bij te sturen waar nodig. Het belang van steriliteit en een goede handhygiëne kan binnen een opleiding verpleegkunde inderdaad moeilijk overschat worden.

In haar logboek schreef de studente overigens op een bepaald ogenblik zelf dat haar tussentijdse evaluatie ‘natuurlijk niet goed was’, ‘zoals ze ook had verwacht’.

Het is niet omdat de praktijklector vervolgens na 4 weken stage afsloot met de woorden “*Waar er in het begin twijfel was bij verpleegkundigen of je geschikt bent voor het beroep (motivatie) is dit gevoel veranderd in positieve zin. Doe zo verder!*” dat dit zou betekenen dat er geen tekortkomingen waren. De bereidheid (de inzet en motivatie) op zich was er, de bekwaamheid (het kunnen) nog niet. Dit werd ook later, tijdens de tweede stageperiode, nog herhaald o.a. in de feedbackfiche van 27.04.2018.

Positieve en constructieve feedback in de loop van een stageperiode staat een beoordeling ‘onvoldoende’ na afloop van de stage niet in de weg. Men mag niet vergeten dat de positieve benadering ook bedoeld was om de onzekerheid bij de studente weg te nemen. In de tweede stageperiode zien we dat de werkpunten uit de eerste stageperiode opnieuw naar voren komen. Het wordt door de opleiding niet ontkend dat de studente een grote inzet heeft getoond en aan de stag is willen gaan met de feedback die haar gegeven werd, waardoor ze op bepaalde dagen ook beter presteerde, hetgeen een paar keer de positieve commentaar “doe zo verder”, “doe zo voort”, “doe zeker zo verder” uitlokte (al ging dit vaak over het feit dat de studente zich inzette, vragen stelde, actief feedback vroeg en opvolgde, dus opnieuw meer over bereidheid dan over bekwaamheid), toch was aan het eind van de stage vooral het klinisch redeneren (o.a. interpreteren van parameters) onvoldoende aanwezig, bleek het tempo vaak nog te hoog te liggen voor de studente en bleef ook de taal verder voor verwarring zorgen.

Het argument kan niet overtuigen.

4.3.3. Wat betreft de bewering dat de studente slachtoffer zou geweest zijn van discriminatie door de stagementor

De studente stelt dat ze in de eerste 4 weken heel wat negatieve kritiek over zich heen gekregen zou hebben.

Dit staat vooreerst in schril contrast met de vorige grief waar de studente nog beweerde dat de eerste zeven weken stage algemeen als zeer goed beoordeeld zouden geweest zijn, alsook met het eigen logboek van de studente waarin ze meermaals schreef dat ze blij was over de kansen die ze kreeg, de begeleiding die haar geboden werd en de mogelijkheden die haar geboden werden om vragen te stellen/technieken te oefenen. De studente spreekt zichzelf dus tegen.

Bij nazicht van de feedback die de studente kreeg, stelt de Interne Beroepsinstantie bovendien vast dat deze feedback, in de mate van het mogelijke, telkens op constructieve en opbouwende wijze geformuleerd werd, waarbij ook aandacht werd gegeven aan de zaken die wel goed waren verlopen.

Uiteraard is het wel de bedoeling dat de verpleegkundigen die de studente op stage begeleiden, de studente wijzen op de eventuele fouten die ze maakt, zeker wanneer dit fouten betreffen tegen basisprincipes van handhygiëne en steriliteit, die de veiligheid van de patiënt in gevaar kunnen brengen.

Specifiek wat betreft de feedback gegeven door de stagementor mevrouw [A.H.], stelt de Interne Beroepsinstantie vast dat zeker niet alle feedback die door deze mentor gegeven werd negatief was o.m. in de feedbackfiche van 28.02.2018 worden de vorderingen die

de studente gemaakt heeft heel duidelijk door deze mentor benoemd, idem in de feedbackfiches van 20.04.2018 en 26.04.2018.

Daarnaast stelt de Interne Beroepsinstantie vast dat:

- de negatieve feedback niet enkel van de hand van mevrouw [A.H.] was, maar bevestigd werd door de andere verpleegkundigen en de praktijklector die de studente ook een aantal keer op stage begeleid heeft
- de studente in haar logboekfragmenten bepaalde van deze tekorten ook zelf heeft toegegeven (o.m. de steriliteitsfouten die ze maakte en de beperkte theoretische kennis die ze bezat, ...)
- de studente zich hierover pas beklaagd heeft in haar logboek van 13.05.2018, dus nadat het eindevaluatiegesprek op 08.05.2018 had plaatsgevonden en ze met andere woorden wist dat ze niet zou slagen (het laatste reflectieverslag werd pas op 13.05.2018, dus na het eindevaluatiegesprek opgeladen)
- de studente op geen enkel ogenblik tijdens de stage contact heeft opgenomen met praktijklector, stagecoördinator en/of ombudsdienst om het probleem van discriminatie aan te kaarten, terwijl de stagegids op p.29 onder algemene afspraken voorziet dat moeilijkheden i.v.m. stage met mail gemeld dienden te worden aan de praktijklectoren de ankerpersoon stage. De lezing van de logboekfragmenten laat niet toe om hieruit af te leiden dat er zich een probleem van discriminatie of racisme zou stellen op stage, in welk geval de praktijklector zelf een gesprek zou hebben uitgelokt, hetgeen ze ten andere ook deed na lezing van het laatste logboekverslag waarbij de studente aangaf zich radeloos te voelen en op deze manier niet meer verder te willen. Ook de trajectbegeleider was bij dit gesprek aanwezig, gezien de onvoldoende die de studente kreeg voor stage en gezien uit het logboekverslag bleek dat de studente ernstig bleek te twijfelen om haar opleiding verder te zetten (noot: ze had zich eerder dat jaar, nog voor aanvang van de stage 2 WVE b al eens uitgeschreven en opnieuw ingeschreven)

Indien er daadwerkelijk sprake zou geweest zijn van discriminatie of racisme, kan niet ingezien worden waarom de studente gewacht heeft om dit te melden tot na kennismaking van haar stageresultaat.

Tot staving van haar beweringen verwijst de studente naar het feit dat ze – in tegenstelling tot een andere student – geen kopie van de medicatielijst gekregen zou hebben. Het is voor de Interne Beroepsinstantie onmogelijk om te weten waarom deze andere student hiervan wel kopie zou hebben gekregen, misschien had hij de lijst zelf opgesteld of minstens hiernaar gevraagd op de afdeling. Niets belette de studente om inderdaad (net als de andere student) bij aanvang van de stage kopie te vragen (de studente gaf in haar logboek meermalen aan dat er op de afdeling steeds ruimte was voor het stellen van vragen), dan wel zelf de nodige opzoeken te doen in verband met de medicatie die courant op de afdeling gebruikt werd.

Het volstaat uiteraard niet om zich hierover pas aan het einde van de stage, op een ogenblik dat van de studenten verwacht kan worden dat zij de courant gebruikte medicatie kennen en weten waarvoor deze wordt toegediend, te beklagen in een laatste reflectieverslag.

De studente verwijst in datzelfde reflectieverslag en haar beroepsverzoekschrift ook nog naar een situatie waarbij aan een patiënt eten gegeven zou geweest zijn, terwijl deze nuchter diende te blijven voor een medisch onderzoek en dat dit op haar zou zijn afgeschoven totdat een andere verpleegkundige aangaf dat dit niet onmogelijk de schuld van de studente kon geweest zijn omdat ze bezig waren geweest met een bloedafname.

Bij nalezing van het logboekfragment lijkt het er nochtans eerder op dat de vraag wie deze patiënt eten had gegeven – zoals dit ook verwacht kan worden in dergelijke situatie – aan alle aanwezigen gesteld werd en niet enkel aan de studente. Hieruit kan dus niet afgeleid worden dat de studente negatief geviseerd werd. In ieder geval heeft een andere verpleegkundige kunnen bevestigen dat het niet de fout was van de studente. Daarmee was naar het oordeel van de Interne Beroepsinstantie de kous af. De Interne Beroepsinstantie leest in de feedback die sinds dit ‘incident’ gegeven werd, niet dat dit ‘incident’ de verdere feedback gekleurd zou hebben of negatief zou hebben afgestaald op de uiteindelijke beoordeling van de studente. In geen van de feedbackfiches werd hierover commentaar gegeven, hetgeen wil zeggen dat alle betrokkenen aanvaard hadden dat de studente met heel de situatie niets te maken had. De opleiding kan met het ‘incident’ (schuld of onschuld) dan ook geen rekening gehouden hebben bij de uiteindelijke beoordeling van de stage.

De Interne Beroepsinstantie ziet dan ook niet in welk argument de studente hieruit wil halen om haar beoordeling in vraag te stellen, en al helemaal niet om aan te tonen dat ze het slachtoffer zou geweest zijn van discriminatie door haar stagementor. Het is zelfs niet duidelijk wie de betrokken verpleegkundige was.

De studente beweert verder dat haar vraag tot overplaatsing naar het UZ Gent geweigerd zou geweest zijn. Uit de mailcommunicatie hieromtrent blijkt dat de stage in UZ Gent werd uitgesteld, niet geweigerd. Vanuit een bezorgdheid omtrent de slaagkansen van de studente, werd na afloop van de eerste stageperiode, mede rekening houdende het feit dat de studente zelf ook had aangegeven dat ze meer inwerkijd nodig had, door de stagecommissie op aanbeveling van de praktijklector beslist om de studente tijdens de tweede stageperiode opnieuw stage te laten lopen op dezelfde afdeling waar ze eerder stage had gelopen in plaats van op het UZ Gent, zoals door de studente voor aanvang van de eerste stageperiode in januari was gevraagd. De studente was hiervan op de hoogte en had hiertegen oorspronkelijk geen bezwaar. Het is dan pas op 24.03.2018, zijnde vlak voor het paasverlof, dat de studente zich de vraag stelt of ze onmiddellijk na de paasvakantie met haar stage kon starten op 16.04.2018. Wanneer het stagebureau haar hierop aangaf dat volgens de laatste afspraken met de praktijklector, de stage stond ingepland op dezelfde afdeling als waar ze eerder stage had gelopen, liet de studente haar teleurstelling blijken, maar ging ze uiteindelijk wel akkoord om opnieuw stage te lopen in het AZ Nikolaas op de afdeling inwendige 2. Ook toen is haar gezegd geweest dat uitstel geen afstel betekende en dat de inhaalstage voor 2WVE a nog steeds kon doorgaan in het UZ Gent in de maand juni. De studente is hier niet verder op teruggekomen. De stage van 2 WVE heeft ze uiteindelijk niet volbracht omwille van ziekte.

Uit het feit dat de stage in UZ Gent uiteindelijk niet is kunnen doorgaan kan naar het oordeel van de Interne Beroepsinstantie dan ook niet worden afgeleid dat de studente gediscrimineerd zou zijn geweest, wel integendeel men wilde haar vanuit de opleiding alle kansen tot slagen bieden.

De studente leek zich hiermee bij aanvang van de tweede stageperiode ook verzoend te hebben, ze kwam hier verder niet meer op terug en gaf tijdens de eerste weken van de stageperiode opnieuw aan dat er op de afdeling altijd ruimte was voor het stellen van vragen en ze er de kans kreeg om verschillende technieken te oefenen.

De Interne Beroepsinstantie wijst er voor zover als nodig nog op dat in principe dient te worden uitgegaan van een vermoeden van objectiviteit en deskundigheid van de beoordelaars, geen van de mentoren op de stageplaats heeft er immers belang bij de studente negatief te evalueren wanneer daar geen aanleiding toe zou bestaan.

Dit vermoeden is uiteraard weerlegbaar, maar een student die dit vermoeden wenst te weerleggen, zal daartoe overtuigende argumenten moeten aanvoeren.

De argumenten van de studente volstaan naar het oordeel van de Interne Beroepsinstantie niet om tot een gebrek aan onpartijdigheid te besluiten, laat staan dat er sprake zou zijn van racisme of discriminatie. De feedback werd steeds naar aanleiding van concreet door de studente uitgevoerde taken/shiften geformuleerd.

De studente beweert tenslotte dat ze al deze zaken reeds eerder zou hebben aangekaart bij de ombudsdiens en ze ook op 29.05.2018 een klacht heeft ingediend bij de politiediensten wegens discriminatie en op 08.06.2018 een verklaring heeft ingediend bij Unia, het Interfederaal Gelijkekansencentrum.

De klacht bij de politiediensten dateert van 29.05.2018, dus nadat de stage was afgelopen, het eindevaluatiegesprek had plaatsgevonden en de studente op 25.05.2018 een nabespreking met praktijklector en trajectbegeleider had genoten in het licht van de onvoldoende die ze had gekregen. De klacht is gericht tegen stagementor [A.H.]. In deze klacht beweert de studente tijdens de tweede stageperiode het slachtofferte zijn geweest van pesterijen, hetgeen zich dan geuit zou hebben in het vervalsen van feedbackverslagen, zo zou er een voorval geweest zijn dat andere verpleegkundigen al lachend haar feedback aan het invullen zouden geweest zijn en de studente hen hierbij zou hebben horen zeggen “*Vul jij dit en vul jij dat in!*”.

De Interne Beroepsinstantie kan alleen maar vaststellen dat indien dit voorval zich daadwerkelijk heeft voorgedaan, de studente hiervan nooit eerder melding heeft gemaakt. Het lijkt er dan ook op dat de klacht voornamelijk geïnspireerd is op het feit dat de studente zich niet heeft kunnen verzoenen met de beslissing dat ze – ondanks haar inzet – uiteindelijk niet geslaagd is voor haar stage.

De feedback werd steeds naar aanleiding van concreet door de studente uitgevoerde taken/shiften geformuleerd. Er is niets dat er ook maar op zou kunnen wijzen dat de feedbackverslagen ‘vervalst’ zouden zijn of niet zouden overeenstemmen met de werkelijkheid.

De Interne Beroepsinstantie kan dan ook geen rekening houden met de klacht die door de studente achteraf werd ingediend om het examenresultaat dat tot stand gekomen is op basis van evaluatiefiches, feedbackfiches en de daarop genoteerde feedback nu nog in vraag te stellen/te herzien.

Zeker niet nu de studente op stage door verschillende verpleegkundigen begeleid werd en ook de praktijklector de studente meermaals aan het werk heeft gezien en zich aldus een goed beeld van het functioneren van de studente op stage heeft kunnen vormen.

De perceptie van de studente of haar persoonlijk aanvoelen volstaat niet om de Interne Beroepsinstantie ervan te overtuigen dat de studente slachtoffer zou geweest zijn van racisme en/of discriminatie, noch dat dit zijn invloed zou gehad hebben op de prestaties van de studente of de finale beoordeling ervan.

De klacht bij de ombudsdiens is van nog latere datum op 05.06.2018. Hierin meldt de studente – volledig in strijd met de logboekfragmenten die ze doorheen de stage heeft opgeladen en waar ze meermaals aangeeft veel begeleiding en kansen te krijgen op haar stageplaats – dat de eerste stage goed zou zijn verlopen, maar dat ze steeds problemen zou gehad hebben met haar stagementor mevrouw [A.V.H.], die haar zei dat ze beter zou stoppen en niet geschikt was voor het beroep van verpleegkundige. Ook tijdens de tweede stageperiode zou ze door haar mentor openlijk belachelijk zijn gemaakt en naarmate de stage vorderde zou ze vaker te maken hebben gekregen met pesterijen, hetgeen zich dan geuit zou hebben in het vervalsen van feedbackverslagen. De studente vermeldt hierin ook het hierboven reeds besproken voorval van de patiënt die eten had gekregen terwijl dit niet mocht. De studente vroeg om een gesprek te hebben met mevrouw [A.H.].

De ombudsdiens heeft de klacht onderzocht en aan de studente gemeld niet te zijn gestoten op enig teken van racisme of discriminatie, ook al zou de studente dit subjectief

anders hebben ervaren. Wat de evaluatie betreft, is er naar het oordeel van de ombuds, hierin gevuld door de Interne Beroepsinstantie inderdaad een duidelijke en grondige motivering dat de studente op dit moment niet kan slagen met de prestaties en vaardigheden die ze op stage heeft getoond. Het feit dat de studente herhaaldelijk gewezen werd op elementen die nog niet in orde of onvoldoende waren kan op zich niet als een teken van racisme of discriminatie worden gezien. Ieder ander student met dezelfde prestaties en vaardigheden zou hierover op dezelfde manier feedback krijgen. De ombudsdiest heeft de studente er volledigheidshalve op gewezen dat mocht ze overtuigd blijven dat haar eindquatering niet correct zou weergeven wat ze op stage presteerde, ze nog steeds intern beroep kon aantekenen (hetgeen ze ook deed) en de studente gewezen op de beroepsmodaliteiten die ze daarbij diende te respecteren.

Ook de ombudsdiest betreurde dat de studente zich niet eerder tot een vertrouwenspersoon of ombuds had gewend, wanneer ze naar eigen zeggen de bemerkingen en bejegening op stage als niet correct of zelfs racistisch aanvoelde. Een gesprek met de studente en de betrokkenen in een veel vroeger stadium had wellicht heel wat lijden kunnen voorkomen. Ondanks de zware (zelfs lasterlijke) aantijgingen aan het adres van vrouw [A.H.], bleek deze laatste nog steeds bereid om alsnog met de studente een gesprek te voeren. De studente is echter op dit voorstel niet verder ingaan. Op vraag van de Interne Beroepsinstantie waarom ze hierop niet was ingegaan antwoordde de studente eerst dat ze het gesprek alleen met vrouw [A.H.] wenste te voeren, vreemd genoeg zonder dat de hoofdverpleegkundige of iemand van de hogeschool hierbij aanwezig waren en vervolgens dat ze “in het belang van het onderzoek” niet was ingegaan op het voorstel.

Het onderzoek zou er nochtans mee gebaat geweest zijn dat dit gesprek in alle openheid, op een correcte manier (d.w.z. zonder de dreigementen die voordien door de echtgenoot van de studente in het ziekenhuis zouden zijn geuit) en in aanwezigheid van de hoofdverpleegkundige (die zijn team van verpleegkundigen moet kunnen aansturen) en van iemand van de hogeschool (praktijklector of ander lid van de stagecommissie die de studente finaal moet kunnen beoordelen) zou kunnen hebben plaatsgevonden.

De Interne Beroepsinstantie kan uit de klacht bij de ombudsdiest dan ook weinig meer informatie haten, dan hetgeen hierboven reeds werd beschreven.

Tenslotte heeft de studente kennelijk op 08.06.2018 een verklaring afgelegd bij UNIA. De bijlagen waarnaar in die verklaring wordt verwezen werden door de studente echter niet medegedeeld als stuk, zodat het voor de Interne Beroepsinstantie niet mogelijk is om deze binnen het kader van haar bevoegdheden (dus wat betreft een eventuele kennelijke onredelijkheid van de evaluatie) naar waarde te schatten.

4.4. Besluit

Op basis van al het hogere komt de Interne Beroepsinstantie tot het besluit dat de beslissing waarbij de studente een 9/20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel 2 WVE b op een redelijke, zorgvuldige, weloverwogen en gemotiveerde wijze tot stand is gekomen.

De werkpunten van de studente blijven zich ook na afloop van de stage voornamelijk situeren op volgende vlakken:

- taal die soms wat bruut/ bevelend overkomt , zonder dat dit ook zo bedoeld werd, maar wellicht doordat de studente niet alle nuances van de Nederlandse taal begrijpt , hetgeen ook zijn invloed kan hebben gehad op haar interpretatie van de feedback die ze kreeg

- bekwaamheid versus bereidheid, de bereidheid is er zeker, maar het daadwerkelijk ‘kunnen’ laat vaak nog te wensen over, dezelfde werkpunten blijven regelmatig naar voren komen: steriliteit en handhygiëne, lossen van garrot (knelband), de sturing die de studente kreeg had op bepaalde dagen haar effect, maar de prestaties bleven onvoldoende: op niveau van een zorgkundige niveau einde eerstejaar.
- beperkte theoretische kennis, onvoldoende klinisch redeneren

Het beroep dient bijgevolg te worden afgewezen als ongegrond.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij werpt op dat het beroep slechts ontvankelijk kan zijn ten aanzien van de tweede bestreden beslissing, aangezien de interne beroepsinstantie over volheid van bevoegdheid beschikt.

In haar wederantwoordnota gedraagt verzoekster zich ter zake naar de wijsheid van de Raad.

Beoordeling

Of een initiële studievoortgangsbeslissing zoals een examenbeslissing in de huidige stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 101 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij dat de interne beroepsprocedure leidt tot hetzij een gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid of ongegrondheid, hetzij een nieuwe beslissing door de interne beroepsinstantie. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de interne beroepsinstantie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing,

die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

De exceptie is gegrond. Het beroep is onontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. Opschorting van de behandeling

In haar tweede middel doet verzoekster gelden dat zij discriminatoir werd behandeld en dat zij daaromtrent bij de politie een klacht heeft ingediend.

In het licht van artikel 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering is aan partijen gevraagd om standpunt in te nemen omtrent de opschorting van de behandeling van de zaak voor de Raad en om toelichting te geven omtrent de stand van het eventueel strafonderzoek.

Standpunt van partijen

Verwerende partij deelt mee dat de strafklacht werd ingediend tegen mentor, mevrouw A.H., en niet tegen de hogeschool, zodat het adagium ‘le criminel tient l’administratif’ niet van toepassing is.

Verzoekster bevestigt harerzijds dat de door haar ingediende strafklacht is gericht tegen de mentor, die geen partij is in de huidige procedure, en dat er nog geen strafvervolging is ingezet, wat ook verzoekster ertoe brengt te besluiten dat er geen reden is om de zaak niet te behandelen.

Beoordeling

De strafklacht die verzoekster heeft neergelegd, is gesteund op beweerde discriminatie in hoofde van mevrouw A.H., stagementor.

Dit gedrag wordt strafbaar gesteld door de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie. Dit beweerd gedrag in hoofde van mevrouw A.H. vormt tevens – mede – de rechtsgrond voor verzoeksters tweede middel.

Krachtens artikel 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering moet de uitspraak over een burgerlijke vordering die gegrond is op een misdrijf dat voor de strafrechter wordt vervolgd, worden uitgesteld tot na de uitspraak van de strafrechter. Dit voorschrift raakt aan de openbare orde (Cass. 23 maart 1992, *Arr. Cass. 1991-92*, nr. 389) en geldt naar oordeel van de Raad ook in administratiefrechtelijke procedures, zodat de Raad ertoe gehouden is desnoods ambtshalve te onderzoeken of er reden is tot toepassing van dat artikel.

Van artikel 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering kan slechts toepassing worden gemaakt wanneer de strafvordering effectief is ingesteld. Een klacht bij de politie volstaat niet (Brussel 30 januari 2001, *RW 2001-02*, 27). Uit de toelichting van verzoekster blijkt niet dat er een gerechtelijk onderzoek werd geopend op vordering van de procureur des Konings of na een klacht met burgerlijke partijstelling.

Daar aldus één van de cumulatieve voorwaarden voor de toepassing van 4 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering niet is voldaan, dienen de andere voorwaarden niet verder te worden onderzocht en is er geen grond tot opschorting van de annulatieprocedure voor de Raad.

VI. Ten gronde

Eerste middel

Verzoekster steunt een eerste middel op een schending van het legaliteitsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat een instelling er op grond van het legaliteitsbeginsel – *patere legem quam ipse fecisti* – toe is gehouden om de eigen regels na te leven, en dat verwerende partij bij de totstandkoming van de eindevaluatie op 8 mei 2018 om drie redenen heeft nagelaten de bepalingen van de stagegids en de ECTS-fiche te eerbiedigen.

Ten eerste stipt verzoekster aan dat de stagegids op pagina 10/31 voorschrijft: “*De evaluatiefiche wordt per stage 2x ingevuld: tijdens het tussentijdse evaluatiegesprek en tijdens het eindevaluatiegesprek. Het invullen gebeurt samen door de hoofdverpleegkundige en/of stagementor en de praktijklector*”, en dat in weerwil van die bepaling verzoeksters stagementor bij het eindgesprek niet aanwezig was. Bovendien gebeurde de beoordeling niet door de hoofdverpleegkundige maar door een andere verpleegkundige, met name mevrouw S.D. De overweging in de bestreden beslissing die ertoe strekt dat de aanwezigheid van de stamentor weliswaar de voorkeur geniet, maar strikt genomen niet vereist is, gaat volgens verzoekster resoluut in tegen de stagegids en de ECTS-fiche. Ter zake benadrukt verzoekende partij dat de stagegids aangeeft dat er binnen het concept van leerbegeleiding “drie belangrijke partijen” zijn, met name de student, de praktijklector (= de begeleider vanuit de school) en de stamentor (= de begeleider op de afdeling). Verzoekster wijst er ook op dat nog volgens de stagegids, de stamentor in naam van het team van de afdeling zal weergeven hoe het functioneren op de dienst wordt ervaren, welke doelstellingen er bereikt zijn en wat de werkpunten zijn. Er wordt aldus volgens verzoekster voor de stamentor een zeer belangrijke rol, en zelfs onvervangbare rol weggelegd. Tot slot voert verzoekster aan dat de stagegids ook voorschrijft dat de drie partijen de beoordelingsfiche ondertekenen.

Ten tweede doet verzoekster gelden dat, conform de bepalingen van de stagegids, de datum van een tussentijds en eindevaluatiemoment wordt bepaald door de praktijklector, dit in samenspraak met de hoofdverpleegkundige en/of stamentor, en dat dit aan de student wordt gecommuniceerd zodat die ter voorbereiding van het gesprek de fiche zelf met potlood kan invullen. In strijd hiermee, werd verzoekster voor een ‘voldongen feit’ geplaatst doordat zij slechts op de dag zelf van het eindgesprek daaromtrent werd verwittigd en zich bijgevolg niet kon voorbereiden of verdedigen. Verzoekster stipt aan dat de interne beroepsinstantie weliswaar erkent dat zij slechts op 8 mei 2018 werd ingelicht dat het eindevaluatiegesprek diezelfde dag nog zou doorgaan, maar dat daarbij ten onrechte wordt overwogen dat verzoekster zich wel degelijk kon voorbereiden omdat zij kennis had van de fiches en ook reeds het stage-evaluatieboek had ingevuld. Verzoekster meent integendeel dat het voorafgaand verwittigen van de student een welbepaald doel heeft, met name waarborgen dat de student het gesprek zelf kan voorbereiden en weerwoord kan bieden. Zij verwijst ter zake naar de bepalingen van de studiegids: “*op die manier wordt duidelijk of de inschatting van de student correspondeert met de mening van de afdeling*”.

Ten derde voert verzoekster aan dat er tussen de tweede tussentijdse evaluatie op 30 april 2018 en het tweede eindgesprek op 8 mei 2018 nauwelijks een week was verlopen en dat zij na dat gesprek nog een week stage diende te volgen. Hoewel zij erkent dat dit geen formele vereiste is conform de stagegids, is verzoekster van oordeel dat toch mag worden verwacht dat de eindevaluatie gebeurt na de volle acht weken stage, en niet een week eerder. Zij stelt dat niet wordt gemotiveerd waarom het evaluatiegesprek niet op 9 mei 2018 kon doorgaan.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij als volgt:

“4.1.2.1. aanwezigheid stagementor op het eindevaluatiegesprek:

Overeenkomstig de ECTS-fiche (stuk 2) gebeurt de permanente evaluatie van de stage door de stagementor(en) en/of de verantwoordelijke (hoofd)verpleegkundige en de praktijklector [ ].

De studenten worden op stage door verschillende mentoren en verpleegkundigen begeleid (zie de feedbackfiches die door de verschillende verpleegkundigen werden ingevuld).

Wél is het zo dat één van deze mentoren als vast aanspreekpunt van de studenten wordt aangeduid. Voor de betrokken studente was dit in principe mevrouw [A.H.], voor één van de andere studenten op dezelfde stageplaats was dit mevrouw [S.D.].

Bij de praktische organisatie van de stage wordt dan inderdaad op p. 10 van de stagegids (stuk 3) vermeld dat de evaluatiefiche per stage 2x wordt ingevuld, nl. een eerste keer tijdens het tussentijds evaluatiegesprek en een tweede keer tijdens het eindevaluatiegesprek en dat het invullen samen door de hoofdverpleegkundige en/of stagementor en de praktijklector gebeurt, waarbij de feedbackfiches als basis voor de evaluatie gebruikt kunnen worden.

Wat verder in de stagegids waar het concrete stageverloop besproken wordt, wordt op p. 15-16 echter ook uitdrukkelijk vermeld dat het tussentijds evaluatiegesprek en het eindevaluatiegesprek *idealiter* een gesprek is tussen de stagementor/hoofdverpleegkundige, de praktijklector en de student, maar minstens altijd plaats vindt tussen de praktijklector en de student.

De aanwezigheid van de vaste stagementor bij dit gesprek verdient met andere woorden de voorkeur, maar is strikt genomen niet vereist (het is steeds mogelijk dat een mentor onbeschikbaar is omwille van ziekte, nachtdienst, ...).

Bij afwezigheid van de vaste stagementor, *in casu* mevrouw [A.H.], kan deze dus perfect worden vervangen door één van de andere mentoren en/of de verantwoordelijke (hoofd)verpleegkundige.

Mevrouw [S.D.] was niet zomaar een verpleegkundige, maar was zelf ook als vaste stagementor aangeduid op de afdeling waar de studente stageliep. Zij werd weliswaar oorspronkelijk als vaste stagementor toegewezen aan een andere student, doch zij heeft ook de betrokken studente meermaals op stage begeleid. Aangezien mevrouw [A.H.] sinds de tussentijdse evaluatie – in tegenstelling tot mevrouw [S.D.] – niet meer met de studente had samengewerkt en mevrouw [A.H.] tijdens het tussentijds evaluatiegesprek bovendien haar twijfels had geuit of de studente de vereiste competenties in een

voldoende mate beheerste om te kunnen slagen en de evaluaties na de tussentijdse evaluatie opnieuw bergaf leken te gaan, werd ervoor geopteerd om het gesprek te voeren in aanwezigheid van de andere stagementor, mevrouw [S.D.]. Op die manier konden de prestaties van de studente sinds de tussentijdse evaluatie met informatie uit eerste hand besproken worden en was het ook mogelijk een tweede opinie (naast deze van de vaste mentor [A.H.]) te bekomen.

De studente kan dus niet gevolgd worden waar ze blijft voorhouden dat het legaliteitsbeginsel geschonden zou zijn doordat niet mevrouw [A.H.] als mentor op het eindevaluatiegesprek aanwezig was, maar wel mevrouw [S.D.] (het argument is overigens niet van innerlijke tegenspraak ontdaan waar de studente zich erover beklaagt dat mevrouw [A.H.] haar op stage gediscrimineerd zou hebben, zie hierover verder onder 4.2.2.2).

De studente heeft hier op het ogenblik van het gesprek zelf overigens niet de minste opmerking over gemaakt.

Wat meer is, er dient opgemerkt dat het tot de onderwijsvrijheid van Odisee behoort om te bepalen door wie een opleidingsonderdeel beoordeeld en gequoteerd wordt. Bij de stages worden stagementoren van de stageplaats bij de beoordeling betrokken, in die zin dat de opleiding rekening zal houden met hun input, doch de eindverantwoordelijkheid om te beslissen of een student al dan niet kan slagen voor het opleidingsonderdeel blijft steeds bij de opleiding. Het is ook in die zin dat de ECTS-fiche en stagegids bepalen dat het stagecijfer aan de hand van de evaluatiefiches, de feedbackfiches en de daarop genoteerde feedback door de stagecommissie bepaald wordt, na toelichting door de praktijklector.

Het argument dat de stagementor mevrouw [A.H.] niet aanwezig was op het eindevaluatiegesprek is dus zelfs niet ter zake dienend.”

4.1.2.2. laattijdige verwittiging

De studente is op 08.05.2018 door de verpleegkundige [erover] ingelicht dat het eindevaluatiegesprek diezelfde dag nog zou doorgaan. De datum werd bepaald in samenspraak tussen de praktijklector mevrouw [L.V.W.] en de stagementor mevrouw [S.D.]. Dit is niet eerder aan de studente meegedeeld kunnen worden.

De stagegids voorziet nergens dat de studenten vooraf op de hoogte gebracht zouden moeten worden van de datum waarop het eindevaluatiegesprek zou doorgaan. De studenten weten dat van hen verwacht wordt dat ze het gesprek voorbereiden (zie stagegids). Gezien de stage ten einde liep (laatste week) en aan de studente bij het tussentijds evaluatiegesprek gezegd was dat het eindevaluatiegesprek aan het begin van die week (dus op maandag 07.05.2018 of op dinsdag 08.05.2018) zou doorgaan, aangezien er een feestdag (hemelvaart op donderdag 10.05.2018) viel tijdens de laatste week stage, wist de studente dus dat het eindevaluatiegesprek niet lang meer op zich zou laten wachten.

Opvallend hierbij is ook dat, waar de studente zich er thans over beklaagt laattijdig verwittigd geweest te zijn van het moment waarop het eindevaluatiegesprek zou doorgaan waardoor ze zich naar eigen zeggen niet voldoende zou hebben kunnen voorbereiden op dit gesprek, haar tijdens de eerste stageperiode wel op voorhand gezegd was wanneer het tussentijds- en eindevaluatiegesprek zou doorgaan en ze deze gesprekken toen niet heeft voorbereid. De desbetreffende documenten in het stage-evaluatieboek van 2WVE-b1 (eerste stageperiode) werden door de studente niet ingevuld. Het is dus niet zeker dat wanneer de datum van het eindevaluatiegesprek (tweede stageperiode) vroeger aan de

studente zou zijn medegedeeld, ze zich anders of beter op dit gesprek zou hebben voorbereid.

In ieder geval blijkt uit het feit dat de studente de desbetreffende documenten in het stage-evaluatieboek van 2WVE b-2 (stuk 9, p. 45-46) heeft ingevuld, met antwoord op de vragen wat voor haar de meest positieve en meest negatieve ervaringen tijdens de stageperiode waren geweest, welke haar talenten/sterke punten en welke haar werkpunten / doelstellingen, dat ze zich – in tegenstelling tot hetgeen ze thans tracht voor te houden – wel degelijk heeft kunnen voorbereiden op het eindevaluatiegesprek. Ze beschikte ook over alle nodige informatie om dit te kunnen doen. Zo kan niet ontkend worden dat de studente kennis had van de verschillende feedbackfiches die doorheen de stage quasi dagelijks in het stage-evaluatieboek werden ingevuld door de verpleegkundigen die haar begeleidden.

Het gesprek werd dus – zoals dit van alle studenten verwacht wordt – voorbereid door de studente. Ze heeft bij dit gesprek de kans gehad duidelijk te maken in welke mate haar inschatting correspondeerde met deze van de afdeling.

Na het gesprek werd het beoordelingsdocument door de studente zonder enig voorbehoud ondertekend.

Het middelonderdeel is ongegrond. De studente heeft zich voorbereid op het gesprek (in de stagegids is niet voorzien dat studenten op voorhand verwittigd moeten worden).

Zelfs wanneer de studente haar eigen prestaties beter heeft ingeschat, dan de beoordelaars ervan, heeft dit in principe geen enkele invloed op de uiteindelijke beoordeling door praktijklector en stagecommissie. Dit is enkel nuttig om te weten in hoeverre studenten de feedback die ze doorheen de stage kregen naar waarde hebben weten schatten.

Het feit dat de studente pas laat verwittigd werd van het exacte moment waarop het eindevaluatiegesprek zou doorgaan kan haar prestaties (die aan dit gesprek zijn voorafgegaan), niet negatief beïnvloed hebben. Anders gezegd: het al dan niet bieden van de mogelijkheid om zich op het gesprek voor te bereiden, kan geen enkele invloed hebben op de examenbeslissing zelf en kan er bijgevolg evenmin toe leiden dat het examenresultaat zou moeten worden aangepast.

Het argument is niet ter zake dienend.

Het middelonderdeel dient dan ook te worden afgewezen als ongegrond.

4.1.2.3. beperkte tijd tussen tussentijdse evaluatie en eindevaluatiegesprek:

Het tussentijds evaluatiegesprek vond plaats op 30.04.2018, na 10 dagen stage (in de tweede stageperiode). Het eindevaluatiegesprek ging door op 08.05.2018, of nog eens 6 stagedagen later.

Dit was zo afgesproken omdat er een feestdag (Hemelvaart op donderdag 10.05.2018) viel tijdens de laatste week stage.

In ieder geval werden er sinds het eindevaluatiegesprek op 08.05.2018 nog slechts 4 stagedagen, gepresteerd, m.n. op woensdag 09.05, donderdag 10.05 (Hemelvaart), vrijdag 11.05 (brugdag) en maandag 14.05 (laatste effectieve stagedag waarvan de praktijklector niet op de hoogte was, zie verder).

Gezien de vele werkpunten die er op dat moment - na meer dan 7 weken stage - nog steeds waren, zou een bijkomende beoordeling van deze laatste 4 dagen hoe dan ook niet meer gemaakt kunnen hebben dat de studente alsnog kon slagen.

Bovendien heeft de studente tijdens deze laatste 4 stagedagen ook geen evaluatiefiches meer laten invullen door de verpleegkundigen die haar begeleidden, zodat de opleiding in de onmogelijkheid gesteld werd om hier nog rekening mee te houden bij de

uiteindelijke eindbeoordeling (uiteindelijke eindbeoordeling gebeurde door de stagecommissie op 25.05.2018 na advies van de praktijklector).

De praktijklector heeft ook – zonder dat dit door de studente wordt tegengesproken – aangegeven dat ze door de studente niet geïnformeerd was geworden over het feit dat de studente op 14.05.2018 nog een stagedag zou inhalen/presteren. Nochtans worden de stage-uren in principe geregeld door de hoofdverpleegkundige/stagementor in samenspraak met de praktijklector en de student (zie stagegids p. 17) en dienen dienstwijzigingen en moeilijkheden in verband met stage, zonder uitzondering, geregeld te worden in overleg met de school (melden via mail aan praktijklector + ankerpersoon stage – zie stagegids p. 29), hetgeen niet gebeurd is. Het stage-evaluatieboek van de studente vermeldde evenmin een einddatum voor de betrokken stageperiode.

Indien de praktijklector op de hoogte was geweest dat de laatste stagedag van de studente op maandag 14.05.2018 doorging, dan had het eindevaluatiegesprek ook die dag kunnen plaatsvinden.

Met de Interne Beroepsinstantie dient echter besloten dat dit (4 extra dagen op een totale periode van 9 weken) de evaluatie niet beïnvloed zou hebben, in die zin dat men de studente over wie er sinds aanvang van de stage twijfels bestonden dat de periode voor haar lang genoeg zou zijn, om de vele werkpunten die ze had weg te werken, niet plots zou hebben laten slagen. Sinds de tussentijdse evaluatie was overigens opnieuw een negatieve evolutie merkbaar.

In haar extern beroep stelt de studente bijkomend dat door de Interne Beroepsinstantie niet gemotiveerd zou zijn waarom het evaluatiegesprek niet kon doorgaan op 09.05.2018. Evidente zaken behoeven nochtans geen verdere uitleg. De datum 08.05.2018 werd – zoals aangegeven in de beslissing van de Interne Beroepsinstantie – bepaald in onderling overleg tussen de praktijklector en de mentor, mevrouw [S.D.]. Dit gebeurde logischerwijs in functie van hun respectievelijke beschikbaarheden/aanwezigheden (normale dienst of nachtdienst) op de stageplaats. Bovendien had het voor de beoordeling van de studente geen verschil gemaakt of het gesprek nu plaatsvond op 08.05.2018 of 1 dag later op 09.05.2018.

Het middelonderdeel is ongegrond.”

In haar wederantwoordnota betwist verzoekster de interpretatie dat de aanwezigheid van de vaste stagementor slechts “de voorkeur geniet”; zij herhaalt dat dit integendeel een uitdrukkelijke voorwaarde van de stagegids is.

Zij benadrukt verder dat mevrouw S.D. niet haar stagementor was.

Beoordeling

Met betrekking tot de evaluatie van het opleidingsonderdeel ‘2 Werkveldervaring-b’ bepaalt de ECTS-fiche het volgende:

“De permanente evaluatie van de stage gebeurt door de stagementor(en) en/of de verantwoordelijke (hoofd)verpleegkundige en de praktijklector tijdens de stage. De

tussentijdse en eindbeoordeling m.b.t. de te verwerven competenties gebeurt aan de hand van de feedback- en (eind)evaluatiedocumenten, reflecties, ... zoals opgenomen in de stagemap. De student scoort zichzelf op voorhand aan de hand van de evaluatiefiche. Daarna zullen de stagementoren/hoofdverpleegkundige en praktijklector de student beoordelen. Op deze manier krijgt de student meer inzicht in zijn eigen functioneren. Verdere afspraken: zie stagegids.

De beoordeling van de opdrachten en de presentaties gebeurt door de praktijklector(en) op basis van de criteria zoals voorzien in de stagegids.

De eindbeoordeling van het opleidingsonderdeel komt tot stand tijdens de stagecommissie. Deze stagecommissie is samengesteld uit de praktijklectoren van de hogeschool en wordt voorgezet door één van de leden van het stagebureau.”

In de stagegids wordt nader uiteengezet:

“Deze evaluatiefiche wordt per stage 2x ingevuld: tijdens het tussentijdse evaluatiegesprek en tijdens het eindevaluatiegesprek. Het invullen gebeurt samen door de hoofverpleegkundige en/of stagementor en de praktijklector.” (pagina 10)

en

“De eindevaluatie is de afronding van de stage en is gesteund op de bevindingen van de student, de verpleegkundigen, de stagementor/hoofdverpleegkundige en de praktijklector. Idealiter is dit een gesprek tussen de volgende [] drie partijen: student, stagementor/hoofdverpleegkundige en praktijklector. Deze drie partijen ondertekenen de beoordelingsfiche. Indien de student niet akkoord gaat met de eindevaluatie, vermeldt hij/zij dit op het beoordelingsdocument.” (pagina 16)

Gelet op het belang van de voorschriften in de ECTS-fiche, die bindend zijn – ook ten aanzien van de instelling – ware het verkieslijker geweest indien zowel de ECTS-fiche als de stagegids als nadere uitwerking ervan, zorgvuldiger waren opgesteld. Zo is het *prima facie* niet duidelijk of de vrijheid die in de ECTS-fiche wordt gelaten bij de permanente evaluatie, die gebeurt door de stagementor(en) “en/of” de verantwoordelijke (hoofd)verpleegkundige – en dus niet noodzakelijkerwijze door beiden – ook geldt voor de tussentijdse en de eindbeoordeling, waarbij de bepaling “en/of” niet voorkomt. In de stagegids is de “en/of” wel ter zake hernomen. De Raad is van oordeel dat de stagegids aldus de ECTS-fiche verduidelijkt, en er geen voorwaarde aan toevoegt.

Uit het bovenstaande volgt dat het aan de stagecommissie toekomt om de eindbeoordeling uit te spreken. De evaluaties die door de stagementor(en) en de (hoofd)verpleegkundige van de stageplaats werden uitgebracht, zijn bijgevolg niet bindend.

Evenmin is de naleving van de voorschriften inzake de beoordeling, wat de betrokken personen betreft, op straffe van enige sanctie voorgeschreven. De voormelde evaluaties zijn derhalve slechts een element in het dossier, waarmee de stagecommissie op gepaste wijze rekening dient te houden bij het formuleren van de eindbeoordeling.

In deze omstandigheden is de Raad van oordeel dat, zo de voorschriften inzake de personen die bij de beoordeling zijn betrokken al werden geschonden, dit enkel tot de onregelmatigheid van de eindbeoordeling kan leiden wanneer het op basis van de evaluaties niet mogelijk was om zich een correct beeld van de competenties van de student te vormen – bijvoorbeeld wanneer een evaluatie werd uitgevoerd door een persoon die de student niet heeft begeleid of geobserveerd.

In casu is zulks niet het geval. De ECTS-fiche en stagegids, samengelezen, schrijven voor dat het invullen van de evaluatiefiche bij het eindevaluatiegesprek gebeurt door “de hoofverpleegkundige en/of de stagementor en de praktijklector”. Hieruit blijkt dat aan de zijde van de stageplaats, de hoofdverpleegkundige en de stagementor niet beiden aanwezig moeten zijn. De afwezigheid van de stagementor, zoals door verzoekster opgeworpen, schendt derhalve niet de voorschriften van de ECTS-fiche.

Dat de stagementor en de hoofdverpleegkundige – of één van beiden – volgens de stagegids “idealiter” bij de eindevaluatie aanwezig zijn, is een richtlijn die een voorkeur uitspreekt, maar tevens ruimte laat voor afwijking.

Wat de hoedanigheid van de verpleegkundigen betreft, blijkt uit de ECTS-fiche dat er meer dan één stagementor kan zijn. De evaluatiefiches – waarin de competenties en gedragsindicatoren, de bekwaamheid en de bereidheid van de student worden geëvalueerd en waarin ook feedback wordt gegeven – worden blijkens hun opschrift ingevuld door “de mentor of begeleidende verpleegkundige”. Tijdens de tweede stageperiode werden verschillende van deze fiches ingevuld door mevrouw S.D. Zelfs indien zij formeel niet als de stagementor van verzoekster werd aangeduid, kon mevrouw S.D. aldus met kennis van zaken oordelen bij de eindevaluatie. De Raad stipt ter zake nog aan dat in de stagegids de stagementor op pagina 6 als volgt is omschreven:

“De stagementor is een verpleegkundige van de afdeling waar je stageloopt. Hij/zij heeft zich geëngageerd om jou persoonlijk te begeleiden doorheen het stagegebeuren. De stagementor is jouw aanspreekpunt op de afdeling. Hij/zij zal jou feedback geven over jouw functioneren.”

en dat mevrouw S.D., zelfs indien zij niet het formele aanspreekpunt van verzoekster was, ont tegensprekelijk feedback heeft gegeven. Nu verzoekster niet tegenspreekt dat mevrouw A.H. – haar initiële stagementor – sinds de tussentijdse evaluatie niet meer met haar heeft samengewerkt, is de Raad van oordeel dat mevrouw S.D. op regelmatige wijze bij de eindevaluatie kon worden betrokken.

In zoverre is het eerste middel ongegrond.

Wat de praktische organisatie van het eindevaluatiemoment betreft, voert verzoekster aan dat zij niet in de mogelijkheid was dit voor te bereiden doordat zij slechts de dag van het gesprek zelf werd verwittigd.

Ook hier wijst de Raad erop dat de eindbeoordeling geschiedt door de stagecommissie, en dat vervolgens de interne beroepscommissie ook over volheid van bevoegdheid beschikt.

Vooreerst blijkt uit de voorliggende stukken niet dat verzoekster naar aanleiding van de uitnodiging voor het eindevaluatiemoment heeft gevraagd om dit gesprek uit te stellen, noch dat zij tijdens het gesprek heeft opgemerkt dat zij zich onvoldoende heeft kunnen voorbereiden. Integendeel heeft verzoekster het eindgesprek op het daartoe voorziene formulier schriftelijk voorbereid, met enkel inhoudelijke beschouwingen over het verloop van de stage.

Zo verzoekster, desgevallend na het eindevaluatiemoment zelf, nog opmerkingen wenste te formuleren of elementen op basis van haar eigen voorbereiding wenste te beklemtonen, dan had zij dat kunnen melden aan de stagecommissie. Minstens had zij haar opmerkingen kunnen – en naar oordeel van de Raad: moeten – meedelen bij haar intern beroep. Het louter inroepen van een beweerde vormfout ten overstaan van een beroepsorgaan met volheid van bevoegdheid, ontneemt aan de interne beroepsinstantie de mogelijkheid om haar bevoegdheid ten volle uit te putten.

Het middel overtuigt ook in dat opzicht niet.

Ten slotte doe verzoekster gelden dat er slechts een week is verlopen tussen de tussentijdse evaluatie en het eindevaluatiegesprek, terwijl er na dit laatste nog een week stage volgde.

De Raad stelt, samen met verzoekster, vast dat deze werkwijze niet strijdt met enige bepaling in de ECTS-fiche of de stagegids. Bij gebreke aan een positiefrechtelijke norm die werd geschonden, kan derhalve van een inbreuk op het legaliteitsbeginsel geen sprake zijn. Zoals het middelonderdeel door verzoekster is geformuleerd, is het bijgevolg ongegrond.

Ook in het licht van de beginselen van behoorlijk bestuur overtuigt het middelonderdeel niet. Verzoekster spreekt niet tegen dat de tussentijdse evaluatie gebeurde na tien dagen stage, en de eindevaluatie na een volgende zes dagen stage. Dit interval kan, gelet op de totale duur van de stage, niet als onredelijk worden beschouwd. Evenmin weerlegt verzoekster de vaststelling in de bestreden beslissing dat er na de eindevaluatie nog slechts vier stagedagen restten, en dat indien verzoekster meende dat daarin nog prestaties werden geleverd die alsnog positief konden afkleuren op de eindbeoordeling, zij voor die laatste stagedagen ook geen evaluatiefiches meer heeft laten invullen. Daargelaten dat verzoekster de bestreden beslissing niet tegenspreekt in de afweging dat deze laatste stagedagen de vastgestelde tekortkomingen niet meer konden verhelpen, heeft zij het bewijs van het tegendeel onmogelijk gemaakt.

Ook dit middelonderdeel is niet gegroned.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Verzoekster neemt een tweede middel uit een schending van het motiveringsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel en het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster erkent dat haar stage een minder goede start heeft gekend (onder meer met veel fouten met betrekking tot sterilisatie), maar wijst erop dat de lector na deze eerste vier

weken reeds afsloot met “*Waar er in het begin twijfel was bij verpleegkundigen of je geschikt bent voor beroep (motivatie) is dit gevoel veranderd in positieve zin. Doe zo verder!*” en stelt dat de eerste zeven weken van (het tweede deel van) de stage vervolgens over het algemeen zeer goed werden beoordeeld, zodat zij verbaasd was voor deze stage niet geslaagd te zijn. Verzoekster stelt dat de stage enkel werd beoordeeld op basis van de eindbeoordeling, die procedureel niet correct werd opgesteld en die amper een week later tot stand kwam, waarbij zij op onverklaarbare wijze slechter scoort.

Waar de interne beroepsinstantie overweegt dat positieve en constructieve feedback in de loop van de stageperiode een beoordeling ‘onvoldoende’ na afloop van de stage niet in de weg staat, wijst verzoekster erop dat er bij een stage doorgaans verschillende actoren zijn betrokken die de fiches opstellen, en dat volgens de vaste rechtspraak van de Raad de eindbeoordeling in al deze verslagen – en dus in het volledige stagedossier – steun moet vinden. *In casu* is het voor verzoekster niet duidelijk wat de determinerende reden zijn geweest voor het niet-slagen voor het opleidingsonderdeel.

Bovendien is er volgens verzoekster sprake van discriminatie door de stagementor, mogelijk wegens verzoeksters migratieachtergrond. Verzoekster is van oordeel dat zij kan aantonen dat zij problemen ter zake reeds voor de bekendmaking van de definitieve examenresultaten formeel heeft aangekaart, precies om te vermijden dat haar argumenten zouden worden afgedaan als verzinsels achteraf van een niet-geslaagde student. De discriminatie blijkt, zo stelt verzoekster, enerzijds uit de e-mails aan mevr. [L.V.W.], die verzoekster via het online platform diende te versturen: de kritiek die verzoekster heeft gekregen heeft volgens haar betrekking op haar persoon en niet op het geleverde werk. Ter illustratie wordt verwezen naar het feit dat verzoekster, in tegenstelling tot andere studenten, niet in het bezit was gesteld van een kopie van de medicatie, en naar het feit dat fouten van anderen op verzoekster werden afgeschoven. Verzoekster stipt ook aan dat zij na de eerste vier weken heeft gevraagd om naar het UZ Gent te worden overgeplaatst en dat die vraag aantoon dat er toen reeds iets aan de hand was. Ten slotte verwijst verzoekster naar de melding bij de ombud, de klacht bij de politie en de verklaring bij UNIA. Zij besluit dat het gelijkheidsbeginsel werd geschonden doordat zij niet correct werd bejegend.

In haar antwoordnota doet verwerende partij in repliek op verzoeksters argumenten gelden wat volgt:

“4.2.2.1. Wat betreft de motivering van het stageresultaat:

a) algemeen:

De beslissing van de stagecommissie is als volgt gemotiveerd:

“Bespreking stage 2WVEb deel 2

Algemene feedback:

Stage was beter dan eerste 4 weken, maar twijfel over voldoende competenties voor tweede jaar. Eerder goed voor eerste jaar. Klinisch redeneren nog niet voldoende, heb de indruk dat het ook heel veel is voor Mercy. Ze zal er wel komen, maar mogelijks in een iets langer traject. Taal blijft naar mijn gevoel ook voor verwarring zorgen. Is uiteraard mes dat aan twee kanten snijdt (zowel student, als begeleiding). Op het einde zat Mercy door de gekregen feedback ook niet echt goed in haar vel.

Sterke punten

inzet

Werkpunten

mogelijkheden en beperkingen aangeven.

Aandachtspunten voor planning:

is het een optie om de stage voor Mercy meer te spreiden. Dit tempo is volgens mij voor haar te veel. En stage, en opdracht, en gezin, en klinisch redeneren...

Besluit stagecommissie:

[L.V.W.] licht de stage van Mercy toe en toont aan dat de evolutie duidelijk onvoldoende is. Klinisch redeneren blijft vooralsnog te moeilijk, taal is een aandachtspunt en het tempo ligt te hoog voor Mercy. Voldoet eerder aan de eindtermen voor de eerste opleidingsfase, echter niet voor de tweede opleidingsfase. Het team besluit dat de stage onvoldoende is. Het OPO-cijfer komt mathematisch op 9/20 en blijft zo behouden.

[L.V.W.] zal een nabesprekking doen met Mercy en [M.G.] als trajectbegeleider.”

Uit deze beslissing volgt duidelijk welke determinerende motivering aan de grondslag lag van het stageresultaat: de studente voldeed eerder aan de eindtermen van de eerste opleidingsfase en niet aan deze van de tweede opleidingsfase. Klinisch redeneren was onvoldoende, taal bleef een aandachtspunt en het tempo lag te hoog voor de studente.

Voor zover als nodig kan ook worden verwezen naar de uitvoerige motivering die de Interne Beroepsinstantie aan haar beslissing gaf. Indien er al een gebrek aan motivering van de studievoortgangsbeslissing zou kunnen worden vastgesteld, *quod non*, dan werd dit gebrek aan motivering minstens hersteld in de beslissing van de Interne Beroepsinstantie. In deze beslissing is een uitgebreid feitenrelas opgenomen met overzicht van de inhoud van de vele feedbackfiches waarop de studievoortgangsbeslissing mede gebaseerd was, maar ook een duidelijk besluit, nl.:

“de werkpunten van de studente blijven zich ook na afloop van de stage voornamelijk situeren op volgende vlakken:

- taal die soms wat bruut / bevelend overkomt, zonder dat dit ook zo bedoeld werd, maar wellicht doordat de studente niet alle nuances van de Nederlandse taal begrijpt, hetgeen ook zijn invloed kan hebben gehad op haar interpretatie van de feedback die ze kreeg
- bekwaamheid versus bereidheid, de bereidheid is er zeker, maar het daadwerkelijk ‘kunnen’ laat vaak nog te wensen over, dezelfde werkpunten blijven regelmatig naar voren komen: steriliteit en handhygiëne, lossen van garrot (knelband), de sturing die de studente kreeg had op bepaalde dagen haar effect, maar de prestaties bleven onvoldoende: op niveau van een zorgkundige = niveau einde eerste jaar
- beperkte theoretische kennis, onvoldoende klinisch redeneren”

De motivering van de beslissing samen met het besluit ervan moet de studente dan ook een beter inzicht gegeven hebben in de motieven die tot de studievoortgangsbeslissing hadden geleid.

De beslissing is voldoende gemotiveerd.

b) *Weerlegging beweringen studente:*

De studente beweert dat de eerste zeven weken stage algemeen als zeer goed beoordeeld geweest zouden zijn en stelt dan ook verbaasd te zijn geweest uiteindelijk niet geslaagd te zijn verklaard.

Het tegendeel blijkt nochtans uit de verschillende feedbackfiches, waarbij er meermaals op gewezen werd dat de studente het niveau van een tweedejaarsstudente niet haalde en dat ze op bepaalde vlakken ondermaats presteerde.

In de eerste stageperiode schoot de studente meermaals **tekort op het vlak van basisprincipes zoals handhygiëne en steriliteit**, bleek de taal vaak een struikelblok te vormen en was de theoretische kennis beperkt.

Op basis van de werkpunten en tips die de studente kreeg, diende ze zelf in staat te zijn om deze werkpunten voldoende zwaarwichtig in te schatten en bij te sturen waar nodig. Het belang van een goede handhygiëne en steriliteit kan binnen een opleiding verpleegkunde inderdaad moeilijk overschat worden.

In haar logboek schreef de studente overigens op een bepaald ogenblik zelf dat haar tussentijdse evaluatie ‘*natuurlijk niet goed was*’, ‘*zoals ze ook had verwacht*’.

De studente geeft uiteindelijk zelf ook toe dat haar stage een flauwe start (in werkelijkheid was het een zeer zwakke start) had gekend en dat ze inderdaad nog veel fouten maakte bij sterilisatie (bedoeld wordt: fouten tegen steriliteitsprincipe).

Het is niet omdat de praktijklector vervolgens na 4 weken stage afsloot met de woorden “*Waar er in het begin twijfel was bij verpleegkundigen of je geschikt bent voor het beroep (motivatie) is dit gevoel veranderd in positieve zin. Doe zo verder!*” dat dit zou betekenen dat er geen tekortkomingen meer waren. De bereidheid (de inzet en motivatie) op zich was er, de bekwaamheid (het kunnen) niet. Dit werd ook later, tijdens de tweede stageperiode, nog herhaald o.a. in de feedbackfiche van 27.04.2018.

Positieve en constructieve feedback in de loop van een stageperiode staat een beoordeling ‘onvoldoende’ na afloop van de stage niet in de weg. Men mag niet vergeten dat de positieve benadering ook bedoeld was om de onzekerheid bij de studente weg te nemen.

In de tweede stageperiode zien we dat de **werkpunten uit de eerste stageperiode opnieuw naar voren** komen. Het wordt niet ontkend dat de studente een grote inzet heeft getoond en aan de slag is willen gaan met de feedback die haar gegeven werd, waardoor ze op bepaalde dagen ook beter presteerde, hetgeen een paar keer de positieve commentaar “*doe zo verder*”, “*doe zo voort*”, “*doe zeker zo verder*” uitlokte. Hierbij dient echter meteen benadrukt dat deze positieve commentaren veelal betrekking hadden op het feit dat de studente zich inzette, haar technieken oefende, vragen stelde, actief feedback vroeg en opvolgde (dus opnieuw meer over bereidheid dan over bekwaamheid). Bovendien was aan het eind van de stage vooral het klinisch redeneren (o.a. interpreteren en rapporteren van parameters, onvoldoende inzicht waarom bepaalde medicatie gebruikt wordt, ...) nog steeds onvoldoende aanwezig, bleek het tempo vaak nog te hoog te liggen voor de studente en bleef ook de taal verder voor verwarring zorgen.

De onvoldoende voor klinisch redeneren blijkt niet enkel uit de prestaties op stage zelf, maar ook uit het logboek van de studente. In dit logboek werd bovendien slechts gereflecteerd over 7 kerndoelen in een periode van 9 weken, terwijl het de bedoeling was

dat 3 leermomenten per week zouden worden uitgeschreven waarvan 10 leermomenten per periode aan de hand van kerndoelen (zie stagegids p. 11: concreet wil dit zeggen dat studenten in een stageperiode van 9 weken, $9 \times 3 = 27$ leermomenten dienen te bespreken waarvan $10 \times 2 = 20$ aan de hand van kerndoelen en 7 vrije).

Daarnaast bleven er opmerkingen rond handhygiëne, steriliteit, uitvoering van bepaalde technieken, theorie- en medicatiekennis.

De opmerkingen dat bepaalde zaken ‘door een student in het tweede jaar’ (lees: de tweede opleidingsfase) gekend moesten zijn, dat het ‘kunnen’ soms nog wat ‘ondermaats’ was, dat het automatisme om bepaalde parameters te interpreteren en ernaar te handelen nog niet aanwezig was, dat klinisch redeneren en theoretische kennis ‘onvoldoende’ was, dat medicatie-kennis een ‘heel zwak punt’ bleef, ... zijn opmerkingen die, ondanks de aanmoedigingen die men de studente tegelijkertijd ook probeerde te geven, weinig aan de verbeelding overlaten en aantonen dat de studente onvoldoende presteerde.

De eindbeoordeling vindt dus wel degelijk steun in het onderliggende stagedossier (o.a. logboek van de studente, evaluatiefiches mentoren en tussentijdse beoordelingen, zie ook het feitenrelas hierboven).

Het middelonderdeel faalt naar recht en dient bijgevolg als ongegrond te worden afgewezen.

4.2.2.2. Wat betreft de beweerde discriminatie:

a) Negatieve feedback

De studente stelt dat ze in de eerste 4 weken heel wat negatieve kritiek over zich heen gekregen zou hebben.

Dit staat vooreerst in schril contrast met het vorige middelonderdeel waar de studente nog beweert dat de eerste zeven weken stage algemeen als zeer goed beoordeeld zouden geweest zijn, alsook met het eigen logboek van de studente (stuk 4, de studente verwijst hiernaar als ‘*de e-mails aan mevr. [V.W.] die verzoekster via het online platform diende te versturen*’) waarin ze meermaals schreef dat ze blij was over de kansen die ze kreeg, de begeleiding die haar geboden werd en de mogelijkheden die haar geboden werden om vragen te stellen / technieken te oefenen. De studente spreekt zichzelf dus tegen.

Bij nazicht van de feedback die de studente kreeg, zal de Raad bovendien vaststellen dat deze feedback, in de mate van het mogelijke, telkens op constructieve en opbouwende wijze geformuleerd werd, waarbij ook aandacht werd gegeven aan de zaken die wel goed waren verlopen.

Uiteraard blijft het wel de bedoeling dat de verpleegkundigen die de studente op stage begeleiden, de studente wijzen op de eventuele fouten die ze maakt, zeker wanneer dit fouten betreffen tegen basisprincipes van handhygiëne en steriliteit, die de veiligheid van de patiënt in gevaar kunnen brengen. Dit is dan ook wat deze verpleegkundigen gedaan hebben.

In tegenstelling tot hetgeen haar raadsman schrijft, begreep de studente op dat moment dat de feedback die ze kreeg niet over haar als persoon ging, maar wel over de handelingen die ze stelde. Zo schreef ze in haar tweede reflectieverslag:

“Ik heb deze week heel moeilijk gehad tijdens mijn stage, de feedback is nog steeds niet goed. Ik blijf nog steeds leergierig en wil mijn stage op een goed einde brengen. Ik heb dat gevoel zoals ik tegen een muur loopt.

Ik heb tijdens de weekends nog een keer de feedback gelezen en de punten die niet goed zijn extra daar in te werken zodat dit een automatisme wordt.

Ik heb ook mijn verantwoordelijk verpleegkunde gepraat en mijn haar opgelucht, eerlijk en oprecht dat heeft me goed gedaan. Er was interactie tijdens ons gesprek. Ze had mij

gezegd dat mij tempo beter was, ik vond het fijn. Ik was met een ander gevoel naar huis vertrokken.

Mijn tussenevaluatie was natuurlijk niet goed zoals ik had verwacht. Ik heb er nog veel aan te werken. Nu nog steeds leer ik elke dag.

Ik heb me voorgenomen om te blijven doorgaan en dankbaar te zijn dat ze me willen begeleiden. Het zou ook moeilijk voor hun zijn om iemand te begeleiden als je gewoon bent om iets op een bepaalde manier te doen. Bovendien ging het niet over mij persoonlijk wel over mijn handelingen en dat heb ik goed begrepen. Ik heb ondertussen goede feedback gekregen, ik vind dat het de goede richting uitgaan.”

Specifiek wat betreft de feedback gegeven door de stagementor mevrouw [A.H.], zal de Raad vaststellen dat zeker **niet alle feedback** die **door deze mentor** gegeven werd **negatief** was, o.m. in de feedbackfiche van 28.02.2018 worden de vorderingen die de studente gemaakt heeft heel duidelijk door deze mentor benoemd, idem in de feedbackfiches van 20.04.2018 en 26.04.2018.

De studente houdt hier geen rekening mee.

Daarnaast zal de Raad vaststellen dat:

- waar er **negatieve feedback** gegeven diende te worden, deze niet enkel van de hand van mevrouw [A.H.] was, maar ook **bevestigd** werd **door de andere verpleegkundigen en de praktijklector** die de studente op stage begeleid hebben
- de studente in haar logboekfragmenten bepaalde van deze tekorten ook zelf heeft **toegegeven** (o.m. de steriliteitsfouten die ze maakte en de beperkte theoretische kennis die ze bezat, ...)
- de studente zich hierover **pas beklaagd** heeft **in haar logboek van 13.05.2018**, dus nadat het eindevaluatiegesprek op 08.05.2018 had plaatsgevonden en ze met andere woorden wist dat ze niet zou slagen (het laatste reflectieverslag werd pas op 13.05.2018, dus na het eindevaluatiegesprek opgeladen)
- de studente **op geen enkel ogenblik tijdens de stage contact** heeft **opgenomen met praktijklector, stagecoördinator en/of ombudsdiest** om het probleem van discriminatie aan te kaarten, terwijl de stagegids op p.29 onder algemene afspraken voorziet dat moeilijkheden i.v.m. stage met mail gemeld dienden te worden aan de praktijklector en de ankerpersoon stage. De lezing van de logboekfragmenten laat niet toe om hieruit af te leiden dat er zich een probleem van discriminatie of racisme zou stellen op stage, in welk geval de praktijklector zelf een gesprek zou hebben uitgelokt, hetgeen ze ten andere ook deed na lezing van het laatste logboekverslag waarbij de studente door de negatieve feedback die ze kreeg aangaf zich radeloos te voelen en op deze manier niet meer verder te willen (het feit op zich dat de studente negatieve feedback te verwerken kreeg wijst op zich echter nog niet op discriminatie of racisme). Bij dit gesprek was ook de trajectbegeleider aanwezig, gezien de onvoldoende die de studente kreeg voor stage en gezien uit het logboekverslag bleek dat de studente ernstig bleek te twijfelen om haar opleiding verder te zetten (noot: ze had zich eerder dat jaar, nog voor aanvang van de stage 2 WVE b al eens uitgeschreven en opnieuw ingeschreven)

Ook hier houdt de studente geen rekening mee.

Indien er daadwerkelijk sprake zou geweest zijn van discriminatie of racisme, kan niet ingezien worden waarom de studente gewacht heeft om dit te melden tot na kennissname van haar stageresultaat (hoewel de studente op 13.05.2018 nog geen formele bevestiging had gekregen dat ze een 9/20 behaald had, werd haar bij het eindevaluatiegesprek op 08.05.2018 wel duidelijk meegegeven dat ze niet kon slagen voor haar stage cf. de

kruisjes in kolom 1 “deze competenties is onvoldoende aanwezig” van het beoordelingsdocument).

b) Geen voorbeelden die zouden kunnen wijzen op discriminatie of racisme

Tot staving van haar beweringen verwees de studente in haar intern beroep en ook nu bij het extern beroep, naar het feit dat ze – in tegenstelling tot een andere student – geen kopie van de medicatielijst gekregen zou hebben. Het is onmogelijk om thans, na afloop van de stage, nog te weten te komen waarom deze andere student hiervan wel kopie zou hebben gekregen, misschien had hij de lijst zelf opgesteld of minstens hiernaar gevraagd op de afdeling. Niets belette de studente om inderdaad (net als de andere student) bij aanvang van de stage kopie te vragen (de studente gaf in haar logboek meermalen aan dat er op de afdeling steeds ruimte was voor het stellen van vragen), dan wel zelf de nodige opzoeken te doen in verband met de medicatie die courant op de afdeling gebruikt werd.

Het volstaat uiteraard niet om zich hierover pas aan het einde van de stage, op een ogenblik dat van de studenten verwacht kan worden dat zij de courant gebruikte medicatie kennen en weten waarvoor deze wordt toegediend, te beklagen in een laatste reflectieverslag gepost op 13.05.2018.

De studente verwijst in datzelfde reflectieverslag en haar beroepsverzoekschriften ook nog naar een situatie waarbij aan een patiënt eten gegeven zou geweest zijn, terwijl deze nuchter diende te blijven voor een medisch onderzoek en dat dit op haar zou zijn afgeschoven totdat een andere verpleegkundige aangaf dat dit niet onmogelijk de schuld van de studente kon geweest zijn omdat ze samen bezig waren geweest met een bloedafname.

Bij nalezing van het logboekfragment (laatste reflectieverslag in stagewerkboek WVE b-2, stuk 8) lijkt het er nochtans eerder op dat de vraag wie deze patiënt eten had gegeven - zoals dit ook verwacht kan worden in dergelijke situatie - aan alle aanwezigen gesteld werd en niet enkel aan de studente. Hieruit kan dus niet afgeleid worden dat de studente negatief geviseerd werd. In ieder geval heeft een andere verpleegkundige kunnen bevestigen dat het niet de fout was van de studente. Daarmee was de kous dan ook af. De Raad zal in de feedback die sinds dit ‘incident’ gegeven werd, niet lezen dat dit ‘incident’ de verdere feedback gekleurd zou hebben of negatief zou hebben afgestaald op de uiteindelijke beoordeling van de studente. In geen van de feedbackfiches werd hierover commentaar gegeven, hetgeen wil zeggen dat alle betrokkenen aanvaard hadden dat de studente met heel de situatie niets te maken had. De opleiding kan met het ‘incident’ (schuld of onschuld) dan ook geen rekening gehouden hebben bij de uiteindelijke beoordeling van de stage van de studente.

Er kan dan ook niet ingezien worden welk argument de studente hieruit wil halen om haar beoordeling in vraag te stellen, en al helemaal niet om aan te tonen dat ze het slachtoffer zou geweest zijn van discriminatie door haar stagementor. Het is zelfs niet duidelijk of de betrokken verpleegkundige, die de vraag stelde wie de patiënt eten had gegeven, de mentor mevr. [A.H.], dan wel een andere verpleegkundige was.

b) Geen vraag tot overplaatsing

De studente beweert verder dat haar vraag tot overplaatsing naar het UZ Gent geweigerd zou geweest zijn. In het extern beroep gaat ze hierin nog verder en stelt ze dat deze vraag er gekomen zou zijn na de eerste vier weken stage en dat een dergelijke vraag tot

overplaatsing toch niet zomaar uit de lucht zou komen te vallen, maar een duidelijk bewijs zou zijn dat er iets aan de hand was.

Uit de mailcommunicatie (stuk 7) hieromtrent blijkt nochtans dat de studente reeds op 11.01.2018, dus vóór aanvang van de stage, gevraagd had om één van haar stages (d.w.z. 2WVE b-1, 2WVE b-2 of de eerder vroegtijdig afgebroken en dus in te halen stage 2WVE a) in een universitair ziekenhuis te mogen lopen. In eerste instantie werd haar gezegd dat ze de stage 2WVE-b2 (tweede stageperiode) in het UZ Gent mocht lopen, doch gezien de evaluatie van de stage 2WVE-b1 (eerste stageperiode) is de stage in UZ Gent ‘uitgesteld’. Opgelet het gaat om een ‘uitstel’, d.i. niet hetzelfde als een ‘weigering’. Van een door de studente gevraagde ‘overplaatsing’ was evenmin sprake. De studente heeft geen overplaatsing gevraagd, ze heeft vóór aanvang van de stage haar interesse geuit om stage te lopen in een universitair ziekenhuis. Dit werd haar in eerste instantie toegestaan, hoewel de stageplaatsen in universitaire ziekenhuizen fel gegeerd zijn en de studente een eerdere stage (2WVE a) had afgebroken en zich zelfs uit de opleiding had uitgeschreven, om zich dan vervolgens opnieuw in te schrijven. Vanuit een bezorgdheid omtrent de slaagkansen van de studente, werd na afloop van de eerste stageperiode (2WVE b1) - mede rekening houdende het feit dat de studente zelf ook had aangegeven dat ze meer inwerkijd nodig had -, door de stagecommissie op aanbeveling van de praktijklector beslist om de studente tijdens de tweede stageperiode (2WVE b2) opnieuw stage te laten lopen op dezelfde afdeling waar ze eerder stage had gelopen in plaats van in het UZ Gent. De studente was hiervan op de hoogte en had hiertegen oorspronkelijk geen bezwaar. Het is dan pas op 24.03.2018, zijnde vlak voor het paasverlof, dat de studente zich de vraag stelt of ze onmiddellijk na de paasvakantie met haar stage kon starten op 16.04.2018 en ze aandringt dat de stageplanner gecontacteerd zou worden opdat ze verder alles zou kunnen regelen. In deze mail wordt door de studente niets gezegd over de plaats waar ze stage zou lopen. Wanneer het stagebureau haar hierop bij mail van diezelfde datum aangaf dat volgens de laatste afspraken met de praktijklector, de stage stond ingepland op dezelfde afdeling als waar ze eerder stage had gelopen, liet de studente haar teleurstelling blijken (*“ik vind het jammer dat ik mijn stage niet in het UZ mag doen, dat was een droom van mij”*), maar ging ze uiteindelijk wel akkoord om opnieuw stage te lopen in het AZ Nikolaas op de afdeling inwendige 2 (*“voor mij is het geen probleem om terug te gaan naar INW-2 maar toch zou ik graag nieuwe ervaringen willen op doen. Is het mogelijk om de tweede stage zoals al reeds besproken was in het UZ Gent te laten doorgaan en de derde stage terug in AZ-Nikolaas”*).

Hieruit kan dan ook niet afgeleid worden dat de studente een ‘overplaatsing’ zou hebben gevraagd. Evenmin dat er ‘op dat ogenblik reeds iets aan de hand was op de stageplaats’. Op de laatste mail werd trouwens geantwoord dat ‘uitstel geen afstel’ betekende en dat de inhaalstage voor 2WVE a nog steeds kon doorgaan in het UZ Gent in de maand juni. De studente heeft hier niet op gereageerd is hier verder ook niet meer op teruggekomen. De stage van 2 WVE a (ander opleidingsonderdeel) heeft ze uiteindelijk niet volbracht omwille van ziekte.

Uit het feit dat de stage in UZ Gent uiteindelijk niet is kunnen doorgaan kan in de gegeven omstandigheden dan ook niet worden afgeleid dat de studente gediscrimineerd zou zijn geweest, wel integendeel men wilde haar vanuit de opleiding alle kansen tot slagen bieden.

De studente leek zich hiermee bij aanvang van de tweede stageperiode ook verzoend te hebben, ze kwam hier verder niet meer op terug en gaf tijdens de eerste weken van de tweede stageperiode opnieuw aan dat er op de afdeling altijd ruimte was voor het stellen van vragen en ze er de kans kreeg om verschillende technieken te oefenen: Zo schreef de

studente in haar reflectieverslag van 17.04.2018 (stuk 8), dus na het beweerde verzoek tot ‘overplaatsing’ nog: “*ik vind dat er in de afdeling altijd ruimte is voor het stellen van vragen, daar ben ik zeer tevreden over. Ook krijg ik altijd de kans om de verschillende technieken te oefenen.*”

c) *Voorlopig besluit*

Er is in het stagedossier geen enkel element terug te vinden dat er in de verste verte ook maar op zou kunnen wijzen dat er sprake was van discriminatie of racisme. Zoals hierboven gesteld heeft de studente zich hierover tijdens de stage ook nooit beklaagd ten aanzien van praktijklector, stagecoördinator en/of ombudsdiest.

Voor zover als nodig kan nog worden opgemerkt dat in principe dient te worden uitgegaan van een **vermoeden van objectiviteit en deskundigheid van de beoordelaars**, geen van de mentoren op de stageplaats heeft er immers belang bij de studente negatief te evalueren wanneer daar geen aanleiding toe zou bestaan.

Dit vermoeden is uiteraard weerlegbaar, maar een student die dit vermoeden wenst te weerleggen, zal daartoe overtuigende argumenten moeten aanvoeren.

De argumenten van de studente volstaan niet om tot een gebrek aan onpartijdigheid te besluiten, laat staan dat er sprake zou zijn van racisme of discriminatie. De feedback werd steeds naar aanleiding van concreet door de studente uitgevoerde taken/ shiften geformuleerd.

Ook in het verleden is er nooit enig probleem geweest met de stageplaats, wel integendeel (zie de positieve beoordelingen die de stageplaats in het verleden kreeg van studenten, stukken 16-18).

De studente beweert tenslotte dat ze al deze zaken reeds eerder zou hebben aangekaart bij de ombudsdiest en ze ook op 29.05.2018 een klacht heeft ingediend bij de politiediensten wegens discriminatie en op 08.06.2018 een verklaring heeft ingediend bij Unia, het Interfederaal Gelijkkansencentrum.

d) *Klacht bij de politiediensten:*

De *klacht bij de politiediensten* dateert van 29.05.2018, dus nadat de stage was afgelopen, het eindevaluatiegesprek had plaatsgevonden en de studente op 25.05.2018 een nabespreking met praktijklector en trajectbegeleider had genoten in het licht van de onvoldoende die ze had gekregen. De klacht is gericht tegen stagmentor [A.H.]. In deze klacht beweert de studente tijdens de tweede stageperiode het slachtoffer te zijn geweest van pesterijen, hetgeen zich dan geuit zou hebben in het vervalsen van feedbackverslagen, zo zou er een voorval geweest zijn dat andere verpleegkundigen al lachend haar feedback aan het invullen zouden geweest zijn en de studente hen hierbij zou hebben horen zeggen “*Vul jij dit en vul jij dat in!*”.

Thans kan alleen maar worden vastgesteld dat indien dit voorval zich daadwerkelijk heeft voorgedaan, de studente hiervan nooit eerder melding heeft gemaakt. Het lijkt er dan ook op dat de klacht voornamelijk geïnspireerd is op het feit dat de studente zich niet heeft kunnen verzoenen met de beslissing dat ze – ondanks haar inzet – uiteindelijk niet geslaagd is voor haar stage.

De feedback werd steeds naar aanleiding van concreet door de studente uitgevoerde taken/shiften geformuleerd. Er is niets dat er ook maar op zou kunnen wijzen dat de feedbackverslagen ‘vervalst’ zouden zijn of niet zouden overeenstemmen met de werkelijkheid. Het blijft overigens bij een losse bewering, waarvan de studente geen enkel concreet voorbeeld geeft.

Met de klacht die door de studente achteraf werd ingediend kan dan ook geen rekening worden gehouden om het examenresultaat dat tot stand gekomen is op basis van evaluatiefiches, feedbackfiches en de daarop genoteerde feedback nu nog in vraag te stellen/te herzien.

Zeker niet nu de studente op stage door verschillende verpleegkundigen begeleid werd en ook de praktijklector de studente meermaals aan het werk heeft gezien en zich aldus een goed beeld van het functioneren van de studente op stage heeft kunnen vormen.

De perceptie van de studente of haar persoonlijk aanvoelen mag niet volstaan om te besluiten dat de studente slachtoffer zou geweest zijn van racisme en/of discriminatie, noch dat dit zijn invloed zou gehad hebben op de prestaties van de studente of de finale beoordeling ervan.

e) *Klacht bij de ombudsdiens*t

De *klacht bij de ombudsdiens*t is van nog latere datum op 05.06.2018. Hierin meldt de studente – volledig in strijd met de logboekfragmenten die ze doorheen de stage heeft opgeladen en waar ze meermaals aangeeft veel begeleiding en kansen te krijgen op haar stageplaats – dat de eerste stage goed zou zijn verlopen, maar dat ze steeds problemen zou gehad hebben met haar stagementor mevrouw [A.H.], die haar zei dat ze beter zou stoppen en niet geschikt was voor het beroep van verpleegkundige. Ook tijdens de tweede stageperiode zou ze door haar mentor openlijk belachelijk zijn gemaakt en naarmate de stage vorderde zou ze vaker te maken hebben gekregen met pesterijen, hetgeen zich dan geuit zou hebben in het vervalsen van feedbackverslagen. De studente vermeldt hierin ook het hierboven reeds besproken voorval van de patiënt die eten had gekregen terwijl dit niet mocht. De studente vroeg om een gesprek te hebben met mevrouw [A.H.].

De ombudsdienst heeft de klacht onderzocht en aan de studente gemeld niet te zijn gestoten op enig teken van racisme of discriminatie, ook al zou de studente dit subjectief anders hebben ervaren. Wat de evaluatie betreft, is er naar het oordeel van de ombuds, hierin gevuld door de Interne Beroepsinstantie inderdaad een duidelijke en grondige motivering dat de studente op dit moment niet kan slagen met de prestaties en vaardigheden die ze op stage heeft getoond. Het feit dat de studente herhaaldelijk gewezen werd op elementen die nog niet in orde of onvoldoende waren kan op zich niet als een teken van racisme of discriminatie worden gezien. Ieder ander student met dezelfde prestaties en vaardigheden zou hierover op dezelfde manier feedback krijgen.

De ombudsdienst heeft de studente er volledigheidshalve op gewezen dat mocht ze overtuigd blijven dat haar eindquatering niet correct zou weergeven wat ze op stage presteerde, ze nog steeds intern beroep kon aantekenen (hetgeen ze ook deed) en de studente gewezen op de beroepsmodaliteiten die ze daarbij diende te respecteren.

Ook de ombudsdienst betreurde dat de studente zich niet eerder tot een vertrouwenspersoon of ombuds had gewend, wanneer ze naar eigen zeggen de bemerkingen en bejegening op stage als niet correct of zelfs racistisch aanvoelde. Een gesprek met de studente en de betrokkenen in een veel vroeger stadium had wellicht heel wat lijden kunnen voorkomen. Ondanks de zware (zelfs lasterlijke) aantijgingen aan het adres van mevrouw [A.H.], bleek deze laatste nog steeds bereid om alsnog met de studente een gesprek te voeren. De studente is echter op dit voorstel niet verder ingaan.

Op vraag van de Interne Beroepsinstantie waarom ze hierop niet was ingegaan antwoordde de studente eerst dat ze het gesprek alleen met mevrouw [A.H.] wenste te voeren, vreemd genoeg zonder dat de hoofdverpleegkundige of iemand van de hogeschool hierbij aanwezig waren en vervolgens dat ze “*in het belang van het onderzoek*” niet was ingegaan op het voorstel.

Het onderzoek zou er nochtans mee gebaat geweest zijn dat dit gesprek in alle openheid, op een correcte manier (d.w.z. zonder de dreigementen die voordien door de echtgenoot van de studente in het ziekenhuis zouden zijn geuit) en in aanwezigheid van de hoofdverpleegkundige (die zijn team van verpleegkundigen moet kunnen aansturen) en van iemand van de hogeschool (praktijklector of ander lid van de stagecommissie die de studente finaal moet kunnen beoordelen) zou kunnen hebben plaatsgevonden.

Uit de klacht bij de ombudsdiens kan dan ook weinig meer informatie gehaald worden, dan hetgeen hierboven reeds werd beschreven.

f) Verklaring bij UNIA

Tenslotte heeft de studente op 08.06.2018 een *verklaring* afgelegd bij UNIA. De bijlagen waarnaar in die verklaring wordt verwezen werden door de studente echter niet medegedeeld als stuk, zodat het niet mogelijk is om deze binnen het kader van de bevoegdheden van de Interne Beroepsinstantie en de Raad (dus wat betreft een eventuele kennelijke onredelijkheid van de evaluatie) naar waarde te schatten.

Het middelonderdeel dient als ongegrond te worden afgewezen.”

In haar wederantwoordnota herneemt verzoekster de uiteenzetting uit haar verzoekschrift.

Beoordeling

Uit de beoordelingsfiches van de tweede stageperiode blijkt dat verzoekster op een positieve wijze werd aangemoedigd, maar dat er tegelijk van bij het begin en doorheen de stage kritische opmerkingen of werkpunten werden aangestipt. De Raad verwijst ter zake naar de overwegingen en citaten in de bestreden beslissing, die inhoudelijk door verzoekster niet worden tegengesproken. Op basis daarvan is de Raad van oordeel dat verzoekster zich binnen de grenzen van de redelijkheid niet enkel aan een gunstige eindbeoordeling kon verwachten.

Daarbij moet ook worden opgemerkt dat verzoekster in haar schriftelijke voorbereiding van het eindgesprek zelf ook aangeeft dat er nog belangrijke werkpunten waren. Verzoekster vermeldt dat zij de kennis over de medicatie nog niet onder de knie had, dat haar communicatie beter moet en dat zij meer vertrouwen moet hebben.

Zowel op basis van het stagedossier als gelet op de omstandige motieven van de bestreden beslissing, kan verzoekster naar oordeel van de Raad niet voorhouden wat de determinerende redenen voor het niet-slagen zijn geweest.

Wat de beweerde discriminatie betreft, moet vooreerst worden opgemerkt dat er een verschil bestaat tussen een beweerde vooringenomenheid enerzijds, en discriminatie anderzijds. De Raad gaat uit van een vermoeden van een correcte en objectieve beoordeling door de docenten; de student dient minstens een begin van bewijs van het tegendeel te leveren. Wie zich op discriminatie beroeft, zal bovendien op overtuigende wijze moeten aantonen waarin de ongelijke behandeling bestaat en dat zij betrekking heeft op een van de criteria bedoeld in de Wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie. Discriminatie is immers een misdrijf dat strafrechtelijk wordt beteugeld; het is derhalve geen beschuldiging die lichtzinnig kan worden geuit.

Anders dan wat verzoekster aanvoert, kan de Raad uit de e-mails tussen verzoekster en de praktijklector H.V.W. niet afleiden dat verzoekster zich daarin tijdens de stage heeft beklaagd over kritiek ten aanzien van haar persoon, laat staan dat het om ongepaste *c.q.* discriminatoire bejegeningen zou gaan.

Ook in de talrijke feedbackfiches die verzoekster tijdens de stage heeft ingevuld, is er van enige onheuse behandeling geen sprake. Evenmin heeft verzoekster zich tijdens de stage uitdrukkelijk tot een mentor of lector gericht met een vraag of klacht in die zin.

Wat verzoekster aanvoert inzake de overplaatsing naar het UZ Gent, strookt niet met het dossier. Uit niets blijkt dat verzoekster heeft verzocht om van de stageplaats AZ Nikolaas te worden weggehaald. Integendeel werd, omwille van een zwakke eerste stage, besloten om de tweede stage niet in het UZ Gent maar op de initiële stageplaats te laten doorgaan. In een e-mail van 25 maart 2018 (stuk 4b verzoekster) geeft verzoekster overigens aan dat zij vooral nieuwe ervaringen beoogt in het UZ Gent, en dat zij er geen probleem mee heeft om de stage in AZ Nikolaas te hernemen. Als alternatief stelt verzoekster voor om de tweede stage in het UZ Gent te doorlopen en voor de derde stage naar AZ Nikolaas terug te keren. Daarin kan bezwaarlijk een indicatie worden gelezen dat verzoekster ernstige problemen op de stageplaats ondervond.

Dat verzoekster ruim ná het eindevaluatiegesprek van 8 mei 2018 (en na een gesprek met de praktijklector op 25 mei 2018) een klacht bij de politie (29 mei 2018) en een verklaring bij UNIA (8 juni 2018) heeft ingediend, houdt evenmin een bewijs, noch een vermoeden van discriminatie in.

Het ontgaat de Raad ook niet dat verzoekster haar klacht bij de ombud – waarop zij op 12 juni 2018 een gemotiveerd antwoord bekwam – thans buiten beschouwing laat. In dat antwoord, dat door verzoekers ook niet wordt bekritiseerd, leest de Raad dat na uitvoerig onderzoek geen teken van racisme kon worden vastgesteld, dat verzoekster er goed had aan gedaan om haar grieven vroeger te uiten, en dat verschillende personen zowel op de stageplaats als binnen de hogeschool erg geschrokken en aangedaan zijn van de beschuldiging van racisme en het optreden van verzoeksters echtgenoot.

Verzoekster bewijst niet dat zij discriminatoir werd behandeld; het middel is ongegrond.

Derde middel

In een derde middel beroept verzoekster zich op het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat de bestreden beslissing het motiveringsbeginsel schendt door de klachten van discriminatie en racisme in vraag te stellen, enkel omdat deze slechts na de kennisname van het resultaat werden ingediend. Verzoekster werpt aan die stelling tegen dat de resultaten pas op 22 juni 2018 werden bekendgemaakt en dat de nabespreking op 25 mei 2018 in dit opzicht niet relevant is, daar verzoekster op dat ogenblik haar definitieve resultaat nog niet kende. Bovendien is verzoekster van oordeel dat het zeer ongeloofwaardig is om ervan uit te gaan dat een studente nog tijdens haar stage een klacht zou neerleggen tegen de instelling die haar nog dient te evalueren. Overigens, zo voegt verzoekster nog toe, koesterde zij nog steeds de hoop dat zij geslaagd zou worden verklaard.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij het volgende:

“De studente kan niet gevuld worden waar ze stelt dat de Interne Beroepsinstantie enkel het tijdstip van de klachten onderzocht zou hebben en niet de inhoud ervan.

Op p. 25-31 heeft de Interne Beroepsinstantie op gemotiveerde wijze uiteengezet waarom het argument van discriminatie en racisme niet werd weerhouden. Er is zoals ook hierboven onder 4.2.2.2 herhaald – niets in het onderliggende stagedossier dat zou kunnen wijzen op discriminatie en/of racisme.

De feedback werd steeds geformuleerd naar aanleiding van concreet door de studente uitgevoerde taken/shiften en werd in de mate van het mogelijke, telkens op constructieve wijze geformuleerd met aandacht voor de zaken die wel goed waren verlopen.

Niet alle feedback van de hand van de mentor [A.H.] (de mentor aan wie discriminatie en racisme wordt verweten) is negatief. Deze mentor gaf ook aan wanneer de studente vorderingen had gemaakt. Anderzijds wordt de feedback die wel negatief was, ook bevestigd door de andere verpleegkundigen die de studente op stage begeleid hebben en door de praktijklector die de studente een aantal keer persoonlijk begeleid heeft op stage. Als er al concrete voorbeelden door de studente gegeven werden (niet mededelen medicatielijst, incident met patiënt die eten kreeg terwijl hij nuchter diende te blijven, zgn. verzoek tot overplaatsing) dan werd door de Interne Beroepsinstantie op gemotiveerde wijze aangegeven waarom dit voorbeeld niet kon worden weerhouden als een bewijs van discriminatie en/of racisme.

De motivering van de Interne Beroepsinstantie was dus niet beperkt tot het tijdstip van de klachten.

Dit herhaald zijnde, zal ook de Raad – wat het tijdstip van de klachten betreft – echter niet buiten de vaststelling kunnen dat al deze klachten (klacht bij politie, ombudsdiest en UNIA) dateren van na het gesprek dat de studente op 25.05.2018 had met praktijklector en studietrajectbegeleider.

Ook al werden de resultaten pas formeel bekend gemaakt op 22.06.2018, wist de studente reeds voordien (eindevaluatiegesprek op 13.05.2018 en nabespreking op 25.05.2018 na samenkomst stagecommissie) al dat ze niet zou slagen voor haar stage. Het feit dat het gesprek op 25.05.2018 plaatsvond kort nadat de stagecommissie was samengekomen, is evenals het feit dat de studietrajectbegeleider bij dit gesprek aanwezig, is alleszeggend op dat vlak.

In haar extern beroep stelt de studente dat het zeer ongeloofwaardig is dat een studente tijdens haar stage een klacht zou neerleggen tegen de instelling die haar nog diende te evalueren. Voor een goed begrip wenst Odisee op te merken dat de klachten niet gericht waren tegen Odisee als onderwijsinstelling, maar wel tegen mevr. [A.H.] als stagementor (zie de inhoud van de klachten bij de politie, ombudsdiest van Odisee en UNIA waarin mevr. [A.H.] bij naam genoemd wordt), hetgeen ten andere door de studente zelf bevestigd is geworden op de hoorzitting van de Interne Beroepsinstantie (waar de studente mondeling aan de Interne Beroepsinstantie meldde dat haar voornaamste betrachting niet was om alsnog geslaagd te worden verklaard, maar om te vermijden dat de praktijken waarvan ze naar eigen zeggen slachtoffer werd zich in de toekomst bij andere studenten zouden herhalen). Aangezien de klachten niet gericht waren tegen Odisee maar tegen een bepaalde mentor van de stageplaats kan niet ingezien worden waarom de studente gewacht heeft tot na afloop van haar stage (en na kennisname van het feit dat ze hiervoor niet zou slagen) om naar de opleiding toe melding te maken van de discriminatie en/of het racisme waarvan ze op stage beweerde slachtoffer te zijn. De stagegids is nochtans duidelijk (zie p. 29 bij de algemene afspraken) moeilijkheden in verband met stage worden zonder uitzondering geregeld in overleg met de school en dienen gemeld te worden via mail aan praktijklector + ankerpersoon stage. Er was ook niets dat de studente in de weg stond om hiervan in een veel vroegere fase, d.w.z. gedurende de stage zelf en niet na afloop ervan, melding te maken aan de ombudsdiest. De studente heeft dit niet gedaan, zodat men zich niet van de indruk kan ontdoen dat de klachten voornamelijk geïnspireerd zijn op het feit dat de studente niet geslaagd is voor haar stage.

De beslissing van de Interne Beroepsinstantie is voldoende gemotiveerd. Er werd door de Interne Beroepsinstantie geantwoord op alle grieven van de studente die een wezenlijke invloed op de beoordeling konden hebben.”

Ook wat dit middel betreft, voegt verzoekster in haar wederantwoordnota niets toe aan wat reeds in het verzoekschrift was uiteengezet.

Beoordeling

Zoals verwerende partij terecht aanstipt, wordt in de bestreden beslissing overheen verschillende pagina's uiteengezet waarom de interne beroepscommissie van oordeel is dat geen discriminatie is aangetoond. De Raad verwijst naar die overwegingen, zoals hierboven aangehaald.

Het middel, dat ervan uitgaat dat de interne beroepscommissie de grieven van verzoekster inzake discriminatie en racisme enkel heeft verworpen op grond van de datum waarop verzoekster zich ter zake heeft beklaagd – en dus zonder een inhoudelijk onderzoek – mist feitelijke grondslag.

Het derde middel is ongegrond.

Vierde middel

Het vierde middel is gesteund op de miskenning van de plicht tot objectieve beoordeling.

Standpunt van partijen

Verzoekster geeft aan te weten dat het vaste rechtspraak van de Raad is dat aan een docent een vermoeden van deskundigheid en objectiviteit kleeft. Zij stelt dat het niet eenvoudig is om bewijs te leveren dat dit vermoeden van objectiviteit kan weerleggen. Verzoekster merkt op dat de stagelector naast haar job als lector, tevens verpleegkundige is op de stageplaats, en dat terwijl hier volgens de interne beroepsinstantie werd voor hier geopteerd omwille van het studieparcours van verzoekster, de vraag rijst hoe een praktijklector kan ingaan tegen de stagementor die tevens haar collega is.

Verwerende partij werpt in haar antwoordnota in hoofdorde tegen dat het middel onontvankelijk is, omdat het een nieuw middel betreft dat in de interne beroepsprocedure niet werd opgeworpen.

Ondergeschikt repliceert verwerende partij wat de grond van het middel betreft het volgende:

“In ondergeschikte orde, voor zover de Raad het middel toch ontvankelijk zou verklaren, dient te worden opgemerkt dat het loutere feit dat de praktijklector naast haar job als lector, zelf ook als verpleegkundige werkzaam is op de stageplaats, niet volstaat om het vermoeden van objectiviteit en deskundigheid in haar hoofde te weerleggen.

Er werd juist voor deze specifieke stageplaats (leerwerkplaats waar lector zelf ook werkzaam is) geopteerd, om op die manier extra ondersteuning en begeleiding te kunnen bieden aan de studente. Zo heeft de praktijklector zelf ook een aantal keer samengewerkt met de studente, hetgeen haar toeliet om zich, los van de feedback die de mentoren gaven, zelf ook een beeld te vormen van het functioneren van de studente op stage en de studente onmiddellijk op het moment zelf concrete feedback te geven.

De praktijklector heeft hierbij nooit de wil of bereidheid van de studente in vraag gesteld, maar wel meermaals, naar aanleiding van de eigen vaststellingen die ze deed, het ‘kunnen’ en ‘kennen’ van de studente.

De studente vraagt zich in een laatste overweging af hoe een praktijklector zou kunnen ingaan tegen een stagementor, die tevens haar collega is.

Juist door het feit dat de praktijklector de studente ook zelf begeleid had op stage, diende zij niet ‘in te gaan tegen’ of omgekeerd ‘mee te gaan in’ de evaluaties/feedback die de begeleidende verpleegkundigen de studente tijdens haar stage gaven, maar kon zij met eigen ogen zien hoe de studente op stage functioneerde, hetgeen in andere gevallen - waar de praktijklector de student slechts een beperkt aantal keren op de stageplaats bezocht en grotendeels dient voort te gaan op hetgeen de begeleidende verpleegkundigen op dat moment aan de praktijklector verklaren of wat zij in de feedbackfiches als commentaren hebben neergeschreven - vaak niet mogelijk is.

Verzoekster harerzijds dupliceert in haar wederantwoordnota de uiteenzetting uit haar verzoekschrift.

Beoordeling

Samen met verwerende partij stelt de Raad vast dat verzoekster dit middel niet heeft opgeworpen in de interne beroepsprocedure. Op basis van de stukken waarop de Raad vermag acht te slaan, kan niet worden vastgesteld dat verzoekster in de onmogelijkheid was om zulks te doen, en verzoekster laat ook na ter zake enige verduidelijking te brengen.

Het middel is onontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 24 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Melissa Thijs **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.379 van 24 augustus 2018 in de zaak 2018/211

In zake: Stefanie TAILLIEU
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

THOMAS MORE MECHELEN-ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
alwaar woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 13 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbeslissing van 20 juni 2018 en van de beslissing van de interne beroepscommissie van Thomas More Mechelen-Antwerpen van 3 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekster deels gegrond en deels ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend. Verwerende partij heeft een aanvullende nota neergelegd.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 24 augustus 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat Isabelle Buyens, die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekende partij is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven als werkstudent in de opleiding ‘professionele Bachelor in de Interieurvormgeving’.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Project 2’, dat is samengesteld uit ‘Atelier’ (14 studiepunten, met per semester ‘opdrachten’), ‘Artistieke Communicatie’ (5 studiepunten, met per semester ‘Presentatie’ en ‘Tekenen vrije hand’) en ‘Constructieve communicatie’ (5 studiepunten, met per semester ‘Cadcum’ en ‘projectondersteuning’).

Voor het opleidingsonderdeel ‘Project 2’ behaalt verzoekster een examencijfer van 9/20. Dit examencijfer steunt op de volgende deelquoteringen:

- Ontwerpen: 8,8/20
  - Opdracht 1: 13,0/20
  - Opdracht 2: 9,3/20
  - Opdracht 3: 7,2/20
- Artistieke communicatie: 9,3/20
  - Presentatie 1ste semester: 12,0/20
  - Waarnemingstekenen 1ste semester: 10,0/20
  - Presentatie 2de semester: 8,0/20
  - Waarnemingstekenen 2de semester: 7,0/20
- Constructieve communicatie: 10,6/20
  - Projectondersteuning 1ste semester: 11,4/20
  - Cadcam 1ste semester: 13,4/20
  - Projectondersteuning 2de semester: 9,0/20
  - Cadcam 2de semester: 8,5/20

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Op 27 juni 2018 stelt verzoekster het volgend intern beroep in:

“Bij deze wens ik conform artikel 96 van het Onderwijs-en examenreglement intern beroep aan te tekenen tegen de examenbeslissing voor mijn vak Projectatelier 2 en meer bepaald tegen de scores die ik kreeg voor bepaalde onderdelen van dit vak; Tekenend vrije hand 02, Presentatie 02, Praktijkondersteuning 02 en Atelier 02.

Vorige week woensdag 20 juni 2018 ontving ik mijn punten via het leerplatform Toledo voor mijn tweede jaar OHO Interieurvormgeving.

Het verdict is een 9/20 voor mijn Projectatelier wat wil zeggen dat ik mijn jaar moet hervatten.

Ik ging donderdag 21 juni 2018 reeds naar mijn docenten voor een eerste feedback en mijn punten. Ik was toen zeer ongelukkig met wat ik daar hoorde.

Ik ben ingeschreven als werkstudent en kon het tweede semester pas in week 4 starten. Ik liet dit in december mondeling weten aan de opleidingscoördinator, dhr. [W.V.], die hier geen probleem inzag. Ik moest het doorgeven aan mijn docent mevr. [K.S.] die de begeleider is van mijn juryproject. Dit deed ik ook mondeling.

Ik ben van oordeel dat ik niet de kans gekregen heb deze gemiste weken in te halen. Verder ben ik van oordeel dat de evaluatie van enkele opleidingsonderdelen van mijn Projectatelier niet gebeurd is op basis van een duidelijk beoordelingsschema, dat consequent werd toegepast en waarbij je als student vooraf ook duidelijk en tijdig geïnformeerd werd over de verwachtingen. Ik licht dit hieronder toe.

Opleidingsonderdeel Tekenend vrije hand 02: mijn absoluut zwakste vak, ik miste hiervan 2 lessen in de eerste weken van semester 2, zoals ik ook had meegedeeld aan dhr. [W.V.] Ik kreeg voor dit vak 7/20 nochtans leverde ik een schetsboek af met alle gevraagde schetsen.

- Omdat van dit opleidingsonderdeel geen presentatie of documentatie te vinden is op Toledo of andere kanaal.
- Kon ik de gemiste lessen moeilijk inhalen. Ik offerde mijn jury-begeleidingsmoment van 3 mei 2018 op om aan de docent, mevr. [K.S.], uitleg te vragen over mijn gemiste schetsen. Zij heeft de schetsen toen even laten zien in haar schetsboek en kort uitgelegd. Toen ik een foto wilde nemen zei ze dat dit niet nodig was. Ze zou de tekeningen online zetten. Dit gebeurde nooit.
- Tijdens het eerste semester behaalde ik een 10/20. De feedback kon ik in mijn schetsboek vinden. Helaas is mijn boek op school verloren gegaan. Ik meldde dit aan mevr. [K.S.]; “als het niet in de doos zit weet ik het ook niet” was haar antwoord. Ik heb na het eerste semester dus geen feedback kunnen krijgen.
- Ook dit semester kreeg ik te horen dat de feedback in mijn schetsboek staat. Er is een opmerking of aantekening gemaakt op 6 van de 22 schetsen.

Ik ben van oordeel dat ik niet de kans heb gekregen dit vak tot een goed eindresultaat te brengen; na het eerste semester kreeg ik onvoldoende om niet te zeggen geen feedback. Bovendien was er in het tweede semester geen enkele cursus, documentatie of presentatie voorzien om studenten de kans te geven om lessen in te halen of zich thuis via zelfstudie bij te scholen. Daarenboven is een quitering van 7/20 geen maatstaf voor een schetsboek met 22 schetsen waarvan slechts bij 6 een opmerking of kleine aantekening staat.

Opleidingsonderdeel Presentatie 02: ik kreeg hiervoor een beoordeling van 8/20. Ik kreeg de volgende mondelinge feedback van mijn docent mevr. [K.S.]:

- “Compositie zit niet goed”; ik liet exact dezelfde compositie de laatste les aan mijn docent mevr. [K.S.] zien toen kreeg ik daar geen opmerking op, meer nog ik stelde letterlijk de vraag of de verhoudingen goed zaten want bovenaan was het nogal leeg en onderaan nogal vol maar dat vond ze toen ‘goed’.
- Het feit dat ik een plattegrond boven een isometrie tekende werd als ‘raar’ beoordeeld door de jury Dit is echter overgenomen van een voorbeeld uit de presentatie die mevr. [K.S.] bij haar opdracht voegde. Zie bijlage 1
- Andere opmerking was “De fotograaf staat niet vermeld op de presentatie”; dit staat niet op het opdrachten [...]. Zie bijlage 2.

Ik ben opnieuw van oordeel dat de begeleiding niet voldoende was om dit vak tot een goed einde te brengen. Opd[r]achtenblad en presentatie waren de enige vormen van documentatie maar beide bleken geen referentie om deze opdracht goed uit te voeren. De lessen zelf bestonden puur uit het nakijken van ons werk met de nodige feedback. Deze feedback werd niet schriftelijk geregistreerd en biedt zelfs bij het nauwkeurig opvolgen geen garantie op slagen. We kregen ook nog een les typografie, dezelfde les kregen we ook reeds in ons eerste jaar.

Opleidingsonderdeel Praktijk Ondersteuning: ik behaalde hiervoor een 9/20, docent is [H.S.]

Deze opdracht moesten we reeds op 19 april 2018 inleveren. Twee weken later kregen we reeds een tussentijdse quatering; niemand van onze klasgroep haalde hiervoor meer dan 0 (= quatering tussen 45% en 54%).

De beoordeling voor de gehele groep was dat we het heel slecht hadden gedaan. We hadden niet gedaan wat er gevraagd werd. De opbouw van het dak, muren en vloer moesten volledig uitgetekend zijn en niet erbij geschreven zoals de meeste studenten gedaan hadden. Ikzelf ben vrij zeker dat dit zo in de les werd gezegd, mevr. [H.S.] is zeker dat ze dit niet zo heeft gezegd.

Dit is mijns inziens opnieuw een voorbeeld dat opdrachten niet of onvoldoende duidelijk zijn. Op het opdrachtenblad dat op Toledo te vinden is staat nergens dat de opbouw moet getekend worden, er staat “voorzie de tekeningen van voldoende informatie: aanduiding materialen, bouwonderdelen, …”. Zie bijlage 3.

Opleidingsonderdeel Atelier 02: ik behaalde hiervoor 7,2/20

Mijn jury bestond uit 3 juryleden; 2 van onze vaste docenten, mevr. [K.S.] en mevr. [H.S.] en 1 extern jurylid, mevr. [I.Q.] en had plaats op donderdag 14 juni 2018

Na de uiteenzetting van mijn project ‘wonen op 1 niveau’ kreeg ik van het externe jurylid de opmerking dat ze mijn basisconcept niet goed vond. De reden die ze daarvoor gaf was zeker niet ontzettend en daar kon ik mij in vinden. Waar ik meer problemen mee had is het feit dat ik dit concept reeds op 29 maart 2018 voorgelegd had tijdens mijn voorjury aan onze 3 docenten, mevr. [K.S.], mevr. [H.S.] en dhr. [D.O.]. Ik kreeg toen van alle drie positieve mondelinge feedback en dit leidde tot een positief tussentijds resultaat van 1 (= quatering tussen 55% en 69%). Ik ging na mijn tussenjury naar bijna alle begeleidingsmomenten (was eenmaal ziek) waar mevr. [K.S.] mijn vaste begeleider was. Ook tijdens deze begeleidingsmomenten is het basisidee nooit in vraag gesteld.

Door de 3 eerste weken te missen ben ik het tweede semester met een achterstand begonnen maar dit leek ik bij de tussenjury op 29 maart ingehaald te hebben daar ik een voldoende scoorde en positieve mondelinge feedback ontving. Bij mijn eindjury bleek dit van geen waarde want toen werd identiek hetzelfde idee door één persoon van tafel

geveegd en de juryleden die het voorheen wel goed vonden reageerden niet. Hoe kan een student zijn weg vinden in zo een willekeurige beoordeling?

Na alles een week te laten bezinken blijf ik met het gevoel zitten dat mijn beoordeling niet strookt met wat ik binnen mijn mogelijkheden gepresteerd heb. Ik respecteer het feit dat er een hoog niveau wordt nagestreefd en dat er niet met punten gegooid wordt maar dit staat haaks op het feit dat sommige vakken zeer summiere tot geen documentatie (cf. Tekenen Vrij Hand) bevatten of dat de opdrachtenbladen onduidelijk (cf. Tekenen Vrije Hand) of onvolledig zijn (cf. Presentatie en Project Ondersteuning) Bovendien mailde ik in het eerste semester reeds dhr. [W.V.] met mijn bedenkingen omdat opdrachten vaak zeer laattijdig (1 week voor afgeven) nog gewijzigd werden. Het is voor werkstudenten niet mogelijk om opdrachten pas de laatste week uit te werken. Wij moeten van in het begin van het semester weten wat ons te wachten staat en steeds proberen mee zijn met alle lessen anders is deze opleiding niet haalbaar. Dhr [W.V.] had begrip voor mijn opmerking en ging dit met de docenten bespreken.

Verder wil ik benadrukken dat de begeleidingsmomenten van het praktijkatelier slechts een momentopname blijken te zijn (cf. Presentatie en Atelier) waarvan geen schriftelijke weergave te vinden is en [zij] bieden dus geen garantie voor het goed uitvoeren van de opdrachten. Het is als student dus ook niet mogelijk om nadien de documenten in te kijken die ten grondslag liggen aan beslissingen die ten aanzien van hem genomen zijn.

Ten slotte wil ik benadrukken dat ik gedurende het hele 2de semester heel veel werk gehad heb om alles bij te benen en ik heb alles tijdig kunnen inleveren. Het was een jaar van zweugen en zweten, ik wil dit op zijn minst eindigen met het gevoel dat ik op een ‘eerlijke manier’ beoordeeld ben, ik ben bereid hiervoor alle procedures aan te wenden. Er zijn onterechte opmerkingen gegeven (cf. Presentatie 02, Projectondersteuning 02 en Atelier 02) die mij onterecht punten gekost hebben. Mijn vraag aan de beroepscommissie is dan ook om de beslissing voor ‘Projectatelier 2’ en de bijhorende opleidingsonderdelen, hierboven geschetst, te herbekijken op basis van een onderbouwde en transparante beoordeling.

Ik ben bereid om mijn bezwaren mondeling te komen toelichten voor de beroepscommissie.”

De interne beroepscommissie behandelt verzoeksters beroep op 3 juli 2018, en na haar te hebben gehoord komt de beroepscommissie tot de volgende beslissing:

“Op basis van de overhandigde documenten, uw verklaringen en op basis van de informatie die verstrekt werd door de betrokkenen van de opleiding, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep ontvankelijk en deels gegrond is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:

- De student is omwille van ziekte later dan andere studenten gestart aan dit opleidingsonderdeel. Ze meent dat ze niet de kans gekregen heeft deze gemiste weken in te halen.

De interne beroepscommissie is van oordeel dat de student zelf de nodige stappen moet zetten om gemiste leerinhouden in te halen en zo nodig extra begeleiding aan te vragen.

De opleiding deelt mee dat de student hiertoe geen enkel initiatief heeft genomen. Dit middel is ongegrond.

- De student is van oordeel dat de evaluatie van enkele onderdelen van haar Projectatelier niet gebeurd is op basis van een duidelijk beoordelingsschema, dat consequent werd toegepast en waarbij je als student vooraf ook duidelijk en tijdig geïnformeerd werd over de verwachtingen.

De interne beroepscommissie merkt op dat bij de verschillende opdrachten leerdoelen vermeld worden. De interne beroepscommissie oordeelt dat studenten daarbij voldoende werden geïnformeerd over de verwachtingen van de opleiding. De interne beroepscommissie stelt vast dat de verschillende beoordelingsverslagen verwijzen naar de doelstellingen die geformuleerd werden bij de opdrachten. Dit middel is ongegrond.

- Wat betreft het onderdeel ‘Presentatie’ argumenteert de student de begeleiding niet voldoende was om de opdracht tot een goed einde te brengen.

De interne beroepscommissie stelt vast dat op Toledo verschillende cursusdocumenten aanwezig waren. De student bevestigt in haar beroepsschrift dat ze tijdens de contactmomenten feedback heeft ontvangen. De interne beroepscommissie meent dat de student zelf verantwoordelijk is voor het noteren van deze mondelinge feedback. De student verwacht blijkbaar dat ze automatisch geslaagd zou zijn als ze de feedback ter harte neemt. De interne beroepscommissie meent dat deze verwachting onterecht is. De student moet zelf aantonen dat zij over de nodige competenties beschikt en kan niet verwachten dat de docenten zodanig feedback geven dat ze automatisch zou slagen.

De student werpt op dat dat ze expliciet feedback had gevraagd over de verhoudingen (bovenaan nogal leeg vond), terwijl de jury hierover een opmerking had. De student levert geen bewijs aan om deze bewering kracht bij te zetten.

De student argumenteert verder dat nergens in de opdracht beschreven staat dat de fotograaf moet vermeld worden. De interne beroepscommissie oordeelt dat een bron altijd vermeld moet worden, ook al staat dit niet letterlijk in de opdracht van de student. De docenten oordelen dan ook terecht dat de bronvermelding niet aanwezig is.

Verder argumenteert de student dat ze de feedback kreeg dat “het verwarring leest dat het plan boven de isometrie zweeft”, terwijl ze deze werkwijze overgenomen heeft van een voorbeeld uit de presentatie van de docent. Hier levert de student wel een bewijs aan. De interne beroepscommissie oordeelt dat dit argument gegrond is.

De interne beroepscommissie beslist daarom dat de docenten het bestaande werk ‘presentatie’ opnieuw zullen beoordelen tijdens de derde examenperiode.

- De student argumenteert met betrekking tot het onderdeel ‘Tekenen vrije hand’ dat slechts 6 van de 22 schetsen van het tweede semester schriftelijke aantekeningen bevatten.

De interne beroepscommissie oordeelt dat elke schets afzonderlijk moet beoordeeld worden. De interne beroepscommissie beslist dat de opleiding alle schetsen afzonderlijk moet beoordelen. Daartoe is het nodig dat alle schetsen van de nodige beoordeling worden voorzien.

De interne beroepscommissie verzoekt de student om het volledige schetsenboek terug in te dienen tegen uiterlijk 20 augustus. De opleiding geeft een nieuwe beoordeling van ‘tekenen vrije hand’ tijdens de 3^e examenperiode.

De scores van de andere onderdelen van het opleidingsonderdeel ‘Projectatelier 2’ blijven ongewijzigd.”

Dit is de tweede thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

A. Ontvankelijkheid ratione temporis

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert vooreerst aan dat het beroep *ratione temporis* slechts ontvankelijk kan zijn wanneer het uiterlijk op 16 juli 2018 werd ingediend.

In haar wederantwoordnota repliceert verzoekster dat het beroep tijdig vanuit het buitenland werd ingediend, en dat haar beroep is gericht tegen de beslissing van de interne beroepscommissie.

Beoordeling

Op basis van de webtracker van La Poste France kon worden vastgesteld dat de aangetekende zending houdende het beroep op 13 juli 2018 te Saint-Cyprien (Frankrijk) aan de postdiensten is toevertrouwd.

Het beroep is ontvankelijk *ratione temporis*.

B. Voorwerp van het beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij doet gelden dat het beroep onontvankelijk moet worden verklaard in zoverre het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing, daar de beslissing van de interne beroepscommissie in de plaats daarvan is getreden.

Beoordeling

Wat het voorwerp van het beroep betreft, stelt de Raad vast dat verzoekster in haar verzoekschrift uitdrukkelijk tegen zowel de initiële examenbeslissing als de beslissing van de

interne beroepscommissie een beroep instelt. Uit wat verzoekster in haar wederantwoordnota preciseert, kan de Raad niet met zekerheid afleiden dat zij afstand doet van haar beroep in zoverre het tegen de examenbeslissing van 20 juni 2018 is gericht.

Of een initiële studievoortgangsbeslissing zoals een examenbeslissing in de huidige stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 96, §3 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij dat de interne beroepsprocedure leidt tot hetzij een gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid of ongegrondheid, hetzij een nieuwe beslissing door de interne beroepsinstantie. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de interne beroepsinstantie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbeslissing, die dan op haar beurt uit de rechtsorde verdwijnt en bijgevolg niet meer in rechte aanvechtbaar is.

De exceptie ter zake is gegrond. Het beroep is onontvankelijk ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en enkel ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

C. Uitputting van het intern beroep

Artikel 96, §3 van het onderwijs- en examenreglement van de hogeschool bepaalt inzake de bevoegdheid van de interne beroepscommissie dat de interne beroepsprocedure leidt tot hetzij de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid of ongegrondheid, hetzij een nieuwe beslissing door de beroepsinstantie. Met betrekking tot het voorwerp van het beroep voert verwerende partij aan dat de initiële studievoortgangsbeslissing is ‘vervangen’ door de beslissing op intern beroep. Dit betekent, zoals hierboven reeds is vastgesteld, dat de interne beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt.

De vraag rijst, na lezing van de bestreden beslissing, of de interne beroepscommissie er niet toe is gehouden om die bevoegdheid ook uit te putten, en derhalve op de punten waarop zij het intern beroep ontvankelijk en gegrond acht, een nieuwe beslissing te nemen. De vraag rijst tevens of zulks al dan niet betekent dat de interne beroepscommissie het geschil ook definitief dient te beslechten, desgevallend door toekenning van een andere quotering. Nu te dezen de interne beroepscommissie een aantal grieven van verzoekster gegrond heeft verklaard maar niet eigner gezag een nieuwe eindbeslissing heeft genomen, doch enerzijds “de docenten” (voor ‘presentatie’) en anderzijds “de opleiding” (voor ‘tekenen vrije hand’) de opdracht heeft gegeven om een nieuwe beoordeling toe te kennen tijdens de derde examenperiode, rijst ambtshalve de vraag of de interne beroepscommissie haar bevoegdheid correct heeft uitgevoerd, alsook of de bestreden beslissing als een eindbeslissing kan worden beschouwd.

Standpunt van partijen

Verzoekster deelt in een e-mail van 21 augustus 2018 mee dat zij zich wat dit aspect betreft gedraagt naar de wijsheid van de Raad.

Verwerende partij deelt in een aanvullende nota mee dat de interne beroepscommissie op 5 september 2018 opnieuw wordt samengeroepen om het eindresultaat voor het opleidingsonderdeel ‘Project 2’ definitief vast te stellen, rekening houdend met de nieuwe beoordelingen die in de bestreden beslissing werden bevolen voor de delen ‘presentatie’ en ‘tekenen vrije hand’.

Verwerende partij stelt dat derhalve het huidig beroep onontvankelijk is in zoverre verzoekster zich richt tegen de quoteringen voor ‘presentatie’ en ‘tekenen vrije hand’, daar er wat deze aspecten betreft nog geen eendoordeel voorligt in de zin van artikel I.3, 69° a) van de Codex Hoger Onderwijs.

Beoordeling

Waar uit de bestreden beslissing niet kon worden afgeleid of en wanneer de interne beroepscommissie zich opnieuw over het examencijfer zou uitspreken, blijkt zulks thans wel uit de toelichting in de aanvullende nota.

Minstens wat de deelaspecten ‘presentatie’ en ‘tekenen vrije hand’ betreft, ligt bijgevolg uitdrukkelijk nog geen eindbeslissing voor.

Uit de ECTS-fiche blijkt evenwel bovendien dat het opleidingsonderdeel ‘Project 2’ niet formeel in deelopleidingsonderdelen is opgedeeld. Evenmin is het al dan niet slagen voor het opleidingsonderdeel afhankelijk gesteld van het slagen voor een of meer van de afzonderlijk gequoteerde aspecten.

De interne beroepsinstantie zal derhalve op basis van de nieuwe beoordelingen voor ‘presentatie’ en ‘tekenen vrije hand’ opnieuw het examencijfer voor het opleidingsonderdeel vastleggen. Dit wordt door verwerende partij ter zitting bevestigd.

Het bovenstaande leidt tot de vaststelling dat de interne beroepscommissie nog geen eendoordeel over het al dan niet slagen voor het opleidingsonderdeel heeft uitgesproken, zodat huidig beroep voorbarig en dus onontvankelijk is.

Voor de goede orde stipt de Raad aan dat verzoekster niet kwalijk kan worden genomen dat zij zich reeds tot de Raad heeft gericht.

De interne beroepscommissie zou de werkelijke draagwijdte van haar beslissing alleszins beter tot uitdrukking hebben gebracht indien de interne beroepscommissie (i) uitdrukkelijk had bepaald dat zij op 5 september 2018 een nieuwe eindbeslissing over het examencijfer zou nemen en (ii) niet ten onrechte de beroepsmogelijkheden bij de Raad had vermeld.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 24 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter

Jan Geens bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door
Melissa Thijs secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Melissa Thijss **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.376 van 24 augustus 2018 in de zaak 2018/215

In zake: xxx

tegen:

THOMAS MORE MECHELEN-ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
alwaar woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 23 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van Thomas More Mechelen-Antwerpen van 13 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoeker onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 24 augustus 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Isabelle Buyens, die *loco* advocaat Tom Peeters verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven als student in de opleiding ‘Bachelor Communicatiemanagement’.

Tot het curriculum behoort het opleidingsonderdeel ‘Campagne’. Voor dit opleidingsonderdeel behaalt verzoeker een examencijfer van 9/20. De proclamatie vindt plaats op 28 juni 2018.

Nadat verzoeker op 29 juni 2018 een gesprek heeft met de betrokken docenten, wordt vanop het e-mailadres dat aangeeft toe te behoren aan de ouders van verzoeker op (zondag) 1 juli 2018 een e-mail verzonden aan het opleidingshoofd I.J., met als onderwerp “klacht betreffende niet-delibereerbaar tekort van 9/20 voor [verzoeker], tweedejaarsstudent Communicatiemanagement” (stuk 2 verzoeker).

Op (maandag) 2 juli 2018 antwoordt mevrouw I.J. per e-mail dat het bericht goed werd ontvangen. Zij geeft daarbij aan wat met het oog op het instellen van een intern beroep dient te gebeuren (stuk 3 administratief dossier):

“Graag lijst ik hieronder de stappen op die [verzoeker] dient te ondernemen indien hij een beroep wenst aan te tekenen tegen een beslissing van de examencommissie:

- Enkel de student zelf kan een beroep instellen (niet zijn ouders)
- De student dient daarbij strikt de instructies te volgen die in het KU Loket staan
Ikzelf ben niet in de beroepscommissie betrokken, maar [verzoeker] mag me altijd contacteren voor verdere info [gsm-nummer]”

Met een e-mail van 11 juli 2018 stelt verzoeker alsnog het volgende intern beroep in:

“Hierbij wil ik graag een intern beroep instellen conform artikel 96 van het onderwijs- en examenreglement, omdat ik van mening ben dat ik voor het vak Campagne te laag gequoteerd werd.

Op vrijdag 29 juni 2018 hoorde ik dat ik een tekort had voor het vak Campagne. Dit project is een samenwerking met andere studenten, waarin het niet altijd duidelijk is wie welk aandeel aan werk heeft verricht.

Ik sprak hierover die dag enkele leraars aan, onder andere de docenten mevr. [A.V.], dhr [B.V.] en dhr. [K.P.].

Groot was mijn verbazing toen ik hoorde dat ik als enige van de werkgroep een niet-delibereerbaar tekort had van 9 op 20. De punten van de andere groepsleden schommelen tussen 10 en 11 op 20.

De opstart van dit groepsproject was voor velen van ons inderdaad moeilijk geweest, in mijn geval wellicht mede doordat ik te veel hooi op mijn vork nam door verschillende nevenactiviteiten waaronder toneel, jeugdbegeleiding bij [...] en actief lid van een studentenvereniging (waar ik momenteel de communicatie verzorg). Ik zorg ook ‘s ochtends voor mijn kleine broertje en zusje omdat mijn moeder vaak erg vroeg naar haar werk moet vertrekken.

Tijdens een bijeenkomst voor Campagne dommelde ik 1 keer even in op een warme dag en na een zware week – een fout waarvoor ik me uitvoerig excuseerde naar leraars en medestudenten.

Maar gaandeweg, onder andere na gesprekken met dhr. [B.V.] en met de groepsgenoten, heb ik mezelf helemaal herpakt en meer van mijn tijd geïnvesteerd in het groepswerk. De medestudenten hebben dit toen ook persoonlijk aan mij gezegd, en eerder deze week uitdrukkelijk herhaald via Facebook. (Ik contacteerde na het ontvangen van de punten hierover op donderdag 28 juni enkele groepsleden via Facebook. Zowel [S.], [E.] als [J.] antwoordden me schriftelijk dat de opstart inderdaad wat zwakker was geweest, maar er daarna een veel grotere inzet was.)

Omdat ik graag bezig ben met taal, (vandaar ook mijn toneel- en voordrachtopleiding) heb ik bv. de meeste van de feedback-evaluaties (mee) uitgeschreven, en aan alle papers meegeschreven.

Ik heb ook andere groepsleden geholpen om teksten te verbeteren (van o.a. een anderstalig groepslid), en bv. een groepslid met stress gekalmeerd bij presentaties.

Bij de belangrijke eindpresentatie kortte ik – nadat de docenten herhaaldelijk de groep op de totale beperkte spreektijd wezen – als voorlaatste spreker mijn spreektijd in, omdat vorige sprekers in de groep te uitvoerig waren geweest. Deze goedbedoelde correctie kwam me in de beoordeling blijkbaar duur te staan.

Ik was ALTIJD aanwezig op de bijeenkomsten (wat niet altijd het geval was voor andere groepsgenoten die bv. tijdens geplande vergaderingen met vakantie waren).

Misschien staat dit anders in de verslagen, want op de enige onaangekondigde evaluatie, waar ik wel degelijk aanwezig was, was ik op dat moment even naar het toilet en een drankje gaan halen, wat de indruk wekte dat ik misschien niet aanwezig was. Toen ik de groep terug vervoegde en dit hoorde, heb ik dit nochtans gemeld aan de aanwezige leraar.

Het vermoeden rijst dus dat ik hier het ‘nadeel van de twijfel’ heb gekregen, door een mindere eerste indruk in de eerste periode en die enkele minuten afwezigheid tijdens de onverwachte evaluatie.

Dit is helaas een te beperkte kijk op het gehele project en op mijn inzet ‘achter de schermen’ doorheen de maanden.

Ik wil er graag op wijzen dat dit een opleiding is. Als ik een mindere start had, en me daarna herpakte, is dat een positieve evolutie, iets waar elke docent toch naar streeft bij zijn studenten.

Mijn buitenschoolse docenten van Toneel en Repertoire, en mijn collega’s bij de circusschool kunnen mijn respectievelijke taalvaardigheids-, sociale en team-competenties zeker onderschrijven, dus die basis is er wel degelijk.

Ik kan met de nodige werken en communicatie staven dat ik wel mee aan de kar heb getrokken. Toen mijn ouders me discreet vroegen wie volgens mij het laagste cijfer zou moeten krijgen bij dit groeps werk volgens kunde en inbreng (met uitdrukkelijk de mogelijkheid om mezelf te noemen), noemde ik – naar eer en geweten en met de nodige argumentatie – een ander groepslid, waarvan ik u de naam op vraag mondeling kan meedelen maar in eerste instantie niet schriftelijk in dit bericht (omdat het niet de bedoeling is om die persoon in diskrediet te brengen, enkel om aan te tonen dat zo’n

evaluatiemomentopname heel subjectief kan zijn. Deze persoon kreeg een hoger cijfer voor dit groepswerk.)

Ik hoop van harte dat deze subjectieve evaluatie kan gecorrigeerd worden met slechts 1 punt, zodat ik net evenveel krijg als het slechtst presterende groepslid (in casu 10/20). Dat geeft me geen voordeel t.o.v. de groep, maar ook niet langer het buitenproportionele nadeel door een te beperkt negatief beeld.

Ik wil hierbij toch even op het volgende wijzen:

Toen ik op vrijdag 29/6 de leraars hierover aansprak, werd me gevraagd of ik ook zou ‘komen klagen’ als ik een 11/20 had, en de andere groepsleden een 12.

Toen ik hierop (vanzelfsprekend) neen antwoordde zeiden ze me dat ze dat niet begrepen. Dit toont aan dat de leraars elkaar in zo’n beslissing willen steunen en de rangen sluiten. Niet echt een eerlijk gesprek dus.

Mag ik van u dan toch dit begrip vragen, dat zo’n punt misschien niet veel lijkt, maar in een driejarige bacheloropleiding erg doorweegt vanwege de hoge kost in tolerantiepunten.

Deze kost van maar liefst 9 studiepunten voor een groepswerk dat je dit jaar niet kan inhalen is gewoonweg te hoog.

Het cijfer dat me is gegeven weerspiegelt een situatie waarbij ik geen opbouwend aandeel zou gehad hebben in het project, of ongeïnt[e]resseerd wegbleef. Wat niet het geval was. Om het met een metafoor te zeggen: Ik kreeg halverwege dit project een waarschuwingsschot voor de boeg, en heb het gevoel dat ik ondanks het bijsturen van mijn koers alsnog – en als enige – getorpedeerd werd.

Ik besef dat ik samen met de groepsgenoten in dit project geen hoge toppen scheerde, maar ik vind mezelf een verantwoordelijke geëngageerde jongere die als student elke dag beter leert hoe hij zijn prioriteiten best verdeelt. Het zou niet alleen spijtig zijn, maar ook ronduit verkeerd om dit niet te valideren vanwege 1 ongelukkig evaluatiemoment.

Mijn ouders zijn beiden ook oud-studenten bij Thomas More. Mijn moeder genoot een leraren-opleiding bij Lessius, en mijn vader volgde Communicatiebeheer op De Ham Hogeschool en is al 20 jaar actief als gastdocent bij [...] (voorheen [...]), de voortgezette [...] van uw campus.

Ze dragen deze hogeschool dus een warm hart toe, en hopen samen met mij van harte dat dezelfde waarden van toen nog steeds van tel zijn, namelijk het beste in de studenten proberen boven te halen en hen te helpen om hun talenten en competenties verder te ontwikkelen, om zo hun dromen waar te maken.

We hopen op een snelle en goede afloop van dit voorval en ik ben steeds beschikbaar om dit samen met u verder uit te klaren.

N.B. Deze procedure moet ingesteld worden binnen 7 dagen na de bekendmaking van de punten.

Ik stuurde deze klacht al op 1 juli naar opleidingshoofd mevr. [I.J.], waarvan ik daarna bericht kreeg dat dit dossier naar u dient gestuurd te worden. Vandaar de laattijdigheid, waarvoor mijn excuses.”

De interne beroepscommissie behandelt verzoekers beroep in zitting van 13 juli 2018 en komt daarbij tot de volgende beslissing:

“Op basis van de overhandigde documenten, heeft de beroepscommissie beslist dat het door u ingestelde beroep niet ontvankelijk is.

De beroepscommissie komt tot deze beslissing op basis van volgende overwegingen:
Het interne beroep werd laattijdig ingediend. Het resultaat waartegen u beroep hebt aangetekend werd immers bekendgemaakt op 28 juni 2018.

Rekening houdend met artikel II.283 van het besluit van de Vlaamse Regering tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs dient u een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbeslissing in te stellen binnen een vervaltermijn van 7 kalenderdagen, die ingaat de dag na deze van de proclamatie. U hebt uw beroep op gepaste wijze ingediend op 11 juli 2018. De beroepstermijn verstreek op 5 juli 2018.

De student beweert dat hij reeds op 1 juli een intern beroep zou ingediend hebben via mevr. [J.]. Uit het mailverkeer tussen mevrouw [J.] blijkt dat

- Niet de student, maar zijn ouders beroep hadden aangetekend op 1 juli.
- De ouders op maandag 2 juli een antwoord hebben ontvangen van mevr. [J.] waarin deze het volgende meldt:

“Graag lijst ik hieronder de stappen op die [verzoeker] dient te ondernemen indien hij een beroep wenst aan te tekenen tegen een beslissing van de examencommissie.

- *enkel de student zelf kan een beroep instellen (niet zijn ouders)*
- *de student dient daarbij strikt de instructies te volgen die in het KU Loket staan.”*

De interne beroepscommissie stelt vast dat in artikel 96 van in het onderwijs- en examenreglement vermeld wordt dat het intern beroep aan de directeur studentenzaken moet gericht worden. Bovendien staat in het studievoortgangsdossier van de student in KU Loket bij de studieresultaten van de student hoe de student zijn beroep moet indienen:

“Ben je van oordeel dat een examenbeslissing jouw rechten schendt, dan kan je beroep aantekenen (overeenkomstig artikel 96 van het Onderwijs- en examenreglement). Om een intern beroep in te stellen stuur je binnen de 7 kalenderdagen na de bekendmaking van de resultaten een mail naar de Directeur studentenzaken: Marc Verdyck ([mailadres]). Vermeld in de onderwerpsregel ‘Interne beroepsprocedure opleiding X’. In de mail zelf geef je je persoonsgegevens en de campus waar je studeert. Voorts beschrijf je duidelijk de feiten (eventueel het opleidingsonderdeel en de naam van de docenten) en je bezwaren tegen de genomen beslissing.”

De interne beroepscommissie oordeelt dat de student voldoende geïnformeerd was om zijn intern beroep op een reglementaire wijze in te dienen.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs stelt inzake de bevoegdheid van de Raad het volgende:

“Er wordt een Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, verder “de Raad” genoemd, opgericht bij de bevoegde dienst van de Vlaamse Gemeenschap.

De Raad doet als administratief rechtscollege uitspraak over de beroepen die door studenten of personen op wie de beslissing betrekking heeft, worden ingesteld tegen studievoortgangsbeslissingen, na uitputting van de in afdeling 2 bedoelde interne beroepsprocedure.”

Wat betreft de plicht tot het voorafgaandelijk uitputten van het intern beroep, blijkt uit de memorie van toelichting bij het toenmalige decreet van 19 maart 2004 ‘betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen’ dat het intern beroep “*verplicht moet worden uitgeput vooraleer men een beroep kan instellen bij*” de Raad (*Parl. St. VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16*). De decreetgever heeft de uitputting van het intern beroep derhalve beoogd als een voorwaarde om tot de beroepsprocedure bij de Raad toegang te krijgen, en dus als een ontvankelijkheidsvoorwaarde bij dat beroep. Ook in de rechtsleer wordt aangenomen dat de regelmatige uitputting van een georganiseerd administratief beroep een voorwaarde is om een ontvankelijk beroep bij een administratief rechtscollege in te stellen (zie o.a. J. GORIS, *Georganiseerde administratieve beroepen*, Brugge, die Keure, 2012, 70-71; J. BAERT en G. DEBERSAQUES, *Raad van State. Afdeling Administratie. Ontvankelijkheid*, Brugge, die Keure, 1996, 99-105; P. POPELIER, “Over de uitputting van het georganiseerd administratief beroep als ontvankelijkheidsvoorwaarde voor een beroep bij de Raad van State”, noot onder RvS 16 augustus 1999, nr. 82.102, *RW* 1999-00, 850).

De vraag of verzoeker tijdig het intern beroep heeft ingesteld, raakt derhalve aan het onderzoek naar de ontvankelijkheid van het bij de Raad ingestelde beroep.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert aan dat hij op 1 juli 2018 per e-mail een intern beroep heeft ingesteld bij mevrouw I.J., met daarin een uitgebreide argumentatie. Hij stelt dat in de bestreden

beslissing overigens wordt erkend dat op 1 juli 2018 een schriftelijk beroep werd ingediend, zij het “vanuit mijn ouders, die me hierin steunen”.

Omtrent het verloop van een en ander stelt verzoeker nog:

“Het goedbedoelde antwoord van het opleidingshoofd (mevr. [I.J.]) is een spijtig misverstand. Hoewel er twee mailadressen werden vermeld in onze mail omdat mijn ouders gescheiden zijn, werd haar antwoord enkel naar mijn vader verstuurd (die overigens een week op werkreis was, met moeilijke toegang tot mails). In haar e-mail staat echter als aansprekking “mevrouw [S.]”, wat het vermoeden gaf dat het antwoord ook naar moederskant was verstuurd. Wijzelf (moeder en ik) kregen geen antwoord, en waren die week in het buitenland op reis. We hadden dus geen vermoeden dat er reeds een antwoord was gegeven, en enkel aan mijn vader. Hoewel mijn e-mailadres gekend is op de school, ontving ik persoonlijk geen antwoord, terwijl de informatie er juist uit bestond dat mijn ouders hierin geen partij mogen zijn. Dit is zeker geen kritiek of beschuldiging aan het adres van het opleidingshoofd, die heel behulpzaam en begripvol was, enkel een beslissende factor voor de spijtige vertraging van mijn correcte beroep.

Zodra we dit merkten, heb ik onmiddellijk het intern beroep opnieuw en correct verstuurd. De tijd hiervoor was te kort, gegeven de vakantieperiode. Bovendien was en is de gezochte pagina van de Vlaamse overheid met essentiële informatie onvindbaar (stuk 5). We moesten gaan zoeken naar informatie die minder toegankelijk achter wachtwoord-beschermde websites lag.”

In haar antwoordnota betwist verwerende partij de visie van verzoeker. Zij repliceert het volgende:

“Artikel 96 van het Onderwijs- en examenreglement is duidelijk omtrent de wijze waarop en de termijnen waarbinnen een interne (en externe) beroepsprocedure kan worden opgestart, alsook aan wie een intern beroep moet worden gericht:

[...]

Daarenboven bevat ook iedere kennisgeving van een examenuitslag de volgende vermelding, en werd dus ook aan verzoeker bij zijn examenresultaten op 28 juni 2018 meegeleerd:

“Ben je van oordeel dat een examenbeslissing jouw rechten schendt, dan kan je beroep aantekenen (overeenkomstig artikel 96 van het Onderwijs- en examenreglement). Om een intern beroep in te stellen stuur je binnen de 7 kalenderdagen na de bekendmaking van de resultaten een mail naar de Directeur studentenzaken: Marc Verdyck ([mailadres]). Vermeld in de onderwerpsregel ‘Interne beroepsprocedure opleiding X’. In de mail zelf geef je je persoonsgegevens en de campus waar je studeert. Voorts beschrijf je duidelijk de feiten (eventueel het opleidingsonderdeel en de naam van de docenten) en je bezwaren tegen de genomen beslissing”

Verzoeker heeft een intern beroep ingesteld op 11 juli 2018. Dit intern beroep is onontvankelijk omdat het laattijdig is ingediend. Deze laattijdigheid wordt ook door verzoeker zelf niet betwist.

Verzoeker kan zich niet beroepen op enige vorm van overmacht, die het hem onmogelijk zou gemaakt hebben om de voorwaarden voor het instellen van een interne beroepsprocedure te kennen en na te leven. De e-mail van 1 juli 2018, waarop verzoeker zich beroept, vormt alleszins geen situatie van overmacht.

Evenmin kan verzoeker inroepen dat de e-mail van 1 juli 2018 reeds zelf een ontvankelijke beroepsprocedure zou uitmaken. Niet alleen is de e-mail niet gericht aan de directeur studentenzaken, maar aan het opleidingshoofd. Vooral echter gaat de mail niet uit van verzoeker zelf, maar wel van de “ouders van [verzoeker]”. De bewoordingen van de mail gaan ook uit van de ouders en niet van verzoeker. Tenslotte was het zelfs niet geheel duidelijk of met die mail zelf reeds een beroepsprocedure werd beoogd, nu de mail veeleer aanstuurde op een “*minnelijker akkoord*”, en bij gebreke daaraan “*een uitgebreide schriftelijke verantwoording voor dit te lage cijfer, met het oog op verdere stappen*”, hetgeen ook kan gelezen worden, als waren de ouders eerst uit op verdere informatie alvorens er pas echt een beroepsprocedure zou opgestart worden.

Het opleidingshoofd, mevrouw [I.J.], heeft desalniettemin aangevoeld dat het mogelijks de bedoeling was om een interne beroepsprocedure op te starten, en heeft daarbij per email van maandag 2 juli 2018 aangegeven dat het de student zelf is, die de beroepsprocedure moet instellen (en niet zijn ouders). Mevrouw [I.J.] voegde daar ook nog aan toe dat zij zelf niet in de beroepsprocedure betrokken is, maar dat zij beschikbaar was voor eventuele verdere informatie, met opgave van haar GSM-nummer.

Strikt genomen had mevrouw [I.J.] zelfs geen enkele e-mail moeten sturen. Had zij niets geantwoord, dan was de uitkomst van de zaak dezelfde geweest. Zij heeft dat echter toch gedaan. Op dat ogenblik was er nog tijd genoeg, nl. tot donderdag 5 juli 2018, om een effectief en geldig intern beroep in te stellen.

Dat mevrouw [I.J.] die mail dan enkel richtte naar het e-mailadres, van waaruit de e-mail van de ouders van verzoeker was vertrokken, en zonder gevolg te geven aan de vraag van de ouders helemaal op het einde van de mail, om haar eventueel antwoord ook naar nog andere e-mailadressen te richten, kan aan mevrouw [I.J.] of aan verwerende partij niet ten kwade worden geduid. Mevrouw [I.J.] kon ook niet weten, dat het gebruikte e-mailadres enkel door de vader zou kunnen gelezen worden en dat die vader uitgerekend in die periode geen toegang zou hebben gehad tot zijn e-mails. Het aangewende e-mailadres behoort volgens de e-mail van 1 juli 2018 zelf toe aan familie [achternamen vader en moeder], hetgeen geenszins laat uitschijnen dat enkel de vader die e-mails zou kunnen lezen, en nog minder wordt aangetoond dat de vader uitgerekend in die periode die mails niet kon lezen. Uiteindelijk stelt verzoeker in zijn extern beroepsschrift dat hij (en zijn moeder) die week zelf in het buitenland op reis waren, maar daar kunnen mevrouw [I.J.] en/of verwerende partij al helemaal niet verantwoordelijk voor gesteld worden.

Daar waar verzoeker in zijn uiteindelijk beroep van 11 juli 2018 zelf verwijst naar artikel 96 van het Onderwijs- en Examenreglement, blijkt dat verzoeker wel degelijk toegang had tot de informatie die hem toeliet om op correcte wijze de interne beroepsprocedure op te starten. Het is niet duidelijk hoe verzoeker met verwijzing naar zijn stuk 5 (d.i. de

beslissing van de interne beroepscommissie) wil duidelijk maken dat “*de gezochte pagina van de Vlaamse overheid met essentiële informatie onvindbaar was*”, maar voor zover verwerende kan nagaan is ook de website <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/problemen-aankaarten-binnen-jeinstelling#examenresultaten> altijd toegankelijk geweest.

Het intern beroep, zoals ingesteld per mail van 11 juli 2018, werd daarom terecht onontvankelijk verklaard.”

Beoordeling

Verzoekers betoog overtuigt niet.

Artikel II.283 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat een student die oordeelt dat een ongunstige studievoortgangsbeslissing is aangetast door een schending van het recht, toegang heeft tot een interne beroepsprocedure, en dat het intern beroep moet worden ingesteld binnen een vervaltermijn van zeven kalenderdagen ingaand, wat examenbeslissingen betreft, de dag na deze van de proclamaties.

Blijkens artikel I.3, 69°, a) van diezelfde Codex is een examenbeslissing: “*elke beslissing die, al dan niet op grond van een deliberatie, een eindoordeel inhoudt over het voldoen voor een opleidingsonderdeel, meer opleidingsonderdelen van een opleiding, of een opleiding als geheel.*”

Niet betwist is dat het voorwerp van huidig geschil, met name de toekenning van een examencijfer van 9/20 voor het opleidingsonderdeel ‘Campagne’, een examenbeslissing is.

Evenmin betwist is dat de proclamaties plaatsvond op 28 juni 2018. Uit de schermafdruk van de bekendmaking van de examenresultaten (stuk 1 administratief dossier) blijkt dat de beroepsmodaliteiten daarbij correct werden vermeld, zodat er geen reden is tot toepassing van artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet. De termijn om tegen de examenbeslissing een intern beroep in te stellen is derhalve aangevangen op 29 juni 2018 om te eindigen op 5 juli 2018.

Verzoeker is meerderjarig, zodat het beroep door hemzelf dient te worden ingesteld.

De e-mail die op 1 juli 2018 aan de instelling werd verzonden, kan om verschillende redenen niet als een intern beroep worden beschouwd.

Ten eerste is de e-mail niet gericht aan de directeur studentenzaken, maar aan het opleidingshoofd.

Ten tweede, en belangrijker, gaat deze e-mail onbetwistbaar uit van de ouders van verzoeker, en niet van verzoeker zelf. Dit blijkt uit verschillende vaststellingen: er wordt naar verzoeker verwezen in de derde persoon, de tekst bevat zinsneden zoals “*wij als ouders...*”, “*we vermoeden...*”, “*we hopen samen met [verzoeker]*”, “*mogen we van u als opleidingshoofd...*”, “*behalve ouders van [verzoeker] zijn wij zelf ook oud-studenten...*”, “*we dragen de hogeschool dus een warm hart toe...*”, enz. en de e-mail is onderaan ‘getekend’ met de namen van A.B. en J.S., “ouders van [verzoeker]”. Het ontgaat de Raad ook niet dat de ouders van verzoeker vragen om te antwoorden op zowel het persoonlijke e-mailadres van vader als dat van moeder. Het mag opvallend heten dat verzoeker thans wel aanvoert dat verwerende partij zijn e-mailadres kent, maar dat op dat adres dan blijkbaar geen antwoord op de e-mail van 1 juli 2018 werd verwacht.

Ten derde zijn er goede redenen om de e-mail niet te lezen als een intern beroep, maar als een vraag tot verduidelijking c.q. tot overleg. Zo stellen verzoekers ouders: “*Indien we niet tot een minnelijk akkoord kunnen komen, vragen we nu al een uitgebreide schriftelijke verantwoording voor dit lage cijfer, met het oog op verdere stappen. We willen met name een degelijk zicht op welke competenties [verzoeker] dan wel zou missen. We hopen op een snelle en goede afloop van dit voorval en zijn steeds beschikbaar om dit samen met u en hem verder uit te klaren.*”

Het is dan ook terecht dat dit bericht niet als een rechtsgeldig intern beroep werd beschouwd.

Het geeft blijk van behoorlijk bestuur dat het opleidingshoofd de eerstvolgende werkdag – 2 juli 2018 – onmiddellijk antwoordt, met mededeling van de juiste beroepsmodaliteiten. Zo deze mail al als een misverstand kan worden beschouwd, dat situeert dit zich enkel in hoofde van verzoeker.

Het kan mevrouw I.J. bij de verzending van haar e-mail niet ten kwade worden geduid dat zij dit blijkbaar middels een ‘reply’ heeft gedaan, en niet heeft geantwoord op de twee individuele e-mailadressen van de ouders van verzoeker. De Raad bedenkt daarbij ten andere dat mevrouw I.J. op basis van het e-mailadres dat werd gebruikt ([familienaam vader-familienaam moeder@telenet.be]), en dat verkort wordt weergegeven als “Familie [S]-[K.]” bezwaarlijk kon bevroeden dat het om een gescheiden ouderpaar gaat.

Wat verzoeker uiteenzet omtrent zijn verblijf in het buitenland en de dienstreis van zijn vader, doet aan het bovenstaande geen afbreuk, en is alleszins niet van aard om de e-mail van 1 juli 2018 alsnog te beschouwen als uitgaande van verzoeker.

Ten slotte overtuigt het evenmin dat verzoeker moeilijkheden zou hebben ondervonden om de nodige informatie voor het correct indienen van een intern beroep terug te vinden. Al wat verzoeker daarvoor behoefde, was immers te lezen op de mededeling van de examenresultaten en in het onderwijs- en examenreglement.

Het intern beroep werd terecht onontvankelijk verklaard. Aldus is ook huidig beroep niet ontvankelijk.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker weggelaten.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 24 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder, voorzitter van de Raad

Henri Verhaaren bestuursrechter – bijzitter

Jan Geens bestuursrechter – bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 4.377 van 24 augustus 2018 in de zaak 2018/216

In zake: XXX

tegen:

de KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 23 juli 2018, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van de Katholieke Universiteit Leuven van 19 juli 2018 waarbij het intern beroep van verzoekster deels gegrond en deels ongegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechting, die heeft plaatsgevonden op 24 augustus 2018.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

De heer Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2017-2018 ingeschreven als student in de opleiding Bachelor ‘Theology and Religious Studies’ en in de research master ‘Master of Advanced Studies in Theology and Religion’.

Tot het curriculum behoren de opleidingsonderdelen ‘Hebrew 1A’ en ‘Essay 2’, waarvoor verzoekster respectievelijk 8/20 en 7,7/20 behaalt.

De proclamatie vindt plaats op 6 juli 2018.

Daags voordien, op 5 juli 2018, zendt de vicerector studentenbeleid een (Engelstalige) brief aan verzoekster, waarin – samengevat – het volgende wordt gesteld. Verschillende stafleden van de betrokken faculteit voelen zich lastiggevallen of zelfs bedreigd door de dreigende taal en frequente e-mails van verzoekster, onder meer de dreiging tegen een docent met juridische stappen indien geen slaagcijfer zou worden toegekend. De vicerector brengt in herinnering dat er in het verleden reeds gelijkaardige klachten omtrent verzoekster zijn geweest, en dat de afspraak werd gemaakt dat zij enkel nog via de preventieadviseur zou communiceren – afspraak die verzoekster niet naleeft. Er wordt aangestipt dat de universiteit al veel uitzonderingen aan verzoekster heeft toegestaan om haar te helpen haar studies succesvol af te ronden, en dat de laatste ontwikkelingen bijgevolg erg teleurstellend zijn. De vicerector stelt te overwegen of tuchtmaatregelen aan de orde zijn en wenst verzoekster daaromtrent te horen, maar neemt ondertussen de volgende ordemaatregelen: (i) verzoekster neemt geen rechtstreeks contact op met docenten en andere stafleden, (ii) verzoekster kan tot tegenbericht (enkel) contact nemen met de preventieadviseur voor morele ondersteuning of met de vicerector voor alle andere communicatie, (iii) verzoekster mag haar moeder niet op het domein van de universiteit brengen tot zij een geschreven en uitdrukkelijke bevestiging van de vicerector heeft ontvangen. De vicerector benadrukt ten slotte de ernst van de klachten die werden ontvangen en kondigt aan dat elke inbreuk op de bovenstaande maatregelen zal worden beschouwd als een ernstige inbreuk op de tuchtregeling en bijgevolg kan leiden tot de zwaarste sanctie, zijnde de definitieve uitsluiting van de universiteit.

Op 9 juli 2018 dient verzoeksters raadsman het volgende intern beroep in:

“Aangezien [verzoekster] beroep wenst in te stellen tegen de examenbeslissing waarbij zij een 8/20 heeft gekregen op Hebrew 1A en 7,7/20 voor haar essay 2;

Dat er door [verzoekster] volgende bezwaren worden ingeroepen tegen de examenbeslissing van haar essay 2:

Er werd [verzoekster] op 4 juli 2018 medegedeeld door Prof. [De.] dat zij niet geslaagd was voor haar bachelor diploma door haar cijfer op het onderdeel Essay 2;

Nadien heeft [verzoekster] contact opgenomen met de professor en corrector, dewelke haar mededeelde dat haar examencijfer gebaseerd is op het feit dat zij haar bronnen verkeerd heeft vermeld – gebruikt;

[Verzoekster] was ontzet na deze feedback aangaande haar Essay 2, daar zij toch reeds enig academische ervaring heeft en een mooi academisch CV heeft uitgebouwd;

Daarenboven heeft [verzoekster] het merendeel van de auteurs waarnaar zij refereert in het Essay 2 aangeschreven en hebben deze allemaal toestemming gegeven om hun bronnen te gebruiken;

Er kan dan ook geen sprake zijn van verkeerd bronnen gebruik;

Aangezien er door [verzoekster] volgende bezwaren worden ingeroepen tegen de examenbeslissing van haar Hebrew 1A:

Professor [Do.] heeft [verzoekster] geweigerd om deel te nemen aan het mondeling examen op 25/06/2018 samen met alle andere studenten;

De professor heeft hier geen reden voor gegeven. Hij heeft enkel verwezen naar een incident met nonnen;

Blijkbaar heeft er zich een seksueel incident voorgedaan tijdens één van zijn lessen, waarbij een student een erectie kreeg in het bijzijn van een non;

[Verzoekster] heeft dit incident gemeld en enige tijd later mag ze niet deelnemen aan het mondelinge examen;

Dit is uitsluiting van een student op ongegronde redenen, hetgeen machtsmisbruik is van de professor ten opzichte van zijn studente;

Pas op 3 juli 2018 mocht [verzoekster] een schriftelijk examen afleggen, waarbij dit examen verschillend was van het ECTS-document (doelstellingen);

[Verzoekster] kreeg 3 nooit eerder bestudeerde verzen in plaats van 1 of 2 zoals tijdens het mondeling examen;

Er werd aldus een duidelijk onderscheid gemaakt tussen [verzoekster] en de andere studenten en dit om een onbekende reden;

Ik verzoek u dan ook toelating om het Essay 2 en het examen Hebrew 1A te mogen inkijken samen met [verzoekster];

Daar de feedback die zij gekregen heeft louter een algemene mededeling betrof waarbij zij haar bronnen verkeerd zou hebben gebruikt;

Dat dit geen feedback is die een studente mag verwachten van haar professor en/of promotor;

Dat [verzoekster] gelet op haar academische achtergrond toch verwacht had van minstens 10/20 te behalen voor haar Essay 2;

Dat zij daarenboven door voornamelijk het cijfer op het Essay 2 ook haar bachelor diploma niet heeft behaald;

Gelet op haar uitstekende examenresultaten op de overige vakken en gelet op haar uitstekende resultaten de voorgaande jaren, was de examenuitslag voor het Essay 2 en Hebrew 1A een donderslag bij heldere hemel voor [verzoekster];

Zij had zich hier uiteraard niet aan verwacht;

Dat betreffende de 8/20 voor het vak Hebrew 1A dit louter een wraakpoging lijkt van de professor en dit voor een onbekende reden.”

In het beschikkend gedeelte van het beroepsschrift wordt bevestigd dat het beroep ertoe strekt (i) om verzoekster, bijgestaan of vertegenwoordigd door haar raadsman te horen, (ii) om toelating te verlenen tot inzage van ‘Essay 2’ en ‘Hebrew 1A’, (iii) om verzoekster haar

bachelordiploma toe te kennen (waarbij zij zich aan een andere universiteit zal inschrijven voor de masteropleiding) en (iv) te erkennen dat verzoekster minstens 10/20 heeft behaald voor de opleidingsonderdelen ‘Essay 2’ en ‘Hebrew 1A’.

Op 14 juli 2018 zendt verzoekster een e-mail met bijkomende stukken en met verzoek om via haar persoonlijk e-mailadres te worden gecontacteerd. Met een e-mail van 16 juli 2018 laat verzoekster weten dat haar raadsman niet langer voor haar optreedt.

Na verzoekster op 13 juli 2018 te hebben gehoord, neemt de interne beroepsinstantie op 19 juli 2018 de volgende (Engelstalige) beslissing:

“Regarding the evaluation of ‘Essay 2’ you mentioned in your original letter that based on the feedback from your promoter and the corrector, it appeared that you had not adequately referred to some of the sources which were used in your paper. You considered this remark to be inappropriate since you already had some academic experience and since you could prove that the authors gave you their permission to use their work as a source in your essay. During our meeting you clarified that the e-mail correspondence should not be seen as an indication that the authors concerned agreed to use their work but as an indication that the authors adopted your point of view, and thus as an indication that the corrector had misunderstood and misinterpreted your work.

Regarding the result for Hebrew 1A you mentioned that prof. [Do.] denied you the right to participate in the oral exam which was originally organized on June 25. You explained that he did not give you any specific reason for this, but that he referred to an incident with some of your fellow students, which you had reported. You considered the fact you were refused to take part in this exam to be an act of revenge from the part of the professor because of this incident. Instead, an individual written exam was organized on July 3. Since the format of this exam was different from the one described in the ECTS file, you already considered this to be a violation of KU Leuven’s educational regulations. You also mentioned that during this written exam you had to comment 3 verses. Since other students received only 1 or 2 verses, you considered this to be a different assignment.

Following your appeal I asked your faculty for further information about these decisions. Prof. [Do.] and prof. [De.] as your ombuds, informed me about the circumstances and the evaluation of the exam Hebrew 1A. Already in November 2017, prof. [Do.] informed you about the evaluation criteria which would be used: i.e. reading 10%, vocabulary 20%, seen texts 50%, unseen text 20%. Prof. [Do.] also explained to me that since parsing of the Hebrew words follows a standard pattern and as you told him that you did not understand this (considering the fact that you could not attend classes) he sent you a powerpoint presentation about the parsing of Genesis. Based on this information it should have been clear to you what the expectations for this exam were.

The ombuds also informed me about the circumstances which led to the rescheduling of your exam. In your mail to him on June 25 (16:54) you clearly mentioned that this rescheduling was caused by your poor performance during the original exam on June 25

(“... I forgot nearly everything ...” and “... I did not so good ...”). The reaction of prof. [Do.] that he was willing to confirm that you did not show up or did not take the exam should clearly be seen as an opening to give you an extra chance to take part in this exam, and certainly not as a sanction for any previous incident. In your further mail (June 25 21:31) you sent the ombuds a medical note and you explicitly asked for a rescheduling of this exam.

During the exam of June 25 students received two verses of unseen text and were expected to parse all of the words. In the context of this written exam only selected words were expected. Hence one more verse was added by way of compensation.

On the exam you received 1/10 for reading, 23/50 for seen texts, 13/20 for unseen text and 1/20 for vocabulary. This resulted in a total score of 38/100, which was rounded up to 8/20.

Concerning the evaluation of ‘Essay 2’ I received the feedback form, both from your promoter and the corrector. I include these documents as attachment to this letter. Both reports included fundamental remarks in terms of evaluation criteria which were judged to be (completely) insufficient by the two assessors. This included the evaluation of the style of your essay and the language you used in it, your ability to retrieve the appropriate information from literature and correctly interpret it, the assessment whether you showed that you had acquired an in-depth knowledge and insight on the topic in question, and the evaluation whether by writing this paper you have made a satisfactory personal contribution to the existing knowledge and demonstrated that you were able to think critically. Although the evaluation of both assessors was slightly different (i.e. concerning the aspect ‘the student is capable of reporting on a topic in a well-organized matter’) the fundamental remarks run remarkably parallel (‘the essay lacks focus’, ‘the text of the final version remains disconnected’). As mentioned in the feedback report of the promoter during the formal feedback moment you did not show any awareness of the problematic nature of your work. You were even contradicting your own methodological chapter and by doing so making it impossible to falsify the basic claim of your research.

Based on the process and his appreciation for your daring to tackle a counter-intuitive topic the promotor gave you 10/20. Based on the fundamental shortcomings, which were in line with the remarks your promoter made in his e-mail of May 29, the corrector gave you 7/20. Both of them agreed to evaluate your defence during the formal feedback session with a 6/20. This resulted in a score of 7,7/20.

Based on this information I fail to see any evidence that supports your claim that the rescheduling of the exam ‘Hebrew 1A’ could be seen as a personal sanction or act of revenge towards you. Since on the exam of June 25 it was clear that you failed to provide any substantial answer, the rescheduling of the exam is clearly an expression of your faculty’s willingness to fully take into account your personal situation and provide you a reasonable opportunity to pass for this course. The KU Leuven’s educational regulations stipulate that in case an examination is rescheduled individually, the examination type can differ from the type described in the ECTS-file. I further state that prof. [Do.] explains to a sufficient extent the grade (8/20) you received for this course.

The same applies for the result for the course ‘Essay 2’. I send you the feedback forms from promoter and corrector attached to this letter. I can only endorse the information in

these evaluation reports. Based on the information from your promoter and the corrector it is clear that your work had some fundamental shortcomings, which were broader than the fact you did not adequately acknowledge your sources. Even if I do consider your e-mail correspondence with the authors concerning this issue, I fail to see the relevancy of these e-mails. The remark that your corrector made in this matter relates to the relevancy of these sources for your essay, while in the e-mails with the author you claimed the article was judged to be unacceptable and to be a form of academic fraud. The fact that a similar paper which started from the same idea was accepted for an academic contest is also irrelevant in this matter.

Although I see no reason to change the actual evaluation of ‘Essay 2’ I must take into account that KU Leuven’s educational regulations stipulate that the result for a course which is not a Master’s thesis should be expressed as an integer. The complementary regulations in your faculty do not provide any exception to this rule ([mailadres]). Consequently, I decide that the grade you received for ‘Essay 2’ should be rounded up to 8/20. This means that at this moment you have passed for all the courses of your bachelor programme, except for the courses ‘Hebrew IA’ and ‘Essay 2’ for which you received 8/20. The KU Leuven’s educational regulations further stipulate that students in a bachelor’s programme can – under certain conditions – apply tolerance credits for insufficient results. Since the total study load of these courses (10 ECTS credits) does not extend your tolerance credit and since your cumulative study efficiency amounts 94 % (and thus is beyond 50%) you are in a position to apply for such tolerance. The examination committee can decide to use tolerance credits for students in the end stage of a bachelor’s programme, provided that this decision allows the students to graduate from their study programme. Since this also applies to your situation, I decide that you graduate from the bachelor’s programme of Theology and Religious Studies. Taking into account your global percentage (75%) you obtain this diploma ‘cum laude’.

In order to avoid any misunderstanding I would like to point out that in case you do not agree with my decision to tolerance credits and you decide to retake these exams you have to communicate this within 5 calendar days after this decision.”

Dit is de thans bestreden beslissing, die er dus toe strekt het beroep deel ongegrond te verklaren (geen examencijfer van 10/20 voor beide opleidingsonderdelen) en deels gegrond (verzoekster bekomt haar bachelordiploma – met onderscheiding).

IV. Voorafgaande opmerking inzake de procesvoering

Artikel II.295, §2 van de Codex Hoger Onderwijs luidt dat de overtuigingsstukken die de verzoekende partij aan het verzoekschrift toevoegt, worden gebundeld en op een inventaris worden ingeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoekster de bij het verzoekschrift gevoegde stukken weliswaar heeft genummerd, maar niet op een inventaris heeft ingeschreven. Deze werkwijze is niet van aard om de analyse van het dossier door de Raad te bespoedigen.

Verder wijst de Raad verzoekster erop dat artikel II.295, §1 van dezelfde Codex voorschrijft dat de verzoekende partij haar overtuigingsstukken samen met het verzoekschrift neerlegt, en dat zij naderhand slechts bijkomende stukken aan het dossier kan toevoegen voor zover die stukken bij de opmaak van het verzoekschrift nog niet aan de verzoekende partij bekend waren.

De stukken die verzoekster samen met haar wederantwoordnota voor het eerst aanwendt, worden buiten het debat gehouden.

V. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij voert inzake de ontvankelijkheid van het beroep het volgende aan:

“Opnieuw, en zoals in de eerdere beroepen die deze student bij uw Raad instelde tegen andere examenresultaten, wensen we een opmerking te maken t.a.v. het taalgebruik in deze nota. We kunnen enkel vaststellen dat de wetgeving vereist dat de procedure voor de Raad in het Nederlands wordt gevoerd. Formeel gezien dient deze student inderdaad een tekst in waarin Nederlandstalige woorden vermeld staan, maar die – wellicht omwille van het feit dat gebruik gemaakt werd van een automatische vertaaltoepassing - dermate onbegrijpelijk is dat deze tekst niet zonder meer kan gelezen worden. Om toch zo volledig mogelijk te kunnen reageren op de concrete opmerkingen van de student hebben we ons gebaseerd op de Engelstalige zinnen die verspreid in het beroepsschrift tussen de Nederlandstalige zinnen in vermeld staan. Dit is ook de aanpak die we hanteerden bij eerdere beroepen die deze student instelde bij uw Raad. Toen reeds moesten we vaststellen dat deze manier van werken in een aantal gevallen aanleiding gaf tot verwarring en bij uw Raad het vermoeden deed ontstaan dat niet gereageerd werd op alle elementen van het dossier. We menen dat een gedetailleerde weerlegging van alle argumenten van de student enkel mogelijk is indien de concrete grieven van de student op een eenduidige manier blijken uit het verzoekschrift. In die omstandigheden kunnen wij bijgevolg niet anders dan voor een onontvankelijkheid van het verzoekschrift pleiten.”

Beoordeling

Samen met verwerende partij moet worden vastgesteld dat het verzoekschrift en de wederantwoordnota van verzoekende partij formeel gezien weliswaar in het Nederlands zijn opgesteld – men begrijpe: het verzoekschrift en de wederantwoordnota bevatten woorden uit het Nederlands – maar dat de tekst, mogelijk omwille van het gebruik van een vertaalprogramma, op verschillende plaatsen coherentie mist en zich soms moeilijk tot niet laat begrijpen.

Dit is de zesde procedure waarin de Raad ten aanzien van verzoekster eenzelfde opmerking moet maken: zij heeft uit de vorige vijf procedures (R.Stvb. 5 april 2017, nr. 2.588; R.Stvb. 24 april 2017, nr. 3.608; R.Stvb. 24 april 2017, nr. 3.609; R.Stvb. 16 juni 2017, nr. 3.655 en R.Stvb. 19 september 2017, nr. 3.766) kennelijk geen lering getrokken. Dit getuigt niet van behoorlijk procesgedrag in hoofde van verzoekster.

De Raad is evenwel van oordeel dat het verzoekschrift voldoende te begrijpen is opdat de Raad er middelen in kan herkennen.

De exceptie wordt verworpen.

In deze omstandigheden zal verzoekende partij – zoals in de voorgaande procedures – wel moeten verdragen dat de middelen worden behandeld zoals verwerende partij en de Raad ze hebben menen te kunnen begrijpen.

VI. Precisering van het voorwerp van het beroep

Verzoekster betrekt bij herhaling de brief van 5 juli 2018 van de vicerector studentenbeleid bij haar betoog.

Daargelaten dat een aantal van de door verzoekster ingenomen standpunten – zoals de bewering dat de ombud zou hebben geadviseerd om de betrokken docenten “agressief te contacteren” voor feedback omdat zij aanstonds met vakantie zouden vertrekken – de Raad bijzonder ongeloofwaardig voorkomen, wijst de Raad erop dat hij *ratione materiae* slechts over een toegewezen bevoegdheid beschikt.

De ordemaatregel van de vicerector is geen studievoortgangsbeslissing zoals bedoeld in artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs, en valt buiten ’s Raads bevoegdheid. Op verzoeksters argumenten ter zake wordt dan ook niet verder ingegaan. De Raad stipt hierbij nog aan dat in zoverre verzoekster aanvoert dat zij ten gevolge van deze ordemaatregel geen feedback heeft kunnen krijgen, dit middel niet in het intern beroep werd opgeworpen en het in de huidige stand van de procedure niet op ontvankelijke wijze voor het eerst bij het geding kan worden betrokken.

Met een e-mail van 26 juli 2018 legde verzoekster bijkomende stukken neer, ten aanzien waarvan zij tevens argumenten ontwikkelt. Verzoekster wekt minstens de indruk – ook in deze e-mail is de Nederlandstalige tekst nauwelijks als dusdanig leesbaar – deze beslissing tevens tot voorwerp van haar beroep te willen maken.

Het betreft met name een e-mail van 25 juli 2018 van de vicerector studentenbeleid waarin een nieuwe inschrijving aan de universiteit afhankelijk wordt gesteld van een voorafgaand gesprek met verzoekster, en een schermafdruk waarop is vermeld dat inschrijving aan de KU Leuven niet mogelijk is omwille van een sanctie.

Ook hier wijst de Raad op zijn toegewezen bevoegdheid. Een weigering tot inschrijving van een student behoort niet tot de bevoegdheid van de Raad, ten ware zij (i) de vorm aanneemt van een examentuchtbeslissing (artikel I.3, 69°, *b*) van de Codex Hoger Onderwijs), of (ii) kadert in de studievoortgangsbewaking (artikel I.3, 69°, *f*) van die Codex) of (iii) zij verband houdt met het in leerkrediet waarover de student beschikt (artikel I.3, 69°, *i*) van die Codex).

De beslissing van de vicerector van 25 juli 2018 stemt met geen van deze drie categorieën overeen.

De Raad is ten aanzien van deze beslissing derhalve niet bevoegd; het beroep is wat dat betreft onontvankelijk.

VII. Ten gronde

Opleidingsonderdeel Hebreeuws 1A

Verzoekster steunt haar middel met betrekking tot het opleidingsonderdeel ‘Hebreews 1A’ op een schending van de bepalingen van de ECTS-fiche en op het gelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster voert aan dat de voorschriften van de ECTS-fiche voor het opleidingsonderdeel ‘Hebreews 1A’ sinds de aanvang van het academiejaar worden geschonden, doordat de lessen in het eerste semester niet werden gegeven door professor Do. maar door de heer D.V., die de inhoud van het vak volledig veranderde. Zij stelt tijdens het eerste semester ziek te zijn geweest, en gegeven de keuze om de wijzigingen aan de inhoud te aanvaarden of de lessen van professor Do. te volgen, koos verzoekster voor dit laatste. Professor Do. zou volgens verzoekster het examen op 25 juni 2018 zonder reden niet hebben laten doorgaan; uiteindelijk bekomt verzoekster een medisch attest.

Met betrekking tot het examen stelt verzoekster dat het document voor de taalkundige tekstontleding pas na 25 juni 2018 aan haar werd overhandigd en dat de uiteenzetting in de bestreden beslissing omtrent de verwachtingen bij het examen irrelevant is. Het examen werd immers eerst geweigerd en vervolgens in strijd met de ECTS-fiche georganiseerd, waarbij verzoekster gediscrimineerd werd.

Ten slotte argumenteert verzoekster dat in de bestreden beslissing ten onrechte wordt overwogen dat het verplaatsen van het examen was ingegeven door de bereidheid van de faculteit om ten volle rekening te houden met verzoeksters persoonlijke situatie.

In haar antwoordnota repliceert verwerende partij het volgende:

“De ECTS-fiche voor dit opleidingsonderdeel voorziet een evaluatie via een mondeling examen [website]. Verder vermeldt deze ECTS-fiche ook het belang van de onderscheiden delen:

- Students are required to read a passage taken from the texts studied in class. They must be able to read it with fluency.
- Students are asked to provide a detailed grammatical analysis of designated words from the said verses. Specific identification of different grammatical elements is essential (nouns, verbs, adjectives, pronouns, prepositions etc.).
- The evaluation will include a written vocabulary review. Students are expected to know a basic vocabulary of 300 words.

- Students are required, in addition, to read a short unseen narrative passage (one or two verses) from material not covered in class and to provide a grammatical explanation of the text. Here also, specific identification of different grammatical elements is essential (nouns, verbs, adjectives, pronouns, prepositions etc.).
- Students are expected to be able to translate this unseen text. Words not contained in the 300 word vocabulary will be provided.

Het betreft een opleidingsonderdeel dat tijdens het eerste semester wordt georganiseerd. Omwille van haar persoonlijke omstandigheden kreeg de student de toestemming om tijdens de tweede examenperiode in juni hierover examen af te leggen.

De docent van dit opleidingsonderdeel verwees in zijn reactie ook naar de e-mail correspondentie die hij vóór het examen met de betrokken student had. Reeds op 13 november werd de student geïnformeerd over de concrete examenverwachtingen. Aangezien zij omwille van persoonlijke omstandigheden gedurende de lessen afwezig was en dus de cursus via zelfstudie gestudeerd had, liet zij hem weten dat zij bepaalde aspecten van het ontleden van Hebreeuwse teksten niet begreep. Prof. [Do.] stuurde haar hierbij de powerpoint die gebruikt werd bij het bestuderen van de gezien tekst door, zodat zij op dit vlak alvast voldoende geïnformeerd was.

Via intern beroepsschrift stelde de student dat zij geen toestemming zou gekregen hebben om deel te nemen aan het mondelinge examen (dat voorzien was op 25 juni). Hoewel zij vermeldde dat de docent hiervoor geen specifieke reden gaf, beschouwde zij de ‘weigering’ om haar te laten deelnemen aan het mondelinge examen als een sanctie omwille van het feit dat zij een incident met medestudenten, dat zich had voorgedaan in 2016-17 gemeld had. In plaats van dit mondelinge examen, werd voor haar een schriftelijk examen georganiseerd op 3 juli. Zij stelde dat deze schriftelijke examenvorm in tegenspraak was met de ECTS-fiche. Bovendien meende zij dat de examenopdracht voor haar moeilijker was dan voor de andere studenten, aangezien zij 3 niet-geziene verzen diende te ontleden, terwijl andere studenten slechts 1 of 2 verzen kregen.

De docent en de ombuds stuurden de e-mail correspondentie door (zie bijlage 8 – mail ombuds) die naar aanleiding van deze verplaatsing met de student gevoerd werden. Het betreft hier documenten die de student ook via haar intern beroep doorstuurde (zie bijlage 2 – intern beroep), maar waarnaar zijzelf niet rechtstreeks verwees. Op basis van de mail die zij op 25 juni, en dus onmiddellijk na het mondelinge examen, doorstuurde, blijkt dat zij reeds op basis van de mondelinge voorbereiding moest vaststellen dat dit examen dramatisch was verlopen (“... I forgot nearly everything ...” and “... I did not so good ...”). Het antwoord van prof. [Do.], waarnaar zij verwijst, en waarin hij zei dat hij bereid was om te verklaren dat zij niet had deelgenomen aan het examen moet hierbij gezien worden als het creëren van een opening voor een nieuwe examenkans voor haar op basis waarvan de ombuds voor haar een inhaalexamen op 3 juni kon voorzien. De studente greep deze kans en stuurde een mail naar de ombuds om een verplaatsing te vragen. De beslissing om een inhaalexamen te voorzien is dan ook een beslissing die genomen werd op vraag van de student, en die haar in elk geval ook geen nadeel berokkend heeft. Op die manier heeft ze haar score voor dit examen kunnen verhogen van (quasi) 0 naar 8/20.

Verder slaat dit middel ook ten gronde de bal mis voor zover de student zegt dat tijdens dit tweede examenmoment (dat volgens haar niet had mogen plaatsvinden), ook de ECTS-fiche onrechtmatig werd miskend. Het onderwijs- en examenreglement bepaalt

immers dat bij een individuele verplaatsing van een examen de vorm ervan kan worden aangepast (artikel 65 van het OER). Aangezien dit inhaalexamen op 3 juli, en dus reeds buiten de officiële examenperiode georganiseerd werd, en omwille van de beschikbaarheid van de docent, bleek een dergelijke aanpassing hier noodzakelijk. Via de beroepsbeslissing werd ook duidelijk gemaakt waarom de examenopdracht van dit inhaalexamen wel degelijk equivalent was met die van het oorspronkelijke examen. Normaal gezien moeten studenten twee niet-geziene verzen volledig ontleden, met de nodige voorbereidingstijd en de assistentie van de docent tijdens het mondeling examen. In de context van het schriftelijk examen werd [verzoekster] enkel gevraagd om geselecteerde woorden te ontleden. Net omwille van de gelijkvormigheid van beide examens werd haar dan ook gevraagd om een extra vers te ontleden.

De student behaalde volgende deelscores:

- Reading: 1/10
- Seen Texts: 23/50
- Unseen Text 13/20
- Vocabulary 1/20

Dit resulteerde in een eindscore van 38/100, of 7,6/20. Dit resultaat werd afgerond tot 8/20.

Op basis van deze informatie stelde de vicerector via de interne beroepsbeslissing vast dat dit examen correct verlopen was en dat het examenpunt ook correct was vastgesteld.”

Beoordeling

Uit het administratief dossier (stuk 8) blijkt dat verzoekster op 25 juni 2018 aan professor F. De. een e-mail heeft gezonden, waarin zij stelt dat zij zich voor het examen ‘Hebreeuws 1A’ om 13u30 heeft aangeboden bij professor Do., dat zij een halfuur voorbereidingstijd kreeg, dat zij bijna alles was vergeten (behalve sommige aspecten inzake Genesis), dat zij wat onenigheid had met professor Do. had wanneer ze haar voorbereiding meebracht, dat ze het helaas niet zo goed deed, maar dat ze de resultaten zal aanvaarden zoals te zijn.

Verder stelt verzoekster in deze e-mail dat zij aan professor Do. heeft uiteengezet waarom zij niet eerder naar een les Hebreeuws is gegaan en dat een verwonding die zij in december opliep enig geheugenverlies heeft veroorzaakt – daar zij vroeger erg vlot Hebreeuws kon lezen. Zij stelt vervolgens dat professor Do. geen blanco examen wou aanvaarden – terwijl het volgens verzoekster geen schriftelijk maar een mondeling examen betrof – en dat zij een bijkomende tien minuten kreeg om het examendocument in te vullen. Toen verzoekster na deze bijkomende voorbereiding terugkwam, zo vervolgt de e-mail, heeft zij professor Do. meegedeeld dat zij zich ziek voelde, waarop de docent zou verklaren dat ofwel zij niet voor het examen is komen

opdagen, ofwel zij het examen niet heeft afgelegd, en haar heeft geadviseerd om contact op te nemen met professor F.D. om het examen te verplaatsen en zich ziek te melden. Verzoekster besluit deze e-mail met de mededeling dat zij naar de dokter zal gaan om een attest te bekomen.

Het administratief dossier bevat een medisch attest van dokter E.L., waarin wordt geattesteerd dat verzoekster op 25 juni 2018 onbekwaam is om examen af te leggen vanaf 13u00.

Op 28 juni 2018 ('s avonds) vraagt verzoekster aan professor Do. om de powerpoint over de tekstanalyse van Genesis door te zenden, wat hij de daaropvolgende ochtend doet. Op 2 juli 2018 bevraagt verzoekster professor Do. omtrent de verwachtingen op het examen, waarop deze laatste per kerende antwoordt.

De beslissing om een examen te verplaatsen is op zich geen studievoortgangsbeslissing overeenkomstig artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs, en derhalve geen handeling die aan de rechtsmacht van de Raad is onderworpen.

Te dezen evenwel, is de betwisting van die verplaatsing onlosmakelijk verbonden aan een grief waarover de Raad zich wel vermag uit te spreken, met name of bij het inhaalexamen van 3 juli 2018 de bepalingen van de ECTS-fiche werden nageleefd. Er kan immers aan worden getwijfeld of een hogeronderwijsinstelling de bepalingen van de ECTS-fiche buiten spel kan zetten door een eenzijdige verplaatsing van een examen.

Artikel 65 van het onderwijs- en examenreglement 2017-2018 luidt, voor zover hier relevant, als volgt:

De vorm van een examen wordt bepaald naargelang van de doelstellingen van het opleidingsonderdeel en de onderwijsmethode. Op voorstel van de titularis of, als er verschillende titularissen zijn, van de coördinator legt de faculteit de examenvorm vast. De laatst goedgekeurde examenvorm blijft gelden zolang de faculteit niet anders beslist. De faculteit keurt aanpassingen op dezelfde wijze goed, in principe in het academiejaar voorafgaand aan het academiejaar waarin ze de regeling toepassen en in uitzonderlijke gevallen uiterlijk op 14 november van het lopende academiejaar.
Bij een individuele verplaatsing van een examen kan de vorm van het examen een andere dan de vastgelegde zijn.

Op basis van de voormelde feitelijke vaststellingen is de Raad van oordeel dat het examen op 25 juni 2018 met instemming van verzoekster werd verplaatst, omdat zij anders

kennelijk een zeer slecht examen zou afleggen. Verzoekster heeft een medisch attest bezorgd en een nieuwe examendatum gevraagd.

Het examen dat op 3 juli 2018 voor verzoekster werd georganiseerd, moet worden beschouwd als een individueel verplaatst examen, waarop artikel 65, tweede lid van het onderwijs- en examenreglement van toepassing is. Niet onregelmatig is derhalve dat het examen van 3 juli 2018 schriftelijk werd afgenoem, terwijl de ECTS-fiche voor het opleidingsonderdeel ‘Hebreew 1A’ een mondeling examen voorschrijft.

Wat de inhoudelijke invulling van het inhaalexamen betreft, is de Raad van oordeel dat de beperkte afwijking van wat de ECTS-fiche bepaalt – met name een analyse van drie, in plaats van “een of twee” verzen – in het licht van de daarvoor gegeven verantwoording (enerzijds was er geen mogelijkheid tot assistentie van de examinerator omdat het geen mondeling examen betrof en anderzijds werd geen volledige ontleding van de verzen gevraagd maar enkel een ontleding van de geselecteerde woorden) niet leidt tot de onregelmatigheid van het examen of de quatering ervan.

De bovenstaande vaststellingen dat het examen met instemming van verzoekster werd uitgesteld en dat het examen op regelmatige wijze plaatvond, leidt tevens tot de conclusie dat verzoekster niet discriminatoir werd behandeld.

Het eerste middel is ongegrond.

Opleidingsonderdeel Essay 2

Met betrekking tot het opleidingsonderdeel ‘Essay 2’ beroept verzoekster zich op de motiveringsplicht en de plicht tot objectieve beoordeling.

Standpunt van partijen

Volgens verzoekster blijkt uit de bestreden beslissing niet dat de promotor (F.De.) of de corrector (Y.D.M.) werden gevraagd omtrent hun quatering.

Tevens meent verzoekster dat er sprake is van vooringenomenheid, omdat de interne beroepsinstantie geen redenen ziet om het examencijfer te wijzigen, en dat er een onzorgvuldig of ontoereikend onderzoek naar het door haar voorgebrachte bewijs is gevoerd.

Verwerende partij repliceert in haar antwoordnota wat volgt:

“In haar oorspronkelijk bezwaarschrift, vermeldde de student dat de reden waarom zij niet geslaagd was voor dit opleidingsonderdeel, was omdat van het feit dat zij haar bronnen verkeerd vermeld had. Via haar beroep stuurde zij e-mails met de betrokken auteurs door. Zij stelde op die manier te kunnen aantonen dat zij toestemming gekregen had van deze auteurs om hun werk te gebruiken. Daarnaast verwees zij ook naar haar academisch CV. Zij meende op basis van beide elementen dat er geen sprake kon zijn van verkeerd bronnen gebruik.

Reeds tijdens het gesprek op 13 juli wees de interne beroepsinstantie haar op het feit dat het vragen van toestemming aan een auteur om een werk te kunnen gebruiken en het correct en relevant vermelden van een werk van een auteur twee verschillende elementen zijn. De student antwoordde hierop dat deze opmerking van haar verkeerd begrepen werd. Zij stelde dat ze hiermee bedoeld had dat de auteurs haar zienswijze deelden en dus de zienswijze van de corrector tegenspraken. Tijdens het gesprek gaf zij geen enkele verduidelijking over op welke manier de inhoud van deze e-mails in tegenspraak zou zijn met de gekregen feedback. In haar e-mail van 14 juli stuurde zij de e-mails met de betrokken auteurs opnieuw door waarbij zij deze documenten enkel beschrijft met de zin “evidence of the authors (4). These autors were emailed on Wednesday July 4, 2018”. Andere documenten die zij doorstuurt, beschrijft zij als “evidence that the idea of the essay is validated by an award of the canon law faculty” en “evidence of the corrections of the Corrections of the Promoter prof. [De.] that were criticized by the corrector Prof. [D.M.J.]” (deze laatste documenten hebben dan echter betrekking op de tussentijdse feedback vanwege de promotor net voor het indienen van de paper, zonder enige verwijzing naar de latere opmerkingen van de corrector).

Via de beroepsbeslissing stuurde de vicerector de feedbackrapporten, zowel van de promotor als van de corrector door (zie bijlage 2). De beroepsinstantie stelde vast dat de beoordelaars in essentie op dezelfde fundamentele tekorten wezen (in termen van die evaluatiecriteria die zij gezamenlijk als “completely insufficient” of als “insufficient” beoordeelden. Deze opmerkingen hadden betrekking op de stijl van het essay en de taal die hierin gehanteerd werd (d.i. criterium 1, waarbij in de feedbackrapporten ook concrete voorbeelden gegeven werden), het feit of de student op een gepaste manier informatie uit de literatuur verwerkt had en deze ook correct geïnterpreteerd had (d.i. criterium 2), de beoordeling in welke mate de student via de paper aantoonde diepgaande kennis en inzicht m.b.t. het onderzoekstopic aantoonde (d.i. criterium 4) en de mate waarin een persoonlijke bijdrage tot bestaande kennis geleverd werd en de student ook aantoonde een kritische bijdrage te kunnen leveren. De iets positievere beoordeling door de promotor is ingegeven door zijn appreciatie voor het feit dat de student geprobeerd heeft om een controversieel en niet-intuïtief thema aan te pakken en in staat was om op een zelfstandige manier en op een korte tijd de paper uit te werken. Tegelijkertijd verwijst de promotor echter ook naar het feit dat haar neiging om alleen te werken ook betekent dat

zij zich hierdoor te weinig openstelt voor alternatieve visies en kritiek. De fundamentele opmerking van beide promotores blijven “the essay lacks focus” en “the text of the final version remains disconnected”.

De presentatie en verdediging van het werk werden door zowel promotor als corrector beoordeeld als “Completely insufficient”. Tijdens de verdediging toonde de student in haar reactie op de kritiek van de corrector geen inzicht in het problematische karakter van haar essay. De conclusie van promotor en corrector was dus dat het werkstuk niet alleen zwak was, maar dat de student ook geen bewustzijn van de tekorten toonde. Zo kwam de gezamenlijke beoordeling volgend op de verdediging uit op 6/20.

De promotor kende een score van 10/20 toe, terwijl de corrector de paper met 7/20 beoordeelde. De gezamenlijke beoordeling van de verdediging bedroeg 6/20. Dit resulteerde in een eindscore van 7,7/20.

Wat de opmerkingen van de student betreft, stelde de interne beroepsinstantie vast dat de kritiek op het ingediende werk alvast breder was dan enkel en alleen een opmerking m.b.t. het verkeerd gebruik van bronnen. Enkel bij de beoordeling van het tweede criterium (“the student has retrieved the appropriate information from the literature and has correctly interpreted it”) verwees de corrector naar bepaalde bronnen die niet relevant waren i.f.v. het gekozen onderzoeksonderwerp en stelde hij vast dat de betrokken paper onduidelijk bleef t.a.v. de vraag tot waar het werk gebaseerd was op de bijdrage van de (externe) auteur en waar de eigen bijdrage van [verzoekster] begon. Zoals hierboven vermeld, gaf [verzoekster] via haar intern beroep geen enkel concrete aanwijzing over de manier waarop de e-mails van de auteurs de gekregen feedback zouden tegenspreken. In het kader van het interne beroep stelde de vice-rector wel vast dat de betrokken auteurs ook enkel konden reageren op de vraag zoals die haar door [verzoekster] werd voorgelegd, zonder dat zij inzage hadden in de volledige context van de beoordeling van deze paper. Zo vermeldt ze in haar mail aan dr. [C.] dat een verwijzing naar zijn werk als een vorm van “academic fraud” beschouwd werd. Dit is echter niet de essentie van de opmerking van de corrector. Zoals vermeld stelde prof. [D.M.] immers vast dat de verwijzing irrelevant was i.f.v. het ingediende werk (“... which the paper does not at all employ...”) en dat de student in haar werk niet adequaat refereerde (“... where does Cartledge end and X own method begin...”). De relevantie van deze e-mails met externe auteurs bleef dan ook onduidelijk. Dit geldt eveneens voor het feit dat het idee achter deze paper ook reeds werd uitgewerkt in het kader van de deelname aan een wedstrijd. Het thema van deze paper is een element van de positieve appreciatie vanwege de promotor en wordt ook nergens bekritiseerd door de corrector. De vastgestelde tekorten hebben betrekking op de manier waarop de student dit onderwerp in het kader van deze paper heeft uitgewerkt.

De interne beroepsinstantie zag op basis van deze informatie dan ook geen reden om de inhoudelijke beoordeling van dit opleidingsonderdeel “Essay 2” te wijzigen. Wel stelde de interne beroepsinstantie vast dat de quotering ervan niet gebeurde op een manier conform het onderwijs- en examenreglement (OER). Art. 66 van het OER bepaalt immers dat het resultaat van een opleidingsonderdeel dat geen masterproef is, als een geheel getal wordt uitgedrukt. Hoewel er wellicht goede redenen hadden kunnen zijn om de beoordeling van “Essay 2” (dat als een bachelorproef wordt beschouwd) eveneens via een decimaal getal te laten gebeuren, stelde de Interne beroepsinstantie vast dat een dergelijke afwijking niet voorzien was in de facultaire aanvullingen van dit OER. Op

basis van deze vaststelling besliste de interne beroepsinstantie om het betrokken resultaat af te ronden tot 8/20.”

Beoordeling

De beoordeling en commentaar van zowel de promotor als de corrector zijn aan verzoekster betekend samen met de bestreden beslissing. Haar stelling dat niet blijkt dat beiden niet werden gecontacteerd om hun quotering toe te lichten, mist kennelijk feitelijke grondslag.

Wat de beweerde vooringenomenheid betreft, wijst de Raad verzoekster erop dat de interne beroepsinstantie op grond van artikel 104 van het onderwijs- en examenreglement 2017-2018 bevoegd is tot het nemen van een nieuwe beslissing, wat inhoudt dat zij op basis van een eigen afweging zelf een quotering kan toekennen. Dat de interne beroepsinstantie zelf beslist, kan derhalve op zich geen bewijs van vooringenomenheid vormen.

In de bestreden beslissing is naar oordeel van de Raad genoegzaam uiteengezet waarom de interne beroepsinstantie, na kennisname van de toelichting van de promotor en de corrector, geen reden zag om tot een andere beoordeling te komen.

In zoverre verzoekster aan promotor F. De. vooringenomenheid verwijt omdat hij als ombud te betrokken is geweest, volstaat het vast te stellen dat dit middel in de interne beroepsprocedure niet werd opgeworpen. In de procedure voor de Raad kunnen slechts middelen op ontvankelijke wijze voor het eerst worden ingeroepen wanneer zij aan de openbare orde raken, wanneer zij specifiek tegen de beslissing op intern beroep zijn gericht (zoals de formelemotiveringsplicht, de samenstelling van het beroepsorgaan, ...) of wanneer zij steunen op elementen waarvan de verzoekende partij niet eerder kennis kon nemen. Die omstandigheden doen zich hier niet voor, zodat het middel niet ontvankelijk is. Hetzelfde lot ondergaat verzoeksters kritiek inzake een beweerd gebrek aan begeleiding in de loop van het academiejaar.

Inzake het door de interne beroepsinstantie gevoerde onderzoek, blijkt uit de bestreden beslissing dat de kritiek op verzoeksters essay omstandig is uiteengezet en onder meer, maar niet uitsluitend, betrekking heeft op tekortschietende bronvermelding.

De Raad is overeenkomstig artikel II.291, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs niet bevoegd om een eigen appreciatie of beoordeling van de verzoekende partij uit te spreken, en

is derhalve niet geroepen om de verbetering van een werkstuk over te doen of er een eigen quoteringsaan toe te kennen. De Raad kan enkel nagaan of de beslissing, rekening houdend met de discretionaire bevoegdheid van de hogeronderwijsinstelling, on overeenstemming is met de decretale en reglementaire bepalingen die van toepassing zijn en met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Binnen die beoordelingsmarge is de Raad van oordeel dat de bestreden beslissing, gegeven de dossierstukken waarop zij steunt, het toegekende examencijfer van 8/20 afdoende motiveert en dat deze quoteringsaan niet onredelijk of disproportioneel is.

Aangezien de verdere uiteenzetting van het middel de Raad ertoe uitnodigt om zich wél in de plaats van de interne beroepsinstantie te plaatsen en de beoordeling wél over te doen, wordt daarop – om de hiervoor vermelde redenen – niet verder ingegaan. Het betreft overigens in vele gevallen ook kritiek die in de interne beroepsprocedure niet aan bod is gekomen (grammaticale opmerkingen, indeling van ondertitels, enz.) en die derhalve om de hierboven uiteengezette redenen onontvankelijk is.

Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

VIII. Anonimisering

Verzoekster vraagt in haar wederantwoordnota om de anonimisering van het arrest, bij de publicatie ervan.

Luidens artikel II.313, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs kan bij de publicatie van het arrest de identiteit van de verzoekende partij op diens uitdrukkelijk verzoek worden weggelaten.

Op het verzoek wordt ingegaan.

BESLISSING

- 1. De Raad verwerpt het beroep.**
- 2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoekster weggelaten.**

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechting van 24 augustus 2018, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Henri Verhaaren	bestuursrechter – bijzitter
Jan Geens	bestuursrechter – bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris **De voorzitter**

Melissa Thijs **Jim Deridder**

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.